

MET REDE GEKAVELD

**Een institutioneel onderzoek naar taken en handelingen van actoren
op het terrein van de landinrichting, 1945-1993**

PIVOT-rapport nr. 59

Dit rapport is een gezamenlijke uitgave van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij & Rijksarchiefdienst/PIVOT

's-Gravenhage 2000

Tekst: drs R.J.B. Hageman

Vormgeving:

Zetwerk:

Druk:

ISBN: 90-74442-67-6

ISSN: 0928-0448

Trefw. Landinrichting; Nederland; Geschiedenis; 1945-1993

© Rijksarchiefdienst/PIVOT. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Rijksarchiefdienst/PIVOT

PROJECT INVOERING VERKORTING OVERBRENGINGSTERMIJN

Voor u ligt een rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een projectorganisatie die in mei 1991 door de algemene rijksarchivaris in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor vormde de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn conform de nieuwe Archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van democratisering van het openbaar bestuur moet deze verkorting van de termijn positief worden beoordeeld. Immers: eerder overgedragen archieven worden ook eerder openbaar en toegankelijk voor het publiek. Voor de Rijksarchiefdienst betekent de termijnverkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, zij overstroomd zou worden met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheids-handelen zou bij de invoering van de nieuwe wet ineens moeten worden overgebracht naar de depots van de archiefdiensten. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom gegevensbestanden geschat op ongeveer 600 strekkende kilometer over de periode 1943-1973 en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde aantal. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal beheersbaar noch hanteerbaar is en de opslag ervan te kostbaar, heeft de Rijksarchiefdienst in het kader van PIVOT tezamen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen getroffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moesten reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Onder de vorige archiefwet (1962) zijn grote achterstanden ontstaan in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en in het overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst. In inspectierapporten van deze dienst werd daar al op gewezen, maar door het rapport *Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk* dat de Algemene Rekenkamer in 1988 uitbracht, is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de toenmalige Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC) in 1991 heeft toegezegd: fl. 17 miljoen over een periode van tien jaar (de looptijd van het project). Daarnaast zetten de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen in om de operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover zijn vastgelegd in convenanten die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat ieder met de algemene rijksarchivaris hebben gesloten.

1. De uitgangspunten van PIVOT

Om de hierboven beschreven papierstroom op een verantwoorde manier te kunnen beperken heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument ontworpen. De traditionele documentgerichte en stuksgewijze selectiemethode is voor een operatie van deze omvang niet toereikend: zij is te arbeidsintensief en dus te kostbaar. Daarbij komt dat de doelstelling van de traditionele selectie negatief is en de criteria voor de selectiebeslissingen vaag zijn. Bij een traditionele selectie is het doel het verwijderen van 'onbelangrijke stukken'. Als criteria worden gebruikt de informatiewaarde van een document en de plaats die een document inneemt in het geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. Het bepalen van de waarde van een document op zich, zonder systematisch acht te slaan op de functionele context waarin het

is ontstaan en is gebruikt, leidt in beginsel tot een subjectieve selectie, omdat iedere selecteur uiteraard een eigen (inhoudelijke) interpretatie aan de informatie geeft.

De selectiedoelstelling van PIVOT benadert het selectieproces positief. Niet het selecteren ter vernietiging van onbelangrijke documenten maar het selecteren van archief voor blijvende bewaring staat centraal. Met deze invalshoek wordt aangesloten op de taak van de Rijksarchiefdienst: dat de bronnen voor de kennis van en het inzicht in de Nederlandse samenleving en cultuur veilig worden gesteld voor blijvende bewaring. Wat in het licht van de overweldigende vloed aan archiefmateriaal vervolgens voor blijvende bewaring door de Rijksarchiefdienst in aanmerking komt, zijn die bronnen die het mogelijk maken het handelen van een overheidsorgaan ten opzichte van haar omgeving op hoofdlijnen te reconstrueren. Daarbij gaat PIVOT ervan uit dat de selectie van overheidsarchief moet worden uitgevoerd vanuit het enige wel objectief vast te stellen gezichtspunt, dat van het overheidsorgaan zelf, dat de documenten op grond van zijn taak en in het kader van de daaruit voortvloeiende werkprocessen heeft ontvangen of geproduceerd. De selectiebeslissing betreft dus niet de waardering van de informatie in een of ander document, maar de waardering van de handeling van een overheidsorgaan, waarvan bepaalde documenten de neerslag (kunnen) vormen.

Om het doel van de selectie te bereiken hanteert PIVOT de methode institutioneel onderzoek. Deze werkwijze is in de afgelopen jaren ontwikkeld aan de hand van praktijkervaringen en theoretische inzichten in binnen- en buitenland. Via wet- en regelgeving en andere bronnen wordt nagegaan welke handelingen overheidsorganen verrichten. Zo kan achterhaald worden welke neerslag er in principe bij de overheid zou *moeten* zijn. Met andere woorden, de selectie vindt niet meer plaats uitgaande van en gericht op wat zich (toevalligerwijs) in de archieven bevindt, maar op basis van de werkprocessen van de organisaties van de overheid.

Bij het institutioneel onderzoek worden handelingen opgespoord, geformuleerd en in hun functionele context beschreven. Daarop volgt de institutionele selectie, waarbij de in kaart gebrachte handelingen worden gewaardeerd met behulp van een lijst van expliciet geformuleerde bewaarcriteria, afgeleid uit de selectiedoelstelling. De selectiebeslissing (te bewaren of te vernietigen) ten aanzien van een handeling volgt uit een toetsing van de betekenis van de desbetreffende handeling in haar functionele context, onder toepassing van de selectiecriteria.

Uiteindelijk zal PIVOT de overbrenging van al het voor blijvende bewaring geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking die de gegevensbestanden moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Desgewenst zal PIVOT hen daarbij adviseren. Richtsnoer voor de bewerking na het institutionele onderzoek en de institutionele selectie zijn de 'Normen voor goede en geordende staat', die in september 1991 door de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN) zijn aanvaard. Deze normen zijn gepubliceerd in de PIVOT-brochure *Om de kwaliteit van het behoud: normen goede en geordende staat* (Rijksarchiefdienst/PIVOT, 's-Gravenhage 1993).

2. Het institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries en Hoge Colleges van Staat. De

onderzoekers worden deels door PIVOT zelf en deels door de desbetreffende organisaties ingezet. Het institutioneel onderzoek geschiedt per beleidsterrein. Doorgaans heeft een beleidsterrein betrekking op het handelen van verschillende overheidsorganen. Omgekeerd treden de meeste overheidsorganen, althans de ministers, op verschillende beleidsterreinen handelend op. De onderzoekers nemen gezamenlijk meer dan 130 beleidsterreinen voor hun rekening. De onderzoeksperiode verschilt per terrein, maar bestrijkt in het algemeen de periode 1940 tot heden.

Uitgangspunt bij het onderzoek vormt de methode institutioneel onderzoek uiteengezet in de brochure *Handelend optreden* (Rijksarchiefdienst/PIVOT, 's-Gravenhage 1994). De bevindingen van een institutioneel onderzoek worden beschreven in een rapport institutioneel onderzoek (RIO). Een RIO fungeert als de contextbeschrijving van een beleidsterrein waarop de overheid handelend optreedt en omvat:

1. een historische schets van het beleidsterrein waarop het onderzoek betrekking heeft, met aandacht voor:
 - de doeleinden van de overheid op het beleidsterrein;
 - de optredende overheidsorganen en overige actoren;
 - de onderlinge relaties tussen de actoren;
 - de beleidsinstrumenten;
 - het taakgebied waartoe het beleidsterrein behoort.
2. een overzicht van de handelingen die overheidsorganen verrichten of hebben verricht, onder vermelding van:
 - de looptijd van de handeling (begin- en einddatum);
 - de grondslag (bron) van de handeling;
 - het product van de handeling (indien bekend).

Zo mogelijk worden de handelingen thematisch of procedureel geordend, zodat ook in dat opzicht de context van de handelingen zichtbaar wordt gemaakt.

Een belangrijk begrip in het institutioneel onderzoek vormt het begrip 'handeling'. Een handeling is een complex van activiteiten, gericht op de totstandbrenging van een product, dat een actor verricht ter vervulling van een taak of op grond van een bevoegdheid. Aangezien we niet alleen willen beschrijven wat de overheid doen moet maar ook wat zij (daarnaast) daadwerkelijk doet, gebruiken we als bron voor het opsporen en formuleren van handelingen niet alleen voorschriften, zoals wet- en regelgeving, maar ook beschrijvende bronnen, zoals jaarverslagen, staatsalmanakken, memories van toelichting, beleidsnota's, archiefmateriaal en literatuur. Daarnaast vormen interviews met beleidsmedewerkers en andere deskundigen - binnen en buiten de overheid - op het beleidsterrein veelal een bron van informatie.

Naast het begrip 'handeling' neemt de term 'actor' in het institutioneel onderzoek een belangrijke plaats in. Een actor wordt volgens de PIVOT-methode gedefinieerd als een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt op een beleidsterrein. Beprekten de PIVOT-onderzoeken zich tot 1995 tot de handelingen van overheidsorganen in de strikte zin van het woord, in de Archiefwet 1995 wordt uitgaande van de Algemene wet bestuursrecht onder 'overheidsorgaan' verstaan een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld of een ander persoon of college met openbaar gezag

bekleed. Onder de definitie vallen dus ook (organen van) stichtingen, verenigingen en vennootschappen die niet krachtens publiekrecht zijn ingesteld, voor zover zij desalniettemin met openbaar gezag zijn bekleed of aan hen een overheidstaak is opgedragen onder toekenning van de benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden. Het begrip 'overheidsorgaan' is daarmee aanzienlijk verbreed.

In de onderzoeksrapporten worden de handelingen niet-overheidsorganen niet opgenomen. Wel wordt hun rol op het beleidsterrein beschreven. Op grond van het acquisitieprofiel van het Algemeen Rijksarchief wordt vervolgens bepaald of de archieven van een particuliere actor voor overbrenging in aanmerking komen.

3. De toepassingsmogelijkheden

De resultaten van het institutioneel onderzoek, neergelegd in het RIO, worden verwerkt in een wettelijk voorgeschreven selectie-instrument: de selectielijst, in PIVOT-termen het basis-selectiedocument (BSD). Het BSD betreft in hoofdzaak een lijst van gewaardeerde handelingen, die elk voorzien zijn van een voorgestelde selectiebeslissing: 'te bewaren' dan wel 'te vernietigen'. De handelingen uit het RIO zijn in het BSD per actor geordend. In overleg met vertegenwoordigers van de zorgdrager(s) ten aanzien van de betrokken gegevensbestanden wordt vervolgens bezien van welke handelingen de neerslag voor blijvende bewaring geselecteerd en (na twintig jaar) overgebracht moet worden naar de Rijksarchiefdienst en van welke handelingen de neerslag niet voor blijvende bewaring in aanmerking komt en zo ja, op welke termijn deze vernietigd moet worden. Is dit overleg afgerond dan wordt het BSD, dat nu de status van ontwerp-selectielijst heeft, door de desbetreffende zorgdrager(s) aangeboden aan de Minister van O C en W en door hem bij verschillende instanties ter inzage gelegd en vervolgens om advies voorgelegd aan de Raad voor Cultuur. De selectielijst wordt uiteindelijk door de betrokken zorgdrager(s) en de Minister van O C en W vastgesteld. Voor de vaststelling van een selectielijst voor een Hoog College van Staat is een koninklijk besluit vereist.

Na de vaststelling kan een betrokken instelling met de selectielijst aan de slag, in eerste instantie om bestaande achterstanden in overbrenging en vernietiging weg te werken. Met het voltooiën van de inhaaloperatie zijn we er echter nog niet. Een selectielijst is in beginsel twintig jaar van kracht. Met behulp van het BSD kan dus ook reeds gevormd en nog te vormen archief in de toekomst worden overgedragen, dan wel vernietigd, wanneer de gestelde termijnen zijn verstreken. Om te voorkomen dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overbrenging van gegevensbestanden, is het evenwel noodzakelijk het RIO en het BSD actueel te houden. Ontwikkelingen in taken, bevoegdheden en werkprocessen die leiden tot nieuwe handelingen of aanleiding zijn voor een andere waardering van bestaande handelingen dienen bijgehouden te worden. De wettelijke verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de zorgdragers: PIVOT is een eenmalig project. De beste en meest efficiënte manier om te zorgen dat het archiefbeheer ook in de toekomst goed verloopt, is het RIO en BSD te integreren in of te gebruiken als basis voor een structureel documentair informatieplan (ordeningsplan). Daarbij kan PIVOT, na 2001 het Algemeen Rijksarchief, de zorgdragers desgewenst adviseren. Zo kan in een voortgezette samenwerking met de zorgdragers worden voorkomen dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van gegevensbestanden zullen vormen.

Rijksarchiefdienst/PIVOT
Den Haag, 1997

VERANTWOORDINGFOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

LEESWIJZER BIJ DE HANDELINGENFOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

1 INLEIDINGFOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

1.1 HET BELEIDSTERREINFout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1.2 VAN KAVELRUIL TOT HERINRICHTING.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1.3 ACTORENFout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1.3.1 Inleiding **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1.3.2 Ministers..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1.3.3 Overige actoren op landelijk of regionaal niveau..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1.3.4 Projectorganen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1.3.4.1 Algemeen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1.3.4.2 Algemene wetten..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1.3.4.3 Zeeuwse herverkavelingen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1.3.4.4 Reconstructie Midden-Delfland **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1.3.4.5 Gronings-Drentse herinrichting..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1.4 INDELING EN PRESENTATIE..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1.5 GEBRUIKTE BRONNEN..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

**2 DE VORMGEVING VAN HET LANDINRICHTINGSBELEIDFOUT!
BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

2.1 LANDINRICHTING IN RELATIE TOT ANDERE BELEIDSTERREINENFout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

2.1.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.1.2 Instrument voor integraal beleid..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.1.3 Instrument voor sectoraal beleid **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.2 ALGEMEEN LANDINRICHTINGSBELEID.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

2.2.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.2.2 Doelstellingen, kaders en uitgangspunten **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.2.3 Centrale Commissie **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.3 LANDINRICHTING BIJ WET.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

2.3.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.3.2 Kaders en regels voor projecten **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.3.2.1 Algemeen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.3.2.2 Procedurele aangelegenheden..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.3.2.3 Grondzaken..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.3.2.4 Kosten, baten en rendementsbepaling **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.3.2.5 Overgangsregelingen RW 1954 - LW **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.3.3 Urgentiebepaling van projecten..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.4 OVERIGE LANDINRICHTINGSPROJECTENFout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

2.4.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.4.2 Ruilverkaveling bij overeenkomst..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

2.4.3	Reconstructie oude glastuinbouwgebieden	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.4.4	A2-werken.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.4.5	Particuliere cultuurtechnische werken.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.4.6	Boerderijbouw.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.5	BIJDRAGEREGELINGEN O&S-FONDS	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.5.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.5.2	Bedrijfsbeëindiging c.a.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.5.3	Overige regelingen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

3 HET INITIATIEF TOT LANDINRICHTINGFOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

3.1	INLEIDING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.2	ALGEMENE WETTEN.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.2.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.2.2	Voorlichting	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.2.3	Onderzoek	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.2.4	Aanvraagprocedure RW 1938 (gewijzigd 1941) en RW 1954.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.2.5	LW: aanvraagprocedure herinrichting of ruilverkaveling	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.2.6	LW: aanvraagprocedure aanpassingsinrichting.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3	ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.1	Achtergronden herverkaveling Walcheren.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.2	Totstandkoming Zeeuwse herverkavelingswetten.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.4	RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.4.1	Achtergronden.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.4.2	Totstandkoming Reconstructiewet Midden-Delfland	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.5	DE GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.5.1	Achtergronden.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.5.2	Totstandkoming Herinrichtingswet Oost-Groningen en de.. Gronings-Drentse Veenkoloniën	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

4 DE PROJECTORGANISATIEFOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

4.1	INLEIDING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.2	ALGEMENE WETTEN.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.2.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.2.2	RW 1938 en 1954: voorbereidende commissies	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.2.3	RW 1938 en 1954: Plaatselijke Commissie	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.2.2	Landinrichtingswet: Landinrichtingscommissie.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.3	ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.3.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.3.2	Commissie van Toezicht	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.3.3	Raad van Beroep	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.3.4	Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.4	RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.4.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

4.4.2	Reconstructiecommissie Midden-Delfland	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.5	GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.5.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.5.2	Herinrichtingscommissie.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.5.3	Deelgebiedscommissies en blokcommissies	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5	DE GRONDVERWERVING	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
5.1	INLEIDING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.2	ALGEMENE WETTEN.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.2.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.2.2	Aankoop en pacht van gronden.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.2.3	Algehele vergoeding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.2.4	Uitplaatsing van bedrijven	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.3	ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.3.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.3.2	Aankoop en pacht van gronden.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.3.3	Algehele vergoeding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.3.4	Uitplaatsing van bedrijven	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.4	RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.4.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.4.2	Aankoop en pacht van gronden.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.4.3.	Algehele vergoeding.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.5	GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.5.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.5.2	Aankoop en pacht van gronden.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.5.3	Algehele vergoeding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.6	TOESLAGEN BIJ BEDRIJFSBEëINDIGING: O&S-FONDS...	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.6.1	Beëindigingsvergoedingen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.6.2	Uittredingsvergoedingen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.7	TOESLAGEN BIJ BEDRIJFSBEëINDIGING: MINISTER VAN LANDBOUW	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.7.1	Toeslagen afkoop (potentiële) toedelingsrechten en toeslagen verkoop of verpachting buiten een blok	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.7.2	Bijdragen voor werknemers	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6	HET PROJECTBEHEER.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.1	INLEIDING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.2	ALGEMENE WETTEN.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.2.1	Toezicht.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.2.2	Financiering en planning.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.2.3	Bevoegdheden; schadevergoedingen.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.2.4	Tijdelijk beheer van gronden en werken	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.2.5	Voorlichting	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.3	ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

6.3.1	Toezicht.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.3.2	Financiering en planning.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.3.3	Bevoegdheden; schadevergoedingen.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.3.4.	Tijdelijk beheer van gronden en werken	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.3.5.	Voorlichting	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.4	RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.4.1	Toezicht.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.4.2	Financiering en planning.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.4.3	Bevoegdheden; schadevergoedingen.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.4.4	Tijdelijk beheer van gronden en werken	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.4.5	Voorlichting	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.5	GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.5.1	Toezicht.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.5.2	Financiering en planning.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.5.3	Bevoegdheden; schadevergoedingen.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.5.4	Tijdelijk beheer van gronden en werken	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.5.5	Voorlichting	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7	DE PROJECTVOORBEREIDING FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.	
7.1	INLEIDING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.1.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.1.2	Gewone (niet-gefaseerde) voorbereiding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.1.3	Gefaseerde voorbereiding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.1.3.1	Programmafase.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.1.3.2	Planfase	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.2	ALGEMENE WETTEN: ONDERZOEK	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3	ALGEMENE WETTEN: NIET-GEFASEERDE VOORBEREIDING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3.1	Planvorming volgens de RW 1938.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3.2	RW 1954: het rapport ex art. 34	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3.2.1	Inleiding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3.2.2	Voorontwerp.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3.2.3	Ontwerp	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3.2.4	Goedkeuring en voorlopige vaststelling	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3.3	LW: het landinrichtingsplan.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3.3.1	Inleiding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3.3.2	Voorontwerp.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3.3.3	Ontwerp	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3.3.4	Vaststelling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.4	LW: GEFASEERDE VOORBEREIDING.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.4.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.4.2	Het landinrichtingsprogramma.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.4.2.1	Inleiding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.4.2.2	Voorontwerp.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.4.2.3	Ontwerp	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.4.2.4	Vaststelling	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.4.3	Het landinrichtingsplan	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.4.3.1	Inleiding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.4.3.2	Voorontwerp.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

7.4.3.3	Ontwerp	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.4.3.4	Vaststelling	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.5	ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.5.1	Onderzoek	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.5.2	Planvorming	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.6	RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.6.1	Onderzoek	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.6.2	Het reconstructieprogramma	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.6.2.1	Inleiding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.6.2.2	Voorontwerp.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.6.2.3	Ontwerp	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.6.2.4	Vaststelling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.6.3	Het plan van voorzieningen.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.6.3.1	Inleiding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.6.3.2	Ontwerp.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.6.3.3	Vaststelling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7	GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7.1	Onderzoek	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7.2	Het herinrichtingsprogramma.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7.2.1	Inleiding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7.2.2	Voorontwerp.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7.2.3	Ontwerp	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7.2.4	Vaststelling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7.3	het herinrichtingsplan.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7.3.1	Inleiding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7.3.2	Voorontwerp.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7.3.3	Ontwerp	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7.3.4	Vaststelling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8	HET BESLUIT TOT LANDINRICHTINGFOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.	
8.1	INLEIDING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.2	RUILVERKAVELINGSWET 1938.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.2.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.2.2	Lijst van eigenaren	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.2.3	De stemming	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.2.4	Besluit bij afstemming	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.3	RUILVERKAVELINGSWET 1954.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.3.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.3.2	Lijst van eigenaren	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.3.3	Lijst van geregistreerde pachters	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.3.4	De stemming	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.3.5	Besluit bij afstemming	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.4	LW: BESLUIT TOT RUILVERKAVELING.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.4.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.4.2	Lijst van eigenaren	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.4.3	Lijst van geregistreerde pachters.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.4.4	De stemming	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

8.5 LW: BESLUIT TOT HERINRICHTING OF AANPASSINGSINRICHTINGFout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

8.6 DE KADASTRALE REGISTRATIE BIJ EEN STEMMING.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

9 WERKEN EN VOORZIENINGENFOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

9.1 INLEIDINGFout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

9.2 ALGEMENE WETTEN.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

9.2.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.2.2 Planuitwerking of -wijziging..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.2.2.1 RW 1938 en 1954: wijziging voorlopig plan van voorzieningen**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.2.2.2 LW: Plan van uitwerking of uitbreiding **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.2.3 De uitvoering van werken **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.2.3.1 Algemeen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.2.3.2 Werken in opdracht van openbare lichamen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.2.3.3 Werken in opdracht van de PC/LC..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.2.3.4 Particuliere werken **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.2.4 Het tijdelijk gebruik van gronden..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.2.5 De aanwending van verworven gronden **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.3 ZEEUWSE HERVERKAVELINGENFout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

9.3.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.3.2 De uitvoering van werken **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.3.2.1 Werken in opdracht van openbare lichamen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.3.2.2 Werken in opdracht van de Herverkavelingscommissie... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.3.2.3 Particuliere werken **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.3.3 Het tijdelijk gebruik van gronden..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.3.4 Het aanwenden van verworven gronden **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.4 RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

9.4.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.4.2 De uitvoering van werken **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.4.2.1 Werken in opdracht van openbare lichamen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.4.2.2 Werken in opdracht van de Reconstructiecommissie **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.4.3 Het tijdelijk gebruik van gronden..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.4.4 De aanwending van verworven gronden **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.5 GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTINGFout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

9.5.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.5.2 Plan van uitbreiding of uitwerking **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.5.3 De uitvoering van werken **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.5.3.1 Werken in opdracht van openbare lichamen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.5.3.2 Werken in opdracht van de Herinrichtingscommissie **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.5.4 Het tijdelijk gebruik van gronden..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

9.5.5 De aanwending van verworven gronden **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

10 DE TOEWIJZING VAN ONROERENDE GOEDEREN VAN ALG. NUTFOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

10.1 INLEIDING.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

- 10.2 ALGEMENE WETTEN**.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 10.2.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.2.2 Algemene aftrek en onroerende goederen van algemeen nut **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.2.2.1 RW 1938 en RW 1954..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.2.2.2 Landinrichtingswet **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.2.3 Onteigening **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.2.4 Inventarisatieplannen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.2.4.1 Algemeen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.2.4.2 RW 1938: Plan van wegen en waterlopen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.2.4.3 RW 1954: Plan van wegen en waterlopen en landschapsplan**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.2.4.4 LW: begrenzingenplan..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.2.5 Toewijzing **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.3 ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN**.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 10.3.1 Algemene aftrek **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.3.2 Plan van wegen en waterlopen en landschapsplan **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.3.3 Toewijzing **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.4 RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND**.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 10.4.1 Algemene aftrek **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.4.2 Onteigening **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.4.3 Plan van wegen en waterlopen en landschapsplan **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.4.4 Toewijzing **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.5 GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 10.5.1 Algemene aftrek **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.5.2 Onteigening **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.5.3 Inventarisatieplan **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.5.4 Toewijzing **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 10.5.5 Overgang Groninger Stadskanalen en -wegen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

11 DE BEPALING VAN DE INBRENG IN EEN BLOK**FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

- 11.1 INLEIDING**.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 11.2 ALGEMENE WETTEN**.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 11.2.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 11.2.2 Blokgrenswijziging **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 11.2.3 De lijst van rechthebbenden **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 11.2.4 De schatting..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 11.2.5 Bezwarenbehandeling rechten en schattingsuitkomsten **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 11.2.6 De pachtregistratie **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 11.2.7 Actualisering van schattingswaarden **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 11.3 ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN**.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 11.3.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 11.3.2 Blokgrenswijziging **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 11.3.3 De lijst van rechthebbenden **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 11.3.4 De schatting..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 11.3.5 Bezwarenbehandeling rechten en schattingsuitkomsten **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 11.4 RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND**.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 11.4.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

11.4.2	Gebiedsgrenswijziging	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
11.4.3	De lijst van rechthebbenden	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
11.4.4	De schatting.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
11.4.5	Bezwarenbehandeling rechten en schattingsuitkomsten	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
11.4.6	De pachtregistratie	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
11.5	GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
11.5.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
11.5.2	Blokgrenswijziging	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
11.5.3	De lijst van rechthebbenden	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
11.5.4	De schatting.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
11.5.5	Bezwarenbehandeling rechten en schattingsuitkomsten	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
11.5.6	De pachtregistratie	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12	DE TOEDELING IN EEN BLOK..FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.	
12.1	INLEIDING.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.2	ALGEMENE WETTEN.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.2.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.2.2	Regeling van de toedeling	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.2.2.1	RW 1938.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.2.2.2	RW 1954.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.2.2.3	Landinrichtingswet	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.2.2.4	Pachtzaken.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.2.3	Het plan van toedeling (RW 1938: plan van ruilverkaveling)	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.2.4	Bezwarenbehandeling toedeling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.2.5	De akte van toedeling (RW 1938: akte van ruilverkaveling)	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.3	ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.3.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.3.2	Regeling van de toedeling	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.3.3	Het plan van toedeling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.3.4	Bezwarenbehandeling toedeling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.3.5	De akte van toedeling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.4	RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.4.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.4.2	Regeling van de toedeling	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.4.3	Het plan van toedeling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.4.4	Bezwarenbehandeling plan van toedeling	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.4.5	De akte van toedeling	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.5	GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.5.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.5.2	Regeling van de toedeling	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.5.3	Het plan van toedeling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.5.4	Bezwarenbehandeling toedeling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
12.5.5	De akte van toedeling.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

13 DE AFWIKKELING VAN EEN LANDINRICHTINGFOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

13.1	INLEIDING.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
-------------	-----------------------	--

- 13.2 ALGEMENE WETTEN**.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 13.2.1 De tweede schatting (herschattting) **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.2.2 De lijst van geldelijke regelingen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.2.3 Bezwarenbehandeling lijst van geldelijke regelingen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.2.4 Ruilverkavelings- resp. landinrichtingsrente **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.2.5 Nazorg en Afsluitende rapportage..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.3 ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN**.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 13.3.1 De herschattting..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.3.2 De lijst van geldelijke regelingen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.3.3 Bezwarenbehandeling lijst van geldelijke regelingen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.3.4 De akte van geldelijke regelingen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.3.5 Herverkavelingsrente **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.3.6 Nazorg **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.4 RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 13.4.1 De tweede schatting **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.4.2 De lijst van geldelijke regelingen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.4.3 Bezwarenbehandeling lijst van geldelijke regelingen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.4.4 Reconstructierente..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.5 GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 13.5.1 De tweede schatting **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.5.2 De lijst van geldelijke regelingen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.5.3 Bezwarenbehandeling lijst van geldelijke regelingen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 13.5.4 Herinrichtingsrente..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

14 OVERIGE LANDINRICHTINGSPROJECTEN EN ONDERZOEKFOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

- 14.1 INLEIDING**.....Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 14.2 RECONSTRUCTIE OUD GLASTUINBOUWGEBIED**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 14.2.1 Initiatieffase..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 14.2.2 Organisatie **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 14.2.3 Beheer **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 14.2.4 Voorbereidingsfase **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 14.2.5 Grondzaken en bedrijfsbeëindiging..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 14.2.6 Uitvoering van voorzieningen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 14.2.6.1 Infrastructurale, landschappelijke, recreatieve voorzieningen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 14.2.6.2 Bedrijfsvoorzieningen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 14.2.7 Afsluitende rapportage **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 14.3 RIJKSBIJDAGEN GEMEENTE- EN WATERSCHAPSWERKEN (A2-PROJECTEN)**Fout!
Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 14.4 RUILVERKAVELING BIJ OVEREENKOMST EN KAVELRUIL**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 14.4.1 Ruilverkaveling bij overeenkomst..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 14.4.2 Beschikking/Regeling kavelruil **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
- 14.5 RIJKSBIJDAGEN PARTICULIERE CULTUURTECHNISCHE WERKEN**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
- 14.5.1 Algemeen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

14.5.2	Boerenwerken	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
14.5.3	Beschikking particuliere cultuurtechnische werken 1975	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
14.5.4	Beschikking gescheiden afvoer van drainagewater	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
14.6	RIJKSBIJDAGEN BOERDERIJVERPLAATSING.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
14.6.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
14.6.2	Oude regelingen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
14.6.3	Beschikking rijksbijdragen boerderijbouw.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
14.7	BIJDAGEREGELINGEN O&S-FONDS.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
14.7.1	Algemeen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
14.7.2	Bijdrageregeling afbraak verouderde glasopstanden.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
14.7.3	Diverse tijdelijke regelingen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
14.8	LANDINRICHTINGSONDERZOEK EN ADVISERING	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
BIJLAGEN		FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
OVERZICHT VAN WET- EN REGELGEVING (1924-1992).....		Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
LITERATUUR.....		Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN.....		Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
PIVOT-publicaties		Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

VERANTWOORDING

Dit rapport is het resultaat van een institutioneel onderzoek naar de handelingen van de overheidsactoren op het beleidsterrein landinrichting in de periode vanaf 1945 tot 1994. Onder landinrichting wordt mede het terrein begrepen dat voorheen, tot in de jaren 1970, met ruilverkaveling en cultuurtechnische aangelegenheden werd aangeduid. Het onderzoek is verricht in 1993-1994 en uitgevoerd volgens de PIVOT-methode, beschreven in het algemene ('groene') voorwoord dat aan dit rapport vooraf gaat.

In het rapport zijn alleen de handelingen opgenomen van die actoren die onder de Archiefwet 1995 vallen en waarvan de Rijksarchiefdienst krachtens deze wet de archieven overneemt. Het gaat hierbij niet alleen om actoren die duidelijk tot de centrale overheid behoren, zoals de Minister van LNV, maar ook om organen met alleen een 'plaatselijk bereik', met name de commissies die zijn belast met de voorbereiding of uitvoering van een landinrichtingsproject volgens de vigerende wet.

Voornaamste en primaire bron voor de beschreven handelingen is de wet- en regelgeving geweest, in het bijzonder de Landinrichtingswet (1985), de Ruilverkavelingswet 1954 en de Ruilverkavelingswet 1938, alsmede de diverse bijzondere wetten voor de landinrichting van een afzonderlijk gebied (Walcheren 1947, Zeeuwse noodgebieden 1953, Midden-Delfland 1977 en Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën 1977), een en ander met inbegrip van de daaruit voortvloeiende en ermee in verband staande (nadere) regelgeving.

Om te kunnen bepalen of en wanneer gevonden formele handelingen ook in werkelijkheid zijn verricht, alsook om na te gaan in hoeverre ook nog andere handelingen door de betreffende actoren werden uitgevoerd, is voorts systematisch de serie jaarverslagen van de Landinrichtingsdienst (voorheen Cultuurtechnische Dienst) van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) als bron benut. Dit gebruik en de bestudering van verdere literatuur heeft ertoe geleid dat een aantal handelingen in het rapport voorkomt zonder expliciete wettelijke grondslag.

De meeste in kaart gebrachte handelingen worden in het kader van een individueel landinrichtingsproject verricht. In een project wordt een min of meer samenhangend geheel van opeenvolgende handelingen uitgevoerd, waaruit een ononderbroken stroom administratieve neerslag voortvloeit, die zich kan uitstrekken over vele jaren. Wijzigingen in wet- en regelgeving leiden in voorkomende gevallen tot aanpassingen van de verdere procedure van lopende projecten, maar betekenen in de regel geen onderbreking of afsluiting daarvan. Meer in het algemeen is de wet- en regelgeving ten opzichte van de zich ontwikkelende landinrichtingspraktijk steeds 'volgend' geweest.

Om lopende projecten die na WO II zijn beëindigd geheel te kunnen betrekken bij de selectie, is bij het in kaart brengen van de handelingen op basis van wet- en regelgeving uitdrukkelijk het jaartal 1938, dan wel 1941 als beginpunt genomen. In eerstgenoemd jaar werd een nieuwe ruilverkavelingswet van kracht, die in het volgende genoemde jaar ingrijpend werd gewijzigd. Het voor de PIVOT-onderzoeken bij het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) als beginpunt geldende jaartal 1945 moet ten aanzien van het beleidsterrein landinrichting dan ook min of meer 'symbolisch' worden opgevat.

LEESWIJZER BIJ DE HANDELINGEN

Zoals reeds is opgemerkt in het algemene voorwoord, is een handeling een geheel van activiteiten van een orgaan, dat leidt tot een eindproduct 'naar buiten'. Een handeling betreft dus doorgaans een werkproces, waarbij dan weer verschillende organisaties of organisatieonderdelen betrokken kunnen zijn. De teksten die de (reeksen) handelingen inleiden en uitleiden, zijn dan ook niet alleen bedoeld om de context daarvan te verduidelijken, maar dienen tevens, evenals de bij handelingen voorkomende opmerkingen, om waar nodig enig inzicht te geven in de aard en inhoud van de activiteiten waaruit de handeling is samengesteld.

Iedere handeling is opgenomen in een datablok, onder het kopje *Handeling*, en voorzien van een uniek volgnummer. Daarachter, op dezelfde regel, is tussen () het volgnummer vermeld dat dezelfde handeling heeft gekregen in de (hoofdstukgewijs per actor geordende) handelingenlijst van het in vervolg op dit rapport vervaardigde BSD Landinrichting. Uiteraard heeft een handeling die meer actoren betreft even zovele verschillende BSD-nummers opgeleverd. Het verdient in het algemeen de voorkeur om ongeacht het instrument (BSD, Toegang of Structuurplan) waar men zich van bedient (hetzij voor raadpleging hetzij voor mutatie), altijd het RIO tot uitgangspunt te nemen.

De tekst van de handeling zelf volgt doorgaans de bewoordingen van de aan de beschreven handeling ten grondslag liggende formulering in de wet- en regelgeving of de brontekst. Getracht is zoveel mogelijk de omschrijving of benaming van het concrete eindproduct van de handeling in de formulering op te nemen.

Bij 'Actor' staat de naam van het orgaan dat formeel de handeling verricht. In voorkomende gevallen is de naam van een actor afgekort (zie de hierna volgende lijst van gebruikte afkortingen) of anderszins bekort. Zo staat de naam Centrale Commissie voor 'Centrale Cultuurtechnische Commissie, vanaf 1985 Centrale Landinrichtingscommissie'. De Minister van Landbouw, Voedselvoorziening en Visserij, later de Minister van Landbouw en Visserij en thans de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is kortweg als Minister van Landbouw aangeduid. In een enkel geval, te weten KADOR, is de naam van de actor geconstrueerd, waar formele teksten gewag maken van de landmeter of de ingenieur van het kadaster. In paragraaf 1.4 worden de aangeduide actoren stuk voor stuk gepresenteerd.

In een aantal gevallen is bij wijziging van de wet- en regelgeving of door de ontwikkelingen van de praktijk een handeling (deels) op een andere actor overgegaan. In die gevallen volgt een opsomming van de achtereenvolgens betrokken organen, bijvoorbeeld 'Actor: Centrale Commissie, sinds 1955 met VC [Voorbereidingscommissie]; sinds 1985: Landinrichtingscommissie'. Dit betekent dat de handeling die thans door een Landinrichtingscommissie wordt verricht, eerst door de Centrale Cultuurtechnische Commissie werd uitgevoerd, die dit sinds 1955 samen met een Voorbereidingscommissie deed. Uit het voorbeeld blijkt ook dat wanneer een handeling wordt verricht door verschillende samenwerkende actoren, deze onder dezelfde handeling zijn opgenomen. Uit de volgorde en eventuele tekstuele toevoegingen blijkt dan welke actor het voortouw heeft.

Indien de handeling berust op wet- en regelgeving is de rubriek 'Grondslag' benut, die de vindplaats van de handeling vermeldt in de gebruikte formele tekst(en). Gaat een handeling niet (direct) terug op een

bepaling van de geraadpleegde wet- en regelgeving maar is wel een (andere) autoriteit gevonden die de handeling vermeldt, dan wordt deze achter 'Bron' aangeduid. Ook de namen van de wetten zijn consequent afgekort (zie de lijst van gebruikte afkortingen).

Achter 'Periode' staan begin- en eindjaar vermeld van de periode waarin de handeling is of kan zijn gerealiseerd. Wat betreft de handelingen die bij of krachtens wet- en regelgeving worden verricht, zijn de jaartallen in de regel gebaseerd op de tijdstippen van inwerking- en buitenwerkingtreding van de desbetreffende bepaling. In voorkomende gevallen is tussen haakjes aangegeven in hoeverre een handeling blijkens nadere bronnen, in afwijking van het vigeren van de grondslag, in de praktijk reeds eerder of nog langer is uitgevoerd. Bij handelingen waarvan de werking voor 1945 is begonnen, is het formele beginjaar (1938 of 1941) tussen haakjes geplaatst.

Wat betreft de handelingen waarvoor geen formele grondslag is aangetroffen, is de periode aangegeven waarin de handeling in de praktijk is verricht. Het gaat hierbij vaak om schattingen ('ca.'). Vermelding van het jaartal 1945 heeft bij de handelingen waarbij geen grondslag staat vermeld geen historische, maar alleen administratieve betekenis (beginjaar van de te onderzoeken periode).

1 INLEIDING

1.1 HET BELEIDSTERREIN

Op basis van de algemene bepalingen van de Landinrichtingswet (1985) kan landinrichting worden gedefinieerd als:

het streven naar verbetering van de inrichting van het landelijke gebied overeenkomstig zijn functies zoals deze in het kader van de ruimtelijke ordening zijn aangegeven, waarbij maatregelen en voorzieningen kunnen worden getroffen ten behoeve van onder meer de land-, tuin- en bosbouw, de natuur en het landschap, de infrastructuur, de openluchtrecreatie en de cultuurhistorie.

Het beleidsterrein landinrichting wordt in dit rapport min of meer gelijkgesteld met het geografische ressort van de Landinrichtingsdienst. Dit houdt onder meer in dat de (eerste) inrichting van nieuw aangewonnen gebieden, die geschiedt onder verantwoordelijkheid van de Minister van Verkeer en Waterstaat, buiten het kader van het onderzoek valt. Landinrichting betreft dus de (her)inrichting van het 'oude land'. Voorts moet worden bedacht dat landinrichting in dat kader uitsluitend betrekking heeft op het landelijke gebied (platteland, buitengebied) en daarbinnen dan weer beperkt is tot de gronden die binnen de grotere waterkeringen en buiten de (overige) erkende natuurgebieden liggen.

Een deel van de activiteiten van de Landinrichtingsdienst richt zich op het landinrichtingsonderzoek en op buitenlandse projecten. Wat betreft het eerste is de zuiver wetenschappelijke component als zodanig in dit rapport geheel buiten beschouwing gebleven. De overheidsbemoediging met spuurwerk op het terrein van de cultuurtechniek en aanverwante terreinen is opgevat als onderdeel van het beleidsterrein landbouwwetenschap, mede gelet op het feit dat de Minister van Landbouw een eigen taak heeft met betrekking tot het agrarisch onderzoek. Het institutionele kader waarin de verschillende agrarische onderzoeksinstellingen onderling zijn verenigd, vertoont voorts over het geheel genomen een hechtere samenhang dan het geheel van relaties dat de belangrijkste actoren op het gebied landinrichting verbindt met de desbetreffende instellingen voor onderwijs en onderzoek.

Evenzo ligt ten aanzien van de internationale activiteiten op het gebied van de landinrichting een bundeling daarvan met de overheidsinspanningen in het kader van de internationale samenwerking op agrarisch gebied onderzoekstechnisch meer voor de hand en is daaraan hier verder geen aandacht geschonken.

Terugkomend op de hierboven weergegeven definitie moet worden benadrukt dat de (huidige) landinrichting zich uitdrukkelijk niet beperkt tot verbetering van alleen de agrarische functie(s) van landelijk gebied, maar in beginsel alle functies betreft die dat gebied vervult of zal moeten gaan vervullen. Het definiëren van de (toekomstige) functies van een gebied is echter geen onderdeel van het beleidsterrein landinrichting. Bij landinrichting zijn de planologisch bepaalde functies van een zeker gebied het uitgangspunt. De ruimtelijke ordening is dus kaderstellend voor landinrichting. Concreet houdt dit bijvoorbeeld in dat een of ander landinrichtingsplan (in de ruimste zin van het woord) altijd in

overeenstemming dient te zijn of moet worden gebracht met bijvoorbeeld een streekplan van de provincie of een planologische aanwijzing van het Rijk, bijv. als bufferzone, ROM-, NU- of HAV-gebied.¹

Uit het bovenstaande zou kunnen worden afgeleid dat landinrichting 'dus' feitelijk niet meer is dan een nadere uitwerking van planologisch beleid. Dat is evenwel niet het geval. Planologisch beleid is per definitie facetbeleid; het beperkt zich tot de ruimtelijke aspecten van beleid dat vanuit verschillende sectorale doelstellingen wordt gevoerd. Landinrichting heeft weliswaar een ruimtelijk aspect, maar de beoogde ingrepen in de ruimte zijn geen doel op zich, maar een middel ter verbetering van de structuur van een gegeven gebied. De maatregelen en voorzieningen waarvan landinrichting zich bedient, zijn gericht op de verschillende sectoren die belang hebben bij de verbetering van de respectieve functies van het landelijke gebied. Waar bij de ruimtelijke ordening de coördinatie centraal staat van allerlei sectoraal beleid met het oog op het ruimtelijk facet, vormt het kernpunt bij landinrichting de integratie van diverse gebiedsfuncties.

Hoewel landinrichting ten opzichte van de ruimtelijke ordening dus wel een eigen gezicht heeft, kan zij toch niet gelijk worden gesteld met de 'inrichting van het landelijke gebied'. De inrichting van het landelijke gebied in haar totaliteit krijgt immers slechts gedeeltelijk gestalte door middel van landinrichting, maar wordt mede bepaald door de planvorming vanuit de planologie en allerlei vormen van sectoraal beleid. Zo wordt het Structuurschema Groene Ruimte (TK 1992/93 en 1993/94, 22 880), een interdepartementale beleidsnota die (als eerste) betrekking heeft op de algehele inrichting van het landelijke gebied op nationaal niveau, aangemerkt als een nota op het kruispunt van sectorbeleid en ruimtelijk beleid (22 880 nr. 5, p. 146).

Het beleidsterrein landinrichting heeft zich ontwikkeld vanuit het beleid ter zake van ruilverkaveling en cultuurtechnische aangelegenheden. In de volgende paragraaf zal deze ontwikkeling beknopt worden geschetst. Gezien het feit dat de beleidsontwikkeling geleidelijk aan heeft plaatsgevonden en de Landinrichtingswet 1985 in dat proces een (voorlopig) sluitstuk betekent en niet zozeer een nieuw begin, wordt in dit rapport onder het beleidsterrein landinrichting mede begrepen het eerdere beleid ten aanzien van ruilverkaveling en cultuurtechniek, alsmede het specifieke beleid ten aanzien van de herinrichting van bijzondere gebieden als Midden-Delfland en Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.

In verband met die evolutie van ruilverkaveling en cultuurtechniek tot integrale landinrichting zijn hier nog enkele opmerkingen op hun plaats. Ten eerste moet worden gesignaleerd dat het begrip landinrichting al sedert de jaren 1960 wordt toegepast; als verzamelterm voor de zich sterk diversificerende ruilverkavelingspraktijk en als gemeenschappelijke noemer voor het brede scala aan activiteiten van de Cultuurtechnische Dienst van het ministerie van Landbouw en Visserij, die dan ook in 1978 tot

¹ ROM-gebied: gebied waarvoor een geïntegreerd gebiedsgericht ruimtelijk en milieubeleid wordt opgesteld (VINEX); NU-gebied: gebied waarvoor een Nadere Uitwerking van een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief wordt opgesteld (VINEX); HAV-gebied: gebied waar het rijksbeleid is gericht op handhaving, aanpassing en vernieuwing van de ruimtelijke structuur.

Landinrichtingsdienst is omgedoopt. Gemakshalve wordt dan ook in het navolgende de term landinrichting, als het ware met terugwerkende kracht, toegepast ter aanduiding van het conglomeraat van handelingen dat voor 1985 plaatsvond in het kader van de ruilverkavelingswetten.

Vervolgens moet worden opgemerkt dat in de visie van de Landinrichtingswet 1985 (LW) het beleid ten aanzien van ruilverkaveling en cultuurtechnische werken deel uitmaakt van het landinrichtingsbeleid. In de LW komt ruilverkaveling voor als een van de hoofdvormen van landinrichting.

Ruilverkavelingsaangelegenheden zijn dus geïncorporeerd in het landinrichtingsbeleid.

Het overheidsbeleid ter zake van landinrichting, dan wel ruilverkaveling en cultuurtechnische aangelegenheden, is gericht op het tot stand brengen en stimuleren van concrete inrichtingsmaatregelen en -voorzieningen. De nadruk valt daarbij op projecten waarbij voor een zeker gebied, meestal op lokaal of regionaal niveau, een samenhangend pakket maatregelen en voorzieningen wordt gerealiseerd. Zoals net aangestipt, onderscheidt de LW verschillende hoofdvormen van landinrichting. Onder een hoofdvorm wordt hier verstaan een vorm van landinrichting die bij wet is geregeld; dit in tegenstelling tot vormen die wel in de wet worden aangeduid maar op een lager niveau zijn geregeld (meestal in de vorm van rijksbijdrageregelingen voor bepaalde projecten van particulieren of lagere overheden). De hoofdvormen die de LW onderscheidt zijn herinrichting, ruilverkaveling en aanpassingsinrichting. Het onderscheid tussen de hoofdvormen berust voornamelijk op de toepasselijkheid van een herverkavelingsprocedure en de mogelijkheid tot onteigening op speciale titel. De aan de LW voorafgaande RW 1954 kent, evenals de eerdere RW 1938 slechts een hoofdvorm, de ruilverkaveling.

Onder herverkaveling verstaat de LW het tot een massa samenvoegen en opnieuw verdelen van de onroerende goederen in een blok. Een blok is het geheel van de in een herverkaveling begrepen onroerende goederen. Wat in de LW herverkaveling wordt genoemd, is niets anders dan de 'traditionele' administratief-kadastrale ruilverkavelingsprocedure, die dan ook tamelijk intact is overgenomen uit de ruilverkavelingswetten en welke ook worden teruggevonden in de speciale wetten voor de herverkaveling van Walcheren en de Zeeuwse noodgebieden (1947, resp. 1953), de reconstructie van Midden-Delfland (1977) en de Gronings-Drentse herinrichting (1979). Ook op dit punt is er dus continuïteit.

Bij ruilverkaveling volgens de LW vindt altijd herverkaveling plaats en wel in een of meer blokken die samen het landinrichtingsgebied vormen. Voorafgaand aan de herverkaveling wordt een stemming gehouden onder de rechthebbende eigenaren en pachters over het al of niet doorgaan van de ruilverkaveling, c.q. herverkaveling. Ook dit element is direct overgenomen uit de RW 1954 en de voorafgaande algemene ruilverkavelingswetten. Er is bij ruilverkaveling geen mogelijkheid gronden op basis van een speciale titel te onteigenen. Ruilverkaveling vindt met name plaats in gebieden waar agrarische functies een belangrijke rol spelen.

Bij herinrichting behoeft geen herverkaveling plaats te vinden en bestaat de mogelijkheid gronden te onteigenen in het belang van de herinrichting. Indien wel herverkaveling plaats vindt, kan het te herverkavelen gebied bestaan uit een of meer blokken, die niet het gehele herinrichtingsgebied behoeven te betreffen. Herinrichting wordt gehanteerd voor gebieden waar niet-agrarische functies dienen te worden veilig gesteld of ontwikkeld. In de jaren 1990 komt als nevenvorm de herinrichting met bijzondere

doelstelling op, waarbij de verbetering van een specifieke functie centraal staat. Deze nevenvorm van de hoofdvorm herinrichting lijkt sterk op sectorale landinrichting (zie onder), welke laatste term in het spraakgebruik echter meestal is voorbehouden aan projecten die beogen de (integratie van) een of andere agrarische functie van een gebied te verbeteren.

Bij aanpassingsinrichting vindt altijd herverkaveling plaats en wel in een enkel blok. Het verschil met ruilverkaveling is dat er geen stemming aan de herverkaveling vooraf gaat en dat naast het blok gronden zijn gereserveerd voor de aanleg van een grote infrastructurele voorziening (bijv. een rijksweg) door een bevoegd orgaan. De betreffende gronden maken geen deel uit van de aanpassingsinrichting zelf en zullen in de regel door onteigening op basis van de nutswetprocedure zijn verkregen. Anders dan een herinrichting of ruilverkaveling is aanpassingsinrichting 'volgend' van aard: de landinrichting vindt plaats om de negatieve gevolgen van de aanleg van de infrastructurele voorziening voor de functies van het gebied te compenseren en niet zozeer om een bestaande inrichtingstoestand te verbeteren.

De regeling van een ruilverkaveling in de RW 1954 en voordien in de RW 1938 gaat uit van dezelfde begrippen (blok, rechthebbende, etc.) en kent in grote lijnen dezelfde procedures als een ruilverkaveling ingevolge de latere Laninrichtingswet. Het doel van ruilverkaveling volgens de RW 1954 en de RW 1938 is in algemene zin gelijk aan de doelstelling van landinrichting: verbetering van de inrichting van het landelijke gebied. Waar de LW evenwel spreekt van een verbetering in overeenstemming met de planologisch bepaalde functies, reppen de ruilverkavelingswetten slechts van een verbetering in het belang van de agrarische functies. Zo stelt de RW 1954 dat "Ruilverkaveling ... geschiedt ter behartiging van de belangen van land-, tuin-, bosbouw of veehouderij".

De sectorale doelstelling van de vroegere ruilverkavelingswetten sloot, zoals de praktijk wel heeft laten zien, niet uit dat in voorkomende gevallen concrete maatregelen en voorzieningen gericht op andere functies werden getroffen, mits deze niet strijdig werden bevonden met agrarische belangen. Bij ruilverkaveling diende zich altijd vanzelf de noodzaak tot een belangenafweging van de verschillende functies van het landelijke gebied aan, zowel op uitvoerend niveau als op de diverse beleidsniveaus. Die confrontatie ontstond primair bij en als gevolg van de afstemming van ruilverkaveling en (andere) cultuurtechnische ingrepen op de ruimtelijke ordening. Aan het planologisch beleid is een brede belangenafweging inherent, juist omdat het hierbij om 'facetbeleid' gaat.

Het is met name de beperkte, agrarische doelstelling van ruilverkaveling geweest, die aanleiding gaf tot de totstandkoming van de LW, waarin landinrichting bovendien planologisch werd 'veranker'd'. De relatie met de ruimtelijke ordening was onder de ruilverkavelingswetten niet ten principale geregeld (al regelt de RW 1954 wel de relatie van een ruilverkavelingsplan met een gemeentelijk bestemmingsplan). Dit kwam omdat de planologie ten aanzien van het landelijke gebied zich pas rond 1955 begon te ontwikkelen (streekplannen). De Wet op de ruimtelijke ordening zelf dateert pas van 1965. In de praktijk van de ruilverkavelingsprojecten hebben de 'ruilverkavelaars' zich evenwel altijd goed verstaan met de planologen, wat ten dele wordt verklaard uit het feit dat de ontwikkeling van planologische kaders voor grote delen van het landelijke gebied hand in hand ging met initiatieven tot ruilverkaveling. Dit tweesporenbeleid op projectniveau is overgenomen in de LW, wat vooral blijkt uit de procedures voor het tot stand brengen van landinrichtingsplannen (zie H. 7).

Het feit doet zich voor dat zowel onder de RW 1938 als onder de RW 1954 specifieke wetten voor de inrichting van een afzonderlijk gebied zijn opgesteld, juist omdat bleek dat de uitgebreide taakstelling niet was te bereiken onder de vigerende ruilverkavelingswetgeving. Het gaat hierbij om de Herverkavelingswet Walcheren 1947 (HWW 1947), in 1953 bij afzonderlijke wet (HWZ) mede van toepassing verklaard op de 'Zeeuwse noodgebieden', de Reconstructiewet Midden-Delfland (RWMD, 1977) en de Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën (HWOG, 1977). Elementen uit de HWW 1947 zijn overgenomen in RW 1954, terwijl met name de HWOG in veel opzichten model heeft gestaan voor de LW, vooral waar deze de hoofdvorm herinrichting betreft. De ontwikkeling van het beleidsterrein valt dan ook duidelijk uit de opeenvolgende wetgeving af te leiden.

Behalve de bovengenoemde hoofdvormen en de bijzondere wettelijke projecten heeft landinrichting tevens betrekking op projectvormen die niet bij wet zijn geregeld. Als oudste nevenvorm van landinrichting kennen de RW 1938, de RW 1954 en de LW de ruilverkaveling bij overeenkomst. Het gaat hierbij om een (meestal kleinschalige) herverkaveling waartoe particuliere grondeigenaren onderling een overeenkomst sluiten en waaraan het Rijk onder zekere voorwaarden financieel en 'in natura' (ambtelijke ondersteuning) een bijdrage levert.

Zowel bij een ruilverkaveling bij overeenkomst als in het kader van een 'wettelijk' project (ruilverkaveling, herinrichting, aanpassingsinrichting) kunnen van oudsher cultuurtechnische werken worden uitgevoerd. Onder cultuurtechniek zijn te verstaan de werken en maatregelen die structureel de (agrarische) gebruikswaarde van grond verbeteren of vergroten. Cultuurtechnische werken zijn gericht op verbetering van de 'klassieke' inrichtingsfactoren ontsluiting, waterhuishouding en verkaveling en betreffen voorts het verbeteren van de grondstructuur. Overeenkomstig de weidsere strekking van landinrichting volgens de LW worden in het kader van de genoemde projecten niet alleen cultuurtechnische werken gesubsidieerd, maar ook werken gericht op de realisering van landschappelijke, recreatieve e.d. voorzieningen.

Naast de cultuurtechnische werken binnen een wettelijk project of een kavelruil kent men sinds WO II ook cultuurtechnische werken buiten ruilverkavelingsverband. Het gaat hierbij om cultuurtechnische projecten van gemeenten en waterschappen (A2-objecten) en van particulieren, waarvoor rijksbijdrageregelingen gelden. De hierboven aangeduide vormen van landinrichting worden sinds de LW wel met de term 'sectorale landinrichting' aangeduid, in tegenstelling tot de integrale wettelijke projecten. De meest uitgebreide sectorale regeling is de Beschikking (1979), resp. Regeling (1986) reconstructie oude glastuinbouwgebieden, die behalve cultuurtechnische werken ook andere maatregelen en voorzieningen behelst (zie H. 14). De regeling is opgezet en uitgewerkt conform de verschillende hoofdvormen van landinrichting. In feite komt de procedure die in genoemde regeling is vastgesteld, neer op een 'herinrichting met bijzondere doelstelling' (zie boven).

Gezien de brede strekking van landinrichting conform de LW zou men kunnen verwachten dat tot de sectorale landinrichting ook inrichtingswerken als recreatie- en bebossingsprojecten tot het beleidsterrein landinrichting behoren. Inderdaad wordt bijv. de Planningsprocedure Openluchtrecreatie (PPO) wel eens aangemerkt als een sectoraal landinrichtingsinstrument. Hier echter is de indeling van de begroting van de

Minister van Landbouw maatgevend voor de afbakening van het beleidsterrein: de subsidiëring en verdere bevordering van inrichtingsprojecten ten behoeve van voorzieningen zonder enige agrarische component, worden in het algemeen niet tot het beleidsterrein landinrichting gerekend, maar tot het (ruimtelijke) beleid van de betreffende sector.

Het landinrichtingsinstrumentarium van de rijksoverheid omvat naast de genoemde hoofdvormen en de regelingen voor sectorale projecten voorts een aantal sectorale bijdrageregelingen die totstandkoming van de diverse soorten landinrichtingsprojecten moeten bevorderen, zoals premies op bedrijfsbeëindiging en bijdragen aan boerderijverplaatsing. Voor een deel zijn de bedoelde saneringsregelingen ook van toepassing geweest buiten gebieden waar een wettelijke landinrichting, resp. ruilverkaveling plaatsvindt. Daarnaast zijn ook speciale regelingen getroffen voor sanering geheel los van een wettelijk landinrichtingsproject.

1.2 VAN KAVELRUIL TOT HERINRICHTING

In de loop van de tweede helft van de 19e eeuw begint de cultuurtechniek zich te ontwikkelen als wetenschappelijke discipline ten behoeve van het in cultuur brengen en het verbeteren van reeds in cultuur gebrachte gronden. In 1888 wordt naar Deens voorbeeld op initiatief van de Geldersch-Overijsselsche Maatschappij voor den Landbouw overgegaan tot oprichting van de Nederlandsche Heide Maatschappij (Heidemij). Deze richt zich aanvankelijk vooral op een deskundige, cultuurtechnisch verantwoorde aanpak van ontginningen. De Heidemij krijgt in 1915 concurrentie van het Bureau voor Ontginning en Grondverbetering (Grontmij). De beide particuliere ondernemingen zijn in de verdere 20e eeuw van zeer groot belang geweest in verband met de uitvoering van landinrichtingsprojecten.

Nadat in WO I is gebleken dat de Nederlandse boeren niet voldoende voedsel produceren voor de eigen bevolking, krijgt het ontginnen van gronden, ook gelet op de steeds sterkere uitbreiding van de plattelandsbevolking, een speciaal belang voor de rijksoverheid. In 1919 gaat de regering over tot het instellen van een Commissie van Advies inzake de Ontginning van Woeste Gronden. De commissie adviseert de regering onder meer om de stichting van boerderijen op ontginningsgronden financieel te steunen, mede als middel om de werkloosheid ten plattelande te bestrijden.

Behalve met de ontginning van woeste gronden wordt de cultuurtechniek in Nederland geconfronteerd met een drietal problemen op de reeds in cultuur gebrachte gronden. In veel gebieden is de landbouwkundige waterhuishouding ronduit slecht. Oogsten lijden onder jaarlijks optredende inundaties, met name op de pleistocene gronden in het oosten en zuiden van het land. Voorts verkeren veel landbouwwegen in een deplorabele staat en is er een groot gebrek aan doorgaande wegverbindingen. Ten slotte zijn door vererving en bevolkingsgroei op het platteland veel boerenbedrijven opgesplitst, met als gevolg een onvoorstelbare versnippering van gronden. Deze versnippering betekent dat een zeer groot deel van de Nederlandse landbouwbedrijven slechts kan beschikken over een veelheid van kleine, ongunstig gevormde percelen, die vaak ver uiteen liggen.

Als rond de eeuwwisseling de mechanisatie van het bedrijf en het gebruik van kunstmest de agrarische sector de weg wijzen naar structurele productiviteitsvergroting, treden de genoemde problemen in steeds

sterkere mate naar voren als belemmeringen voor een rationele bedrijfsvoering. Dan ook blijkt dat zonder de ordenende hand van de overheid slechts mondjesmaat (deel)oplossingen tot stand komen. Gaandeweg gaat de overheid zich beraden op een aanpak van de problemen ten aanzien van ontwatering, ontsluiting en verkaveling.

Wat de waterbeheersing betreft wordt bij Kb van 20 januari 1920 de Rijkscommissie voor de Ontwatering opgericht, ondersteund door een ambtelijk bureau ressorterend onder het ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Commissie en bureau worden belast met onderzoek en voorlichting en in overleg met het departement van Waterstaat met het (ook financieel) ondersteunen van de uitvoering van plannen van met name lagere overheden voor verbetering van waterlopen. De werking van het Rijksbureau blijkt echter niet bevredigend, omdat het niet zelfstandig initiatieven kan nemen maar alleen in samenwerking met gemeenten, provincies of waterschappen kan optreden.

Vooraf om de problematiek van de grondversnippering het hoofd te bieden had het Koninklijk Nederlandsch Landbouw Comité in navolging van buitenlandse voorbeelden reeds in 1910 de eerste voorstellen voor een wettelijke regeling van ruilverkaveling aan de regering voorgelegd, die echter het standpunt had ingenomen dat de Nederlandse boeren daar nog niet rijp voor zouden zijn. Wel kreeg de Heidemij, die inmiddels haar sporen had verdiend met tal van ontginningswerkzaamheden in opdracht van particulieren en gemeenten, subsidie om propaganda te maken voor ruilverkaveling. Daarop kwamen enkele kleine, vrijwillige ruilverkavelingen tot stand. De ontwikkeling kon echter niet werkelijk van de grond komen, zolang een enkele onwillige enkeling voldoende was om een meerderheid die grond wil ruilen te dwarsbomen. Zo wordt dan toch na WO I een eerste ruilverkavelingswet ontworpen, die op 1 december 1924 in werking treedt. Daarbij wordt onder meer een Centrale Commissie voor de Ruilverkaveling ingesteld, die is belast met de landelijke leiding van (particuliere) initiatieven op het gebied van de ruilverkaveling.

Na 1924 groeit geleidelijk het besef dat de werkzaamheden van de drie genoemde commissies (voor ontginning, ontwatering en ruilverkaveling) dienen te worden gebundeld. Als in de jaren dertig overheidsbezuinigingen bovendien een factor van belang worden, komt het in 1935 tot een samenvoeging in de vorm van de Centrale Cultuurtechnische Adviescommissie. Het Rijksbureau voor de Ontwatering wordt opgeheven en haar werkzaamheden worden ondergebracht bij een nieuwe dienst, die de Centrale Commissie zal bijstaan en haar secretariaat zal voeren: de Cultuurtechnische Dienst (CD), aanvankelijk ressorterend onder het departement van Economische Zaken, het ministerie dat dan ook de landbouw tot haar taakgebied heeft. De taak van de in Utrecht gevestigde dienst omvat, behalve ambtelijke ondersteuning van de Centrale Commissie bij de voorbereiding en uitvoering van ruilverkavelingen, verbetering van de waterhuishouding van het platteland, ontginning en verbetering van gronden en bevordering van ruilverkavelingen. Zelf voert de dienst geen werken uit. Om haar cultuurtechnische taak te vervullen onderhoudt zij contacten met enerzijds (potentiële) opdrachtgevers van cultuurtechnische werken (ruilverkavelingscommissies, gemeenten, waterschappen en provincies) en anderzijds de uitvoerders daarvan, waaronder met name Heidemij en Grontmij. Kort na WO II wordt aan de CD ook een onderzoeksafdeling verbonden; overigens staat al spoedig niet zozeer het zelf uitvoeren van (cultuurtechnisch) onderzoek centraal, als wel de bevordering en inschakeling van derden ten behoeve van de voorbereiding en uitvoering van projecten (zie H. 14). De ontwikkeling van het

landinrichtingsonderzoek zal in de volgende decennia onderhevig zijn aan een sterke verbreding, die gelijke tred houdt met die van het beleidsterrein.

De lokaal geïnitieerde ruilverkavelingen onder leiding van de Centrale Commissie die ingevolge de wet van 1924 plaatsvonden droegen nog in sterke mate het karakter van een administratief-kadastrale procedure, waarbij percelen worden samengevoegd en opnieuw verdeeld onder de oude eigenaren. Wat de procedure aangaat had de wetgever zich vooral laten inspireren door de wettelijke regelingen waarbij in de tweede helft van de 19e eeuw de oude (gemeenschappelijke) markegronden (in oostelijk Nederland) onder de rechthebbenden waren verdeeld. Landmeter en rechter-commissaris (voor de behandeling van bezwaren) zijn de centrale figuren bij een ruilverkaveling, naast een plaatselijke commissie, die onder toezicht van de Centrale Commissie met de uitvoering is belast.

Het administratieve karakter liet onverlet dat in de regel in opdracht van betrokken eigenaren wel kleinschalige cultuurtechnische werken werden uitgevoerd, al was het maar om van de nieuwe kadastrale toestand een optimaal gebruik te kunnen maken. De verdergaande ontwikkeling van de cultuurtechniek en de werkloosheid van de jaren 1930 verschaften de mogelijkheid om ook grotere werken aan te pakken, in de regel in handkracht wel te verstaan.

In de praktijk bleek dat aan de Ruilverkavelingswet (1924) een aantal bezwaren kleefde. In 1938 kwam dan ook een nieuwe wet tot stand. Deze verlaagde de drempel voor een aanvraag tot ruilverkaveling van een kwart tot een vijfde van de betrokken eigenaren en gaf de bevoegdheid tot het doen van een aanvraag, tot dan toe beperkt tot de eigenaren, tevens aan publiekrechtelijke lichamen en verenigingen en stichtingen werkzaam in het belang van de landbouw. Met betrekking tot de stemming werd bepaald dat voor het doorgaan van een ruilverkaveling voortaan een meerderheid van niet-tegenstemmers voldoende was, ofwel naar aantal, ofwel naar oppervlak. Voorts introduceerde de wet naast de wettelijke ruilverkaveling de mogelijkheid van een ruilverkaveling bij overeenkomst, gaf zij een betere regeling voor wijzigingen in het stelsel van wegen en waterlopen en loste zij enkele financiële onduidelijkheden op. Onder de Ruilverkavelingswet 1938, die in 1941 op enkele praktische punten gewijzigd werd, nam het aantal ruilverkavelingen snel toe.

Een cruciale stap in de ontwikkeling van ruilverkaveling en cultuurtechniek werd in 1942 gezet, toen het mogelijk werd gemaakt om cultuurtechnische werken (al dan niet in ruilverkavelingsverband) door het ministerie van Landbouw (de CD) te subsidiëren als 'vrij werk' dat wil zeggen zonder het oogmerk van werkverruiming. Al eerder had de rijksoverheid ingezien dat (vooral met handkracht uitgevoerde) cultuurtechnische werken nuttig waren als werkverschaffingsobjecten. In dat verband bestond er reeds samenwerking tussen de CD en de Dienst Uitvoering Werken (DUW) van het ministerie van Sociale Zaken, die subsidies verleende op werklozenprojecten (zie H. 2). De subsidiëring van cultuurtechnische werken als 'vrij werk' had betrekking op werken binnen en buiten ruilverkavelingsverband en betrof wat het laatste aangaat zowel subsidies voor 'boerenwerken' (grondverbetering, drainage, etc.) als bijdragen aan waterschappen en gemeenten voor verbeteringswerken aan wegen en waterlopen.

Onder invloed van de rijksbijdragen kwam, na de overwegend administratieve beginfase, het systeem van de zogeheten 'ruilverkaveling oude stijl' tot stand, met zijn karakteristieke combinatie van een (vrijwel kosteloze) administratief-kadastrale procedure en een planmatige uitvoering van begeleidende,

gesubsidieerde cultuurtechnische werken, gericht op de verbetering van percelen, ontwatering en ontsluiting.

Voor de verdere ontwikkeling van ruilverkaveling heeft de herverkaveling Walcheren, onder een speciale wet (HWW 1947), een bijzonder stimulerende functie gehad. De welhaast totale ondergang van het eiland in 1944 noopte niet alleen tot grootschalige, planmatige cultuurtechnische ingrepen, waarbij (in samenwerking met de Rijksdienst voor Landbouwherstel) volop werd geëxperimenteerd met nieuwe machinale hulpmiddelen, maar maakte het ook mogelijk om binnen het kader van een herverkaveling van gronden te komen tot een sanering van agrarische bedrijven. Voorts was het nodig een landschapsplan op te stellen om het desolate gebied te voorzien van een landschappelijke aankleding en werd de gelegenheid benut om ontbrekende of verwoeste utiliteitsvoorzieningen (opnieuw) aan te leggen.

Anders dan bij een 'gewone' ruilverkaveling ging het op Walcheren dus niet meer alleen om een onderlinge uitruil van gronden van eigenaren en het aanbrengen van daarmee in verband staande cultuurtechnische verbeteringen, maar om het tot stand brengen van een betere (agrarische) structuur van het gebied als geheel. Waar onder een ruilverkaveling oude stijl het kader was bepaald tot de afzonderlijke rechthebbenden, had de herverkaveling Walcheren uitdrukkelijk mede het oog op een algemeen nut.

De zeer ingrijpende maatregelen en voorzieningen op Walcheren waren voor de CD en de CCC een praktijkervaring die in de volgende jaren ten volle werden benut, niet alleen in de Zeeuwse rampgebieden van 1953 (waarop in dat jaar de HWW 1947 bij wet van toepassing werd verklaard), maar bijvoorbeeld ook op de komgronden in het rivierengebied. Na de successen op Walcheren werd ruilverkaveling door politici en bestuurders in toenemende mate 'ontdekt' als een belangrijk instrument voor het landbouwstructuurbeleid, dat in de loop van de jaren 1950 gaandeweg vorm begon te krijgen en met de totstandkoming van de EEG in een stroomversnelling zou raken. Om het middel van de ruilverkaveling (c.q. herverkaveling) te kunnen hanteren als hefboom voor een verbetering van de algehele landbouwstructuur van een gebied was het echter wel nodig een nieuwe algemene wet op te stellen, die het anders dan de RW 1938 onder meer mogelijk maakte ernst te maken met het realiseren van voorzieningen van algemeen nut en de sanering van bedrijven. Die nieuwe algemene ruilverkavelingswet, de derde in dertig jaar, was de Ruilverkavelingswet 1954, die op 1 februari 1955 in het daaropvolgende jaar in werking trad.

De nieuwe wet was wat betreft de eigenlijke ruilverkavelingsprocedure in grote lijnen geënt op de oude. Een belangrijke wijziging was de mogelijkheid om tot 5% van de ingebrachte kavels toe te wijzen aan openbare lichamen, ten behoeve van doeleinden van algemeen nut, de zogenaamde 'artikel-13-kavels'. Het ging hierbij om structurele ingrepen ten behoeve van niet-agrarische bestemmingen, zoals de aanleg van doorgaande wegen en de veiligstelling van natuurwetenschappelijke of landschappelijke waarden. Voorts werd (in navolging van de HWW 1947) de rechtspositie van de pachter gelijkgesteld met die van de eigenaar wat de aanspraak op toedelingsrechten betreft en ontstond ook de mogelijkheid om bestaande pachtverhoudingen te wijzigen. Tevens werd de planvorming uitgebreid: de stemming zou voortaan plaatsvinden met inachtneming van een rapport ('ex artikel 34') van de Centrale Commissie, dat onder meer inhield welke verbeteringen van het ruilverkavelingsblok noodzakelijk werden geacht en welke voorzieningen (cultuurtechnische ingrepen, sanering van bedrijven) daartoe moesten worden getroffen. Het rapport diende een raming van de met de uitvoering gemoeide kosten te bevatten en van het daarvan

ten laste van de gezamenlijke eigenaren komende deel. Tot de bedoelde voorzieningen werd uitdrukkelijk ook gerekend de landschappelijke aankleding van het ruilverkavelingsblok. Om de nieuwe eigendomstoestand te kunnen verwezenlijken los van de financiële afwikkeling van de ruilverkaveling, werd (eveneens in navolging van de HWW 1947) het onder de vorige wetten bestaande ruilverkavelingsplan gesplitst in een plan van toedeling en een lijst van geldelijke regelingen. Belangrijk was ook dat de kosten die ten laste van de eigenaren werden gebracht, voortaan over de kavels werden omgeslagen naar de mate van het nut dat dezen van de ruilverkaveling zouden hebben. Daartoe werd er een tweede schatting ingevoerd, ter bepaling van de waardeveranderingen als gevolg van de ruilverkaveling. Ruilverkaveling is veel meer geworden dan alleen een middel om in bepaalde probleemgebieden knelpunten weg te nemen, maar vooral een instrument om een van overheidswege gewenste algemene productiviteitsverhoging van de landbouw te bereiken.

Onder het regime van de RW 1954 neemt de zogeheten ruilverkaveling nieuwe stijl een hoge vlucht. Ruilverkaveling speelt de rol van 'paradepaardje' van het landbouwstructuurbeleid, waarin door het Rijk fors wordt geïnvesteerd. De rijksbijdragen vertalen zich in steeds meer, steeds grotere en steeds ingrijpender projecten. In de ruilverkavelingen nieuwe stijl staan cultuurtechnische werken voor ca. driekwart van de budgetten, maar daarnaast is er in navolging van de Zeeuwse herverkavelingen ook aandacht voor stelselmatige verplaatsing van boerderijen naar de kavels annex bedrijfsvergroting, alsmede voor de aanleg van utiliteitswerken, terwijl ten slotte ook de landschappelijke aankleding een vaste, zij het budgettair bescheiden plaats in de projecten gaat innemen. De toepassing van grote, structurele cultuurtechnische werken in ruilverkavelingsverband kan ook niet los worden gezien van de mechanisatie van het cultuurtechnische werk en de daarmee gepaard gaande schaalvergroting.

De CD, die in het Zeeuwse had bewezen grote en ingewikkelde projecten aan te kunnen, groeide met het ter beschikking komen van steeds omvangrijker investeringen in ruilverkaveling en cultuurtechniek gaandeweg uit van een bescheiden ondersteunende organisatie voor de Centrale Commissie en de her en der opererende plaatselijke commissies tot een 'zware' overheidsdienst. In 1954 werd de DUW opgeheven en werden haar taken op cultuurtechnisch gebied overgedragen aan de CD. Het werk van de DUW was met de afnemende werkloosheid na de eerste naoorlogse jaren en als gevolg van het toenemend gebruik van machines in plaats van handkracht gaandeweg van minder belang geworden. Dientengevolge werd de dienst verder uitgebreid en een reorganisatie doorgevoerd, waarbij onder meer een eigen provinciaal apparaat tot stand kwam. Ook kreeg de CD in 1954 de ondersteuning toebedeeld van de Stichting tot het Beheer van Landbouwgronden (SBL). Deze (overheids)stichting was aanvankelijk belast geweest met het tijdelijk beheren van landbouwgronden die in WO II aan de productie onttrokken waren, bijvoorbeeld voor de aanleg van vliegvelden en verdedigingslinies. Door de hoge vlucht (eerst op Walcheren) van saneringsplannen in ruilverkavelingen werd de stichting van steeds grotere betekenis als de instantie die in ruilverkavelingsblokken de noodzakelijke 'grondpot' moest aanleggen en beheren. Anderzijds komt het op het terrein van het cultuurtechnisch onderzoek tot een afsplitsing van het speurwerk. Ten behoeve daarvan komt in 1955 het Instituut voor Cultuurtechniek en Waterhuishouding (ICW) te Wageningen tot stand, dat overigens wel zeer nauwe banden met de CD zal onderhouden. Het (doen) verrichten van praktisch, toegepast onderzoek ten behoeve van projecten blijft een aangelegenheid van de CD zelf (zie verder H. 14).

De jaren 1960 vormen het hoogtepunt van de ruilverkaveling in Nederland. Het aantal in voorbereiding genomen hectaren stijgt van ca. 275 duizend hectaren in de jaren 1950 tot zo'n 500 duizend hectaren in het volgende decennium. In 1958 komt het tot een meerjarenplan voor ruilverkavelingen en andere cultuurtechnische werken, dat de vele aanvragen in een volgordeschema rangschikt naar prioriteit, gemeten naar de rentabiliteit (in nationaal-economisch opzicht) van de voorgenomen investeringen. Dit Volgordeschema voor Ruilverkavelingen is telkens geactualiseerd (zie H. 2) en sterk bepalend geweest voor de voortgang van de cultuurtechnische activiteiten in Nederland.

De rationaliteit van de landschappelijke rechtlijnigheid wordt buiten de agrarische sector echter in toenemende mate ervaren als een niet altijd positief te waarderen aanslag op natuur en landschap. Daarnaast wordt de druk op het platteland, meer en meer landelijk gebied genoemd, vanuit de stedelijke en geïndustrialiseerde samenleving steeds sterker. De relatie tussen ruilverkaveling en de in opkomst zijnde planologie vraagt om afbakening en bezinning. In dat verband gaat het niet slechts om de ruimtelijke claims van uitbreidende agglomeraties, bedrijventerreinen en wegennetwerken; het landelijk gebied kent nog meer mede-gebruikers en moet ook als drager van natuurwaarden en als bestemming voor openluchtrecreatie kunnen (gaan of blijven) fungeren. Aan de andere kant neemt de ruimtelijke claim van de landbouw op het 'oude land' enigszins af: de IJsselmeerpolders gaan in toenemende mate fungeren als uitwijkmogelijkheid voor agrarische bedrijven. Daarnaast vindt als gevolg van de snelle economische en technologische ontwikkeling in de landbouw een ingrijpende 'natuurlijke' sanering van de sector plaats: zo neemt de gemiddelde bedrijfsgrootte toe en het aantal bedrijven af. Tegen deze achtergrond worden twijfels geuit over de rentabiliteit in nationaal-economisch opzicht van (verdere) ruilverkavelingen. Deze vinden een politieke vertaling in de Nota Landbouwstructuurbeleid (1972), als uitvloeisel waarvan de regering besluit het aantal in uitvoering te nemen hectaren sterk terug te brengen.

De ontwikkeling van de Cultuurtechnische Dienst sinds het einde van de jaren vijftig tot ca. 1970 weerspiegelt de voortrekkersrol van ruilverkaveling en cultuurtechnische aangelegenheden in het kader van het toenmalige landbouwstructuurbeleid. Zo wordt de dienst in 1958 het aangewezen onderdeel om 'Landbouw' te vertegenwoordigen in het interdepartementaal planologisch overleg. Evenzo raakt de CD in 1963 betrokken bij de vertaling van het startende landbouwstructuurbeleid van de prille EEG. Dit richtte zich in de jaren 1960 onder meer op ondersteuning van ruilverkavelingen in de gebieden met de meeste mogelijkheden tot productiviteitsverhoging en anderzijds op het stimuleren van bedrijfsbeëindigingen (in de regel binnen een ruilverkavelingsblok) ter verkrijging van moderne bedrijvenstructuur. Wat dit laatste aangaat kreeg de vertaling van het Europese structuurbeleid vooral gestalte door de saneringsregelingen van de stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw (O&S-fonds). De verstrekking van bedrijfsbeëindigings- en andere saneringssubsidies aan afzonderlijke aanvragers geschiedde onder inschakeling van de CD, die daarmee meer dan voorheen het geval was, deels ook het karakter van 'subsidie-fabriek' verkreeg.

Vanaf circa 1970 verschuift de aandacht van de sterk technocratisch en agrarisch-economisch gerichte ruilverkaveling nieuwe stijl onder invloed van de gesignaleerde beleidswijziging gaandeweg naar de 'multiple purpose ruilverkaveling'. Het relatieve belang van cultuurtechnische werken neemt hierbij verder af, terwijl ook andere uitsluitend op rationalisatie van de agrarische sector gerichte voorzieningen als boerderijbouw op de achtergrond raken. Bij multiple purpose ruilverkaveling let men niet uitsluitend meer op agrarische belangen en subsidiair de landschappelijke aankleding, maar worden openluchtrecreatie,

natuur, landschap en cultuurhistorie als zelfstandige belangen erkend, die veilig dienen te worden gesteld. De term ruilverkaveling wordt gaandeweg ingeruild voor het meer algemene begrip landinrichting. Toch kon binnen het kader van de RW 1954 van een werkelijk integrale landinrichting, met een gelijkwaardige afweging van agrarische en diverse niet-agrarische belangen in een landelijk gebied geen sprake zijn. Vandaar dat vooruitlopend op een 'echte' landinrichtingswet, ten behoeve van de inrichting van afzonderlijke gebieden met een bijzondere problematiek (Midden-Delfland, Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën) specifieke wetten tot stand komen, die het kader moeten scheppen voor een herinrichting waarin aan alle (te vervullen) functies voor het betreffende gebied recht wordt gedaan. Voor de verwezenlijking van de uitkomsten van een dergelijke integrale afweging wordt in de desbetreffende speciale wetten onder meer ook het onteigeningsinstrument gehanteerd, voorbeeld van de beproeving van diverse elementen die hun plaats zouden vinden in de Landinrichtingswet.

De Landinrichtingswet van 1985 vormt voorlopig het formele sluitstuk van de hierboven geschetste ontwikkeling. De totstandkoming van de LW is een langdurig proces geweest, dat begon in de vroege jaren 1970. In 1972 werd een interdepartementale commissie Landinrichtingswet ingesteld door de toenmalige Ministers van Landbouw en Visserij en Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Uitgangspunt vormde de reeds genoemde nota, waarin naast een rationele en economisch verantwoorde agrarische bedrijfsvoering, ook als doelstellingen van landinrichting werden geformuleerd, een sociaal aanvaardbaar woon-, werk- en leefklimaat, een maximaal medegebruik door de niet-agrarische bevolking en het in stand houden van een zo gevarieerd mogelijk milieu. De commissie bracht in 1976 een interimnota uit, waarvan de hoofdlijnen door de regering werden onderschreven. Nadat de voorstellen van de commissie aan diverse instanties om advies waren voorgelegd, kwam het tot een wetsvoorstel, dat in 1979 aan de Tweede Kamer werd aangeboden. Het duurde evenwel nog tot in 1984 voordat de gedachtenwisseling tussen Staten-Generaal en regering was afgerond. Op 15 oktober 1985 trad de LW in werking.

Op de inhoud en reikwijdte van het begrip landinrichting in de zin van de LW is al in de voorgaande paragraaf ingegaan, alsmede op de doelstellingen en vormen van landinrichting. Hier zij vermeld dat in de LW de verhouding tussen landinrichting en ruimtelijke ordening is geregeld, terwijl ook de planvormingsprocedure verder is uitgewerkt, mede op basis van de praktijk van de multiple purpose ruilverkaveling. Het vanaf de late jaren 1950 fungerende Meerjarenplan voor Ruilverkavelingen krijgt een wettelijke basis in het Landelijke Voorbereidingschema Landinrichting. Ook een aantal in de praktijk van de jaren 1970 gegroeide regelingen bij ruilverkavelingsprojecten, zoals inspraakronden, is wettelijk vastgelegd. Overigens was de ruilverkavelingsprocedure van de RW 1954 in 1974 reeds op een tweetal punten in meer democratische zin gewijzigd: pachters kregen vanaf 1975 ook stemrecht en wegblijven van de stemming betekende niet meer (zoals geïntroduceerd in de RW 1938 en overgenomen in de oorspronkelijke RW 1954) dat men als voorstemmer werd gerekend. Anderzijds werd in de LW bij de voorbereiding en besluitvorming omtrent een landinrichting nadrukkelijk ook een grotere plaats ingesteld voor het provinciaal bestuur. Meer in het algemeen moet worden opgemerkt dat als gevolg van de toenemende decentralisatie van het openbaar bestuur mede-overheden (provincies, waterschappen, gemeenten) al in de jaren 1970 meer en meer bij de voorbereiding en uitvoering van een ruilverkaveling, c.q. landinrichting werden betrokken. De decentralisatie-impuls van de eerste helft van de jaren 1990 heeft aanleiding gegeven de provinciale besturen meer zeggenschap te geven over het al dan niet in

voorbereiding nemen van een landinrichting; een desbetreffende wijziging van de LW is inmiddels doorgevoerd (zie H. 2).

In het algemeen is het zwaartepunt van de werkzaamheden van de CD in de loop van de jaren zestig en zeventig verschoven van een problematiek van een overwegend technische naar een van meer bestuurlijke en coördinerende aard. Tevens werd in die periode een aantal naar de CD toegeschoven taken naar Den Haag overgeheveld, zoals het planologische beleid, dat in 1970 naar het departement ging en het gehele pakket grond- en pachtzaken, dat in verband met de ondersteuning van SBL en O&S-fonds successievelijk bij de CD was ondergebracht. Zo kwam in 1976 bij het Haagse departement de directie Beheer Landbouwgronden tot stand, die voortaan de ambtelijke ondersteuning van de SBL (sinds 1983: Bureau Beheer Landbouwgronden) en van de EEG-landbouwstructuuraangelegenheden tot haar werkterrein kreeg. Gelijktijdig verbreedde het terrein van de Dienst zich vanuit ruilverkaveling en cultuurtechnische aangelegenheden tot landinrichting, zowel met betrekking tot het onderzoek als in verband met de activiteiten ten behoeve van de voorbereiding en uitvoering van de projecten. Deze verbreding leidde ertoe dat werd overgegaan ook de naam van de dienst te wijzigen. Die verwees immers nog slechts naar een deeltaak, namelijk de cultuurtechnische werken, in plaats van naar de (nieuwe) hoofdtaak: landinrichting. De naam van de CD werd dan ook in 1978 gewijzigd in Landinrichtingsdienst. Overigens is de slinger inmiddels weer teruggezwaid: de Dienst in Utrecht betreft sinds medio jaren 1990 wederom ook het beheer van landbouwgronden (alsmede het relevante deel van het EU-structuurbeleid). De LD heet sinds 1995 Dienst Landinrichting en Beheer Landbouwgronden (LBL) en is in 1997 omgedoopt als Dienst Landelijk Gebied (DLG). In het navolgende komt, conform de strekking van dit rapport, alleen de landinrichtingscomponent aan bod. Het is hier dan ook niet de plaats nader in te gaan op de diverse reorganisaties waarbij de CD, resp. de LD betrokken is geweest. Wel dient te worden gewezen op de vele herschikkingen die hebben plaatsgevonden met betrekking tot het provinciale apparaat. Voor zover van belang in het kader van dit rapport komen zij ter sprake in het hierna volgende actorenoverzicht.

1.3 **ACTOREN**

1.3.1 **Inleiding**

Het beleidsterrein landinrichting telt een groot aantal categorieën overheidsactoren, zowel binnen als buiten de rijksoverheid. In deze paragraaf wordt een opsomming gegeven van de afzonderlijke actoren waarvan in de volgende hoofdstukken de handelingen beschreven worden. Voor nadere informatie over de genoemde actoren wordt verwezen naar de inleidende en verbindende teksten van de volgende hoofdstukken, die de context van de daarin opgenomen handelingen belichten. In die contextbeschrijvingen figureren ook (categorieën) actoren waarvan de handelingen niet worden beschreven, onder vermelding van hun bijdrage aan het handelen met betrekking tot het behandelde onderwerp. Ook de actoren waarvan geen handelingen zijn vermeld, komen wederom in deze paragraaf om de hoek kijken. Dat gebeurt hier in het kader van een verantwoording van de gemaakte keuzen en de daaraan ten grondslag liggende uitgangspunten met betrekking tot het al of niet opnemen van de handelingen van de actoren op het beleidsterrein.

Een eerste beperking ten aanzien van de handelend opgevoerde actoren vloeit voort uit de afbakening van het beleidsterrein. Als 'handelende actoren' zijn alleen die opgenomen, die bij of krachtens de wet- en regelgeving met betrekking tot het terrein landinrichting optreden en/of specifiek tot taak hebben het landinrichtingsbeleid te formuleren, of voor zover dit in de wet- en regelgeving en beleidsnota's vastligt, te (doen) realiseren.

Wat betreft het algemene landinrichtingsbeleid (zie H. 2) houdt dit in dat de handelingen van een aantal vakministers is 'afgevallen' omdat deze zich afspelen in een kader waarbij landinrichting vanuit de doelstellingen van een ander beleidsterrein wordt gehanteerd; dit geldt met name voor de Ministers van Economische Zaken, Sociale Zaken en Verkeer en Waterstaat. Ook geldt dit voor de Minister van VRO(M), voor zover het daarbij gaat om diens handelingen die voor landinrichting kaderstellend zijn.

Met betrekking tot de wettelijke landinrichtingsprojecten (zie H. 3 t/m 13) betekent de bovenstaande beperking dat de handelingen van actoren die optreden als vertegenwoordigers van een specifiek belang, bijvoorbeeld bij de planvorming rond een project, in het algemeen niet zijn opgenomen, ongeacht of dit optreden geschiedt als uitdrukking van facetbeleid (milieu, ruimtelijke ordening) of sectorbeleid (landbouwstructuurbeleid, openluchtrecreatie). Vandaar dat onder meer geen handelingen zijn geformuleerd van de Natuurwetenschappelijke Commissie (NWC) van de Natuurbeschermingsraad noch van de Centrale Commissie Openluchtrecreatie (CCOR), of - om dichter 'bij huis' te blijven - van de Minister van LNV waar deze (als taakopvolger van de Minister van CRM) optreedt als minister voor openluchtrecreatie. Een uitzondering op dit laatste doet zich voor bij de reconstructie Midden-Delfland, waar het wettelijke kader uitdrukkelijk de openluchtrecreatie omvat.

Hetzelfde geldt ten aanzien van sectorale projecten en overige regelingen (H. 14). Zo is het Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw niet als actor opgenomen, hoewel dit fonds wel een aantal regelingen in het leven heeft geroepen waarvan uitvoering wel tot het beleidsterrein landinrichting behoort (zie H. 5 en H. 14).

Evenmin zijn de handelingen opgenomen van met de registratie van rechten van allerlei aard belaste organen die bij wet zijn gehouden hun medewerking te verlenen aan de effectuering van de administratieve procedures van een landinrichting. Tot deze categorie behoren de bewaarder van de kadastrale en de hypotheekregisters, de centrale grondkamer te Arnhem en de verschillende daaronder ressorterende grondkamers. Ook de notaris, die de akte(n) opmaakt waarin de nieuwe toestand na een landinrichtingsproject is vastgelegd, kan tot deze groep actoren worden gerekend. De bedoelde categorie actoren valt af omdat hun bijdragen geen elementen bevatten die specifiek zijn voor landinrichtingsprojecten. Sterker nog, de genoemde organen worden bij een landinrichtingsproject juist ingezet om de tijdelijke 'abnormale' toestanden die ten aanzien van eigendoms- en gebruiksrechten in een landinrichtingsgebied zijn ontstaan, te normaliseren. Wel wordt het KADOR als actor in dit rapport opgevoerd waar het gaat om de ondersteuning van een landinrichtingsproject in voorbereiding of uitvoering.

Tot een aparte categorie behoort de actor 'bevoegd orgaan', dat wil zeggen het orgaan dat in het geval van een aanpassingsinrichting het infrastructurele werk uitvoert waar de herverkaveling op inspeelt. Een bevoegd orgaan zal doorgaans een minister zijn of een provincie, in ieder geval een actor die bevoegd is tot het realiseren van een omvangrijke infrastructurele voorziening. Het orgaan vraagt aanpas-

singsinrichting aan en is vervolgens in participerende zin betrokken bij de organisatie, de voorbereiding en de uitvoering daarvan. De reden waarom de bedoelde actor niet is opgenomen, is dat de participatie van het 'bevoegd orgaan' in een landinrichtingsproject slechts geschiedt ten behoeve van een gecoördineerde uitvoering van het infrastructurele werk zelf.

Vervolgens zijn geen handelingen opgenomen van een groot aantal overheidsactoren die wel een specifieke taak op het terrein landinrichting hebben, eenvoudig omdat zij geen rijksorgaan zijn of anderszins tot de centrale overheid behoren. Tot deze categorie behoren in de eerste plaats de colleges van GS dan wel PS. Niet alleen bereiden deze (ieder voor de eigen provincie) het jaarlijkse Landelijke Voorbereidingsschema voor (zie H. 2), ze spelen ook een cruciale rol bij de procedures rond de voorbereiding, de besluitvorming en de uitvoering van een gewone wettelijke landinrichting. Zo benoemen GS de commissies die met een project zijn belast (H. 4), stellen zij de uitvoeringsplannen vast (H. 7), besluiten ze of een landinrichting door zal gaan en regelen ze de stemming over ruilverkaveling (H. 8), terwijl zij ook besluiten over toewijzing van onroerende goederen van algemeen nut (H. 10). Een dergelijke inbreng, die aansluit bij de spilfunctie die de provincie heeft met betrekking tot het planologisch beleid (vaststelling streekplannen, goedkeuring bestemmingsplannen) heeft de provincie in wat afgezwakte vorm ook bij de bijzondere wettelijke projecten voor de herinrichting van een afzonderlijk gebied (Walcheren, Midden-Delfland, etc.), alsmede bij een 'sectorale landinrichting' zoals een BROG/RROG-project (zie H. 14).

Voorts zijn de rollen van lagere overheden en particuliere organisaties die op lokaal of regionaal niveau met name bij landinrichtingsprojecten vaak een belangrijke rol vervullen, niet afzonderlijk uitgelicht. Zo zal het initiatief tot een landinrichtingsproject vaak uitgaan van een waterschap of gemeente. Dit geldt niet alleen voor een wettelijke ruilverkaveling, resp. landinrichting, maar ook voor een reconstructie ingevolge de BROG/RROG. In het geval van een A2-project gaat het initiatief altijd uit van het betrokken waterschap of de gemeente. Ook een privaot- of publiekrechtelijk samenwerkingsverband van lagere overheden kan bij het initiëren van landinrichting een belangrijke rol spelen, zoals bij de reconstructie Midden-Delfland de Stichting Onderzoek Midden-Delfland. Daarnaast kunnen ook zuiver particuliere organisaties op streekniveau het voortouw nemen tot een landinrichtingsproject. In het verleden ging het daarbij wat betreft een wettelijke ruilverkaveling uitsluitend om agrarische organisaties, maar dit hoeft onder de LW wat betreft een wettelijke landinrichting niet meer het geval te zijn. Ten slotte was en is ook een groep natuurlijke personen bevoegd tot het initiëren van bepaalde vormen van landinrichting, te weten een ruilverkaveling bij overeenkomst, resp. een kavelruil en een particulier cultuurtechnisch werk (zie H. 14).

Of een landinrichtingsproject nu wel of niet zijn oorsprong vindt in de streek, de instelling en samenstelling van de commissies die met de voorbereiding en uitvoering daarvan zijn belast (zie onder) geschiedt in ieder geval in nauw overleg met betrokken gemeente(n), waterschap(pen), alsmede de in de streek gewortelde landbouworganisaties en sinds de jaren zestig andere organisaties (recreatieschap e.d.). Ook tijdens de voorbereiding van een project zijn actoren in de streek of de plaats van eminent belang. Overleg met waterschappen en gemeenten (bijv. afstemming met bestemmingsplannen) is bij de planvorming vereist. Deze directe betrokkenheid geldt uiteraard in specifieke zin ook ten aanzien van (andere) streekorganen die hetzij aan het project zullen meebetalen en/of als gevolg van de landinrichting onroerende goederen in eigendom, beheer of onderhoud zullen krijgen toegewezen. Een nog specifiekere

betrokkenheid geldt vanzelfsprekend de rechts- en natuurlijke personen met wie wordt onderhandeld over de verwerving van gronden ten behoeve van de landinrichting, dan wel die zijn betrokken bij de eventuele voornemens omtrent onteigening. Voor zover lagere overheden, private rechtspersonen (bijvoorbeeld de Nederlandse Spoorwegen) en personen niet onmiddellijk in het overlegcircuit zijn ingeschakeld of gaandeweg bij de voorbereiding van een project betrokken raken, kunnen zij ten slotte toch ook zichzelf daarbij betrekken door actieve deelname aan de inspraakronde(n) die met de planvorming rond wettelijke projecten sinds de jaren 1970 gepaard gaan. In het geval van een wettelijke ruilverkaveling spelen de afzonderlijke grondeigenaren en sinds 1975 ook de pachters bij de besluitvorming als actoren tenslotte altijd een doorslaggevende rol: zij zijn de gerechtigden tot de stemming over de ruilverkaveling.

Gezien het ingrijpende karakter van een wettelijke ruilverkaveling, resp. een landinrichting die met herverkaveling gepaard gaat, is de wettelijke herverkavelingsprocedure na het besluit tot landinrichting sterk gericht op de rechtsbescherming van de eigenaren en de (overige) grondgebruikers in een blok. Op wenszittingen kunnen dezen hun voorkeuren met betrekking tot de toedeling kenbaar maken; rechthebbenden en pachters kunnen veelvuldig hun bezwaren kenbaar maken en in beroep gaan: tegen de waarde die aan ingebrachte goederen is toegekend, tegen de opgelegde geldelijke regelingen etc.

Daarnaast vindt bij een wettelijke landinrichting in uitvoering ook weer het nodige overleg plaats met de reeds bij de voorbereiding betrokken organen en organisaties over de uitwerking van plannen en planonderdelen, alsmede over totstandkoming en uitvoering van bestekken en realisering van overige te treffen voorzieningen en maatregelen. In verband met de uitvoering van werken spelen uiteraard aannemings- en andere bedrijven in de streek, voorheen ook werkverschaffings- of werkvoorzieningsinstanties een belangrijke rol.

Tenslotte zijn conform de werkingssfeer van PIVOT de actoren afgevallen die behoren tot de gewone rechterlijke macht. Tot deze categorie behoren de Hoge Raad, de procureur-generaal bij de Hoge Raad, de rechtbanken en de kantongerechten en daaraan gelieerde pachtkamers. De genoemde organen zijn ingevolge de verschillende landinrichtingswetten betrokken bij een wettelijk landinrichtingsproject, met name in het geval van ruilverkaveling en vervullen een belangrijke rol in het kader van de rechtsbescherming van de betrokken eigenaren en (overige) grondgebruikers.

Als actoren in dit rapport fungeren wel enige rechterlijke actoren die ingevolge de landinrichtingswetten specifiek ten behoeve van een landinrichtingsproject als zodanig worden benoemd of ingesteld. Deze zijn de rechter-commissaris en in het geval van de Walcherense en Zeeuwse herverkavelingen, de Raad van Beroep. Deze organen dragen hun stukken na beëindiging van hun taak over aan de Minister van Landbouw.

Overeenkomstig de systematiek van het PIVOT-onderzoek is in dit rapport ten slotte ook geen aandacht besteed aan de handelingen van 'de Kroon', waaraan o.m. de oplossing van bestuurlijke geschillen met betrekking tot landinrichtingsprojecten is opgedragen.

1.3.2 Ministers

Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en taakvoorgangers

De primaire actor op het beleidsterrein landinrichting op rijksniveau is de Minister van LNV en zijn taakvoorgangers van Landbouw (Voedselvoorziening) en Visserij, in dit rapport kortweg als Minister van Landbouw aangeduid. Het beleidsterrein 'staat op de landbouwbegroting', de wet- en regelgeving wordt door de Minister van LNV voorbereid en de ambtelijke organisatie die bij uitstek bij landinrichting betrokken is, is de Landinrichtingsdienst (LD), voorheen de Cultuurtechnische Dienst (CD), een dienstonderdeel van het ministerie van LNV. Een en ander betekent dat de bemoeienis van de Minister van Landbouw met het beleidsterrein landinrichting intensief en veelomvattend is, met name op het punt van het landelijke beleid (zie H. 2). Doch waar de wet- en regelgeving veelvuldig naar handelingen van 'Onze Minister' (van LNV) verwijst, is vaak ook sprake van betrokkenheid bij de voorbereiding en uitvoering van een enkel bijzonder project als de Gronings-Drentse herinrichting.

Van een alleenheerschappij van de Minister van Landbouw kan echter niet worden gesproken. Op landelijk (en regionaal) niveau is het beleid gebed in planologische kaders en fungeert landinrichting mede als een instrument waarvan de inzet wordt bepaald vanuit doelstellingen die op andere beleidsterreinen liggen (zie H. 2). Voorts is sommige wet- en regelgeving (RWMD en uitvoeringsbesluiten) in het verleden elders voorbereid (zie H. 3 en hieronder). Daarnaast fungeert de genoemde LD tevens als het secretariaat van de Centrale Commissie: een zelfstandig orgaan (zie onder), dat vooral op het terrein van de ruilverkaveling altijd van groot gewicht is geweest.

Het primaat van de Minister van Landbouw op het terrein landinrichting is verder versterkt in de jaren 1980. Dit kwam in de eerste plaats door de toedeling aan 'Landbouw' van de beleidsterreinen natuurbeheer en openlucht recreatie begin jaren 1980, onder meer geëffectueerd met de overheveling in 1982 van de directie NBOR van het toenmalige ministerie van CRM. Het valt buiten het kader van dit rapport op de achtergronden van deze beleidskeuze in te gaan. In de tweede plaats heeft de LW (1985) een aantal (bestuurlijke) taken van de Centrale Commissie afgenomen en aan de Minister gegeven, zoals de vaststelling van het jaarlijkse Voorbereidingschema Landinrichting. Tenslotte heeft de LW de doelstellingen van integrale landinrichting zodanig afgebakend dat deze goed aansluiten bij de uitgebreide portefeuille van de Minister van LNV.

Daarmee is de Minister van LNV echter niet de 'minister voor het landelijke gebied' geworden. Wat betreft de inrichting van het landelijke gebied blijft op rijksniveau de Minister van VROM de eerstverantwoordelijke, wat voortvloeit uit zijn algemene coördinerende functie in de ruimtelijke ordening volgens de Wet RO (1965). Daarnaast heeft deze laatste minister zijn portefeuille zien versterken met het taakgebied milieu, dat mede betrekking heeft op lucht, water en bodem van het landelijke gebied. Zo is ook een groot deel van het beleid 'in de voorwaardelijke sfeer' ten aanzien van de inrichting van het landelijke gebied aan VROM toegevallen.

Voorts was en is de inrichting van het landelijke gebied voor een groot deel een aangelegenheid van de provinciale besturen, die de streekplannen vaststellen die maatgevend zijn voor landinrichtingsplannen. Waar de Minister van VROM desnoods door middel van een 'aanwijzing' toch nog een streekplan kan wijzigen, beschikt de Minister van LNV niet over dergelijke middelen. Tenslotte is zelfs de vaststelling van een landinrichtingsplan normaliter een zaak van de provincie en niet van de minister. Bij wijziging

van de LW (inmiddels gerealiseerd) zal de inbreng van de provinciale besturen in het Voorbereidingsschema nog verder toenemen.

Minister van Financiën

De Minister van Financiën is tot 1973 belast met de zorg voor het Kadaster en de Openbare Registers (zie onder). Deze taak, die een betrokkenheid met de voorbereiding en uitvoering van zowel wettelijke als 'particuliere' ruilverkavelingsprojecten met zich mee brengt, is toen overgegaan naar de minister belast met de Ruimtelijke Ordening en zal derhalve in het kader van dit actorenoverzicht onder de laatstgenoemde minister worden behandeld (zie onder).

Daarnaast was en is de Minister van Financiën belast met de heffing en invordering van de 'ruilverkavelingsrente', resp. 'landinrichtingsrente' die na een ruilverkaveling, onderscheidenlijk een landinrichting waarbij herverkaveling plaatsvindt, wordt geheven van de grondeigenaren in een blok (zie H. 13), alsook met de regelgeving daaromtrent (zie H. 2). In gelijke zin treedt de Minister van Financiën handelend op in verband met de herverkavelings-, reconstructie- en herinrichtingsrenten die dienen te worden opgebracht ingevolge de Zeeuwse herverkavelingen, de reconstructie Midden-Delfland en de Gronings-Drentse herinrichting.

Als uitvloeisel van het bovenstaande is de Minister van Financiën ook betrokken bij de algemene en bijzondere wet- en regelgeving op het terrein van landinrichting, in die zin dat hij die vanuit zijn verantwoordelijkheid voor de rijksbelastingen mede ondertekent. Deze voorkomende zijdelingse betrokkenheid is in dit rapport niet in handelingen vastgelegd.

Vervolgens speelt de Minister van Financiën ook als beheerder der domeinen een bescheiden rol naar aanleiding van de uitvoering van ruilverkavelingen, namelijk in verband met de 'externe sanering' die met name in de jaren 1950 hoogtij viert. Deze houdt in dat ten behoeve van bedrijfsvergroting (andere) kleine boeren de gelegenheid wordt geboden in de IJsselmeerpolders of elders op ontginningsgronden van Domeinen een nieuw bedrijf te beginnen (zie H. 5). De inzet van de Minister van Financiën komt erop neer dat hij gronden beschikbaar stelt. Of en in hoeverre externe sanering mogelijk is hangt evenwel geheel van het gegeven aanbod van de ontginningsgronden af. Dit betekent dat de Minister van Financiën hier niet handelend optreedt op het beleidsterrein landinrichting, maar louter en alleen vanuit zijn verantwoordelijkheid voor het domeinbeheer. De desbetreffende handelingen zijn dan ook alleen opgenomen met betrekking tot de herverkaveling Walcheren en de herverkaveling Zeeuwse noodgebieden, waar externe sanering bij wet is voorgeschreven en Financiën voor deze uitplaatsing maatregelen dient te treffen.

Minister van VROM en taakvoorgangers

De Minister van VRO(M) is sinds 1973 belast met de zorg voor het Kadaster en de Openbare Registers (KADOR). Voordien lag deze taak bij de Minister van Financiën. Het KADOR figureert in dit rapport als aparte actor (zie onder) en de desbetreffende handelingen zijn dan ook niet onder de noemer van de Minister van Financiën, resp. VRO(M) gebracht. De werkzaamheid van de Minister van VROM (en taakvoorgangers) als bewindspersoon voor het KADOR beperkt zich ten aanzien van de inzet op het

terrein landinrichting derhalve tot het zorgen voor de ambtelijke ondersteuning die alle algemene en bijzondere landinrichtingswetten (van de RW 1938 tot en met de LW) verplicht stellen. Dit houdt dat hij in diverse regio's een kadastraal ruilverkavelingsbureau instelt en in stand houdt (zie H. 2). Daarnaast wijst de Minister de landmeter en diens plaatsvervanger(s) aan die een commissie belast met de voorbereiding of uitvoering van een landinrichting bijstaan (zie H. 4).

Mede als uitvloeisel van zijn verantwoordelijkheid voor het KADOR is de Minister van VRO(M) en zijn taakvoorganger van Financiën ook betrokken bij de totstandkoming van algemene en bijzondere wet- en regelgeving op het terrein van landinrichting, die hij mede ondertekent. Evenals bij de Minister van Financiën is deze zijdelingse betrokkenheid in dit rapport niet in handelingen vastgelegd.

Een ander geval vormt de totstandkoming van de wet (RWMD) en van een deel van de daaruit voortvloeiende regelgeving betreffende de reconstructie van Midden-Delfland, waarbij de Minister van VRO(M) vanuit zijn coördinerende functie op het gebied van de ruimtelijke ordening als hoofdfactor optreedt (zie H. 3) en dus niet (alleen) als de verantwoordelijke voor het KADOR. Dit primaat van VROM in Midden-Delfland (ten koste van LNV) geldt ook de beoordeling van de programmatische ontwikkeling (zie H. 7) en enige andere aspecten van de reconstructie.

De handelingen van de Minister van VRO(M) als Minister voor de ruimtelijke ordening met betrekking tot de reconstructie Midden-Delfland zijn alle opgenomen. De regering heeft met haar beslissing om het primaat van het rijksbeleid met betrekking tot de reconstructie Midden-Delfland bij VROM te leggen indertijd willen uitdrukken dat in dit gebied de belangen van de agrarische sector niet op de eerste plaats staan. Dat was in de jaren 1970 een novum. Echter, door de uitbreiding van de taken van de Minister van Landbouw met de beleidsterreinen openluchtrecreatie en natuurbeheer in de jaren 1980 en met de totstandkoming van de Landinrichtingswet kan de regeringsbeslissing bij terugblik als een tijdelijke parkeermanoeuvre worden beschouwd. Immers, wat de toenmalige Minister van VRO opgedragen kreeg in het geval van Midden-Delfland was nu juist het scheppen van de voorwaarden voor een integrale belangenafweging, die een essentieel kenmerk vormt voor elke 'moderne' landinrichting. De handelingen van de Minister van VRO(M) inzake Midden-Delfland maken zo deel uit van het beleidsterrein landinrichting zoals dat hierboven is omljnd.

Gezien de relatie van landinrichting tot de planologie (zie paragraaf 1.2) is de Minister van VRO(M) als zorgdrager voor de ruimtelijke ordening ook belast met de afstemming omtrent de inzet van het instrument landinrichting in het kader van het ruimtelijke ordeningsbeleid (zie H. 2). De betreffende handelingen zijn kaderstellend voor het algemene landinrichtingsbeleid, maar behoren daar, zoals gezegd, niet toe en zijn dan ook niet opgenomen.

Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk (CRM)

De Minister van CRM is betrokken bij de reconstructie van Midden-Delfland, zijnde de verantwoordelijke bewindspersoon voor de openluchtrecreatie, een cruciaal onderdeel van deze reconstructie. Het openluchtrecreatiebeleid is in 1982 opgedragen aan de Minister van Landbouw. De inbreng van CRM ter zake van Midden-Delfland bestond (naast het mede ondertekenen van de wet- en regelgeving) uit het mede instellen en ondersteunen van de RCMD (zie onder), de commissie die is belast met de voorberei-

ding en uitvoering van de reconstructie. Ook is CRM mede bij de beoordeling van de planvorming betrokken.

Minister van Binnenlandse Zaken

Tot de Gronings-Drentse herinrichting wordt ook gerekend het opheffen van de zogeheten Groninger Stadsrechten op kanalen en wegen in de Veenkoloniën, die waren vastgelegd in een aantal 19e eeuwse overeenkomsten tussen de stad en plaatselijke rechthebbenden. De Minister van Binnenlandse Zaken stelt ter zake van de overgang van eigendom, beheer en onderhoud van de desbetreffende kanalen en wegen een financiële regeling vast, waarbij de gemeente Groningen betaalt voor het kwijtraken van de financiële lasten, terwijl de nieuwe eigenaren, beheerders en onderhoudsplichtigen een vergoeding ontvangen voor de overname van die lasten. De Minister van Binnenlandse Zaken zendt een afschrift van de getroffen regeling aan de belanghebbende openbare lichamen, aan wie een beroep op de Kroon open staat (zie H. 10 en verder).

Betrokken ministers waarvan geen (zelfstandige) handelingen in dit rapport zijn opgenomen

Er wordt aan herinnerd dat de Minister van Economische Zaken tot in 1940 tevens de landbouw in zijn portefeuille had. Gelet op de tijdsafbakening van het onderzoek behoeft aan deze rol geen aandacht te worden besteed.

Evenals de Minister van VRO(M) is ook de Minister van Economische Zaken belast met de afstemming van de inzet van het instrument landinrichting in het kader van het beleid op een eigen terrein, i.c. de verantwoordelijkheid voor het eind jaren 1960 ontwikkelde regionale economische beleid (zie H. 2), dat onder meer zijn uitdrukking kan vinden in een Integraal Structuurplan (ISP). De betreffende handelingen zijn kaderstellend voor het landinrichtingsbeleid in een bepaalde (achterstands)regio, met name in Oost-Groningen, de Gronings-Drentse Veenkoloniën en Limburg. Om dezelfde reden als hierboven aangegeven zijn deze handelingen in dit rapport niet opgenomen. Mede als uitvloeisel van zijn verantwoordelijkheid voor het ISP-beleid is de Minister van EZ ook betrokken bij de totstandkoming van de wet- en regelgeving en de planvorming ten aanzien van de Groningse-Drentse herinrichting.

Een financiële relatie met het beleidsterrein landinrichting bestaat van oudsher met het werkgelegenheidsbeleid van de Minister van Sociale Zaken. Bij deze relatie gaat het dus niet om de doelstellingen of de resultaten van landinrichting, maar om de wijze waarop een en ander wordt nagestreefd, resp. bereikt, te weten door het inzetten van arbeid voor de uitvoering van cultuurtechnische en andere landinrichtingswerken (zie H. 2). Deze inzet is sinds het begin (1940) van de subsidiëring van landinrichting deels betaald door Sociale Zaken. Al spelen deze bijdragen de laatste decennia geen belangrijke rol meer, tot kort na WO II waren de werkverruimingsubsidies van de Rijksdienst voor de Werkverruiming, later de Dienst Uitvoering Werken (DUW) de financiële kurk waarop ruilverkavelingsprojecten en andere cultuurtechnische werken dreven. De betreffende handelingen van de Minister van Sociale Zaken, het ter beschikking stellen van gelden, het opstellen van programma's en plannen voor aanvullende werken e.d. behoren tot het werkvoorzieningsbeleid en zijn als zodanig in dit rapport niet opgenomen.

De Minister van Verkeer en Waterstaat is van oudsher mede-ondertekenaar van zowel de algemene als de bijzondere landinrichtingswetten, uiteraard in verband met de infrastructurele component van landinrichting, die in de afzonderlijke projecten veel overleg en afstemming met uitvoerende dienstonderdelen van het ministerie van V&W met zich mee brengt. Voorts is de Minister van V&W in verband met grote infrastructurele werken direct of indirect veroorzaker of partner in landinrichtingsprojecten ('aanpassingsinrichtingen').

1.3.3 Overige actoren op landelijk of regionaal niveau

Centrale Cultuurtechnische Commissie, sinds 1985 Centrale Landinrichtingscommissie

Al in de eerste ruilverkavelingswet (1924) wordt de algemene leiding in ruilverkavelingszaken opgedragen aan een centrale commissie. Met de instelling van deze ten dele uit ambtenaren bestaande Centrale Commissie voor Ruilverkaveling is beoogd de eenheid in de uitvoering van de ruilverkavelingen te bevorderen.

Bij Kb van 36 juni 1935 (nr. 6) wordt tegelijk met de instelling van de Cultuurtechnische Dienst de Centrale Commissie voor Ruilverkaveling samengevoegd met twee andere reeds bestaande rijksadviesorganen, namelijk de Rijkscommissie voor de Ontwatering en de Commissie van Advies inzake de Ontginning van Woeste Gronden (zie 1.2). De nieuwe commissie wordt Centrale Cultuurtechnische Adviescommissie geheten en heeft naast de bestuurlijke werkzaamheden die de centrale commissie op het gebied van de ruilverkavelingen had mede tot taak de regering voorstellen te doen ter zake van de uitvoering van ontwaterings- en ontginningsplannen,

De leden van de centrale commissie worden door de Kroon benoemd. Als voorzitter fungeert ambtshalve de DG van de Landbouw. De overige leden zijn deels rijksambtenaren (van Rijkswaterstaat en Financien), deels op voordracht benoemde vertegenwoordigers van centrale landbouworganisaties, terwijl ook een functionaris van de Nederlandsche Heide Maatschappij zitting heeft. Als secretaris wordt de directeur van de Cultuurtechnische Dienst aangewezen, die dan overigens tevens fungeert als adviseur voor de werkverschaffing bij het departement van Sociale Zaken.

De figuur van een centrale commissie, die belast is met de algemene leiding in ruilverkavelingszaken en met de advisering van de Minister van Landbouw (c.q. Economische Zaken) in cultuurtechnische zaken, wordt in de RW 1938 overgenomen. Ook de gemengde samenstelling, waarbij twee vijfden van de leden vertegenwoordigers zijn van de centrale landbouworganisaties, blijft gehandhaafd. Wel wordt de naam van de commissie gewijzigd in Centrale Cultuurtechnische Commissie (CCC). Het ingevolge de nieuwe wet vastgestelde Ruilverkavelingsbesluit (1938) omschrijft de adviestaak van de CCC nader: de CCC dient de Minister voor de Landbouw desgevraagd of eigener beweging van advies omtrent ruilverkavelingsaangelegenheden, de ontwatering van de bodem in het belang van de landbouw, maatregelen in het belang van de ontginning van woeste gronden en andere cultuurtechnische aangelegenheden.

De vervanging van RW 1938 door RW 1954 brengt weinig wijzigingen in de bestaande opzet. De advies-taak wordt nu in de wet zelf genoemd, dus meer op de voorgrond geplaatst. Voorts ondergaat de nadere bepaling bij amvb van de adviserende taak in cultuurtechnische aangelegenheden enige uitbreiding: de

CCC adviseert de minister (on)gevraagd over de waterbeheersing, de aanleg van utiliteitswerken in het belang van de agrarische productie, alsmede over (her)ontginning, verkaveling en ontsluiting van landbouw-, tuinbouw-, bosbouw- en woeste gronden en andere cultuurtechnische aangelegenheden. Het ambtelijke aandeel van de commissie wordt gevarieerder en omvangrijker (zo verdwijnt de deskundige van de Heidemij), maar de CCC blijft voor twee vijfden bestaan uit vertegenwoordigers van (door de minister aan te wijzen) centrale landbouwverenigingen. Anderzijds is de CCC nu uitdrukkelijk bevoegd commissies in te stellen ter voorbereiding van bepaalde onderdelen van haar taak en daarin ook andere personen dan leden te benoemen.

De adviestaak van de CCC is sinds de inwerkingtreding (1965) van de Wet op de Ruimtelijke Ordening en het bijbehorende uitvoeringsbesluit belangrijk uitgebreid. De CCC treedt namelijk in de plaats van de Rijks Planologische Commissie waar het gaat om het adviseren van de regering omtrent maatregelen en plannen die van betekenis zijn voor het overheidsbeleid inzake de ruimtelijke ordening, indien deze betrekking hebben op ruilverkavelings-, resp. landinrichtingsaangelegenheden.

Hoewel niet voorkomend in de achtereenvolgende algemene wetten, ontwikkelt de CCC als gevolg van haar brede, interdepartementale ambtelijke samenstelling naast haar bestuurlijke en adviserende taak in de loop der tijd een derde functie, die van coördinator van de rijksinbreng (dus vanuit de verschillende departementen) bij de voorbereiding en uitvoering van landinrichtingsprojecten. Deze coördinerende taak speelt vooral een rol bij de reconstructie van Midden-Delfland en de herinrichting van Oost-Groningen en de Veenkoloniën (beide sinds 1977). Voor de herverkaveling van Walcheren (1947) was met de coördinatie een bijzondere Commissie van Toezicht belast, in feite een subcommissie van de CCC; bij de herverkaveling van de Zeeuwse noodgebieden (1953) fungeerde de CCC als commissie van toezicht.

De CCC bepaalt de relatieve urgentie van aanvragen voor ruilverkaveling en verdeelt de beschikbare begrotingsgelden over de projecten. Voorts draagt zij zorg voor de voorbereiding van ruilverkavelingen en houdt zij toezicht op de uitvoering daarvan. Uit de leidinggevende taak vloeit pseudowetgeving voort, in de vorm van algemene richtlijnen en voorschriften ten aanzien van de voorbereiding en uitvoering van ruilverkavelingsprojecten.

De LW (1985) doopt de CCC om tot Centrale Landinrichtingscommissie (CLC), een reeds in de jaren zeventig officieus aangenomen naam. De CLC "vervult de taken, haar bij of krachtens deze wet of een andere wet opgedragen" (LW art. 7.2). De CLC is in de optiek van de LW voornamelijk een adviserend orgaan. Zij wordt tijdens een landinrichtingsproject veelvuldig verplicht gehoord en roert zich ook buiten de bestaande procedures om ongevraagd veelvuldig. De CLC heeft immers "voorts tot taak Onze Minister en Onze bij amvb aangewezen Ministers desgevraagd of eigener beweging van advies te dienen over zaken die de landinrichting betreffen, alsmede over andere bij zodanige maatregel bepaalde zaken" (LW art. 7.2).

Haar interdepartementale coördinerende taak is onder de LW evenzeer behouden gebleven. Van een 'algemene leiding' in landinrichtingszaken of zelfs maar ruilverkavelingszaken wordt evenwel niet meer gerept. Wel refereert de wet- en regelgeving op verschillende plaatsen aan regelgeving (richtlijnen en voorschriften) die van de CLC uitgaan maar het gaat daarbij om een gedelegeerde bevoegdheid, die bovendien voornamelijk beperkt is tot een nadere invulling van de ruilverkavelingsprocedure (LW:

herverkaveling). De CLC houdt dus nog wel toezicht op de voorbereiding en uitvoering van ruilverkavelingen, maar binnen de door de Minister van Landbouw gegeven kaders. In dat verband dient te worden vermeld dat de CLC ingevolge de LW (art. 240.15) de bevoegdheden uitoefent van de (oude) CCC die voortvloeien uit de RW 1954 en de RWMD en de HCOG, alsmede uit de BROG/RROG en "overige regelgeving van Onze Minister inzake landinrichtingsaangelegenheden (amvb 11-09-1985, Stb 521, art. 2.).

De Centrale Commissie is van oudsher bevoegd (amvb 04-02-1955, Stb. 43, art. 3; amvb 11-09-1985, Stb. 521, art. 4.1, 4.2) een of meer commissies uit haar midden dan wel een of meer leden de uitvoering van een gedeelte van haar taken op te dragen. Verschillende (sub)commissies van de Centrale Commissie hebben een belangrijke rol gespeeld bij de formulering van het landinrichtingsbeleid (zie H. 2).

Directeur Cultuurtechnische Dienst, sinds 1978 Landinrichtingsdienst

De Cultuurtechnische Dienst (CD) wordt bij Kb van 36 juni 1935 ingesteld, tegelijk met de Centrale Cultuurtechnische Adviescommissie (zie boven). De geschiedenis van de grote en invloedrijke dienst is verschillende malen min of meer uitvoerig beschreven (voor aanknopingspunten raadplege men de literatuurlijst). Enige hoofdpunten werden beschreven in paragraaf 1.2.

De CD/LD fungeert enerzijds als het ambtelijk apparaat voor de Minister van Landbouw ter zake van cultuurtechnische aangelegenheden, resp. landinrichtingszaken, anderzijds verleent zij de nodige bijstand aan de Centrale Commissie. Onder de RW 1954 wordt de bijstand van de CD aan de CCC zelfs uitdrukkelijk in de wet genoemd (art. 3.1). Behalve het uitvoeren van administratieve en andere werkzaamheden, die de taak van de CCC/CLC met zich meebrengt, houdt deze bijstand van oudsher tevens in dat de CD/LD het secretariaat van de Centrale Commissie vervult.

De directeur van de CD/LD, die ambtshalve de secretaris van de CCC/CLC is, heeft in beginsel twee gedaanten: hij kan de Minister van Landbouw vertegenwoordigen dan wel de Centrale Commissie. Bij amvb van 11-09-1985, Stb. 521 (art. 4.3) is de CLC uitdrukkelijk bevoegd haar secretaris een gedeelte van haar taken op te dragen. Daarnaast mag de directeur van de LD ook eigener beweging besluiten van de CLC voorbereiden en uitvoeren (amvb 11-09-1985, Stb 521, art. 11).

Als zelfstandige actor treedt de directeur CD/LD vooral handelend op bij de uitwerking van het landinrichtingsbeleid in technisch-administratieve voorschriften (H. 2), bij de beoordeling van subsidieaanvragen (zie met name de hoofdstukken 5, 9 en 14) en als toezichthouder bij de voortgang van de voorbereiding en uitvoering van wettelijke landinrichtingsprojecten. De directeur is als actor alleen opgevoerd ten aanzien van handelingen, die ingevolge een wettelijke regeling door de minister of de Centrale Commissie aan hem zijn gedelegeerd. Waar de functionaris uit hoofde van zijn functie(s) namens de Minister van Landbouw of de Centrale Commissie handelt, is de handeling gerubriceerd onder de actor 'Minister van Landbouw', resp. 'Centrale Commissie' dan wel (als dit uitdrukkelijk wordt vermeld) 'Secretaris Centrale Commissie'.

Rijks Cultuur Consulent, sinds 1954 Hoofdingenieur-directeur Cultuurtechnische Dienst, sinds 1972 Hoofdingenieur-directeur Landinrichting, Grond- en Bosbeheer, sinds 1976 Inspecteur Landinrichting

Verschillende keren in de geschiedenis van het ruilverkavelingsbeleid sinds WO II is sprake geweest van het instellen van provinciale cultuurtechnische commissies onder een overkoepelende CCC. Om uiteenlopende redenen zijn deze provinciale commissies nooit gerealiseerd. Het bestuurlijke 'gat' tussen de landelijke Centrale Commissie en de commissies ter plaatse (zie onder) is in de jaren 1950 wel ambtelijk opgevuld, door het regionaal apparaat van het ministerie van Landbouw.

Het regionale apparaat van het ministerie van Landbouw is ontstaan vanuit provinciale consulentschappen en commissariaten voor de verschillende taakonderdelen van het ministerie. Voor de CD treedt daarbij per provincie op de Rijks Cultuur Consulent (RCC). In 1954 krijgt de CD een eigen provinciaal apparaat (zie paragraaf 1.2), dat per provincie onder leiding staat van een Hoofdingenieur-directeur (HID). In 1972 worden bij het regionale apparaat van de CD ook taken ondergebracht van andere onderdelen van het ministerie van Landbouw: we krijgen dan als de (hoogste) regionale functionaris van de CD de HID LaGroBo. Vanaf 1976, als o.m. de portefeuille Grondzaken wordt afgesplitst van de taak van de CD, treffen we als opvolger de Inspecteur Landinrichting aan.

Vanaf 1989 fungeert het regionale apparaat van de LD als onderdeel van de regionale directies Landbouw, Natuurbeheer en Openluchtrecreatie (LNO) en is de verantwoordelijkheid van de Inspecteur Landinrichting overgegaan op de directeur LNO (zie onder).

Wat betreft het algemene landinrichtingsbeleid heeft de HID/Insp als taak de provincie te adviseren over de provinciale volgordeschema's voor landinrichtingsprojecten (zie H. 2). Voorts treedt de HID/Insp als adviseur en consulent op voor gemeenten, waterschappen en provincie met betrekking tot cultuurtechnische en andere landinrichtingsaangelegenheden (zie H. 14).

Vergelijkbaar met zijn chef, de directeur CD/LD, is een HID/Inspecteur ter zake van wettelijke en andere (BROG/RROG) landinrichtingsprojecten formeel in tweeërlei gedaante betrokken bij het werk van de commissies die een landinrichting uitvoeren (Plaatselijke Commissie, etc.) in zijn ressort: ten eerste treedt hij op als adviseur van de betreffende commissie(s) vanwege de Minister van Landbouw; voorts fungeert hij als toezichthouder van de commissies voor de (secretaris van de) Centrale Commissie. In deze laatste hoedanigheid adviseert hij ook de Centrale Commissie of haar secretaris in alle zaken, waarover de commissies met de Centrale Commissie corresponderen. De uitvoerende functionaris ten aanzien van toezicht en advisering is veelal niet de HID/Inspecteur zelf, maar een aan hem ondergeschikte districtsingenieur.

Analoog aan wat reeds werd opgemerkt bij de actor directeur CD/LD zijn activiteiten van de provinciale functionaris (of diens ambtenaren) die deel uitmaken van een handeling die formeel is toebedeeld aan een 'hogere' actor (Minister van Landbouw, (Secretaris) Centrale Commissie) uiteraard niet onder de regionale actor nog eens apart vermeld.

Wel speelt de HID vooral in de jaren zestig en zeventig een belangrijke zelfstandige rol bij de uitvoering van bedrijfsbeëindigingsregelingen en (andere) regelingen van het O&S-fonds (zie H. 5 en H. 14). De HID fungeert dan soms ook als de ambtelijke secretaris van een PAC (zie onder) die over aanvragen om een beëindigingsvergoeding adviseert.

Directeur van de directie Beheer Landbouwgronden

De directie Beheer Landbouwgronden is een onderdeel van het ministerie van Landbouw, ontstaan in 1976 door afsplitsing van de taak van de CD op het gebied van het beheer van landbouwgronden. Deze taak vond haar oorsprong in de jaren 1950 in de ambtelijke ondersteuning door de CD van de Stichting Beheer Landbouwgronden (zie boven). De directeur DBL is niet alleen een actor op het beleidsterrein landinrichting, maar ook op andere terreinen ressorterend onder het ministerie van Landbouw, indien en voor zover daarbij grondzaken aan de orde zijn, bijv. het terrein Relatienotabeleid.

Op het beleidsterrein landinrichting treffen we de directeur DBL handelend aan ter zake van de uitvoering van bijdrageregelingen in verband met bedrijfsbeëindigingen die in het kader of naar aanleiding van de grondverwerving van een wettelijke landinrichting plaatsvinden (zie H. 5). Zijn bemoeienissen op dit vlak betreffen zowel de uitvoering van bepaalde ministeriële subsidieregelingen als bijdrageregelingen van het O&S-fonds (zie boven). Daarnaast is de directeur in dezelfde zin betrokken bij bedrijfsbeëindiging in het kader van de BROG/RROG en bij de uitvoering van saneringsregelingen van het O&S-fonds die geen bedrijfsbeëindiging betreffen (zie H. 14).

Ten aanzien van de verlening van bijdragen ingevolge de regelingen van het O&S-fonds, zowel de bedrijfsbeëindigingsregelingen c.a. (H. 5) als de overige saneringsregelingen (H. 14), geldt dat de directeur DBL altijd bij delegatie optreedt, en wel namens het bestuur van het fonds. De uitvoering van de O & S saneringsregelingen voor zover gedaan door de directeur DBL is in 1984 deels overgegaan op de directeur LGK (zie onder) en voor de rest in 1989 naar de directeur DUR (idem).

Directeur Landelijke Gebieden en Kwaliteitszorg

De directeuren LGK bestieren in de jaren 1984-1988 het regionale apparaat van het ministerie van Landbouw wat betreft het beleid ten aanzien van de landelijke gebieden en de kwaliteitszorg. Bij een reorganisatie van het regionale apparaat van het ministerie verdwijnt de functie en neemt de directeur LNO (zie onder) diens plaats in.

Op het beleidsterrein landinrichting is de directeur LGK actief bij de uitvoering van enige bijdrageregelingen van het O&S-fonds. Voor zover de directeur LGK aanvragen om een bijdrage beoordeelt, treedt hij op namens een Provinciale Advies commissie (zie boven) en is hij de taakopvolger van de HID CD/LaGroBo in deze. Voor zover de actor ook op aanvragen beschikt, fungeert hij namens het bestuur van het O&S-fonds en volgt hij de directeur DBL op. In 1989 worden alle genoemde handelingen van de directeur LGK door de directeur LNO (zie onder) overgenomen.

Directeur Landbouw, Natuurbeheer en Openluchtrecreatie

De voorheen onafhankelijk van elkaar fungerende regionale apparaten van de onderdelen van het ministerie van Landbouw zijn sinds 1989 geconcentreerd en gecentraliseerd in een (wisselend) aantal LNO's, elk onder een directeur. De directeur LNO is dus geen functionaris van de LD. De directeur LNO heeft op het terrein landinrichting de taken van de directeur LGK (zie boven) en van de HID/Inspecteur Landinrichting ten aanzien van diverse bijdrageregelingen in zijn portefeuille gekregen (zie H. 5 en 14).

Directeur van de directie Uitvoering Regelingen

De directeur DUR is sinds 1989 belast met de uitvoering, namens het bestuur van het O&S-fonds van de nog lopende saneringsregelingen, voor zover deze niet regionaal (dus door de directeur LNO) worden afgedaan maar landelijk (en dus voordien door de directeur DBL werden afgehandeld).

Commissie van advies bezwaarschriften ex PCW 1975

In 1975 is door de Minister van Landbouw een bijdrageregeling ingevoerd voor particuliere cultuurtechnische werken, de Beschikking Particuliere Cultuurtechnische werken 1975 (PCW). De regeling voorziet in de mogelijkheid onder zekere voorwaarden over te gaan tot verlening van een rijksbijdrage (van 33% tot 50%) in de kosten van goedgekeurde particuliere investeringen op cultuurtechnisch gebied. De werking van de regeling is reeds hetzelfde jaar opgeschort. Nadien is de PCW nog maar gedeeltelijk (voor bepaalde provincies) en tijdelijk open gesteld. In verband daarmee is de regeling in 1977, 1978 en 1981 van toepassing gewijzigd. In 1981 (Stcrt. 100) is de laatste beschikking van de directeur LD bekend gemaakt, waarbij geen aanvragen meer kunnen worden ingediend (zie H. 14).

Ter behandeling van bezwaren tegen de wijze van afhandeling van de PCW-aanvragen is door de Minister van Landbouw een adviescommissie ingesteld (beschikking van 5 augustus 1975, Stcrt. 151), waarin het agrarisch bedrijfsleven mede vertegenwoordigd is. In de commissie zitten voorts vertegenwoordigers van de Centrale Commissie, van de CD/LD en andere ambtenaren van het ministerie. De werkzaamheden van deze commissie zijn in 1977 overgenomen door een algemene bezwaarschriftencommissie voor alle bij het ministerie van Landbouw ingekomen beroep- en bezwaarschriften, ingesteld bij beschikking van de Minister van Landbouw van 26 september 1977 (Stcrt. 230).

Interdepartementale commissie boerderijbouw

In 1952 wordt bij de Staten-Generaal een suppletore verhoging van de subsidiekredieten voor 1953 aanhangig gemaakt ten behoeve van de verlening van een rijksbijdrage (40%) in de kosten voor de bouw van boerderijen.

Naast verplaatsing van boerderijen in ruilverkavelingen komt ook nieuwbouw op ontginningen (domein- gronden, met uitsluiting van de Ijsselmeerpolders) voor subsidie in aanmerking (zie H. 14).

De uitvoering van de regeling is opgedragen aan een interdepartementale commissie, die elke aanvraag beoordeeld. In de commissie zitten de directeur CD (voorzitter) en (andere) vertegenwoordigers van de ministeries van Landbouw, Financiën en landbouworganisaties. Het secretariaat wordt gevoerd door de CD. Onduidelijk is of met de totstandkoming van een nieuwe regeling voor boerderijbouw in 1958 (zie H. 14) de commissie is opgeheven, of dat zij haar werkzaamheden heeft voortgezet tot in de jaren zestig.

Provinciale Adviescommissie O&S-fonds (PAC)

Ten behoeve van de uitvoering van de bedrijfsbeëindigingsregelingen van het O&S-fonds (zie de hoofdstukken 2 en 5) wordt per provincie in 1965 een PAC in het leven geroepen, die zich dient bezig te houden met de beoordeling van de ingediende aanvragen. Elke PAC bestaat uit 7 leden, waarvan 1 wordt aangewezen door GS, 3 worden benoemd op voordracht van de drie centrale landbouworganisaties, 1 op

voordracht van de drie samenwerkende agrarische werknemersbonden en voorts de regionale HID van de voorlichtingsdienst van het ministerie van Landbouw en de regionale HID CD/LaGroBo (zie boven), resp. directeur LGK (idem), die ook het secretariaat verzorgt. Een PAC kan een aanvraag afwijzen of ter goedkeuring doorgeven aan de betreffende directeur (CD/LD, sinds 1978 DBL, sinds 1989 LNO), die namens het bestuur van het O&S-fonds op een aanvraag beschikt.

Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers (KADOR)

Sedert 1838 ressorteert onder de Belastingdienst van het ministerie van Financiën een dienst Kadaster en Hypotheken. Nadat de naam van de dienst in 1970 werd gewijzigd in Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers, is het KADOR bij Kb van 4 juni 1973 overgegaan naar het ministerie van VRO(M). Inmiddels is het KADOR begin jaren 1990 geheel verzelfstandigd.

Zoals al in de inleiding tot dit actorenoverzicht is vermeld, zijn onder de actor KADOR niet de handelingen van de 'bewaarder van het kadaster en de hypotheken' begrepen, waarmee de veranderingen in de eigendomstoestand als gevolg van een landinrichtingsproject worden geregistreerd.

Onder KADOR als actor wordt hier in de eerste plaats verstaan de landmeter, resp. de ingenieur van het kadaster die ingevolge de verschillende landinrichtingswetten bij de voorbereiding, maar vooral de uitvoering van een ruilverkavelingsprocedure (LW: herverkaveling) is betrokken. Vervolgens hebben de opgenomen handelingen ook betrekking op de werkzaamheden van de Kadastrale Ruilverkavelingsbureaus en hun opvolgers in het provinciale apparaat van de dienst, die de landmeter/ingenieur bijstaan bij de uitvoering van zijn taak. Tenslotte betreffen de onder actor KADOR in H. 2 opgenomen handelingen werkzaamheden van het met ruilverkavelingen belaste dienstonderdeel van de centrale directie van het KADOR te Apeldoorn.

De ambtelijke ondersteuning van ruilverkavelingen door (de voorloper van) het KADOR is ouder dan de betrokkenheid van de Cultuurtechnische Dienst (zie boven): de ruilverkavelingswet van 1924 bevat wel bepalingen over de bijstand van de landmeter bij de uitvoering van een ruilverkaveling, maar rept niet over een ondersteuning door ambtenaren van de Minister voor de Landbouw. De landmeter/ingenieur is een van de weinige constanten in de zwerm overheidsdienaren rond een landinrichtingsproject over de gehele periode.

De rol van de landmeter/ingenieur en de kadastrale ruilverkavelingsbureaus op het beleidsterrein landinrichting is zuiver uitvoerend en blijft beperkt tot het verlenen van bijstand aan landinrichtingsprojecten (met name wettelijke en 'particuliere' ruilverkavelingen). Daarbij is de inbreng van het KADOR evenwel cruciaal. In feite wordt de wettelijke ruilverkavelingsprocedure (LW: herverkaveling) achter de schermen voor het overgrote deel door de kadastrale ambtenaren voorbereid en uitgevoerd. Het KADOR bepaalt op grond van de kadastrale gegevens wie als stemgerechtigde eigenaren en pachters mogen gelden en hoe zwaar ieders stem telt (H. 8). Voorts doet het KADOR in de uitvoeringsfase onderzoek naar de rechthebbenden (wie heeft welk eigendoms- of gebruiksrecht voor welk stuk grond) en wordt de waarde van ieders inbreng in een te herverkavelen gebied (blok) berekend (H. 11). Daarna worden werkplannen met betrekking tot de toedeling opgesteld (H. 12) en stelt men voor alle rechthebben-

den de geldelijke regelingen op, waarbij ook het bedrag van de landinrichtingsrente wordt berekend (H. 13).

Buiten de herverkavelingsprocedure is het KADOR bij een project onder meer belast met het ontwerp van het definitieve plan van wegen en waterlopen, resp. het inventarisatieplan (H. 10), alsmede met het voorbereiden van plannen of regelingen van tijdelijk gebruik van gronden en de uitvoering van werken, zoals uitzettingswerkzaamheden in het terrein etc. (H. 9).

Met nadruk moet worden gezegd dat de landmeter als toegevoegde deskundige deel uitmaakt van de projectorganisatie die is belast met de voorbereiding en/of uitvoering van een project, ten aanzien waarvan als formele actor een landinrichtingscommissie (Plaatselijke Commissie, etc.) optreedt. Dit betekent dat een groot deel van het werk van de landmeter reeds vervat is in de handelingen van een dergelijke landinrichtingscommissie. Alleen die werkzaamheden van de landmeter en de kadastrale ruilverkavelingsbureaus zijn dan ook als aparte handelingen opgevoerd die als zelfstandige werkprocessen zijn aan te merken, vooral het opzetten en bijhouden van de zogeheten ruilverkavelingsboekhouding(en). De ruilverkavelingsboekhouding heeft zich ontwikkeld van een simpele legger met een percelenlijst en een naamlijst, via ponskaartensystemen (jaren 1960), tot digitale bestanden, met applicaties die het mogelijk maken de gewenste berekeningen van oppervlakken en geldbedragen geheel geautomatiseerd uit te voeren.

De ontwikkeling van de betreffende programma's (ATOR, ARAK, etc.) vindt bij het KADOR uiteraard plaats op centraal niveau (zie H. 2).

Stichting, sinds 1983 Bureau Beheer Landbouwgronden (SBL/BBL)

Als opvolger van de Stichting Landelijke Bezettingsschade, die was belast met de afwikkeling van de bezettingsschade, wordt in 1946 de Stichting tot het Beheeren van Landbouwgronden opgericht (SBL). Deze is bevoegd om 'landelijke eigendommen' te verwerven, deze tijdelijk te beheren, te vervreemden en de daarmee in verband staande financiële handelingen te plegen. Als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet Agrarisch Grondverkeer is per 1 januari 1983 de SBL opgeheven en vervangen door het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL). Het stichtingsbestuur maakte plaats voor de Commissie Beheer Landbouwgronden. Het takenpakket van het BBL heeft zich ontwikkeld van een typisch op de landbouwsector gericht orgaan van het ministerie van Landbouw tot een interdepartementaal aankooporgaan van de rijksoverheid.

In dit rapport zijn de voorkomende handelingen van het bestuur van het SBL, het hoofd SBL en de directeur BBL onder de noemer 'SBL/BBL' gebracht. In die hoedanigheid speelt de actor een rol bij een wettelijk landinrichtingsproject waar het gaat om de grondverwerving, al dan in combinatie met bedrijfsbeëindiging (zie H. 5), het tijdelijk beheer van verworven gronden (zie H. 6) en de aanwending, c.q. vervreemding van verworven gronden tijdens de uitvoering (zie H. 9). Daarnaast is SBL/BBL tevens actief op de grondmarkt ten behoeve van sectorale landinrichtingsprojecten en diverse saneringsregelingen (zie H. 14).

De betrokkenheid van de SBL bij landinrichting dateert van 1947, als zij in samenwerking met de Herverkavelingscommissie op ruime schaal in Walcheren gronden van in het kader van de externe sanering vertrekkende boeren verwerft (zie H. 5), met de bedoeling deze bij de akte van herverkaveling te

doen overgaan in de handen van de pachters. Ook treedt de SBL op bij de boerderijverplaatsingen die met de sanering binnen het blok gepaard gingen. Bij de herverkavelingen in Zeeland vanaf 1953 ontplooit de SBL soortgelijke activiteiten, maar op grotere schaal.

Reeds bij ruilverkavelingen onder de RW 1938, om precies te zijn sedert 1950 is de SBL actief met het aankopen van gronden in ruilverkavelingen, met als hoofddoel ook hier het mogelijk maken van bedrijfsvergroting en dus onder beding van volledige onderbedeling bij de uiteindelijke toedeling. De toenemende oriëntatie van de SBL op ruilverkaveling blijkt uit het feit dat de werkzaamheden die voortvloeien uit het functioneren van de SBL sinds 1954 door personeel van de CD worden uitgevoerd. In ruilverkavelingen worden echter niet alleen kleine bedrijfjes opgekocht, maar ook woeste gronden en percelen met krotwoningen, ter ontginning, resp. opruiming. De organisatie verwerft zich door haar aankopen een rol als rechthebbende in het blok, een rol die zij weer afstaat bij de toedeling, wanneer zij volledig onderbedeeld wordt voor de grond die ter beschikking moet komen voor bedrijfsvergroting. In dat geval treedt SBL dus als tussenschakel op en ontvangt zij de algehele vergoeding ingevolge de wet.

De geschetste praktijk van SBL/BBL wordt voortgezet bij ruilverkavelingen onder de RW 1954. Voorzichtig wordt al tegen het midden van de jaren 1950 ook overgegaan tot het systematisch aankopen in ruilverkavelingen in voorbereiding, vooral i.v.m. sanering en krotopruiming. In de navolgende jaren worden de experimenten uitgebreid. In de loop van de jaren 1960 wordt aankoop in de voorbereidingsfase algemeen en gaandeweg, met de uitbreiding van de ruilverkavelingsdoelstellingen, zelfs een niet meer weg te denken onderdeel van de landinrichting. Sinds de jaren 1970 koopt de SBL niet alleen meer aan, maar pacht zij ook gronden.

Een belangrijke stimulans voor de aankopen in de voorbereidingsfase is sinds 1970 de Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten, waarbij de Minister van Landbouw een subsidie geeft aan eigenaren (later ook pachters), als zij hun grond overdragen aan SBL (zie H. 5). Van grote betekenis voor het vergroten van de mogelijkheden tot aankoop of pachten zijn voorts de verschillende saneringsregelingen van het O&S-fonds, vanaf 1965 tot ver in de jaren 1980. Ook deze stellen een premie op de verkoop van grond en opstallen aan SBL/BBL.

Onder de LW is aankoop en pachten van gronden het meest belangrijke middel voor de verwezenlijking van de uitgebreide en diverse doelstellingen voor de grondverwerving bij een landinrichting. Volgens de LW kunnen tot een herinrichtingsgebied ook niet te herverkavelen delen behoren. Voor deze gebieden betekent de grondverwerving 'op de markt' naast onteigening het enige middel om grond ter beschikking te krijgen.

SBL/BBL begeeft zich direct na plaatsing op het Voorbereidingsschema van een landinrichting op de grondmarkt en verwerft zich, uitgaande van een in de plannen omschreven taakstelling, tot ver in de uitvoeringsfase de benodigde gronden. De verkoop of verpachting van gronden aan SBL/BBL onder de LW worden gestimuleerd door een tweetal specifieke subsidieregelingen van het Ministerie van Landbouw, die overigens alleen van toepassing zijn op agrarische ondernemers die hun bedrijf wensen te beëindigen. Het gaat hierbij om een regeling voor de grondverwerving bij de voorbereiding van een landinrichting en om een regeling die geldt tijdens de uitvoering van een landinrichting binnen een blok.

De eerste regeling is ook van toepassing in een herinrichtingsgebied buiten een blok tijdens de uitvoering, daar dan geen sprake is van afkoop van toedelingsrechten. De tweede regeling is reeds ter sprake gekomen in verband met de algehele vergoeding (zie boven).

1.3.4 Projectorganen

1.3.4.1 Algemeen

Een landinrichtingsproject speelt zich, afgezien van de herinrichting van Oost-Groningen en de Gronings-Drentse herinrichting, altijd af op streek- of lokaal niveau. De voorbereiding en/of uitvoering van wettelijke landinrichtingsprojecten en BROG/RROG-projecten ligt bij speciaal benoemde commissies. De betreffende commissies zijn 'eigenlijk' projectorganisaties. Naast de gewone leden bestaat een commissie uit daaraan toegevoegde deskundigen (ambtenaren van de CD/LD en andere diensten), die op hun beurt worden ondersteund door een bureau van uitvoering. De projectcommissies zijn in het algemeen sinds de jaren vijftig verdeeld in subcommissies, die elk zijn belast met een specifiek taakonderdeel of met de inrichting van een bepaald gebiedsdeel en waarin naast ambtenaren ook andere buitenstaanders zijn vertegenwoordigd.

De projectorganisatie maakt voor bepaalde taken of activiteiten ook gebruik van de diensten van derden. Binnen een project fungeert de commissie ter plaatse (bij de voorbereiding van een ruilverkaveling volgens de RW 1938 en de RW 1954 de Centrale Commissie) dan als de formele opdrachtgever. De feitelijke of gedelegeerde opdrachtgever is de aan de commissie toegevoegde ambtelijke secretaris, die het hoofd van de projectorganisatie is. Wat betreft de diensten van derden wordt meestal gekozen voor inschakeling van een externe adviseur, die namens de opdrachtgever opdrachtnemers benadert. In de voorbereidingsfase gaat het daarbij veelal om de coördinatie en de uitvoering van technische werkzaamheden (metingen, opnamen, begrotingen). Als adviseur wordt meestal een cultuurmaatschappij of ingenieursbureau aangezocht.

Een externe adviseur zal vaak in de uitvoering als directievoerend lichaam optreden, dat wil zeggen dat hij voor te verrichten werkzaamheden bestekken opmaakt en toezicht houdt op de uitvoering. Indien dezelfde instantie ook de werkzaamheden uitvoert, dus als opdrachtnemer fungeert, wordt gesproken van een regievoerend lichaam. Zeer prominent als directie- of regievoerend lichaam bij ruilverkavelingen en cultuurtechnische werken zijn van oudsher geweest de Heidemij, Grontmij en het Technisch Bureau van de Unie van Waterschappen.

1.3.4.2 Algemene wetten

Vorbereidingscommissie (VC)

De voorbereiding van een wettelijke ruilverkaveling berust onder de RW 1938 en de RW 1954 formeel bij de CCC. In de jaren 1950 evenwel nemen omvang en intensiteit van de ruilverkavelingen sterk toe. Struc-

tuurontwikkeling, sanering en realisering van diverse voorzieningen van algemeen nut worden belangrijke doelstellingen. De planvorming wordt navenant ingewikkelder en veelomvattender, de grondverwerving omvangrijker. De voorlichting over de plannen dient in de voorbereidingsfase te worden gentsiveerd. Het draagvlak voor ingrepen kan worden vergroot door vertegenwoordigers uit de streek actief te betrekken bij het proces voorafgaand aan de stemming.

In 1954 wordt in de ruilverkaveling Land van Heusden en Altena 'spontaan' de eerste VC gevormd. Rond 1960 zijn dergelijke commissies in de meeste ruilverkavelingen in voorbereiding actief. Het instituut van de VC krijgt in 1964 voor het eerst officiële erkenning als 'actor' in een algemene regeling, te weten de Beëindigingsregeling I van het O&S-fonds (zie boven). De taken van een VC zijn aanvankelijk:

- het optreden als overlegpartner van de CD bij het opstellen van plannen;
- het geven van voorlichting in de streek;
- het peilen van de meningen en wensen die in de streek leven;
- het voorbereiden van de minnelijke verwerving van gronden door SBL.

In de praktijk van de jaren 1960 blijkt dat een VC zich vaak ontwikkelt tot een regionaal beleidsvormend orgaan. Een VC is niet meer alleen of in hoofdzaak de schakel tussen de CD en de 'gewone' streekbewoners, maar wordt tevens de partij bij uitstek in het overleg van de Centrale Commissie (lees: CD) met de plaatselijke en regionale organen en instellingen. Daardoor krijgen de commissies gaandeweg de functie van coördinator in het voorbereidingsproces. Deze rol vertaalt zich weer in een groter gewicht van de VC bij de voorbereiding, met name de planvorming (zie H. 7).

Wanneer een ruilverkaveling door GS is goedgekeurd, gaat de CCC over tot het benoemen van een VC en het daaraan toevoegen van deskundigen. De samenstelling van een VC wordt op de doelstellingen van de betreffende ruilverkaveling afgestemd en gebeurt in overleg met betrokken GS, colleges van B en W en regionale (landbouw)organisaties. Dit overleg wordt in de praktijk in hoofdzaak gevoerd door de CD, i.c. een HID Landinrichting. De feitelijke rol van de CCC is meestal beperkt tot het goedkeuren van de definitieve samenstelling. GS nemen de officiële installatie voor hun rekening. Hoewel de procedure door de tijd en per provincie verschillen vertoont is deze in de loop der jaren geüniformeerd en min of meer gelijk geworden aan de wettelijke procedure voor de instelling van een PC (zie onder).

Het secretariaat van een VC wordt meestal verzorgd door het regionale apparaat van de CD/LD. Sinds 1965 wordt als deskundige aan een VC altijd een landschapsconsulent (SBB/BLB) toegevoegd. Een VC heeft in de regel de beschikking over een externe adviseur, i.c. een directievoerend lichaam, meestal is dit een cultuurtechnisch bedrijf (bijv. Heidemij).

Doorgaans stelt een VC uit haar midden een aantal werkgroepen en/of subcommissies in, aangevuld met gemeentelijke, provinciale en rijksambtenaren van diverse diensten, functionarissen van waterschappen, recreatieschappen e.d. en vertegenwoordigers van standsorganisaties. Veel voorkomende werkgroepen zijn die voor de grondverwerving, planontwikkeling en agrarisch-technische en agrarisch-sociale voorlichting. In grote ruilverkavelingen met meer blokken worden naast thematische werkgroepen ook blokcommissies gevormd, bestaande uit een of meer leden van de VC, aangevuld met vertegenwoordigers uit de respectieve blokken.

De handelingen van een VC betreffen de grondverwerving (zie H. 5) en het projectbeheer (zie H. 6), beide beperkt tot de voorbereidingsfase, alsmede de planontwikkeling (zie H. 7). Met het besluit tot ruilverkaveling eindigt de voorbereidingsfase van een ruilverkaveling en daarmee formeel ook het bestaan van een Voorbereidingscommissie. In de periode tussen het besluit en de installatie van een PC kan een VC evenwel worden voortgezet als Contactcommissie, vooral belast met het onderhouden van de contacten in de streek. Ook de grondverwerving wordt veelal door een dergelijke 'demissionaire' VC voortgezet.

Met de inwerkingtreding van de LW zijn de op dat moment nog bestaande Voorbereidingscommissies ingevolge een overgangsregeling voortgezet als Landinrichtingscommissies (zie onder). In de LW is immers niet alleen de uitvoering, maar ook de voorbereiding van een landinrichting aan een Landinrichtingscommissie opgedragen.

Inspraakcommissie

In het zog van de 'democratiseringsgolf' rond 1970 komt de regeringsnota Openbaarheid bij de voorbereiding van het ruimtelijk beleid tot stand, waarin algemene eisen zijn geformuleerd ten aanzien van de kwaliteit van de publieke discussie bij de voorbereiding van planologische beslissingen. De eisen van de nota zijn door de CCC vertaald voor en toegepast op het terrein van de ruilverkaveling. In verband hiermee besluit de CCC o.m. bij de voorbereiding van een ruilverkaveling voortaan ook een Inspraakcommissie (IC) in te stellen. Let wel, inspraakcommissies komen ook voor 1973 al wel voor, maar dan als subcommissie van een VC. De taak van een IC bestaat uit het stimuleren en coördineren van de inbreng van wensen en meningen van de verschillende bevolkingsgroepen (dus niet alleen de boeren) en het begeleiden van een door de CCC vastgestelde inspraakprocedure.

Ook bij de samenstelling van een IC neemt de betrokken HID Landinrichting het initiatief. Deze voert overleg met GS, gemeenten, en andere relevante organisaties uit het gebied. De voordracht voor de benoeming van de voorzitter wordt door hem opgesteld in overeenstemming met GS. De verdere gang van zaken is gelijk aan die rond de instelling van een VC. Ook een IC kan een deel van haar werkzaamheden verdelen over verschillende door haar ingestelde blokcommissies of werkgroepen.

Het handelen van een IC valt binnen het kader van de planvorming (zie H. 7). Haar werk is afgelopen tegelijk met die van een VC. Bij een project volgens de LW komen aparte Inspraakcommissies uiteraard niet meer voor.

Aankoopcommissie

Een VC wordt in de jaren vijftig (wellicht hier en daar ook later) soms voorafgegaan door een commissie die op een meer beperkt terrein opereert, namelijk een Aankoopcommissie (ook wel: Commissie Grondaankopen). Deze of een andere bijzondere commissie kan in een later stadium worden omgevormd tot een subcommissie van een VC of met de instelling van een VC worden opgeheven. Zie voor de werkzaamheden van een dergelijke commissie H. 5 (grondverwerving).

Plaatselijke Commissie (PC)

De uitvoering van een ruilverkaveling geschiedt, onder toezicht van de CCC, door een Plaatselijke Commissie (PC) van maximaal vijf personen, die wordt samengesteld en geïnstalleerd door GS. De benoeming geschiedt zo spoedig mogelijk nadat een ruilverkaveling is aangenomen, gehoord de CCC, alsmede (RW 1938) de betrokken burgemeesters, dan wel (RW 1954) de betrokken colleges van B en W en de betreffende regionale of provinciale landbouworganisaties. Sinds de tweede helft van de jaren 1950 vormen de leden van de VC in de meeste gevallen ook de PC. Hoewel bij en krachtens de ruilverkavelingswetten met openbaar gezag bekleed, heeft een PC geen rechtspersoonlijkheid. Zij is een administratief orgaan van de centrale overheid in de zin van de Wet beroep administratieve beschikkingen. In rechte wordt zij vertegenwoordigd door haar voorzitter en secretaris.

Aan een PC worden ambtelijke deskundigen toegevoegd en een secretaris.

Evenals een VC stelt ook een PC veelal subcommissies of werkgroepen in met betrekking tot bepaalde taakonderdelen (plan van wegen waterlopen, grondverwerving, plan van toedeling, voorlichting etc.). Verplicht is een PC tot het instellen van een agendacommissie. De secretaris draagt zorg voor de archiefvorming volgens de bepalingen en instructies opgesteld voor het archiefbeheer van de LD.

Een PC wordt voorzien van een algemene instructie en krijgt nadere voorschriften en richtlijnen van de Centrale Commissie. Zij verkrijgt gratis personele bijstand, in hoofdzaak van de Minister van Landbouw en van het KADOR. Deze bijstand houdt niet alleen de toevoeging in van adviseurs en deskundigen aan de commissie zelf, maar ook de instelling van ambtelijke bureaus, die deze functionarissen administratief ondersteunen.

Na beëindiging van haar werkzaamheden draagt de PC alle stukken, op de landinrichting of ruilverkaveling betrekking hebbende, over aan de CCC.

Zodra de overdracht heeft plaatsgevonden is de PC van rechtswege ontbonden.

Landinrichtingscommissie (LC)

Ingevolge de LW is een LC zowel belast met de voorbereiding als met de uitvoering van een wettelijke landinrichting. Anders dan voorheen is er dus geen sprake meer van een aparte commissie voor de voorbereiding van een project en heeft de Centrale Commissie daarin niet meer de formele leiding. Voor een LC belast met herinrichting of ruilverkaveling geldt een algemene instructie van de Minister van Landbouw, die in afwijking van de instructie voor een PC dus niet meer afkomstig is van de Centrale Commissie. In het geval van aanpassingsinrichting stelt de Minister van Landbouw in overeenstemming met het bevoegd orgaan een afzonderlijke instructie vast. In de praktijk zijn dergelijke instructies onder weglating van de niet toepasselijke artikelen identiek aan de algemene instructie voor herinrichting of ruilverkaveling. Richtlijnen en voorschriften van de Centrale Commissie, met name ten aanzien van de wettelijke procedure, spelen voor alle commissies nog wel een belangrijke rol.

In geval van herinrichting of ruilverkaveling wordt een LC ingesteld nadat een gebied voor de eerste keer op het Voorbereidingschema (zie H. 2) is vermeld. De benoeming geschiedt door GS, gehoord de CLC en na overleg met de betrokken colleges van B en W en waterschapsbesturen, de Gewestelijke Raad van

het Landbouwschap en de representatief geachte organisaties op het gebied van de natuur en het landschap. GS kunnen een lid schorsen of, gehoord de CLC, tussentijds ontslaan.

Ingevolge de LW hebben GS een aantal bevoegdheden gekregen die onder de ruilverkavelingswetten bij de CCC berustten, zoals het toevoegen van deskundigen (adviserende leden) en het bepalen, in bijzondere gevallen, dat een LC uit een groter aantal leden bestaat dan het wettelijke maximum. Bij de instelling en samenstelling van een LC speelt de CLC dus niet zo'n grote rol als onder de ruilverkavelingswetten. Wel dienen GS overeenstemming met de CLC te bereiken over de toevoeging van adviserende leden en over de uitbreiding van een LC boven het wettelijk voorgeschreven normale maximum.

Bij aanpassingsinrichting wordt een LC ingesteld nadat de CLC haar voorstel tot aanpassingsinrichting (ex LW art. 98) aan GS en het betrokken bevoegd orgaan heeft doen toekomen. De instelling geschiedt in overeenstemming met de CLC en het bevoegd orgaan. Het bevoegd orgaan draagt ten minste één lid ter benoeming voor en kan voorts een of meer adviserende leden benoemen; schorsing en ontslag van deze (adviserende) leden vindt eveneens plaats door het bevoegd orgaan. Er zijn geen algemene regels omtrent welke organen gehoord dienen te worden inzake de benoeming.

Een LC is bevoegd in overeenstemming met de CLC al dan niet uit haar midden subcommissies in te stellen. De LC stelt een instructie op voor iedere subcommissie. De LC zendt alle correspondentie met de CLC via de HID/Insp Landinrichting (sinds 1989: directeur LNO) in de betreffende provincie, ten einde deze in de gelegenheid te stellen zijn advies hieraan toe te voegen.

Na beëindiging der werkzaamheden draagt de LC alle stukken die op de landinrichting betrekking hebben, over aan de CLC, die zorg draagt voor de toezending aan de Minister van Landbouw. Zodra deze overdracht heeft plaatsgevonden is de LC van rechtswege ontbonden.

Reconstructiecommissie ex BROG/RROG (RCOG)

De Beschikking, sinds 1986 Regeling reconstructie oude glastuinbouwgebieden (BROG/RROG) is een ministeriële regeling (LNV) voor de herinrichting van verouderde glastuinbouwgebieden. De BROG/RROG bestaat als instrument uit een aantal bijdrageregelingen, gekoppeld aan een planprocedure. De RROG is in 1993 geschorst. Lopende projecten worden wel afgemaakt (zie H. 14).

Ingevolge de BROG/RROG wordt voor een te reconstrueren glastuinbouwgebied een Reconstructiecommissie (RCOG) ingesteld, die tot taak heeft het opstellen van een voorontwerp- en van een ontwerp-reconstructieplan en het begeleiden van de (uitvoering van de) reconstructie.

De instelling en samenstelling van een RCOG geschiedt door de Centrale Commissie, in overeenstemming met betrokken GS, gehoord B en W van de betrokken gemeente en het bestuur van het betrokken waterschap. Aan een RCOG voegt de Centrale Commissie een of meer deskundigen toe als adviserende leden. In elk geval wordt (vanuit het ministerie van LNV) toegevoegd de landschapsconsulent van het SBB (sinds 1986: consulent Bos- en Landschapsbouw) in het betreffende ressort; als secretaris van de commissie fungeert de districtsingenieur van de LD of een aan deze toegevoegde projectingenieur. Een en ander wordt voorbereid door het provinciale apparaat van de LD.

Rechter-Commissaris (R-C)

De R-C speelt een rol bij een wettelijke landinrichting. Hij wordt benoemd door de competente rechtbank, zodra een besluit tot ruilverkaveling, resp. tot landinrichting is genomen. De R-C heeft als belangrijkste taak de behandeling van de bezwaren in tweede instantie van betrokken eigenaren en (andere) grondgebruikers tegen de vaststelling van de in een blok ingebrachte rechten en de waarden, tegen het plan van toedeling en tegen de lijst van geldelijke regelingen.

1.3.4.3 Zeeuwse herverkavelingen

Bij de Zeeuwse herverkavelingen ligt de hoogste leiding bij de Kroon, i.c. de Minister van Landbouw, die een deel van zijn bevoegdheden delegeert aan een Commissie van Toezicht (zie onder).

Snelcommissie

In het bevrijde Zuiden was al in 1944 begonnen met de voorbereiding van een regeling voor de herverkaveling van Walcheren door een driemanschap bestaande uit de heren De Vink (directeur PPD Zeeland), Krombeen (hoofd Kadastraal Ruilverkavelingsbureau Breda) en Smale (Rijks Cultuurconsulent van de CD), de zgn. 'Snelcommissie'. De resultaten van de voorbereiding worden direct na afloop van de oorlog besproken in de CD en de Dienst voor het Landbouwherstel, eveneens een dienst van het ministerie van Landbouw.

De Snelcommissie inventariseert de situatie op Walcheren en formuleert doelstellingen en voornemens voor de aanpak van de herverkaveling.

Commissie Noodwet Walcheren

Deze interdepartementale commissie is ingesteld ter voorbereiding van een ontwerp van wet voor de HWW 1947 (zie H. 3).

Commissie van Toezicht Herverkaveling Walcheren

De Commissie van Toezicht voor de herverkaveling Walcheren is niet bij of krachtens de wet ingesteld. De Minister van Landbouw delegeert een deel van de hoogste leiding (die formeel bij de Kroon berust) over de herverkaveling aan een Commissie van Toezicht. De Commissie van Toezicht heeft als taak: het verrichten uit naam van de Minister van Landbouw van bepaalde werkzaamheden in departementaal verband, ter bevordering van de juiste uitvoering van de herverkaveling.

Dit betreft met name:

- het opstellen van de jaarbegroting en inpassing in de rijksbegroting;
- het ter beschikking stellen van de rijksmiddelen;
- het rapporteren omtrent de vorderingen van de herverkavelingscommissie, alsmede van eventuele organisatorische, technische en financiële problemen.

De Commissie van Toezicht bij de herverkaveling van de Zeeuwse noodgebieden van 1953 heeft dezelfde taak als de gelijknamige commissie voor Walcheren. Zij is evenwel geen aparte actor, maar een subcommissie van de CCC. De handelingen vallen derhalve onder de actor Centrale Commissie.

Herverkavelingscommissie Walcheren (HCW)

Op 16 januari 1948 werden te Middelburg de drie belangrijkste actoren voor de herverkaveling Walcheren geïnstalleerd: de Commissie van Toezicht (zie boven), de Herverkavelingscommissie Walcheren en de Raad van Beroep (zie onder). Voorbereiding en uitvoering van de herverkaveling Walcheren zijn in handen van de HCW. Deze commissie wordt ingevolge de HWW 1947 (art. 15.1) bij Kb ingesteld en samengesteld, op voordracht van de Minister van Landbouw. Deze betreft ook de plaatsvervangende leden van de HCW en haar subcommissies, alsmede het aanwijzen van de secretaris(sen) van de (sub)commissie(s) en het toevoegen van deskundigen; voor de HCW stelt de Minister van Landbouw een instructie vast (zie H. 4).

Door de HCW is een aantal subcommissies ingesteld, die in eerste instantie inventariserend onderzoek verrichten op specifieke terreinen, te weten: commissie (omzetting) grasland-bouwland, sanerings-, tuinbouw-, wegen- en drinkwatercommissie. De werkzaamheid van de subcommissies strekt zich ook uit tot het aanleggen van proefobjecten. Voorts adviseren zij de Herverkavelingscommissie bij het opstellen van plannen en het voorbereiden van besluiten. Daarnaast worden ook andere activiteiten ontplooid, zo werkt de wegencommissie mee aan het ontwerpen van het reglement voor het op te richten wegschap Wegbeheer Walcheren.

Naast de subcommissies is er een wetenschappelijke afdeling van de HCW, de Commissie Onderzoek Walcheren (geïnstalleerd 16-2-1949), die hoofdzakelijk bodemkundig en waterhuishoudkundig onderzoek verricht of laat verrichten. In het kader van de onderzoeken worden in het gebied vele proeven gedaan (praktijkvelden; proefvelden). De Cultuurtechnische Dienst is in de onderzoekscommissie uiteraard vertegenwoordigd.

De HCW beschikt over een Commissie van Uitvoering, grotendeels bestaande uit ambtenaren van de CD, met als taken:

- het voorbereiden en uitvoeren van de besluiten van de HCW;
- het informeren en adviseren van de HCW;
- overige werkzaamheden door de HCW aangewezen.

Herverkavelingscommissie Zeeland (HCZ)

Voorbereiding en uitvoering van de herverkaveling van de Zeeuwse noodgebieden van 1953 zijn ingevolge de HWZ in handen van de HCZ. De instelling, samenstelling en instruering zijn identiek aan de regeling voor de HCW (zie boven). De HCZ staat onder een Commissie van Toezicht, die bestaat uit leden van de Centrale Commissie.

Onder de HCZ ressorteren vier agrarische subcommissies (blokcommissies), voor de deelgebieden Schouwen-Duiveland, Tholen, Zak van Zuid-Beveland en Waarde. Ook zijn er drie thematische

subcommissies: voor de binnendijken, wegen en waterlopen en nutsleidingaansluitingen. Elke subcommissie staat een bureau van uitvoering ter beschikking, bestaande uit functionarissen van de CD en het Kadaster, dat is belast met de praktische voorbereiding en uitvoering van de besluiten van de HCZ.

De agrarische subcommissies van de HCZ beschikken elk over een Bureau van Uitvoering, grotendeels bestaande uit ambtenaren van de CD, dat is belast met het ontwerpen van de plannen voor de werken; het samenstellen van de bestekken en de begrotingen voor de werken; de voorbereiding van de uitvoering en het voeren van de directie over de uitvoering.

Rechter-commissaris Middelburg (R-C)

Na ontvangst van het bericht van de benoeming van de HCW, resp. de HCZ benoemt de rechtbank van Middelburg een R-C (HWW 1947 art. 16.2) die zal worden belast met de behandeling in tweede instantie van de bezwaren tegen de voorgenomen toedeling. Na beëindiging der werkzaamheden draagt de R-C alle stukken, op de herverkaveling betrekking hebbende, over aan de HCW, resp. de HCZ, die zorg draagt voor de toezending der stukken aan de Minister van Landbouw.

Raad van Beroep Herverkaveling Walcheren

Evenals onder de algemene wetten (RW 1938, RW 1954, LW) worden bezwaren tegen het plan van toedeling voor een blok (zie H. 12) in eerste aanleg behandeld door de uitvoerende commissie, i.c. de HCW. Een bijzonderheid is dat ter bespoediging van de vaststelling van het plan de nog resterende zaken geheel en al (dus zonder hoger beroep) worden afgehandeld door een speciale Raad van Beroep (HWW 1947 art. 70-72). De Raad van Beroep vervult daarmee de functie die de rechter-commissaris heeft in de andere landinrichtingswetten bij de rechtsbescherming van de betrokkenen in het blok ten aanzien van het plan van toedeling.

De Raad van Beroep voor de herverkaveling Walcheren wordt ingevolge de HWW 1947 (art. 15.2) bij Kb samengesteld en geïnstrueerd. De voorbereiding van het Kb is in handen van de Minister van Landbouw (wellicht in samenwerking met de Ministers van Justitie en Verkeer en Waterstaat). Zij bestaat uit juristen. Na beëindiging der werkzaamheden draagt de Raad van Beroep alle stukken die op de herverkaveling betrekking hebben over aan de HCW, die zorg draagt voor de toezending der stukken aan de Minister van Landbouw.

Raad van Beroep Herverkaveling Zeeland

De Raad van Beroep voor de herverkaveling Zeeland heeft ingevolge de HWZ art. 1 dezelfde taken en bevoegdheden als de Raad van Beroep voor de herverkaveling Walcheren en is op dezelfde wijze ingesteld en samengesteld (zie boven).

1.3.4.4 Reconstructie Midden-Delfland

Bij de reconstructie van Midden-Delfland ingevolge de RWMD is een aantal ministers betrokken, waaronder de Minister van VRO de eerste plaats inneemt, gevolgd door die van Landbouw en van CRM. Deze laatste treedt op tot in 1982, als de verantwoordelijkheid voor de Openluchtrecreatie overgaat op de Minister van Landbouw. De overige betrokken ministers zijn die van V&W en van Financiën.

Reconstructiecommissie Midden-Delfland (RCMD)

Hoofdstuk I van de Reconstructiewet Midden-Delfland (RWMD) regelt o.m. de instelling van een commissie die wordt belast met de voorbereiding en de uitvoering van de reconstructie. Dit hoofdstuk treedt per 1 juni 1977 in werking. Voor het overige geldt als datum van inwerkingtreding 1 januari 1979. De RCMD is breed samengesteld; de leden worden benoemd en voorzien van een instructie door de Minister van VRO, in overeenstemming met de Ministers voor de Openluchtrecreatie, van Landbouw, van V&W en van Financiën.

De RCMD kent een agendacommissie en is verplicht om (bij voorkeur uit haar midden) subcommissies in te stellen m.b.t. de drie sectoren Landbouw, Natuur en Landschap en Recreatie, van welke subcommissies zij ook de voorzitters aanwijst. Met betrekking tot andere aspecten is zij bevoegd dergelijke subcommissies in te stellen, onder goedkeuring van de Minister van VRO, in overeenstemming met de overige betrokken bewindslieden.

Aan de RCMD worden deskundigen en twee secretarissen toegevoegd, een weerspiegeling van de min of meer gelijke inbreng van de belangen van landbouw en recreatie bij het project. Hun benoeming en die van de secretarissen van de subcommissies geschieden door de Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie op voordracht van de RCMD, welke ook de instructies voor de subcommissies opstelt, die op hun beurt moeten worden goedgekeurd door de Minister van VRO, in overeenstemming met de andere betrokken ministers. Voorts wijst de Minister van VRO een ingenieur van het kadaster en plaatsvervanger(s) aan, die de commissie bijstaan.

De secretarissen van de RCMD zijn belast met de voorbereiding en uitvoering van de besluiten van de commissie. Zij worden bijgestaan door een Bureau van Uitvoering, dat wordt samengesteld door de Minister van Landbouw, tot 1983 in overeenstemming met de Minister van CRM als bewindspersoon voor de Openluchtrecreatie. Voor het (doen) verrichten van onderzoek, opmetingen, en voor de programma-, plan- en bestekvoorbereiding en de directievoering kan het Bureau van Uitvoering derden inschakelen.

Rechter-Commissaris (Rotterdam) (R-C)

Na ontvangst van het bericht van de benoeming van de RCMD benoemt de rechtbank van Rotterdam een R-C (RWMD art. 4.2). Deze heeft dezelfde taak als een R-C bij een ruilverkaveling ingevolge de RW 1954.

Na beëindiging der werkzaamheden draagt de R-C alle stukken, op de herverkaveling betrekking hebbende, over aan de HCW, resp. de HCZ, die zorg draagt voor de toezending der stukken aan de Minister van Landbouw.

1.3.4.5 Gronings-Drentse herinrichting

Ook bij de organisatie van de herinrichting van Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën is een aantal ministers betrokken, waaronder anders dan in Midden-Delfland die van Landbouw de eerstverantwoordelijke is. De overige bij de organisatie betrokken ministers zijn die van VRO, BIZA, V&W, EZ en CRM (Openluchtrecreatie). De laatste treedt op tot in 1982, als de taak voor de Openluchtrecreatie overgaat op de Minister van Landbouw. De organisatie van de herinrichting telt drie lagen: voor het gehele gebied is er een Herinrichtingscommissie; per deelgebied, de eenheid waarvoor de plannen worden gemaakt, is er een deelgebiedscommissie; binnen elk deelgebied wordt voor ieder te herverkavelen blok een blokcommissie ingesteld.

Commissie Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën

Deze commissie wordt ingesteld bij besluit van de Minister van Landbouw van 17 januari 1973 en is belast met het opstellen van een concept van het betreffende wetsontwerp. De commissie werkt samen met de interprovinciale Reconstructiecommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën (zie H. 3). Het concept-ontwerp wordt in 1974 met een memorie van toelichting door de Minister van Landbouw voor commentaar gezonden aan GS van Groningen en Drenthe.

Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën (HCOG)

De HCOG is belast met de voorbereiding en uitvoering van de herinrichting ingevolge de HWOOG van het in de provincies Groningen en Drenthe gelegen herinrichtingsgebied. Dit geschiedt onder verantwoordelijkheid van de Minister van Landbouw, in overeenstemming met de overige betrokken ministers (zie boven). De HCOG is de enige met een project belaste commissie die op een bovengewestelijk niveau werkzaam is.

De HCOG is ingesteld bij de wet (1979). De omvangrijke en zeer breed samengestelde commissie, waarin vele provinciale en gewestelijke organen en organisaties zijn vertegenwoordigd, telt een groot aantal ambtelijke adviserende leden. Zij wordt, met inbegrip van de adviserende leden, samengesteld door de Minister van Landbouw met de Minister van VRO en in overeenstemming met de overige hierboven genoemde bewindspersonen.

Door de Minister van Landbouw wordt de secretaris van de HCOG aangewezen, terwijl de Minister van VRO, in overeenstemming met de Minister van Landbouw een ingenieur van het kadaster en diens plaatsvervanger(s) aanwijst, die de HCOG bijstaan. Een en ander houdt in dat de HCOG de beschikking heeft over een uitgebreide ambtelijke ondersteuning, zowel geleverd door de LD als door het KADOR. Door de Minister van Landbouw is in overeenstemming met de overige hierboven genoemde ministers een instructie voor de HCOG vastgesteld.

De HCOG kent zowel een dagelijks bestuur als een agendacommissie en kan subcommissies instellen met een adviserende taak omtrent een bepaald facet van de herinrichting, vooral van belang in de voor-

bereidingsfase. Subcommissies hebben geen eigen secretariaat. De HCOG stelt een instructie op voor iedere subcommissie, ter goedkeuring van de Minister van Landbouw.

De HCOG kan bepaalde werkzaamheden delegeren aan de Deelgebiedscommissies (zie onder).

De ontbinding van de HCOG bij de beëindiging van de herinrichting zal te zijner tijd bij Kb plaatsvinden, op voordracht van de Minister van Landbouw en de Minister van Ruimtelijke Ordening. Na beëindiging der werkzaamheden draagt de HCOG alle stukken, op de herinrichting betrekking hebbende, over aan de Minister van Landbouw.

Deelgebiedscommissies Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën (DCOG)

Onder de HCOG is er per deelgebied een Deelgebiedscommissie (DCOG), met een adviserende taak t.o.v. de Herinrichtingscommissie inzake de herinrichting van het betreffende deelgebied. Een DCOG wordt door betrokken GS samengesteld. Er is een algemene instructie voor een DCOG vastgesteld door de Minister van Landbouw, in overeenstemming met de overige betrokken ministers (zie boven).

De HCOG kan aan de commissies onder door haar te stellen voorwaarden een deel van haar taken opdragen. Aan de deelgebiedscommissies kan de HCOG dus een groot deel van de planvorming, die per deelgebied plaatsvindt, en van de uitvoering daarvan delegeren. Een DCOG heeft een dagelijks bestuur en een agendacommissie. De secretaris wordt toegevoegd door de Minister van Landbouw.

Krachtens de HWOOG wordt er voor elk deelgebied een Bureau van Uitvoering ingesteld, dat tot taak heeft de deelgebiedscommissie bij de voorbereiding en uitvoering van de besluiten bij te staan. De samenstelling van het Bureau van Uitvoering is in de instructie voor de DCOG geregeld.

Blokcommissies Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën

Een DCOG is bevoegd al dan niet uit haar midden voor ieder blok een blokcommissie in te stellen, die haar adviseert over de herverkaveling van het betrokken blok. Instelling en samenstelling van een blokcommissie behoeven de goedkeuring van de HCOG en van de Centrale Commissie. De werkzaamheden van een blokcommissie hebben dus uitsluitend betrekking op de eigenlijke herverkavelingsprocedure (zie H. 11 t/m 13).

Rechters-Commissarissen Groningen en Assen (R-C)

Na ontvangst van het bericht van de benoeming van de HCOG (1979) benoemen de rechtbank van Groningen en die van Assen een of meer rechters-commissarissen (HCOG art. 5). Deze hebben dezelfde taak als de R-C bij een landinrichting ingevolge de LW. Na beëindiging der werkzaamheden draagt een R-C alle stukken, die op de herinrichting betrekking hebben over aan de HCOG, die zorg draagt voor de toezending der stukken aan de Minister van Landbouw.

In Hoofdstuk 2 komt de vormgeving van het landinrichtingsbeleid aan bod, dat wil zeggen de totstandkoming van de beleidsinstrumenten (algemene wet- en regelgeving), de nadere regelgeving, de inrichting van de landelijke organisatie (Centrale Commissie) en de beleidskeuzen met betrekking tot de urgentie van voorgestelde projecten.

De hoofdstukken 3 t/m 13 zijn gewijd aan ruilverkaveling bij wet, sinds 1985 (integrale) landinrichting. Een landinrichting bij wet geeft een vaak ingrijpende oplossing, in de vorm van concrete maatregelen en specifieke voorzieningen, op een als problematisch ervaren ruimtelijke situatie in een begrensd gebied. De gekozen oplossing kan per geval verschillen en kan grote gevolgen hebben voor de (historisch gegroeide) ruimtelijke structuur. Daarentegen is de wettelijke procedure die leidt tot de realisering van een landinrichting sterk gestructureerd en omgeven met tal van waarborgen voor de rechtszekerheid en de inspraak van betrokkenen en belanghebbenden. Een ruilverkaveling of landinrichting bij wet is dan ook een langdurige en gecompliceerde onderneming.

Het is gebruikelijk een landinrichting te beschrijven en te analyseren als een project, een benadering die wordt teruggevonden in de indeling van de verschillende landinrichtingswetten. Een project is een onderneming ten aanzien waarvan tevoren een doelstelling is geformuleerd en waarbij het bereiken van de doelstelling planmatig en tijdgebonden plaatsvindt. Een project kent derhalve een beginpunt en een afsluiting, waarbij een concreet eindproduct is aan te wijzen. Het werken naar het eindproduct krijgt vorm in een geheel van werkprocessen die niet routinematig, maar evenmin al improviserend worden uitgevoerd. In een project zijn derhalve in het algemeen diverse fasen te onderscheiden. Ten minste zijn aanwezig een voorbereidingsfase en een uitvoeringsfase. Dit is ook bij landinrichting het geval. Het onderscheid tussen projecten in voorbereiding en in uitvoering vinden we niet alleen in de indeling van de algemene wetten terug, maar ook in de rijksbegroting. Bij de indeling van de betreffende hoofdstukken is dan ook uitgegaan van de projectmatige fasering en de procedurele structuur van een landinrichting. De hoofdstukken 3 t/m 13 betreffen derhalve de 'projecthandelingen', d.w.z. handelingen die (kunnen) voorkomen in het kader van de totstandkoming van een enkel project.

Voorafgaand aan de voorbereiding van een project is een initiatiefase te onderscheiden, waarin een probleem wordt onderkend en doelstellingen worden geformuleerd; aan de initiatiefase van een landinrichtingsproject is hoofdstuk 3 gewijd. Wat betreft de bijzondere projecten Walcheren (1947), Zeeuwse Noodgebieden (1953), Midden-Delfland (1977) en Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën (1977) is de totstandbrenging van de betreffende 'lex specialis' opgevat als de initiatiefase. In de hoofdstukken 4 t/m 6 wordt achtereenvolgens aandacht geschonken aan de organisatie, de grondverwerving en het beheer van een eenmaal geïnitieerd landinrichtingsproject. Van grondverwerving is sinds de jaren vijftig al sprake tijdens de eerste voorbereiding van een project, terwijl zij doorloopt tot ver in de uitvoeringsfase. Het gaat hierbij dus om een langdurig proces dat haar eigen dynamiek heeft, tamelijk onafhankelijk van de fasering in voorbereiding en uitvoering. Vervolgens komt in hoofdstuk 7 de eigenlijke voorbereidingsfase aan bod, waarin de doelstellingen van een project worden vertaald in een uitvoeringsplan. De voorbereidingsfase valt bij ingewikkelde projecten tegenwoordig soms uiteen in een programmafase en een planfase. Dit is bij landinrichting volgens de LW het geval bij herinrichting of ruilverkaveling volgens de 'gefaseerde voorbereiding'. Hoofdstuk 8 is gewijd aan de besluitvorming over het al of niet uitvoeren van een project, een procedure die formeel los staat van de besluitvorming omtrent

de vaststelling van het uitvoeringsplan. In dat hoofdstuk gaat de meeste aandacht uit naar de procedure voor de stemming over een ruilverkaveling.

De hoofdstukken 9 t/m 13 zijn geheel en al gewijd aan de uitvoeringsfase. In deze fase kunnen vier lijnen van actie worden onderscheiden. Onder de oudste wetten (RW 1938 en de Zeeuwse wetten) gaat het nog maar om twee lijnen: de uitvoering van werken en het toepassen van de eigenlijke ruilverkavelingsprocedure, in de LW 'herverkaveling' genoemd. Bij ruilverkavelingen 'nieuwe stijl' (al begonnen onder de RW 1938, zie 1.2) komt dan als derde lijn naar voren de al genoemde (verdere) verwerving van de voor de verwezenlijking van het plan benodigde gronden. De vierde lijn tenslotte betreft het toepassen van de procedure voor de toewijzing en de regeling van de eigendom, het beheer en het onderhoud van onroerende goederen van algemeen nut.

Aan de uitvoering van werken en het treffen van voorzieningen wordt aandacht besteed in hoofdstuk 9. Het gaat daarbij om werken die in het kader van het project worden uitgevoerd, dus zijn opgenomen in het uitvoeringsplan of een wijziging/uitwerking daarvan en waaraan door de Minister van Landbouw een rijksbijdrage (A1) wordt toegekend. Projecten buiten A1-verband komen in hoofdstuk 14 aan de orde. De wettelijke toedelingsprocedure (die onder de LW alleen wordt toegepast op de gronden in een blok) valt uiteen in drie onderdelen. Ten eerste wordt de inbreng van de rechthebbenden bepaald, waarbij de waarde van de betreffende onroerende goederen wordt geschat, die als maatstaf voor de toedeling zal dienen. Dit onderdeel wordt behandeld in hoofdstuk 11. Alvorens de bepaling van de inbreng te bespreken, wordt in hoofdstuk 10 de toewijzing behandeld; zoals gezegd gaat het hierbij om de procedures, volgens welke gronden worden onttrokken aan eigenaren en andere rechthebbenden om redenen van openbaar nut. In hoofdstuk 12 is dan de toedelingsprocedure weergegeven: het 'teruggeven' van ingebrachte onroerende goederen (grond) aan de inbrengers of hun rechtverkrijgenden. Tot slot wordt in hoofdstuk 13 de afwikkeling van een project aan de orde gesteld, met nadruk op de financiële afwikkeling van een ruilverkaveling.

Wat betreft de uitvoeringsfase van een project volgens een algemene wet (RW 1938, RW 1954, LW) moet worden bedacht dat in voorkomende gevallen ook projecten zijn gerealiseerd waarbij (vrijwel) geen werken zijn uitgevoerd, onder de ruilverkavelingswetten 'administratieve ruilverkavelingen' geheten. Bij dergelijke projecten blijven de activiteiten onder de RW 1938 en de RW 1954 in de regel beperkt tot het uitvoeren van de administratieve, kadastrale procedures die in de hoofdstukken van 11 t/m 13 worden weergegeven, al zal naast de toepassing van de ruilverkavelingsprocedure in sommige gevallen ook grond worden verworven.

Anderzijds kan volgens de LW (bij herinrichting) ook een project worden uitgevoerd zonder dat daarbij herverkaveling (ruilverkavelingsprocedure) plaatsvindt; in het geval van een dergelijke herinrichting 'met bijzondere doelstelling' kan de actie dus beperkt blijven tot grondverwerving, al of niet in combinatie met een toewijzingsprocedure en zijn in ieder geval de hoofdstukken 11 en 12 dus niet van toepassing. Of per (goedgekeurd) project de hoofdstukken 9 t/m 13 ook daadwerkelijk alle relevant zijn, hangt dus van de aard van het project af. Uiteraard geldt dat de hoofdstukken 9 t/m 13 in geen geval van toepassing zijn op een project dat niet tot uitvoering is gekomen, bijvoorbeeld omdat een ruilverkaveling is afgestemd.

Per hoofdstuk worden eerst de handelingen voortvloeiende uit de algemene wetten behandeld. Afhankelijk van de verschillen of overeenkomsten tussen de procedures van de opeenvolgende wetten worden deze in een keer of achter elkaar beschreven. Zo is in het geval van de herverkavelingsprocedure, die in de opeenvolgende wetten vrijwel is gekopieerd, geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende wetten en zijn de desbetreffende handelingen gecombineerd. Anderzijds is bij de beschrijving van de voorbereidingsfase gekozen voor een indeling per wet, daar zowel de procedures als de strekking van de plannen onder de verschillende wetten sterk uiteen lopen.

Na de algemene wetten komen per hoofdstuk de speciale landinrichtingswetten afzonderlijk en in chronologische volgorde aan bod: de Zeeuwse herverkavelingswetten, de Reconstructiewet Midden-Delfland en de Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën. Wat betreft de Zeeuwse wetten is uit praktische overwegingen geen onderscheid gemaakt tussen de wet voor Walcheren (1947) en de qua bepalingen identieke wet voor de Zeeuwse noodgebieden (1953). Dit heeft wel tot gevolg dat onder een handeling dan veelal twee actoren worden vermeld, bijv. de Herverkavelingscommissie Walcheren en de Herverkavelingscommissie Zeeland.

In hoofdstuk 14 wordt afgestapt van de projecten die worden voorbereid en uitgevoerd als een 'landinrichting bij wet'. Vele meestal kleinere projecten geschieden op basis van andere regelgeving (zie hoofdstuk 2). Deze projecten, die niet met kavelruil gepaard behoeven te gaan, dragen veelal een sectoraal karakter en zijn gericht op de land- en tuinbouw.

Tenslotte wordt ook aandacht besteed aan het landinrichtingsonderzoek en de advisering door de CD/LD.

1.5 GEBRUIKTE BRONNEN

De basis voor dit rapport wordt gevormd door de wet- en regelgeving met betrekking tot landinrichting, waarnaar direct of indirect wordt verwezen in de artikelen van hoofdstuk XIV van de rijksbegroting ter zake van ruilverkaveling, cultuurtechnische aangelegenheden en landinrichting vanaf 1945. Een overzicht van gebruikte wet- en regelgeving wordt gegeven in een aparte bijlage. Daarnaast is gebruik gemaakt van de uitgebreide jaarverslagen van de CCC/CLC en de CD/LD over de onderzoeksperiode. In aanvulling hierop zijn ook enige beleidsnota's geraadpleegd en is secundaire literatuur bestudeerd uit de bibliotheek van het ministerie van Landbouw (Zie voor een en ander de literatuurlijst.) Ook heeft aan de hand van een eerste werkdocument een informatief gesprek plaatsgevonden met mr J.W.M. Andriessen van de LD (thans Dienst LBL). Ten slotte konden op basis van het verslag van de bewerking van een deel van het archief van de CD/LD, uitgevoerd (in 1995/97) door de CAS te Winschoten, nog enige tientallen handelingen worden toegevoegd.

2 DE VORMGEVING VAN HET LANDINRICHTINGSBELEID

2.1 LANDINRICHTING IN RELATIE TOT ANDERE BELEIDSTERREINEN

2.1.1 Algemeen

Landinrichting is door het ingrijpende en duurzame karakter van haar ingrepen een geëigend instrument voor structuurbeleid. Binnen de beperkte, agrarische doelstellingen van ruilverkaveling was landinrichting dan ook tot de jaren 1970 het middel bij uitstek voor de realisering van het landbouwstructuurbeleid. Dit beleidsterrein heeft zelfs voor een belangrijk deel vorm gekregen vanuit de praktijk van de ruilverkaveling.

Aan de inzet van het instrument landinrichting in het kader van sectoraal structuurbeleid wordt aandacht besteed in paragraaf 2.1.3.

Waar binnen het overheidshandelen de ruimtelijke component centraal staat, resp. taakstellend is, namelijk bij de ruimtelijke ordening en bij het regionale (rijks)beleid, brengen het integrale kader en de structurele uitwerking van landinrichting een directe noodzaak tot afstemming en coördinatie met zich mee voor de Minister van Landbouw, verantwoordelijk voor het landinrichtingsbeleid. De inzet van landinrichting in het kader van integraal structuurbeleid komt dan ook eerst apart aan de orde.

2.1.2 Instrument voor integraal beleid

1 (1, 1'095)

Handeling **Het formuleren van een standpunt over de inzet van landinrichtingsinstrumenten in het kader van de realisering van het rijksbeleid voor de ruimtelijke ordening, met name van het landelijke gebied.**

Actor Minister van Landbouw met Minister voor Ruimtelijke Ordening.

Grondslag -.

Periode vanaf 1965 (Wet RO) of eerder.

Product Bijv. bijdragen aan totstandkoming bepaalde ruimtelijke nota's en planologische kernbeslissingen, zoals in de jaren 1970 de Nota Randstadgroenstructuur, in de jaren 1980 de Nota en de Structuurschets Landelijke Gebieden en in de jaren 1990 het Structuurschema Groene Ruimte.

2 (35)

Handeling **Het adviseren aan betrokken minister(s) omtrent plannen en maatregelen die van belang zijn voor het regeringsbeleid inzake de ruimtelijke ordening, voor zover dit ruilverkavelings-, resp. landinrichtingsaangelegenheden betreft.**

Actor Centrale Commissie.
Grondslag Amvb 24-07-1965 ter uitvoering van de Wet op de RO 1965, art. 26.2.
Periode Jaren 1950 - heden.
Opmerking De Centrale Commissie neemt hier als adviesorgaan van de regering de plaats in van de Rijks Planologische Commissie. Met deze handeling wordt uitdrukking gegeven aan de coördinerende (advies)functie op rijksniveau van de Centrale Commissie (zie Inleiding).

3 (52)
Handeling **Het bijdragen aan de totstandkoming van nota's, programma's, plannen en maatregelen betreffende de ruimtelijke ordening op provinciaal of regionaal niveau.**

Actor RCC, nadien HID/Insp Landinrichting, vanaf 1989: directeur LNO.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode Jaren 1950 - heden.
Opmerking Bijv. betrokkenheid bij opstellen streekplannen.

4 (2, 1096, 1097)
Handeling **Het formuleren van een standpunt over de inzet van landinrichtingsinstrumenten in het kader van de realisering van de rijksinbreng in het beleid voor de integrale ontwikkeling van een specifieke regio.**

Actor Minister van Landbouw met de Minister van VRO(M), de Minister van EZ en eventuele andere betrokken ministers.
Grondslag -.
Periode 1945 - heden.
Product Bijv. bijdragen aan realisering Integraal Structuurplannen.
Opmerking Betreft de inzet van het bestaande instrumentarium: onder de handeling is dus niet begrepen de ontwikkeling van specifieke instrumenten voor de herinrichting van een afzonderlijk gebied zoals Walcheren, de Zeeuwse Noodgebieden, Midden-Delfland en Oost-Groningen en de Veenkoloniën.

5 (36)
Handeling **Het adviseren aan de Minister van Economische Zaken (stuurgroep ISP) over voorgestelde uitvoeringsprogramma's in het kader van de realisering van het rijksbeleid voor de integrale**

Actor Centrale Commissie.
Bron Nota Integraal Structuurplan Noorden des Lands.
Periode 1980 - heden.
Opmerking Na goedkeuring door de Minister van EZ worden de middelen via de begrotingspost voor de landinrichting ter beschikking gesteld.

6 (53)
Handeling **Het leveren van een bijdrage aan de totstandkoming van nota's, programma's, plannen en maatregelen op provinciaal of regionaal niveau betreffende de integrale regionale ontwikkeling.**

Actor	RCC, nadien HID/Insp Landinrichting, vanaf 1989: directeur LNO.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode Jaren	1950 - heden.
Opmerking	Bijv. streekverbeteringsplannen.

2.1.3 Instrument voor sectoraal beleid

In de jaren vijftig en zestig was ruilverkaveling het 'paradepaardje' van het landbouwstructuurbeleid. Overigens kunnen wat betreft de sectoren die traditioneel onder de zorg van de Minister van Landbouw ressorteren ook de binnenvisserij en de bosbouw worden genoemd als sectoren waarvoor landinrichting niet onbelangrijk kan zijn in verband met de ruimtelijke doelstellingen op de betreffende terreinen. Daarnaast speelt landinrichting vanaf de jaren 1950 een zekere rol bij het landelijke natuur-, bos- en landschapsbeleid, dat sinds 1983 ook tot het zorggebied van de Minister van Landbouw behoort. Dit laatste geldt voorts ook voor de openlucht recreatie, een beleidsterrein waarvoor het landinrichtingsinstrumentarium sinds de jaren 1960 in toenemende mate van belang is geworden waar het gaat om het treffen van structurele voorzieningen. Vanuit deze beleidsterreinen wordt dan ook financieel bijgedragen voor het realiseren van projecten.

Wat betreft het facetbeleid is landinrichting vooral betrokken bij het nationale beleid ten aanzien van de kwalitatieve waterhuishouding en, vooral sedert de jaren 1980, meer in het algemeen het milieu (bodem, water en lucht). Tenslotte is landinrichting sinds 1975 ook betrokken bij de uitvoering van het Relatienotabeleid van de Minister van Landbouw.

7	(3)
Handeling	Het formuleren van een standpunt over de inzet van landinrichtingsinstrumenten in het kader van de realisering van het rijksbeleid met betrekking tot de ruimtelijke aspecten van een specifieke sector of facet.
Actor	Minister van Landbouw met andere betrokken minister(s).
Grondslag	-.
Periode	1945 - heden.
8	(37)
Handeling	Het vaststellen van de concrete begrenzing van de Relatienotagebieden in een aantal in uitvoering zijnde of reeds gereedgekomen ruilverkavelingen en in een aantal buiten ruilverkavelingen gelegen gebieden.
Actor	Centrale Commissie
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	1975 - Jaren 1980.
Opmerking	Betreft overgangssituatie: normaal doet de Centrale Commissie een voorstel omtrent de begrenzing bij de vaststelling van het ontwerp van een uitvoeringsplan (zie H. 7).

Een financiële relatie met het beleidsterrein landinrichting bestaat van oudsher met het werkgelegenheidsbeleid van de Minister van Sociale Zaken. Bij deze relatie gaat het dus niet om de

doelstellingen of de resultaten van landinrichting, maar om de wijze waarop een en ander wordt nagestreefd, resp. bereikt, te weten met inzet van arbeid. De uitvoering van cultuurtechnische en (later) andere werken is sinds het begin deels betaald door Sociale Zaken. Al spelen de bijdragen de laatste decennia geen belangrijke rol, tot kort na WO II zijn de werkverruimingssubsidies van de Rijksdienst voor de Werkverruiming, later de Dienst Uitvoering Werken (DUW) de financiële kurk waarop ruilverkavelingsprojecten en andere cultuurtechnische werken dreven. Vermeld is al in H. 1 dat de CD in 1954 de taken van de DUW op cultuurtechnisch gebied overneemt.

Verschillende omstandigheden hebben de relatie met Sociale Zaken bevorderd, aanvankelijk vooral de handmatige aard van de cultuurtechnische werken, later de omstandigheid dat het zwaartepunt van landinrichtingswerken vooral lag in die gebieden, die algemeen economisch gezien in een achterstandssituatie verkeerden, met een hoge graad van werkloosheid (met name bij landarbeiders) die vooral gedurende de eerste decennia na WO II nog sterk seizoensgebonden werd geaccentueerd. De toepassing van landinrichting ten behoeve van de min of meer tijdelijke werkgelegenheid in zwakke regio's moet wel worden onderscheiden van de inzet van landinrichting voor het regionale (rijks)beleid, waarbij de betekenis van landinrichting voor de werkgelegenheid ligt in de tot stand gebrachte verbeteringen van de sociaal-economische structuur.

In de paragraaf over de financiering van het landinrichtingsbeleid zal de ondersteuning door Sociale Zaken uitgebreider aan de orde worden gesteld, in het kader van de 'bijdragen van derden' aan de uitvoering van projecten.

9	(54)
Handeling	Het leveren van een bijdrage aan de totstandkoming van nota's, programma's, plannen en maatregelen op provinciaal of regionaal niveau met betrekking tot de ruimtelijke aspecten van een specifieke sector of facet.
Actor	RCC, nadien HID/Insp Landinrichting, vanaf 1989: directeur LNO.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode Jaren	1950 - heden.
Opmerking	Bijv. plannen voor agrarische bedrijfsontwikkeling; recreatienota's; waterhuishoudingsplannen.

10	(4, 1098)
Handeling	Het formuleren van een standpunt over de inzet van landinrichtingswerken in het kader van de realisering van het rijksbeleid ten aanzien van de werkverruiming, resp. de werkgelegenheid.
Actor	Minister van Landbouw met de Minister voor Sociale Zaken.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode Jaren	1930 - heden.

Een nauwe werkrelatie is in het geval van ruilverkavelingsprojecten aanwezig met betrekking tot de openbare registers. De betrokkenheid van het kadaster en de bewaarder van het register van hypotheek bij ruilverkaveling is zelfs ouder dan die van de ambtenaren van de CD/LD. De taak van het KADOR, eerst ressorterend onder de Minister van Financiën, later onder die van VRO(M), blijft echter beperkt tot

het verlenen van bijstand bij ruilverkaveling. In een andere hoedanigheid is de Minister van Financiën belast met de heffing en invordering van de 'renten' die na een ruilverkaveling (herverkaveling volgens de LW) worden geheven van grondeigenaren. Ook hierbij is van een beleidsmatige relatie geen sprake. In een volgende paragraaf zal zowel op het KADOR als op de landinrichtingsrenten worden teruggekomen.

2.2 *ALGEMEEN LANDINRICHTINGSBELEID*

2.2.1 Algemeen

In het kader van de vaststelling van de rijksbegroting wordt in het hoofdstuk voor de Minister van Landbouw (XIV) een budget voor landinrichting vastgesteld. Hieronder vallen zowel de rijksbijdragen aan ruilverkavelingen, resp. landinrichtingen krachtens de vigerende algemene wet, als aan bijzondere projecten (Zeeuwse herverkavelingen, reconstructie Midden-Delfland en herinrichting Oost-Groningen en Veenkoloniën). Daarnaast omvat het budget bijdragen aan werken van gemeenten, waterschappen en particulieren.

De oorsprong van de subsidiëring van landinrichtingsprojecten (in de ruimste zin van het woord) ligt in de verstrekking van rijksbijdragen door het ministerie van Sociale Zaken in de jaren dertig in het kader van het werkverruimingsbeleid (zie boven). In 1942 wordt een principiële stap gezet: landinrichtingswerken worden vanaf nu door het ministerie van Landbouw (de CD) gesubsidieerd, als 'vrij werk' dat wil zeggen zonder het oogmerk van werkverruiming. De CD-objecten betreffen deels werken in ruilverkavelingen, waarbij (grote) ruilverkavelingswerken in opdracht van een PC worden onderscheiden van (kleine) particuliere grondverbeteringen, anderzijds omvatten ze ook allerlei werken daarbuiten; genoemd worden particuliere ontginningen, waterschapswerken, gemeentelijke en provinciale werken, alsmede rijkswerken in opdracht van het Bureau Ontruiming en overige rijkswerken. De grotere door de CD gesubsidieerde werken worden als A-objecten aangeduid, naast de kleine Boerenwerken (zie 2.4.5). Met het herstel van het productieapparaat krijgen in 1947/48 de 'vrije werken' weer een kans. Vanaf 1949, als alle achterstallige subsidies zijn uitbetaald, worden A1-en A2-objecten onderscheiden. A1-objecten zijn de subsidies voor ruilverkavelingen, A2 objecten de bijdragen aan werken van gemeenten en waterschappen.

In de periode 1965-1979 is het mogelijk, op basis van Verordening EG 17/64, subsidies voor landinrichtingsprojecten te verkrijgen uit fondsen van de EG, te weten uit het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL). Voorgedragen zijn zowel ruilverkavelingen als A2-werken. Gedurende het tijdvak 1972-1985 kunnen voorts op basis van Richtlijn 72/159/EG ruilverkavelingen die voldoen aan voorwaarden gesteld in de richtlijn, in aanmerking komen voor een bijdrage.

2.2.2 Doelstellingen, kaders en uitgangspunten

De hoofdlijnen en beginselen van het nationale landinrichtingsbeleid worden door de Minister van Landbouw geformuleerd in het Structuurschema Landinrichting, waarmee in de jaren 1970 is begonnen.

In de LW heeft dit schema een wettelijke basis gekregen. De LW bepaalt dat het structuurschema het beleid weergeeft dat de regering voornemens is met het instrumentarium van de LW te verwezenlijken. Ingevolge de LW dient het schema voor een daarin bepaalde periode de hoofdlijnen en beginselen van het nationale landinrichtingsbeleid te vermelden en moet het in het bijzonder inzicht verschaffen in de ruimtelijke aspecten van dat beleid.

Het opstellen van het Structuurschema Landinrichting geschiedt als onderdeel van het regeringsbeleid als bedoeld in art. 2 Wet RO (1965). In het kader van de RO wordt landinrichting gezien als onderdeel van het taakgebied van de inrichting van het landelijk gebied. Dit taakgebied wordt in de jaren 1980 bestreken door drie structuurschema's, voor de landinrichting, natuur- en landschapsbehoud en openluchtrecreatie. Als alle structuurschema's doorloopt ook dat voor de landinrichting de planologische kernbeslissingsprocedure. In het Structuurschema Landinrichting is de afstemming op nationaal niveau met het ruimtelijk beleid vastgelegd en wordt de grondslag gelegd voor de doorwerking daarvan in streek- en bestemmingsplannen.

Voordat er een Structuurschema Landinrichting was, bestond er nog geen alomvattende beleidsvisie op landinrichting. Dat wil uiteraard niet zeggen dat er geen nota's werden opgesteld over het regeringsbeleid ter zake van ruilverkaveling of (andere) cultuurtechnische aangelegenheden. Evenzo worden thans naast het Structuurschema Landinrichting ook beleidsnota's op het terrein uitgebracht, zoals de nota Landinrichting in de Jaren Negentig, een bouwsteen van het Structuurschema Groene Ruimte (1993), dat de inrichting van het totale landelijke gebied in Nederland betreft.

Tevens is de Minister van Landbouw belast met de voorbereiding van de wetgeving inzake landinrichting.

De CCC heeft, zoals vermeld in H. 1, onder de ruilverkavelingswetten twee hoofdfuncties: rijksadviesorgaan in ruilverkavelings- en cultuurtechnische aangelegenheden en de algemene leiding in ruilverkavelingszaken. De eerste functie strekt zich uit over het gehele beleidsterrein, de tweede is beperkt tot de ruilverkaveling bij wet.

Onder cultuurtechnische aangelegenheden' zijn te verstaan:

- RW 1938: ontginning van woeste gronden; ontwatering van de bodem in het belang van de landbouw; andere cultuurtechnische aangelegenheden;
- RW 1954: (her)ontginning, verkaveling en ontsluiting van land-, tuin- en bosbouw- alsmede woeste gronden; waterbeheersing en aanleg utiliteitswerken in het belang van de agrarische productie; andere cultuurtechnische aangelegenheden.

In de LW is de brede adviesfunctie van de Centrale Commissie volledig overgenomen, doch wordt overeenkomstig de bredere doelstelling niet meer apart gerept van 'cultuurtechnische aangelegenheden'.

De bedoelde adviezen betreffen voor een belangrijk deel beleidsadviezen, die soms als nota worden uitgebracht. Daarbij kan het gaan om onderwerpen van algemene aard (bijv. c 1960 de financiering van ruilverkavelingen) of om bijzondere onderwerpen (bijv. de plattelandswegen). Vaak betreffen de adviezen de wet- en regelgeving: in het kader van het totstandbrengen van een wet, een amvb of een ministeriële regeling wordt vanzelfsprekend de Centrale Commissie geconsulteerd. Echter, ook op eigen initiatief zijn door de Centrale Commissie bij wijze van advies meermalen concepten van wettelijke regelingen geproduceerd.

De bedoelde adviezen zijn niet die, welke bij of krachtens de wet in het kader van een ruilverkavelings- of landinrichtingsprocedure worden uitgebracht: zie hiervoor de volgende hoofdstukken. Overigens moet wel onder de betreffende advieshandeling worden begrepen de instelling van subcommissies van de CCC/CLC belast met het ontwerpen van adviezen, alsmede de activiteiten van deze subcommissies zelf.

895	(1084)
Handeling	Het voorbereiden, mede vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid betreffende Landinrichting
Actor	Minister van Landbouw.
Periode	1945 – heden
Producten	beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, evaluaties
11	(5)
Handeling	Het voeren van overleg met en informeren van (leden van) de Staten-Generaal inzake ruilverkavelings- en (andere) cultuurtechnische, resp. landinrichtingsaangelegenheden.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	-.
Periode	1945 - heden.
12	(6)
Handeling	Het formuleren van hoofdlijnen en beginselen van het nationale beleid terzake van landinrichting.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	vanaf 1985: LW art. 6.2.
Periode	1945 - heden.
Product	Beleidsnota's, bijv.: Structuurschema Landinrichting (1986); Landinrichting in jaren negentig (1993).
13	(38)
Handeling	Het (on)gevraagd adviseren aan de Minister van Landbouw en andere ministers omtrent ruilverkavelings- en (andere) cultuurtechnische, resp. landinrichtingsaangelegenheden.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	Amvb 02-07-1938, Stb. 669, art. 3; RW 1954 art. 3.2; amvb 04-02-1955, Stb. 43, art. 1.2; LW art. 7.2.
Periode	1945 - heden.
14	(7)
Handeling	Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging of intrekking van een algemene ruilverkavelings-, resp. landinrichtingswet.
Actor	Minister van Landbouw, met overige betrokken ministers.
Grondslag	-.

Periode 1945 - heden.
Product 1. gewijzigde en ingetrokken RW 1938.
2. tot stand gebrachte, gewijzigde en ingetrokken RW 1954.
3. tot stand gebrachte en gewijzigde Landinrichtingswet.
Opmerking Wat betreft intrekking moet worden opgemerkt dat de RW 1954 weliswaar in 1985 is ingetrokken, maar dat krachtens de LW sommige ruilverkavelingen wel worden voltooid volgens deze wet. In paragraaf 2.3.2.5 van het RIO wordt hierop teruggekomen.

15 (8)
Handeling **Het voorbereiden van een Kb betreffende de inwerkingtreding van een algemene ruilverkavelings-, resp. landinrichtingswet.**

Actor Minister van Landbouw.
Grondslag RW 1938 art. 104; RW 1954 art. 134.2; LW art. 241.2.
Periode 1945 - heden.
Product Bijv. Kb 07-02-1955, Stb. 45 (RW 1954); Kb 26-09-1985, Stb. 520 (LW).

896 (1085)
Handeling Het informeren van de Commissies voor de Verzoekschriften en andere tot onderzoeken van klachten bevoegde commissies uit de Kamers der Staten Generaal en de Nationale Ombudsman naar aanleiding van klachten over de uitvoering of de gevolgen van het beleid betreffende Landinrichting

Actor Minister van Landbouw
Periode 1945 – heden
Producten brieven, notities

897 (1086)
Handeling Het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten op het terrein van Landinrichting
Actor Minister van Landbouw
Periode 1945 – heden
Producten voorlichtingsmateriaal

898 (1087)
Handeling Het voorbereiden van intern (wetenschappelijk) onderzoek en het vaststellen van onderzoeksrapporten betreffende Landinrichting

Actor Minister van landbouw
Periode 1945 – heden
Producten nota's, notities, onderzoeksrapporten

17 (1011)
Handeling **Het verstrekken van statistische gegevens aan derden over ruilverkavelings- en cultuurtechnische, resp. landinrichtingsaangelegenheden.**

Actor Directeur CD/LD.

Bron Archief CD/LD en CCC/CLC vanaf 1975 (CAS).
Periode 1 975 of eerder - heden.

2.2.3 Centrale Commissie

Wat betreft de taak en de functie van de Centrale Commissie wordt verwezen naar paragraaf 1.4.

18 (9)
Handeling **Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging of intrekking van een amvb houdende nadere regels betreffende taak, werkwijze en samenstelling van de Centrale Commissie.**

Actor Minister van Landbouw.
Grondslag RW 1938 art. 8; RW 1954 art. 3.5.
Periode (1938) - 1985.
Product Amvb 02-07-1938, Stb. 669 (Ruilverkavelingsbesluit);
Amvb 04-02-1955, Stb. 43, gew. 05-02-1971, Stb. 73.

19 (10)
Handeling **Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging of intrekking van een amvb, houdende nadere regels omtrent taak, werkwijze en samenstelling van de Centrale Commissie, alsmede betreffende benoeming, zittingsduur, schorsing en ontslag van de leden en de hen toe te kennen vergoedingen.**

Actor Minister van Landbouw.
Grondslag LW art. 8.3.
Periode 1985 - heden.
Product Amvb 11-09-1985, Stb. 521.

20 (11)
Handeling **Het voorbereiden van een Kb betreffende de samenstelling van de Centrale Commissie, dat kan inhouden:**
a. aanwijzing van in de commissie vertegenwoordigde organisaties;
b. benoeming (schorsing) en ontslag van leden;
c. benoeming (schorsing) en ontslag plaatsvervangende leden;
d. benoeming (schorsing) en ontslag van adviserende leden;
e. aanwijzing van een voorzitter uit de leden;
f. aanwijzing van een of meer plaatsvervangende voorzitters uit de leden;
g. aanwijzing van een secretaris;
h. aanwijzing van een adjunct-secretaris.

Actor Minister van Landbouw.
Grondslag Amvb 02-07-1938, Stb. 669, art. 5-7.
RW 1954 art. 3.3-4; amvb 04-02-1955, Stb. 43, art. 2.1-3.
LW art. 8.1-2; amvb 11-09-1985, Stb. 521, art. 3, 9, 10.

Periode (1938) - heden.
Opmerking Onder de RW 1954 en de LW zijn e. en g. geregeld in de amvb van 04-02-1955, art. 2, resp. de amvb van 11-09-1985, art. 3, zodat deze elementen sinds 1955 vervallen. Schorsing is een onderdeel dat pas voorkomt in de amvb 11-09-1985.

21 (39)
Handeling **Het opstellen of wijzigen van huishoudelijke regels, goed te keuren door de Minister van Landbouw.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag Amvb 02-07-1938, Stb. 669, art. 14.
Periode (1938) - 1955.

22 (12)
Handeling **Het goedkeuren van huishoudelijke regels voor de Centrale Cultuurtechnische Commissie.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag Amvb 02-07-1938, Stb. 669, art. 14.
Periode (1938) - 1955.

23 (13)
Handeling **Het vaststellen of wijzigen van de vergoedingen voor de leden van de Centrale Cultuurtechnische Commissie of van een door haar ingestelde commissie.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag Amvb 04-02-1955 Stb. 43, art. 9.
Periode 1955 - 1985.
Opmerking Ingevolge het Ruilverkavelingsbesluit van 1938 (art. 13) mogen de leden alleen onkosten declareren.

De Centrale Commissie wordt bij de uitvoering van haar wettelijke taken van oudsher bijgestaan door de Cultuurtechnische Dienst (CD), sinds 1978 de Landinrichtingsdienst (LD) van het ministerie van Landbouw, sedert haar oprichting in 1935 gevestigd te Utrecht (zie H. 1).

De door de CD aan de CCC te verlenen bijstand omvat onder de RW 1954: het verrichten van administratieve werkzaamheden voortvloeiende uit de aan de CCC opgedragen taak, alsmede het verrichten van werkzaamheden van cultuurtechnische en agrarische aard, welke de uitvoering van de taak der CCC meebrengt (amvb 04-02-1955, Stb. 43, art. 7).

De bescheiden, uitvoerende taakstelling is krachtens de LW meer in overeenstemming gebracht met de reeds lang gangbare praktijk en omvat nu naast het verrichten van alle administratieve en andere werkzaamheden voortvloeiende uit de aan de CLC opgedragen taak ook de voorbereiding, op verzoek dan wel eigener beweging, van door de CLC te nemen besluiten alsmede de uitvoering daarvan (amvb 11-09-1985, Stb. 521, art. 11).

Gedurende hun bestaan brengen de Centrale Commissie en de CD/LD gezamenlijk een uitgebreid jaarverslag uit, dat zowel ingaat op algemene aangelegenheden in verband met landinrichting als bijzondere

onderwerpen en dat bovendien telkenjare een overzicht geeft van de stand van zaken en de voortgang van de verschillende projecten in de diverse regio's.

24 (1010)
Handeling **Het opstellen van een jaarverslag over de werkzaamheden van de Centrale Commissie en de CD/LD, de voortgang van de voorbereiding en uitvoering van landinrichtingsprojecten en overige landinrichtingsaangelegenheden.**
Actor Secretaris Centrale Commissie / directeur CD/LD.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode 1945 - heden.
Opmerking Het product bevat tevens jaarverslagen van de commissies belast met bijzondere wettelijke projecten, zoals de HCW en de HCZ.

25 (1062)
Handeling **Het vaststellen en wijzigen van de organisatie belast met de bijstand van de Centrale Commissie bij de uitvoering van de haar opgedragen taken.**
Actor Minister van Landbouw.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode (1938) - heden.

2.3 **LANDINRICHTING BIJ WET**

2.3.1 Algemeen

Onder een wettelijke landinrichting wordt verstaan een ruilverkaveling die wordt uitgevoerd volgens de procedure weergegeven in Titel III van de RW 1938 of de RW 1954, dan wel een landinrichting uitgevoerd volgens een van de procedures van de Landinrichtingswet. Een en ander staat in tegenstelling tot (kleinere) landinrichtingsprojecten die meestal door gemeenten, waterschappen of particulieren worden uitgevoerd en waaraan al of niet een rijksbijdrage is verbonden (zie 2.4).

Een wettelijke ruilverkaveling wordt onder de RW 1938 en de RW 1954 door de Centrale Commissie (formeel) voorbereid en onder haar leiding uitgevoerd. Dit houdt concreet onder meer in dat de Centrale Commissie toezicht houdt op de uitvoering en de jaarlijkse kredieten voor de ruilverkavelingen toewijst. In de Landinrichtingswet is die leidende, bestuurlijke rol van de Centrale Commissie niet bevestigd. De onderstaande handelingen hebben dan ook betrekking op de ruilverkavelingen die worden voorbereid of uitgevoerd volgens de RW 1938 of de RW 1954.

26 (40)
Handeling **Het opstellen van een beleidsnota betreffende ruilverkaveling.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag leidinggevende taak.

Periode	(1938) - 1985.
Product	Voorbeelden: * Meerjarenplan voor ruilverkavelingen (1958), waarin criteria en methoden zijn geformuleerd voor bepaling van de relatieve urgentie van aangevraagde ruilverkavelingen. * Nota betreffende inspraak en publieke discussie bij de voorbereiding van ruilverkavelingen (Bijlagen Handelingen II 1973/74, 12015), waarin het inspraakbeleid wordt geformuleerd.
Opmerking	De handeling geschiedt sinds de LW door de Minister van Landbouw, als onderdeel van de formulering van hoofdlijnen en beginselen op het gehele beleidsterrein (zie boven).

2.3.2 Kaders en regels voor projecten

2.3.2.1 Algemeen

De procedure van een ruilverkaveling of landinrichting bij wet is zeer uitgebreid en wordt op projectniveau in de volgende hoofdstukken behandeld. Hieronder gaat het om de handelingen die van algemene strekking zijn, dat wil zeggen die van toepassing zijn op alle projecten die volgens de (geldende) algemene wetten worden uitgevoerd.

De beschreven handelingen zijn merendeels regelgevend ten aanzien van de actoren die met de voorbereiding of uitvoering van een project zijn belast.

Ter herinnering wordt vermeld dat de Plaatselijke Commissie (PC), die onder de RW 1938 en de RW 1954 belast is met de uitvoering, sinds de tweede helft van de jaren vijftig wordt voorafgegaan door een Voorbereidingscommissie en vanaf ca 1973 soms ook nog door een Inspraakcommissie (IC). In plaats van of voorafgaand aan een VC is omstreeks de jaren 1950 tijdens de voorbereidingsfase voorts vaak een Aankoopcommissie actief (zie ook H. 4). Onder de LW is een Landinrichtingscommissie (LC) zowel belast met de voorbereiding als met de uitvoering van een landinrichting bij wet.

Naast een (algemene) instructie gelden voor een commissie belast met de voorbereiding en/of uitvoering van een wettelijke ruilverkaveling, resp. landinrichting ook nog richtlijnen en (nadere) voorschriften en heeft zij ten slotte ook nog te maken met allerlei technisch-administratieve voorschriften.

De instructie voor een PC onder de ruilverkavelingswetten ging uit van de Centrale Commissie. De bestuurlijke functie van de Centrale Commissie, als hoogste orgaan met betrekking tot de voorbereiding en uitvoering van ruilverkavelingsprojecten, is in het stramien van de LW toebedeeld aan de Minister van Landbouw. Dus wordt de instructie voor een LC door hem vastgesteld.

Aan de CLC zijn bij of krachtens de LW wel toezichthoudende en bestuurlijke taken gedelegeerd; uit de instructie voor de LC blijkt haar bevoegdheid om bepaalde richtlijnen en voorschriften vast te stellen ten aanzien van de voorbereiding en uitvoering van landinrichtingsprojecten. Onder de RW 1938 en de RW 1954 komen deze richtlijnen en voorschriften rechtstreeks voort uit de leidinggevende taak.

De Centrale Commissie heeft bijvoorbeeld richtlijnen vastgesteld voor de afkoop van toedelingsrechten, het tijdelijk beheer van verworven gronden; de verrekening van voor overbedeling beschikbaar gestelde gronden; boerderijverplaatsing; kavolverbeteringswerken; aanleg beplantingen door particulieren. Het gaat bij deze richtlijnen om onderwerpen die door hun technische of uitvoerende aard niet in de wet aan de orde komen, met name grondzaken en de uitvoering van werken, doch die van groot belang zijn in het kader van de realisering van de doelstellingen van een project. De handeling omvat ook de instelling van subcommissies van de Centrale Commissie, die belast zijn met het ontwerpen van richtlijnen, alsmede de activiteiten van deze subcommissies zelf.

De richtlijnen van de Centrale Commissie moeten worden onderscheiden van haar nadere voorschriften: deze betreffen een verdere invulling van de wettelijke procedure, o.m. ter verdere waarborging van de rechtszekerheid van betrokkenen. Zo gelden onder de RW 1954 en de LW voorschriften voor het ontwerpen van een plan van toedeling; voor het ontwerpen van een plan van wegen en waterlopen en een landschapsplan, resp. een begrenzingenplan; voor het opstellen van een ontwerp-voorstel omtrent de eigendom, het beheer en het onderhoud van wegen en waterlopen, etc. Ook de toepassing van de diverse bezwarenprocedures door een PC/LC is omgeven met nadere voorschriften van de Centrale Commissie. Ten aanzien van de regeling van de inspraak in het voorontwerp van een (gewijzigd) landinrichtingsprogramma, -plan of aanpassingsplan heeft de bevoegdheid van de CLC tot het stellen van voorschriften een wettelijke basis in de LW, namelijk art. 38.5 en art. 86, jo 77.5, 84.4 en 104.5, 114.4. De technisch-administratieve voorschriften voor een commissie gaan uit van de directeur van de CD/LD.

- 27 (41)
- Handeling **Het vaststellen of wijzigen van een instructie voor de Plaatselijke Commissies.**
- Actor Centrale Commissie.
- Grondslag RW 1938 art. 44.3; RW 1954 art. 51.4.
- Periode (1938) - 1985.
- Product Algemene instructie PC, vastgesteld bij besluit CCC 25-11-1955, gew. 27-11-1959, 25-06-1965, 27-04-1979, 28-01-1983.
- 28 (14)
- Handeling **Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging of intrekking van een amvb houdende regels voor benoeming, zittingsduur, schorsing en ontslag van de (adviserende) leden van Landinrichtingscommissies en de hen toe te kennen vergoedingen.**
- Actor Minister van Landbouw.
- Grondslag LW art. 28.3-4, 99.2.
- Periode 1985 - heden.
- Product Amvb 11-09-1985, Stb. 526, gew. 02-10-1990, Stb. 508.
- 29 (15)
- Handeling **Het stellen van regels voor de werkwijze van de Landinrichtingscommissies belast met herinrichting of ruilverkaveling.**
- Actor Minister van Landbouw.
- Grondslag LW art. 32.

Periode 1985 - heden.
Product Algemene instructie LC: Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, gew. 21-12-1988 Stcrt. 253.
Opmerking Bij aanpassingsinrichting wordt per project een instructie opgesteld in overeenstemming met het betrokken 'bevoegd orgaan' (zie H. 3).

30 (42)
Handeling **Het geven van richtlijnen voor de Plaatselijke Commissies, Voorbereidingscommissies, Inspraakcommissies, Aankoopcommissies, dan wel de Landinrichtingscommissies, betreffende de wijze van voorbereiding of uitvoering van een ruilverkaveling, resp. landinrichting.**

Actor Centrale Commissie.
Grondslag voor 1985: leidinggevende taak; sinds 1985: diverse bepalingen.
Periode (1938) - heden.

31 (43)
Handeling **Het geven van (nadere) voorschriften voor de Plaatselijke Commissies, Voorbereidingscommissies, Inspraakcommissies, Aankoopcommissies, dan wel de Landinrichtingscommissies, betreffende de uitvoering van de wettelijke taak.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag voor 1985: leidinggevende taak; sinds 1985: diverse bepalingen, bijv. LW art. 38.5, 77.5; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 31.2, 45, 46.2, 47.2, 50, 51.
Periode (1938) - heden.

32 (44)
Handeling **Het geven van voorschriften voor de Plaatselijke Commissies, Voorbereidingscommissies, Inspraakcommissies, Aankoopcommissies, dan wel Landinrichtingscommissies, betreffende technische en administratieve aangelegenheden.**
Actor Secretaris Centrale Commissie / directeur CD/LD.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD; zie ook Reg. CCC 1955 (gew.), art. 18.1, 18.2, 19.1.
Periode 1945 - heden.
Product Bijv. voorschriften voor het opstellen van een netwerkplanning.

33 (45)
Handeling **Het bepalen van de vergoedingen voor leden en deskundigen van (suborganen van) de Plaatselijke Commissies, Voorbereidingscommissies, Inspraakcommissies of Aankoopcommissies.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag PC: amvb 02-07-1938, Stb. 669, art. 12; Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 24; IC: Nota CCC, in Bijl. Hand. II 1973/74, 12015, par. 5.
Periode (1938) - 1985.

34 (57)

Handeling **Het ontwikkelen en beproeven van technisch-administratieve instrumenten (netwerk-, kredietplanning, werkplannen) voor de voorbereiding en/of de uitvoering van landinrichtingsprojecten.**

Actor Directeur CD/LD.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode Jaren 1940 - heden.

34a (1011a)

Handeling **Het uitsluiten van aannemers voor de inschrijving op alle door de Cultuurtechnische, resp. Landinrichtingsdienst gesubsidieerde werken, al dan niet voor een bepaalde periode.**

Actor Directeur CD/LD.

Bron Archief CD/LD en CCC/CLC vanaf 1975 (CAS).

Periode 1975 of eerder - heden.

35 (59)

Handeling **Het ontwikkelen en beproeven van methoden, systemen en programma's voor het opzetten en bijhouden van (geautomatiseerde) kadastrale ruilverkavelingsboekhoudingen.**

Actor KADOR.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode Jaren 1950 - heden.

Product Bijv. ARAK, ATOR.

2.3.2.2 Procedurele aangelegenheden

Zoals hierboven aangegeven, gelden ter zake van tal van onderdelen van een wettelijke landinrichting nadere voorschriften van de Centrale Commissie die met name van belang zijn voor de projectorganisatie. Daarnaast dient de Minister van Landbouw ingevolge de algemene wetten ten aanzien van de procedures bij landinrichtingsprojecten nog een serie uitvoeringsregelingen te treffen en amvb's en andere Kb's voor te bereiden. Wat betreft de procedures waarop deze nadere regelgeving betrekking heeft, wordt verwezen naar de volgende hoofdstukken.

36 (16)

Handeling **Het voorbereiden van een Kb, houdende (intrekking van) de erkenning van een stichting of vereniging als een natuurbeschermingsinstantie, in wiens recht bij ruilverkaveling of landinrichting geen wijziging wordt gebracht.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag RW 1938 art 11, lid 1; RW 1954 art. 9, lid 3.

Periode (1938) - 1985.

37 (17)

Handeling **Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging of intrekking van een amvb houdende bepaling van de gevallen waarin de Minister van Landbouw bevoegd is tot het vaststellen van een aanpassingsplan en het besluiten tot aanpassingsinrichting.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag LW art. 112.1.

Periode 1985 - heden.

Opmerking Is anno 1994 nog niet gerealiseerd.

De stemming over een ruilverkaveling geschiedt onder verantwoordelijkheid van PS (zie H. 8). Reeds voor de wetwijziging van de RW 1954 in 1975 heeft de CCC zich bezig gehouden met het ontwerpen van regels ten behoeve van de stemming (Jaarverslagen CCC en CD). Wat betreft de registratie van eigenaren en pachters als gerechtigden tot de stemming heeft de Centrale Commissie voorschriften uitgevaardigd.

38 (18)

Handeling **Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging of intrekking van een amvb houdende (nadere) regels voor het houden van een stemming over ruilverkaveling.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag RW 1954 (gew. 1975) art. 39.3; LW art. 65.1.

Periode 1975 - heden.

Product Amvb 28-08-1975, Stb. 466; vervangen door: amvb 11-09-1985, Stb. 525.

39 (19)

Handeling **Het geven van voorschriften ter uitvoering van een amvb houdende (nadere) regels voor het houden van een stemming over ruilverkaveling.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag Amvb 11-09-1985, Stb. 525, art. 57; amvb 28-08-1975, Stb. 466, art. 55.

Periode 1975 - heden.

Product Reg. LV 29-08-1975, Stcrt. 168; vervangen door: Reg. LV 12-11-1985, Stcrt. 233.

Opmerking Betreft vaststelling modellen stemmingsoproep, stembiljet, proces-verbaal zitting stembureau en idem hoofdstembureau.

40 (20)

Handeling **Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging of intrekking van een amvb houdende regelen voor het actualiseren van de schattingswaarden in een register van schattingsuitkomsten.**

actor Minister van Landbouw.

Grondslag LW art. 212.2.

Periode 1985 - heden.

Product Amvb 11-09-1985, Stb. 522.

2.3.2.3. Grondzaken

- 41 (24)
Handeling **Het stellen van regels voor het verlenen van een toeslag aan een eigenaar of pachter terzake van de verkoop of verpachting van gronden aan SBL/BBL in het kader van een landinrichtingsproject, voordat of indien geen herverkaveling plaatsvindt.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag LW art. 11.1-2; NB onder RW 1954 geen wettelijke grondslag.
Periode 1970 - heden.
Product Reg. LV 25-06-1970, Stcrt. 123; vervangen door:
Reg. LV 28-10-1985, Stcrt. 213.
- 42 (25)
Handeling **Het stellen van regels voor het verlenen van een toeslag aan een eigenaar of pachter wegens afkoop van toedelingsrechten nadat een besluit tot landinrichting is genomen.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag LW art. 146.3, 150.
Periode 1985-heden.
Product Regeling afkoop toedelingsrechten, 29-10-1985, Stcrt. 213.
- 43 (26)
Handeling **Het stellen van regels voor het verlenen van een rijksbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd door toepassing van LW art. 11 of 146.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag LW art. 50, 72, 91, 118.
Periode 1978 - heden.
Product Regeling 08-10-1985, Stcrt. 199.

2.3.2.4 Kosten, baten en rendementsbepaling

In het kader van de vaststelling van de rijksbegroting wordt voor landinrichtingsprojecten een uitvoeringsprogramma (voorheen: stemmingsprogramma ruilverkavelingen) bepaald en worden de maximaal toegestane subsidiepercentages voor de rijksbijdragen ten aanzien van de gesubsidieerde werken (ook buiten de ruilverkavelingen, resp. landinrichtingsprojecten) vastgesteld.

Zoals gezegd worden de subsidies voor wettelijke landinrichtingsprojecten A1-objecten genoemd. Deze zijn de door de CD/LD gesubsidieerde werken ter realisering van een uitvoeringsplan of een later door de CCC goedgekeurde taakstelling. Aanvankelijk gaat het hierbij om waterbeheersingswerken en de aanleg van agrarische ontsluitingswegen, min of meer grootschalige ontginningen en kavelverbeteringswerken (egalisaties e.d.), later ook om utiliteitsvoorzieningen, krotopruidingen en boerderijverplaatsingen. Tevens worden tot de A1-objecten gerekend de subsidies voor de (her)ontginning van afzonderlijke kavels

in een ruilverkaveling. Onder de A1-objecten worden tenslotte in de eerste jaren ook de slotsubsidies voor 'oude' ruilverkavelingen gerangschikt, waarvoor na 1945 geen nieuwe subsidienormen tot stand waren gekomen, alsmede diverse posten in verband met de uitvoering van ruilverkavelingswerken.

Tot 1959 wordt per ruilverkaveling een enkel subsidiepercentage vastgesteld (maximaal ca 75%) voor het gehele pakket aan werken. Alleen voor de boerderijenbouw geldt een aparte regeling (zie onder). In 1959 wordt, mede onder invloed van de overweging dat een 'algehele plattelandsreconstructie' niet uitsluitend ten laste van eigenaren gebracht mag worden, overgegaan tot invoering van het 'mengsubsidiepercentage'. Dit houdt in dat per categorie van werken door de Minister van Landbouw een bepaalde bijdrage wordt vastgesteld, die vervolgens per ruilverkaveling naar gelang van de samenstelling van het pakket werken wordt omgerekend. Deze subsidiemethode is sindsdien niet meer verlaten.

In de loop van de jaren zeventig en tachtig werd de subsidiëring van investeringen met een particulier karakter sterk teruggedrongen (boerderijverplaatsing) of verviel deze geheel (kavelverbeteringswerken). Het accent kwam op de collectieve investeringen te liggen.

Door de verruiming van de doelstellingen van landinrichtingsprojecten zijn de categorieën subsidies in de A1-sector sterk uiteenlopend van aard geworden. De rijkssubsidies betreffen nu de verwezenlijking van het uitvoeringsplan voor een integrale landinrichting.

902	(1091)
Handeling	Het jaarlijks vaststellen van de verdeling van de jaarkredieten voor landinrichtingsprojecten (ruilverkavelingen, waterschaps- en gemeentewerken en particuliere werken).
Actor	DCC
Bron	Interview
Periode	1960 - heden
44	(48)
Handeling	Het (doen) opstellen en toetsen van criteria, methoden en systemen voor de berekening van economische en sociale effecten, effecten op natuur en landschap en milieuhygiënische effecten op water, bodem en lucht van een landinrichtingsproject, ten behoeve van de afweging van alternatieve plannen voor projecten in voorbereiding.
Actor	Centrale Commissie.
Periode	Jaren 1970 - heden.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Product	Bijv. nota 'De HELP-methode voor de evaluatie van landinrichtingsprojecten'.
Opmerking	Zie voor de uitvoering van evaluaties H. 7.
45	(50)
Handeling	Het (doen) opstellen en toetsen van criteria, methoden en systemen voor de ncalculatie van de kosten van landinrichtingsprojecten, onder meer ten behoeve van de vaststelling van een bijdrage van de Europese Commissie aan een project.
Actor	Centrale Commissie.

Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	Jaren 1960 - heden.
46	(51)
Handeling	Het uitvoeren van nacalculaties met betrekking tot de kosten en baten van voltooide landinrichtingsprojecten.
Actor	Secretaris Centrale Commissie / directeur CD/LD.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	Jaren 1960 - heden.
47	(60)
Handeling	Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging of intrekking van een amvb houdende regels voor de heffing en invordering van ruilverkavelings-, landinrichtings-, reconstructie- en herinrichtingsrenten.
Actor	Minister van Financiën.
Grondslag	LW art. 229.2, gew. 1990, Stb. 492; RW 1954 art. 125, gew. 1990, Stb. 492. RMD: RWMD art. 114, gew. 1990, Stb. 492. HOG: HWOG art. 133, gew. 1990, Stb. 492. NB Wijzigingswet 1990, Stb. 492, is in werking getreden 1992.
Periode	1985 - heden.
Product	Amvb 03-03-1986, Stb. 96, gew. 1990, Stb. 224.
48	(61)
Handeling	Het aanwijzen van de kohieren waarop ruilverkavelings-, landinrichtings-, reconstructie- of herinrichtingsrenten worden uitgetrokken.
Actor	Minister van Financiën.
Grondslag	RW 1954 art. 125; LW 1985 art. 229. RMD: RWMD art. 114. HOG: HWOG art. 133.
Periode	1955 - na 1990 (tot inwerkingtreding Invorderingswet 1990, Stb. 221).
Product	Beschikking Fin. 07-01-1975, Stcrt. 6.
Opmerking	Onder de RW 1938 en de HWW 1947 worden de verschuldigde renten uitgetrokken op het betreffende kohier van de grondbelasting.
49	(62)
Handeling	Het stellen van nadere regels over de afkoop van ruilverkavelings-, landinrichtings-, herverkavelings-, reconstructie- of herinrichtingsrenten.
Actor	Minister van Financiën.
Grondslag	RW 1938 art. 99.3; RW 1954 art. 127.3; LW art. 230.3. HWZ: HWW 1947 art. 104.3; HWZ art. 1. RMD: RWMD art. 115.3. HOG: HWOG art. 134.3.
Periode	(1938) - heden.
Product	Reg. Fin. 12-05-1939, Stcrt. 93; Reg. Fin. 21-02-1955, Stcrt. 37; Reg. Fin. 09-04-1986, Stcrt. 70.

2.3.2.5 Overgangsregelingen RW 1954 - LW

In de RW 1954 is vastgesteld dat lopende ruilverkavelingen, dus begonnen volgens de RW 1938, zullen worden afgemaakt volgens de RW 1954. De LW bepaalt dat ruilverkavelingen volgens de RW 1954 die in voorbereiding zijn, worden afgemaakt volgens de LW; voor ruilverkavelingen in uitvoering wordt de wijze van voltooiing bij Kb geregeld. Projectgebonden handelingen in verband met de overgang van het regime bij de inwerkingtreding van de LW zijn opgenomen in H. 11.

50	(22)
Handeling	Het voorbereiden van een Kb, waarbij wordt bepaald welke ruilverkavelingen waartoe het besluit is genomen voor de inwerkingtreding van de LW zullen worden voltooid volgens de bepalingen van de RW 1954.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	LW art. 240.1.
Periode	c 1985.
Product	Kb 30-09-1985, Stb. 523.

Gezien de sterke verschillen tussen de RW 1954 en de LW ten aanzien van de wijze van voorbereiding en uitvoering van ruilverkaveling, resp. landinrichting, is krachtens de LW een aantal overgangsregelingen tot stand gebracht. Bij de eerste (ex art. 240.5) wordt de wijze van voorbereiding bepaald van gebieden met betrekking tot welke een aanvraag tot ruilverkaveling volgens de Ruilverkavelingswet 1954 is goedgekeurd, doch nog geen stemming is gehouden. Ingevolge art. 240.7 wordt voorts vastgesteld met betrekking tot welke ruilverkavelingsgebieden een voorontwerp van een rapport ex art. 34 van de RW 1954 wordt beschouwd als een voorontwerp van een landinrichtingsplan, als bedoeld in LW art. 86. Een derde regeling (ex art. 240.8) geeft aan met betrekking tot welke ruilverkavelingen waar inspraak in een voorontwerp van een rapport ex art. 34 van de RW 1954 heeft plaatsgevonden, deze inspraak in de plaats treedt van de inspraak als bedoeld in LW art. 86, juncto art. 77. Tenslotte worden ingevolge art. 240.13 procedure-onderdelen en -momenten van de RW 1954 en de LW gelijkgesteld, met betrekking tot ruilverkavelingen waartoe het besluit is genomen voor de inwerkingtreding van de LW en die moeten worden voltooid volgens de bepalingen van de LW.

2.3.3 Urgentiebepaling van projecten

Als in de loop van de jaren 1950 het aantal aanvragen voor ruilverkaveling zozeer is toegenomen, dat een groot aantal projecten pas na jaren ter hand zou kunnen worden genomen, brengt de CCC in 1958 het 'Meerjarenplan voor ruilverkavelingen en andere cultuurtechnische werken in Nederland' uit, waarin criteria en methoden zijn geformuleerd voor het bepalen van de relatieve urgentie van aangevraagde ruilverkavelingen. Criteria en methoden worden in volgende jaren trouwens zo nodig gewijzigd. Op basis van de urgentiecriteria van 1958 wordt door de CCC een 'wachtlijst' van aanvragen vastgesteld, (landelijk)

Volgordeschema voor Ruilverkavelingen geheten, waarvan de eerste versie in genoemd meerjarenplan is opgenomen. Het schema wordt door de CCC sinds 1963 elk jaar geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. Ten behoeve van de jaarlijkse vaststelling van het landelijke schema wordt per provincie door de betreffende HID van de CD/LD in overleg met betrokken GS, de Gewestelijke Raad van het Landbouwschap en de Provinciale Landbouwvoorlichtingsraad (sinds 1962: de Provinciale Raad voor de Bedrijfsontwikkeling) een provinciaal volgordeschema opgesteld, uitgaande van de bij de provincie ingediende aanvragen. Uit de provinciale voorstellen stelt de centrale directie van de CD/LD een ontwerp voor het landelijke volgordeschema samen. Uit de provinciale voorstellen stelt de centrale directie van de CD/LD een ontwerp voor het landelijke volgordeschema samen. Deze activiteit voert de CD/LD uit in haar hoedanigheid van het secretariaat van de CCC, ter voorbereiding van de vaststelling van het landelijke schema; ze is dan ook niet als afzonderlijke handeling opgenomen.

Overigens wordt een ruilverkaveling als die op het voorbereidingsschema verschijnt, soms pas na vele jaren en soms zelfs in het geheel niet in voorbereiding genomen. Voordat er middelen mogen worden ingezet, moet er immers een minimale zekerheid bestaan over het welslagen. Knelpunten kunnen zijn een gebrek aan draagvlak in de streek inzake de voornemens, of een onvoldoende afstemming met de opdrachtgevers van grote infrastructurele werken (bijv. RWS) in het gebied. In verband met deze problematiek zijn in de LW naast ruilverkaveling ook de vormen herinrichting en aanpassingsinrichting opgenomen, die door de wijze van besluitvorming (geen stemming) en de mogelijkheid tot onteigening, resp. door de inschakeling van het 'bevoegd orgaan' (tot het uitvoeren van grote infrastructurele werken) goede garanties bieden dat de voornemens op landinrichtingsgebied wel degelijk kunnen worden verwezenlijkt.

Het 'landelijke voorbereidingsschema landinrichting' is de (uitgebreide) opvolger van het landelijke volgordeschema voor ruilverkavelingen, dat in LW een wettelijke grondslag heeft gekregen. Het schema geeft de gebieden aan met betrekking waartoe herinrichting of ruilverkaveling wordt voorbereid. Het wordt jaarlijks vastgesteld door de Minister van Landbouw (het oude volgordeschema werd door de CCC vastgesteld), mede op grondslag van het Structuurschema Landinrichting (zie boven).

De verschillende PS zijn gehouden om jaarlijks voorstellen te doen aan de Minister van Landbouw ten behoeve van de vaststelling van het landelijke voorbereidingsschema. Deze voorstellen zijn te beschouwen als de voortzetting van de provinciale volgordeschema's onder RW 1954. PS gaan hierbij uit van de lopende verzoeken (met betrekking tot de eigen provincie) waarop de CLC reeds een zienswijze heeft gegeven. PS nemen bij het opstellen van hun voorstellen onder meer het provinciaal ruimtelijk beleid in aanmerking en spreken zich in hun voorstellen uit over de vorm van landinrichting en de wijze van voorbereiding.

Uit de voorstellen van de verschillende PS stelt de CLC een voordracht voor het landelijke voorbereidingsschema samen, waarna de minister uiteindelijk het schema vaststelt. De minister en de CLC hebben terdege rekening te houden met de voorstellen van PS. Als voor een gebied een andere vorm van landinrichting en wijze van voorbereiding wordt vastgesteld dan in het voorstel, dient daarover overeenstemming met de betrokken PS te zijn verkregen. Die overeenstemming is eveneens vereist bij een latere wijziging van de vorm van landinrichting en van de begrenzing van het gebied of een daartoe behorend blok, zoals vastgesteld in een volgend schema.

Bij voorgestelde wijziging van de LW zal deze procedure in de toekomst enigszins worden gewijzigd.

- 52 (49)
Handeling **Het opstellen van rapporten en handleidingen voor toepassing en uitwerking van criteria en methoden ter berekening van de kosten en baten van een ruilverkaveling, ter (nadere) bepaling van de relatieve urgentie van projecten.**
Actor Secretaris Centrale Commissie / directeur CD/LD.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode Jaren 1950 - heden.
Opmerking Bijv. rapport Werkgroep toepassing en uitwerking methodiek meerjarenplan (1962).
- 53 (55)
Handeling **Het opstellen en periodiek herzien van een provinciaal volgordeschema voor ruilverkavelingen.**
Actor HID/Insp Landinrichting.
Bron Rijksbegroting Landbouw 1969, MvT bijlage I.
Periode c 1960 - 1985.
Opmerking Het volgordeschema was aanvankelijk geheten: provinciaal vijfjarenplan van voorbereiding van ruilverkavelingen.
- 54 (56)
Handeling **Het adviseren van PS over hun jaarlijkse voorstellen aan de Minister van Landbouw inzake de vaststelling van het landelijke voorbereidingschema voor zover het de eigen provincie betreft.**
Actor HID/Insp Landinrichting; sinds 1989: directeur LNO.
Bron Jaarverslagen CLC en LD.
Periode 1985 - 1993.
- 55 (46)
Handeling **Het opstellen en periodiek herzien van het Landelijk Volgordeschema voor Ruilverkavelingen.**
Actor Centrale Commissie.
Bron Rijksbegroting Landbouw 1969, MvT bijlage I.
Periode c 1960 - 1985.
- 56 (47)
Handeling **Het jaarlijks ter vaststelling voordragen bij de Minister van Landbouw van het Landelijke Voorbereidingschema Landinrichting.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag LW art. 18.4.
Periode 1985 - 1993.
- 57 (27)

Handeling	Het jaarlijks vaststellen van het Landelijke Voorbereidingschema Landinrichting.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	LW art. 18.4.
Periode	1985 - heden.

2.4 OVERIGE LANDINRICHTINGSPROJECTEN

2.4.1 Algemeen

De onderhavige paragraaf betreft de regelgeving ten aanzien van de niet-wettelijke landinrichtingsprojecten. Dit zijn (kleinere) projecten die meestal door gemeenten, waterschappen of particulieren worden uitgevoerd en waaraan een rijksbijdrage is verbonden. Bij deze vaak als 'sectorale landinrichting' aangeduide objecten gaat het vanuit de rijksoverheid gezien ruwweg om twee typen: enerzijds projecten (meestal werken) waarbij de betrokkenheid van het Rijk beperkt blijft tot een subsidie, anderzijds projecten waarbij evenals bij een landinrichting bij wet, bestuurlijke en administratieve procedures een grote rol spelen. Tot de laatste categorie behoren met name de (goedgekeurde) ruilverkavelingen bij overeenkomst, resp. de objecten in het kader van de Beschikking/regeling kavelruil en de projecten in het kader van de Beschikking/Regeling reconstructie oude glastuinbouwgebieden. In de genoemde regelingen is een bijdrageregeling voor landinrichtingswerken opgenomen, zoals uit het onderstaande blijkt.

2.4.2 Ruilverkaveling bij overeenkomst

Naast de ruilverkaveling uit kracht van de wet kennen de RW 1938 en de RW 1954 de ruilverkaveling bij overeenkomst (zie Inleiding), die vooral in de jaren zestig een zeer hoge vlucht nam. De particuliere ruilverkaveling is als rechtsgeldige vorm van landinrichting ook in de LW erkend. Bij de verschillende wetten is bepaald dat een ruilverkaveling bij overeenkomst kan worden beschouwd als een ruilverkaveling bij wet, als zij door de Minister van Landbouw is goedgekeurd. Dat wil zeggen dat KADOR en CD/LD hun (gratis) medewerking verlenen aan het uitvoeren van de overeenkomst (het 'plan'). De genoemde wetten stellen het zo: een beding in een ruilverkavelingsovereenkomst, waarbij de bepalingen omtrent de ruilverkavelingsprocedure toepasselijk worden verklaard, treedt in werking, indien en voor zo ver het beding door de minister is goedgekeurd. Aan de goedkeuring kunnen voorwaarden worden verbonden.

In 1972 formuleert de minister de voorwaarden voor goedkeuring in een algemene regeling, de Beschikking kavelruil. Bij wijziging in 1980 wordt een bijdrageverlening opgenomen voor de kosten van voorbereiding en uitvoering. Evenals een 'gewone' ruilverkaveling wordt dus ook een ruilverkaveling bij overeenkomst gesubsidieerd. Voor 1980 geschiedde dit per geval. De Beschikking is in 1985 naar aanleiding van de nieuwe wet vervangen door de Regeling kavelruil, waarin de bijdrageregeling is overgenomen. De subsidie voor werken kan betrekking hebben op de uitvoering van aanpassingswerken en de aanleg van aanvullende beplantingen.

58	(28)
Handeling	Het stellen van regels met betrekking tot de goedkeuring van een ruilverkaveling bij overeenkomst en het verlenen van een bijdrage in de kosten van de voorbereiding van de overeenkomst en de uitvoering daarvan.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	RW 1954 art. 7; LW art. 122.
Periode	1972 - heden.
Product	Reg. LV 12-07-1972, Stcrt. 137 (Beschikking kavelruil); vervangen door: Reg. LV 08-11-1985, Stcrt. 218 (Regeling kavelruil).
Opmerking	De bijdrageverlening is ingevoerd bij wijziging van de Beschikking kavelruil in 1980 (Stcrt. 8) en vervolgens overgenomen in de Regeling kavelruil.

2.4.3 Reconstructie oude glastuinbouwgebieden

Gelet op de daarmee samenhangende bijzondere problematiek is voor het opnieuw inrichten van verouderde glastuinbouwgebieden eind jaren zeventig een bijzonder landinrichtingsinstrument tot stand gekomen, de Beschikking reconstructie oude glastuinbouwgebieden (BROG). Het gaat hier niet om een ruil van kavels, maar om een geheel van gesubsidieerde werken en andere maatregelen, o.m. voor bedrijfsbeëindiging, ter verwezenlijking van de onderdelen van een plan, waarvan de totstandkomingsprocedure uitvoerig wordt geregeld (zie H. 14). Het geheel vertoont daarmee veel overeenkomsten met een herinrichting (zonder herverkaveling) volgens de LW, zij het een herinrichting 'met een bijzondere doelstelling'. De BROG is een aantal keren veranderd, waarbij de aard van de te subsidiëren werken en de hoogte van de bijdragen aan wijziging onderhevig waren. In 1986 vindt een ingrijpende wijziging plaats, als ingevolge een kamermotie ook een werknemer een vergoeding kan worden verstrekt i.v.m. een bedrijfsbeëindiging. Bij deze wijziging is ook de naam van de Beschikking omgezet in Regeling (RROG). De RROG is met ingang van 30-09-1991 geschorst, dat wil zeggen dat sinds die datum geen aanvragen meer in behandeling worden genomen.

De aan te wijzen reconstructiegebieden in het kader van BROG/RROG worden ingepast in het Volgordeschema voor Ruilverkavelingen, sinds 1985 het Voorbereidingsschema Landinrichting. De kosten van de uitvoering van de BROG/RROG vallen binnen het totaalbedrag ter beschikking van landinrichtingsprojecten.

59	(29)
Handeling	Het stellen van regels met betrekking tot de reconstructie van oude glastuinbouwgebieden en de verlening van rijksbijdragen aan waterschappen, gemeenten en particulieren in de kosten van de voorbereiding en uitvoering daarvan.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	Voor 1985: geen; sinds 1985: LW art. 12.
Periode	1979 - heden.
Product	Beschikking/Regeling reconstructie oude glastuinbouwgebieden (1979/1986) (BROG/RROG).

2.4.4 A2-werken

A2-objecten zijn aanvankelijk, in de jaren 1940 de door een CD-bijdrage gesubsidieerde materiaalintensieve werken buiten een ruilverkaveling. Ze worden vooral uitgevoerd in opdracht van waterschappen en gemeenten, maar dat was zeker in de jaren 1940 en 1950 (particuliere ontginningen) niet altijd het geval. De A2-objecten betreffen in de regel ontwateringswerken (drainage en waterbeheersing) en de aanleg en verbetering van wegen, tot c 1955 ook inpolderingen, ontginningen en herontginningen. Als A2-objecten worden tot in de jaren 1950 ook diverse andere 'werken' zoals hydrologische onderzoeken gesubsidieerd. Sinds enige decennia zijn de A2-objecten beperkt tot werken van waterschappen en gemeenten, waartoe onder de LW ook werken ter realisering van landschappelijke en recreatieve voorzieningen kunnen behoren. Het budget voor investeringen in A2-werken bedraagt gemiddeld z'n 10 - 20% van dat voor A1-werken.

60	(30)
Handeling	Het stellen van regels voor het verlenen van een rijksbijdrage aan werken van waterschappen en gemeenten (evt. andere openbare lichamen) ter verbetering van de inrichting van het landelijk gebied.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	voor 1985: geen; sinds 1985: LW art. 12.
Periode	(1942) - heden.
Product	A2-regelingen.
Opmerking	Betrof onder de RW 1954 vrijwel uitsluitend cultuurtechnische werken (ontsluiting, waterbeheersing).

2.4.5 Particuliere cultuurtechnische werken

Vanaf 1943 worden door de CD zogeheten boerenwerken gesubsidieerd, ook wel als B-objecten aangeduid. Het gaat hierbij om de subsidiëring van kleine, loonintensieve particuliere cultuurtechnische werken die veelal naar aanleiding van een ruilverkaveling plaatsvinden. Onderscheiden worden ontginning, herontginning en grondverbetering, drainage, verbetering en aanleg van sloten en waterleidingen, verbetering van de kavelindeling en (vanaf 1950) de verbetering van particuliere landwegen. De subsidie is een vooraf vastgesteld bedrag, uit te betalen na oplevering en goedkeuring van het werk. Toezeggingen kunnen daarbij worden gewijzigd of ingetrokken. Het subsidiepercentage ligt in de jaren 1940 op ca 70%. In 1949 treedt een nieuwe subsidieregeling in, waarbij de omvang van de subsidiepot sterk wordt teruggebracht. De uitvoering van boerenwerken wordt vaak mogelijk gemaakt door boerenleenbanken, die voorschotten verstrekken, onder cessie van de subsidietoezeggingen. Alle te subsidiëren boerenwerken worden vooraf ter goedkeuring voorgelegd aan het SBB, die voorwaarden kan stellen ten aanzien van landschappelijke aankleding of behoud van natuurschoon.

Vanaf 1951 worden boerenwerken onderscheiden in BW1- en BW2-objecten. De eerste betreffen werken die worden uitgevoerd door de boer in eigen beheer, met eigen arbeidskrachten; het subsidiepercentage ligt gemiddeld op ca 50%. Als BW2-objecten gelden werken die worden uitgevoerd door arbeidskrachten in dienst van het directie- of regievoerend lichaam (meestal Heidemij of Grontmij); deze werken worden ook wel boerenwerken met loonadministratie genoemd. Het subsidiepercentage ligt gemiddeld op zo'n 70%. De BW2-objecten zijn bedoeld om losse landarbeiders in het stille seizoen te vrijwaren van werkloosheid. De uitvoering wordt gestimuleerd door een voorschotregeling met de betrokken cultuurmaatschappijen.

In 1953 zijn de mogelijkheden voor een subsidie als BW1-object verruimd, door de regeling ook van toepassing te laten zijn voor het rooien van boomgaarden. In de loop van de jaren 1950 lopen de investeringen in boerenwerken gestaag terug. In 1964 worden nog slechts resterende verplichtingen afbetaald. Binnen ruilverkavelingen gelden sinds de jaren 1950 aparte bijdrageregelingen voor kavelverbeteringswerken (zie boven).

In 1975 is door de Minister van Landbouw een permanente bijdrageregeling ingevoerd voor particuliere cultuurtechnische werken: de Beschikking Bijdrage Particuliere Cultuurtechnische werken 1975 (PCW). De regeling voorziet in de mogelijkheid onder zekere voorwaarden over te gaan tot het verlenen van een rijksbijdrage (van 33% tot 50%) in de kosten van goedgekeurde investeringen op het gebied van de ontsluiting op landbouwbedrijven, de verbetering van de detailontwatering, de vergroting en vormverbetering van percelen en de profielverbetering. Van een relatie met ruilverkaveling is geen sprake. De belangstelling voor de regeling bewijst dat aan dergelijke werken grote behoefte bestaat en per 1 juni 1975 wordt de mogelijkheid tot het indienen van aanvragen opgeschort, bij een toe te zeggen subsidiebedrag van ca f 225 miljoen.

Hoewel de opschorting per 1-6-1975 niet is bedoeld afbreuk te doen aan het permanente karakter van de regeling, is deze nadien nog maar gedeeltelijk (voor bepaalde provincies) en tijdelijk opengesteld. In verband daarmee is de PCW in 1977, 1978 en 1981 van toepassing gewijzigd; laatstelijk geldt zij een rijksbijdrage (25%) voor de verbetering van de detailontwatering en andere cultuurtechnische verbeteringen op akkerbouwbedrijven. In 1981 ook is de laatste beschikking van de directeur LD bekend gemaakt, waarbij geen aanvragen meer kunnen worden ingediend (Stcrt. 100).

61	(31)
Handeling	Het stellen van regels voor het verlenen van een bijdrage aan werken van particulieren ter verbetering van de inrichting van het landelijk gebied.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	voor 1985: geen; sinds 1985: LW art. 12.
Periode	(1942) - heden.
Product	- Bijdragen Boerenwerken (1942, 1949); - Bijdragen Bw1-werken (1951 - jaren 1960); - Bijdragen Bw2-werken (1951 - jaren 1960); - Beschikking particuliere cultuurtechnische werken (1975).

2.4.6 Boerderijbouw

In 1952 wordt bij de Staten-Generaal een suppletoire verhoging van de subsidiekredieten voor 1953 aanhangig gemaakt ten behoeve van de verlening van een rijksbijdrage (40%) in de kosten voor de bouw van boerderijen. Gebleken was dat het rendement van ruilverkavelingen waar boerderijen waren gelegen in de dorpskom, aanmerkelijk zou worden verhoogd als de bedrijfsgebouwen naar de bedrijfskavels konden worden verplaatst. De subsidiëring wordt verbonden aan een aantal eisen. Zo komen slechts nieuwbouw op ontginningen (domeingronden, met uitsluiting van de IJsselmeerpolders) en verplaatsing van boerderijen in ruilverkavelingen voor subsidie in aanmerking en wordt alleen de bouw van volledige boerderijen, dus met inbegrip van stallen, tasruimten e.d. gesubsidieerd. Voorts dient het bedrijf te voldoen aan een aantal criteria met betrekking tot omvang, continuïteit, bedrijfsvoering etc.

De uitvoering van de regeling wordt opgedragen aan een interdepartementale commissie, die elke aanvraag beoordeeld. In de commissie zitten de directeur CD (voorzitter) en vertegenwoordigers van de ministeries van Landbouw, Financiën en landbouworganisaties. Het secretariaat wordt gevoerd door de CD. Voor de ruilverkaveling Maas en Waal West wordt een grootscheeps plan voor de verplaatsing van 40 en de stichting van 20 boerderijen goedgekeurd. Vanaf eind jaren 1950 vindt de subsidiëring van boerderijverplaatsing binnen ruilverkavelingen niet meer plaats volgens deze regeling, maar in het kader van de ruilverkaveling zelf (A1). Begin jaren zestig wordt de premiring van nieuwe boerderijen buiten ruilverkavelingen beëindigd.

In 1976 komt de Beschikking rijksbijdragen boerderijverplaatsing tot stand (Stcrt. 177). Ook deze regeling heeft betrekking op verplaatsingen buiten ruilverkavelingen. Op 3 september 1980 is de regeling geschorst wegens bezuinigingen. Ook deze regeling betreft veelal boerderijen die in de dorpskern waren gelegen.

62	(32)
Handeling	Het stellen van regels voor het verlenen van een bijdrage aan een boerderijverplaatsing of -stichting (niet speciaal voor ruilverkavelingen).
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	voor 1985: geen; sinds 1985: LW art. 12.
Periode	(1952) - heden.
Product	- Regeling boerderijbouw, eerst binnen ruilverkaveling en op ontginningsgronden later buiten ruilverkaveling (1953 - jaren 1960): - Beschikking rijksbijdragen boerderijverplaatsing (1976).

2.5 **BIJDRAGEREGELINGEN O&S-FONDS**

2.5.1 Algemeen

Naast de bijdrageregelingen die de Minister van Landbouw in het kader van het landinrichtingsbeleid tot stand brengt, worden ook subsidies en vergoedingen verstrekt vanwege de Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw (O&S-fonds), dat in het kader van het landbouwstructuurbeleid en ge-

steund door Europese subsidies vanaf de jaren zestig een groot aantal tijdelijke en permanente bijdrageregelingen heeft vastgesteld.

Het O&S-fonds als zodanig is geen actor op het beleidsterrein landinrichting. Voorzitter van het bestuur van het fonds is de DG Landbouw. Een aantal door het fonds opgestelde regelingen brengen evenwel handelingen met zich mee, die zijn verweven met de procedures en werkprocessen binnen het beleidsterrein landinrichting. De desbetreffende uitvoerende handelingen zijn opgenomen in H. 5 (bedrijfsbeëindiging in het kader van een landinrichting) en H. 14 (overige regelingen).

De regelingen van het O&S-fonds vallen uiteen in saneringsregelingen en ontwikkelingsregelingen. De ontwikkelingsregelingen blijven op een uitzondering na (zie H. 14) buiten beschouwing. De saneringsregelingen evenwel, waarmee het fonds zich vooral in de eerste tien jaar van zijn bestaan heeft bezig gehouden, zijn over het algemeen in verband met landinrichting wel van belang. Zij worden tot 1976 ook alle door de CD, sinds 1976 door DBL uitgevoerd, vanaf 1988 door DUR. Overigens zijn de saneringsregelingen sinds het begin van de jaren negentig allemaal uitgewerkt. Zie de Bijlage voor een overzicht van de verschillende regelingen, met hun wijzigingen.

63 (33)

Handeling **Het goedkeuren van de vaststelling van een saneringsregeling van het O&S-fonds.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag Statuten O&S-fonds.

Periode 1964 - c 1990.

Opmerking De Minister van Landbouw is politiek verantwoordelijk voor de besteding van de gelden (V.d. Brink, 254).

64 (34)

Handeling **Het beschikken op een beroepsschrift van een ondernemer, wiens aanvraag voor een bijdrage/vergoeding ingevolge een saneringsregeling van het O&S-fonds is afgewezen.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag Statuten O&S-fonds.

Periode 1964 - heden.

65 (1012, 1013)

Handeling **Het vaststellen of wijzigen van een formulier voor het aanvragen van een bijdrage/vergoeding ingevolge een saneringsregeling van het O&S-fonds.**

Actor Directeur CD, sinds 1976 directeur DBL.

Grondslag Diverse regelingen O&S-fonds (zie de paragrafen 2.5.2 en 2.5.3 van het RIO).

Periode 1964 - c 1990.

2.5.2 Bedrijfsbeëindiging c.a.

In de eerste plaats heeft het O&S-fonds sinds 1964 een viertal algemene bedrijfsbeëindigingsregelingen in het leven geroepen. Contractueel verplicht de boer zich de landbouw niet meer bedrijfsmatig uit te oefenen. De regelingen zijn vooral bedoeld om bedrijfsbeëindiging in het kader van een wettelijke landinrichting (was: ruilverkaveling) te realiseren, maar zijn in principe niet tot bedrijven of grond binnen zo'n gebied beperkt. In ruilverkavelingen in voorbereiding of uitvoering moeten de gronden verkocht worden aan SBL. De overdracht buiten ruilverkavelingen moet leiden tot verbetering van reeds bestaande bedrijven, dan wel onttrekking van de grond aan het agrarisch gebruik.

De laatste drie regelingen vloeien direct voort uit EEG-richtlijnen en worden deels ook met Europees geld gefinancierd. Belangrijk is dat onder de laatste regeling (1972) ook een werknemer of meewerkend gezinslid kan een vergoeding krijgen. Deze regeling is in 1991 ingetrokken, nadat in de periode 1972-1989 meer dan 4000 aanvragen om een vergoeding waren ingediend. In de diverse regelingen wordt een onderscheid gemaakt tussen bedrijven gelegen in ruilverkavelingsgebieden (vanaf 1985 landinrichtingsgebieden en bedrijven daarbuiten. In landinrichtingsgebieden wordt een vergoeding ineens gegeven alsmede voor oudere ondernemers een maandelijkse vergoeding. Daarbuiten wordt alleen een maandelijkse vergoeding gegeven aan oudere ondernemers. Ook wat de grondverwerving betreft bestaan er enige verschillen.

Voorts heeft het O&S-fonds in 1970, resp. 1978 twee opeenvolgende, permanent bedoelde regelingen vastgesteld voor ondernemers die in het kader van een bedrijfsbeëindigings-vergoeding van het O&S-fonds hun bedrijf beëindigen, ter vergoeding van de kosten van uittreding uit een samenwerkingsverband (vennootschap e.d.) in de landbouw. De uit de in deze paragraaf genoemde regelingen voortvloeiende handelingen zijn wegens hun gerichtheid op de grondverwerving opgenomen in H. 5. Een overzicht van de hierboven genoemde, voor landinrichting, c.q. ruilverkaveling en cultuurtechnische werken van belang zijnde regelingen is opgenomen in de Bijlage van dit rapport.

Eind 1989 komt een (tijdelijke) sectorale bedrijfsbeëindigingsregeling van het O&S-fonds tot stand, de Stimuleringsregeling bedrijfsbeëindiging en structuurverbetering akkerbouw (BB 423). De regeling is een uitwerking van het in de Regeringsbeslissing Structuurverbetering Akkerbouw opgenomen beleid, dat gericht is op beëindiging van weinig perspectief biedende akkerbouwbedrijven, waarbij de vrijkomende grond wordt benut voor structuurverbetering van andere akkerbouwbedrijven. Gezien het ontbreken van een relatie met gebiedsinrichting als zodanig, behoort deze regeling **niet** tot het onderzoeksgebied. Dat geldt ook voor overeenkomstige sectorale bedrijfsbeëindigingsregelingen van de Minister van Landbouw.

2.5.3 Overige regelingen

Behalve de bovengenoemde regelingen is in 1969 een permanente regeling van kracht geworden voor de afbraak glasopstanden en in 1974 een tijdelijke regeling voor de vernietiging van kramen tulpebollen. Laatstgenoemde regeling is beperkt tot hen die ingevolge een vergoedingsregeling van het fonds hun bedrijf beëindigen. De eerstgenoemde regeling heeft aanvankelijk ook alleen betrekking op aanvragers van een beëindigingsvergoeding, later ook op wie al een glastuinbouwbedrijf heeft beëindigd en is nadien van toepassing op een ieder die oude glasopstanden heeft staan, mits de ondernemer zich verbindt

voorlopig geen (nieuwe) kassen (erbij) te bouwen en zonder goedkeuring van het bestuur het perceel niet verpacht, overdraagt of er een zakelijk recht op vestigt.

Ook is door het O&S-bestuur in de jaren 1968-1976 een viertal tijdelijke regelingen tot stand gebracht ter zake van de toekenning van een bijdrage in (premie op) het rooien van 'verouderde' (hoogstam)boomgaarden, alsmede een premieregeling op het slachten van koeien. Deze regelingen hebben geen direct verband met bedrijfsbeëindiging. Wel wordt bij BB nr 49 de oorspronkelijke rooipremieregeling zodanig gewijzigd, dat rooien ook kan geschieden in het kader van een bedrijfsbeëindiging. De regelingen strekken deels tot uitvoering van EEG-verordeningen.

Behalve de genoemde saneringsregelingen is in 1970 een tijdelijke bijdrageregeling voor de grondverbetering in Groningen tot stand gekomen, de enige ontwikkelingsregeling die cultuurtechnische werken betreft. De uit de in deze paragraaf genoemde regelingen voortvloeiende handelingen zijn vermeld in H. 14. Een overzicht is opgenomen in de Bijlage van dit rapport.

3 HET INITIATIEF TOT LANDINRICHTING

3.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt de initiatieffase van een landinrichtingsproject behandeld. Een ruilverkaveling, resp. landinrichting, bij wet wordt pas in voorbereiding genomen als er een goedgekeurde aanvraag is. Een deel van dit hoofdstuk is dan ook aan de verschillende (opeenvolgende en naast elkaar bestaande) aanvraagprocedures gewijd.

In verschillende gevallen heeft de rijksoverheid het initiatief tot een landinrichting genomen door het totstandbrengen van een speciale wet voor de herinrichting een afzonderlijk gebied, enerzijds wegens de dringende noodzaak tot landinrichting en anderzijds wegens de ontoereikendheid van het bestaande wettelijke (ruilverkavelings)instrumentarium om de gestelde doelen te bereiken. Zo komt de Herverkavelingswet Walcheren 1947 tot stand, als blijkt dat de RW 1938 niet voldoende mogelijkheden biedt voor de ingrijpende 'herontginning' van het overstroomde eiland. De wet wordt in 1953 bij een aparte wet (Herverkavelingswet Zeeland) van toepassing verklaard op geïnundeerde Zeeuwse gebieden. In de jaren 1970 blijkt dat de RW 1954 niet genoeg ruimte biedt voor de in het Noorden en Midden-Delfland levende ambitieuze plannen ten aanzien van de 'integrale' herinrichting van deze gebieden en komen speciale wetten voor de herinrichting van deze gebieden tot stand.

3.2 ALGEMENE WETTEN

3.2.1 Algemeen

De initiatieffase van een landinrichtingsproject begint met het formuleren van een aanvraag en wordt afgesloten met de beschikking daarop van de rijksoverheid, waarna bij een positieve beslissing de voorbereidingsfase van het project aanvangt (zie H. 7).

De verschillende voorkomende aanvraagprocedures komen in de paragrafen 3.2.4 t/m 3.2.6 aan bod. De goedgekeurde aanvragen verschijnen sedert eind jaren 1950 in het Landelijke Volgordeschema voor Ruilverkavelingen, sedert 1985 het Landelijke Voorbereidingschema Landinrichting (zie H. 2).

Een initiatief kan vanuit de streek zelf komen, maar dat hoeft niet; ook de rijksoverheid kan het initiatief nemen. In ieder geval moet er in de streek wel een (potentieel) draagvlak voor een landinrichting bestaan. Het Rijk anticipeert op initiatieven door het (doen) uitvoeren van onderzoeken met betrekking tot de wenselijkheid, c.q. de noodzaak en de mogelijkheden van landinrichting in bepaalde gebieden (3.2.3). Daarnaast stelt zij zich tot taak belangstellenden en belanghebbenden voor te lichten over de gevolgen van een voornemen tot landinrichting (3.2.2).

3.2.2 Voorlichting

Ruilverkaveling wordt van oudsher gepropageerd door de Centrale Commissie. Na een 'zendingsperiode' neemt in de loop van de jaren 1950 het aantal aanvragen zo sterk toe, dat de voorlichting aan mogelijke aanvragers terughoudender en zakelijker wordt.

66 (80)

Handeling **Het voorlichten van en/of adviseren aan belangstellenden over:**
- een aanvraag tot ruilverkaveling als bedoeld in RW 1938 of RW 1954;
- een verzoek ruilverkaveling of herinrichting in voorbereiding te nemen als bedoeld in LW;
- een aanvraag aanpassingsinrichting te bevorderen als bedoeld in LW.

Actor Centrale Commissie.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode (1938) - heden.

Opmerking Geschiedt in de praktijk veelal door functionarissen van het provinciale apparaat van de CD/LD.

3.2.3 Onderzoek

Naast de formele procedure voor de behandeling van een aanvraag, die onder de achtereenvolgende wetten nogal verschilt, zijn gedurende de gehele onderzochte periode in de initiatieffase van een project door de CD/LD gegevens verzameld over een eventueel in voorbereiding te nemen gebied. De vergaarde gegevens kunnen dienen als bouwstenen voor het formele advies van de Centrale Commissie inzake de aanvraag of ter informatie van de betreffende provincie of de Minister van Landbouw in het kader van de besluitvorming omtrent de aanvraag. Voorts fungeren de verzamelde gegevens als basis voor de eerste planvorming als besloten wordt tot voorbereiding. Ten slotte, als de Minister van Landbouw namens het Rijk de aanvrager is, worden de gegevens rechtstreeks verwerkt in de aanvraag.

67 (63)

Handeling **Het (doen) uitvoeren van een cultuurtechnisch (voor)onderzoek, dan wel een cultuurtechnische inventarisatie met betrekking tot een aangevraagde landinrichting.**

Actor Minister van Landbouw.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode c 1950 - heden.

Een cultuurtechnische inventarisatie of vooronderzoek beperkt zich tot de jaren 1970 tot het feitelijk gebruik van de grond en geschiedt veelal door (middel van) de CD/LD zelf. Eigendom, juridisch gebruik en mutaties in rechten en gebruik worden niet onderzocht. In 1970 start een haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijkheid de resultaten te zijner tijd te integreren met de ruilverkavelingsboekhouding van de landmeter.

68	(64)
Handeling	Het doen uitvoeren van inventariserende onderzoeken met betrekking tot de bedrijfseconomische toestand en andere sociaal-economische agrarische aspecten in een aangevraagde landinrichting.
Actor	Minister van Landbouw.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	c 1950 - heden.
Opmerking	Geschieden veelal door (middel van) het Landbouw-Economisch Instituut (LEI).
69	(65)
Handeling	Het doen uitvoeren van inventariserende onderzoeken met betrekking tot natuurwetenschappelijke, landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische of archeologische waarden in een aangevraagde ruilverkaveling.
Actor	Minister van Landbouw.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	c 1950 - heden.
Opmerking	Onderzoek naar landschappelijke, recreatieve, cultuur-historische en archeologische waarden komen successievelijk aan bod in de loop van de jaren 1960 en 1970.
70	(66)
Handeling	Het opstellen van nota's inzake de doelstellingen en uitgangspunten van een aangevraagde landinrichting ten behoeve van het bestuurlijk overleg en de besluitvorming daaromtrent.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	ca 1945 - heden.
Opmerking	Geschiedt op basis van de verzamelde gegevens.

3.2.4 Aanvraagprocedure RW 1938 (gewijzigd 1941) en RW 1954

Een aanvraag tot ruilverkaveling van een gebied kan worden ingediend door:

- ten minste een vijfde van de kadastraal bekende eigenaars;
- een rechtsbevoegde vereniging of stichting werkzaam in het belang van de land-, tuin- of bosbouw, de veehouderij of (onder RW 1938) de verving;
- het Rijk, een provincie, gemeente, waterschap, veenschap of -polder, of een lichaam, bedoeld in GW art. 159 en 161 (oud) of GW art. 134 (nieuw).

Een aanvraag tot ruilverkaveling wordt gericht tot GS van de provincie waarin (het grootste deel van) het blok is gelegen.

GS beslissen op de aanvraag na advies te hebben ingewonnen van de CCC. Bij het besluit van GS gaat het niet om de beslissing of een ruilverkaveling wel of niet zal plaatsvinden - daarover beslist een stemming

onder de betrokkenen in het gebied (zie H. 8). Het besluit van GS houdt in of de vereiste stemming al of niet zal worden gehouden.

Bij afwijzing van de aanvraag staat de aanvrager een beroep op de Kroon open. In geval van goedkeuring zal de aanvraag onder leiding van de CCC worden uitgewerkt tot een voorstel dat aan de onder verantwoordelijkheid van GS te houden stemming zal worden onderworpen.

Sinds het einde van de jaren 1950, wanneer provinciale volgordeschema's voor ruilverkavelingen hun intrede doen (zie H. 2), is het besluit van GS veelal een formaliteit. Immers, het in het kader van de opstelling van het urgentieschema gevoerde overleg tussen de CD/LD en GS heeft doorgaans reeds de weg voor de goedkeuring van het betreffende project geëffend.

Voor handelingen met betrekking tot de urgentiebepaling, dus de inpassing van een goedgekeurde aanvraag in de urgentieschema's, wordt verwezen naar H. 2.

Ingevolge RW 1938 art. 37 was de Minister van Landbouw als zodanig bevoegd een ruilverkaveling op eigen gezag te initiëren en deze zonder stemming tot stand te brengen "indien het algemeen belang ... [dit] zeer dringend vordert". Dit artikel is geschrapt in 1941, na in dat zelfde jaar eenmaal te zijn toegepast (ruilverkaveling Duivensche Broek) en wordt dan ook niet verder behandeld. Overigens diende bij toepassing van art. 37 wel de gewone voorbereidingsprocedure te worden doorlopen, met uitzondering van de stemming.

71 (67)

Handeling **Het doen van een aanvraag tot ruilverkaveling bij betrokken GS.**

Actor Minister van Landbouw, namens het Rijk.

Grondslag RW 1938, art. 21; RW 1954, art. 30.

Periode (1938) - 1985.

72 (81)

Handeling **Het adviseren van betrokken GS inzake het al of niet goedkeuren van een aanvraag tot ruilverkaveling.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938 art. 23.2; RW 1954 art. 32.2.

Periode (1938) - 1985.

Opmerking Sinds c 1958 adviseert de CCC alleen nog maar over blokken die voorkomen op het Landelijke Volgordeschema.

73 (68)

Handeling **Het optreden in de procedure van een kroonberoep tegen een afwijzing door GS van een aanvraag tot ruilverkaveling.**

Actor Minister van Landbouw (of de CCC?).

Grondslag RW 1938 art. 24.3; RW 1954 art. 33.3.

Periode (1938) - 1985.

3.2.5 LW: aanvraagprocedure herinrichting of ruilverkaveling

In de LW wordt niet gesproken van een aanvraag tot ruilverkaveling, maar van een verzoek ruilverkaveling of herinrichting in voorbereiding te nemen. Dit verzoek wordt anders dan onder RW 1938 en RW 1954 niet tot de betrokken GS, maar aan de Minister van Landbouw gericht, die daarop ook beschikt. Deze bewindspersoon kan dus zelf geen verzoek indienen.

Bevoegd tot indiening van een verzoek om ruilverkaveling of herinrichting in voorbereiding te nemen zijn:

- natuurlijke en rechtspersonen die gezamenlijk ten minste dertig procent van het gebied in eigendom dan wel gebruik hebben;
- een rechtsbevoegde vereniging of stichting die belangen behartigt die door landinrichting kunnen worden gediend;
- een provincie, gemeente, waterschap of lichaam als bedoeld in GW art. 134 (nieuw);
- een minister wie het aangaat.

De Minister van Landbouw stelt het ingekomen verzoek in handen van de CLC, welke het ter kennis brengt van onder andere de GS van de provincie waarin (het grootste deel van) het in te richten gebied is gelegen. Vervolgens formuleert de CLC binnen twee jaar een 'zienswijze' omtrent het verzoek. Dit advies bevat een gemotiveerd oordeel of landinrichting wenselijk is en zo ja, in welke vorm (ruilverkaveling dan wel herinrichting) en volgens welke procedure (gefaseerd dan wel vereenvoudigd). Bovendien bevat de zienswijze een begrenzing van het in te richten gebied. De zienswijze van de CLC wordt ter kennis gebracht van de betrokken GS.

Ten aanzien van een verzoek besluit de minister op de volgende punten:

- het al dan niet starten van voorbereiding (d.w.z. de goedkeuring);
- de vorm van landinrichting: ruilverkaveling of herinrichting;
- de wijze van voorbereiding: gefaseerde of vereenvoudigde procedure;
- de voorlopige begrenzing van het gebied en van elk daartoe behorend blok.

Wordt een verzoek goedgekeurd, dan worden de redenen daarvoor en die ten aanzien van de overige besluiten vervat in een nota 'overwegingen en uitgangspunten', die als basis dient voor de verdere planvorming tijdens de voorbereiding van de landinrichting. De nota wordt uitgebracht in het jaar dat een gebied voor de eerste maal op het Landelijke Voorbereidingsschema Landinrichting (zie H. 2) verschijnt.

Is een verzoek afgewezen, dan volgt ook geen nota 'overwegingen en uitgangspunten'. Een afgewezen verzoek wordt ook niet vermeld op het voorbereidingsschema. Anders dan onder RW 1938 en RW 1954 kan degene die het verzoek behandelt, i.c. de Minister van Landbouw, daaraan dus een eigen draai geven; wie bijv. om een ruilverkaveling verzoekt volgens de korte (vereenvoudigde) procedure, kan van PS en de minister herinrichting volgens de lange, gefaseerde procedure kunnen krijgen. In de LW-procedure bestaat voorts geen mogelijkheid voor een verzoeker in beroep te gaan tegen een 'afwijzing' of een wijziging van zijn verzoek. De wet gaat ervan uit dat PS met de verzoeker(s) na overleg op een lijn zullen komen.

Handelingen met betrekking tot de urgentiebepaling zijn begrepen onder de desbetreffende handelingen genoemd in H. 2.

74 (82)
Handeling **Het opstellen van een zienswijze inzake een verzoek aan de Minister van Landbouw om ruilverkaveling of herinrichting in voorbereiding te nemen.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag LW art. 26.
Periode 1985 - 1993.
Opmerking Actor zal vanaf 1994 de provincie zijn en de CLC adviseert dan de provincie.

75 (69)
Handeling **Het beschikken op een verzoek om ruilverkaveling of herinrichting in voorbereiding te nemen, alsmede bij een positieve beslissing, het opstellen van een nota 'overwegingen en uitgangspunten'.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag LW art. 20.1.
Periode 1985 - 1993.
Product Bij een positieve beslissing wordt het gebied geplaatst op het Landelijke Voorbereidingschema Landinrichting (zie H. 2).

3.2.6 LW: aanvraagprocedure aanpassingsinrichting

Aanpassingsinrichting wordt geïnitieerd door een verzoek aan de Minister van Landbouw om "aanpassingsinrichting te bevorderen". Dit verzoek kan alleen worden gedaan door een "bevoegd orgaan", d.w.z. een overheidsorgaan dat bevoegd is om een besluit te nemen inzake de verwezenlijking van infrastructurele voorzieningen van nationaal of regionaal belang, bijv. de Minister van Verkeer en Waterstaat of een provincie. Aanpassingsinrichting kan immers alleen betrekking te hebben op een gebied waar een infrastructurele voorziening van nationaal of regionaal belang zal worden verwezenlijkt.

Ten aanzien van een verzoek om aanpassingsinrichting te bevorderen is de procedure relatief eenvoudig. Het verzoek wordt door de minister in handen van de CLC gesteld. Deze stelt een zienswijze op of en zo ja, in hoeverre aanpassingsinrichting wenselijk is. Is de commissie van mening dat aanpassingsinrichting gewenst is, dan doet zij haar zienswijze vergezeld gaan van een inrichtingsvoorstel. Dit voorstel bevat onder meer een begrenzing van het gebied en van het daartoe behorende blok, met kaart(en), alsmede aanduidingen inzake onder meer de te treffen maatregelen en voorzieningen en de grondverwerving alsmede een kostenraming. De CLC brengt haar zienswijze ter kennis van de aanvrager en van betrokken GS. Vervolgens neemt de Minister van Landbouw zijn besluit, gelet op de zienswijze met het bijbehorend voorstel van de CLC. Evenals bij een verzoek om herinrichting of ruilverkaveling volgens LW is dit besluit wederom meer dan alleen een beschikking houdende goedkeuring dan wel afwijzing van het ingediende verzoek: zich baserend op wat door de CLC naar voren is gebracht, zal de minister ook bepalen in

hoeverre aanpassingsinrichting zal kunnen plaatsvinden, wat de voorlopige begrenzing van het gebied en het daartoe behorende herverkavelingsblok zal zijn, etc.

Er is juist als bij herinrichting of ruilverkaveling geen mogelijkheid voor de aanvrager, i.c. het bevoegd orgaan in beroep te gaan tegen 'afwijzing' of wijziging van het verzoek. De wet gaat ervan uit dat overleg met het bevoegd orgaan tot de nodige overeenstemming zal leiden.

Een urgentiebepaling van de lopende aanvragen is niet van toepassing. Een aanpassingsinrichting is immers 'volgend' en complementair ten opzichte van de realisering van een infrastructurele voorziening, waarvoor het betreffende bevoegd orgaan verantwoordelijk is. Gebieden ten aanzien waarvan het voornemen tot aanpassingsinrichting bestaat, worden dan ook niet op het Landelijke Voorbereidingschema Landinrichting vermeld.

76	(83)
Handeling	Het opstellen van een zienswijze inzake een verzoek aanpassingsinrichting te bevorderen, alsmede bij een positief besluit, het opstellen van een inrichtingsvoorstel.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 97.
Periode	1985 - heden.

77	(70)
Handeling	Het beschikken op een verzoek aanpassingsinrichting te bevorderen, alsmede bij een positief besluit, het opstellen van nadere bepalingen inzake de aard en omvang van het voorgestelde project.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	LW art. 94.
Periode	1985 - heden.

3.3 ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN

3.3.1 Achtergronden herverkaveling Walcheren

Als gevolg van oorlogshandelingen raakte Walcheren in 1944 geïnuundeerd.

Door afspoeling, sedimentatie en de vorming van nieuwe geulen was het areaal geschikte agrarische grond sterk verminderd en waren oude perceelscheidingen, wegen en waterlopen goeddeels uitgewist. Wat vervolgens aan de orde was, betrof in feite een algehele herontginning van het gebied.

Uitgangspunt van de Nederlandse regering was dat het landelijke gebied van het getroffen eiland recht had op een wederopbouw uit 's Rijks kas.

Tegenover deze voorgenomen investering mocht, gelet op de aard en omvang van de verwoestingen enerzijds en de feilen van de oude inrichting anderzijds, om redenen van doelmatigheid en doeltreffendheid niet worden berust in een herstel van de oude situatie. Een vorm van herinrichting, gericht op modernisering, werd noodzakelijk geacht.

Bij de nodig geachte verbetering en vernieuwing van de infrastructuur, de waterhuishouding en het landschap, kon aanpassing van de verkaveling niet achterblijven. In het kader van de modernisering mocht op dit punt niet worden volstaan met een uitruil van gronden. Het doel was van de nood een deugd te maken. De sterke agrarische bevolkingsdruk had op Walcheren geleid tot een versnippering van bedrijven, die een doelmatige en lonende exploitatie in de weg stond. Behalve een nieuwe verkaveling werd dan ook tevens een 'sanering' dringend gewenst geacht. Dit betekende vooral dat het aantal bedrijven moest worden teruggebracht, door uitplaatsing van bedrijven naar de 'lege' Noord-Oost Polder. Daarnaast hield 'sanering' in dat de economische kracht van de overblijvende bedrijven zoveel mogelijk moest worden versterkt. Dit bracht naast het nodige herstel aan de bedrijven een veelheid aan cultuurtechnische en civieltechnische verbeteringswerken met zich mee (boerderijbouw, egalisatie percelen, etc.).

In het bevrijde Zuiden wordt reeds in 1944 begonnen met de voorbereiding van een regeling voor de herverkaveling van Walcheren door een driemanschap bestaande uit de heren De Vink (directeur PPD Zeeland), Krombeen (hoofd KRB Breda) en Smale (cultuurconsulent van de CD), de zgn. "Snelcommissie". De resultaten van de voorbereiding worden direct na afloop van de oorlog besproken in de CD en de Dienst voor het Landbouwherstel, eveneens een dienst van het ministerie van Landbouw.

78 (86)
Handeling **Het opstellen van doelstellingen en voornemens met betrekking tot de aanpak van de herverkaveling Walcheren.**
Actor "Snelcommissie".
Bron Jaarverslagen CCC en CD en HCW.
Periode 1944 - 1945.

79 (71)
Handeling **Het verzamelen van cultuurtechnische en andere gegevens omtrent de toestand in het/de getroffen gebied(en).**
Actor Minister van Landbouw.
Bron Jaarverslagen CCC en CD en HCW/HCZ.
Periode 1944 -1945; 1953.

3.3.2 Totstandkoming Zeeuwse herverkavelingswetten

De vigerende ruilverkavelingswet (RW 1938) was zowel procedureel als qua strekking en inhoud niet berekend op de ingrepen die met betrekking tot Walcheren werden voorgenomen. Om de voorgestane maatregelen toch mogelijk te maken en door middel van een geïntegreerde aanpak voortvarend te realise-

ren, is de Herverkavelingswet Walcheren 1947 (HWW 1947) tot stand gebracht. Onder 'herverkaveling' wordt dan verstaan: ruilverkaveling met toepassing van sanering.

Naar aanleiding van het overleg van de CD en de Rijksdienst voor het Landbouwherstel op basis van de bevindingen van de Snelcommissie stelt de CD met de afdeling Juridische Zaken van het ministerie van Landbouw een schets van een wetsontwerp op, dat aan de CCC wordt voorgelegd en door haar wordt gewijzigd. De aldus gewijzigde schets wordt aan de minister gepresenteerd en als basis gebruikt voor een wetsontwerp, tot stand te brengen door een Commissie Noodwet-Walcheren. Andere (minder bij de inhoudelijke totstandkoming van het wetsontwerp) betrokken ministers zijn die van Verkeer en Waterstaat en Financiën.

Al in 1947 is het wetsontwerp gereed en vindt de behandeling door de Staten-Generaal plaats, waarbij het ontwerp enigszins wordt gewijzigd.

De wet wordt op 27 november 1947 vastgesteld en verschijnt nog dat jaar in het Staatsblad. Zij heeft tijdens de voorbereiding en de uitvoering van de herverkaveling (tot ca. 1960) en nadien bij de financiële afwikkeling slechts enkele ondergeschikte, vooral technische wijzigingen ondergaan.

De meest recente wijzigingen gelden alleen nog voor de afwikkeling van de herverkaveling van de Zeeuwse noodgebieden van 1953 (zie onder), waarvoor de HWW 1947 bij aparte wet mede van toepassing is verklaard.

De situatie in een groot deel van Zeeland (en elders) is na de bekende stormvloed van februari 1953 in vele opzichten vergelijkbaar met die op Walcheren in 1944. In een aantal gebieden zal het agrarisch herstel even omvangrijk en kostbaar worden. De regering stelt zich wederom op het standpunt dat bij het herstel niet overal kan worden berust in de oude situatie en dat in voorkomende gevallen een agrarische 'sanering' is gewenst. Vandaar dat in de Nota betreffende de Watersnood, die de regering in 1953 aan de Staten-Generaal aanbiedt, het voornemen wordt medegedeeld om de beginselen van HWW 1947 ook toe te passen op een aantal streken in het rampgebied.

Dit voornemen wordt uitgewerkt in een wetsontwerp met betrekking tot de agrarische wederopbouw en de herverkaveling van een aantal noodgebieden, dat reeds vijf weken na het optreden van de stormvloed aan de Tweede Kamer wordt aangeboden. De verantwoordelijke bewindspersoon is evenals in het geval van Walcheren de Minister van Landbouw. Het ontwerp is eenvoudig en bestaat uit slechts drie artikelen. Het eerste houdt in dat HWW 1947 (met enige aanpassingen) van toepassing wordt verklaard op een aantal nader aan te wijzen gebieden. De twee volgende artikelen betreffen overgangs- en slotbepalingen.

De parlementaire behandeling van het ontwerp vindt voornamelijk plaats door de Commissie voor de Watersnood. Naar aanleiding daarvan wordt het ontwerp in zoverre aangevuld, dat de te herverkavelen gebieden in de wet zelf worden aangewezen. De Herverkavelingswet Zeeuwse Noodgebieden wordt op 7 augustus 1953 vastgesteld en verschijnt de daarop volgende maand in het Staatsblad.

80 (72)

Handeling **Het vooruitlopend op de totstandkoming van een wettelijke regeling, in overleg met de provincie Zeeland en andere overheidsorganen, opstellen van voorlopige plannen met betrekking tot de aanpak van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Minister van Landbouw.

Bron	Jaarverslagen CD en CCC en HCW/HCZ.
Periode	1945 - 1947; 1953.
81	(84)
Handeling	Het adviseren van de Minister van Landbouw en andere bewindslieden bij de voorbereiding van de totstandkoming of wijziging van een speciale wet voor de herverkaveling van Walcheren, resp. de Zeeuwse noodgebieden.
Actor	Centrale Commissie.
Bron	Jaarverslagen CD en CCC en HCW/HCZ.
Periode	(1944) - heden.
82	(87)
Handeling	Het opstellen van een voorlopig ontwerp van wet voor de herverkaveling van Walcheren.
Actor	Commissie Noodwet Walcheren.
Bron	Jaarverslagen CD en CCC en HCW.
Periode	c 1946.
Opmerking	Een dergelijke commissie voor de Zeeuwse noodgebieden van 1953 is mij niet bekend.
83	(73, 89, 94)
Handeling	Het totstandbrengen of wijzigen van een speciale wet voor de herverkaveling van Walcheren, resp. de Zeeuwse noodgebieden.
Actor	Minister van Landbouw, in overeenstemming met de ministers van Financiën en Verkeer en Waterstaat.
Grondslag	-
Periode	1945 - heden.
Product	* Herverkavelingswet Walcheren 1947, Stb. H 400, in werking 11-01-1948; wijzigingen 1956 - 1992: zie Bijlage. * Herverkavelingswet Zeeuwse noodgebieden, Stb. 1953, 444, in werking 10-09-1953.

3.4 **RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND**

3.4.1 Achtergronden

In het rapport De ontwikkeling van het Westen des Lands (1958) van de Werkcommissie Westen des Lands van de Rijksdienst voor het Nationale Plan, wordt voor het eerst het begrip 'bufferzone' geïntroduceerd. Daarmee worden de landelijke gebieden aangeduid die liggen tussen de stedelijke agglomeraties van de Randstad en waarvan veiligstelling wordt bepleit ten behoeve van een goede bewoonbaarheid van West-Nederland bij voortgaande urbanisatie en economische ontwikkeling.

De regering heeft het belang van dit thema van de ruimtelijke ordening erkend door sedert 1964 op de begroting van het ministerie van VRO een post op te nemen voor de veiligstelling van bufferzones. In de Tweede nota over de ruimtelijke ordening in Nederland (1966) wordt dit 'bufferzonebeleid' nader uitgewerkt, waarbij erop wordt gewezen dat een goede inrichting van de gebieden rond de steden in een aantal gevallen om een feitelijke reconstructie vraagt. Dit geldt vooral daar waar omvangrijke voorzieningen voor de openluchtrecreatie noodzakelijk worden geacht. In de nota wordt op dit punt aan het gebied Midden-Delfland de hoogste urgentie toegekend.

Inmiddels is op instigatie van de gemeenten in Midden-Delfland reeds in 1963 een eerste onderzoek begonnen naar de wensen en mogelijkheden inzake de reconstructie van dit gebied. Dit leidt tot de instelling in 1964 van een samenwerkingsverband tussen de provincie Zuid-Holland en de bedoelde gemeenten, de Stichting Onderzoek Midden-Delfland. De stichting heeft als belangrijkste opdracht de mogelijkheden na te gaan voor een ruimtelijke ordening van het gebied, waarbij het behoud van het landelijke karakter, voortzetting van de agrarische exploitatie en het verwezenlijken van een groot recreatiegebied voorop staan.

Het in 1968 verschijnende eindrapport (Midden-Delfland. Ontwikkelingsplan voor de open ruimte) bevat uitgebreide aanbevelingen voor de inrichting van het gebied, tot en met een voorstel over het toekomstig beheer van het te vormen recreatiegebied op basis van een gemeenschappelijke regeling, waarin ook het Rijk zal deelnemen.

84	(74)
Handeling	Het bijdragen aan de gedachtenvorming op regionaal niveau met betrekking tot een integrale aanpak van de reconstructie van Midden-Delfland.
Actor	Minister van Landbouw.
Bron	Jaarverslagen CCC en CD; MvT RWMD.
Periode	ca 1964 - 1970.
Opmerking	Betreft met name overleg met de Stichting Onderzoek Midden-Delfland, een samenwerkingsverband tussen de provincie Zuid-Holland en de in Midden-Delfland gelegen gemeenten.

3.4.2 Totstandkoming Reconstructiewet Midden-Delfland

Op 27 februari 1970 besluit de regering tot een ingrijpende landinrichting van Midden-Delfland volgens de hoofdlijnen van de voorstellen van de Stichting Onderzoek Midden-Delfland, en wel op basis van een te ontwerpen speciale wettelijke regeling. De beslissing een speciale wet in het leven te roepen berust op de praktische moeilijkheid en de principiële onwenselijkheid om met gebruikmaking van de voorhanden wettelijke instrumenten (bestemmingsplan, Ruilverkavelingswet 1954) de omvangrijke taakstelling op gecordineerde wijze te realiseren, vooral gelet op de nodig geachte grootschalige onteigening ten behoeve van de verwezenlijking van de recreatieplannen. De voorgenomen wet zal dan ook de mogelijkheid bevatten tot onteigening volgens de zogeheten 'nutswetprocedure' van de onroerende goederen die nodig zijn voor de verwezenlijking van een groot recreatiegebied. Dienovereenkomstig wordt reeds in hetzelfde

jaar de bezwarenprocedure ex art. 5 van de Ontheffingswet inzake de (voorlopige) plannen ten uitvoer gebracht (zie H. 10).

De voorbereiding van het wetsontwerp geschiedt, gelet op het integrale karakter van de reconstructie, door de Minister voor de Ruimtelijke Ordening. Weliswaar is zijns voornaamste medespeler de Minister van Landbouw, maar deze neemt in Midden-Delfland niet de centrale positie in die hij bezit in het kader van ruilverkaveling. Ook de Minister van CRM (voor de Openluchtrecreatie) is een belangrijke actor bij de totstandkoming van de wet en de voorbereiding van de reconstructie. Zijn rol wordt echter overgenomen door de Minister van Landbouw, als deze in 1983 ook de Openluchtrecreatie in zijn portefeuille krijgt. Maart 1972 biedt de regering het ontwerp aan de Staten-Generaal aan. Een bijzondere Kamercommissie ter bestudering van het wetsontwerp wordt ingesteld, die in 1973 haar voorlopig verslag afrondt. De beantwoording van de vele vragen van de parlementaire commissie nopen tot de instelling van een interdepartementale werkgroep, bestaande uit ambtenaren van de betrokken ministeries. In 1976 is de schriftelijke voorbereiding afgerond en wordt de Reconstructiewet in de Tweede Kamer behandeld en door haar na enige amendering aanvaard. Het jaar daarop volgt aanvaarding door de Eerste Kamer, waarna het ontwerp als wet van 24 maart 1977 het Staatsblad bereikt.

Hoofdstuk I van de Reconstructiewet Midden-Delfland (RWMD), dat o.m. de instelling regelt van een commissie die wordt belast met de (verdere) voorbereiding en de uitvoering van de reconstructie, treedt per 1 juni 1977 in werking. Voor het overige geldt als datum van inwerkingtreding 1 januari 1979. Sindsdien is de wet alleen op enige ondergeschikte punten gewijzigd.

85	(85)
Handeling	Het (mede)adviseren van de Minister van Landbouw en andere betrokken bewindslieden bij het totstandbrengen of wijzigen van een speciale wet voor de reconstructie van Midden-Delfland.
Actor	Centrale Commissie.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD; MvT RWMD.
Periode	1977 - heden.
86	(75, 90, 95, 99, 103)
Handeling	Het (mede)totstandbrengen of wijzigen van een wet voor de reconstructie van Midden-Delfland.
Actor	Minister van Landbouw, met de Minister(s) voor Ruimtelijke Ordening (eerstverantwoordelijke) en voor Openluchtrecreatie, in overeenstemming met de Ministers van Financiën en Verkeer en Waterstaat.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD; MvT RWMD.
Periode	1970 - heden.
Product	Reconstructiewet Midden-Delfland, Stb. 1977, 233; hoofdstuk I in werking 01-06-1977 (Kb 18-05-1977, Stb. 301); hoofdstukken II-IV in werking 01-01-1979 (Kb 30-10-1978, Stb. 596); wijzigingen 1981 - 1992: zie Bijlage.
87	(76, 91, 96, 100, 104)

Handeling	Het (mede)voorbereiden en uitvoeren van een Kb houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Reconstructiewet Midden-Delfland.
Actor	Minister van Landbouw, met de Minister(s) voor Ruimtelijke Ordening (eerstverantwoordelijke) en voor Openluchtrecreatie (in overeenstemming met de Ministers van Financiën en Verkeer en Waterstaat).
Grondslag	RWMD art. 121.2.
Periode	1977 - 1978.
Product	Kb 18-05-1977 (Stb. 301); Kb 30-10-1978 (Stb. 596).

3.5 ***DE GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING***

3.5.1 Achtergronden

Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën staan reeds sinds de jaren 1960 bekend als een sociaal-economisch probleemgebied. Als een van de oplossingen voor een verbetering van de toestand van de streek zien de betrokken provincies aanvankelijk een grootscheepse ruilverkaveling, die maar liefst 70 000 ha zou moeten omvatten en waartoe dan ook een aanvraag wordt ingediend. Duidelijk wordt evenwel dat het gebied meer gebaat is bij een algehele reconstructie dan met ruilverkaveling alleen en dat gezien de reusachtige omvang van de aangevraagde ruilverkaveling en de samenhang van de problemen het wettelijk instrumentarium van de RW 1954 niet berekend is op de realisering van de wensen.

Door de besturen van Groningen en Drenthe wordt in overleg met de Minister van Landbouw in oktober 1970 een commissie ingesteld, die moet bezien hoe de gewenste reconstructie haar beslag zou moeten krijgen. Deze (interprovinciale) Reconstructiecommissie Veenkoloniën brengt een interimrapport uit waarin inderdaad in een integrale aanpak wordt voorzien van een aantal uiteenlopende maatregelen. De reconstructie zou moeten betreffen:

- verbetering van de infrastructuur en de landbouwkundige structuur;
- herverkaveling van gronden;
- opheffing van de Groninger stadsrechten in de Veenkoloniën;
- treffen van voorzieningen voor landschap en openluchtrecreatie;
- bescherming en ontwikkeling van natuurgebieden en cultuurhistorische elementen;
- opstelling en uitvoering van een sociaal-cultureel plan;
- stads- en dorpsvernieuwing;
- afbraak of vernieuwing van krotten en slechte woningen;
- treffen van voorzieningen in het openbaar belang ten behoeve van de afvoer en de behandeling van afvalwater.

In de beleidsnota Noorden des Lands (1972), een product van de Ministers van EZ en VRO, wordt in aansluiting op het interimrapport van de Reconstructiecommissie Veenkoloniën het voornemen aangekondigd tot het realiseren van een wettelijke regeling voor de herinrichting van het gebied als een van de maatregelen van het regeringsbeleid voor een geïntegreerde aanpak van de achterblijvende ruimte-

lijke en economische ontwikkeling in Noord-Nederland. De beslissing het rapport van de Reconstructiecommissie tot uitgangspunt te nemen en een speciale wet voor te bereiden en dus niet het bestaande instrument van de RW 1954 toe te passen, is gebaseerd op de wens een gecoördineerde en geïntegreerde uitvoering mogelijk te maken van de geuite voornemens.

3.5.2 Totstandkoming Herinrichtingswet Oost-Groningen en de

Gronings-Drentse Veenkoloniën

Bij besluit van de Minister van Landbouw van 17-01-1973 wordt de Commissie Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën ingesteld, die belast wordt met het opstellen van een concept van het wetsontwerp. De commissie werkt daarbij samen met de interprovinciale Reconstructiecommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, die door uitbouw van samenstelling en taak uit de hierboven reeds genoemde Reconstructiecommissie Veenkoloniën is voortgekomen.

Het concept-ontwerp wordt in 1974 met een memorie van toelichting door de Minister van Landbouw voor commentaar gezonden aan GS van Groningen en Drenthe. Deze colleges geven het concept, met een begeleidende brochure, een ruime verspreiding in het betrokken gebied. Met de naar aanleiding daarvan verkregen reacties wordt door de provinciale besturen bij hun commentaar rekening gehouden. Gelet op het belang van de herinrichting voor de beide betrokken provincies behouden GS het geven van commentaar voor aan PS en wordt advies ingewonnen bij de Reconstructiecommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.

In het voorjaar van 1975 zenden de beide colleges van GS het commentaar van PS aan de eerstverantwoordelijke bewindspersoon, de Minister van Landbouw. Gelet op het commentaar van de betrokken colleges van PS stelt deze, in samenwerking met de Minister van VRO, het uiteindelijke ontwerp van wet op. Andere (minder) bij de inhoudelijke totstandkoming van het wetsontwerp betrokken Ministers zijn die van Verkeer en Waterstaat, Economische Zaken, Binnenlandse Zaken, Financiën en CRM (voor de Openluchtrecreatie).

Het aldus totstandgekomen wetsontwerp wordt in 1977 in de Staten-Generaal behandeld en zonder ingrijpende wijzigingen op 23-11-1977 tot wet verheven. De Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën (HWOG) treedt met ingang van 1 januari 1979 in werking. Zij heeft tot nu toe (1993) slechts een aantal technische wijzigingen ondergaan.

88 (77)

Handeling **Het bijdragen aan de gedachtenvorming op (inter)provinciaal niveau met betrekking tot een integrale aanpak van de reconstructie (herinrichting) van Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Minister van Landbouw.

Bron Jaarverslagen CCC en CD; MvT HWOG.

Periode 1970 - 1977.

Opmerking Bedoeld zijn met name de Reconstructiecommissie Veenkoloniën en de interprovinciale Reconstructiecommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.

89	<i>(78, 92, 97, 101, 105, 1099, 1100)</i>
Handeling	Het totstandbrengen of wijzigen van een wet voor de herinrichting van Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Minister van Landbouw, in overeenstemming met de Ministers voor Ruimtelijke Ordening, Economische Zaken, Financiën, Openluchtrecreatie, Verkeer en Waterstaat en Binnenlandse Zaken.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD; MvT HWOG.
Periode	1972 - heden.
Product	Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën (Stb. 1977, 694); in werking 1979 (Kb 13-12-1978, Stb. 664). Wijzigingen 1985 - 1992: zie Bijlage.
90	<i>(88)</i>
Handeling	Het opstellen van een voorlopig ontwerp van wet voor de herinrichting van Oost-Groningen en Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Commissie Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën
Bron	Jaarverslagen CCC en CD; MvT HWOG.
Periode	1972 - 1975.
91	<i>(79, 93, 98, 102, 106, 1101, 1102)</i>
Handeling	Het voorbereiden en uitvoeren van een Kb houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Minister van Landbouw, in overeenstemming met de Ministers voor Ruimtelijke Ordening, Economische Zaken, Financiën, Openluchtrecreatie, Verkeer en Waterstaat en Binnenlandse Zaken.
Grondslag	HWOG art. 141.2.
Periode	1977 - 1978.
Product	Kb 13-12-1978 (Stb. 664).

4.1**INLEIDING**

Met de uitvoering en/of voorbereiding van een project is onder alle wetten een bijzonder orgaan belast, dat daarvoor conform de wet speciaal in het leven wordt geroepen. Onder de algemene wetten zijn dit de Plaatselijke Commissie (RW 1938 en RW 1954) en de Landinrichtingscommissie (LW). Ingevolge de HWW/HWZ, RWMD en HWOOG zijn resp. een Herverkavelingscommissie, Reconstructiecommissie en Herinrichtingscommissie ingesteld.

Een PC wordt pas benoemd als een ruilverkaveling is gestemd; tijdens de voorbereiding van een ruilverkaveling volgens de RW 1938 en de RW 1954 is dus de Centrale Commissie formeel belast met de leiding van het project.

De projectorganen worden alle voorzien van een algemene instructie en van nadere voorschriften en richtlijnen. Zij staan in mindere of meerdere mate onder toezicht, meestal van de Centrale Commissie en verkrijgen gratis personele bijstand, in hoofdzaak van de Minister van Landbouw en van het KADOR. Deze bijstand houdt niet alleen de toevoeging in van adviseurs en deskundigen aan de commissie zelf, maar ook de instelling van ambtelijke bureaus, die deze functionarissen administratief ondersteunen. Zo hoort bijv. tot de actor 'Landinrichtingscommissie' een ondersteunende ambtelijke projectorganisatie, samengesteld uit verschillende overheidsorganisaties. Op zijn beurt kan de projectorganisatie voor ondersteuning weer terugvallen op de 'staande' moederorganisaties waaruit de ambtenaren afkomstig zijn. Zo wordt de ambtelijke bijstand, die de verschillende wetten verordonderen, organisatorisch gestalte gegeven.

De projectcommissies zijn in het algemeen sinds de jaren vijftig verdeeld in subcommissies, die elk zijn belast met een specifiek taakonderdeel of met de inrichting van een bepaald gebiedsdeel en waarin naast ambtenaren ook andere buitenstaanders zijn vertegenwoordigd.

De projectorganisatie maakt voor bepaalde taken of activiteiten ook gebruik van de diensten van derden. Binnen een project fungeert de commissie ter plaatse (bij de voorbereiding van een ruilverkaveling volgens de RW 1938 en de RW 1954 de Centrale Commissie) dan als de formele opdrachtgever. De feitelijke of gedelegeerde opdrachtgever is de aan de commissie toegevoegde ambtelijke secretaris, die het hoofd van de projectorganisatie is. Wat betreft de diensten van derden wordt meestal gekozen voor inschakeling van een externe adviseur, die namens de opdrachtgever opdrachtnemers benadert. In de voorbereidingsfase gaat het daarbij veelal om de coördinatie en de uitvoering van technische werkzaamheden (metingen, opnamen, begrotingen). Als adviseur wordt meestal een cultuurmaatschappij of ingenieursbureau aangezocht.

Een externe adviseur zal vaak in de uitvoering als directievoerend lichaam optreden, dat wil zeggen dat hij voor te verrichten werkzaamheden bestekken opmaakt en toezicht houdt op de uitvoering. Indien dezelfde instantie ook de werkzaamheden uitvoert, dus als opdrachtnemer fungeert, wordt gesproken van een regievoerend lichaam. Zeer prominent als directie- of regievoerend lichaam bij ruilverkavelingen en

cultuurtechnische werken zijn van oudsher geweest de Heidemij, Grontmij en het Technisch Bureau van de Unie van Waterschappen.

Naast de bedoelde commissies kennen alle algemene en speciale wetten nog een tweede 'projectorgaan': de door de competente rechtbank benoemde rechter-commissaris, die in hoofdzaak is belast met de behandeling in tweede instantie van bezwaren tegen diverse door de betreffende commissie voorgestelde regelingen (zie H. 10 e.v.). Daarnaast kent de HWW 1947 een Raad van Beroep en fungeert bij de herverkaveling Walcheren ook een Commissie van Toezicht (zie onder).

4.2 *ALGEMENE WETTEN*

4.2.1 Algemeen

De RW 1938 en RW 1954 bevatten weinig bepalingen over de organisatie van een ruilverkavelingsproject. De voorbereiding van een project en het toezicht op de uitvoering zijn volgens deze wetten in handen van de CCC.

De uitvoering van een ruilverkaveling berust bij een Plaatselijke Commissie (PC), onder toezicht van de Centrale Commissie, die voor de PC ook een algemene instructie vaststelt. In de loop der tijd heeft de CCC een deel van de voorbereiding overgelaten aan een actor ter plaatse, die zij krachtens haar bevoegdheid als het hoogste orgaan in ruilverkavelingszaken zelf heeft gecreëerd: een Voorbereidingscommissie (VC). In de jaren 1970 treedt bij voorbereiding ook wel een Inspraakcommissie (IC) op. Daar de taken van die actoren een 'afsplitsing' zijn van die van de CCC, maken deze actoren evenals de Centrale Commissie gebruik van de diensten van de CD/LD en andere organisaties.

De voorbereiding en de uitvoering van een landinrichting ingevolge de LW geschiedt door een landinrichtingscommissie (LC), bestaande uit ten hoogste zeven personen, die wordt ingesteld door betrokken GS. Een LC doet het werk dat bij een ruilverkaveling volgens de RW 1954 door een VC en een PC wordt gedaan.

4.2.2 RW 1938 en 1954: voorbereidende commissies

In de jaren 1950 nemen aantal en omvang van de ruilverkavelingen sterk toe. Voorts krijgen ruilverkavelingen, mede als gevolg van de mogelijkheden die de nieuwe RW 1954 daartoe biedt, in het algemeen een steeds ingrijpender karakter: landbouwstructuurontwikkeling en sanering worden belangrijke doelstellingen, evenals de verwezenlijking van voorzieningen van openbaar nut. De planvorming wordt ingewikkelder en veelomvattender, de grondverwerving omvangrijker. De voorlichting over een en ander dient in de voorbereidingsfase te worden gintensiveerd. Het draagvlak voor de voorgestelde 'nieuwigheden' kan worden bevorderd door vertegenwoordigers uit de streek actief te betrekken bij het proces voorafgaand aan de stemming.

In 1954 wordt in de ruilverkaveling Land van Heusden en Altena 'spontaan' de eerste (VC) gevormd. Rond 1960 zijn dergelijke commissies in de meeste ruilverkavelingen in voorbereiding actief. Het instituut

van de VC krijgt in 1964 voor het eerst erkenning als 'actor' in een algemene regeling, te weten de Beëindigingsregeling I van de (overheids)stichting Ontwikkelings-en Saneringsfonds voor de Landbouw (O&S-fonds). De taken van een VC zijn aanvankelijk:

- het optreden als overlegpartner van de CD bij het opstellen van plannen;
- het geven van voorlichting in de streek;
- het peilen van de meningen en wensen die in de streek leven;
- het voorbereiden van de minnelijke verwerving van gronden door SBL.

In de praktijk van de jaren 1960 blijkt dat een VC zich vaak ontwikkelt tot een regionaal beleidsvormend orgaan. Een VC is niet meer vooral de schakel tussen de CD en de gewone streekbewoners, maar wordt tevens de partij bij uitstek in het overleg van de Centrale Commissie (lees: CD) met de plaatselijke en regionale organen en instellingen. Daardoor krijgen de commissies gaandeweg de functie van coördinator in het voorbereidingsproces. Deze rol vertaalt zich weer in een groter gewicht van de VC bij de voorbereiding, met name de planvorming (zie H. 7).

Wanneer een ruilverkaveling door GS is goedgekeurd, gaat de CCC over tot het benoemen van een VC. De samenstelling wordt op de doelstellingen van de betreffende ruilverkaveling afgestemd en geschiedt in overleg met betrokken GS, colleges van B en W en regionale landbouworganisaties. Dit overleg wordt in de praktijk in hoofdzaak gevoerd door de CD, i.c. de betrokken HID Landinrichting. De feitelijke rol van de CCC is meestal beperkt tot het goedkeuren van de definitieve samenstelling. GS nemen de officiële installatie voor hun rekening. Hoewel de procedure door de tijd en per provincie verschillen vertoont is deze in de loop der jaren geüniformeerd en min of meer gelijk geworden aan de wettelijke procedure voor de instelling van een PC (zie onder). Het secretariaat van een VC wordt meestal verzorgd door het provinciale apparaat van de CD/LD.

Doorgaans stelt een VC uit haar midden een aantal werkgroepen en/of subcommissies in, aangevuld met gemeentelijke, provinciale en rijksambtenaren van diverse diensten, functionarissen van waterschappen, recreatieschappen e.d. en vertegenwoordigers van standsorganisaties. Veel voorkomende werkgroepen zijn die voor de grondverwerving, de planontwikkeling en de agrarisch-technische en agrarisch-sociale voorlichting. In grote ruilverkavelingen worden naast thematische werkgroepen ook 'territoriale' blokcommissies gevormd, bestaande uit een of meer leden van de VC, aangevuld met vertegenwoordigers uit de respectieve blokken.

Een VC wordt in de jaren vijftig (wellicht hier en daar ook later) soms voorafgegaan door een commissie die op een meer beperkt terrein opereert, namelijk een Aankoopcommissie (ook wel: Commissie Grondaankopen). Deze of een andere bijzondere commissie kan in een later stadium worden omgevormd tot een subcommissie van een VC of met de instelling van een VC worden opgeheven.

In de periode tussen een besluit tot ruilverkaveling en de installatie van een PC kan een VC worden voortgezet als een Contactcommissie, vooral belast met het onderhouden van de contacten in de streek. Ook de grondverwerving wordt veelal door een dergelijke "demissionaire" VC voortgezet.

In het zog van de 'democratiseringsgolf' rond 1970 komt de regeringsnota 'Openbaarheid bij de voorbereiding van het ruimtelijk beleid' tot stand, waarin algemene eisen zijn geformuleerd ten aanzien van de kwaliteit van de publieke discussie bij de voorbereiding van planologische beslissingen. De eisen van de

nota zijn door de CCC toegepast op het terrein van de ruilverkaveling. In verband hiermee besluit de CCC o.m. bij de voorbereiding van een ruilverkaveling voortaan ook een Inspraakcommissie (IC) in te stellen. Let wel, inspraakcommissies komen ook voor 1973 al wel voor, maar dan als subcommissie van een VC. De taak van een IC bestaat uit:

- het stimuleren en coördineren van de inbreng van wensen en meningen van de verschillende bevolkingsgroepen (dus niet alleen de boeren);
- het begeleiden van een door de CCC vastgestelde inspraakprocedure.

Ook bij de samenstelling van een IC neemt de betrokken HID Landinrichting het initiatief. Deze voert overleg met GS, gemeenten, en andere relevante organisaties uit het gebied. De voordracht voor de benoeming van de voorzitter wordt door hem opgesteld in overeenstemming met GS. De verdere gang van zaken is gelijk aan die rond de instelling van een VC. Ook een IC kan een deel van haar werkzaamheden verdelen over verschillende door haar ingestelde blokcommissies of werkgroepen.

92	(140)
Handeling	Het (doen) instellen en samenstellen van een Voorbereidingscommissie, Inspraakcommissie, Aankoopcommissie of andere voorbereidende commissie, alsmede het eventueel daaraan toevoegen van een secretaris en een of meer deskundigen.
Actor	Centrale Commissie.
Bron	Rijksbegroting Landbouw 1969, MvT Bijl. I; Bijl. Hand. II 1973/74, 12015, par. 5.
Periode	c 1955 - 1985.
Opmerking	De voorbereiding geschiedt in de praktijk door de provinciale functionaris van de CD/LD. Sinds 1965 wordt als deskundige aan een VC altijd een landschapsconsulent (SBB/BLB) toegevoegd.
93	(151)
Handeling	Het instellen, samenstellen en instrueren van een of meer suborganen van een Voorbereidingscommissie of Inspraakcommissie.
Actor	Voorbereidingscommissie, resp. Inspraakcommissie.
Bron	Literatuur.
Periode	c 1955 - 1985.
Opmerking	Geschiedt na advies door de regionale functionaris van de CD/LD, optredend namens de Minister van Landbouw.
94	(141)
Handeling	Het in overleg met KADOR samenstellen van een projectorganisatie ter voorbereiding van een ruilverkaveling, resp. ter ondersteuning van een Voorbereidingscommissie of andere voorbereidende commissie.
Actor	Secretaris Centrale Commissie / directeur CD/LD.
Bron	Rijksbegroting Landbouw 1969, MvT Bijl. I.
Periode	1945 - 1985.

Opmerking Geschiedt in de praktijk door de regionale functionaris van de CD/LD.

95 (142)

Handeling **Het aanwijzen van een externe adviseur of een directievoerend lichaam voor de voorbereiding van een ruilverkaveling.**

Actor Centrale Commissie, sinds 1955 met Voorbereidingscommissie.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD; Het weten waard, 24-25.

Periode (1938) - 1985.

4.2.3 RW 1938 en 1954: Plaatselijke Commissie

De uitvoering van een ruilverkaveling geschiedt, onder toezicht van de CCC, door een Plaatselijke Commissie (PC) van maximaal vijf personen, die wordt samengesteld door GS. De benoeming geschiedt zo spoedig mogelijk nadat een ruilverkaveling is aangenomen, gehoord de CCC, alsmede (onder RW 1938) gehoord de betrokken burgemeesters, dan wel (onder RW 1954) gehoord de betrokken colleges van B en W en de betreffende regionale of provinciale landbouworganisaties. Sinds de tweede helft van de jaren 1950 vormen de leden van de VC in de meeste gevallen ook de PC. Hoewel bij en krachtens de ruilverkavelingswetten met openbaar gezag bekleed, heeft een PC geen rechtspersoonlijkheid. Zij is een administratief orgaan van de centrale overheid in de zin van de Wet beroep administratieve beschikkingen. In rechte wordt zij vertegenwoordigd door haar voorzitter en secretaris.

Aan een PC worden ambtelijke deskundigen toegevoegd en een secretaris.

Evenals een VC stelt ook een PC uit haar midden veelal subcommissies of werkgroepen in met betrekking tot bepaalde taakonderdelen (plan van wegen waterlopen, grondverwerving, plan van toedeling, voorlichting etc.). Verplicht is een PC tot het instellen van een agendacommissie. De secretaris draagt zorg voor de archiefvorming volgens de bepalingen en instructies opgesteld voor het archiefbeheer van de LD.

Na de beëindiging van haar werkzaamheden draagt de PC alle stukken, op de landinrichting of ruilverkaveling betrekking hebbende, over aan de CCC.

Zodra de overdracht heeft plaatsgevonden is de PC van rechtswege ontbonden.

96 (143)

Handeling **Het bepalen, als een ruilverkavelingsblok zeer groot is, of en in hoeverre de in te stellen Plaatselijke Commissie meer leden zal tellen dan het wettelijk voorgeschreven normale aantal.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1954 art. 51.3.

Periode 1955 - 1985.

97 (144)

Handeling **Het adviseren aan GS over instelling en samenstelling van een Plaatselijke Commissie, en het daaraan toevoegen van een secretaris en een of meer deskundigen.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938 art. 44.2; RW 1954 art. 51.1-2, 51.4.

Periode (1938) - 1985.

Opmerking Toevoeging secretaris pas onder de RW 1954; onder de RW 1938 pleegt een lid secretaris te zijn (Scheepel, 63). De voorbereiding van de instelling geschiedt in de praktijk door de regionale functionaris van de CD/LD, die ook het initiatief neemt.

98 (152)

Handeling **Het instellen, samenstellen en instrueren van een of meer suborganen van een Plaatselijke Commissie.**

Actor Plaatselijke Commissie.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode (1938) - 1985.

Opmerking Geschiedt na advies van de regionale functionaris CD/LD.

99 (107)

Handeling **Het in overleg met KADOR aanwijzen van een landmeter en plaatsvervanger(s), die een Plaatselijke Commissie bijstaan.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag RW 1938 art. 44.2; RW 1954 art. 51.2.

Periode (1938) - 1985.

Opmerking Geschiedt na advies van de HID/Insp van de CD/LD.

100 (154)

Handeling **Het samenstellen van een projectorganisatie (Bureau van Uitvoering) dat de secretaris van een Plaatselijke Commissie bijstaat bij de uitvoering van een ruilverkaveling.**

Actor Directeur CD/LD.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode Jaren 1950 - 1985.

Opmerking Geschiedt in de praktijk door de HID/Insp van de CD/LD.

101 (153)

Handeling **Het aanwijzen, goed te keuren door de Centrale Commissie, van een directievoerend of regievoerend lichaam voor de uitvoering van een ruilverkaveling.**

Actor Plaatselijke Commissie.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode 1945 - 1985.

Opmerking Geschiedt na advies van de HID/Insp van de CD/LD.

4.2.2 Landinrichtingswet: Landinrichtingscommissie

In geval van herinrichting of ruilverkaveling wordt een LC ingesteld nadat een gebied voor de eerste keer op het voorbereidingschema is vermeld. De benoeming geschiedt door GS, gehoord de CLC en na overleg met de betrokken colleges van B en W en waterschapsbesturen, de Gewestelijke Raad van het Landbouwschap en de representatief geachte organisaties op het gebied van de natuur en het landschap. GS kunnen een lid schorsen of, gehoord de CLC, tussentijds ontslaan. Onder de LW hebben GS een aantal bevoegdheden gekregen die onder de ruilverkavelingswetten bij de CCC berustten, zoals het toevoegen van deskundigen (adviserende leden) en het bepalen, in bijzondere gevallen, dat een LC uit een groter aantal leden bestaat dan het wettelijke maximum. Bij de instelling en samenstelling van een LC speelt de CLC dus niet zo'n grote rol als onder de ruilverkavelingswetten. Zij wordt over de benoeming en het tussentijds ontslag van een lid alleen gehoord; wel dienen GS overeenstemming met de CLC te bereiken over de toevoeging van adviserende leden en over de uitbreiding van een LC boven het wettelijk voorgeschreven normale maximum.

Bij aanpassingsinrichting wordt een LC ingesteld nadat de CLC haar voorstel tot aanpassingsinrichting (ex LW art. 98) aan GS en het betrokken bevoegd orgaan heeft doen toekomen. De instelling geschiedt in overeenstemming met de CLC en het bevoegd orgaan. Het bevoegd orgaan draagt ten minste één lid ter benoeming voor en kan voorts een of meer adviserende leden benoemen; schorsing en ontslag van deze (adviserende) leden vindt eveneens plaats door het bevoegd orgaan. Er zijn geen algemene regels omtrent welke organen gehoord dienen te worden inzake de benoeming.

Een LC is bevoegd in overeenstemming met de CLC al dan niet uit haar midden een of meer subcommissies in te stellen. De LC stelt een instructie op voor elke subcommissie. De LC zendt alle correspondentie met de CLC via de HID/Insp Landinrichting (sinds 1989: directeur LNO) in de betreffende provincie, ten einde deze in de gelegenheid te stellen zijn advies hieraan toe te voegen. Na beëindiging der werkzaamheden draagt de LC alle stukken die op de landinrichting betrekking hebben, over aan de CLC, die zorg draagt voor de toezending aan de Minister van Landbouw. Zodra deze overdracht heeft plaatsgevonden is de LC van rechtswege ontbonden.

<i>102</i>	<i>(108)</i>
Handeling	Het vaststellen of wijzigen, in overeenstemming met het bevoegd orgaan, van een regeling voor de werkwijze van een Landinrichtingscommissie belast met aanpassingsinrichting.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	LW art. 100.
Periode	1985 - heden.
Product	Afzonderlijke regeling per project; bijv. Reg. LV 15-06-1987, Stcrt. 115 ("Beek"); idem 06-10-1987, Stcrt. 196 ("Eschmarke").

103 *(145)*

Handeling	Het al dan niet goedkeuren, in overleg met GS, van de instelling door een Landinrichtingscommissie van een of meer subcommissies.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 29, 99.2.
Periode	1985 - heden.
Opmerking	Geschiedt na advies van de Insp LD, sinds 1989 directeur LNO.
<i>104</i>	<i>(146)</i>
Handeling	Het al dan niet goedkeuren van een voorgenomen besluit van GS dat een Landinrichtingscommissie wegens de aard of de omvang van het gebied zal bestaan uit meer leden dan het wettelijk voorgeschreven normale aantal.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 28.2, 99.2
Periode	1985 - heden.
<i>105</i>	<i>(147)</i>
Handeling	Het adviseren van GS over de samenstelling van een Landinrichtingscommissie belast met herinrichting of ruilverkaveling, alsmede het in overeenstemming met GS daaraan toevoegen van een of meer deskundigen als adviserende leden.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 27.1, 28.4; amvb 11-09-1985, Stb. 526, art. 3.
Periode	1985 - heden.
<i>106</i>	<i>(148)</i>
Handeling	Het samen met het betrokken bevoegd orgaan al dan niet goedkeuren van de door GS voorgenomen samenstelling van een Landinrichtingscommissie belast met aanpassingsinrichting, met inbegrip van de adviserende leden.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 99.1, 99.2; amvb 11-09-1985, Stb. 526, art. 3.
Periode	1985 - heden.
<i>107</i>	<i>(109)</i>
Handeling	Het toevoegen aan een Landinrichtingscommissie van een secretaris.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	LW art. 30.1, 99.2.
Periode	1985 - heden.
<i>108</i>	<i>(170)</i>
Handeling	Het aanwijzen van een ingenieur van het kadaster en plaatsvervanger(s), die een Landinrichtingscommissie bijstaan.
Actor	Minister voor Ruimtelijke Ordening.
Grondslag	LW art. 30.2, 99.2.
Periode	1985 - heden.

- 109 (158)
 Handeling **Het in overeenstemming met de Centrale Commissie (in overleg met GS) instellen, samenstellen en instrueren van een of meer subcommissies van een Landinrichtingscommissie.**
 Actor Landinrichtingscommissie.
 Grondslag LW art. 29, 99.2.
 Periode 1985 - heden.
- 110 (155)
 Handeling **Het samenstellen van een Bureau van Uitvoering, dat de secretaris van een Landinrichtingscommissie bijstaat.**
 Actor Directeur LD.
 Bron Jaarverslagen CLC en LD.
 Periode 1985 - heden.
 Opmerking Geschiedt feitelijk door een Insp LD, sinds 1989 directeur LNO.
- 111 (156)
 Handeling **Het aanwijzen van een externe adviseur of een directievoerend lichaam ten behoeve van de voorbereiding, dan wel uitvoering van een landinrichting.**
 Actor Directeur LD.
 Grondslag Regeling 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 8.
 Periode 1985 - heden.
 Opmerking Geschiedt op advies van de Insp LD, sinds 1989 directeur LNO.
- 112 (149)
 Handeling **Het beschikken op een verzoek van een Landinrichtingscommissie tot het verstrekken van een onkostenvergoeding aan een lid met een hoofdberoep in de landbouw, wegens kosten van bedrijfsverzorging.**
 Actor Centrale Commissie.
 Grondslag Amvb 11-09-1985, Stb. 526, art. 7.4-5.
 Periode 1985 - heden.

4.3 **ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN**

4.3.1 Algemeen

Op 16 januari 1948 werden te Middelburg de drie belangrijkste actoren voor de herverkaveling Walcheren geïnstalleerd: de Commissie van Toezicht, de Herverkavelingscommissie Walcheren en de Raad van Beroep.

Het was de bedoeling dat voor de inwerkingtreding van de Herverkavelingswet Walcheren alleen administratief en landmeetkundig werk zou plaatsvinden. Met de uitvoering van de herverkaveling bleek echter niet te kunnen worden gewacht. Vele werkzaamheden werden dan ook voordien al uitgevoerd, op basis van het Besluit Herstelgronden 1945. Het kader voor de werken werd gevormd door het plan van de zgn. "Snelcommissie" (zie het actorenoverzicht in H. 1). Dat driemanschap was reeds eind 1944 begonnen plannen te ontwikkelen voor de agrarische wederopbouw van Walcheren. De uitvoering van een en ander werd aangepakt door de Dienst Landbouwherstel, het Bureau Ruilverkaveling Walcheren en de Polder Walcheren.

De Herverkavelingscommissie Walcheren moest de reeds ondernomen werken en gemaakte technische voorbereidingen dus inpassen in haar werkzaamheden.

4.3.2 Commissie van Toezicht

Onder de Herverkavelingswet Walcheren 1947 en de Herverkavelingswet Zeeuwse noodgebieden (1953) ligt de hoogste leiding van de voorbereiding en uitvoering van de herverkavelingen in handen van de Kroon, i.c. de Minister van Landbouw. Deze delegeert een deel van de leiding aan een Commissie van Toezicht. Onder de wet voor Walcheren gaat het hierbij inderdaad om een aparte commissie, wat betreft de noodgebieden van 1953 is die bevoegdheid toegekend aan de Centrale Cultuurtechnische Commissie.

De Commissie van Toezicht heeft als taak: "het verrichten uit naam van de Minister van Landbouw van bepaalde werkzaamheden in departementaal verband, ter bevordering van de juiste uitvoering van de herverkaveling."

Dit betreft met name:

- het opstellen van de jaarbegroting en inpassing in de rijksbegroting;
- het ter beschikking stellen van de rijkselden;
- het rapporteren omtrent de vorderingen van de herverkavelingscommissie, alsmede van eventuele organisatorische, technische en financiële problemen.

(Bron: rede Minister van Landbouw bij installatie actoren herverkaveling Walcheren, 16-01-1948, in JV CD 1948).

<i>113</i>	<i>(110)</i>
Handeling	Het instellen, samenstellen en instrueren van een Commissie van Toezicht voor de herverkaveling Walcheren, dan wel het doen optreden van de Centrale Cultuurtechnische Commissie in deze functie voor de herverkaveling Zeeland.
Actor	Minister van Landbouw.
Bron	Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode	1947 - ca 1970.

4.3.3 Raad van Beroep

Evenals onder de algemene wetten (RW 1938, RW 1954, LW) worden bezwaren tegen het plan van toedeling voor een blok (zie H. 12) in eerste aanleg behandeld door de uitvoerende commissie, i.c. de HCW. Een bijzonderheid is dat ter bespoediging van de vaststelling van het plan de nog resterende zonder inschakeling van de rechter-commissaris en zonder de mogelijkheid van hoger beroep geheel en al worden afgehandeld door een speciale Raad van Beroep (HWW 1947 art. 70-72).

114 (111)

Handeling **Het samenstellen en instrueren van een Raad van Beroep voor de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Minister van Landbouw (wellicht met de Minister van Justitie).

Grondslag HWW 1947 art. 15.2; HWZN art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

Product Bijv. voordracht Kb tot benoeming (plaatsvervangende) leden.

115 (112)

Handeling **Het voorbereiden van een Kb betreffende het tarief voor de werkzaamheden van de Raad van Beroep voor de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland en van de vergoedingen voor de leden van de Raad en door haar opgeroepen getuigen en deskundigen.**

Actor Minister van Landbouw (wellicht met de Minister van Justitie).

Grondslag HWW 1947 art. 15.4; HWZN art. 1.

4.3.4 Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland

Vorbereiding en uitvoering van de herverkaveling Walcheren zijn geheel in handen van de Herverkavelingscommissie Walcheren (HCW). Door deze commissie is een aantal subcommissies ingesteld, die eerste inventariserend onderzoek verrichten op specifieke terreinen, te weten: commissie (omzetting) grasland-bouwwand; saneringscommissie; tuinbouwcommissie; wegecommissie; drinkwatercommissie. De werkzaamheid van de subcommissies strekt zich ook uit tot het aanleggen van proefobjecten. Voorts adviseren zij de Herverkavelingscommissie bij het opstellen van plannen en het voorbereiden van besluiten. Daarnaast worden ook andere activiteiten ontplooid, zo werkt bijv. de wegecommissie mee aan het ontwerpen van het reglement voor het op te richten wegschap Wegbeheer Walcheren. Naast de subcommissies is er een wetenschappelijke afdeling van de HCW, de Commissie Onderzoek Walcheren (geïnstalleerd 16-2-949), die hoofdzakelijk bodemkundig en waterhuishoudkundig onderzoek verricht of laat verrichten. In het kader van de onderzoeken worden in het gebied vele proeven gedaan (praktijkvelden; proefvelden). De CD is in de onderzoekscommissie uiteraard vertegenwoordigd. De onderzoekscommissie geeft ook adviezen aan het Bureau van Uitvoering in technische kwesties, bijv. inzake drainages, egalisatie, gewenst polderpeil, aanleg drinkputten. Bodemkundige adviezen worden ook opgesteld in het kader van de toedeling, deels i.v.m. bezwaarschriften, meer structureel ter voorbereiding van de schattingen, waarbij methoden en criteria worden opgesteld. In de loop van 1952 verscheen een rapport met bijlagen: "Het landbouwkundig onderzoek in 1949-1952 t.b.v. de Herverkaveling Walcheren".

In 1953 wordt de afdeling ook belast met onderzoek in de overstroomde gebieden t.b.v. de herverkaveling Zeeland.

Vorbereiding en uitvoering van de herverkaveling Zeeuwse noodgebieden zijn geheel in handen van de herverkavelingscommissie Zeeland (HCZ). Onder deze commissie ressorteren vier agrarische subcommissies, namelijk voor de blokken Schouwen-Duiveland, Tholen, Zak van Zuid-Beveland en Waarde.

Voorts zijn er drie thematische subcommissies: voor binnendijken, wegen en waterlopen en nutsleiding-aansluitingen. Per blok, dus per agrarische subcommissie fungeert een Bureau van Uitvoering, dat vooral belast is met de voorbereiding en uitvoering van de besluiten van de HCZ. Dit houdt onder meer in het (doen) ontwerpen van plannen voor werken, het samenstellen van bestekken en begrotingen en het voeren van de directie over de uitvoering van de plannen (zie H. 9).

116 (113)
Handeling **Het vaststellen of wijzigen van een instructie voor de Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag HWW 1947 art. 15.1; HWZN art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

117 (114)
Handeling **Het vaststellen of wijzigen van nadere voorschriften en richtlijnen voor de Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Minister van Landbouw.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.

118 (115)
Handeling **Het samenstellen van de Herverkavelingscommissie Walcheren, i.c. Zeeland, met inbegrip van de instelling en samenstelling van subcommissies daarvan, alsmede het aanwijzen van de secretaris(sen) van de (sub)commissie(s) en het toevoegen van deskundigen.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag Walcheren HWW 1947 art. 15.1; HWZN art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.
Product Bijv. voordracht Kb tot benoeming (plaatsvervangende) leden; ook: installatierede.

119 (157)
Handeling **Het in overleg met de Dienst voor het Kadaster samenstellen van een projectorganisatie (Commissie/Bureaus van Uitvoering) voor de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, die de secretarissen van de herverkavelingscommissie, resp. de agrarische subcommissies bijstaan.**

Actor Directeur CD.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.

120 (116)
Handeling **Het vaststellen van de vergoedingen (dan wel beloningen) voor de leden en deskundigen van (een suborgaan van) de Herverkavelingscommissie Walcheren, i.c. Zeeland.**

Actor Minister van Landbouw.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.

121 (159)
Handeling **Het aanwijzen van een directie- of regievoerend lichaam voor de uitwerking van de voorbereiding, dan wel voor de uitvoering van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, i.c. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - c 1960.

4.4 RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND

4.4.1 Algemeen

Bij de wettelijke organisatie van de reconstructie van Midden-Delfland is een aantal ministers betrokken, waaronder de Minister van VRO de eerste plaats inneemt, gevolgd door de Minister van Landbouw en de Minister van CRM. Deze laatste treedt op tot in 1982, als de verantwoordelijkheid voor de Openluchtrecreatie overgaat op de Minister van Landbouw. De overige bij de organisatie betrokken ministers zijn die van V&W en van Financiën.

De ministers benoemen de Reconstructiecommissie Midden-Delfland, die belast is met de voorbereiding (planvorming) en uitvoering van de reconstructie.

4.4.2 Reconstructiecommissie Midden-Delfland

De RWMD kent een breed samengestelde Reconstructiecommissie Midden-Delfland (RCMD), waarvan de leden worden benoemd en voorzien van een instructie door de Minister van VRO, in overeenstemming met de Ministers voor de Openluchtrecreatie, van Landbouw, van V&W en van Financiën. De RCMD benoemt een agendacommissie. De RCMD is verplicht om (bij voorkeur uit haar midden) subcommissies in te stellen m.b.t. de drie sectoren Landbouw, Natuur en Landschap en Recreatie, van welke subcommissies zij ook de voorzitters aanwijst. Met betrekking tot andere aspecten is zij bevoegd

dergelijke subcommissies in te stellen, onder goedkeuring van de Minister van VRO, in overeenstemming met de overige betrokken ministers.

Aan de RCMD worden twee secretarissen toegevoegd, een weerspiegeling van de min of meer gelijke inbreng van de belangen van landbouw en recreatie bij het project. Hun benoeming en die van de secretarissen van de subcommissies geschieden door de Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie, op voordracht van de RCMD, welke ook de instructies voor de subcommissies opstelt, die op hun beurt moeten worden goedgekeurd door de Minister van VRO, in overeenstemming met de andere betrokken ministers.

De secretarissen van de RCMD zijn belast met de voorbereiding en uitvoering van de besluiten van de commissie. Zij worden bijgestaan door een Bureau van Uitvoering, dat wordt samengesteld door de Minister van Landbouw, tot 1983 in overeenstemming met de Minister van CRM, als minister voor de Openluchtrecreatie. Voor het (doen) verrichten van onderzoek, opmetingen, en voor de programma-, plan- en bestekvoorbereiding en de directievoering kan het Bureau van Uitvoering derden inschakelen.

122 (134, 171, 189, 194, 202)

Handeling **Het vaststellen of wijzigen van een regeling voor de werkwijze van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland.**

Actor Minister van Ruimtelijke Ordening, in overeenstemming met de Ministers voor Openluchtrecreatie, Landbouw, V&W en Financiën.

Grondslag RWMD art. 3.5; Regeling VRO 23-06-1978 (Stcrt. 124), art. 47.

Periode 1977 - heden.

Product Regeling VRO 23-06-1978 (Stcrt. 124), gew. 03-10-1979 (Stcrt. 212), 25-10-1982 (Stcrt. 214), 15-02-1984 (Stcrt. 42), 18-04-1991 (Stcrt. 89).

123 (160)

Handeling **Het adviseren van de Minister voor de Ruimtelijke Ordening over wijziging van de instructie voor de Reconstructiecommissie Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag Regeling VRO 23-06-1978 (Stcrt. 124), 47.

Periode 1977 - heden.

124 (117)

Handeling **Het vaststellen of wijzigen van nadere richtlijnen en voorschriften voor de Reconstructiecommissie Midden-Delfland.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag -.

Periode 1977 - heden.

Product Bijv. Richtlijnen grondverwerving Midden-Delfland 1980, Stcrt. 211.

125 (135, 172, 190, 195, 203)

Handeling **Het samenstellen van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland, met inbegrip van de plaatsvervangende en de adviserende leden.**

Actor	Minister van Ruimtelijke Ordening, in overeenstemming met de Ministers voor Openluchtrecreatie, Landbouw, V&W en Financiën.
Grondslag	RWMD art. 3.2, 3.4.
Periode	1977 - heden.
Product	Bijv. Beschikking VRO e.a. 23-06-1978, Stcrt. 124.
<i>126</i>	<i>(161)</i>
Handeling	Het instellen, samenstellen en instrueren van een subcommissie van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	RWMD art. 3.3; Regeling VRO 23-06-1978 (Stcrt. 124), 12.
Periode	1977 - heden.
Opmerking	Verplicht is de instelling door de RCMD (bij voorkeur uit haar midden) van subcommissies m.b.t. de drie sectoren Landbouw, Natuur en Landschap en Recreatie.
<i>127</i>	<i>(136, 173, 191, 196, 204)</i>
Handeling	Het al dan niet goedkeuren van de instructie voor een subcommissie van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Actor	Minister van Ruimtelijke Ordening, in overeenstemming met de Ministers voor Openluchtrecreatie, Landbouw, V&W en Financiën.
Grondslag	RWMD art. 3.3; Regeling VRO 23-06-1978 (Stcrt. 124), art. 12.
Periode	1977 - heden.
<i>128</i>	<i>(118, 176, 183, 192, 198)</i>
Handeling	Het toevoegen aan de Reconstructiecommissie Midden-Delfland van de eerste secretaris, en het aanwijzen van deskundigen die de commissie bijstaan.
Actor	Minister van Landbouw, in overeenstemming met de Ministers voor Ruimtelijke Ordening, Openluchtrecreatie, V&W en Financiën.
Grondslag	RWMD art. 3.4.
Periode	1977 - heden.
<i>129</i>	<i>(139, 181, 182, 197, 205)</i>
Handeling	Het toevoegen aan de Reconstructiecommissie Midden-Delfland van de tweede secretaris.
Actor	Minister voor de Openluchtrecreatie, in overeenstemming met de Ministers van Ruimtelijke Ordening, Landbouw, V&W en Financiën.
Grondslag	RWMD art. 3.4.
Periode	1977 - heden.
Opmerking	Als bewindspersoon voor de Openluchtrecreatie treedt sinds 1983 de Minister van Landbouw op.
<i>130</i>	<i>(162)</i>

Handeling	Het voordragen bij de Minister(s) van Landbouw en voor Openluchtrecreatie van de secretaris van een subcommissie van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	Regeling VRO 23-06-1978 (Stcrt. 124), art. 9.
Periode	1977 - heden.
<i>131</i>	<i>(119, 184)</i>
Handeling	Het aanwijzen van de secretaris van een subcommissie van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Actor	Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie.
Grondslag	Regeling VRO 23-06-1978 (Stcrt. 124), art. 9.
Periode	1977 - heden.
<i>132</i>	<i>(137, 174)</i>
Handeling	Het aanwijzen van een ingenieur van het kadaster en plaatsvervanger(s) die de Reconstructiecommissie Midden-Delfland bijstaan.
Actor	Minister voor Ruimtelijke Ordening, in overeenstemming met de Minister van Landbouw.
Grondslag	RWMD art. 3.4.
Periode	1977 - heden.
<i>133</i>	<i>(120)</i>
Handeling	Het vaststellen van de vergoedingen voor leden van (een subcommissie van) de Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	Regeling VRO 23-06-1978 (Stcrt. 124), art. 8, 11.
Periode	1977 - heden.
<i>134</i>	<i>(121, 185)</i>
Handeling	Het samenstellen van een Bureau van Uitvoering, dat de secretarissen van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland bijstaat.
Actor	Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie.
Grondslag	Regeling VRO 23-06-1978 (Stcrt. 124), art. 13.
Periode	1977 - heden.
<i>135</i>	<i>(163)</i>
Handeling	Het aanwijzen van een externe adviseur of directievoerend lichaam voor de technische uitwerking van de voorbereiding of voor de uitvoering van de reconstructie Midden-Delfland.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Bron	Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 14.
Periode	1977 - heden.
Opmerking	Geschiedt door het Bureau van Uitvoering.

4.5 GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING

4.5.1 Algemeen

Ook bij de organisatie van de herinrichting van Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën is een aantal ministers betrokken, waaronder hier de Minister van Landbouw de eerstverantwoordelijke is. De overige bij de organisatie betrokken bewindslieden zijn die van VRO, BIZA, V&W, EZ en CRM (Openluchtrecreatie). De laatste treedt op tot in 1982, als de taak voor de Openluchtrecreatie overgaat op de Minister van Landbouw.

De organisatie van de herinrichting van Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën telt drie lagen: voor het gehele gebied is er een Herinrichtingscommissie; per deelgebied (de eenheden waarvoor de plannen worden gemaakt) is er een deelgebiedscommissie; binnen de deelgebieden wordt voor ieder te herverkavelen blok een blokcommissie ingesteld.

4.5.2 Herinrichtingscommissie

Met de voorbereiding en uitvoering van de herinrichting is belast de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën (HCOG). Deze omvangrijke en breed samengestelde commissie telt een groot aantal ambtelijke adviserende leden. Er is een dagelijks bestuur en een agendacommissie. De commissie wordt door het Rijk samengesteld. De herinrichtingscommissie kan subcommissies instellen met een adviserende taak omtrent een bepaald facet van de herinrichting, vooral van belang in de voorbereidingsfase. Subcommissies hebben geen eigen secretariaat.

De HCOG stelt een instructie op voor iedere subcommissie, ter goedkeuring van de Minister van Landbouw.

Na beëindiging der werkzaamheden draagt de HCOG alle stukken, op de herinrichting betrekking hebbende, over aan de Minister van Landbouw. Voor de opheffing van de HCOG is een Kb vereist.

136 (122, 177, 186, 199, 206, 209)

Handeling **Het vaststellen of wijzigen van een regeling voor de werkwijze van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Minister van Landbouw, in overeenstemming met de Ministers van VRO, BIZA, V&W, EZ en CRM (Openluchtrecreatie).

Grondslag HWOOG art. 4.7; Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 42.

Periode 1979 -heden.

Product Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, gew. 07-05-1985, Stcrt. 91.

137 (164)

Handeling **Het adviseren aan de Minister van Landbouw over wijziging van de instructie voor de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag Regeling LV 16-01-1979 (Stcrt. 13), art. 42.
Periode 1979 - heden.

138 (123)
Handeling **Het vaststellen, wijzigen of intrekken van nadere richtlijnen en voorschriften voor de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag -.
Periode 1977 - heden.

139 (124, 178, 187, 200, 207, 210)
Handeling **Het samenstellen van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, met inbegrip van de adviserende leden.**
Actor Minister van Landbouw met Minister van Ruimtelijke Ordening, in overeenstemming met de Ministers van BIZA, V&W, EZ en CRM (Openluchtrecreatie).
Grondslag HWOG art. 4.2, 4.4.
Periode 1979 - heden.
Product Bijv. Beschikking LV en VRO 02-01-1979 (Stcrt. 2).

140 (125, 179)
Handeling **Het voorbereiden van een Kb, waarbij de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën wordt ontbonden.**
Actor Minister van Landbouw met de Minister van Ruimtelijke Ordening.
Grondslag HWOG art. 138.2.
Periode Na beëindiging van de herinrichting.

141 (165)
Handeling **Het instellen, samenstellen en instrueren van een subcommissie van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 12.2.
Periode 1979 - heden.

142 (126)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de instructie voor een subcommissie van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 12.2.
Periode 1979 - heden.

143 (127)
Handeling **Het aanwijzen van de secretaris van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag HWOG art. 4.10.
Periode 1979 - heden.

144 (138, 175)
Handeling **Het aanwijzen van een ingenieur van het kadaster en plaatsvervanger(s) die de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën bijstaan.**
Actor Minister van Ruimtelijke Ordening, in overeenstemming met de Minister van Landbouw.
Grondslag HWOG art. 4.9.
Periode 1979 - heden.

4.5.3 Deelgebiedscommissies en blokcommissies

Naast de HCOG is er per deelgebied een Deelgebiedscommissie (DCOG), met een adviserende taak t.o.v. de Herinrichtingscommissie inzake de herinrichting van het betreffende deelgebied. De commissies hebben een dagelijks bestuur en een agendacommissie. De deelgebiedscommissies worden door betrokken GS samengesteld. De HCOG kan aan de commissies onder door haar te stellen voorwaarden een deel van haar taken opdragen. Aan de deelgebiedscommissies kan de HCOG dus een groot deel van de planvorming en uitvoering delegeren.

Krachtens de HWOG wordt er voor elk deelgebied een Bureau van Uitvoering ingesteld, dat tot taak heeft de deelgebiedscommissie bij de voorbereiding en uitvoering van de besluiten bij te staan. De samenstelling van het Bureau van Uitvoering is in de instructie voor de deelgebiedscommissie geregeld.

145 (128, 180, 188, 201, 208, 211)
Handeling **Het vaststellen of wijzigen van een regeling voor de werkwijze van de deelgebiedscommissies van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Minister van Landbouw, in overeenstemming met de Ministers van VRO, BIZA, V&W, EZ en CRM (Openluchtrecreatie).
Grondslag Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 15.
Periode 1979 -heden.
Product Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13.

146 (166)
Handeling **Het adviseren aan de Minister van Landbouw over wijziging van de instructie voor de deelgebiedscommissies van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 15.
Periode 1979 - heden.

147 (129)
Handeling **Het vaststellen of wijzigen van nadere richtlijnen en voorschriften voor de deelgebiedscommissies van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Minister van Landbouw.
Grondslag -.
Periode 1977 - heden.

148 (167)
Handeling **Het ter benoeming door GS voordragen van de leden van een deelgebiedscommissie van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag HWOG art. 4.6.
Periode 1979 - heden.

149 (130)
Handeling **Het aanwijzen van de secretaris van een deelgebiedscommissie van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Minister van Landbouw.
Grondslag HWOG art. 4.10.
Periode 1979 - heden.

150 (131)
Handeling **Het samenstellen van een Bureau van Uitvoering, dat een deelgebiedscommissie van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën bijstaat bij de voorbereiding en uitvoering van de herinrichting.**

Actor Minister van Landbouw.
Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 14.
Periode 1979 - heden.

151 (168)
Handeling **Het aanwijzen van een externe adviseur of directievoerend lichaam ten behoeve van de voorbereiding van de herinrichting (van een deelgebied) van Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en LD.
Periode 1979 - heden.

152 (132)
Handeling **Het aanwijzen van een directievoerend lichaam voor de technische uitwerking van de uitvoering van de herinrichting in een deelgebied van Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag Jaarverslagen CCC/CLC en LD.
Periode 1979 - heden.

Een deelgebiedscommissie is bevoegd al dan niet uit haar midden voor ieder blok een blokcommissie in te stellen, die de deelgebiedscommissie adviseert over de herverkaveling van het betrokken blok. Instelling en samenstelling van een blokcommissie behoeven de goedkeuring van de HCOG en van de Centrale Commissie.

153 (169)
Handeling **Het instellen, samenstellen en instrueren van een blokcommissie van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 12.1.
Periode 1979 -heden.

154 (150)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de instelling, samenstelling of instructie van een blokcommissie van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 12.1.
Periode 1979 - heden.

155 (133, 193)
Handeling **Het vaststellen van de vergoedingen voor de leden van (een subcommissie van) de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, en voor de leden van een deelgebiedscommissie of blokcommissie.**
Actor Minister van Landbouw, met de Minister van Financiën.
Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 8.3, 11;
Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 11.3, 13.3.
Periode 1979 - heden.

5.1 *INLEIDING*

Landinrichting heeft zich geleidelijk ontwikkeld van een middel tot het ruilen van kavels tot een instrument voor een herverdeling van rechten en gebruikstoestanden in een gebied. In dit proces vormt herinrichting een laatste stap: bij deze inrichtingsvorm behoeft van kavelruil helemaal geen sprake meer te zijn. Hoewel de doelstellingen van landinrichting zijn veranderd, geldt echter zowel voor een hedendaagse herinrichting als voor een jaren vijftig ruilverkaveling dat er een 'grondpot' nodig is. Wat betreft de grondverwerving, het verkrijgen van de voor de verwezenlijking van het uitvoeringsplan of een nadere taakstelling benodigde gronden, zijn twee soorten gronden te onderscheiden.

De eerste categorie onroerende goederen betreft de gronden die in het kader van het plan van toedeling zullen worden aangewend (zie H. 12). Deze gronden worden verworven op de vrije markt, al dan niet in het kader van een 'afkoop van toedelingsrechten'. De aldus verkregen grondreserve kan worden benut voor verschillende doeleinden, die overigens veelal in een en hetzelfde uitvoeringsplan zullen worden genoemd. Agrarische doeleinden zijn bijv. het realiseren van kleine overbedelingen ter beperking van cultuurtechnische werken (landmetershectaren) en structurele vergroting van binnen het gebied te verplaatsen bedrijven. Met de ontwikkeling van de 'multiple purpose' ruilverkaveling en later de 'integrale landinrichting' komen naar voren de realisering van reservaatgebieden (Relatienotabeleid) en van landschapselementen en recreatievoorzieningen. In H. 9 wordt op deze aanwending nader ingegaan. De verwerving van de toe te delen gronden begint sinds c 1955 reeds in de voorbereidingsfase, maar loopt door tot ver in de uitvoeringsfase.

Naast de grondverwerving ten behoeve van de realisering van werken, wordt met name tijdens de uitvoering van een landinrichting ook grond gekocht of gepacht voor het compenseren van grondgebruikers die hun grond niet (meer) kunnen gebruiken omdat daarop werken worden of zijn uitgevoerd, of voor het oplossen van incidentele problemen. Een en ander geschiedt op basis van een jaarlijks op te stellen aankoopprogramma.

De tweede categorie betreft de gronden in een ruilverkaveling, resp. een landinrichtingsgebied waarvan de eigendom zal worden toegewezen aan een openbaar lichaam of desnoods een private rechtspersoon. Het gaat hierbij om de grond die nodig is voor de verbetering van het stelsel van wegen en waterlopen, maar onder de RW 1954 en de volgende wetten ook om onroerende goederen die moeten worden verkregen voor de realisering van andere voorzieningen van openbaar nut. De voornemens voor de toewijzing van onroerende goederen zijn opgenomen in het uitvoeringsplan (zie H. 7). Toe te wijzen gronden worden in principe door middel van een algemene korting op de inbreng van de verschillende eigenaren verkregen. Bij een herinrichting volgens de LW staat ook het middel van de 'onteigening in het belang van landinrichting' open. Beide instrumenten kunnen pas in de uitvoeringsfase worden toegepast, als er een vastgesteld uitvoeringsplan ligt. In H. 10 zal op de toewijzing en de toepassing van de algemene korting en de onteigening worden ingegaan. Het beheer van verworven gronden komt in H. 5 ter sprake.

Zowel tijdens de voorbereiding als de uitvoering spelen toeslagregelingen als stimulans voor de grondverwerving een rol. Wat betreft deze subsidies is naast de minister in de periode c 1965-1990 ook het O&S-fonds actief, dat zich laat vertegenwoordigen door de CD/LD. De premiereregelingen worden wegens hun algemene toepassing in het tweede deel van dit hoofdstuk apart aan de orde gesteld. Onder de 'algemene handelingen' in H. 2 zijn aangelegenheden als de vaststelling van formulieren en de behandeling van bezwaarschriften met betrekking tot deze regelingen gerubriceerd.

In het geval van de herverkaveling Walcheren is een bijzonder instrument voor de grondverwerving gecreëerd, een procedure voor gedwongen uitplaatsing van bedrijven, die evenwel nooit schijnt te zijn uitgevoerd. De HWW 1947 bevat daarnaast ook een procedure voor vrijwillige uitplaatsing van bedrijven, die wel is toegepast. Vrijwillige uitplaatsing vond soms ook plaats onder de RW 1954, maar het werd overbodig geacht dit bij wet te regelen.

5.2 *ALGEMENE WETTEN*

5.2.1 Algemeen

Bij de verwerving van gronden op de markt is een hoofdrol weggelegd voor de Stichting, sinds 1983 Bureau Beheer Landbouwgronden (SBL/BBL), welke de gronden aankoopt of pacht. De PC/LC bereidt de verwerving voor, ontwikkelt het grondverwervingsbeleid en treedt op als coördinator. Aangezien onder de RW 1938 en de RW 1954 tijdens de voorbereidingsfase van een ruilverkaveling geen PC bestaat, wordt deze functie dan vervuld door een Aankoopcommissie of Voorbereidingscommissie, onder toezicht van de Centrale Commissie die formeel met de voorbereiding is belast.

Gedurende de uitvoering geschiedt de grondverwerving in een blok veelal in de vorm van een afkoop van individuele toedelingsrechten, onder toepassing van een algehele vergoeding. Hierbij is de voornaamste actor de PC/LC.

Voor het grondverwervingsbeleid van een PC/LC bieden de instructies voor deze commissies (zie H. 4) het kader. Nadere richtlijnen en voorschriften komen af van de Centrale Commissie (zie H. 2).

5.2.2 Aankoop en pacht van gronden

Reeds sedert 1950 houdt de SBL (zie H. 1) zich bezig met het aankopen van gronden in ruilverkavelingen in uitvoering met (dan) als hoofddoel het realiseren van bedrijfsvergroting. De SBL verwerft zich door haar aankopen een rol als rechthebbende in het blok (vgl. H. 11), een positie die zij weer afstaat bij de toedeling, wanneer zij volledig onderbedeeld wordt voor de grond die ter beschikking moet komen voor bedrijfsvergroting (vgl. H. 12). In de ruilverkavelingsprocedure treedt SBL dus als tussenschakel op en ontvangt zij een algehele vergoeding ingevolge de wet. In ruilverkavelingen worden niet alleen kleine bedrijfjes opgekocht, maar ook woeste gronden en percelen met krotwoningen, ter ontginning, resp. opruiming.

Sinds ca 1955 wordt ook overgegaan tot het systematisch aankopen van grond in ruilverkavelingen in voorbereiding, ook weer vooral in verband met sanering en krotopruiming. In de loop van de jaren 1960 wordt aankoop in de voorbereidingsfase een onmisbaar onderdeel van een landinrichtingsproject met grondverwervingsdoelen. Sinds de jaren 1970 koopt de SBL niet alleen meer aan, maar pacht zij ook gronden.

Een belangrijke stimulans voor de aankopen in de voorbereidingsfase is sinds 1970 de Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten, waarbij de Minister van Landbouw een subsidie geeft aan eigenaren (later ook pachters), als zij hun grond overdragen aan SBL. Van grote betekenis voor het vergroten van de mogelijkheden tot aankoop of pachten zijn voorts de verschillende bedrijfsbeëindigingsregelingen van het O&S-fonds (vanaf 1965 tot ca 1990). Ook deze stellen een premie op de verkoop van grond en opstallen aan SBL/BBL. De uitvoering van de subsidieregelingen wordt behandeld in de paragrafen 5.6 en 5.7.

Onder de LW vormen aankoop en pacht van grond het belangrijkste middel voor de verwezenlijking van de uitgebreide en diverse doelstellingen voor de grondverwerving. Overigens behoeft het bij de aankopen in een 'moderne' landinrichting niet speciaal te gaan om niet-agrarische doelstellingen: het kan ook een doel zijn de door de algemene aftrek (zie H. 10) verkregen oppervlakte voor boeren te compenseren. Hiertoe worden dan binnen het landinrichtingsgebied gronden aangekocht of gepacht. Volgens de LW kunnen tot een herinrichtingsgebied ook niet te herverkavelen delen behoren. Voor deze gebieden betekent de grondverwerving 'op de markt' naast onteigening het enige middel om grond ter beschikking te krijgen.

SBL/BBL begeeft zich direct na plaatsing op het Voorbereidingsschema van een landinrichting op de grondmarkt en verwerft zich, uitgaande van een in de plannen omschreven taakstelling, tot ver in de uitvoeringsfase de benodigde gronden. De verkoop of verpachting van gronden aan SBL/BBL onder de LW worden gestimuleerd door een tweetal specifieke subsidieregelingen van het ministerie van Landbouw, die overigens alleen van toepassing zijn op agrarische ondernemers die hun bedrijf wensen te beëindigen. Het gaat hierbij om een regeling voor de grondverwerving bij de voorbereiding van een landinrichting en om een regeling die geldt tijdens de uitvoering van een landinrichting binnen een blok. De eerste regeling is ook van toepassing in een herinrichtingsgebied buiten een blok tijdens de uitvoering, daar dan geen sprake is van afkoop van toedelingsrechten. De tweede regeling is reeds ter sprake gekomen in verband met de algehele vergoeding (zie boven). De subsidieregelingen komen in aan bod in paragraaf 5.7, met de eerder genoemde regeling voor de grondverwerving tijdens de voorbereiding van een ruilverkaveling volgens de RW 1954.

156 (232)

Handeling **Het op de vrije grondmarkt, of ingevolge een overeenkomst in het kader van een bijdrageregeling, verwerven van zakelijke of persoonlijke rechten op onroerende goederen in een landinrichtingsgebied.**

Actor SBL; sinds 1983 BBL.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 9; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 13.

Periode Jaren 1950 - heden.

157 (246, 251, 260)

Handeling **Het adviseren aan SBL/BBL over het aankoopbeleid voor de grondverwerving in een landinrichtingsgebied.**

Actor Aankoopcommissie of Voorbereidingscommissie, nadien Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 9; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 13.

Periode Jaren 1950 - heden.

158 (233)

Handeling **Het vaststellen en wijzigen van een aankoopbeleid voor de grondverwerving in een landinrichtingsgebied.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.) art. 9; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 13.

Periode Jaren 1950 - heden.

159 (247, 252, 261)

Handeling **Het jaarlijks doen van een voorstel aan SBL/BBL voor de grondverwerving in een landinrichtingsgebied.**

Actor Aankoopcommissie of Voorbereidingscommissie, nadien Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 11.3; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 15.3.

Periode Jaren 1950 - heden.

160 (234)

Handeling **Het in overeenstemming met een Aankoopcommissie, Voorbereidingscommissie of Plaatselijke Commissie, dan wel Landinrichtingscommissie jaarlijks vaststellen van een programma voor de grondverwerving in een landinrichtingsgebied.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 11.3; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 15.3.

Periode Jaren 1950 - heden.

161 (235)

Handeling **Het opstellen van een periodiek verslag over de resultaten van de grondverwerving in een landinrichtingsgebied voor een Aankoopcommissie, Voorbereidingscommissie of Plaatselijke Commissie, dan wel Landinrichtingscommissie.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.) art. 9; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 13.

Periode Jaren 1950 - heden.

162 (1014)

Handeling **Het voeren van overleg met een Aankoopcommissie, Voorbereidingscommissie of Plaatselijke Commissie, dan wel Landinrichtingscommissie om te komen tot een regeling inzake de te verrekenen prijs van door SBL/BBL aangekochte gronden.**

Actor Centrale Commissie.

Bron Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).
Periode Jaren 1950 - heden.

163 (1017, 1018, 1019)

Handeling **Het voeren van overleg met de Centrale Commissie om te komen tot een regeling inzake de te verrekenen prijs van door SBL/BBL aangekochte gronden.**

Actor Aankoopcommissie of Voorbereidingscommissie, nadien Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Bron Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).
Periode Jaren 1950 - heden.

5.2.3 Algehele vergoeding

Onder de verschillende wetten is het mogelijk om in plaats van een aandeel in grond in het kader van de toedeling, een algehele vergoeding in geld te krijgen. Daarmee wordt een rechthebbende in een blok dus 'uitgekocht'. De algehele vergoeding heeft in principe betrekking op de uitvoeringsfase (LW art. 146.1 daargelaten). De vergoedingen volgens de RW 1954 en de LW worden doorgaans berekend op basis van de werkelijke waarde van de grond en omvatten tevens bedrijfsschadeposten en komen dus ver uit boven een vergoeding die is vastgesteld op de grondslag van de schatting. Onder de LW kunnen de vergoedingen bovendien worden verhoogd met een toeslag.

Volgens de RW 1938 (zoals gew. 1941) kan in het algemeen belang een eigenaar bij wijze van uitzondering volledig worden onderbedeeld en voor het verlies van zijn rechten een algehele vergoeding in geld krijgen. Een PC zal met deze beperkte mogelijkheid tot afkoop niet scheutig omgaan, omdat de rekening daarvan te zijner tijd door de Minister van Landbouw ten laste van de gezamenlijke eigenaren zal worden gebracht. De opzet van de bepaling was het voorkomen van de vorming van onrendabele kavels. In hoeverre in de praktijk de bepaling is toegepast, is niet bekend.

164 (224)

Handeling **Het voorstellen aan de Minister van Landbouw dat in het algemeen belang een eigenaar bij de toedeling een algehele vergoeding in geld krijgt.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 12.4.

Periode (1941) - 1955.

165 (212)

Handeling **Het beschikken op een voorstel van de Centrale Commissie dat in het algemeen belang een eigenaar bij de toedeling een algehele vergoeding in geld krijgt.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 12.4.

Periode (1941) - 1955.

De bevoegdheid van de Minister van Landbouw in de RW 1938 tot het in het algemeen belang toepassen van een volledige onderbedeling, heeft in de RW 1954 plaats gemaakt voor de bepaling dat een eigenaar of pachter volledig mag worden onderbedeeld, als deze naar de mening van de PC geen redelijk belang heeft bij de toedeling, omdat de waarde van de rechten op zijn in het blok gelegen onroerende goederen zo gering is, dat er geen exploitabel kavel valt toe te delen (art. 12.2). De bepaling is bedoeld om de vorming van 'miniaturkavels', strijdig met een behoorlijke ruilverkaveling, effectief te kunnen bestrijden. De PC bepaalt, na goedkeuring van de Centrale Commissie, of een rechthebbende 'geen redelijk belang heeft'. De vergoeding komt te zijner tijd ten laste van de gezamenlijke eigenaren. De bepaling is overgenomen in de LW.

166 (253, 262)

Handeling **Het bepalen en behandelen van de gevallen waarin een eigenaar of pachter algehele vergoeding in geld zal ontvangen, omdat de waarde van de rechten op zijn in het blok gelegen onroerende goederen zo gering is, dat hij geen redelijk belang heeft bij de toedeling.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1954 art. 12.2, 18.4; LW art. 146.2, 150.2.

Periode 1955 - heden.

167 (225)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de bepaling door een Plaatselijke Commissie van de gevallen waarin een eigenaar of pachter algehele vergoeding in geld zal ontvangen, omdat de waarde van de rechten op zijn in het blok gelegen onroerende goederen zo gering is, dat hij geen redelijk belang heeft bij de toedeling.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1954 art. 12.2, 18.4; LW art. 146.2, 150.2.

Periode 1955 - heden.

In de RW 1954 is in art. 13 de mogelijkheid geschapen om voor doeleinden van algemeen nut, kavels toe te wijzen aan openbare lichamen (zie H. 10). Deze 'overheidskavels' worden in principe gerealiseerd door toepassing van de algemene korting. Een rechthebbende verkrijgt echter ex art. 12.1 op zijn verzoek een algehele vergoeding, als hij onroerende goederen inbrengt die in een goedgekeurd bestemmingsplan zijn gelegen en die ingevolge art. 13 zullen worden toegewezen aan een openbaar lichaam. Het gaat hierbij om een afkoop ter voorkoming van een onteigening. De aldus verkregen grond wordt te zijner tijd wel toegewezen, maar valt buiten de algemene korting.

Op deze manier gaat de toewijzing, omdat de rechthebbende is uitgekocht, niet ten koste van de voor de toedeling van de overige inbrengers beschikbare grond. Het bedrag van de algehele vergoeding wordt bij de toewijzing verhaald op het betreffende openbare lichaam.

168 (254)

Handeling	Het toekennen aan een eigenaar of pachter van een algehele vergoeding in geld, daar zijn ingebrachte goederen zijn begrepen in een toewijzing aan een openbaar lichaam ingevolge een goedgekeurd bestemmingsplan.
Actor	Plaatselijke Commissie.
Grondslag	RW 1954 art. 12.1, 18.4.
Periode	1955 - 1985.

In de LW (art. 146.1) is art. 12.1 van de RW 1954 verder uitgewerkt: bij ruilverkaveling of aanpassingsinrichting ontvangt een eigenaar of pachter op zijn verzoek een algehele vergoeding in geld, als zijn percelen in het landinrichtings- of aanpassingsplan zijn begrepen onder de voornemens tot toewijzing door middel van een algemene korting, van gebieden of elementen ter verwezenlijking van maatregelen of voorzieningen met betrekking tot de natuur, het landschap en andere doeleinden van algemeen nut, resp. (bij aanpassingsinrichting) de openluchtrecreatie. Krachtens art. 146.3 komt dezelfde eigenaar evenwel ook in aanmerking voor een vergoeding in geld aan de werkelijke waarde van zijn inbreng, alsmede een toeslag, nadat het besluit tot landinrichting is genomen (zie onder).

<i>169</i>	<i>(263)</i>
Handeling	Het toekennen aan een eigenaar of pachter in een blok van een algehele vergoeding in geld, daar zijn onroerende goederen zijn betrokken bij de voornemens tot toewijzing van gebieden of elementen, ter verwezenlijking van maatregelen of voorzieningen met betrekking tot natuur, landschap, openluchtrecreatie of andere doeleinden van algemeen nut.
Actor	Landinrichtingscommissie.
Grondslag	LW art. 146.1.
Periode	1985 - heden.

In de RW 1954 wordt rekening gehouden met de bijgekomen doelstelling van veel ruilverkavelingen in de jaren 1950: sanering. Wie - buiten de twee bovengenoemde gevallen - de PC daar om verzoekt, kan in ruil voor het overdragen van zijn rechten een algehele vergoeding in geld krijgen (art. 12.3). De faciliteit is vooral bedoeld om het 'kleine-boerenvraagstuk' op te lossen, door het stimuleren van bedrijfsbeëindiging en het aanwenden van de grond voor vergroting van andere (kleine) bedrijven. De vergoeding ex art. 12.3 wordt niet alleen uit de staatskas voorgeschoten zoals andere ruilverkavelingskosten, maar daaruit ook betaald (art. 115). Het gaat bij de uitkering om een vergoeding boven de grondwaarde, met inbegrip dus van eventuele bedrijfsschadevergoedingen. Wel vloeit te zijner tijd met betrekking tot de indertijd ingebrachte goederen weer geld terug, namelijk als gevolg van de uiteindelijke verrekening van het verschil in relatieve waarde tussen de inbreng en toedeling.

De procedure is als volgt: de PC onderzoekt de aanvraag op ontvankelijkheid en materiële vereisten en stelt de aanvrager, indien ook gelden ter beschikking staan voor de aankoop van gronden, bij een positieve uitslag voor de keus of hij het aangeboden onmiddellijk wil verkopen aan SBL/BBL (zie de volgende paragraaf), dan wel of hij inderdaad wil vallen onder de werking van de ruilverkaveling, waarbij hij krachtens de akte van toedeling (zie H. 12) zijn eigendom verliest en de vergoeding in het kader van de lijst van

geldelijke regelingen (zie H. 13) wordt vastgesteld. Bestaat de mogelijkheid tot verkoop en kiest de aanvrager daarvoor, dan trekt deze zijn verzoek dus in.

170 (255)
Handeling **Het behandelen van een verzoek van een eigenaar of pachter om een algehele vergoeding in geld ex RW 1954 art. 12.3.**
Actor Plaatselijke Commissie.
Grondslag RW 1954 art. 12.3, 18.4, 115.2.
Periode 1955 - 1985.

171 (226)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de beschikking van een Plaatselijke Commissie inzake een algehele vergoeding in geld ex RW 1954 art. 12.3.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1954 art. 12.3, 18.4.
Periode 1955 - 1985.

Ook onder de LW is er een algehele vergoedingsregeling van algemene aard, gericht op bedrijfsbeëindiging (art. 146.3). Een eigenaar of pachter die de LC zulks verzoekt, nadat het besluit tot landinrichting (zie H. 8) is genomen, ontvangt een vergoeding in geld gelijk aan de werkelijke waarde van zijn goederen. Anders dan onder de RW 1954 kan hij hierbij evenwel ook nog een toeslag krijgen, vast te stellen door de Minister van Landbouw. Evenals onder de RW 1954 wordt de algehele vergoeding plus toeslag niet betaald uit de landinrichtingskas, maar door de Minister van Landbouw. De handelingen met betrekking tot de verlening van de toeslag zijn in paragraaf 5.7 te vinden.

De procedure is anders dan onder de RW 1954, wegens de toeslagregeling. Om de toeslag te krijgen, dient de aanvrager namelijk zijn rechten over te dragen aan SBL/BBL (zie volgende paragraaf), dus aan deze instantie zijn grond te verkopen of te verpachten. De LC onderzoekt de aanvraag om een algehele vergoeding op ontvankelijkheid en materiële vereisten. Bij een positieve uitkomst zou de aanvrager het aangeboden wel direct kunnen verkopen of verpachten aan SBL/BBL (zie de volgende paragraaf), maar dan verbeurt hij uiteraard de toeslag, omdat hij dan bij de toedeling niet meer van de partij is. Hij zal dus willen blijven vallen onder de werking van de herverkaveling, waarbij hij krachtens de akte van toedeling (zie H. 12) zijn eigendom verliest en de vergoeding in het kader van de lijst van geldelijke regelingen (idem) wordt vastgesteld. Voor de aanvrager hoeft dit niet veel uit te maken. Bij schriftelijke afstand van het gebruik van de grond kan hem een voorschot worden verleend op de algehele vergoeding en de toeslag, zodra de lijst van rechthebbenden te zijnen aanzien vaststaat.

172 (227)
Handeling **Het voorstellen aan de Minister van Landbouw tot wanneer een eigenaar of pachter in een blok een aanvraag voor algehele vergoeding in geld alsmede een toeslag wegens bedrijfsbeëindiging kan indienen.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag LW art. 146.3, 150.2; Reg. LV 29-10-1985, Stcrt. 213, art. 2.

Periode	1985 - heden.
<i>173</i>	<i>(213)</i>
Handeling	Het vaststellen en bekend maken tot wanneer een eigenaar of pachter in een blok een aanvraag voor algehele vergoeding in geld alsmede een toeslag wegens bedrijfsbeëindiging kan indienen.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	LW art. 146.3-4, 150.2; Reg. LV 29-10-1985, Stcrt. 213, art. 2.
Periode	1985 - heden.
<i>174</i>	<i>(264)</i>
Handeling	Het behandelen van een verzoek van een eigenaar of pachter in een blok om een algehele vergoeding in geld in verband met een bedrijfsbeëindiging ex LW art. 146.3.
Actor	Landinrichtingscommissie.
Grondslag	LW art. 146.3.
Periode	1985 - heden.
<i>175</i>	<i>(214)</i>
Handeling	Het beschikken op een verzoek van een eigenaar of pachter om een voorschot op een algehele vergoeding in geld alsmede een toeslag.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	LW art. 146.5.
Periode	1985 - heden.

5.2.4 Uitplaatsing van bedrijven

De toepassing van een algehele vergoeding in geld boven de grondwaarde, geïntroduceerd in art. 12.3 van de RW 1954 levert in combinatie met het aankopen van gronden tijdens de voorbereiding de basis voor een PC om een saneringsbeleid uit te voeren in een ruilverkavelingsgebied. Sanering als doelstelling in projecten wordt actueel met de vormgeving van het landbouwstructuurbeleid. Een saneringsplan behoort te zijn geformuleerd in het betreffende rapport ex art. 34. Op de bedrijfsverplaatsing binnen een blok en de daarmee samenhangende boerderijbouw zal in H. 9 worden ingegaan, in het kader van de aanwending van verworven gronden.

De (aanvankelijk) zogeheten 'externe sanering' dient evenwel hier te worden behandeld. De term is met het synoniem worden van sanering met bedrijfsbeëindiging in onbruik geraakt. Het gaat hierbij om het uitplaatsen (buiten het blok) van bedrijven, waarvan de ondernemer zijn rechten heeft overgedragen aan SBL en/of een beroep heeft gedaan op de mogelijkheid tot een algehele vergoeding in geld. Op deze wijze kunnen andere bedrijven in het blok met de vrijgekomen grond worden vergroot. Interne sanering blijft beperkt tot het blok zelf en gaat anders dan een externe sanering meestal gepaard met bedrijfsbeëindiging. De mogelijkheid tot uitplaatsing is afhankelijk van het beperkte aanbod van domeingronden en externe sanering heeft over het geheel genomen dan ook geen zeer belangrijke rol gespeeld. De gebruiker die zijn bedrijf uitplaatst sluit daartoe een overeenkomst met de Dienst van Domeinen.

176	(256)
Handeling	Het treffen van regelingen met de Dienst van Domeinen en belangstellende gebruikers in een blok tot verplaatsing van bedrijven naar een gebied waar grond van het Rijk kan worden gepacht.
Actor	Plaatselijke Commissie.
Grondslag	Jaarverslagen CCC en CD.
Periode	c 1955 - c 1970.

5.3 **ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN**

5.3.1 Algemeen

De herverkaveling van Walcheren is het eerste landinrichtingsproject waarbij de grondverwerving een belangrijke rol speelt, met name voor de ten doel gestelde structurele bedrijfsvergroting in het versnipperde gebied. Om de gewenste sanering te bereiken is in de wet zelfs een regeling opgenomen voor de uitplaatsing van bedrijven (zie onder). Het kader voor de grondverwerving wordt verder geleverd door de instructies voor de Herverkavelingscommissies voor Walcheren en Zeeland. Mogelijk zijn door de Minister van Landbouw of de Commissie van Toezicht, resp, de Centrale Commissie nadere voorschriften of richtlijnen gegeven.

5.3.2 Aankoop en pacht van gronden

De betrokkenheid van SBL met landinrichting is begonnen in het kader van de herverkaveling van Walcheren en voortgezet bij de herverkaveling van de Zeeuwse noodgebieden. De grondverwerving betreft grotendeels het overnemen van de gronden van pachters, die te kennen hebben gegeven hun bedrijf elders te willen voortzetten (zie boven), met de bedoeling deze gronden bij de akte van herverkaveling te doen overgaan in de handen van nieuwe pachters. In dit verband treedt de SBL ook op bij boerderijverplaatsingen die met de sanering binnen het blok gepaard gaan.

Verder betreft de aankoop en pacht van gronden terreinen waar werken moeten worden uitgevoerd. Daarnaast wordt ook grond geworven ter compensatie van grondgebruikers die hun grond niet (meer) kunnen gebruiken omdat daarop werken worden of zijn uitgevoerd.

177	(236)
Handeling	Het verwerven van zakelijke of persoonlijke rechten op grond in het herverkavelingsgebied Walcheren, resp. Zeeland.
Actor	SBL.
Bron	Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode	1947 - Jaren 1960.

178 (271)
Handeling **Het adviseren aan SBL over het aankopen van grond in het herverkavelingsgebied Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - Jaren 1960.

179 (237)
Handeling **Het in overeenstemming met de herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland vaststellen en wijzigen van plannen of programma's voor de aankoop van gronden in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor SBL.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - Jaren 1960.

180 (238)
Handeling **Het periodiek opstellen van een verslag aan de Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland, over de resultaten van de grondverwerving in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor SBL.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - Jaren 1960.

5.3.3 Algehele vergoeding

Evenals onder de RW 1938 bestaat er een zeer beperkte mogelijkheid een eigenaar een algehele vergoeding in geld te geven. De toepassing komt overeen met die in de RW 1954 art. 12.2.

181 (272)
Handeling **Het bepalen en behandelen van de gevallen waarin een eigenaar in Walcheren of een Zeeuws noodgebied algehele vergoeding in geld zal ontvangen, omdat de waarde van zijn in het blok opgenomen onroerende goederen zo gering is, dat hij geen redelijk belang heeft bij de toedeling.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren; resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947, art. 5.5; HWZ art. 1.
Periode 1947 - Jaren 1960.

5.3.4 Uitplaatsing van bedrijven

De HWW 1947 bevat als enige landinrichtingswet bepalingen voor externe sanering, de uitplaatsing van bedrijven. Reden hiervoor is het sterk versnipperde grondgebruik op Walcheren. Verplaatsing van

bedrijven buiten het gebied en vergroting van achterblijvende (kleine) bedrijven is een belangrijke doelstelling van de herverkaveling. Voor de uit te plaatsen bedrijven worden door het Rijk domeingronden ter beschikking gesteld in de Noord-Oostpolder, maar ook in de Braakmanpolder en Quarlespolder. In het kader van de planvorming (zie H. 7) worden saneringsnota's vastgesteld, waarin vervat de beleidslijnen en de voorwaarden voor te saneren bedrijven, bijv. de minimum-bedrijfs grootte. Speciale subcommissies van de Herverkavelingscommissies houden zich bezig met een inventarisatie van voor sanering in aanmerking komende bedrijven. De bedrijfsvergroting in het blok gaat vergezeld van bedrijfsverplaatsing en de bouw van nieuwe boerderijen.

De externe sanering kent twee, opeenvolgende procedures: allereerst wordt de mogelijkheid geboden tot een vrijwillige beëindiging. Vervolgens wordt zo nodig het middel van de gedwongen beëindiging toegepast. De procedure tot vrijwillige uitplaatsing betreft de volgende handelingen.

- 182 (294)
Handeling **Het vooraf goedkeuren van een overeenkomst met een gebruiker van in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland gelegen gronden tot bedrijfsverplaatsing naar een gebied waar hij grond van het Rijk kan pachten.**
Actor Minister van Financiën (voor de domeinen).
Grondslag HWW 1947 art. 43.2; HWZ art. 1.
Periode 1947 - Jaren 1960.
- 183 (273)
Handeling **Het voorbereiden, opstellen en mede-effectueren van een overeenkomst met een gebruiker van in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland gelegen gronden tot bedrijfsverplaatsing naar een gebied waar hij grond van het Rijk kan pachten.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren; resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947 art. 43.2; HWZ art. 1.
Periode 1947 - Jaren 1960.
- 184 (295)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van tijdstip en inhoud van een bekendmaking van de voorwaarden waartegen en de gebieden waarin gebruikers buiten het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland grond van het Rijk kunnen pachten, houdende oproep van gegadigden.**
Actor Minister van Financiën (voor de Domeinen).
Grondslag HWW 1947 art. 43.3; HWZ art. 1.
Periode 1947 - Jaren 1960.
- 185 (274)
Handeling **Het medewerken aan de effectuering van een overeenkomst, waarbij een gebruiker van in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland gelegen gronden zijn bedrijf verplaatst buiten het herverkavelingsgebied.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - Jaren 1960.

De hierop volgende procedure voor gedwongen bedrijfsbeëindiging is (zeer waarschijnlijk) nooit in de praktijk gebracht. Van de betreffende handelingen zijn dan ook alleen die opgenomen, die blijkens de verslagen van de HCW/HCZ in het kader van de voorbereiding van de procedure zijn uitgevoerd. De HCW/HCZ onderzoekt allereerst of op vrijwillige basis, zoals hierboven weergegeven, voldoende grond ter beschikking is gekomen om aan de overige rechthebbenden, voor zover zij een bedrijf uitoefenen, een zodanige (extra) oppervlakte toe te kennen, dat daarmee (conform de saneringsnota) levensvatbare bedrijven worden gevestigd.

186 (275)
Handeling **Het onderzoeken of op vrijwillige basis voldoende grond ter beschikking is gekomen voor een vergroting van de overige agrarische bedrijven in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947, art. 45.1; HWZ art. 1.
Periode 1947 - Jaren 1960.

187 (276)
Handeling **Het opmaken en bijhouden van een lijst van de in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland gelegen landbouw-, veeteelt- en tuinbouwbedrijven.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947, art. 45.2; HWZ art. 1.
Periode 1947 - Jaren 1960.

Na het opstellen van de lijst kan de HCW/HCZ besluiten dat met ingang van een zekere dag een pachtovereenkomst eindigt en de pachter geen recht meer heeft op het verkrijgen van enig in het blok gelegen kavel. Ook is de HCW/HCZ bevoegd te bepalen dat een eigenaar-grondgebruiker met ingang van de bedoelde dag verplicht is de grond waarop hij tot dusver zijn bedrijf uitoefende (of de kavels die daarvoor in de plaats treden), te verpachten.

Voor een bovengenoemd besluit heeft de HCW/HCZ vooraf de goedkeuring van de Minister van Financiën nodig. De betrokkenen (eigenaren-grondgebruikers en pachters krijgen van het Rijk een al dan niet in minnelijk overleg vastgestelde schadevergoeding en kunnen desgewenst hun bedrijf voortzetten, door het pachten van grond buiten het blok (op domeingronden).

Op de lijst wordt aangetekend ten aanzien van welke percelen een verklaring tot vrijwillige beëindiging is getekend en ten aanzien van welke percelen is besloten de eigenaar te verplichten deze te verpachten dan wel dat een pachtovereenkomst zal eindigen. Voorts wordt op de lijst de schadevergoeding aangetekend, indien deze niet bij minnelijk overleg is vastgesteld. Hierop volgt een tervisielegging van de lijst met de aantekeningen. Voor zover daartegen geen bezwaren zijn ingediend staan de aantekeningen vast. Daarvan

maakt de HCW/HCZ proces-verbaal op. Voor zover wel bezwaren zijn ingediend, onderzoekt de commissie deze en tracht zij overeenstemming te bereiken. Als de overeenstemming wordt verkregen, staan de aantekeningen vast. Ook daarvan maakt de HCW/HCZ proces-verbaal op. Wordt geen overeenstemming verkregen, dan maakt de commissie proces-verbaal op van het verhandelde omtrent de ingebrachte bezwaren en komt de zaak voor de Raad van Beroep. Op een uitspraak van de Raad van Beroep staat alleen het middel van cassatie bij de Hoge Raad open.

5.4 RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND

5.4.1 Algemeen

De realisering van de in het project Midden-Delfland zo belangrijke recreatievoorzieningen geschiedt voor een belangrijk deel door middel van onteigening (zie H. 10). Daarnaast speelt ook de 'minnelijke verwerving' van gronden voor diverse doeleinden een rol. Daarbij zijn de RCMD en SBL/BBL de belangrijkste actoren. Met het oog op de grondverwerving in Midden-Delfland zijn door de Minister van Landbouw speciale richtlijnen ontworpen. Daarnaast heeft deze actor regels gesteld voor het verlenen van een bijdrage aan werknemers van bedrijven die worden beëindigd in het kader van de reconstructie (zie hieronder, 5.7.2). De regeling heeft zowel betrekking op bedrijven die door afkoop als door onteigening worden beëindigd.

188 (215)

Handeling **Het geven van richtlijnen aan de Reconstructiecommissie Midden-Delfland voor de grondverwerving in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag RWMD art. 18, 20.4.

Product Bijv. Richtlijnen 24-10-1980, Stcrt. 211.

Periode 1979 - heden.

189 (216)

Handeling **Het stellen van regels voor het verlenen van een rijksbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd door toepassing van RWMD Hoofdstuk II (Onteigening) of art. 18.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag RWMD art. 13.

Periode 1978 - heden.

Product Reg. 27-07-1978, Stcrt. 146, 149.

Opmerking Zie voor de met de desbetreffende regeling in verband staande handelingen paragraaf 5.7.2 van het RIO.

5.4.2 Aankoop en pacht van gronden

190 (239)

Handeling **Het verwerven van zakelijke of persoonlijke rechten op onroerende goederen in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor SBL; sinds 1983 BBL.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en LD.

Periode 1979 - heden.

191 (277)

Handeling **Het adviseren aan SBL/BBL over het aankoopbeleid voor de grondverwerving in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en LD.

Periode 1979 - heden.

192 (240)

Handeling **Het vaststellen en wijzigen van een aankoopbeleid voor de grondverwerving in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en LD.

Periode 1979 - heden.

193 (278)

Handeling **Het jaarlijks doen van een voorstel aan SBL/BBL voor de grondverwerving in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en LD.

Periode 1979 - heden.

194 (241)

Handeling **Het in overeenstemming met de Reconstructiecommissie vaststellen van het jaarlijkse programma voor de grondverwerving in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en LD.

Periode 1979 - heden.

195 (242)

Handeling **Het periodiek opstellen van een verslag over de resultaten van de grondverwerving in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en LD.
Periode 1979 - heden.

5.4.3. Algehele vergoeding

196 (279)

Handeling **Het bepalen van de gevallen waarin een eigenaar of pachter algehele vergoeding in geld zal ontvangen, omdat de waarde van zijn onroerende goederen in het reconstructiegebied Midden-Delfland zo gering is, dat hij geen redelijk belang heeft bij de toedeling.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 18.5, 20.4.

Periode 1979 - heden.

Ook de RWMD biedt ruimte voor een afkoop van toedelingsrechten op verzoek, met een algehele vergoeding in geld boven de grondwaarde. Deze geldt niet alleen voor eigenaren (art. 18.1) maar ook voor pachters (art. 20.4). De RCMD onderzoekt of een verzoek aan de wettelijke eisen voldoet en zorgt ervoor dat het in de registers van het kadaster wordt aangetekend. Is een verzoek geaccepteerd, dan kan ofwel directe verkoop aan SBL/BBL plaatsvinden, waarbij het bedrag in onderhandeling wordt vastgesteld, ofwel een vergoeding in het kader van de herverkaveling worden verleend, waarbij het bedrag pas wordt vastgesteld op de lijst der geldelijke regelingen maar wel de mogelijkheid bestaat tot het voordien verstrekken van een voorschot.

197 (217)

Handeling **Het vaststellen tot wanneer een eigenaar of pachter in het reconstructiegebied Midden-Delfland een aanvraag om algehele vergoeding in geld kan indienen.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag RWMD art. 18.1, 20.4.

Periode 1979 - heden.

198 (280)

Handeling **Het beschikken op een aanvraag van een eigenaar of pachter in het reconstructiegebied Midden-Delfland om algehele vergoeding in geld.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 18.1, 18.2, 20.4; Richtlijnen LV 24-10-1980, Stcrt. 211.

Periode 1979 - heden.

199 (281)

Handeling **Het behandelen van een verzoek van een eigenaar of pachter om een voorschot op een algehele vergoeding in geld ex RWMD art. 18.1 of 20.4, alsmede zo nodig het adviseren van de rechter- commissaris bij vaststelling van de hoogte van het voorschot.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 18.3, 20.4; Richtlijnen LV 24-10-1980, Stcrt. 211.
Periode 1979 - heden.

De RCMD tracht overeenstemming over de hoogte van het voorschot te bereiken; lukt dit niet, dan wordt deze op verzoek van de eigenaar of pachter door de R-C vastgesteld, na advies van de RCMD.

200 (296)
Handeling **Het vaststellen van de hoogte van een voorschot aan een eigenaar of pachter op een algehele vergoeding in geld, indien deze daarover met de Reconstructiecommissie Midden-Delfland geen overeenstemming heeft bereikt.**

Actor Rechter-commissaris.
Grondslag RWMD art. 18.3, 20.4; Richtlijnen LV 24-10-1980, Stcrt. 211.
Periode 1979 - heden.

5.5 ***GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING***

5.5.1 Algemeen

De grondverwerving voor de uiteenlopende doelstellingen van de Gronings-Drentse herinrichting vindt ten dele plaats door middel van onteigening (zie H. 11). Daarnaast speelt ook hier de 'minnelijke verwerving' van gronden voor diverse doeleinden een rol, met als belangrijkste actoren de HCOG, de DCOG en SBL/BBL. Evenals in het geval van Midden-Delfland zijn met het oog op de grondverwerving door de Minister van Landbouw speciale richtlijnen ontworpen en heeft deze regels gesteld voor het verlenen van een bijdrage aan werknemers van bedrijven die worden beëindigd in het kader van de herinrichting (zie 5.7.2). Deze regeling heeft zowel betrekking op bedrijven die door afkoop als door onteigening worden beëindigd.

201 (218)
Handeling **Het geven van richtlijnen aan de Herinrichtingscommissie voor de grondverwerving in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag -.
Periode 1979 - heden.
Product Regeling LV 14-08-1986, Stcrt. 158.

202 (219)
Handeling **Het stellen van regels voor het verlenen van een rijksbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd door toepassing van HWOOG Hoofdstuk II (Onteigening) of art. 58.**
Actor Minister van Landbouw.

Grondslag HWOG art. 26.
Periode 1978 - heden.
Product Reg. 22-12-1978, Stcrt. 252.
Opmerking Zie voor de met de regeling in verband staande handelingen paragraaf 5.7.2 van het RIO.

5.5.2 Aankoop en pacht van gronden

203 (243)
Handeling **Het verwerven van zakelijke of persoonlijke rechten op grond in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.
Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 38.1.
Periode 1979 - heden.

204 (284)
Handeling **Het adviseren aan SBL/BBL over vaststelling of wijziging van een aankoopbeleid voor de grondverwerving in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 38.1.
Periode 1979 - heden.

205 (244)
Handeling **Het vaststellen en wijzigen van een aankoopbeleid voor de grondverwerving in het herinrichtingsgebied.**

Actor SBL, sinds 1983 BBL.
Grondslag Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 38.1.
Periode 1979 - heden.

5.5.3 Algehele vergoeding

206 (285)
Handeling **Het bepalen van de gevallen waarin een eigenaar of pachter algehele vergoeding in geld zal ontvangen, omdat de waarde van de rechten op zijn in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën gelegen onroerende goederen zo gering is, dat hij geen redelijk belang heeft bij de toedeling.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag HWOG art. 58.1, 61.4.
Periode 1979 - heden.

207 (228)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de bepaling door de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën van de gevallen waarin een eigenaar of pachter algehele vergoeding in geld zal ontvangen, omdat de waarde van de rechten op zijn in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën gelegen onroerende goederen zo gering is, dat hij geen redelijk belang heeft bij de toedeling.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag HWOG art. 58.1, 61.4.
Periode 1979 - heden.

208 (229)
Handeling **Het voorstellen aan de Minister van Landbouw tot wanneer een eigenaar of pachter in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën een aanvraag voor algehele vergoeding in geld alsmede een toeslag kan indienen.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag Reg. LV 14-08-1986, Stcrt. 158, art. 2.1.
Periode 1986 - heden.

209 (220)
Handeling **Het vaststellen en bekend maken tot wanneer een eigenaar of pachter in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën een aanvraag voor algehele vergoeding in geld alsmede een toeslag kan indienen.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag Reg. LV 14-08-1986, Stcrt. 158, art. 2.1.
Periode 1986 - heden.

210 (286)
Handeling **Het beschikken op een aanvraag van een eigenaar of pachter in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën voor een algehele vergoeding in geld.**
Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag HWOG art. 58.1, 61.4.
Periode 1979 - heden.

Na goedkeuring van zijn aanvraag kan een aanvrager een voorschot op de vergoeding krijgen. De HCOG tracht overeenstemming over de hoogte van het voorschot te bereiken. Lukt dit niet, dan wordt deze op verzoek van de eigenaar of pachter door de R-C vastgesteld, na advies van de HWOG.

211 (287)
Handeling **Het behandelen van een verzoek van een eigenaar of pachter om een voorschot op een algehele vergoeding in geld ex HWOG art. 58 of 20.4, alsmede zo nodig het**

adviseren van de rechter-commissaris bij vaststelling van de hoogte van het voorschot.

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag HWOOG art. 58.4, 61.4.
Periode 1979 - heden.

212 (297)

Handeling **Het vaststellen van de hoogte van een voorschot aan een eigenaar of pachter op een algehele vergoeding in geld, indien deze daarover met de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën geen overeenstemming heeft bereikt.**

Actor Rechter-commissaris.
Grondslag HWOOG art. 58.4, 61.4.
Periode 1979 - heden.

5.6 TOESLAGEN BIJ BEDRIJFSBEËINDIGING: O&S-FONDS

5.6.1 Beëindigingsvergoedingen

Het Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw heeft in 1964, 1965, 1967 en 1972 een viertal bedrijfsbeëindigingsregelingen in het leven geroepen, die betrekking hebben op alle sectoren van de landbouw (zie 2.6). De laatste regeling, het Beëindigingsvergoedingsbesluit, heeft gewerkt tot c 1990. De regelingen zijn vooral bedoeld om bedrijfsbeëindiging in het kader van een wettelijke landinrichting (was: ruilverkaveling) te realiseren, maar zijn in principe niet tot bedrijven of grond binnen zo'n gebied beperkt.

Een overzicht van alle voor landinrichting relevante regelingen van het O&S-fonds is te vinden in de Bijlage. De saneringsregelingen die niet primair de grondverwerving in een 'wettelijk' landinrichtingsproject betreffen worden behandeld in 14.7.

Bij de beoordeling van de aanvragen om een bedrijfsbeëindigingssubsidie spelen de Provinciale Advies Commissies (PAC) van het O&S-fonds een belangrijke rol (zie H. 1). Aan een PAC worden toegevoegd de HID van de Voorlichtingsdienst van het ministerie van Landbouw en de HID CD, die het secretariaat verzorgt.

Het stramien van de afdoening van een aanvraag is onder de opeenvolgende regelingen weinig veranderd. Een aanvraag dient een ondernemer in bij de desbetreffende districtsbureauhouder van de Stichting Uitvoering Landbouwmaatregelen (STULM), vanaf 1988 DUR, die als 'postbus' fungeert. De districtsbureauhouder zendt de aanvraag aan de HID CD/LagroBo, vanaf 1984 aan de directeur LGK, vanaf 1989 aan de directeur LNO, die onderzoekt of de aanvrager voldoet aan de voorwaarden. Als dit niet het geval is, beslist de HID afwijzend. Sinds medio 1965 is de directeur CD bevoegd in bijzondere gevallen van een afwijzing op deze grond af te wijken. In het Beëindigingsvergoedingsbesluit (1972) keert deze bepaling niet terug. De HID CD/LaGroBo, resp. zijn taakopvolger doet de aanvraag met zijn

bevindingen aan de betreffende PAC toekomen, die een advies over de aanvraag geeft, formeel aan het bestuur van het fonds, in feite aan de directeur CD/LD. Deze is bevoegd namens het bestuur van het O&S-fonds een aanvraag goed te keuren en in dat kader een beëindigingsovereenkomst met de aanvrager te sluiten. De tegenprestatie van de ondernemer is het verkopen of verpachten aan SBL/BBL van zijn grond. (Deze 'verwervingshandeling' is mede begrepen in de desbetreffende handeling in de paragrafen 5.2 t/m 5.5). Bij de verwerving bepaalt SBL/BBL de termijn waarvoor en de voorwaarden waaronder de grond van de ondernemer in een ruilverkavelingsgebied wordt gepacht (Beëindigingsvergoedingsbesluit (1972) art. 7.1).

Degene die beschikt op de aanvraag zorgt ook voor de naleving van de overeenkomst, d.w.z. hij zorgt voor uitbetaling en controleert of de wederpartij haar verplichtingen nakomt. Ingevolge dezelfde regeling kan degene die de beschikking afgeeft ook ontheffing verlenen van de bepaling dat bij bedrijfsbeëindiging de gebouwen onttrokken worden aan agrarisch gebruik.

213 (248, 257, 265)

Handeling **Het beoordelen of toepassing van een beëindigingsvergoedingsregeling in een landinrichtingsgebied leidt tot duurzame verbetering van bestaande bedrijven, of dat een zelf in gebruik nemen van de grond leidt tot duurzame onttrekking aan het gebruik voor de landbouw.**

Actor Voorbereidingscommissie, nadien Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag BB O&S-fonds nrs. 25 en 103;
Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 17;
Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 21.

Periode 1967 - na 1991.

Opmerking Buiten landinrichtingsgebieden wordt de handeling door het bestuur van het O&S-fonds uitgevoerd.

214 (249, 258, 266)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van een verpachting van grond in het kader van een beëindigingsvergoeding.**

Actor Voorbereidingscommissie, nadien Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag BB O&S-fonds nr. 25.

Periode 1967 - 1991.

Opmerking Buiten landinrichtingsgebieden wordt deze handeling door het O&S-bestuur uitgevoerd.

215 (291)

Handeling **Het besluiten dat geen aanvragen voor een vergoeding ingevolge het Beëindigingsvergoedingsbesluit 1972 kunnen worden ingediend.**

Actor Directeur DBL.

Grondslag Beëindigingsvergoedingsbesluit (1972) (BB O&S-fonds nr. 106), zoals gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 294.

Periode 1977 - 1991.

216	(298)
Handeling	Het besluiten of een aanvraag voor een beëindigingsvergoeding voor toekenning in aanmerking komt.
Actor	Provinciale Advies Commissie O&S-fonds, gedelegeerd aan: HID Landinrichting; 1984 directeur LGK, 1989 directeur LNO.
Grondslag	BB O&S-fonds nrs. 3, 15, 28 en 106.
Periode	1964 - na 1991.
Opmerking	Activiteiten zijn: de aanvraag onderzoeken, toetsen aan de in de regeling genoemde uitsluitingsgronden en op grond daarvan eventueel afwijzen. In een bijzonder geval kan degene die beschikt op de aanvraag (zie onder) afwijken van het besluit.
217	(300)
Handeling	Het beschikken op een aanvraag om een beëindigingsvergoeding, alsmede (bij goedkeuring) het sluiten en effectueren van een overeenkomst met de aanvrager of diens weduwe, waarin de rechten en plichten van partijen worden vastgelegd.
Actor	Bestuur O&S-fonds, gedelegeerd aan: 1964 directeur CD; 1976 directeur DBL; 1984 directeur LGK; 1988 directeur LNO.
Grondslag	BB O&S-fonds nrs. 3, 15, 28 en 106.
Periode	1964 - na 1991.
Opmerking	Betreft ook de uitbetaling, evt. herziening van bedragen, controle op naleving van de bepalingen van de beschikking en evt. terugvordering, al dan niet verhoogd met een boete.
218	(245)
Handeling	Het beschikken op een verzoek om ontheffing van een ondernemer om zijn grond in eigendom aan SBL/BBL over te dragen, indien en voor zover de grond niet ligt in een ruilverkavelingsgebied.
Actor	SBL; sinds 1983: BBL.
Grondslag	BB O&S-fonds nr. 106.
Periode	1972 - 1991.
Opmerking	Geschiedt onder bepaling aan wie en onder welke voorwaarden de overdracht zal geschieden.

5.6.2 Uittredingsvergoedingen

Zoals vermeld in 2.6 heeft het O&S-fonds in 1970, resp. 1978 twee opeenvolgende, permanent bedoelde regelingen vastgesteld voor ondernemers die in het kader van een bedrijfsbeëindigingsvergoeding van het fonds hun bedrijf beëindigen, ter vergoeding van de kosten van uittreding uit een samenwerkingsverband (vennootschap e.d.) in de landbouw. Deze regelingen zijn de Vergoedingsregeling uittreding uit een samenwerkingsverband in de landbouw (vastgesteld bij BB nr. 77) en het Uittredingsvergoedingsbesluit

(vastgesteld bij BB nr. 200). De uitvoering van de eerste regeling berust bij de CD, vanaf 1976 bij DBL, die ook met de uitvoering van de tweede regeling is belast.

Volledigheidshalve wordt vermeld dat een drietal uittredingsregelingen van het O&S-fonds die geen verband houden met landinrichting in dit rapport buiten beschouwing gebleven zijn. Deze regelingen zijn:

- Besluit toepassing artikelen Beëindigingsvergoedingsbesluit op werknemers voor wie beëindiging dienstverband deel uitmaakt van een maatregel waarin door het O&S-fonds een bijdrage wordt verleend, vastgesteld bij BB nr. 131, 1974; ingetrokken bij BB nr. 403, 1988;
- Bijdrageregeling uittreding oudere agrarische werknemers, vastgesteld bij BB 61, 1970; ingetrokken bij BB nr. 403, 1988;
- Vergoedingsregeling uittreding werknemers in de landbouw, vastgesteld bij BB nr. 403, 1988.

De CD was betrokken bij de uitvoering van een deel van de eerstgenoemde regeling. Voor het overige berustte de uitvoering van de drie regelingen bij sectordirecties van het ministerie van Landbouw en het provinciale apparaat daarvan.

219 (299)

Handeling **Het besluiten of een aanvraag voor een uittredingsvergoeding voor toekenning in aanmerking komt.**

Actor Provinciale Advies Commissie O&S-fonds, gedelegeerd aan:
HID Landinrichting; 1984 directeur LGK, 1988 directeur LNO.

Grondslag BB O&S-fonds nrs. 77 en 200.

Periode 1971 - na 1991.

Opmerking Activiteiten zijn: de aanvraag onderzoeken, toetsen aan de in de regeling genoemde uitsluitingsgronden en op grond daarvan eventueel afwijzen. In een bijzonder geval kan degene die beschikt op de aanvraag (zie onder) afwijken van het besluit.

220 (301)

Handeling **Het beschikken op een aanvraag om een uittredingsvergoeding, alsmede (bij goedkeuring) het sluiten en effectueren van een overeenkomst met de aanvrager of diens weduwe, waarin de rechten en plichten van partijen worden vastgelegd.**

Actor Bestuur O&S-fonds; 1978 of eerder gedelegeerd aan directeur CD/LD, sinds 1978 directeur DBL; 1984 directeur LGK; 1989 directeur LNO.

Grondslag BB O&S-fonds nrs. 77 en 200.

Periode 1970 - na 1991.

Opmerking De handeling betreft dus mede de uitbetaling, de eventuele herziening van bedragen, controle op naleving van de bepalingen van de beschikking en eventuele terugvordering, al dan niet verhoogd met een boete.

5.7 **TOESLAGEN BIJ BEDRIJFSBEËINDIGING: MINISTER VAN LANDBOUW**

5.7.1 Toeslagen afkoop (potentiële) toedelingsrechten en toeslagen verkoop of verpachting

buiten een blok

Om de grondverwerving in landinrichtingsgebieden te stimuleren, is het sinds 1970 mogelijk behalve een algehele vergoeding in geld ook een toeslag van het ministerie van Landbouw te verkrijgen. Het gaat hierbij om de volgende regelingen. Dit geschiedt ingevolge de Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten (1970) (zie H. 2). Deze regeling (Stcrt. 123) is van toepassing op ruilverkavelingen in voorbereiding volgens de RW 1954 en beperkte zich tot in 1974 tot het kopen en verkopen van grond, dus niet de verpachting. De regeling betreft het verlenen van een toeslag aan een eigenaar of pachter terzake van de verkoop of verpachting van gronden aan SBL/BBL in het kader van ruilverkaveling. Door de Centrale Commissie is ook het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën aangewezen voor toepassing van de regeling (HWOOG, MvT p. 69). De regeling kent geen specifieke wettelijke grondslag.

Met de inwerkingtreding van de LW is de bovengenoemde Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten opgevolgd door de Regeling verlening toeslag ter zake van overdracht in eigendom of verpachting van landbouwgronden (1985, Stcrt. 213) (Zie H. 2). Deze is een uitvoeringsregeling ex art. 11 van de LW, van toepassing op de gebieden op het Voorbereidingsschema (dus waar ruilverkaveling of herinrichting zal plaatsvinden), alsmede op de gebieden waarvoor een voorstel tot aanpassingsinrichting is gedaan. De regeling betreft het verlenen van een toeslag aan een grondgebruiker terzake van de verkoop of verpachting van gronden aan SBL/BBL. Anders dan bij de voorgaande regeling hoeft de grond zich niet in een te herverkavelen deel (blok) van het landinrichtingsgebied te bevinden. Bij herinrichting kan zij buiten een blok dan ook gedurende de gehele landinrichting gelden; bij ruilverkaveling en aanpassingsinrichting is zij van toepassing tot het besluit tot landinrichting (zie H. 8) is genomen.

Naast de bovengenoemde regeling is in 1985 ook de Regeling afkoop toedelingsrechten (Stcrt. 1985, 213) in werking getreden (zie H. 2), eveneens een uitvoeringsregeling van de LW (ex art. 146.3). Deze betreft het verlenen van een toeslag aan een eigenaar of pachter bij de afkoop van toedelingsrechten in het kader van een herverkaveling (ongeacht de vorm van landinrichting) nadat een besluit tot landinrichting is genomen. De regeling heeft uiteraard alleen betrekking op gronden in een blok en is dus complementair ten opzichte van de bovengenoemde regeling in die zin dat wanneer die niet meer van toepassing is, omdat een besluit tot landinrichting is genomen, een beroep op de onderhavige regeling openstaat.

Ten slotte is in 1986 (Stcrt. 158) de Regeling grondverwerving Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën van kracht geworden (zie hierboven, 5.5.1). Dit is een speciale regeling voor de stimulering van de grondverwerving in het herinrichtingsgebied, analoog aan de Regeling afkoop toedelingsrechten. Zij heeft geen specifieke wettelijke grondslag in de HWOOG. De regeling is van toepassing nadat een besluit tot herinrichting is genomen en betreft binnen een blok het verlenen van een toeslag aan een eigenaar of pachter bij afkoop van toedelingsrechten en buiten een blok de verlening van een toeslag bij overdracht of verpachting van gronden aan SBL/BBL.

De bovengenoemde regelingen zijn wat betreft de procedure en de verdeling van de bevoegdheden en taken nagenoeg gelijk. Een aanvraag voor een toeslag wordt ingediend bij de betrokken HID CD/Insp

Landinrichting, sinds 1989 bij de directeur LNO. Een aanvraag om een toeslag wegens afkoop van toedelingsrechten wordt direct aan een LC, resp. de HCOG gericht, die immers ook de afwikkeling van de algehele vergoeding verricht (zie boven).

In alle regelingen geldt als voorwaarde voor een toeslag, dat de gebruiker (dan wel eigenaar of pachter) de grond, waarop hij zijn bedrijf uitoefent en waarvan hij eigenaar is in zijn geheel aan SBL/BBL overdraagt, bij afkoop van toedelingsrechten: voor zover gelegen binnen het blok. Grond waarvan de gebruiker geen eigenaar is, wordt door de eigenaar aan SBL/BBL in eigendom overgedragen of verpacht onder bepaling door SBL/BBL van de voorwaarden en de termijn.

Degene die in alle regelingen op de aanvraag beslist is de directeur CD/LD, die in het kader van de afhandeling met de gebruiker ten aanzien van wie het voornemen bestaat hem een toeslag toe te kennen, een overeenkomst sluit (vanwege de Staat) waarin de rechten en verplichtingen van partijen zijn vastgelegd. In dat kader is de directeur in de meeste regelingen bevoegd het gebruik van de grond te regelen waarvan de gebruiker geen eigenaar is. Voorts kan de grond door de eigenaar voor een door de directeur goed te keuren termijn worden verpacht of verhuurd aan een in overeenstemming met de directeur aan te wijzen persoon, dan wel onder door de directeur te stellen voorwaarden door de eigenaar zelf in gebruik genomen. Ook is de directeur CD/LD volgens de meeste regelingen bevoegd al dan niet toestemming te verlenen tot het gebruik voor de landbouw van bedrijfsgebouwen die niet aan SBL/BBL zijn verkocht, tot het in eigendom of gebruik behouden van een gedeelte van de grond, of tot een tijdelijke voortzetting van het bedrijf. De directeur is ook belast met de uitbetaling van de toeslag. Vanzelfsprekend kan de directeur de toeslag terugvorderen indien de overeenkomst wordt overtreden, verhoogd met een boete.

221	(230)
Handeling	Het voorstellen aan de Minister van Landbouw tot wanneer een eigenaar of pachter buiten een blok een aanvraag voor een toeslag kan indienen als bedoeld in: - Regeling verlening toeslag overdracht/verpachting landbouwgronden 1985; - Regeling grondverwerving Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën 1986.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 11.2. Reg. LV 14-08-1986, Stcrt. 158, art. 2.2 (HOG).
Periode	1985 - heden.
Opmerking	Onder de LW alleen van toepassing in een herinrichtingsgebied.

222	(221)
Handeling	Het bepalen tot wanneer een eigenaar of pachter buiten een blok een aanvraag voor een toeslag kan indienen als bedoeld in: - Regeling verlening toeslag overdracht/verpachting landbouwgronden 1985; - Regeling grondverwerving Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën 1986.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	LW art. 11.2. Reg. LV 14-08-1986, Stcrt. 158, art. 2.2 (HOG).

Periode	1985 - heden.
223	(250, 259, 267)
Handeling	Het adviseren van de directeur van de CD/LD over een verzoek om een toeslag als bedoeld in: - Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten 1970; - Regeling verlening toeslag overdracht/verpachting landbouwgronden 1985; - Regeling afkoop toedelingsrechten 1985.
Actor	Vorbereidingscommissie, nadien Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag	Reg. LV 25-06-1970, Stcrt. 123, art. 11.3; Reg. LV 28-10-1985, Stcrt. 213, art. 11.3. Reg. LV 29-10-1985, Stcrt. 213, art. 10.2.
Periode	1970 - heden.
224	(1015)
Handeling	Het voor de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën aanwijzen van de subcommissie Agrarische Zaken als adviesorgaan in de zin van art. 11a van de Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten 1970.
Actor	Centrale Commissie.
Bron	Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).
Periode	1977 - 1985.
Opmerking	Is geschied ingevolge het van toepassing verklaren van de Beschikking van 1970 op het herinrichtingsgebied.
225	(288)
Handeling	Het adviseren aan de directeur CD/LD over een verzoek om een toeslag als bedoeld in de Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten 1970 dan wel de Regeling Grondverwerving Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën 1986.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	Besl. CCC waarbij deze de Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten van toepassing heeft verklaard op het herinrichtingsgebied; Reg. LV 14-08-1986, Stcrt. 158, art. 11.3.
Periode	1986 - heden.
226	(270)
Handeling	Het beschikken op een verzoek van een eigenaar of pachter om een toeslag als bedoeld in: - Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten 1970; - Regeling verlening toeslag overdracht/verpachting landbouwgronden 1985; - Regeling afkoop toedelingsrechten 1985;

- Regeling grondverwerving Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën 1986;

alsmede het sluiten en effectueren van een overeenkomst waarin de rechten en plichten van partijen worden vastgelegd.

Actor Directeur CD/LD.
Grondslag Reg. LV 25-06-1970, Stcrt. 123, art. 11.4;
Reg. LV 28-10-1985, Stcrt. 213, art. 11.4;
Reg. LV 29-10-1985, Stcrt. 213, art. 10.3.
Reg. LV 14-08-1986, Stcrt. 158, art. 11.4 (HOG).
Periode 1970 - heden.

227 (222)

Handeling **Het bij wijze van uitzondering bepalen dat een toeslag als bedoeld in:**
- Regeling verlening toeslag overdracht/verpachting landbouwgronden 1985;
- Regeling afkoop toedelingsrechten 1985;
- Regeling grondverwerving Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën 1986;
vijftien keer de pachtwaarde bedraagt.

Actor Minister van Landbouw.
Grondslag Reg. LV 28-10-1985, Stcrt. 213, art. 8.3.
Reg. LV 29-10-1985, Stcrt. 213, art. 7.3.
Reg. LV 14-08-1986, Stcrt. 158, art. 8.3 (HOG).
Periode 1985 - heden.

228 (231)

Handeling **Het adviseren aan de Minister van Landbouw over een verzoek om een toeslag als bedoeld in de Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten 1970, als daarover geen overeenstemming bestaat tussen de directeur CD/LD en een Voorbereidingscommissie.**

Actor Centrale Commissie.
Grondslag Reg. 25-06-1970, Stcrt. 123, art. 11.5.
Periode 1970 - 1985.

229 (223)

Handeling **Het na advies van de Centrale Commissie beschikken op een verzoek om een toeslag als bedoeld in de Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten, als daarover geen overeenstemming bestaat tussen de directeur CD/LD en een Voorbereidingscommissie.**

Actor Minister van Landbouw.
Grondslag Reg. 25-06-1970, Stcrt. 123, art. 11.5.
Periode 1970 - 1985.

230 (1016)

Handeling **Het van toepassing verklaren van de regels omtrent het verlenen van een toeslag als bedoeld in de Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten 1970 of de Regeling verlening toeslag terzake van overdracht of verpachting landbouwgronden 1985 op een bedrijf waarvan de grond voor ten minste de helft ligt in een gebied dat door SBL/BBL tot aankoopgebied is verklaard.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag Reg. LV 25-06-1970, Stcrt. 123, gew. 1974, Stcrt. 20, art. 11a; Reg. LV 28-10-1985, Stcrt. 213, art. 12.

Periode 1974 - heden.

Opmerking De Centrale Commissie heeft de Beschikking van 1970 van toepassing verklaard op het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën en ingevolge daarvan de desbetreffende subcommissie Agrarische Zaken aangewezen als adviesorgaan voor de directeur CD/LD (zie handeling 224 RIO).

231 (1020)

Handeling **Het periodiek verstrekken aan de Centrale Commissie van een overzicht van de toegekende toeslagen ingevolge de:**

- **Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten 1970;**
- **Regeling verlening toeslag overdracht/verpachting landbouwgronden 1985;**
- **Regeling afkoop toedelingsrechten 1985;**
- **Regeling grondverwerving Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën 1986.**

Actor Directeur CD/LD.

Grondslag Reg. LV 25-06-1970, Stcrt. 123, art. 11.6; Reg. LV 28-10-1985, Stcrt. 213, art. 11.8; Reg. LV 29-10-1985, Stcrt. 213, art. 10.7; Reg. LV 14-08-1986, Stcrt. 158, art. 11.8.

Periode 1970 - heden.

5.7.2 Bijdragen voor werknemers

De Regeling bijdragen werknemers in landinrichtingsgebieden (zie H. 2) is een algemene uitvoeringsregeling van de LW (art. 50). De regeling is zowel van toepassing bij herinrichting en ruilverkaveling, ongeacht de wijze van voorbereiding, als bij aanpassingsinrichting. De regeling voorziet in een loondervings- en een verhuiskostenbijdrage voor werknemers van bedrijven die worden beëindigd als gevolg van art. 11 of art. 146 van de wet. Dit laatste wil zeggen in verband met de Regeling verlening toeslag ter zake van overdracht in eigendom of verpachting van landbouwgronden (1985) of de Regeling afkoop toedelingsrechten (1985).

Daarnaast zijn specifiek voor Oost-Groningen en Midden-Delfland regelingen voor werknemers getroffen (zie resp. de paragrafen 5.4.1 en 5.5.1). De regelingen zijn nagenoeg gelijk aan de algemene regeling, maar hebben zowel betrekking op bedrijven die door afkoop als door onteigening worden beëindigd. Ook in de in 1986 tot RROG gewijzigde BROG is een regeling opgenomen voor werknemers van bedrijven die worden beëindigd, in dit geval als gevolg van Titel 6, paragraaf 2 van de regeling (zie H. 14).

- 232 (268)
 Handeling **Het stellen van nadere voorwaarden en voorschriften voor de toekenning van een rijksbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd door toepassing van LW art. 11 of 146.**
 Actor Landinrichtingscommissie.
 Grondslag Reg. LV 08-10-1985, Stcrt. 199, art. 6.4, 15.2.
 Periode 1985 - heden.
- 233 (282)
 Handeling **Het stellen van nadere voorwaarden en voorschriften voor de toekenning van een rijksbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd door toepassing van RWMD Hfd. II (Onteigening) of art. 18.**
 Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
 Grondslag Reg. LV 27-07-1978, Stcrt. 146, art. 6.4, 15.2.
 Periode 1979 - heden.
- 234 (289)
 Handeling **Het stellen van nadere voorwaarden en voorschriften voor de toekenning van een rijksbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd door toepassing van HWOOG Hfd. II of art. 58.**
 Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en de Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
 Grondslag Reg. LV 22-12-1978, Stcrt. 252, art. 6.4, 15.2.
 Periode 1979 - heden.
 Opmerking HWOOG Hfd. II betreft de onteigening van gronden t.b.v. de herinrichting.
- 235 (292)
 Handeling **Het goedkeuren van de door een Landinrichtingscommissie, de Reconstructiecommissie Midden-Delfland, Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën of een Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied gestelde nadere voorwaarden en voorschriften aan de toekenning van een rijksbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd door toepassing van LW art. 11 of 146; RWMD Hfd. II of art. 18; HWOOG Hfd. II of art. 58.**
 Actor Directeur DBL.
 Grondslag Reg. LV 08-10-1985, Stcrt. 199, art. 6.5, 15.2.
 Reg. LV 27-07-1978, Stcrt. 146, art. 6.5, 15.2 (RWMD).
 Reg. LV 22-12-1978, Stcrt. 252, art. 6.5, 15.2 (HWOOG).
 Periode 1979 - heden.
- 236 (269)

Handeling **Het beschikken op een aanvraag om een loondervings- of verhuiskostenbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd door toepassing van LW art. 11 of 146.**

Actor Landinrichtingscommissie.

Grondslag Reg. LV 08-10-1985, Stcrt. 199, art. 18.1, 21.1.

Periode 1985 - heden.

237 (283)

Handeling **Het beschikken op een aanvraag om een loondervings- of verhuiskosten-bijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd door toepassing van RWMD Hfd. II of art. 18.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag Reg. LV 27-07-1978, Stcrt. 146, art. 18.1, 21.1.

Periode 1979 - heden.

238 (290)

Handeling **Het beschikken op een aanvraag om een loondervings- of verhuiskosten-bijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd door toepassing van HWOG Hfd. II of art. 58.**

Actor Herinrichtingscommissie, met Deelgebiedscommissie.

Grondslag Reg. LV 22-12-1978, Stcrt. 252, art. 6.4, 15.2.

Periode 1979 - heden.

239 (293)

Handeling **Het betaalbaar stellen van een loondervings- of verhuiskostenbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd door toepassing van LW art. 11 of 146; RWMD Hfd. II of art. 18; HWOG Hfd. II of art. 58.**

Actor Directeur DBL.

Grondslag Reg. LV 08-10-1985, Stcrt. 199, art. 6, 11, 12, 22, 24.

Reg. LV 27-07-1978, Stcrt. 146, art. 6, 11, 12, 22, 24 (RMD).

Reg. LV 22-12-1978, Stcrt. 252, art. 6, 11, 12, 22, 24 (HOG).

Periode 1978 - heden.

De betaalbaarstelling' omvat behalve het ineens of maandelijks betalen van het vastgestelde bedrag onder meer de volgende activiteiten: toezien of de ontvanger nog steeds voldoet aan de voorwaarden; terugvordering of verrekening van eventueel teveel ontvangen bedragen; beëindiging uitkering bij aanvang dienstbetrekking, bedrijf of beroep; herziening van bedragen (als het CAO-loon wordt gewijzigd); omzetting van een maandelijks loondervingsuitkering in een uitkering ineens; controle of verhuizing inderdaad heeft plaatsgevonden.

6.1**INLEIDING**

In H. 4 is de projectorganisatie die is belast met de voorbereiding en uitvoering van een landinrichting bij wet behandeld. In de volgende hoofdstukken zal op de primaire activiteiten van die projectorganisatie en op de daarmee samenhangende handelingen van de overige bij een project betrokken actoren worden ingegaan. Voordat de inhoudelijke activiteiten, gericht op het bereiken van de doelstellingen van een project, aan de orde komen, wordt in dit hoofdstuk aandacht geschonken aan de beheersaspecten van een landinrichting. Beheersaspecten hebben betrekking op de inzet en de bewaking van tijd, kosten, kwaliteit, informatie en organisatie. De beheersaspecten betreffen derhalve de middelen, in de ruimste zin van het woord, die nodig zijn om een project te kunnen laten 'draaien'. In dat verband kan ook het geheel van specifieke bevoegdheden dat de projectorganisatie wordt toegekend in verband met de uitvoering van de taak als een beheersaspect worden aangemerkt.

Het is niet de opzet in dit hoofdstuk alle genoemde aspecten geheel en al te behandelen. Ten eerste zijn de organisatorische inrichting van een project en de instructie van de projectorganisatie reeds in een vorig hoofdstuk aan de orde gesteld. Ten tweede worden gaandeweg een project beheersaspecten in combinatie met inhoudelijke activiteiten geregeld: zo bevat een landinrichtingsplan (zie H. 7) ook een begroting voor de uitvoering van een project. Het derde punt hangt hier mee samen: er wordt aan herinnerd dat de handelingen waar het in dit rapport om gaat, gericht zijn op een extern product. Het projectbeheer geeft voor een groot deel aanleiding tot 'secundaire' activiteiten, dat wil zeggen werkzaamheden van ondersteunende aard waarbij alleen interne producten worden afgescheiden.

Met de gegeven restricties wordt in het onderstaande aandacht besteed aan de handelingen van de projectorganisatie en aan de daarmee samenhangende handelingen van de overige betrokken actoren ten aanzien van het beheer van een project. Daarbij wordt in de respectieve onderdelen van dit hoofdstuk het aspect van de kwaliteitsbewaking in zijn algemeenheid behandeld onder het hoofd 'Toezicht'. De paragraaf 'Financiering en planning' betreft in het bijzonder de aspecten tijd en kosten. In de daarop volgende paragraaf worden de bevoegdheden van de projectorganisatie aangestipt en in vervolg daarop de schadevergoedingsregelingen, die samenhangen met de uitoefening van die bevoegdheden, aan de orde gesteld. Een afzonderlijke paragraaf betreft het tijdelijk beheer van verworven gronden. Hierbij staat, in tegenstelling tot de overige paragrafen, niet een beheersaspect in zijn algemeenheid centraal, maar gaat het om een speciaal onderwerp waarbij dus diverse beheersaspecten van toepassing zijn. Ten slotte wordt de (externe) informatievoorziening behandeld in een rubriek 'Voorlichting'.

6.2**ALGEMENE WETTEN**

6.2.1 Toezicht

De leidinggevende rol van de Centrale Commissie beperkt zich niet tot het uitvaardigen van algemene richtlijnen en voorschriften, maar kan zich ook uitstrekken tot het stellen van bijzondere bepalingen, geldend voor (een aspect van) de taakuitvoering van een afzonderlijke commissie, hetzij in aanvulling op, hetzij in afwijking van de vigerende instructie of de nadere regelgeving. In de praktijk zal deze leiding veelal worden uitgevoerd door de secretaris van de CCC/CLC, i.c. de directeur CD/LD. Tevens laat de Centrale Commissie zich periodiek informeren over de voortgang van de projecten, zowel van de kant van het provinciale/regionale apparaat van de CD/LD, als van de kant van het directievoerend lichaam (Heidemij, etc.) en het KADOR.

In verband met het toezicht door de Centrale Commissie heeft het provinciale/regionale apparaat van de CD/LD een spilfunctie. Verschillende keren in de geschiedenis van het ruilverkavelingsbeleid sinds WO II is sprake geweest van het instellen van provinciale cultuurtechnische commissies onder een overkoepelende CCC. Om uiteenlopende redenen zijn de provinciale commissies nooit gerealiseerd. Het bestuurlijke 'gat' tussen de landelijke Centrale Commissie en de commissies ter plaatse is ambtelijk opgevuld door het provinciaal/regionaal apparaat van het ministerie van Landbouw, c.q. van de CD/LD. De eerste provinciale functionaris die de Centrale Commissie 'in den lande' ter beschikking stond was de Rijks Cultuur Consulent (RCC); als in 1954 de CD een eigen provinciaal apparaat krijgt, gaat het om de hoofdingenieur-directeur (HID) van de CD. In 1972 worden bij het provinciale apparaat van de CD/LD ook taken ondergebracht van andere onderdelen van het ministerie van Landbouw: we krijgen dan de HID LaGroBo, later de inspecteur Landinrichting; vanaf 1989 fungeert het provinciaal apparaat van de LD als onderdeel van de regionale directies LNO en is de betreffende functionaris de directeur LNO.

De regionale functionaris is formeel in tweeërlei gedaante betrokken bij het werk van een PC of LC (of een VC, IC e.d.): ten eerste als adviseur van de commissie(s) ter plaatse, uit naam van de Minister van Landbouw; ten tweede als toezichthouder op de commissies ter plaatse, namens de (secretaris van de) Centrale Commissie. In deze laatste hoedanigheid kan hij de Centrale Commissie of haar secretaris in alle zaken, waarover de commissies ter plaatse met de Centrale Commissie correspondeert van advies dienen. In de praktijk van alledag gaan de adviserende en de toezichthoudende bevoegdheden ten opzichte van een commissie ter plaatse uiteraard makkelijk in elkaar over. Het heeft dan ook weinig zin de advisering en toezicht te vertalen in verschillende handelingen. De uitvoerende functionaris ten aanzien van toezicht en advisering is veelal niet de genoemde ambtenaar maar een districtsingenieur van de CD/LD. Activiteiten van de regionale functionaris of diens ambtenaren die deel uitmaken van een handeling die formeel is toebedeeld aan een 'hogere' actor (Minister van Landbouw, Centrale Commissie, Secretaris Centrale Commissie) zijn uiteraard onder die regionale actor niet nog eens apart vermeld.

240	(310)
Handeling	Het houden van toezicht op de taakuitvoering door een Voorbereidings-, Inspraak- of Aankoopcommissie of andere voorbereidende commissie, dan wel Plaatselijke Commissie, resp. Landinrichtingscommissie.
Actor	Centrale Commissie.

Grondslag Leidinggevende taak; zie Reg. CCC 1955 (gew.), art. 2.1.
Periode (1938) - heden.
Opmerking Geschiedt na advies door de provinciale functionaris van de CD/LD, optredend namens de CCC als toezichthouder (zie onder).

241 (326)

Handeling **Het (on)gevraagd adviseren aan een Voorbereidings-, Inspraak- of Aankoopcommissie of andere voorbereidende commissie, dan wel Plaatselijke Commissie, resp. Landinrichtingscommissie over haar taakuitvoering, alsmede het houden van toezicht bij de voorbereiding en uitvoering van werken en het (on)gevraagd adviseren aan de (secretaris van de) Centrale Commissie in alle aangelegenheden waarover de desbetreffende commissie met haar correspondeert.**

Actor RCC, later HID/Insp Landinrichting; sinds 1989: directeur LNO.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955, art. 7.2 (advisering Centrale Commissie); art. 31, 34, 35, 36.2, 37 (toezicht commissie ter plaatse).
Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 6.2. (advisering Centrale Commissie); art. 32, 34, 36.2 (toezicht commissie ter plaatse). Overeenkomstige bepalen zijn te vinden in de instructies voor commissies aanpassingsinrichting.

Periode 1945 - heden.

Opmerking Procedurele adviezen, bijv. beoordeling van het schetsontwerp van een landinrichtingsplan (zie H. 7), zijn niet in de handeling begrepen.

242 (1025)

Handeling **Het opmaken van een kwartaalverslag over een in uitvoering zijnde ruilverkaveling, resp. landinrichting.**

Actor RCC, later HID/Insp Landinrichting; sinds 1989: directeur LNO.

Bron Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).

Periode Jaren 1940 of later - heden.

243 (1021)

Handeling **Het ontvangen van een door de provinciale/regionale functionaris van de CD/LD opgemaakte kwartaalverslag over een in uitvoering zijnde ruilverkaveling, resp. landinrichting.**

Actor Centrale Commissie.

Bron Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).

Periode Jaren 1940 of later - heden.

244 (1022)

Handeling **Het ontvangen van een door KADOR en/of een directievoerend lichaam opgemaakt kwartaalverslag over een in uitvoering zijnde ruilverkaveling, resp. landinrichting.**

Actor Centrale Commissie.

Bron Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).

Periode Jaren 1940 of later - heden.

245 (1026)
Handeling **Het opstellen van een kwartaalverslag over een in uitvoering zijnde ruilverkaveling, resp. landinrichting.**
Actor KADOR.
Bron Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).
Periode Jaren 1940 of later - heden.

246 (311)
Handeling **Het al of niet goedkeuren van een voorstel van een Plaatselijke of Landinrichtingscommissie over de aanbesteding van een werk, als deze niet openbaar kan plaatsvinden.**
Actor Secretaris CCC/CLC / directeur CD/LD.
Grondslag Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 35.
Specifieke instructies voor commissies aanpassingsinrichting.
Periode 1985 - heden.
Opmerking Geschiedt onder de RW 1954 door de HID/Insp Landinrichting, namens de directeur CD/LD (zie boven).

16 (1009)
Handeling **Het behandelen van diverse bezwaren van en kwesties met rechthebbenden bij een landinrichting.**
Actor Centrale Commissie.
Bron Archief CD/LD en CCC/CLC vanaf 1975 (CAS).
Periode 1975 of eerder - heden.
Opmerking De term rechthebbenden refereert aan degenen die een recht hebben waaraan een in een blok begrepen onroerende zaak is onderworpen (zie de hoofdstukken 11 t/m 13 van het RIO).

6.2.2 Financiering en planning

Er wordt aan herinnerd dat alle kosten van een ruilverkaveling, resp. landinrichting door de Minister van Landbouw worden voorgeschoten. Deze door middel van de directeur van de CD/LD ter beschikking gestelde gelden zijn te onderscheiden in een subsidiedeel en een voorfinancieringsdeel. In de voorbereidingsfase worden overwegend administratiekosten gemaakt, door de Centrale Commissie, de Landinrichtingscommissie en de betrokken rijksdiensten, die krachtens de wet door het Rijk worden gedragen. Ook de opdrachten aan derden voor onderzoek en beleidsondersteuning komen in principe ten laste van het Rijk in aanmerking. De krediettoewijzing voor een project geschiedt jaarlijks en is een afgeleide van de op de rijksbegroting voor de voorbereiding van projecten ter beschikking gestelde gelden. De kredieten worden door de Centrale Commissie over de verschillende projecten verdeeld (zie H. 2).

Na de goedkeuring door de CCC/CLC van het uitvoeringsplan voor een project, dat ook een begroting bevat, wordt een rijksbijdrage voor het project bepaald, enerzijds gebaseerd op de aangegeven kredietbehoefte, anderzijds op de vigerende subsidiënormen ten aanzien van de uit te voeren werken, resp. de te treffen voorzieningen en maatregelen. Deze bijdrage wordt toegekend door de directeur CD/LD namens de Minister van Landbouw. Een rijksbijdrage-toezegging kan worden gewijzigd, bijv. ter aanpassing aan het veranderende loon- en prijspeil, maar ook omdat de subsidiënormen worden veranderd of als gevolg van de wijziging van een uitvoeringsplan.

247	(302)
Handeling	Het vaststellen of wijzigen van de rijksbijdrage ter uitvoering van een ruilverkaveling, resp. ter uitvoering van een landinrichtings- of aanpassingsplan.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	-.
Periode	(1938) - heden.
Opmerking	Wijziging kan geschieden in het kader van het goedkeuren van een planwijziging tijdens de uitvoeringsfase (zie H. 9).

Ook tijdens de uitvoering is het de Centrale Commissie die aan een project de kredieten verleend (zie H. 2). Dit geschiedt op basis van de genoemde rijksbijdrage-toezegging en uitgaande van het op de rijksbegroting voor uitvoering van landinrichtingsprojecten ter beschikking staande bedrag en de door de Plaatselijke Commissie, resp. Landinrichtingscommissie in beginsel jaarlijks kenbaar gemaakte kredietbehoefte (werkplan). Uit het voorgaande volgt dat de jaarlijkse krediettoewijzing aan een project geen vast bedrag is. Een verlaging van het jaarlijkse krediet als gevolg van bezuinigingen op de rijksbegroting leidt zo tot een langere uitvoeringsduur en een vertraagde aflossing van de rijksschuld met betrekking tot een in uitvoering zijnd project. Om een oplopen van de schuld ten aanzien van de post 'landinrichtingsprojecten in uitvoering' tegen te gaan, kan in het kader van de rijksbegroting worden besloten jaarlijks minder nieuwe projecten in uitvoering te nemen.

Bij de voorbereiding kan een LC (voordien de Centrale Commissie) door middel van overeenkomsten met lagere openbare lichamen of eventueel private rechtspersonen aanvullende bijdragen verkrijgen voor de bekostiging van afzonderlijke voorzieningen. Deze kunnen later als voorschotten worden toegevoegd aan het budget van de PC/LC. Volgens de LW is een LC verplicht dergelijke concept-overeenkomsten ter goedkeuring door de Centrale Commissie in te zenden met het voorontwerp van het landinrichtingsplan.

248	(312)
Handeling	Het voorbereiden, aangaan en effectueren van een overeenkomst met een openbaar lichaam (geen rijksorgaan) of andere rechtspersoon, over de financiering van een voorziening in een plan voor een ruilverkaveling.
Actor	Centrale Commissie.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	1945 - 1985.

249 (329)
 Handeling **Het voorbereiden, aangaan en effectueren van een overeenkomst met een openbaar lichaam (geen rijksorgaan) of andere rechtspersoon, over de financiering van een voorziening in een landinrichtingsprogramma of landinrichtingsplan.**
 Actor Landinrichtingscommissie
 Bron LW art. 35.2, 74.3, 84.4.
 Periode 1985 - heden.

250 (313)
 Handeling **Het al dan niet goedkeuren van een overeenkomst van een Landinrichtingscommissie met een openbaar lichaam (geen rijksorgaan) of andere rechtspersoon over de financiering van een voorziening in een landinrichtingsprogramma of landinrichtingsplan.**
 Actor Centrale Commissie.
 Grondslag LW art. 35.2, 74.3, 84.4.
 Periode 1985 - heden.

Systematische planning heeft zich in de loop van de jaren 1950 een plaats verworven bij het totstandbrengen van een ruilverkaveling, waarschijnlijk eerst in de uitvoeringsfase en naderhand in de voorbereidingsfase van projecten. In de voorbereidingsfase van een ruilverkaveling volgens de RW 1954 is de planning formeel een aangelegenheid van de (secretaris van de) Centrale Commissie, aangezien een Plaatselijke Commissie dan nog niet is benoemd (zie H. 4). Onder de LW is de LC de voornaamste formele actor bij het totstandbrengen van de planning van een landinrichting. Feitelijk echter werd en wordt de planning gemaakt en bijgehouden door de toegevoegde ambtenaren van de CD/LD. In de ruilverkavelingspraktijk van de jaren 1970 en later is de rol van een Voorbereidingscommissie bij de planning vergelijkbaar met de rol die onder de LW door een LC wordt vervuld.

De ontwikkeling van plannings vereist afstemming en coördinatie van de werkzaamheden van de verschillende bij het project betrokken ambtelijke instanties. Met name heeft zij de integratie van de werkzaamheden van de ambtenaren van KADOR en die van CD/LD bij een ruilverkaveling gestimuleerd. Aanvankelijk worden alleen (meer)jaarlijkse werkplannen gemaakt. Netwerkplanning doet zijn intrede in 1966 (gezamenlijk proefobject CD en Heidemij, bij de voorbereiding van de ruilverkaveling 'Korendijk' (ZH)). Een netwerkplanning is gebaseerd op de onderscheiding van achtereenvolgens of gelijktijdig te verrichten activiteiten in een complexe proceduregang, in dit geval de voorbereiding van ruilverkaveling, resp. landinrichting. Sinds de jaren 1970 wordt bij het opstellen en wijzigen van een netwerkplanning de computer toegepast.

Het opstellen van de netwerkplanning geschiedt op basis van voorschriften van de directeur CD/LD en vindt plaats in samenwerking met de betrokken ambtenaren van de CD/LD en overige deskundigen; bij aanpassingsinrichting na overleg met het bevoegd orgaan. De netwerkplanning wordt toegezonden aan de directeur CD/LD en is de grondslag voor de kredietplanning en voor het jaarlijkse werkplan. Dit laatste behoeft telkens de goedkeuring van de directeur CD/LD. Ook deze kredietplanning en de jaarlijkse werkplannen worden opgesteld op basis van door de directeur LD gegeven voorschriften. Het opstellen van de kredietplanning en van werkplannen geschiedt weer in samenwerking met de verschillende betrokken ambtelijke organisaties.

Een (half)jaarlijkse voortgangsrapport vormt de grondslag voor eventuele wijziging van netwerk- of kredietplanning. In het geval van een aanpassingsinrichting wordt het werkplan opgesteld na overleg met het bevoegd orgaan. Bij wijziging van de instructie voor de LC belast met herinrichting of ruilverkaveling is een jaarlijkse actualisering van de netwerk- en kredietplanning voorgeschreven. Er worden aparte plannings gemaakt voor de voorbereiding en voor de uitvoering. In de onderstaande handelingen zijn zij samengevoegd.

251 (330, 343, 347)

Handeling **Het vaststellen, wijzigen of actualiseren van een meerjarenplanning of netwerkplanning voor de voorbereiding, dan wel uitvoering van een ruilverkaveling, resp. landinrichting.**

Actor Voorbereidingscommissie, nadien Plaatselijke Commissie;
sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 18.1; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 11.1;
specifieke instructies voor commissies aanpassingsinrichting.

Periode Jaren 1950 - heden.

252 (331, 344, 348)

Handeling **Het vaststellen, wijzigen of actualiseren van een kredietplanning voor de voorbereiding, dan wel uitvoering van een ruilverkaveling, resp. landinrichting.**

Actor Voorbereidingscommissie, nadien Plaatselijke Commissie;
sinds 1985 Landinrichtingscommissie.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 18.2; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 11.2; gew.
1988, Stcrt. 253; specifieke instructies voor commissies aanpassingsinrichting.

Periode Jaren 1950 - heden.

253 (332, 345, 349)

Handeling **Het opstellen van een (half)jaarlijks voortgangsrapport inzake de voorbereiding, dan wel uitvoering van een ruilverkaveling, resp. landinrichting.**

Actor Voorbereidingscommissie, nadien Plaatselijke Commissie;
sinds 1985 Landinrichtingscommissie.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 18.3; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 11.3 (verv.
1988, Stcrt. 253); specifieke instructies commissies aanpassingsinrichting.

Periode Jaren 1950 - 1988 of later.

254 (333, 346, 350)

Handeling **Het opstellen van een jaarlijks werkplan voor de voorbereiding, dan wel uitvoering van een ruilverkaveling, resp. landinrichting.**

Actor Voorbereidingscommissie, nadien Plaatselijke Commissie;
sinds 1985 Landinrichtingscommissie.

Grondslag Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 12.1; Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 19.1;
specifieke instructies voor commissies aanpassingsinrichting.

Periode Jaren 1950 - heden.

255	(360)
Handeling	Het al dan niet goedkeuren van het jaarlijks werkplan voor de voorbereiding, dan wel van een ruilverkaveling, resp. landinrichting.
Actor	Directeur CD/LD.
Grondslag	Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 19.1; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 12.1; specifieke instructies voor commissies aanpassingsinrichting.
Periode	Jaren 1950 - heden.
256	(303)
Handeling	Het voorschieten van de kosten van de voorbereiding en uitvoering van een ruilverkaveling, resp. landinrichting, alsmede het voeren van de financiële administratie van de Plaatselijke Commissie of Landinrichtingscommissie.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	RW 1938 art. 87-88; RW 1954 art. 115-116; LW art. 222.
Periode	(1938) - heden.

6.2.3 Bevoegdheden; schadevergoedingen

Tijdens de voorbereiding zijn onder de ruilverkavelingswetten geen speciale verbodsbepalingen in het gebied van kracht. Onder de LW echter is het met ingang van het moment waarop het ontwerp van een landinrichtings- of aanpassingsplan ter inzage is gelegd, zonder toestemming van de LC verboden om handelingen te verrichten, die de verwezenlijking van het plan ernstig belemmeren (LW art. 48, 70, 116). Volgens de RW 1938, de RW 1954 en ook de LW is het na een besluit tot ruilverkaveling, resp. landinrichting voor eigenaren of gebruikers in een blok verboden om zonder toestemming van de LC, handelingen te verrichten of na te laten waardoor de waarde van de betrokken onroerende goederen zou veranderen. Deze bepaling is bij een herinrichting volgens de gefaseerde voorbereiding van een project al ruim voor de afsluiting van de voorbereidingsfase van toepassing. Overtreding van een bovengenoemd verbod wordt met een boete bestraft.

Met betrekking tot de werkzaamheden ter voorbereiding en uitvoering van een landinrichting geldt reeds onder de RW 1938 een gedoogplicht voor eigenaren en gebruikers: een eigenaar of een gebruiker moet goedvinden dat zijn grond wordt betreden, daarop gravingen of opmetingen worden verricht of tekens gesteld, dan wel werken worden uitgevoerd. De uitvoerder moet wel kunnen aantonen dat deze werkzaamheden door de Centrale Commissie nodig worden geacht. Zo nodig wordt de tussenkomst van de burgemeester of de kantonrechter ingeroepen, op wiens bevel het verrichten der handelingen, desnoods met de sterke arm, mogelijk wordt gemaakt.

De schade als gevolg van de voorbereidende werkzaamheden wordt vergoed. Bij geschil over het beloop van de schade wordt dit door de kantonrechter bij beschikking bepaald (geen hoger beroep). Een schadevergoeding komt ten laste van het Rijk en is begrepen in de lijst van geldelijke regelingen (zie H. 13).

257 (314)
Handeling **Het behandelen van een verzoek van, resp. het optreden in rechte in een geschil met een eigenaar of gebruiker om vergoeding van schade als gevolg van handelingen ter voorbereiding van landinrichting.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1938, gew. 1941, art. 20.3; RW 1954 art. 29.3; LW art. 9.3.
Periode (1941) - heden.

Ook de schade die uit de uitvoering van een ruilverkaveling, resp. van een landinrichtings- of aanpassingsplan voortvloeit, wordt uit 's Rijks kas betaald. Een geschil over de hoogte van de schade wordt onder de LW door de kantonrechter bepaald. Bij de eerdere wetten wordt een geschil beslecht in de procedure tegen de lijst der geldelijke regelingen. Bij landinrichting ingevolge de LW kan een voorschot op de schadevergoeding worden gegeven.

258 (335, 352)
Handeling **Het vaststellen van normen voor de vergoeding van schade als gevolg van de uitvoering van een ruilverkaveling, resp. een landinrichtingsplan.**
Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 39.2; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 38.
Periode Jaren 1950 - heden.

259 (315)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de door een Plaatselijke of Landinrichtingscommissie vastgestelde normen voor de vergoeding van schade als gevolg van de uitvoering van een ruilverkaveling, resp. een landinrichtingsplan.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 39.2; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 38.
Periode Jaren 1950 - heden.

260 (336, 353)
Handeling **Het behandelen van een verzoek van, resp. het optreden in rechte in een geschil met een eigenaar of gebruiker om vergoeding van schade als gevolg van de uitvoering van een ruilverkaveling, resp. een landinrichtingsplan.**
Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag RW 1938, gew. 1941, art. 41.2, 69.5; RW 1954 art. 54.6, gew. 1962, art. 54a.3; LW art. 129.2.
Periode (1941) - heden.

261 (1023)
Handeling **Het optreden bij een geding voor de rechtbank inzake een geschil met een eigenaar of gebruiker om vergoeding van schade als gevolg van de uitvoering van een ruilverkaveling, resp. een landinrichtingsplan.**
Actor Centrale Commissie.

Bron Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).
Periode (1941) - heden.

262 (334)
Handeling **Het behandelen van een aanvraag om een voorschot op een schadevergoeding als gevolg van de uitvoering van een landinrichtingsplan, alsmede het adviseren aan de rechter-commissaris over de hoogte daarvan.**
Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag LW art. 129.3.
Periode 1985 - heden.

263 (361)
Handeling **Het vaststellen van de hoogte van een voorschot op een schadevergoeding als gevolg van de uitvoering van een landinrichtingsplan.**
Actor Rechter-commissaris.
Grondslag LW art. 129.3.
Periode 1985 - heden.

264 (351)
Handeling **Het behandelen van een verzoek om schadevergoeding van een ondernemer wegens wijziging van een waterloop die aan een onderneming drijfkracht levert.**
Actor Plaatselijke Commissie.
Grondslag RW 1938 art. 18; RW 1954 art. 17.
Periode (1938) - 1985.
Opmerking Ook deze schadevergoedingen zijn begrepen in de lijst der geldelijke regelingen (zie H. 13).

6.2.4 Tijdelijk beheer van gronden en werken

Tijdens de voorbereiding en uitvoering van een ruilverkaveling, resp. landinrichting wordt ten behoeve van de verwezenlijking van de plannen grond verworven (zie het vorige hoofdstuk). De verworven gronden moeten tot zij zijn toegedeeld, toegewezen of anderszins vervreemd, tijdelijk worden beheerd. Dit beheer van gronden moet worden onderscheiden van het tijdelijk gebruik van de gronden in een blok (zie H. 9), waarbij vooruitgelopen wordt op de toedeling.

Met het grondbeheer is deels de PC/LC, deels SBL/BBL belast. Tot 1983 vindt het beheer plaats volgens richtlijnen van de Centrale Commissie. Ingevolge art. 29.3 van de Wet agrarisch grondverkeer (1981) is er voor het beheer van gronden verworven in ruilverkavelingsgebieden (sinds 1985 landinrichtingsgebieden) een ministeriële regeling gekomen, de Beschikking tijdelijk beheer en vervreemding van land in landinrichtingsgebieden in uitvoering (Stcrt. 1983, 41). Deze regeling is vervallen bij en opgevolgd door de Regeling beheer en vervreemding in landinrichtingsgebieden in uitvoering (Stcrt. 1987, 117).

Onder materieel beheer wordt verstaan het treffen van regelingen met betrekking tot het gebruik en het onderhoud van de verworven grond, vanaf de verwerving tot aan de overschrijving van de akte van toedeling (of bij herinrichting buiten een blok: de betreffende notariële akte) (zie H. 12). Het financiële beheer betreft de afwikkeling van de financiële gevolgen van het materiële beheer. Dit laatste houdt o.m. in het werven, inschrijven en selecteren van gegadigden voor tijdelijk gebruik; het bedingen, in rekening brengen en innen van gebruikersvergoedingen; het voeren van de beheersadministratie en (in het geval van een PC/LC) het betalen van vergoedingen aan SBL/BBL voor het door haar gevoerde beheer. Aan gebruikers wordt een vergoeding in rekening gebracht die maximaal de hoogst toegestane pacht prijs bedraagt. Het financiële beheer wordt gevoerd door het orgaan dat het materiële beheer voert. Voor zover de PC/LC het beheer voert, legt zij hiervan jaarlijks verantwoording af aan SBL/BBL.

265 (337, 354)

Handeling **Het opstellen van een jaarverslag ter verantwoording aan SBL/BBL van het gevoerde beheer van verworven grond in een ruilverkaveling, resp. landinrichtingsgebied.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 11.2; Regeling LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 15.2.

Periode Jaren 1950 - heden.

Voor de inwerkingtreding van de regeling van 1983 (en krachtens deze regeling daarna nog in een aantal gebieden in uitvoering) voert SBL/BBL het beheer vanaf de datum van verwerving van het land tot en met het jaar waarin de PC is benoemd. Daarna, dus in de uitvoeringsfase, voert een PC het beheer. Door SBL/BBL wordt het beheer echter voortgezet tot aan de datum van overschrijving van de akte van toedeling in de openbare registers ten aanzien gronden die worden aangewend voor niet-agrarisch gebruik buiten het kader van het uitvoeringsplan, alsmede gronden die gelegen zijn binnen een aangewezen reservaatgebied of die worden aangewend voor uitgifte in erfpacht.

266 (364)

Handeling **Het beheren van de in een ruilverkaveling verworven grond tijdens de voorbereiding, alsmede tijdens de uitvoering voor zover en voor zolang het beheer niet door een Plaatselijke of Landinrichtingscommissie wordt gevoerd.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.

Bron Regeling LV 23-02-1983, Stcrt. 41 en 45.

Periode c 1950 - 1983 (en later).

Opmerking De regeling geeft ook de oude toestand weer.

267 (338, 355)

Handeling **Het beheren van de in een ruilverkaveling verworven grond tijdens de uitvoering, voor zover en voor zolang het beheer niet door SBL/BBL wordt gevoerd.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Bron Regeling LV 23-02-1983, Stcrt. 41 en 45.

Periode c 1950 - 1983 (en later).

Opmerking De regeling geeft ook de oude toestand weer.

Ingevolge de regeling van 1983 beheert SBL/BBL binnen een blok in principe alle grond t/m het jaar waarin het plan van toedeling van het blok ter inzage is gelegd. De beheersperiode strekt zich echter uit tot de datum van overschrijving van de akte van toedeling voor het blok waar het gaat om grond die wordt aangewend voor niet-agrarisch gebruik buiten het kader van het landinrichtings- of aanpassingsplan, voor de realisering van een reservaatgebied, of voor uitgifte in erfpacht. Buiten een blok beheert SBL/BBL in beginsel alle verworven grond zolang zij die in eigendom of pacht heeft. Van het grondbeheer door BBL zowel binnen als buiten het blok zijn echter uitgezonderd de gronden die op jaarbasis worden beheerd door de LC in verband met de uitvoering van werken (zie onder).

De LC neemt na het jaar waarin het plan van toedeling van een blok ter inzage is gelegd van BBL het beheer over van de in het blok gelegen grond uitgezonderd de gronden die onder beheer van BBL blijven (zie boven). Ook beheert de LC na het jaar waarin het uitvoeringsplan voor het betreffende blok is vastgesteld, alle grond die per jaar wordt aangewend voor het uitvoeren van werken, het compenseren van grondgebruikers die hun grond niet (meer) kunnen gebruiken omdat daarop werken worden of zijn uitgevoerd en het oplossen van incidentele problemen bij de uitvoering, zowel binnen een blok als daarbuiten. De uit het beheer voortvloeiende afwikkeling van de financiële gevolgen en de daarbij behorende administratie worden door SBL/BBL verricht voor zolang en voor zover zij de grond beheert. De beheerstaak is ook volgens de regeling van 1987 tussen BBL en de betreffende LC verdeeld. Deze nieuwe regeling brengt geen wijziging met zich mee in de taakverdeling tussen LC en BBL.

268	(365)
Handeling	Het beheren van de in een landinrichtingsgebied verworven grond in een blok tot de terinzagelegging van het plan van toedeling, en buiten een blok tot aan de overdracht, een en ander voor zover en voor zolang het beheer niet door een Plaatselijke of Landinrichtingscommissie wordt gevoerd.
Actor	SBL; sinds 1983: BBL.
Grondslag	Reg. LV 23-02-1983, Stcrt. 41 en 45, art. 3.1, 3.2, 4.1, 4.2a, 6.1; Reg. LV 18-06-1987, Stcrt. 117, art. 3.1, 3.2a, 3.4, 4.2, 6.1.
Periode	1983 - heden.
269	(339, 356)
Handeling	Het op jaarbasis beheren van de in een landinrichtingsgebied verworven grond in verband met de uitvoering, alsmede het vanaf de terinzagelegging van het plan van toedeling beheren van verworven gronden, voor zover in een blok gelegen en voor zover en zolang het beheer niet door SBL/BBL wordt gevoerd.
Actor	Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag	Reg. LV 23-02-1983, Stcrt. 41/45, art. 3.3, 4.2b, 4.3, 6.2; Reg. LV 18-06-1987, Stcrt. 117, art. 3.2b; 3.3; 4.1; 6.2.
Periode	1983 - heden.

Het gebruik van de verworven gronden tijdens de uitvoeringsfase betreft, zoals uit het bovenstaande blijkt, het doen uitvoeren van werken, het compenseren van grondgebruikers die hun grond niet (meer) kunnen gebruiken omdat daar werken worden of zijn uitgevoerd en het oplossen van incidentele problemen (zie

H. 9: plan van tijdelijk gebruik). Voor dit gebruik dient de PC/LC de goedkeuring hebben van de eigenaar/pachter, i.c. SBL/BBL. Dit geschiedt niet incidenteel of per object, maar op basis van een jaarlijks voorstel ten aanzien van alle betrokken gronden.

270 (340, 357)
Handeling **Het doen van een jaarlijks voorstel aan het hoofd SBL, resp. de directeur BBL inzake het gebruik in het komende jaar van grond voor uitvoering van werken, compensatie van grondgebruikers, of het oplossen van incidentele problemen bij de uitvoering.**
Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 11.3; Regeling LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 15.3.
Periode Jaren 1950 - heden.

271 (366)
Handeling **Het in overeenstemming met een Plaatselijke Commissie, resp. Landinrichtingscommissie jaarlijks beslissen over het gebruik in het komende jaar van grond voor uitvoering van werken, compensatie van grondgebruikers, of het oplossen van incidentele problemen bij de uitvoering.**
Actor SBL; sinds 1983: BBL.
Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 11.3; Regeling LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 15.3.
Periode Jaren 1950 - heden.

Voor zover op de door een PC/LC beheerde gronden werken zijn gerealiseerd (bijv. een weg), worden ook deze tijdelijk door de commissie beheerd en onderhouden. Beheer en onderhoud van nieuwe of verbeterde voorzieningen gaan onder de RW 1954 en de LW over op de tijdstippen dat de werken goedgekeurd zijn door de Centrale Commissie. Een eerder moment kan worden overeengekomen.

272 (341, 358)
Handeling **Het tijdelijk beheren en onderhouden van verbeterde, dan wel nieuw aangelegde voorzieningen van openbaar nut, dan wel het regelen van het beheer en het onderhoud van deze voorzieningen tot aan de toewijzing.**
Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag RW 1954 art.80.2; LW art. 135.2-3; Reg. LV 30-1-1985, Stcrt. 217, art. 49.1.
Periode 1955 (of eerder) - heden.

6.2.5 Voorlichting

In de meeste landinrichtingsprojecten wordt vanaf het begin van de voorbereiding tot het einde van een project voorlichting gegeven. Deze heeft betrekking op de mogelijkheden van het project, de wettelijke kaders en de rechten en plichten van de belanghebbenden. In een later stadium is de voorlichting meer gericht op de inhoud en de realisering van de plannen. De voorlichtingsactiviteiten worden veelal georganiseerd in samenwerking met landbouw- en andere belangenorganisaties. Door veel commissies

wordt de laatste decennia periodiek een huis-aan-huis-krant gemaakt. Het geven van voorlichting op speciale bijeenkomsten tijdens de voorbereiding gebeurt al sinds de eerste dagen van de ruilverkaveling. Zij diende ertoe de bevolking warm te krijgen voor een ruilverkaveling en zo aan het slot van de voorbereidingsfase een gunstige stemmingsuitslag te verkrijgen. Dit impliceert dat de voorlichtingstaak bij een ruilverkaveling onder de RW 1954 vooral toevalt aan de Voorbereidingscommissie, met haar wortels in de streek. In feite was de behoefte aan meer voorlichting een belangrijke overweging van de CCC voor het instellen van Voorbereidingscommissies. Voordien was de voorlichting formeel een aangelegenheid van (het secretariaat van) de Centrale Commissie, die dit in de praktijk toebedeelde aan het provinciaal apparaat van de CD.

Hoewel de voorlichting dus sinds de jaren 1950 in hoofdzaak een taak is van een VC of LC, zijn daarbij o.m. ook altijd rijksambtenaren betrokken geweest. Van het ministerie van Landbouw gaat het daarbij niet alleen om het provinciaal apparaat van de CD/LD, maar ook om vertegenwoordigers van SBB/BLB en van de dienst/directie voor de Landbouwvoorlichting. Voorts spelen ook provinciale, regionale en lokale ambtenaren en bestuurders een rol, bijv. van waterschap, provinciale waterstaat en gemeente.

273	(316)
Handeling	Het geven van algemene voorlichting tijdens de voorbereiding en uitvoering van een ruilverkaveling, resp. landinrichting.
Actor	Centrale Commissie, sinds ca 1955 met Voorbereidingscommissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	1945 - heden.

De voorlichting dient wel te worden onderscheiden van de inspraak, die onderdeel vormt van de wettelijke procedure ter vaststelling van een uitvoeringsplan of een landinrichtingsprogramma. De 'inspraakhandelingen' tijdens de voorbereiding worden beschreven in H. 7.

6.3 ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN

6.3.1 Toezicht

274	(369)
Handeling	Het houden van toezicht op de werkwijze van de herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Actor	Walcheren: Commissie van Toezicht; Zeeuwse Noodgebieden: Centrale Commissie.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	1947 - ca 1967.

275 (1024)

Handeling **Het adviseren van de Commissie van Toezicht voor de herverkaveling Walcheren inzake de aanbesteding van weken.**
Actor Centrale Commissie.
Bron Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).
Periode 1947 - ca 1960.

6.3.2 Financiering en planning

Bij de wet is bepaald dat de kosten van de herverkaveling Walcheren en de herverkaveling Zeeland ten laste komen van het Rijk. De vaststelling van de jaarlijkse rijksbijdrage geschiedt in het kader van de rijksbegroting. Als coördinerend orgaan treedt hierbij op de Commissie van Toezicht, resp. de in deze hoedanigheid optredende (subcommissie van de) Centrale Commissie, waarin de vertegenwoordigers van betrokken ministeries zitting hebben.

276 (370)
Handeling **Het opstellen van een jaarbegroting voor de herverkaveling Walcheren, i.c. Zeeland en inpassing van deze bedragen in de rijksbegroting.**
Actor Walcheren: Commissie van Toezicht;
Zeeuwse noodgebieden: Centrale Commissie.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.

De kredietbehoefte van het project wordt periodiek (wellicht ook incidenteel) aangegeven en verantwoord door de Herverkavelingscommissie.

De kredietverlening geschiedt anders dan bij een 'gewone' ruilverkaveling niet door de Centrale Commissie, maar wederom door de met het toezicht belaste commissie, mede op basis van de door de Herverkavelingscommissie aangegeven behoeften.

277 (371)
Handeling **Het ter beschikking stellen aan de Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland, van de rijks gelden uitgetrokken voor de herverkaveling.**
Actor Walcheren: Commissie van Toezicht;
Zeeuwse noodgebieden: Centrale Commissie.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.

278 (372)
Handeling **Het rapporteren aan de Minister van Landbouw en andere betrokken ministers over de voortgang van de herverkaveling Walcheren, i.c. Zeeland en over eventuele organisatorische, technische en financiële problemen.**
Actor Walcheren: Commissie van Toezicht;
Zeeuwse noodgebieden: Centrale Commissie.

Grondslag Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.

279 (379)

Handeling **Het periodiek rapporteren aan de Commissie van Toezicht, resp. de Centrale Commissie over de voortgang van de herverkaveling Walcheren, i.c. Zeeland en over eventuele organisatorische, technische en financiële problemen.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag Jaarverslagen HCW/HCZ.

Periode 1947 - ca 1967.

Product Werkplannen, kredietplannen, voortgangsverslagen.

Opmerking De financiële administratie van het project wordt gevoerd door de CD, die ook alle betalingen verricht.

280 (304)

Handeling **Het betalen van de kosten van de voorbereiding en uitvoering van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, alsmede het voeren van de financiële administratie van de Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag HWW 1947 art. 94.

Periode 1947 - ca 1967.

Opmerking In dit kader worden alle betalingen door de CD/LD uitgevoerd.

6.3.3 Bevoegdheden; schadevergoedingen

Een eigenaar of gebruiker moet gedogen dat ten behoeve van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland zijn grond wordt betreden of daarop gravingen of opmetingen worden verricht of tekens gesteld (HWW 1947 art. 18.1-2). Eventuele schade wordt vergoed en is begrepen in de lijst van geldelijke regelingen.

281 (373)

Handeling **Het behandelen van een verzoek van, resp. het optreden in rechte in een geschil met een eigenaar of gebruiker om vergoeding van schade als gevolg van handelingen ten behoeve van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 18.3; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1960.

Opmerking Heeft betrekking op de voorbereiding van de herverkaveling.

Evenals onder de algemene wetten is het eigenaren en gebruikers verboden zonder toestemming van de HCW/HCZ handelingen te verrichten of achterwege te laten waardoor de waarde van de hun onroerende goederen in het blok zou verminderen. Deze bepaling geldt onmiddellijk, en dus niet pas na vaststelling

van het uitvoeringsplan. De schade die uit de uitvoering van een herverkavelingsplan voortvloeit, wordt uit 's Rijks kas betaald.

282 (374)
Handeling **Het vaststellen van normen voor de vergoeding van schade als gevolg van de uitvoering van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1960.

283 (375)
Handeling **Het behandelen van een verzoek van, resp. het optreden in rechte in een geschil met een eigenaar of gebruiker om vergoeding van schade van een eigenaar of gebruiker als gevolg van de uitvoering van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947 art. 63.6.
Periode (1941) - heden.

Een specifieke schadevergoedingsregeling betreft die, welke kan worden uitgekeerd als in het belang van de herverkaveling door de HCW/HCZ een recht van pacht wordt gevestigd en de eigenaar hierdoor inkomsten derft (art. 14.3). De betreffende regeling komt aan de orde in het kader van de behandeling van de toedeling (zie H. 12). Een andere vergoedingsregeling (art. 46.3), in verband met de gedwongen uitplaatsing van bedrijven (zie het vorige hoofdstuk), is als gevolg van het nimmer toepassen van de betreffende procedure, nooit geëffectueerd.

6.3.4. Tijdelijk beheer van gronden en werken

284 (376)
Handeling **Het periodiek rapporteren aan SBL/BBL over het gevoerde beheer van de in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland verworven grond.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - Jaren 1960.

285 (377)
Handeling **Het tijdelijk beheren van de in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland verworven grond.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - Jaren 1960.

286 (359)

Handeling	Het tijdelijk beheren en onderhouden van verbeterde, dan wel nieuw aangelegde voorzieningen van openbaar nut in de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, dan we het regelen van het tijdelijk beheer en het onderhoud van deze voorzieningen.
Actor	Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron	Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode	1947 - Jaren 1960.
Opmerking	Geschiedt totdat de werken door GS zijn goedgekeurd.

6.3.5. Voorlichting

287	(378)
Handeling	Het geven van voorlichting over de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.
Actor	Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron	Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode	1947 - ca 1967.

6.4 RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND

6.4.1 Toezicht

288	(318)
Handeling	Het houden van toezicht op de werkwijze van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Actor	Centrale Commissie.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	1979 - heden.

6.4.2 Financiering en planning

In de initiatieffase is in het kader van de totstandkoming van de wet zelf (zie H. 3) door de betrokken ministers, ten behoeve van de parlementaire behandeling, een globale kostenraming gemaakt voor het project, waarbij ook te verwachten bijdragen van lagere overheden zijn ingecalculleerd.

In de voorbereidingsfase worden in het kader van de vaststelling van het reconstructieprogramma en van het plan van voorzieningen (zie H. 7) door de RCMD een begroting voor het project en een voorgestelde kostenverdeling opgesteld. De hoogte van de rijksbijdrage en de verdeling van de kosten over de rijksorganen resulteert uit het overleg dat in de Centrale Commissie (als interdepartementaal coördinatie-orgaan) wordt gevoerd. De rijksbijdrage toezegging wordt gedaan door de Minister(s) van Landbouw en

voor de Openluchtrecreatie in het kader van de goedkeuring van het ontwerp en de vaststelling van het plan van voorzieningen.

289 (319)
Handeling **Het coördineren van de rijksinbreng voor de reconstructie Midden-Delfland.**
Actor Centrale Commissie.
Bron De Laat, 37.
Periode 1979 - heden.

De kredietbehoefte van het project wordt periodiek aangegeven en verantwoord door de Reconstructiecommissie (zie onder). De kredietverlening geschiedt door de Centrale Commissie, die hier weer als interdepartementaal orgaan optreedt.

290 (320)
Handeling **Het ter beschikking stellen aan de Reconstructiecommissie Midden-Delfland van de rijksmiddelen uitgetrokken voor de reconstructie Midden-Delfland.**
Actor Centrale Commissie.
Bron Rijksbegrotingen 1979 e.v.
Periode 1979 - heden.

Het is aan de RCMD om door middel van overeenkomsten met andere openbare lichamen of eventueel private rechtspersonen aanvullende bijdragen te verkrijgen voor de bekostiging van de reconstructie. Concept-overeenkomsten worden door de RCMD ter goedkeuring door de Centrale Commissie ingezonden samen met het ontwerp van het plan van voorzieningen (zie H. 7).

291 (380)
Handeling **Het voorbereiden, aangaan en effectueren van een overeenkomst met een openbaar lichaam (geen rijksorgaan) of andere rechtspersoon, inzake een bijdrage in de kosten van de reconstructie Midden-Delfland.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, 20.1.
Periode 1979 - heden.

Ook voor de voorbereiding van de reconstructie van Midden-Delfland worden werkplannen opgesteld. Er is een werkplan voor de voorbereiding van het reconstructieprogramma, voor de voorbereiding van het plan van voorzieningen en voor de uitvoering van het hele plan, dat jaarlijks wordt herzien. In een werkplan wordt de behoefte aan kredieten opgenomen. Het werkplan staat ter goedkeuring van de Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie (CRM, sinds 1982 Landbouw). In het werkplan kan de mogelijkheid worden geschapen het reconstructieprogramma (zie H. 7) in gedeelten vast te stellen.

292 (381)
Handeling **Het opstellen van een werkplan voor de voorbereiding van het reconstructieprogramma Midden-Delfland, voor de voorbereiding van het plan van voorzieningen**

Midden-Delfland en het opstellen en jaarlijks herzien van een werkplan voor de uitvoering van het plan van voorzieningen Midden-Delfland.

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 15, 24, 25.
Periode 1979 - heden.

293 (305, 406)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van het werkplan voor de voorbereiding van het reconstructieprogramma Midden-Delfland, voor de voorbereiding van het plan van voorzieningen Midden-Delfland en van het werkplan voor de uitvoering van het plan van voorzieningen Midden-Delfland of een jaarlijkse herziening daarvan.**

Actor Minister van Landbouw in overeenstemming met de Minister voor de Openluchtrecreatie.
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 15, 24, 25.
Periode 1979 - heden.

294 (306)

Handeling **Het voorschieten van de kosten van de voorbereiding en uitvoering van de reconstructie Midden-Delfland, alsmede het voeren van de financiële administratie van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland.**

Actor Minister van Landbouw.
Grondslag RWMD art. 106; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 32.
Periode 1979 - heden.

295 (391)

Handeling **Het al of niet goedkeuren van een door de Reconstructiecommissie Midden-Delfland gesloten overeenkomst, waaraan uitgaven van meer dan f. 50.000 zijn verbonden.**

Actor Directeur CD/LD (of door hem aan te wijzen persoon).
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 27.
Periode 1979 - heden.

6.4.3 Bevoegdheden; schadevergoedingen

Een eigenaar of gebruiker moet gedogen dat ten behoeve van de reconstructie Midden-Delfland zijn grond wordt betreden of daarop gravingen of opmetingen worden verricht of tekens gesteld (RWMD art. 12.1-2). Eventuele schade wordt vergoed. Bij geschil over het beloop van de schade wordt dit door de kantonrechter bij beschikking bepaald (geen hoger beroep). Een schadevergoeding komt ten laste van het Rijk en is begrepen in de lijst van geldelijke regelingen (zie H. 13).

296 (382)

Handeling **Het behandelen van een verzoek van, resp. het optreden in rechte in een geschil met een eigenaar of gebruiker om vergoeding van schade als gevolg van handelingen ten behoeve van de reconstructie Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 12.3.
Periode 1979 - heden.
Opmerking Betreft de voorbereiding van de reconstructie.

Overgenomen uit de ruilverkavelingswetten is voorts het verbod voor eigenaren en gebruikers om zonder toestemming van de RCMD handelingen te verrichten of na te laten waardoor de waarde van hun onroerende goederen zou veranderen. Deze bepaling geldt nadat het plan van voorzieningen of een gedeelte daarvan is vastgesteld.

De schade als gevolg van handelingen ter uitvoering van het reconstructieplan worden uit 's Rijks kas betaald. Bij geschil over het beloop van de schade wordt dit beslecht in de procedure tegen de lijst der geldelijke regelingen. Het is mogelijk een voorschot op de vergoeding te verkrijgen.

297 (383)
Handeling **Het vaststellen van normen voor de vergoeding van schade als gevolg van de uitvoering van de reconstructie Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 30.
Periode 1979 - heden.

298 (317)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de door de Reconstructiecommissie Midden-Delfland vastgestelde normen voor de vergoeding van schade als gevolg van de uitvoering van de reconstructie.**

Actor Centrale Commissie.
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 30.
Periode 1979 - heden.

299 (384)
Handeling **Het behandelen van een verzoek van, resp. het optreden in rechte in een geschil met een eigenaar of gebruiker om vergoeding van schade als gevolg van de uitvoering van de reconstructie Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 46.7.
Periode 1979 - heden.

300 (385)
Handeling **Het behandelen van een aanvraag om een voorschot op een schadevergoeding als gevolg van de uitvoering van het reconstructieplan Midden-Delfland, alsmede het adviseren aan de rechter-commissaris over de hoogte daarvan.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 46.7.

Periode	Jaren 1980 - heden.
301	(362)
Handeling	Het vaststellen van de hoogte van een voorschot op een schadevergoeding als gevolg van de uitvoering van het reconstructieplan Midden-Delfland.
Actor	Rechter-commissaris.
Grondslag	RWMD art. 46.7.
Periode	Jaren 1980 - heden.

6.4.4 Tijdelijk beheer van gronden en werken

De van de Minister van Landbouw afkomstige 'Richtlijnen voor de grondverwerving in Midden-Delfland' uit 1980 (zie H. 5) bepalen dat de RCMD het tijdelijk beheer van gronden voert op basis van richtlijnen van de CCC.

In de Richtlijnen van 1980 is verder bepaald dat de in der minne door SBL/BBL en de door onteigening verkregen gronden door de RCMD tijdelijk worden beheerd, tot het moment dat het plan van toedeling wordt gerealiseerd of zoveel eerder als de verkregen gronden een definitieve bestemming hebben verkregen. Indien op deze gronden werken zijn uitgevoerd welke eerder in beheer en onderhoud naar een publiekrechtelijk lichaam zijn gegaan, gaat ook het beheer en onderhoud van deze gronden op dit tijdstip over naar deze lichamen. De RCMD betaalt in het kader van haar beheer SBL/BBL een vergoeding. Voorts verantwoordt de Reconstructiecommissie zich jaarlijks ten aanzien van SBL/BBL inzake het gevoerde beheer.

302	(386)
Handeling	Het opstellen van een jaarverslag ter verantwoording aan SBL/BBL van het gevoerde materiële beheer van het verworven land in het reconstructiegebied Midden-Delfland.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	Regeling VRO 23-06-1978 Stcrt. 124, art. 44.
Periode	1979 - heden.

303	(387)
Handeling	Het materieel beheren van het in der minne verworven en door onteigening verkregen land in het reconstructiegebied Midden-Delfland in uitvoering.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	Regeling VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 43.
Periode	1979 - heden.

304	(388)
Handeling	Het doen van een jaarlijks voorstel aan het hoofd SBL, resp. de directeur BBL inzake het gebruik in het komende jaar van grond voor uitvoering van werken,

compensatie van grondgebruikers, of het oplossen van incidentele problemen bij de uitvoering van de reconstructie Midden-Delfland.

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland
Grondslag Regeling VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 43.
Periode 1979 - heden.

305 (367)

Handeling **Het in overeenstemming met de Reconstructiecommissie Midden-Delfland jaarlijks beslissen over het gebruik in het komende jaar van grond voor uitvoering van werken, compensatie van grondgebruikers, of het oplossen van incidentele problemen bij de uitvoering van de reconstructie Midden-Delfland.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.
Grondslag Regeling VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 43.
Periode 1979 - heden.

306 (389)

Handeling **Het tijdelijk beheren en onderhouden van verbeterde, dan wel nieuw aangelegde voorzieningen van openbaar nut voor de reconstructie Midden-Delfland, dan we het regelen van het tijdelijk beheer en het onderhoud van deze voorzieningen.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag Reg VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 41, 42.
Periode 1979 - heden.
Opmerking Beheer en onderhoud vindt plaats tot de vaststelling van het (deel)plan van wegen en waterlopen en het landschapsplan of tot de werken door de Centrale Commissie zijn goedgekeurd.

6.4.5 Voorlichting

307 (390)

Handeling **Het geven van voorlichting over de voorbereiding van de reconstructie Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag Jaarverslagen CCC/CLC en LD.
Periode 1979 - heden.

6.5 GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING

6.5.1 Toezicht

308 (321)

Handeling	Het houden van toezicht op de werkwijze van de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Centrale Commissie.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	1979 - heden.

6.5.2 Financiering en planning

In de voorbereidingsfase worden in het kader van de vaststelling van het herinrichtingsprogramma en van het plan van voorzieningen (zie H. 7) door de HCOG een begroting voor het project en een voorgestelde kostenverdeling opgesteld. De hoogte van de rijksbijdrage en de verdeling van de kosten over de rijksorganen resulteert uit het overleg dat in de Centrale Commissie (als interdepartementaal coördinatie-orgaan) wordt gevoerd. De rijksbijdragetoezegging wordt gedaan door de Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie in het kader van de goedkeuring van het ontwerp en de vaststelling van het plan van voorzieningen (Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 23).

De hoogte van de financiële bijdrage van rijkswege ten behoeve van de uitvoering van het herinrichtingsplan wordt bij het in ontwerp vaststellen van het plan door de Centrale Commissie vermeld.

309	(322)
Handeling	Het cordineren van de rijksinbreng voor de herinrichting Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Centrale Commissie.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en LD.
Periode	1979 - heden.

310	(393)
Handeling	Het voorbereiden, aangaan en effectueren van een overeenkomst met een openbaar lichaam (geen rijksorgaan) of andere rechtspersoon inzake een bijdrage in de kosten van de herinrichting Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Bron	Rijksbegrotingen 1979 e.v.
Periode	1979 - heden.

Bij de herinrichting worden eerst een werkplan opgesteld voor het totstandbrengen van het herinrichtingsprogramma; vervolgens wordt per deelgebied een werkplan gemaakt inzake de voorbereiding van een herinrichtingsplan.

Ten slotte wordt t.a.v. de uitvoering van elk herinrichtingsplan een werkplan opgesteld, dat jaarlijks wordt herzien. In een werkplan wordt in ieder geval de behoefte aan kredieten opgenomen.

311	(394)
-----	-------

- Handeling **Het maken van een werkplan voor de voorbereiding van het herinrichtingsprogramma Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
- Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
- Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 14.1-2.
- Periode 1979 - 1984.
- 312 (308)
- Handeling **Het al dan niet goedkeuren van het werkplan voor de voorbereiding van het herinrichtingsprogramma Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
- Actor Minister van Landbouw.
- Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 14.3.
- Periode 1979 - 1984.
- 313 (395)
- Handeling **Het maken van een werkplan voor de voorbereiding van een herinrichtingsplan voor een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
- Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën, met Deelgebiedscommissie.
- Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 18.1-2.
- Periode 1979 - heden.
- 314 (323)
- Handeling **Het al dan niet goedkeuren van een werkplan voor de voorbereiding van een herinrichtingsplan voor een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
- Actor Secretaris Centrale Commissie (= directeur LD).
- Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 18.3.
- Periode 1979 - heden.
- 315 (396)
- Handeling **Het opstellen of jaarlijks herzien van een werkplan voor de uitvoering van een herinrichtingsplan voor een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
- Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en de Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
- Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 22.1, 23.1-2.
- Periode 1979 - heden.
- 316 (324)
- Handeling **Het al dan niet goedkeuren van een werkplan of jaarlijkse herziening daarvan voor de uitvoering van een herinrichtingsplan voor een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Secretaris Centrale Commissie (= directeur LD).
Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 22.1, 23.1-2.
Periode 1979 - heden.

905 (1094)
Handeling Het opstellen van voortgangsrapporten inzake de voorbereiding, dan wel uitvoering van een herinrichting.
Actor Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en Gronings-Drentse Veenkoloniën
Bron interview
Periode 1979 - heden

317 (309)
Handeling **Het voorschieten van de kosten van de voorbereiding en uitvoering van de herinrichting Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, alsmede het voeren van de financiële administratie van de Herinrichtingscommissie.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag HWOOG art. 125; Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 28.
Periode 1979 - heden.

318 (392)
Handeling **Het al of niet goedkeuren van een door de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën gesloten overeenkomst, inclusief de gunning van een aanbesteed werk, waaraan uitgaven van meer dan f. 50.000 zijn verbonden.**
Actor Directeur CD/LD (of door hem aan te wijzen persoon).
Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 24.
Periode 1979 - heden.

6.5.3 Bevoegdheden; schadevergoedingen

Een eigenaar/gebruiker moet gedogen dat ter voorbereiding van de herinrichting van een deelgebied zijn grond wordt betreden of daarop gravingen of opmetingen worden verricht of tekens gesteld (HWOOG art. 23.1-2). Eventuele schade wordt vergoed. In een geschil over het schadebeloop beschikt de kantonrechter (geen hoger beroep). Een vergoeding komt ten laste van het Rijk en is begrepen in de lijst van geldelijke regelingen (zie H. 13).

319 (397)
Handeling **Het vaststellen van normen voor de vergoeding van schade als gevolg van de voorbereiding of uitvoering van de herinrichting Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën ex HWOOG art 23.3 en 28.7.**
Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 27.

Periode 1979 - heden.

320 (325)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van door de Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en Gronings-Drentse Veenkoloniën vastgestelde normen voor de vergoeding van schade als gevolg van de voorbereiding of de uitvoering van de herinrichting ex HWOG art. 23.3 en 28.7.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 27.

Periode 1979 - heden.

321 (398)

Handeling **Het behandelen van een verzoek van, resp. het optreden in rechte in een geschil met een eigenaar of gebruiker om vergoeding van schade als gevolg van handelingen ter voorbereiding van de herinrichting (van een deelgebied) van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).

Grondslag HWOG 23.1-2.

Periode 1979 - heden.

Evenals onder alle andere landinrichtingswetten is het eigenaren en gebruikers verboden om zonder toestemming van de HCOG handelingen te verrichten of na te laten, waardoor de waarde van hun onroerende goederen zou veranderen. Het verbod is van kracht vanaf het moment dat een herinrichtingsplan is vastgesteld.

De schade die uit de uitvoering van een herinrichtingsplan voortvloeit, wordt uit 's Rijks kas betaald. Bij geschil over het beloop van de schade wordt dit door de arrondissementsrechtbank bepaald (geen hoger beroep). Het is mogelijk een voorschot op de vergoeding te verkrijgen.

322 (400)

Handeling **Het behandelen van een verzoek van, resp. het optreden in rechte in een geschil met een eigenaar of gebruiker om vergoeding van schade als gevolg van de uitvoering van een herinrichtingsplan voor de herinrichting Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of Deelgebiedscommissie.

Grondslag HWOG art. 28.7.

Periode 1979 - heden.

323 (403)

Handeling **Het behandelen van een aanvraag om een voorschot op een schadevergoeding als gevolg van de uitvoering van een herinrichtingsplan voor de herinrichting Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, alsmede het adviseren aan de rechter-commissaris over de hoogte daarvan.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en de Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of
Deelgebiedscommissie.
Grondslag HWOG art. 28.8.
Periode Jaren 1980 - heden.

324 (363)

Handeling **Het vaststellen van de hoogte van een voorschot op een schadevergoeding als gevolg van de uitvoering van een herinrichtingsplan voor het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Rechter-commissaris.
Grondslag HWOG art. 28.8.

In de HWOG (art. 76) is een speciale schadevergoedingsregeling opgenomen in verband met de opheffing van de Groninger Stadsrechten. Gezien het bijzondere onderwerp wordt deze regeling elders behandeld (zie H. 10).

6.5.4 Tijdelijk beheer van gronden en werken

Een regeling voor het tijdelijk beheer van de verworven grond in het herinrichtingsgebied is opgenomen in de instructie voor de HCOG. In het onderstaande wordt naar de betreffende artikelen in de instructie verwezen.

De beheerstaak is evenals onder de algemene wetten tussen SBL/BBL en de HCOG verdeeld, en wel op nagenoeg dezelfde wijze. Buiten een blok beheert SBL/BBL alle verworven grond zolang SBL/BBL deze in eigendom of pacht heeft (art. 38.5a), afgezien van de gronden die op jaarbasis worden beheerd door de Herinrichtingscommissie ingevolge art. 38.5b (zie onder).

Binnen een blok beheert SBL/BBL in principe alle grond t/m het jaar waarin het plan van toedeling van het blok ter inzage is gelegd (art. 38.2). De beheersperiode strekt zich echter uit tot de datum van overschrijving van de akte van toedeling voor het bewuste blok waar het gaat om grond die wordt aangewend voor niet agrarisch gebruik buiten het kader van het herinrichtingsplan, voor de realisering van een reservaatgebied, of voor uitgifte in erfpacht (art. 38.3a). Van het grondbeheer door SBL/BBL binnen het blok zijn uitgezonderd de gronden die op jaarbasis worden beheerd door de Herinrichtingscommissie ingevolge art. 38.3b (zie onder).

De uit het materieel beheer voortvloeiende afwikkeling van de financiële gevolgen en de daarbij behorende administratie worden door SBL/BBL verricht zolang en voorzover zij de grond beheert (art. 38.10).

In afwijking van het vorige lid voert de HCOG de administratie over het haar in materieel beheer gegeven land, bedoeld in art. 38.3, 38.4 en 38.5. (art. 38.11).

Nadat een herinrichtingsplan is vastgesteld, kan de uitvoering daarvan ter hand worden genomen. Tijdens die uitvoeringsfase, die duurt tot het plan van toedeling is overgeschreven in de openbare registers, beheert de HCOG (evenals een PC/LC onder de algemene wetten) alle grond die per jaar wordt aangewend voor

het uitvoeren van werken, voor het compenseren van grondgebruikers die hun grond niet (meer) kunnen gebruiken omdat daarop werken worden of zijn uitgevoerd en voor het oplossen van incidentele problemen bij de uitvoering, zowel binnen een blok (art. 38.3b) als daarbuiten (art. 38.5b). Daarnaast neemt de HCOG na het jaar waarin het plan van toedeling van een blok ter inzage is gelegd van SBL/BBL het beheer over van de in het blok gelegen grond (art. 38.4), uitgezonderd de gronden die ingevolge art. 38.3a (zie boven) onder beheer van SBL/BBL blijven.

325 (368)

Handeling **Het voeren van het materiële beheer over de in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën verworven grond voor zover en zolang deze niet wordt beheerd door de Herinrichtingscommissie.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.

Grondslag Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 38.2, 38.3a, 38.5a.

Periode 1979 - heden.

326 (399)

Handeling **Het voeren van het materiële beheer over de in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën verworven grond voor zover en zolang deze niet wordt beheerd door SBL/BBL.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.

Grondslag Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 38.3b, 38.4, 38.5b.

Periode 1979 - heden.

327 (401)

Handeling **Het betalen aan SBL/BBL van een vergoeding voor het in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën verworven land dat door de Herinrichtingscommissie wordt beheerd.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.

Grondslag Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 38.9a.

Periode 1979 - heden.

328 (402)

Handeling **Het opstellen van een jaarverslag ter verantwoording aan SBL/BBL van het materiële beheer over verworven land in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.

Grondslag Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 38.9c.

Periode 1979 - heden.

329 (404)

Handeling **Het tijdelijk beheren en onderhouden van verbeterde, dan wel nieuw aangelegde voorzieningen van openbaar nut in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de**

Gronings-Drentse Veenkoloniën, dan wel het regelen van het tijdelijk beheer en het onderhoud van deze voorzieningen.

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag Reg LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 36, 37.
Periode 1979 - heden.
Opmerking Beheer en onderhoud vindt plaats tot de toewijzing, of een eerder overeengekomen tijdstip.

6.5.5 Voorlichting

330 (405)

Handeling **Het geven van algemene voorlichting over de voorbereiding en uitvoering van de herinrichting (van een deelgebied).**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en de Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).

Grondslag Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode 1979 - heden.

7 DE PROJECTVOORBEREIDING

7.1 INLEIDING

7.1.1 Algemeen

Een landinrichtingsproject is in voorbereiding als de aanvraag voor het project is goedgekeurd, waarmee de initiatieffase is afgesloten (zie H. 3).

Sinds het Meerjarenplan voor ruilverkavelingen uit 1958 is algemeen bekend welke projecten per jaar in voorbereiding zijn; het Voorbereidingsschema landinrichting en zijn voorloper kwamen reeds ter sprake (H. 2). Voor de periode voor 1958 moet men zich voor een overzicht verlaten op de jaarverslagen van de Centrale Commissie.

Nadat een gebied voor de eerste keer op het Voorbereidingsschema is vermeld, stellen GS een LC in. Onder de RW 1954, sinds de tweede helft van de jaren vijftig, wordt een Voorbereidingscommissie ingesteld (zie H. 4). Dat geschiedt echter meestal niet onmiddellijk na goedkeuring van de aanvraag. Wat betreft een ruilverkaveling wordt de voorbereidingsfase van oudsher afgesloten met de stemming. Dit moment valt enige tijd na een besluit van GS tot voorlopige vaststelling van het uitvoeringsplan. De situatie onder de LW is ingewikkelder. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat de vaststelling van een landinrichtings- of aanpassingsplan door GS als de afsluiting van de voorbereidingsfase ingevolge de LW kan gelden. Een dergelijk besluit komt bij een gefaseerde voorbereiding van herinrichting echter pas geruime tijd tot stand na het besluit van GS dat herinrichting zal plaatsvinden.

7.1.2 Gewone (niet-gefaseerde) voorbereiding

Een 'gewone' (LW: vereenvoudigde) voorbereiding van landinrichting vindt plaats in geval van:

- ruilverkaveling volgens de RW 1938;
- ruilverkaveling volgens de RW 1954;
- herinrichting of ruilverkaveling volgens Hoofdstuk III, Titel 7 LW;
- aanpassingsinrichting volgens Hoofdstuk IV van LW.
- herverkaveling volgens de Herverkavelingswet Walcheren 1947 (HWW 1947) en de Herverkavelingswet Zeeuwse noodgebieden (HWZN);

Doel van de voorbereiding is de (voorlopige) vaststelling van een inrichtingsplan, opgesteld op basis van de doelstellingen voor de landinrichting (zie H. 3). Een dergelijk plan vormt de basis voor de uitvoering van de landinrichting. In de LW wordt zo'n uitvoeringsplan een landinrichtingsplan genoemd. In de RW 1938 en de HWW 1947 wordt alleen nog maar gesproken van een plan van wegen en waterlopen. Dit wordt onder de RW 1954 uitgebreid tot een plan van voorzieningen, opgenomen in een 'rapport ex art. 34' (zie onder).

Kern van een inrichtingsplan volgens de RW 1954 en de LW is een overzicht (met kaarten) van de in het kader van de inrichting te treffen maatregelen en voorzieningen ten aanzien van de infrastructuur, landschapsverzorging, bedrijfsvergroting, recreatie e.d. Daarnaast bevat een plan een begroting en verdere regelingen van de beheersaspecten.

De procedure kent de volgende hoofdonderdelen:

- het totstandbrengen van een voorontwerp van een inrichtingsplan;
- het totstandbrengen van een ontwerp van een inrichtingsplan;
- het (voorlopig) vaststellen van een inrichtingsplan.

Door de mogelijkheid onder de LW en de RWMD tot het in gedeelten vaststellen van het plan, alsook door het feit dat onder de HWOG geen herinrichtingsplan voor het gehele gebied, maar een of meer plannen per deelgebied worden gemaakt, kan in bepaalde delen van een landinrichtingsgebied reeds met de uitvoering worden begonnen als in andere delen de planvorming nog niet rond is.

Daar wijzigingen van een plan (die onder LW, RWMD en HWOG dezelfde voorbereidingsprocedure moeten doorlopen) nog tot ver in de uitvoeringsfase kunnen plaatsvinden, wordt de duur van de voorbereidingsfase voor bepaalde onderdelen/deelgebieden in voorkomende gevallen met jaren verlengd. Uit het bovenstaande blijkt tevens dat er van een keurige tijdsbreuk tussen voorbereidings- en uitvoeringsfase in de praktijk meestal geen sprake is. Beide fasen overlappen elkaar gedeeltelijk waar het gaat om verschillende (deel)gebieden binnen een landinrichtingsgebied.

7.1.3 Gefaseerde voorbereiding

Een gefaseerde voorbereiding van landinrichting volgens de LW kan plaatsvinden bij herinrichting of ruilverkaveling maar wordt alleen toegepast in gebieden met een complexe problematiek. Eerst wordt een programmafase doorlopen op de voet van Hoofdstuk III, Titel 3 van genoemde wet. Vervolgens treedt een planfase op volgens Hoofdstuk III, Titel 6 van de LW.

Voorts is in een gefaseerde voorbereiding voorzien bij de reconstructie van Midden-Delfland (Hoofdstuk III, Afd. 5 en 6 RWMD) en bij de herinrichting van Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën (Hoofdstuk III, Afd. 1 en 2 HWOG).

7.1.3.1 Programmafase

Doel van de programmafase is de vaststelling van een inrichtingsprogramma, in de LW aangeduid als landinrichtingsprogramma, in de RWMD en de HWOG reconstructieprogramma, resp. herinrichtingsprogramma genoemd. Een inrichtingsprogramma beoogt de doelstellingen en uitgangspunten van de in voorbereiding zijnde inrichting nader uit te werken, opdat deze zo goed mogelijk kan worden afgestemd op de functies die het gebied vervult of moet gaan vervullen. Het bedoelde product van de programmafase, een goedgekeurd programma, vormt de basis voor een of meer concrete inrichtingsplannen.

Een inrichtingsprogramma bevat de hoofdlijnen van de beoogde landinrichting, inclusief een globaal inzicht in de financiële gevolgen daarvan. Het programma is gericht op de besluitvorming inzake de specifieke beleidsvraagstukken die in het betrokken gebied opgelost moeten worden. Gezien deze nadruk op de beleidsaspecten van een inrichting wordt een landinrichtingsprogramma volgens LW in beginsel uiteindelijk vastgesteld door betrokken PS. De programma's voor Midden-Delfland en Oost-Groningen c.a. worden door de betrokken ministers vastgesteld.

Onder de bijzondere wetten voor Midden-Delfland en Oost-Groningen c.a. uit de jaren 1970 is met het onderscheiden van een programmafase voorafgaand aan een planfase beoogd tijdens de voorbereiding een meer democratische besluitvorming mogelijk te maken en tevens de voorwaarden te scheppen voor een betere aansluiting van de inrichting bij het overige beleid inzake de ruimtelijke ontwikkeling van de betreffende gebieden (streekplannen).

De duur van een gefaseerde voorbereiding van landinrichting kan zeer lang zijn. Zo hebben alleen al de programmafases van de reconstructie van Midden-Delfland en van de Gronings-Drentse herinrichting vijf jaar geduurd, gerekend vanaf de installering van de reconstructiecommissie, resp. de herinrichtingscommissie.

De procedure bevat onder alledrie de wetten de volgende hoofdonderdelen:

- het totstandbrengen van een voorontwerp van het inrichtingsprogramma;
- het totstandbrengen van een ontwerp van het inrichtingsprogramma;
- het vaststellen van het inrichtingsprogramma.

Onder de RWMD en de HWOOG bestaat de mogelijkheid het (vastgestelde) programma naderhand te wijzigen. Ten aanzien van zo'n wijziging wordt de procedure die reeds was doorlopen ten aanzien van het vastgestelde programma, herhaald. Volgens de LW kan een vastgesteld programma niet worden gewijzigd, slechts een (al dan niet gedeeltelijke) vernietiging door de Kroon is mogelijk. Welke procedure daarna wordt gevolgd, moet per geval bij Kb worden geregeld.

In de RWMD bestaat voorts de mogelijkheid het programma in gedeelten voor te bereiden en vast te stellen. Dit betekent dat niet één reconstructieprogramma maar verschillende deelprogramma's worden opgesteld, ten aanzien waarvan telkens de volledige procedure dient te worden gevolgd.

Onder de LW wordt de programmafase afgesloten met een besluit van PS of GS, hetzij tot herinrichting van het betrokken gebied, hetzij tot het houden van een stemming over ruilverkaveling van het betrokken gebied, afhankelijk of herinrichting dan wel ruilverkaveling wordt voorbereid. In het volgende hoofdstuk zal op deze afzonderlijke besluitvorming worden ingegaan.

Bij RWMD en HWOOG ontbreekt een dergelijke afsluiting waarin wordt beslist over het al of niet doorgaan van de landinrichting. Het besluit (namelijk van de Kroon) tot reconstructie, resp. herinrichting ligt immers al aan deze wetten ten grondslag.

7.1.3.2 Planfase

Doel van de planfase bij gefaseerde voorbereiding is de vaststelling van een of meer inrichtingsplannen, die worden opgesteld op basis van het inrichtingsprogramma. Een dergelijk plan vormt op zijn beurt de

grondslag voor de uitvoering van de landinrichting. In LW wordt een inrichtingsplan aangeduid als landinrichtingsplan, in RWMD en HWOG wordt het plan van voorzieningen, resp. herinrichtingsprogramma genoemd.

Volgens LW en HWOG is de kern van een inrichtingsplan een overzicht (met kaarten) van de in het kader van de inrichting te treffen maatregelen en voorzieningen op het gebied van de infrastructuur, de landchapsverzorging, de recreatie e.d. Daarnaast bevat een plan onder beide genoemde wetten (onder meer) een regeling van de beheersaspecten (financiering e.d.), die het plan 'handen en voeten' moeten geven. In RWMD is een inrichtingsplan voor Midden-Delfland beperkt tot een plan van voorzieningen. Daarbij behoort echter een aantal bijlagen (Regeling VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 20) die betrekking hebben op aspecten, die onder LW en HWOG deel uitmaken van een inrichtingsplan. Het plan voor Midden-Delfland kan dan ook niet alleen procedureel, maar ook substantieel gelijk worden gesteld aan de plannen van LW en HWOG.

Onder HWOG moet voor elk deelgebied ten minste één herinrichtingsplan opgesteld worden. In LW en RWMD wordt wel uitgegaan van een enkel plan voor het hele gebied. Anderzijds bestaat onder alledrie de wetten de mogelijkheid een plan in gedeelten voor te bereiden dan wel vast te stellen. Een en ander betekent dat in de praktijk van LW, RWMD en HWOG veelal deelplannen worden gemaakt. Een inrichtingsplan kan onder alledrie de wetten (tot een zeker moment) worden gewijzigd. Ten aanzien van een wijziging wordt de gehele procedure herhaald die reeds is doorlopen ten aanzien van het vastgestelde programma.

De planprocedure kent de volgende hoofdonderdelen:

- het totstandbrengen van een voorontwerp van een inrichtingsplan (niet in het geval van Midden-Delfland);
- het totstandbrengen van een ontwerp van een inrichtingsplan;
- het vaststellen van een inrichtingsplan.

Door de mogelijkheid onder de LW en de RWMD tot het in gedeelten vaststellen van het plan, alsook door het feit dat onder de HWOG geen herinrichtingsplan voor het gehele gebied, maar een of meer plannen per deelgebied worden gemaakt, kan in bepaalde delen van een landinrichtingsgebied reeds met de uitvoering worden begonnen als in andere delen de planvorming nog niet rond is.

Daar wijzigingen van een plan (die onder de LW, RWMD en HWOG dezelfde voorbereidingsprocedure moeten doorlopen) nog tot ver in de uitvoeringsfase kunnen plaatsvinden, wordt de duur van de voorbereidingsfase voor bepaalde onderdelen/deelgebieden in voorkomende gevallen met jaren verlengd. Uit het bovenstaande blijkt tevens dat er van een tijdsbreuk tussen voorbereidings- en uitvoeringsfase in de praktijk meestal geen sprake is. Beide fasen overlappen elkaar gedeeltelijk waar het gaat om verschillende (deel)gebieden binnen een landinrichtingsgebied.

7.2 *ALGEMENE WETTEN: ONDERZOEK*

Min of meer los van de formele procedure, ten dele daar op vooruitlopend wordt tijdens de voorbereiding van een project nadere informatie over een gebied verzameld. Men kan de werkzaamheden onder deze

noemer splitsen in technische inventarisaties en wetenschappelijk onderzoek. Beide vinden ten dele plaats op grond van veldwerk, deels door het synthetiseren van bekende gegevens. Opdrachten voor onderzoek en het verzamelen van gegevens kunnen worden verstrekt aan derden. Een willekeurig voorbeeld: aan de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek kan opdracht worden gegeven voor het uitvoeren van een aanvullende archeologische inventarisatie. Intensiteit, aard en omvang van de inventarisaties hangen uiteraard deels af van wat reeds in de initiatieffase of buiten de landinrichting om (bijv. in rapporten van onderzoeksinstituten) aan gegevens ter beschikking is gekomen, deels ook van de aard van de landinrichting en de omvang van de kredieten.

Alle inventarisaties leveren kaarten en rapporten op, te benutten voor het formuleren van doelstellingen en uitgangspunten en voor het opstellen van een eerste ontwerp (voorontwerp, schetsontwerp) van een inrichtingsplan of inrichtingsprogramma. Vaste technische onderdelen zijn van oudsher de gedetailleerde bodemkaart, de hoogtelijnenkaart, de kleinschalige topografische kaart, etc. Deze en andere technische gegevens, bijv. een inventarisatie van nutsleidingen of van perceelscheidingen, worden via het directie- of regiovoerend lichaam verworven of zelf verzameld, deels in samenwerking met of door opdrachten aan overheidsorganisaties, zoals de Topografische Dienst (Defensie) of Rijkswaterstaat, deels door opdrachten aan particuliere ondernemingen. In het kader van de opstelling van een schets- of voorontwerp van een landinrichtingsplan worden wettelijk verplicht door een LC bij specifieke organen adviezen ingewonnen over de landbouwstructuur, de landschapsbouw, het natuur- en landschapsbehoud en de openluchtrecreatie.

Afgezien van de genoemde formele adviezen worden in opdracht van een LC, maar reeds lang voordat deze adviezen verplicht werden in opdracht van (het secretariaat van) de Centrale Commissie, ten behoeve van de voorbereiding van een project zowel agrarische als niet-agrarische onderzoeken uitgevoerd. De eerstgenoemde betreffen bedrijfseconomische of sociaal-economische aspecten en worden vaak uitgevoerd door Wageningse instituten als het Landbouw-Economisch Instituut of de Stichting voor Bodemkartering, maar ook wel door particuliere bedrijven of bureaus. Zo vervaardigde de afdeling Streekonderzoek van het LEI vanaf 1956 vele jaren voor de meeste ruilverkavelingen een 'sociaal-economische schets' of 'verkenningrapport'. Niet-agrarische inventarisaties of uitwerkingen hebben betrekking op natuurwetenschappelijke, landschappelijke, recreatieve en cultuurhistorische aspecten van het gebied. Zij hebben zich vooral de laatste decennia ontwikkeld.

Veel gegevens worden in het terrein verzameld, een hoogtelijnenkaart bijv. door middel van waterpassingen. Ook wetenschappelijk onderzoek vindt voor een groot deel primair als veldwerk plaats, waartoe dan ook enquêtes worden gerekend. Uiteraard vindt de technische uitwerking van de voorbereiding ook voor een deel in het veld plaats. Een belangrijke technische uitwerking vindt bijvoorbeeld plaats in het kader van de voorbereiding van de stemming, als de oppervlakte van de grond waarvoor men stemgerechtigd is, moet worden bepaald. Het gewicht van de stem hangt namelijk af van de oppervlakte grond (in het blok) die deze vertegenwoordigt. Een belangrijke rol bij de planontwikkeling vormen sinds de jaren 1970 de zogeheten evaluaties (effectbeschrijvingen) die worden opgesteld door de CD/LD. Op basis hiervan kunnen planvarianten worden gekozen, die verder ontwikkeld zullen worden.

- 331 (428, 463)
 Handeling **Het (doen) verrichten van technische inventarisaties en uitwerkingen in het kader van de voorbereiding van een landinrichting.**
 Actor Centrale Commissie, sinds 1955 met Voorbereidingscommissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
 Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
 Periode 1945 - heden.
- 332 (429, 464)
 Handeling **Het (doen) verrichten van wetenschappelijke inventarisaties en nadere onderzoeken in het kader van de voorbereiding van een landinrichting.**
 Actor Centrale Commissie, sinds 1955 met Voorbereidingscommissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
 Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
 Periode 1945 - heden.
- 333 (430, 465)
 Handeling **Het (doen) opstellen van een of meer evaluaties (effectbeschrijvingen) van de alternatieve planschetsen voor een landinrichting.**
 Actor Centrale Commissie met Voorbereidingscommissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
 Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
 Periode Jaren 1970 - heden.
 Opmerking Worden in de praktijk geproduceerd door de CD/LD. Geschiedt aan de hand van de HELP-methode.
- 876 (1008)
 Handeling Het evalueren van het ontwerp van een landinrichtingsplan
 Actor Centrale Commissie
 Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD
 Periode 1970 – heden

7.3 ***ALGEMENE WETTEN: NIET-GEFASEERDE VOORBEREIDING***

7.3.1 Planvorming volgens de RW 1938

Onder de RW 1938 (zoals gew. 1941) is een 'plan van wegen, waterlopen en kaden met de daartoe behorende kunstwerken' wettelijk verplicht. Dit plan betreft dus de beoogde infrastructuur na afloop van de ruilverkaveling. De ruilverkavelingsplannen zijn in de praktijk vaak uitgebreider. Zij betreffen de uit te voeren (cultuurtechnische) werken, eventuele voornemens met betrekking tot een regeling voor de pach-

ters ('pachtplan'), bedrijfsvergroting ('saneringsplan'), de aanleg van beplantingen ('landschapsplan') etc. Dergelijke plannen zijn evenwel niet verplicht.

In de praktijk worden de ruilverkavelingsplannen opgesteld door de CD met medewerking van een cultuurmaatschappij (Heidemij, Grontmij) en in samenwerking met SBB en KRD. De plannen worden in de streek op voorlichtingsbijeenkomsten toegelicht en er vindt intensief overleg plaats met de provincie (m.n. Provinciale Waterstaat), waterschap, gemeente en andere instanties (bijv. de NS).

334 (431)

Handeling **Het opstellen en wijzigen van een voorontwerp van een plan van wegen en waterlopen en kaden c.a., als bedoeld in RW 1938 (gew. 1941), art. 25, eventueel aangevuld met andere plannen met betrekking tot de in het kader van een ruilverkaveling te treffen maatregelen en voorzieningen.**

Actor Centrale Commissie.

Bron Jaarverslagen CCC en CD.

Periode 1941 - 1955.

Product Plan(nen) zoals voorgelegd aan betrokkenen in de streek.

335 (432)

Handeling **Het opstellen van een ontwerp van de voorlopige grens van een blok en een voorlopig plan van wegen, waterlopen en kaden c.a.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938, gew. 1941, art. 25.1.

Periode (1941) - 1955.

Product Plan(nen) zoals voorgelegd aan GS.

GS stellen het blok en het plan van wegen en waterlopen voorlopig vast (RW 1938 art. 25) na overleg met de Centrale Commissie. Daarna kunnen belanghebbenden bezwaren indienen bij GS. Niet voorzien is in een beroep op de Kroon). Na de voorlopige vaststelling volgt de stemming over de ruilverkaveling (zie het volgende hoofdstuk), waarbij een kaart van het door GS voorlopig vastgestelde plan van wegen en waterlopen de inzet vormt. Definitieve vaststelling van het plan van wegen en waterlopen gebeurt pas later, in de uitvoeringsfase (zie H. 10).

336 (433)

Handeling **Het ten behoeve van de stemming vervaardigen van een kaart van het blok met de wegen, waterlopen en kaden met de daarbij behorende kunstwerken, zoals deze voorlopig door GS zijn vastgesteld.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938, gew. 1941, art. 26.1.

Periode (1941) - 1955.

7.3.2 RW 1954: het rapport ex art. 34

7.3.2.1 Inleiding

De RW 1954 stelt meer eisen aan de planvorming dan de RW 1938: indien de aanvraag tot ruilverkaveling is goedgekeurd, dient de CCC aan betrokken GS een 'rapport ex art. 34' te sturen, met bijbehorende kaarten.

Een rapport ex art. 34 bevat de volgende onderdelen:

- * de voorgestelde begrenzing van het ruilverkavelingsblok.
- * een beschrijving van de algemene landbouwkundige toestand.
- * een plan van voorzieningen, oftewel een "voorstel inzake de nodig geachte landbouwkundige verbeteringen en de daarvoor te treffen voorzieningen", doorgaans bestaande uit:
 - een plan van wegen en waterlopen;
 - een landschapsplan;
 - de toewijzing van kavels aan openbare lichamen;
 - de aanleg van utiliteitswerken;
 - de uitvoering van ontginningen of andere werken;
- * een begroting van de kosten en het daarvan ten laste van de gezamenlijke eigenaren komende deel.

Op de bijbehorende kaarten dienen de begrenzing van het blok en de te treffen voorzieningen zo nauwkeurig mogelijk te zijn aangegeven.

Ten aanzien van het rapport ex art. 34 heeft in de loop der jaren de term plan van voorzieningen ingang gevonden, hoewel die strikt genomen slechts betrekking heeft op een deel daarvan.

Evenals onder de RW 1938 is de CCC de formele actor voor het maken van het rapport. In de praktijk wordt het plan van voorzieningen en wat daarbij behoort gemaakt door de CD; het landschapsplan wordt (meestal) opgemaakt door SBB, in opdracht van de CCC. Sinds ca 1955 gaan zich in toenemende mate Voorbereidingscommissies met de planvorming bezig houden. Vanaf c 1975 wordt vooruitlopend op de LW ook al van Landinrichtingscommissies gesproken hoewel het 'officieel' nog Voorbereidingscommissies betreft.

Het opstellen van een rapport ex art. 34 geschiedt op basis van door de CD en andere organisaties (bijv. SBB) verzamelde gegevens, die zijn verkregen uit (veelal door derden verricht) onderzoek, alsmede op basis van een inventarisatie van de in de streek levende wensen, verkregen uit overleg met betrokken rijks- en provinciale diensten en instellingen, gemeenten, waterschappen, landbouworganisaties, NS, Gasunie e.d. De plannen worden op voorlichtingsbijeenkomsten in de streek toegelicht en besproken. In de praktijk worden de plannen opgesteld door het betreffende provinciale apparaat van de CD samen met de betrokken VC, SBB en KRD.

7.3.2.2 Voorontwerp

337 (434)

Handeling **Het opstellen en wijzigen van schetsen en voorontwerpen voor een rapport ex art. 34.**

Actor Centrale Commissie, met een Voorbereidingscommissie.
Bron Rijksbegroting 1969, Hfdst. XIV, MvT bijlage I.
Periode 1955 - c 1973.

In de jaren 1970 wordt de planvorming steeds uitgebreider, mede doordat ruilverkaveling zich - binnen de wettelijke beperkingen- gaandeweg tot een 'multisectoraal instrument' ontwikkelt. Anderzijds doet de behoefte aan inspraak zich sterker voelen. Een en ander leidt tot een 'democratisering' van de planvorming. We zien dat vanaf begin jaren '70 de betrokken VC, dus min of meer los van de CCC, in de contacten met de streek een eigen verantwoordelijkheid krijgt toebedeeld in de planvorming. Dit resulteert hierin dat de VC een voorontwerp van een plan van voorzieningen opstelt en vaststelt. Dit voorontwerp wordt het object van een publieke discussie in de streek in de vorm van een gestructureerde inspraakronde, georganiseerd door een Inspraakcommissie. Deze maakt van de inspraak een verslag, dat vervolgens wordt becommentarieerd door de VC, waarna het voorontwerp, met het verslag van de inspraak en het commentaar worden toegezonden aan de Centrale Commissie. De verschillende alternatieven worden geëvalueerd met behulp van de HELP-methode (zie boven: Onderzoek).

338 (460)
Handeling **Het opstellen en vaststellen van het voorontwerp van een rapport ex art. 34, houdende een plan van voorzieningen met mogelijke alternatieven.**

Actor Voorbereidingscommissie.
Bron Nota CCC, in: Bijl. Hand II 1973/74, 12015, par. 6
Periode c 1973 - 1985.
Product Plan(nen) zoals voorgelegd aan de streek, c.q. onderworpen aan de inspraak.

339 (461)
Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van een inspraakronde over het voorontwerp van een rapport ex art. 34.**

Actor Inspraakcommissie, of anders Voorbereidingscommissie.
Bron Nota CCC, in: Bijl. Hand II 1973/74, 12 015, par. 6.
Periode c 1973 - 1985.

340 (462)
Handeling **Het becommentariëren van een verslag van de inspraak over het voorontwerp van een rapport ex art. 34.**

Actor Voorbereidingscommissie.
Bron Nota CCC, in: Bijl. Hand II 1973/74, 12 015, par. 6.
Periode c 1973 - 1985.

7.3.2.3 *Ontwerp*

De opstelling van het ontwerp van het rapport ex art. 34 geschiedt in de praktijk door de CD/LD, in samenwerking met de betrokken VC, op basis van het voorontwerp. Vaststelling geschiedt in overleg met

GS, sinds c 1973 ook op basis van het verslag van de inspraak en commentaar daarop. In het kader van het Relatienotabeleid doet de CCC sinds 1975 bij de vaststelling van het concept, i.c. de goedkeuring van het opgestelde ontwerp, een voorstel omtrent de vaststelling van de eventuele Relatienotagebieden in het blok.

341	(435)
Handeling	Het opstellen en vaststellen van het concept van een rapport ex art. 34.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	RW 1954 art. 34.
Periode	1955 - 1985.
Product	Plan(nen) zoals voorgelegd aan GS.

7.3.2.4 Goedkeuring en voorlopige vaststelling

Als GS zich met de begrenzing van het blok en het rapport kunnen verenigen, leggen zij een afschrift hiervan ter kosteloze inzage en ontvangen zij de eventuele daartegen ingebrachte bezwaren. Hoewel het rapport ex art. 34 dus wel door GS moet worden goedgekeurd, staan daarmee de daarin opgenomen onderdelen nog niet alle vast. GS stellen namelijk, evenals ingevolge de RW 1938 het geval is, het blok en het plan van wegen en waterlopen, alsmede het landschapsplan en de toewijzing aan openbare lichamen voorlopig vast, waarbij zij zodanig acht slaan op de ingediende bezwaren als zij menen te behoren (art. 36). Na de voorlopige vaststelling wordt dan door GS de stemming voorbereid (zie het volgende hoofdstuk). Conform de RW 1938 vindt pas in de uitvoeringsfase de definitieve vaststelling van de genoemde planonderdelen plaats (zie H. 10).

Rechthebbenden en pachters die menen dat bij de voorlopige vaststelling onvoldoende rekening is gehouden met hun bezwaren tegen de toewijzing van aan openbare lichamen, kunnen een beroep bij de Kroon instellen. Dit kan echter pas als er een besluit tot ruilverkaveling is genomen (art. 45.2). De Kroon beslist dan, de Raad van State, afdeling geschillen van bestuur gehoord, of de toewijzing aan openbare lichamen zal kunnen geschieden en welke wijzigingen in de voorwaarden worden gebracht.

7.3.3 LW: het landinrichtingsplan

7.3.3.1 Inleiding

De uit de RW 1954 bekende planvorming keert in wat uitgebreidere vorm terug in de LW als de procedure van de vereenvoudigde voorbereiding. Deze kan worden toegepast bij herinrichting of ruilverkaveling en is verplicht bij een aanpassingsinrichting. De genoemde procedure is een formalisering van de gegroeide praktijk t.a.v. de planvorming bij een multiple purpose ruilverkaveling (zie H. 1).

In de procedure zijn de volgende hoofdonderdelen te onderscheiden:

- het totstandbrengen van een voorontwerp van het plan,

actor: de landinrichtingscommissie (LC);
- het totstandbrengen van een ontwerp van het plan,
actor: de Centrale Landinrichtingscommissie (CLC);
- het vaststellen van het definitieve plan,
actor: betrokken PS, dan wel GS.

De mogelijkheid bestaat het plan in gedeelten voor te bereiden en vast te stellen. Dit betekent dat niet één landinrichtingsplan maar verschillende deelplannen worden opgesteld, ten aanzien waarvan telkens de volledige procedure dient te worden gevolgd.

Voorts is het mogelijk het (vastgestelde) plan naderhand te wijzigen. Ten aanzien van zo'n wijziging wordt de procedure herhaald, die reeds was doorlopen ten aanzien van het vastgestelde programma. Ten aanzien van een (al dan niet gewijzigd) (deel)plan is een (al dan niet gedeeltelijke) vernietiging door de Kroon mogelijk. Welke procedure daarna wordt gevolgd, moet per geval bij Kb worden geregeld.

De planfase wordt afgesloten met een besluit van PS of GS, hetzij tot herinrichting van het betrokken gebied, hetzij tot het houden van een stemming over ruilverkaveling van het betrokken gebied, afhankelijk van de aard van de aanvraag. Als PS dan wel GS het programma met toepassing van LW art. 88.2 vaststellen (in afwijking van een advies van de Centrale Commissie) nemen zij het besluit tot herinrichting, resp. tot het houden van een stemming over ruilverkaveling pas nadat de Minister van Landbouw heeft besloten van een voordracht tot vernietiging van af te zien.

Een landinrichtingsplan bevat de hoofdlijnen van de landinrichting, inclusief een globaal inzicht in de financiële gevolgen daarvan. Het plan is niet alleen een praktisch instrument, maar ook gericht op de besluitvorming over specifieke beleidsvraagstukken die in het betrokken gebied opgelost moeten worden. Gezien de nadruk op de beleidsmatige kanten van de inrichting wordt een landinrichtingsplan in beginsel uiteindelijk vastgesteld door de betrokken PS.

De LW geeft aan welke onderdelen een landinrichtingsplan bij vereenvoudigde voorbereiding van herinrichting of ruilverkaveling dient te bevatten.

Deze onderdelen zijn:

- * de voorlopige grenzen van het inrichtingsgebied en bijbehorend(e) herverkavelingsblok(ken), alsmede van voorgestelde Relatienotagebieden (beheers- en reservaatgebieden);
- * een beschrijving van de bestaande toestand en een aanduiding van de ruimtelijke ontwikkeling;
- * een uitwerking van de uitgangspunten en doeleinden van de landinrichting (zoals genoemd in de nota Overwegingen en uitgangspunten, zie H. 3);
- * een omschrijving van te treffen maatregelen en voorzieningen, met vermelding van de daarvoor benodigde gronden;
- * een beschrijving van de te verwachten gevolgen van deze maatregelen en voorzieningen voor de economische toestand, de leef- en werkomstandigheden, de natuur en het landschap, en de gesteldheid van water, bodem en lucht.
- * de voornemens omtrent toewijzing resp. regeling van eigendom, beheer en onderhoud van de wegen, waterlopen, dijken en kaden met bijbehorende kunstwerken;

- * de voornemens en daaraan ten grondslag liggende overwegingen omtrent de toewijzing van de eigendom van: gebieden van belang voor natuur- en landschapsbehoud; elementen van landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische en natuurwetenschappelijke waarde; onroerende goederen waarop andere werken van openbaar nut zullen worden uitgevoerd;
- * een raming van de inrichtingskosten en de verdeling daarvan;
- * kaarten waarop de ruimtelijke aspecten van bovengenoemde onderdelen zo nauwkeurig mogelijk worden aangegeven.

Ook geeft de LW aan welke onderdelen een aanpassingsplan dient te bevatten. In overeenstemming met de 'volgende' en aanvullende aard van een aanpassingsinrichting gaat het hierbij om een beperkt aantal elementen.

Deze onderdelen zijn:

- * de voorlopige grenzen van het inrichtingsgebied en het bijbehorende herverkavelingsblok;
- * een omschrijving van de in het blok te treffen maatregelen en voorzieningen t.b.v. de infrastructuur, land-, tuin- en bosbouw, natuur, landschap en openluchtrecreatie, met vermelding van de daarvoor benodigde gronden;
- * de voornemens omtrent toewijzing resp. regeling van eigendom, beheer en onderhoud van de wegen, waterlopen, dijken en kaden met bijbehorende kunstwerken;
- * de voornemens en daaraan ten grondslag liggende overwegingen omtrent de toewijzing van de eigendom van: gebieden van belang voor natuur- en landschapsbehoud; elementen van landschappelijke en recreatieve waarde.
- * een raming van de inrichtingskosten en de verdeling daarvan;
- * kaarten waarop de ruimtelijke aspecten van bovengenoemde onderdelen zo nauwkeurig mogelijk worden aangegeven.

7.3.3.2 Voorontwerp

Met het opstellen van een landinrichtings- of aanpassingsplan kan worden begonnen zodra een landinrichtingscommissie is geïnstalleerd.

De LC is belast met het totstandbrengen van het voorontwerp van het landinrichtingsplan. Het voorontwerp omvat evenals het ontwerp dezelfde elementen als het uiteindelijke plan (zie boven). Een voorontwerp gaat uit van de nota Overwegingen en uitgangspunten ten aanzien van het betreffende gebied (zie H. 3), aangevuld met de uitkomsten van overleg dat door of namens de LC is gevoerd met de betrokken gemeenten, waterschappen en andere instellingen (bijv. recreatieschap).

Het voorontwerp is het aangrijpingspunt voor een door de LC te houden inspraakronde in het in te richten gebied. Na de inspraak wordt het voorontwerp door de LC eventueel aangepast, c.q. definitief vastgesteld en aan de Centrale Commissie overhandigd.

Het opstellen van een voorontwerp geschiedt bij aanpassingsinrichting na overleg met het betrokken bevoegd orgaan.

Een LC is in beginsel gehouden om ten behoeve van de opstelling van een voorontwerp deeladviezen in te winnen betreffende de landbouwstructuur, de landschapsbouw, het natuur- en landschapsbehoud en de

openluchtrecreatie. De vier deeladviezen worden resp. uitgebracht door de Provinciale Raad voor de Bedrijfsontwikkeling, de directeur voor de Openluchtrecreatie (van het ministerie van Landbouw), de directeur voor de Landschapsbouw (idem) en de Natuurwetenschappelijke Commissie (NWC) van de Natuurbeschermingsraad.

Aan het voorontwerp gaat doorgaans een schetsontwerp vooraf. Het schetsontwerp heeft een beperktere strekking dan het voorontwerp. Het dient er toe de verschillende visies te analyseren die in de deeladviezen zijn verwoord, knelpunten te formuleren en alternatieve oplossingen aan te geven. Met behulp van evaluaties (effectbeschrijvingen) die worden opgesteld door de LD, kan de LC uit die alternatieven een of meer plannen kiezen, die in het voorontwerp verder ontwikkeld zullen worden.

Het schetsontwerp wordt niet in de openbare discussie gebracht, maar dient ter kennisneming van en becommentariëring door de organen en instellingen die bestuurlijk of ambtelijk zijn betrokken bij de ruimtelijke aspecten van de ontwikkeling van het betreffende gebied. In dit kader wordt het schetsontwerp verplicht ter becommentariëring voorgelegd aan de betreffende districtsinspecteur van de LD, sinds 1989 de betreffende directeur LNO.

Indien een schetsontwerp wordt vervaardigd, wordt het voorontwerp vooral op basis daarvan opgesteld, mede gelet op het op het schetsontwerp geleverde commentaar. Een concept van het voorontwerp wordt op zijn beurt becommentarieerd door de directeur van de LD in diens hoedanigheid van secretaris van de Centrale Commissie. Het voorontwerp zoals dat in de inspraak wordt gebracht, kan nog steeds alternatieve oplossingen bevatten.

In het kader van de inspraakronde maakt de LC in overleg met betrokken gemeenten en waterschap(en) het voorontwerp bekend in het gebied. Daarna wordt de gelegenheid verschaft dat gedurende ten minste drie maanden in het gebied over het voorontwerp zienswijzen en denkbeelden naar voren worden gebracht en daarover onderling en met de LC van gedachten wordt gewisseld. Van deze inspraak en haar uitkomsten maakt de LC een verslag op. Hierna past de LC het voorontwerp aan voorzover dat nodig of nuttig wordt geacht.

Bovendien wordt dan een keuze gemaakt uit de nog aanwezige alternatieven.

In de praktijk fungeert een LC als opdrachtgever. De aan een LC toegevoegde deskundigen dragen namens de LC zorg voor de noodzakelijke ondersteuning door hun moederorganisaties (LD, KADOR). Voorts zullen door of namens de LC externe adviseurs en deskundigen (bijv. ingenieursbureaus) worden aangezocht, die de verschillende elementen van een voorontwerp of schetsontwerp op onderdelen of aspecten voorbereiden.

De vervaardiging van evaluatierapporten (effectbeschrijvingen) wordt uitgevoerd door de LD, met gebruikmaking van de zogeheten HELP-methode.

Ook de kostenraming in het (voorontwerp)plan wordt door toedoen van de LD gerealiseerd, op basis van een gedetailleerde moederbegroting, opgezet onder toepassing van het TALIN-computerprogramma.

Ten behoeve van de opstelling van schetsontwerp en/of voorontwerp worden voorts door de LD veelal aanvullende gegevens over een gebied verzameld. In dit kader worden (aan derden) onderzoekopdrachten verleend (zie boven).

- 342 (466)
Handeling **Het voorstellen aan de Centrale Commissie dat voor het opstellen van het voorontwerp van een (gewijzigd) landinrichtingsplan geen deeladviezen en/of geen schetsontwerp nodig zijn.**
Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag Reg. LV 30-10-1985 (Stcrt. 217), 26.6, 29.
Periode 1985 - heden.
- 343 (436)
Handeling **Het beschikken op een voorstel van een Landinrichtingscommissie dat voor het opstellen van het voorontwerp van een (gewijzigd) landinrichtingsplan geen deeladviezen en/of geen schetsontwerp nodig zijn.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 26.6, 29.
Periode 1985 - heden.
- 344 (467)
Handeling **Het inwinnen van deeladviezen ten behoeve van de opstelling van een schetsontwerp of voorontwerp van een (gewijzigd) landinrichtingsplan.**
Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag Reg. LV 30-10-1985 (Stcrt. 217), 26.6, 29.
Periode 1985 - heden.
- 345 (468)
Handeling **Het opstellen van het schetsontwerp van een (gewijzigd) landinrichtingsplan**
Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 26.1-4, 29.
Periode 1985 - heden.
- 346 (480)
Handeling **Het leveren van een commentaar op het schetsontwerp van een (gewijzigd) landinrichtingsplan.**
Actor Insp LD, sinds 1989 directeur LNO.
Grondslag Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 26.5, 29; gew. 1988, Stcrt. 253.
Periode 1985 - heden.
- 347 (469)
Handeling **Het opstellen van het voorontwerp van een (gewijzigd) landinrichtings- of aanpassingsplan.**

Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag LW art. 86, juncto art. 76.1-3, 84.4; LW art. 103.1-3, 114.4.
Periode 1985 - heden.

348 (437)

Handeling **Het leveren van commentaar op het concept van het voorontwerp van een (gewijzigd) landinrichtings- of aanpassingsplan.**

Actor Secretaris Centrale Commissie (= directeur LD), tot in 1988 door tussenkomst van de Insp LD.

Grondslag Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 26.3, 29; gew. 1988, Stcrt. 253.
Aanpassingsinrichting: bijv. Reg. LV 15-07-1987, Stcrt. 115, art. 23.3.

Periode 1985 - heden.

349 (470)

Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van een inspraakronde omtrent het voorontwerp van een (gewijzigd) landinrichtings- of aanpassingsplan.**

Actor Landinrichtingscommissie.

Grondslag LW art. 86, juncto art. 77.1-4, 84.4; LW art. 104.1-4, 114.4.

Periode 1985 - heden.

350 (471)

Handeling **Het definitief vaststellen van het voorontwerp van een (gewijzigd) landinrichtings- of aanpassingsplan.**

Actor Landinrichtingscommissie.

Grondslag LW art. 86, juncto art. 78, 84.4; LW art. 105, 114.4.

Periode 1985 - heden.

7.3.3.3 *Ontwerp*

Nadat de wijzigingen zijn vastgesteld, worden deze met het voorontwerp en het verslag van de inspraak in handen van de Centrale Commissie gesteld, die het ontwerp van het plan vaststelt. De vaststelling van het ontwerp geschiedt op basis van de door de betrokken LC toegezonden stukken. Indien het ontwerp afwijkt van het vastgestelde voorontwerp, doet de Centrale Commissie hiervan mededeling aan de LC, bij aanpassingsinrichting ook aan het bevoegd orgaan. Na vaststelling wordt het ontwerp aan GS toegezonden. Ten behoeve van het Relatienotabeleid doet de CCC bij de vaststelling van het ontwerp, een voorstel omtrent de vaststelling van de relatienotagebieden in het gebied. In het kader van de vaststelling wijst de CLC eventueel voorts de voorzieningen van openbaar nut in het plan aan, die slechts tot stand wordt gebracht als er een goedgekeurde overeenkomst bestaat tussen de Landinrichtingscommissie en het betrokken openbaar lichaam over de financiering.

351 (438)

Handeling	Het vaststellen van het ontwerp van een (gewijzigd) landinrichtings- of aanpassingsplan.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 86, juncto art. 74.3, 79.1, 79.3, 84.4, 87.4; 106.1, 106.3, 114.4.
Periode	1985 - heden.

7.3.3.4 Vaststelling

De vaststelling van een landinrichtingsplan of aanpassingsplan (of een gewijzigde versie daarvan) geschiedt door betrokken GS. Zij leggen het ontwerp ter inzage en ontvangen de daartegen ingediende bezwaren. De vaststelling geschiedt met inachtneming van de ingediende bezwaren en na toetsing van het ontwerp aan de hoofdlijnen van het provinciaal ruimtelijk beleid (streekplannen e.d.).

Als GS van plan zijn bij hun besluit af te wijken van het vastgestelde ontwerp, winnen zij advies in van de Centrale Commissie. Bij aanpassingsinrichting wordt tevens advies gevraagd aan het bevoegd orgaan. Voor zover GS bij de vaststelling bedoeld advies naast zich neerleggen, moet de Minister van Landbouw dit onderdeel expliciet goedkeuren, dan wel voor vernietiging door de Kroon voordragen, na de Centrale Commissie te hebben gehoord.

Bij aanpassingsinrichting geldt in het onderhavige geval een iets andere procedure. Daarbij komt de Kroon niet te pas, maar is wel de goedkeuring van het bevoegd orgaan vereist. Na vaststelling van het plan delen GS hun standpunt mede aan degenen die een bezwaarschrift hebben ingediend tegen het ter inzage gelegde ontwerp.

352 (439)

Handeling	Het adviseren van GS over hun voornemen een (gewijzigd) landinrichtings- of aanpassingsplan in afwijking van het ontwerp daarvan vast te stellen.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 86, juncto art. 82.1, 84.4; LW art. 109.1, 114.4.
Periode	1985 - heden.

353 (407)

Handeling	Het goedkeuren, dan wel het voorbereiden van een Kb ter vernietiging door de Kroon, van dat deel van een besluit van GS tot vaststelling van een (gewijzigd) landinrichtingsplan waarbij wordt afgeweken van het terzake door de Centrale Commissie uitgebrachte advies.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	LW art. 86, juncto art. 82.2-5, 84.4.
Periode	1985 - heden.

354 (408)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van een besluit van GS tot vaststelling van een (gewijzigd) aanpassingsplan waarbij wordt afgeweken van het terzake door de Centrale Commissie uitgebrachte advies.**

Actor Minister van Landbouw met het betrokken bevoegd orgaan.

Grondslag LW art. 109.2, 114.4.

Periode 1985 - heden.

355 (440)

Handeling **Het adviseren aan de Minister van Landbouw inzake de goedkeuring van een besluit van GS tot vaststelling van een (gewijzigd) landinrichtings- of aanpassingsplan in afwijking van het advies van de Centrale Commissie aan GS, bedoeld in LW art. 82.1, resp. art. 109.1.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag LW art. 86, juncto art. 83.5, 84.4; art. 109.2, 114.4.

Periode 1985 - heden.

356 (409)

Handeling **Het voorbereiden van een Kb tot vaststelling van een (gewijzigd) landinrichtings- of aanpassingsplan, indien GS van verschillende provincies terzake geen overeenstemming hebben kunnen bereiken.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag LW art. 3.2.

Periode 1985 - heden.

357 (410)

Handeling **Het vaststellen van een (gewijzigd) aanpassingsplan, indien GS de in LW art. 108 of 109 bedoelde termijn hebben overschreden.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag LW art. 112.1, 114.4.

Periode 1985 - heden.

Opmerking Kan geschieden op verzoek van de aanvrager in bij amvb te bepalen gevallen.

Nadat een (gewijzigd) landinrichtings- of aanpassingsplan is vastgesteld, leggen GS dit wederom ter inzage, maar nu om rechthebbenden en pachters in de gelegenheid te stellen een kroonberoep in te stellen tegen de voornemens die het plan bevat inzake de toewijzing van de eigendom van onroerende goederen bestemd voor het openbaar nut (natuurgebieden, elementen voor openluchtrecreatie, etc.) en wel voor zover deze zullen worden gerealiseerd door middel van een 'algemene aftrek' in het geval van ruilverkaveling of aanpassingsinrichting of door middel van onteigening in het geval van herinrichting. De Kroon beslist dan of toewijzing aan openbare lichamen of andere rechtspersonen zal kunnen geschieden en welke wijzigingen in de voorwaarden worden gebracht (art. 86, jo. art. 83.3-5, 84.4; art. 110.3-5, 114.4.). De betreffende bepalingen corresponderen met RW 1954, art. 45, behandeld in de vorige paragraaf. Hierop wordt in H. 10 teruggekomen.

Als blijkt dat een of meer wezenlijke onderdelen van een landinrichtingsplan niet of ontoereikend kunnen worden verwezenlijkt, kunnen GS aan de Landinrichtingscommissie een aanwijzing geven met betrekking tot een op te stellen wijziging. De Centrale Commissie kan aan GS haar zienswijze omtrent het voorkomen van de eventuele knelpunten kenbaar maken. Wijziging kan geschieden tot ver in de uitvoeringsfase, namelijk tot het tijdstip waarop het besluit tot vaststelling van het begrenzingsplan, of een gedeelte daarvan, wordt genomen. Indien voor een (deel)gebied geen begrenzingsplan wordt vastgesteld, kan wijziging plaatsvinden tot aan de goedkeuring door de Centrale Commissie van het plan van toedeling.

358	(441)
Handeling	Het opstellen van een zienswijze voor GS omtrent de noodzaak tot wijziging van een landinrichtings- of aanpassingsplan.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 86, juncto art. 84.3; LW art. 114.3.
Periode	1985 - heden.

7.4 LW: GEFASEERDE VOORBEREIDING

7.4.1 Algemeen

In het geval van een gefaseerde voorbereiding van landinrichting volgens LW wordt eerst een programmafase doorlopen op de voet van Hoofdstuk III, Titel 3 van genoemde wet. Vervolgens komt er een planfase volgens Hoofdstuk III, Titel 6 van de LW. Zoals reeds gezegd in H. 2 kan een gefaseerde voorbereiding alleen plaatsvinden bij herinrichting of ruilverkaveling en wordt zij daarbij alleen toegepast in gebieden met een complexe problematiek. Hoewel de LW de procedure van de gefaseerde voorbereiding als de normale gang van zaken beschrijft, komt deze vorm in de praktijk toch weinig voor. Een wetswijziging, waarbij de gefaseerde voorbereiding als nevenfiguur wordt opgevoerd, staat op stapel (1993).

7.4.2 Het landinrichtingsprogramma

7.4.2.1 Inleiding

De totstandkoming van een landinrichtingsprogramma wordt geregeld in de LW art. 33-46. In dit kader geeft de wet een opsomming van de onderdelen die een landinrichtingsprogramma moet inhouden. Zo omvat het programma de voorlopige begrenzing van het inrichtingsgebied en daarbinnen gelegen herverkavelingsblok(ken), alsmede een beschrijving van de bestaande toestand en de ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast bevat het programma een uitwerking van de uitgangspunten en doeleinden van de inrichting en een nadere aanduiding van de te treffen maatregelen en voorzieningen, waaronder de

eventueel te realiseren Relatienotagebieden. Voorts bevat het programma aanduidingen omtrent de aard en de omvang van de grondverwerving en een voorlopige raming van de inrichtingskosten en de voorgestelde verdeling daarvan. Ook behoren bij het programma een of meer kaarten, waarop de ruimtelijke aspecten van bovengenoemde onderdelen worden weergegeven.

De procedure kent de volgende hoofdonderdelen:

- het totstandbrengen van een voorontwerp van het landinrichtingsprogramma, actor: een Landinrichtingscommissie (LC);
- het totstandbrengen van een ontwerp van het landinrichtingsprogramma, actor: Centrale Landinrichtingscommissie (CLC);
- het vaststellen van het landinrichtingsprogramma, actor: betrokken PS, dan wel GS.

Met de samenstelling van het programma kan worden begonnen zodra een LC is geïnstalleerd. De procedure voor de totstandkoming van een landinrichtingsprogramma is bijna gelijk aan die voor een landinrichtingsplan volgens de 'vereenvoudigde voorbereiding' (zie 7.3).

7.4.2.2 Voorontwerp

Een LC is in beginsel gehouden om ten behoeve van de opstelling van een voorontwerp deeladviezen in te winnen betreffende de landbouwstructuur, de landschapsbouw, het natuur- en landschapsbehoud en de openluchtrecreatie. Deze vier deeladviezen worden resp. uitgebracht door de Provinciale Raad voor de Bedrijfsontwikkeling, de directeur voor de Openluchtrecreatie (van het ministerie van Landbouw), de directeur voor de Landschapsbouw (idem) en de Natuurwetenschappelijke Commissie (NWC) van de Natuurbeschermingsraad.

Aan het voorontwerp gaat doorgaans een schetsontwerp vooraf. Het schetsontwerp heeft een beperktere strekking dan het voorontwerp. Het dient er toe de verschillende visies te analyseren die in de deeladviezen zijn verwoord, knelpunten te formuleren en alternatieve oplossingen aan te geven.

Een schetsontwerp wordt niet in de openbare discussie gebracht, maar dient ter kennisneming van en becommentariëring door de organen en instellingen die bestuurlijk of ambtelijk zijn betrokken bij de ruimtelijke aspecten van de ontwikkeling van het betreffende gebied. In dit kader wordt het schetsontwerp verplicht ter becommentariëring voorgelegd aan de betreffende districtsinspecteur van de LD, sinds 1989 de betreffende directeur LNO.

In de praktijk fungeert een LC meer als opdrachtgever bij het opstellen van een schets- en/of voorontwerp dan als uitvoerder. De aan een commissie toegevoegde deskundigen dragen namens deze zorg voor de noodzakelijke ondersteuning door hun moederorganisaties (LD, KADOR). Voorts zullen door of namens een LC externe adviseurs (bijv. ingenieursbureaus) worden ingeschakeld, die de verschillende elementen van een voorontwerp of schetsontwerp op onderdelen of aspecten voorbereiden.

Bij het schetsontwerp en/of voorontwerp behoort een evaluatierapport, houdende een beschrijving van de te verwachten gevolgen van de voornemens met betrekking tot de sociaal-economische toestand, de toestand van natuur en landschap en de gesteldheid van water, bodem en lucht. Met behulp van deze evaluaties (effectbeschrijvingen), die worden opgesteld door de LD, kan de LC uit die alternatieven een of meer plannen kiezen, die in het voorontwerp verder ontwikkeld zullen worden. De evaluaties worden verricht met gebruikmaking van de zogeheten HELP-methode.

Ook de kostenraming in het voorontwerp wordt door toedoen van de LD gerealiseerd, op basis van een gedetailleerde moederbegroting, opgezet onder toepassing van het TALIN-computerprogramma.

359 (472)

Handeling **Het voorstellen aan de Centrale Commissie dat voor de opstelling van het voorontwerp van een landinrichtingsprogramma geen deeladviezen en/of geen schetsontwerp nodig zijn.**

Actor Landinrichtingscommissie.

Grondslag Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 22.6.

Periode 1985 - heden.

360 (442)

Handeling **Het beschikken op een voorstel van een Landinrichtingscommissie, dat voor de opstelling van het voorontwerp van een landinrichtingsprogramma geen deeladviezen en/of geen schetsontwerp nodig zijn.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 22.6.

Periode 1985 - heden.

361 (473)

Handeling **Het opstellen van het schetsontwerp van een landinrichtingsprogramma.**

Actor Landinrichtingscommissie.

Grondslag Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 22.1-22.5.

Periode 1985 - heden.

362 (481)

Handeling **Het leveren van commentaar op het schetsontwerp van een landinrichtingsprogramma.**

Actor Insp LD, sinds 1989: directeur LNO.

Grondslag Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 22.5, gew. 1988, Stcrt. 253.

Periode 1985 - heden.

Indien een schetsontwerp is vervaardigd, wordt het voorontwerp op basis daarvan opgesteld, mede gelet op het op het schetsontwerp geleverde commentaar. Een concept van het voorontwerp wordt becommentarieerd door de directeur van de LD in diens hoedanigheid van secretaris van de CLC. Het vaststellen van het voorontwerp geschiedt na overleg met betrokken gemeenten en waterschappen, gelet op het commentaar op het concept en de resultaten van een inspraakronde.

In het kader van de navolgende inspraakronde maakt de LC in overleg met betrokken gemeenten en waterschap(pen) het voorontwerp bekend in het gebied. Het voorontwerp zoals dat in de inspraak wordt gebracht, kan nog steeds alternatieve oplossingen bevatten. De LC biedt de gelegenheid dat gedurende minstens drie maanden in het gebied over het voorontwerp zienswijzen en denkbeelden naar voren worden gebracht en daarover onderling en met de LC van gedachten wordt gewisseld. Van de inspraak en haar uitkomsten maakt de LC een verslag op. Ten slotte wordt het voorontwerp met de aangebrachte wijzigingen en het verslag van de inspraak in handen van de Centrale Commissie gesteld.

363 (474)

Handeling **Het opstellen van het voorontwerp van een landinrichtingsprogramma.**

Actor Landinrichtingscommissie.

Grondslag LW art. 37.1; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 23.1-23.3.

Periode 1985 - heden.

364 (443)

Handeling **Het leveren van commentaar op het concept van het voorontwerp van een landinrichtingsprogramma.**

Actor Secretaris Centrale Commissie / directeur LD, tot in 1988 door tussenkomst van een Insp LD.

Grondslag Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 23.3, gew. 1988, Stcrt. 253.

Periode 1985 - heden.

365 (475)

Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van een inspraakronde over het voorontwerp van een landinrichtingsprogramma.**

Actor Landinrichtingscommissie.

Grondslag LW art. 38.1-38.4.

Periode 1985 - heden.

366 (476)

Handeling **Het naar aanleiding van de inspraak aanbrenen van wijzigingen in het voorontwerp van een landinrichtingsprogramma.**

Actor Landinrichtingscommissie.

Grondslag LW art. 39.

Periode 1985 - heden.

7.4.2.3 Ontwerp

De Centrale Commissie stelt het programma in ontwerp vast op basis van de door de betrokken LC toegezonden stukken. Indien het ontwerp afwijkt van het (gewijzigde) voorontwerp, doet de Centrale Commissie hiervan mededeling aan de LC. Na de vaststelling wordt het ontwerp aan GS toegezonden. In

het kader van de vaststelling wijst de CLC eventueel voorts de voorzieningen van openbaar nut in het programma aan, die slechts tot stand wordt gebracht als er een goedgekeurde overeenkomst bestaat tussen de Landinrichtingscommissie en het betrokken openbaar lichaam over de financiering.

367	(444)
Handeling	Het vaststellen van het ontwerp van een landinrichtingsprogramma.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 35.2, 40.1, 40.4.
Periode	1985 - heden.

7.4.2.4 Vaststelling

De vaststelling van een landinrichtingsprogramma geschiedt door PS, tenzij deze ter bespoediging van de procedure (LW art. 45.1) besloten hebben deze handeling aan GS over te laten.

GS bereiden in elk geval de vaststelling van een programma voor. Zij leggen het ontwerp ter inzage en ontvangen zij de daartegen ingediende bezwaren. Als PS het programma vaststellen, leggen GS voorts de betreffende stukken over aan PS, vergezeld van een voorstel tot vaststelling.

De vaststelling van het programma geschiedt met inachtneming van de tegen het ontwerp ingediende bezwaren, onder toetsing van het ontwerp aan de hoofdlijnen van het provinciaal ruimtelijk beleid zoals neergelegd in streekplannen, gehoord de Provinciale Planologische Commissie.

Zijn PS/GS voornemens bij hun besluit af te wijken van het ontwerp, dan winnen zij eerst advies in van de Centrale Commissie. Voorzover PS/GS bij de vaststelling van dit advies afwijken, dienen zij het besluit daartoe aan de Minister van Landbouw te zenden, om deze de gelegenheid te geven dit besluit voor vernietiging door de Kroon voor te dragen.

Na de vaststelling delen PS/GS schriftelijk hun standpunt mede aan degenen die tegen het ter inzage gelegde ontwerp bezwaren hebben ingediend.

368	(446)
Handeling	Het adviseren aan PS/GS over hun voornemen een landinrichtingsprogramma vast te stellen in afwijking van het ontwerp daarvan.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 43.1.
Periode	1985 - heden.

369	(411)
Handeling	Het goedkeuren van dat deel van een besluit van PS/GS tot vaststelling van een landinrichtingsprogramma waarbij wordt afgeweken van het advies van de Centrale Commissie als bedoeld in LW art. 43.1, dan wel het voorbereiden van een Kb waarbij, onder regeling van de gevolgen, dat gedeelte geheel of deels wordt vernietigd.
Actor	Minister van Landbouw.

Grondslag LW art. 43.3-43.5.
Periode 1985 - heden.

370 (445)

Handeling **Het adviseren aan de Minister van Landbouw inzake de vernietiging van een besluit van PS/GS tot vaststelling van een landinrichtingsprogramma.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag LW art. 43.5.

Periode 1985 - heden.

371 (412)

Handeling **Het voorbereiden van een Kb tot vaststelling van een landinrichtingsprogramma, als PS/GS van verschillende provincies terzake niet tot overeenstemming zijn gekomen.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag LW art. 2.3, 3.2.

Periode 1985 - heden.

7.4.3 Het landinrichtingsplan

7.4.3.1 Inleiding

De totstandkoming van een landinrichtingsplan volgens een gefaseerde voorbereiding wordt geregeld in LW art. 73-85. Zowel de opzet als de procedure van een landinrichtingsplan komen zeer sterk overeen met die van een herinrichtingsplan onder de Gronings-Drentse Herinrichtingswet.

Het plan omvat de begrenzing van het inrichtingsgebied, van het/de daarin gelegen herverkavelingsblok(ken) en van de in het gebied eventueel te realiseren Relatienotagebieden. Tevens wordt een beschrijving gegeven van de bestaande toestand en van de ruimtelijke ontwikkelingen. Voorts worden de te treffen maatregelen en voorzieningen omschreven. Het betreft hier een pakket voorzieningen die onder RWMD en HWOG met de term 'plan van voorzieningen' wordt aangeduid. Deze kunnen de wijzigingen betreffen in het stelsel van wegen, waterlopen, dijken en kaden met daartoe behorende kunstwerken; de veiligstelling, aanleg en ontwikkeling van gebieden van belang wegens hun natuur- of landschapswaarde en elementen van landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische en natuurwetenschappelijke waarde, alsmede de uitvoering van andere werken van openbaar nut. Voorts wordt een raming gegeven van de kosten en een overzicht verstrekt van de kostenverdeling.

Op aparte kaarten worden de begrenzingen van inrichtingsgebied en blok(ken) weergegeven, alsmede de te treffen voorzieningen. Hierbij worden de voorzieningen ter verwezenlijking waarvan onteigening zal worden toegepast apart aangeduid.

Het gaat bij al deze onderdelen om een nadere uitwerking of bepaling van zaken die ook reeds in het landinrichtingsprogramma aan bod zijn gekomen.

Ten opzichte van het programma nieuwe elementen zijn de voornemens met betrekking tot de toewijzing, resp. regeling van eigendom, beheer en onderhoud van de openbare wegen, waterlopen, dijken en kaden, alsmede de voornemens inzake de toewijzing van de eigendom van gebieden die van belang zijn uit het oogpunt van natuur- en landschapsbehoud, van elementen van landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische en natuurwetenschappelijke waarde en van onroerende goederen waarop andere werken van openbaar nut zullen worden uitgevoerd.

Voorzover een landinrichtingsplan voorzieningen en maatregelen betreft die niet door de LC zullen worden gerealiseerd, draagt dit plan evenals een herinrichtingsplan volgens de Herinrichtingswet Oost-Groningen c.a. het karakter van een convenant tussen de commissie en de verschillende overheden, gericht op het treffen van bepaalde voorzieningen en maatregelen door die lichamen, waarbij ook de financiën worden geregeld.

De procedure kent de volgende hoofdonderdelen:

- het totstandbrengen van een voorontwerp van een landinrichtingsplan, actor: een landinrichtingscommissie (LC);
- het totstandbrengen van een ontwerp van een landinrichtingsplan, actor: Centrale Landinrichtingscommissie (CLC);
- het vaststellen van een inrichtingsplan, actor: betrokken GS.

Met een landinrichtingsplan kan uiteraard reeds worden begonnen als waarschijnlijk is geworden dat de ruilverkaveling of herinrichting in kwestie doorgang zal vinden. Voordat een plan kan worden vastgesteld, dient wel het besluit tot herinrichting, resp. ruilverkaveling (zie het volgende hoofdstuk) te zijn genomen. De totstandkoming is formeel-procedureel bijna gelijk aan die van het landinrichtingsprogramma (zie boven).

Een landinrichtingsplan kan worden gewijzigd tot het tijdstip waarop voor het betrokken gedeelte van het inrichtingsgebied een begrenzingsplan is vastgesteld. Een begrenzingsplan wordt opgesteld in de uitvoeringsfase van een landinrichtingsproject en legt de toewijzing vast van eigendom, beheer en onderhoud van in het landinrichtingsplan opgenomen voorzieningen van algemeen nut (zie H. 10). Omdat het begrenzingsplan ten opzichte van het landinrichtingsplan geen nieuwe elementen mag bevatten, moet indien het nodig wordt geacht in het kader van het opstellen van het begrenzingsplan toch nieuwe elementen in te brengen eerst het landinrichtingsplan in desbetreffende zin worden gewijzigd. Zoals hierboven al gezegd, dient dan de bovenstaande procedure in haar geheel te worden herlopen.

7.4.3.2 Voorontwerp

Bij gefaseerde voorbereiding wordt voor een landinrichtingsplan geen schetsontwerp opgesteld en behoeven geen deeladviezen te worden ingewonnen: de afweging van alternatieven en de inventarisatie

van knelpunten heeft doorgaans reeds in de programmafase plaatsgevonden. Toch mag volgens de LW een voorontwerp met betrekking tot een zelfde zaak nog steeds alternatieve oplossingen bevatten. In het kader van de opstelling van het voorontwerp kunnen dan ook nog steeds aanvullende gegevens over een gebied worden verzameld of specifieke onderzoeksopdrachten worden verleend.

Gezien de aard van het landinrichtingsplan, waarin vastgelegd wordt welke maatregelen en voorzieningen door wie op welke wijze zullen worden gerealiseerd, is de totstandkoming van het voorontwerp daarvan hoofdzakelijk een product van intensief overleg tussen enerzijds de betrokken LC, met inbegrip van de daaraan toegevoegde deskundigen en door haar aangetrokken adviseurs, en anderzijds alle bij de realisering van het project te betrekken organen en instellingen, zowel op plaatselijk, regionaal als provinciaal niveau. Zelfs schrijft de LW voor dat een LC haar voorontwerp opstelt in overeenstemming met een gemeente of waterschap, voor zover namelijk dit voorontwerp de uitvoering van werken betreft, waarvan eigendom, beheer of onderhoud bij deze organen berust.

Nadat het concept van het voorontwerp is getoetst door de secretaris van de Centrale Commissie (de directeur van de LD), stelt de LC de definitieve versie op, na overleg met betrokken gemeente(n) en waterschap(pen) en gelet op het commentaar op het concept.

372 (477)
Handeling **Het opstellen van het voorontwerp van een (gewijzigd) landinrichtingsplan, of een deel daarvan.**
Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag LW art. 76.1-3, 84.4; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 24, 29.
Periode 1985 - heden.

373 (447)
Handeling **Het leveren van commentaar op het concept van het voorontwerp van een (gewijzigd) landinrichtingsplan, of een deel daarvan.**
Actor Secretaris Centrale Commissie / directeur LD, tot in 1988 door tussenkomst van een Insp LD.
Grondslag Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 24.1, 29 (gew. 1988, Stcrt. 253).
Periode 1985 - heden.

In het kader van de navolgende inspraakronde maakt de LC het voorontwerp bekend in het gebied. De LC biedt dan, juist als bij het landinrichtingsprogramma, de gelegenheid dat gedurende minstens drie maanden in het gebied over het voorontwerp zienswijzen en denkbeelden naar voren worden gebracht en daarover onderling en met de LC van gedachten wordt gewisseld. Van de inspraak en haar uitkomsten maakt de LC wederom een verslag op. Ten slotte wordt het voorontwerp met de aangebrachte wijzigingen en het verslag van de inspraak in handen van de Centrale Commissie gesteld.

374 (478)
Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van een inspraakronde over het voorontwerp van een (gewijzigd) landinrichtingsplan, of een deel daarvan.**

Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag LW art. 77.1-4, 84.4.
Periode 1985 - heden.

375 (479)

Handeling **Het naar aanleiding van de inspraak aanbrenge van wijzigingen in het voorontwerp van een (gewijzigd) landinrichtingsplan, of een deel daarvan.**

Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag LW art. 78, 84.4.
Periode 1985 - heden.

7.4.3.3 Ontwerp

De vaststelling van het ontwerp-plan door de Centrale Commissie geschiedt op basis van de door de betrokken LC toegezonden stukken. Indien het ontwerp afwijkt van het vastgestelde voorontwerp, doet de commissie hiervan mededeling aan de LC. In het kader van het Relatienotabeleid doet de CCC bij de vaststelling van het concept, i.c. de goedkeuring van het opgestelde ontwerp, een voorstel omtrent de vaststelling van de relatienotagebieden in het gebied.

376 (448)

Handeling **Het vaststellen van het ontwerp van een (gewijzigd) landinrichtingsplan, of een deel daarvan.**

Actor Centrale Commissie.
Grondslag LW art. 79.1, 79.3, 84.4.
Periode 1985 - heden.

7.4.3.4 Vaststelling

Na vaststelling van het ontwerp wordt dit aan betrokken GS toegezonden. Deze stellen het landinrichtingsplan definitief vast. Voordien leggen zij het ontwerp ter inzage en ontvangen ze de ertegen ingediende bezwaren. De vaststelling geschiedt met inachtneming van genoemde bezwaren, na toetsing van het ontwerp aan de hoofdlijnen van het provinciaal ruimtelijk beleid (streekplannen e.d.).

Als GS van plan zijn bij hun besluit af te wijken van het vastgestelde ontwerp, winnen zij advies in van de Centrale Commissie. Voor zover GS bij de vaststelling bedoeld advies naast zich neerleggen, moet de Minister van Landbouw dit onderdeel expliciet goedkeuren, dan wel voor vernietiging door de Kroon voordragen, na de Centrale Commissie te hebben gehoord.

Na de vaststelling delen GS hun standpunt mede aan degenen die een bezwaarschrift hebben ingediend tegen het ter inzage gelegde ontwerp.

377 (449)

Handeling **Het adviseren aan GS over hun voornemen een (gewijzigd) landinrichtingsplan, of een deel daarvan, vast te stellen in afwijking van het ontwerp.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag LW art. 82.1, 84.4.

Periode 1985 - heden.

378 (413)

Handeling **Het goedkeuren, dan wel het voorbereiden van een Kb ter vernietiging, van dat deel van een besluit van GS tot vaststelling van een (gewijzigd) landinrichtingsplan, of deel daarvan, waarbij wordt afgeweken van het advies van de Centrale Commissie bedoeld in LW art. 82.1.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag LW art. 82.2-5, 84.4.

Periode 1985 - heden.

379 (450)

Handeling **Het adviseren aan de Minister van Landbouw inzake de vernietiging van een besluit van GS tot vaststelling van een (gewijzigd) landinrichtingsplan, of deel daarvan.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag LW art. 82.5.

Periode 1985 - heden.

380 (414)

Handeling **Het voorbereiden van een Kb tot vaststelling van een (gewijzigd) landinrichtingsplan, of deel daarvan, indien GS van verschillende provincies terzake niet tot overeenstemming zijn gekomen.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag LW art. 3.2.

Periode 1985 - heden.

Nadat een landinrichtingsplan is vastgesteld, leggen GS dit wederom ter inzage, maar nu om rechthebbenden en pachters in de gelegenheid te stellen een kroonberoep in te stellen tegen de voornemens die het plan bevat inzake de toewijzing van de eigendom van onroerende goederen bestemd voor het openbaar nut (natuurgebieden, elementen voor openluchtrecreatie, etc.) en wel voor zover deze zullen worden gerealiseerd door middel van een 'algemene aftrek' in het geval van ruilverkaveling of aanpassingsinrichting of door middel van onteigening in het geval van herinrichting. De Kroon beslist dan of toewijzing aan openbare lichamen of andere rechtspersonen zal kunnen geschieden en welke wijzigingen in de voorwaarden worden gebracht (art. 83.3-5, 84.4). De betreffende bepalingen corresponderen met RW 1954, art. 45, behandeld in de vorige paragraaf.

Als blijkt dat een of meer wezenlijke onderdelen van een landinrichtingsplan niet of ontoereikend kunnen worden verwezenlijkt, kunnen GS aan de LC een aanwijzing geven met betrekking tot een op te stellen wijziging. De Centrale Commissie kan aan GS haar zienswijze omtrent het voorkomen van de eventuele

knelpunten kenbaar maken. Wijziging kan geschieden tot ver in de uitvoeringsfase, namelijk tot het tijdstip waarop het besluit tot vaststelling van het begrenzingsplan, of een gedeelte daarvan, wordt genomen. Indien voor een gebied of een deel daarvan geen begrenzingsplan (zie H. 10) wordt vastgesteld, kan wijziging plaatsvinden tot aan de goedkeuring door de Centrale Commissie van het plan van toedeling (zie H. 12). Zoals hierboven al aangegeven, dient in het geval van een wijziging weer de gehele procedure tot vaststelling van het plan te worden doorlopen.

381 (451)
Handeling **Het opstellen van een zienswijze voor GS omtrent de noodzaak tot wijziging van een landinrichtingsplan.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag LW art. 84.3.
Periode 1985 - heden.

7.5 ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN

7.5.1 Onderzoek

Er is al gezegd (H. 4) dat de HCW een wetenschappelijke afdeling kent, de Commissie Onderzoek Walcheren (geïnstalleerd 16-2-949), die hoofdzakelijk bodemkundig en waterhuishoudkundig onderzoek verricht of laat verrichten. In het kader van de onderzoeken worden in het gebied vele proeven gedaan (praktijkvelden; proefvelden). De onderzoekscommissie geeft ook adviezen bijv. aan het Bureau van Uitvoering in technische kwesties, bijv. inzake drainages, egalisatie, gewenst polderpeil, aanleg drinkputten. In 1953 wordt de afdeling belast met de organisatie van het zoutonderzoek in de overstroomde gebieden en onderzoek t.b.v. de Herverkaveling Zeeland.

382 (482)
Handeling **Het (doen) verrichten van technische inventarisaties en uitwerkingen ten behoeve van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - c 1960.

383 (483)
Handeling **Het (doen) verrichten van wetenschappelijke inventarisaties en nadere onderzoeken ten behoeve van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - c 1960.
Product Bijv. rapport "Het landbouwkundig onderzoek in 1949-1952 t.b.v. de Herverkaveling Walcheren" (1952).

7.5.2 Planvorming

Evenals in het geval van de Gronings-Drentse herinrichting (maar in tegenstelling tot de reconstructie van Midden-Delfland) wordt de begrenzing van het in te richten gebied niet bij de wet bepaald. Anders dan de HWOOG voorschrijft, behoeft de grens evenwel niet bij Kb te worden vastgesteld.

384 (415)
Handeling **Het vaststellen van de grens van het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag HWW 1947 art. 2.
Periode 1947 - 1967.
Product Beschikking LV 03-03-1948, Stcrt. 58 (Walcheren);
Beschikking LV 12-01-1954, Stcrt. 8 (Zeeuwse noodgebieden).

385 (484)
Handeling **Het adviseren aan de Minister van Landbouw over vaststelling van de grens van het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947; 1953.

Er is evenals onder RW 1938 sprake van "een kaart van het blok met de wegen, waterlopen en kaden met de daartoe behorende kunstwerken" (HWW 1947 art. 62.1) en het is de taak van de Herverkavelingscommissie(s) deze kaart te vervaardigen. Voor het opmaken van het plan worden door GS aan de HCW/HCZ richtlijnen en aanwijzingen gegeven (HWW 1947 art. 62.1). Overeenkomstig een 'gewone' ruilverkaveling volgens de RW 1938 kan het plan niet zomaar worden uitgevoerd. Daarvoor is de goedkeuring van GS vereist. Een belangrijk onderscheid met de procedures volgens de RW 1938 en de RW 1954 is, dat de uitvoering van de herverkaveling pas kan beginnen, als het plan van wegen en waterlopen definitief door GS is vastgesteld. In een voorlopige vaststelling door GS als titel voor de uitvoering is niet voorzien. Deze vereenvoudiging houdt in dat er geen aparte wettelijke procedure is voor een vaststelling als inventarisatieplan (zie H. 10). Anderzijds is wel een extra waarborg voor de rechtszekerheid van openbare lichamen ingebouwd: aan de belanghebbende openbare lichamen en aan de Commissaris van Zeeland staat een kroonberoep open tegen het besluit van GS tot vaststelling (van een deel) van het plan (HWW art. 62.6).

Gezien de aangerichte verwoestingen houdt de planvorming zeer veel meer in dan de simpele bewoordingen van de wet lijken aan te duiden. De praktijk komt gezien de jaarverslagen van de HCW/HCZ redelijk met de voorbereidingsprocedure van een ruilverkaveling overeen. Op Walcheren en in de latere noodgebieden worden eerst voorlopige deelplannen van wegen en waterlopen opgesteld, die vervolgens successievelijk aan GS ter goedkeuring worden voorgelegd. De in de wet genoemde (art. 62.1)

kaart van Walcheren is een sluitstuk, dat pas begin 1953 gereed komt, vergezeld van het voorgeschreven advies van de Herverkavelingscommissie aan GS inzake eigendom, beheer en onderhoud van de aangegeven voorzieningen (zie H. 10).

Meer dan de wet eist, betreffen de deelplannen allerlei voorzieningen rond de 'kale' wegen, waterlopen en kaden. Zo komt ook een landschapsplan tot stand en worden bij de planvorming utiliteitsvoorzieningen 'meegenomen'. Daarmee is de planvorming voor Walcheren een soort blauwdruk voor het plan van voorzieningen, dat in RW 1954 tot wettelijke norm wordt verheven.

De verschillende deelplannen, goed te keuren door GS, worden in het blok op voorlichtingsbijeenkomsten toegelicht en besproken. Voorts vindt druk overleg plaats met diverse rijks- (RWS) en provinciale instellingen (PWS, PPD), waterschappen, gemeenten en andere betrokken instanties. Het opstellen van de plannen geschiedt in de praktijk door de Commissie van Uitvoering van de HCW, resp. de Bureaus van Uitvoering van de blokcommissies van de HCZ.

386 (485)

Handeling **Het opstellen en wijzigen van een ontwerp van een deelplan van wegen en waterlopen en kaden c.a., als bedoeld in HWW 1947 art. 62.1, eventueel aangevuld met een gedeeltelijk landschapsplan of andere deelplannen met betrekking tot de in het kader van de herverkaveling te treffen voorzieningen.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.

Periode 1947 - ca 1960.

Zo spoedig mogelijk nadat de HCW/HCZ de stukken aan GS heeft doen toekomen, stellen deze het deelplan vast. Zij lichten vervolgens de belanghebbende openbare lichamen in omtrent de vaststelling. Dan staat aan deze lichamen en aan de Commissaris in de provincie Zeeland een kroonberoep op de vaststelling open. De uitvoering kan slechts ter hand worden genomen na het verstrijken van de termijn waarbinnen een kroonberoep kan worden ingesteld, dan wel nadat de uitspraak in een beroep op de Kroon door GS ter kennis van belanghebbenden is gebracht.

387 (416)

Handeling **Het adviseren aan de Kroon bij de behandeling van een beroep tegen een besluit van GS tot vaststelling van deelplan van wegen, waterlopen en kaden c.a., als bedoeld in HWW 1947 art. 62.1, eventueel aangevuld met een gedeeltelijk landschapsplan of andere deelplannen met betrekking tot de in het kader van de herverkaveling te treffen voorzieningen.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag HWW 1947 art. 62.6.

Periode 1947 - ca 1960.

7.6 **RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND**

7.6.1 Onderzoek

388 (486)

Handeling **Het (doen) verrichten van technische inventarisaties en uitwerkingen in het kader van de voorbereiding van de reconstructie Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode 1979 - heden.

389 (487)

Handeling **Het (doen) verrichten van wetenschappelijke inventarisaties en nadere onderzoeken ten behoeve van de voorbereiding van de reconstructie Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode 1979 - heden.

390 (488)

Handeling **Het (doen) opstellen van evaluaties (effectbeschrijvingen) van alternatieve schetsen voor de reconstructie Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode 1979 - heden.

Opmerking De evaluaties worden in de praktijk geproduceerd door de CD/LD, aan de hand van de HELP-methode (zie boven).

7.6.2 Het reconstructieprogramma

7.6.2.1 Inleiding

De totstandkoming van het reconstructieprogramma voor Midden-Delfland is geregeld in RWMD art. 31-38. Als elementen van het programma noemt de wet de uitgangspunten voor de reconstructie (zie H. 3), de uitgangspunten voor een verdeling van de kosten van de reconstructie, alsmede een omschrijving van de voor de verwezenlijking daarvan benodigde middelen.

Wat dit laatste betreft dient het programma een aantal globale plannen te bevatten: voor de agrarische ontwikkeling, voor de te vormen en te sparen hoofdelementen van natuur en landschap en voor de recreatiebehoefte en de wijze waarop de inrichting van het recreatieve gedeelte zal plaatsvinden.

Daarnaast wordt in het programma een hoofdstramien van wegen en waterlopen geschetst en worden de

gronden aangeduid die voor onteigening en voor de toepassing van beheersregelingen (Relatienotagebieden) in aanmerking komen.

De procedure voor de totstandkoming van het reconstructieprogramma voor Midden-Delfland is vergelijkbaar met die van een programmafase volgens LW.

De hoofdelementen van de procedure zijn:

- het totstandbrengen van een voorontwerp van het reconstructieprogramma,
actor: Reconstructiecommissie Midden-Delfland (RCMD);
- het totstandbrengen van een ontwerp van het reconstructieprogramma,
actor: PS van Zuid-Holland;
- het vaststellen van het reconstructieprogramma,
actor: Ministers van Ruimtelijke Ordening, Landbouw en CRM (tot 1982, toen Openluchtrecreatie 'verhuisde' naar het ministerie van Landbouw).

Anders dan in LW wordt onder RWMD de rol van de Centrale Commissie bij de voorbereiding (vaststelling ontwerp) ingenomen door PS van Zuid-Holland. Op zijn beurt valt de functie van PS volgens LW (vaststelling programma) in het geval van Midden-Delfland toe aan de centrale overheid. Ten slotte wordt anders dan bij een 'gewone' herinrichting het Rijk niet uitsluitend vertegenwoordigd door de Minister van Landbouw, maar door de Ministers voor Ruimtelijke Ordening, Landbouw en - tot in 1982 - de Minister van CRM (voor de Openluchtrecreatie). Hierbij treedt de Minister voor Ruimtelijke Ordening op als coördinator.

7.6.2.2 Voorontwerp

De basis voor het voorontwerp wordt gevormd door het streekplan. Van het opstellen van een eerder schetsontwerp is geen sprake. Bij het voorontwerp behoort een voorstel betreffende het toekomstige beheer van de uit te voeren werken (voor de recreatieve voorzieningen). In dit verband dient wat betreft de recreatie de RCMD een advies in te winnen van de Stichting Onderzoek Midden-Delfland (recreatieschap).

Omtrent de inwinning van andere (deel)adviezen, het voeren van overleg of andere activiteiten in het kader van de totstandkoming van het voorontwerp zijn in wet- en regelgeving geen bepalingen gesteld.

Het 'multifunctionele' karakter van de reconstructie komt tot uiting in de verplichte toetsing van het concept-ontwerp, die wordt verricht door de directeur-generaal Ruimtelijke Ordening (VRO) (coördinator), met de directeur van de LD (Landbouw), de directeur (NB)OR (CRM, sinds 1982 Landbouw) en de directeur van het Bureau van de Natuurwetenschappelijke Commissie.

391 (502, 504, 507, 509)

Handeling **Het leveren van commentaar op het concept van het voorontwerp van het (gewijzigde) reconstructieprogramma Midden-Delfland, of een deel daarvan.**

Actor DG Ruimtelijke Ordening (VRO) (coördinator), met directeur LD, directeur (NB)OR (CRM, sinds 1982 Landbouw) en directeur Bureau Natuurwetenschappelijke Commissie.
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 16, 18, 19.
Periode 1979 - 1984.

392 (489)

Handeling **Het opstellen en voorlopig vaststellen van het voorontwerp van het (gewijzigde) reconstructieprogramma Midden-Delfland, of een deel daarvan.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 32.1, 37; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 16-19.

Periode 1979 - 1983.

Opmerking De RCMD voegt bij het voorontwerp een voorstel betreffende het toekomstig beheer van uit te voeren werken.

Het voorlopig vastgestelde voorontwerp wordt in de inspraak gebracht. Daartoe wordt het voorontwerp in het gebied alom bekend gemaakt. Vervolgens wordt gedurende ten minste drie maanden de gelegenheid geboden, dat in het gebied over het voorontwerp zienswijzen en denkbeelden naar voren worden gebracht en dat daarover onderling en met de RCMD van gedachten wordt gewisseld. Van de inspraak en zijn uitkomsten wordt rapport opgemaakt.

Op basis van het voorlopig vastgestelde voorontwerp stelt de RCMD, gelet op de uitkomsten van de inspraakronde, het voorontwerp definitief vast. Het aldus vastgestelde voorontwerp wordt met het verslag van de inspraak en het bij het voorontwerp behorende voorstel over het beheer van de uit te voeren werken aan GS van Zuid-Holland toegezonden.

393 (490)

Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van een inspraakronde over het voorlopige voorontwerp van het (gewijzigde) reconstructieprogramma Midden-Delfland, of een deel daarvan.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 32.1-3, 37.

Periode 1979 - 1983.

394 (491)

Handeling **Het vaststellen van het voorontwerp van het (gewijzigde) reconstructieprogramma Midden-Delfland, of een deel daarvan.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 32.4, 37; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, 17-19.

Periode 1979 - 1983.

De RCMD stuurt het vastgestelde voorontwerp met de bijbehorende stukken aan GS. Deze maken het voorontwerp bekend. PS van Zuid-Holland ontvangen de eventuele ingediende bezwaren en leggen hun standpunt ten aanzien daarvan in een rapport vast. Aan PS is dan de taak het ontwerp van het programma

vast te stellen. Zijn PS voornemens bij de vaststelling af te wijken van het voorontwerp, dan winnen zij advies in van de RCMD.

7.6.2.3 *Ontwerp*

Na hun vaststelling zenden GS het ontwerp, het inspraakrapport van de RCMD inzake het (voorlopige) voorontwerp alsmede de bij PS ingediende bezwaren tegen het (vastgestelde) voorontwerp en het daaromtrent opgemaakte rapport, aan de Minister voor de Ruimtelijke Ordening.

395	(492)
Handeling	Het adviseren van PS van Zuid-Holland over hun voornemen het ontwerp van het (gewijzigde) reconstructieprogramma Midden-Delfland, of een deel daarvan, vast te stellen in afwijking van het voorontwerp.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	RWMD art. 35.1, 37.
Periode	1979 - 1983.

7.6.2.4 *Vaststelling*

In het kader van de vaststelling worden door de betrokken ministers (VRO, LV, tot in 1982 CRM) een aantal verschillende activiteiten ontplooid. In de eerste plaats worden adviezen ingewonnen van de Rijks Planologische Commissie, de Centrale Commissie (zie boven), de Natuurwetenschappelijke Commissie en de Coördinatiecommissie Openluchtrecreatie. Vervolgens moet omtrent het programma overeenstemming worden bereikt met de Ministers van Verkeer en Waterstaat en van Financiën. Bij de vaststelling wordt voorts een standpunt geformuleerd over de bezwaren die zijn ingediend tegen het door GS van Zuid-Holland ter inzage gelegde (vastgestelde) voorontwerp en over het rapport van PS van Zuid-Holland terzake.

De Minister van VRO deelt het standpunt van de met de vaststelling belaste ministers mede aan de indieners van de bezwaren. Indien en voor zover het programma afwijkt van het door PS van Zuid-Holland vastgestelde ontwerp, worden de redenen hiervoor geformuleerd en door de Minister van VRO aan GS van Zuid-Holland overgebracht. Ten slotte wordt het besluit tot vaststelling gepubliceerd en het definitief vastgestelde programma bekend gemaakt.

396	(452)
Handeling	Het adviseren aan de Minister voor Ruimtelijke Ordening en de Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie over de vaststelling van het (gewijzigde) reconstructieprogramma Midden-Delfland, of een deel daarvan.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	RWMD art. 36.1, 37.
Periode	1979 - 1983.

397	(417, 515, 519)
Handeling	Het vaststellen van het (gewijzigde) reconstructieprogramma Midden-Delfland, of een deel daarvan.
Actor	Minister voor Ruimtelijke Ordening (cordinator), met de Minister(s) van Landbouw en voor de Openlucht recreatie.
Grondslag	RWMD art. 36.1-3, 37.
Periode	1979 - 1983.
Product	Beschikking VRO/LV 21-12-1983.

7.6.3 Het plan van voorzieningen

7.6.3.1 Inleiding

De totstandkoming van het plan van voorzieningen voor Midden-Delfland wordt geregeld in RWMD art. 39-45. Het plan van voorzieningen is in hoofdzaak een uitwerking van een deel van het reconstructieprogramma. Onder LW en HWOOG bevat een landinrichtings-, resp. herinrichtingsplan ook een plan van voorzieningen, maar dan als onderdeel. De wet bouwt meer voort op de RW 1954, waar de HWOOG op dit punt vernieuwender is: een herinrichtingsplan zoals in de betreffende wet gepresenteerd lijkt immers sterk op een landinrichtingsplan zoals voorgeschreven in LW.

Volgens de RWMD houdt het plan dus (ten minste) de te treffen voorzieningen in. Deze kunnen bestaan in:

- * wijzigingen in het stelsel van wegen en waterlopen, dijken en kaden met bijbehorende kunstwerken;
- * de landschappelijke verzorging en de veiligstelling en ontwikkeling van natuurgebieden;
- * de aanleg van utiliteitswerken;
- * de uitvoering van werken ten behoeve van de recreatie;
- * andere werken in het belang van de reconstructie.

Een of meer kaarten waarop de voorzieningen zijn aangegeven worden bij het plan geleverd.

Uit wat de instructie voor de Reconstructiecommissie (Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124) opmerkt over het opstellen van het ontwerp-plan door de Reconstructiecommissie blijkt dat het plan van voorzieningen meer elementen bevat dan de wet vermeldt. Zo gaat het ontwerp-plan evenals een landinrichtingsplan gepaard met een begroting en een opzet voor de kostenverdeling, c.q. ontwerp-overeenkomsten inzake de geldelijke bijdrage van openbare lichamen. Voorts spreekt het ontwerp-plan, evenals een landinrichtingsplan, zich ook uit over het toekomstig beheer en onderhoud van de uit te voeren werken. Tevens geeft het ontwerp een raming van het totaal van de waardeveranderingen van de grond in verband met de reconstructie.

De begrenzing van het reconstructiegebied maakt anders dan bij een landinrichtingsplan geen deel uit van het plan van voorzieningen, maar wordt bij Kb geregeld.

De procedure kent de volgende twee hoofdonderdelen:

- het totstandbrengen van een ontwerp-plan van voorzieningen,
actor: de Reconstructiecommissie Midden-Delfland (RCMD);
- het goedkeuren van het ontwerp-plan van voorzieningen,
actor: de Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie;
- het vaststellen van het plan van voorzieningen,
actor: GS van Zuid-Holland.

Daar de RWMD geen voorontwerp-fase kent, ontbreekt de tussenstap die wel bij een landinrichtings- of herinrichtingsplan voorkomt, namelijk het kunnen afwijzen of wijzigen van het plan zoals dat van de commissie komende naar de provincie gaat door een centraal overheidsorgaan als de Centrale Commissie. In inmenging op rijksniveau is echter voorzien door het inbouwen van een goedkeuring van het ontwerp door de Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie (CRM), sinds 1982 verenigd in een enkele ambtsdrager. Dat voor ministers is gekozen en niet voor de Centrale Commissie is weer in overeenstemming met de speciale betekenis van de recreatie in Midden-Delfland en de mate van financiële betrokkenheid van het Rijk bij de reconstructie.

Anders dan bij de totstandkoming van het reconstructieprogramma is bij het totstandbrengen van het plan van voorzieningen de inbreng van de Minister van Ruimtelijke Ordening nihil.

7.6.3.2 *Ontwerp*

Evenals een voorontwerp-landinrichtingsplan komt ook het ontwerp-plan van voorzieningen voor Midden-Delfland hoofdzakelijk tot stand in nauw overleg tussen de RCMD en de bij de realisering van het project betrokken organen en instellingen in de streek.

Het 'multifunctionele' karakter van de reconstructie komt wederom tot uiting in de verplichte toetsing van het concept-ontwerp. Deze wordt verricht door de directeur van de LD (coördinator) samen met de directeur van (NB)OR (CRM, vanaf 1982 Landbouw) en de bureaudirecteur van de Natuurwetenschappelijke Commissie. Nadat de RCMD de opmerkingen op het concept heeft verwerkt, stelt zij de definitieve versie op.

De RWMD voorziet niet in een inspraakronde ten aanzien van het ontwerp-plan van voorzieningen. Wel dient het ontwerp-plan te worden goedgekeurd door de Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie. In dit kader worden gehoord de Centrale Commissie, de Natuurwetenschappelijke Commissie (NWC) en de Coördinatiecommissie Openluchtrecreatie (CCOR). Bij de beslissing tot goedkeuring wordt vermeld op welke rijksbijdrage gerekend kan worden bij de uitvoering van het plan. Aan deze bijdrage kunnen voorwaarden worden verbonden.

398 (501, 506, 508)

Handeling **Het leveren van commentaar op het concept-ontwerp van het (gewijzigde) plan van voorzieningen Midden-Delfland, of een deel daarvan.**

Actor Directeur LD (coördinator), met directeur (NB)OR (CRM, vanaf 1982: Landbouw) en directeur Bureau Natuurwetenschappelijke Commissie.
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 21, 22.
Periode 1979 - heden.

399 (493)

Handeling **Het opstellen en vaststellen van het ontwerp van het (gewijzigde) plan van voorzieningen Midden-Delfland, of een deel daarvan.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 40, 45; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 20-22.
Periode 1979 - heden.

400 (453, 510, 512)

Handeling **Het (mede) adviseren aan de Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie inzake het goedkeuren van het ontwerp van het (gewijzigde) plan van voorzieningen Midden-Delfland, of een deel daarvan.**

Actor Centrale Commissie, met de Natuurwetenschappelijke Commissie en de Coördinatiecommissie Openluchtrecreatie.
Grondslag RWMD art. 41.1, 45.
Periode 1979 - heden.

401 (419)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van het ontwerp van het (gewijzigde) plan van voorzieningen Midden-Delfland, of een deel daarvan.**

Actor Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie.
Grondslag RWMD art. 40, 41, 45; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 23.
Periode 1979 - heden.

7.6.3.3 Vaststelling

Na goedkeuring van het ontwerp van het plan van voorzieningen wordt dit aan GS van Zuid-Holland gezonden. Deze leggen het ontwerp-plan ter inzage en ontvangen de daartegen ingediende bezwaren. GS stellen het plan vast met inachtneming van de tegen het ontwerp ingediende bezwaren. Na vaststelling delen GS hun standpunt mede aan degenen die bezwaar hebben gemaakt tegen het ontwerp. Als GS voornemens zijn af te wijken van het ontwerp, winnen zij eerst advies in van de Centrale Commissie, de Natuurwetenschappelijke Commissie en de Coördinatiecommissie Openluchtrecreatie. Vaststelling in afwijking van dit advies behoeft de goedkeuring van de Minister(s) van Landbouw en voor Openluchtrecreatie. Nadat het plan van voorzieningen is vastgesteld, wordt dit nogmaals door GS ter inzage gelegd.

402 (454, 511, 513)

Handeling	Het (mede) adviseren aan GS van Zuid-Holland over hun voornemen het ontwerp van het (gewijzigde) plan van voorzieningen Midden-Delfland, of een deel daarvan, vast te stellen in afwijking van het ontwerp.
Actor	Centrale Commissie, met de Natuurwetenschappelijke Commissie en de Coördinatiecommissie Openluchtrecreatie.
Grondslag	RWMD art. 44.1, 45.
Periode	1979 - heden.
403	(418)
Handeling	Het al dan niet goedkeuren dat GS van Zuid-Holland het (gewijzigde) plan van voorzieningen Midden-Delfland, of een deel daarvan, vaststellen in afwijking van het advies, bedoeld in RWMD art. 44.1.
Actor	Minister(s) van Landbouw en voor Openluchtrecreatie.
Grondslag	RWMD art. 44.1, 45.
Periode	1979 - heden.
404	(420, 516, 520)
Handeling	Het voorbereiden van een Kb houdende nadere vaststelling van het reconstructiegebied Midden-Delfland.
Actor	Minister voor Ruimtelijke Ordening (ordinator), met de Minister(s) van Landbouw en voor de Openluchtrecreatie.
Grondslag	RWMD art. 1
Periode	1979 - heden.
405	(421, 517, 521, 523, 525)
Handeling	Het (doen) bepalen dat zekere voorzieningen van openbaar belang slechts in het plan van voorzieningen Midden-Delfland worden opgenomen, als er een goedgekeurde overeenkomst bestaat tussen de Reconstructiecommissie Midden-Delfland en het betrokken openbaar lichaam over de financiering.
Actor	Ministers voor Ruimtelijke Ordening, Openluchtrecreatie, Landbouw, Verkeer en Waterstaat en Financiën.
Grondslag	RWMD art. 39.3.
Periode	1979 - heden.
406	(422, 518, 522, 524, 526)
Handeling	Het al dan niet goedkeuren van een overeenkomst van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland met een openbaar lichaam over de financiering van een voorziening van openbaar nut in het plan van voorzieningen Midden-Delfland.
Actor	Ministers voor Ruimtelijke Ordening, Openluchtrecreatie, Landbouw, Verkeer en Waterstaat en Financiën.
Grondslag	RWMD art. 39.3.
Periode	1979 - heden.

7.7 **GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING**

7.7.1 Onderzoek

407 (494)

Handeling **Het (doen) verrichten van technische inventarisaties en uitwerkingen in het kader van de voorbereiding van de herinrichting van Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode 1979 - heden.

408 (495)

Handeling **Het (doen) verrichten van wetenschappelijke inventarisaties en nadere onderzoeken in het kader van de voorbereiding van de herinrichting van Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode 1979 - heden.

409 (496)

Handeling **Het opstellen van een evaluaties (effectbeschrijvingen) van alternatieve planschetsen voor de herinrichting Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode 1979 - heden.

Opmerking Worden in de praktijk geproduceerd door de CD/LD. Geschiedt aan de hand van de HELP-methode.

7.7.2 Het herinrichtingsprogramma

7.7.2.1 Inleiding

De totstandkoming van het herinrichtingsprogramma voor Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën wordt voorgeschreven in HWOG (art. 8-15).

Als elementen van het programma noemt de wet dezelfde als RWMD bevat voor het programma voor de reconstructie van Midden-Delfland: de uitgangspunten van de herinrichting, een omschrijving van de voor

de verwezenlijking van de herinrichting aan te wenden middelen en de uitgangspunten voor een verdeling van de herinrichtingskosten. Een specifiek onderdeel is de verdeling van het inrichtingsgebied in deelgebieden.

De procedure is grosso modo gelijk aan die van de programmafase voor Midden-Delfland. De hoofdelementen zijn als volgt:

- het totstandbrengen van een voorontwerp van het herinrichtingsprogramma,
actor: Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën (HCOG);
- het totstandbrengen van een ontwerp van het herinrichtingsprogramma,
actor: PS van Groningen en van Drenthe;
- het vaststellen van het herinrichtingsprogramma,
actor: Ministers van Landbouw en van Ruimtelijke Ordening.

In tegenstelling tot Midden-Delfland is in Oost-Groningen en de Veenkoloniën onder HWOOG voor de Centrale Commissie wel een (adviserende) functie in de voorbereiding weggelegd. Een bijzonderheid is voorts dat PS van Groningen en van Drenthe elk het ontwerp vaststellen voorzover het de eigen provincie aangaat; overeenstemming wordt niet verlangd. In samenhang hiermee staat dat, anders dan onder RWMD, de betrokken colleges van PS het besluit tot vaststelling van het (gehele) programma door de centrale overheid bij de Kroon kunnen aanvechten.

Bij de besluitvorming is wel de Minister van Ruimtelijke Ordening direct betrokken, maar anders dan in Midden-Delfland is de Minister van Landbouw hier de centrale figuur.

7.7.2.2 Voorontwerp

De basis voor het voorontwerp wordt gevormd door de hoofdlijnen van het ruimtelijke beleid van de betrokken provincies, zoals deze zijn neergelegd of ontwikkeld worden in de betreffende streekplannen. Van het opstellen van een aan het voorontwerp voorafgaand schetsontwerp is geen sprake. Het voorontwerp dient zoveel mogelijk inzicht te verschaffen in het toekomstige beheer van uit te voeren werken.

Omtrent de inwinning van (deel)adviezen, het voeren van overleg of andere activiteiten in het kader van de totstandkoming van het voorontwerp zijn in de wet- en regelgeving geen bepalingen gesteld.

Een concept van het voorontwerp wordt ter becommentariëring aangeboden aan de directeur van de LD (Landbouw) en de DG Ruimtelijke Ordening (VRO).

Gelet op dit commentaar gaat de RCMD over tot de (voorlopige) vaststelling van het voorontwerp.

410 (503, 505)

Handeling **Het leveren van commentaar op het concept van het voorontwerp van het (gewijzigde) herinrichtingsprogramma Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Directeur LD (Landbouw) met DG Ruimtelijke Ordening (VRO).

Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 15.1-2, 17.

Periode 1979 - 1983.

411 (497)

Handeling **Het opstellen en voorlopig vaststellen van het voorontwerp van het (gewijzigde) herinrichtingsprogramma Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.

Grondslag HWOG art. 9.1, 14.1; Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 15.3, 17.

Periode 1979 - 1983.

Opmerking De HCOG voegt bij het voorontwerp een voorstel betreffende het toekomstig beheer van uit te voeren werken.

Het voorlopig vastgestelde voorontwerp wordt in de inspraak gebracht. Daartoe wordt het voorontwerp in het gebied alom bekend gemaakt. Vervolgens wordt gedurende ten minste drie maanden de gelegenheid geboden, dat in het gebied over het voorontwerp zienswijzen en denkbeelden naar voren worden gebracht en daarover onderling en met de HCOG van gedachten wordt gewisseld. Van de inspraak en zijn uitkomsten wordt een verslag opgemaakt.

Op basis van het voorlopig vastgestelde voorontwerp stelt de HCOG, gelet op de uitkomsten van de inspraakronde, het voorontwerp definitief vast. Het aldus (definitief) vastgestelde voorontwerp wordt met het verslag van de inspraak ter advisering van PS van Groningen en van Drenthe aan de Centrale Commissie toegezonden.

412 (498)

Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van een inspraakronde over het voorlopige voorontwerp van het (gewijzigde) herinrichtingsprogramma Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.

Grondslag HWOG art. 9.1-3, 14.1.

Periode 1979 - 1983.

413 (499)

Handeling **Het vaststellen van het voorontwerp van het (gewijzigde) herinrichtingsprogramma Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.

Grondslag HWOG art. 9.4, 14.1.

Periode 1979 - 1983.

7.7.2.3 Ontwerp

De Centrale Commissie doet het voorontwerp met het inspraakverslag toekomen aan GS van Groningen en van Drenthe, vergezeld van een advies omtrent de vaststelling van het herinrichtingsprogramma in ontwerp. GS van Groningen en van Drenthe leggen het ontvangen voorontwerp ter inzage.

De betreffende PS zijn ontvangen de tegen het voorontwerp ingediende bezwaren, leggen hun standpunt ten aanzien daarvan in een rapport vast en stellen het programma in ontwerp vast voorzover het de eigen provincie aangaat. Indien PS bij hun vaststelling voornemens zijn af te wijken van het (vastgestelde) voorontwerp, winnen zij (wederom) advies in van de Centrale Commissie.

Na vaststelling zenden PS van Groningen en van Drenthe ieder afzonderlijk het door hun vastgestelde deel van het ontwerp met het inspraakrapport van de HCOG inzake het (voorlopige) voorontwerp alsmede de bij hun ingediende schriftelijke bezwaren en het daaromtrent opgemaakte rapport, aan de Ministers van Landbouw en van Ruimtelijke Ordening.

414 (455)

Handeling **Het adviseren van PS van Groningen en van Drenthe over de vaststelling van het ontwerp van het (gewijzigde) herinrichtingsprogramma Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag HWOOG art. 10.1, 14.1.

Periode 1979 - 1983.

415 (456)

Handeling **Het adviseren van PS van Groningen of Drenthe over hun voornemen het ontwerp van het (gewijzigde) herinrichtingsprogramma Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, voor zover betrekking hebbend op de eigen provincie, vast te stellen in afwijking van het voorontwerp.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag HWOOG art. 12.1, 14.1.

Periode 1979 - 1983.

7.7.2.4 Vaststelling

De Minister van Landbouw besluit samen met de Minister voor Ruimtelijke Ordening tot de vaststelling van het herinrichtingsprogramma. Hierbij treedt de Minister van Landbouw als coördinerend bewindspersoon op.

In het kader van de vaststelling wordt door de Minister van Landbouw een groot aantal activiteiten ontplooid. In de eerste plaats worden adviezen ingewonnen en beoordeeld van de Rijks Planologische Commissie en van de Centrale Commissie.

Vervolgens moet omtrent het programma overeenstemming worden bereikt met de Ministers van Binnenlandse Zaken, van Verkeer en Waterstaat, Economische Zaken, Financiën en Openlucht recreatie.

De vaststelling zelf geschiedt pas als alle betreffende streekplannen gereed zijn gekomen. Dit betekent een wederzijdse afstemming van programma met streekplannen ter voorbereiding van de vaststelling. Bij de vaststelling wordt voorts een standpunt geformuleerd over de bezwaren die zijn ingediend tegen het door

GS van Groningen en van Drenthe ter inzage gelegde (vastgestelde) voorontwerp en over het rapport van PS van Groningen en van Drenthe terzake. De Minister van Landbouw deelt het standpunt van de met de vaststelling belaste ministers mede aan de indieners van de bezwaren.

Indien en voorzover het programma afwijkt van het door PS van Groningen, resp. Drenthe vastgestelde ontwerp, worden de redenen hiervoor geformuleerd en door de Minister van Landbouw aan de betreffende GS overgebracht. Ten slotte wordt het besluit tot vaststelling gepubliceerd en het definitief vastgestelde programma bekend gemaakt.

416 (457)

Handeling **Het adviseren aan de Ministers van Landbouw en voor Ruimtelijke Ordening over de vaststelling van het (gewijzigde) herinrichtingsprogramma Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag HWOG art. 13.1, 14.1.

Periode 1979 - 1983.

417 (423, 514)

Handeling **Het vaststellen van het (gewijzigde) herinrichtingsprogramma Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Minister van Landbouw (coördinator), met de Minister voor de Ruimtelijke Ordening.

Grondslag HWOG art. 13.1-3, 14.1.

Periode 1979 - 1983.

Product Beschikking Landbouw/Ruimtelijke Ordening 15-12-1983.

418 (424)

Handeling **Het optreden inzake een kroonberoep, ingesteld door PS van Groningen of van Drenthe, tegen een besluit tot vaststelling van het (gewijzigde) herinrichtingsprogramma Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Minister van Landbouw (coördinator), met de Minister voor de Ruimtelijke Ordening.

Grondslag HWOG art. 13.4, 14.1.

Periode 1979 - 1983.

419 (425)

Handeling **Het voorbereiden van een (klein) Kb ter nadere vaststelling van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag HWOG art. 1.

Periode 1979 - 1984.

Product Kb 24-05-1984.

7.7.3 het herinrichtingsplan

7.7.3.1 Inleiding

Een herinrichtingsplan heeft betrekking op een deelgebied of een gedeelte daarvan. De totstandkoming ervan wordt voorgeschreven in HWOG art. 16-22.

De elementen van een herinrichtingsplan zijn vrijwel dezelfde als die in een landinrichtingsplan volgens de LW, al is (o.m.) de terminologie hier en daar verschillend. Zo wordt waar de LW rept van 'een omschrijving van de te treffen maatregelen en voorzieningen' in de HWOG evenals in de RWMD gesproken van een 'plan van voorzieningen'.

Naast een dergelijk plan van voorzieningen, d.w.z. een overzicht van de wijzigingen in het stelsel van wegen, waterlopen, dijken en kaden; van de veiligstelling en ontwikkeling van natuurgebieden etc. (zie voorts onder landinrichtingsplan LW) behelst een herinrichtingsplan een beschrijving van de ruimtelijke, economische en maatschappelijke toestand in het deelgebied en een beschrijving van de landbouwkundige toestand per blok. Voorts geeft een herinrichtingsplan evenals een landinrichtingsplan ook een begroting en een kostenverdeling met betrekking tot de herinrichting.

Wat betreft dit laatste vermeldt de instructie voor de Herinrichtingscommissie (Regeling LV 16-01-1979, Stcrt. 13) dat het voorontwerp van een herinrichtingsplan, evenals het ontwerp-plan van voorzieningen voor Midden-Delfland, ook een ontwerp dient te bevatten van de overeenkomsten die met betrekking tot de financiële bijdragen van openbare lichamen tussen de commissie en die openbare lichamen gesloten zullen worden.

Op bijbehorende kaarten worden de begrenzing van het deelgebied en van de te herverkavelen blokken aangegeven, evenals o.m. de elementen van het plan van voorzieningen. Hierbij worden evenals in een landinrichtingsplan de voorzieningen ter verwezenlijking waarvan onteigening zal worden toegepast apart aangegeven. De begrenzing van het totale herinrichtingsgebied geschiedt in een apart Kb (zie boven).

Hoewel niet in de wet vermeld maar wel weer uit de genoemde instructie valt op te maken, dient (het voorontwerp van) een herinrichtingsplan tevens een voorstel te bevatten omtrent de toewijzing van eigendom, beheer en onderhoud van de wegen, waterlopen, dijken en kaden c.a., van natuurgebieden, onroerende goederen bestemd voor landschappelijke en recreatieve doeleinden en onroerende goederen met cultuurhistorische waarde. Voorts geeft het ontwerp een raming van het totaal van de waardeveranderingen van de grond in verband met de herinrichting. Bovengenoemde elementen kwamen we ook al tegen bij het landinrichtingsplan en het plan van voorzieningen voor Midden-Delfland.

Voorzover een herinrichtingsplan voorzieningen en maatregelen betreft die niet door de HCOG zullen worden gerealiseerd, draagt dit plan evenals een landinrichtingsplan het karakter van een convenant tussen de commissie en de verschillende overheden, gericht op het treffen van bepaalde voorzieningen en maatregelen door die lichamen, waarbij ook de financiële consequenties worden geregeld.

Ten slotte houdt een herinrichtingsplan, voor zover binnen een deelgebied stadsmeierrechten (zie H. 3) voorkomen die rusten op onroerend goed dat buiten een blok ligt, ook de aanwijzing in van een blok op de lijst van rechthebbenden (zie H. 11) waarvan de gerechtigden tot die rechten speciaal worden vermeld.

De procedure kent de volgende hoofdonderdelen:

- het totstandbrengen van een voorontwerp van een herinrichtingsplan,
actor: Herinrichtingscommissie (HCOG) of deelgebiedscommissie (DCOG);
- het totstandbrengen van een ontwerp van het inrichtingsplan,
actor: Centrale Commissie (CCC/CLC);
- het vaststellen van een inrichtingsplan,
actor: PS van Groningen en PS van Drenthe.

Zoals blijkt is anders dan in Midden-Delfland voor de Centrale Commissie in de procedure een grote rol weggelegd. Dat niet GS maar PS de vaststelling verrichten, is geschied omdat bij een herinrichtingsplan, in tegenstelling tot het plan van voorzieningen voor Midden-Delfland en een landinrichtingsplan, in feite ook wordt beslist welke gebieden zullen worden herverkaveld en welke niet. Deze programmatische beslissing vereist uit bestuurlijke overwegingen een vaststelling door PS.

Een herinrichtingsplan kan worden gewijzigd totdat het inventarisatieplan (zie H. 10) voor het betrokken gebiedsdeel is vastgesteld. Zo'n plan staat gelijk aan een begrenzingsplan in de LW. Het wordt opgesteld tijdens de uitvoering van een herinrichting en legt de toewijzing vast van eigendom, beheer en onderhoud van in het herinrichtingsplan opgenomen voorzieningen van algemeen nut. Omdat het inventarisatieplan geheel gebaseerd moet zijn op het herinrichtingsplan, dient indien het nodig blijkt of mogelijk wordt om in het kader van het opstellen van het inventarisatieplan bijv. bepaalde wegen toch hierin op te nemen, eerst het herinrichtingsplan te worden gewijzigd. Ten aanzien van de wijzigingen moet de bovenstaande procedure in haar geheel worden herlopen.

7.7.3.2 Voorontwerp

Het opstellen van het voorontwerp van een herinrichtingsplan geschiedt door de HCOG samen met de betreffende deelgebiedscommissie, in goed overleg met de betrokken gemeenten en waterschappen. Van een verplichte ambtelijke toetsing van een concept, bijv. door de directeur van de LD is geen sprake. Evenmin voorziet HWOG in een inspraakronde ten aanzien van een voorontwerp herinrichtingsplan.

420	(500)
Handeling	Het opstellen van het voorontwerp van een (gewijzigd) herinrichtingsplan, of een deel daarvan, voor (een deel van) een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	HWOG art. 16.1, 21; Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 41.
Periode	1979 - heden.
877	(1063, 1064)

Handeling	Het sluiten van overeenkomsten met eigenaren en rechthebbenden in een ruilverkaveling over de onder- en overbedeling, vooruitlopend op het plan van toedeling en lijst der geldelijke regelingen
Actor	Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie
Grondslag	RW 1954, art. 51 LW 1985, art. 31.1
Periode	1955 - heden

7.7.3.3 Ontwerp

De vaststelling van het ontwerp-plan door de Centrale Commissie geschiedt op basis van het voorontwerp. In het kader van de opstelling van het ontwerp van een herinrichtingsplan doet de HCOG tevens een voorstel ten aanzien van de aanwending van de verworven gronden.

421	(458)
Handeling	Het vaststellen van het ontwerp van een (gewijzigd) herinrichtingsplan, of een deel daarvan, voor (een deel van) een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	HWOG art. 17.1, 21.
Periode	1979 - heden.

7.7.3.4 Vaststelling

Een herinrichtingsplan wordt vastgesteld door betrokken PS. De betrokken GS leggen het ontwerp ter inzage en ze ontvangen de ingebrachte bezwaren. Vaststelling van het plan geschiedt met inachtneming van de tegen het ontwerp bij GS ingediende bezwaren. Na vaststelling delen GS het standpunt van PS mede aan degenen die bezwaar hebben gemaakt tegen het ontwerp.

Indien PS bij de vaststelling voornemens zijn af te wijken van het ontwerp, winnen zij advies in van de Centrale Commissie alvorens te besluiten. Wanneer PS het plan vaststellen in afwijking van dit advies van de Centrale Commissie, behoeft dit de goedkeuring van de Ministers van Landbouw en Ruimtelijke Ordening.

422	(459)
Handeling	Het adviseren van PS van Groningen of Drenthe over hun voornemen een (gewijzigd) herinrichtingsplan, of een deel daarvan, voor (een deel van) een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën vast te stellen in afwijking van het ontwerp.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	HWOG art. 20.2, 21.2.
Periode	1979 - heden.

423 (426)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren dat PS van Groningen of Drenthe een (gewijzigd) herinrichtingsplan, of een deel daarvan, voor (een deel van) een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën vaststellen in afwijking van het advies van de Centrale Commissie, bedoeld in HWOOG art. 20.2.**
Actor Minister van Landbouw, met de Minister voor de Ruimtelijke Ordening.
Grondslag HWOOG art. 20.2, 21.
Periode 1979 - heden.

424 (427)
Handeling **Het voorbereiden van een Kb, waarbij een (gewijzigd) herinrichtingsplan, of een deel daarvan, voor (een deel van) een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën wordt vastgesteld, indien PS van Groningen en van Drenthe hierover geen overeenstemming hebben.**
Actor Minister van Landbouw, met de Minister voor de Ruimtelijke Ordening.
Grondslag HWOOG art. 20.4, 21.2.
Periode 1979 - heden.

8.1***INLEIDING***

Zoals uit het vorige hoofdstuk bleek, loopt de voorbereidingsfase van een landinrichting volgens de algemene wetten uit op een besluit van de provincie (GS of PS), waarbij een uitvoeringsplan voor de voorgenomen landinrichting al of niet wordt vastgesteld. Naast de vaststelling van het plan is onder de algemene wetten een afzonderlijk besluit vereist inzake het al of niet doorgaan van de landinrichting. Bij een gewone (LW: 'vereenvoudigde') voorbereiding wordt dit besluit genomen bij afsluiting van de voorbereiding, te weten in het kader van de vaststelling van het inrichtingsplan; in het geval van gefaseerde voorbereiding van herinrichting of ruilverkaveling volgens de LW evenwel komt dit besluit al 'halverwege' de voorbereiding, ter afsluiting van de programmafase, tot stand.

Met betrekking tot de bijzondere wetten voor speciale gebieden (HWW 1947, HWZ, RWMD, HWOOG) is het bovenstaande niet van toepassing, daar het besluit tot herverkaveling, resp. reconstructie of herinrichting immers al bij de wet is genomen. Dit hoofdstuk beperkt zich dan ook tot het besluit tot landinrichting volgens de algemene wetten.

De beslissing tot het al of niet doorgaan van een project wordt bij een herinrichting of aanpassingsinrichting volgens de LW, evenals het besluit tot vaststelling van het plan, door PS of GS genomen. Het besluit van de provincie dient dit er eigenlijk alleen toe om een grondslag te leggen voor de 'uitzonderingstoestand', die van kracht is tijdens de uitvoering. We komen daar in volgende hoofdstukken op terug. Daarnaast heeft het bedoelde besluit (volgende op een gewone voorbereiding) de functie van 'startschot' voor de uitvoering.

Er zou op grond van het bovenstaande geen reden zijn aan dit moment in de procedure van de totstandkoming van een landinrichting een apart hoofdstuk te wijden, ware het niet dat in het geval van een ruilverkaveling het besluit daartoe op geheel andere wijze wordt genomen: door middel van een stemming in het gebied. Dit gebeurt zowel onder de RW 1938 en de RW 1954 als onder de LW. Overigens gaat volgens de LW aan deze stemming toch ook een apart besluit van PS dan wel GS vooraf, namelijk 'dat een stemming wordt gehouden ter verkrijging van de beslissing of ruilverkaveling zal plaatsvinden'. In het onderstaande zal dus de meeste aandacht uitgaan naar het besluit tot ruilverkaveling. Wat de stemming betreft geldt onder de opeenvolgende algemene wetten dat als daarbij een ruilverkaveling wordt afgestemd, GS alle stukken die op de aanvraag/voorbereiding betrekking hebben, in handen stellen van de Centrale Commissie.

425

(1027)

Handeling

Het ontvangen van GS van het procesverbaal van de zitting van het hoofdbureau tot het opnemen van de stemmen en tot het vaststellen van de uitslag der stemming van een ruilverkaveling, nadat deze is afgestemd.

Actor

Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938 art. 48; RW 1954 art. 46; LW art. 68.
Periode (1938) - heden.

878 (1065)

Handeling **Het ontvangen van GS van alle onderliggende stukken behorende bij het procesverbaal van de zitting van het hoofdbureau tot het opnemen van de stemmen en tot het vaststellen van de uitslag der stemming van een ruilverkaveling, nadat deze is afgestemd.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938 art. 48; RW 1954 art. 46; LW art. 68.

Periode (1938) - heden.

Product o.a. stembiljetten, onbestelbaar retour ontvangen oproepen voor de stemming, ingeleverde oproepingsbiljetten voor de stemming, volmachten t.b.v. deelname aan de stemming.

8.2 **RUILVERKAVELINGSWET 1938**

8.2.1 Algemeen

Het besluit tot ruilverkaveling onder de RW 1938 is procedureel sterk vervlochten met de afronding van de planvorming, zoals beschreven in H. 7.

Het besluit wordt genomen in een vergadering van hen die bij het kadaster als eigenaren (in het blok) bekend staan. Dezen worden door GS bij elkaar geroepen, per aangetekende brief en door middel van een openbare kennisgeving, op basis van een lijst van eigenaren (zie onder).

De vergadering wordt gehouden nadat de kaart van het voorlopig vastgestelde blok en het voorlopige plan van wegen en waterlopen, gemaakt door de Centrale Commissie, ter inzage hebben gelegen en een ieder zijn bezwaren daartegen bij GS heeft kunnen indienen (zie H. 7).

Hoewel die handelingen dus voorafgaan aan het besluit tot ruilverkaveling, is het van belang te constateren, dat de definitieve afhandeling van de bezwaren door GS in het kader van de besluitvorming plaatsvindt: staande de vergadering, doch voor de stemming, stelt de voorzitter, lid van GS, het blok vast. Deze handeling vindt dan plaats, aangezien nog tijdens de vergadering eigenaren buiten het voorlopig vastgestelde blok die zulks eerder schriftelijk aan GS kenbaar hebben gemaakt, kunnen bepleiten dat hun onroerende goederen daarin alsnog worden opgenomen. Het besluit tot ruilverkaveling valt dus min of meer gelijktijdig met het vaststellen van het blok.

8.2.2 Lijst van eigenaren

De lijst van eigenaren vervult onder de RW 1938 verschillende functies.

De meest in het oog lopende functie is die van 'basisbestand' voor de door GS op te stellen lijst van stemgerechtigden. Overigens is de lijst van eigenaren in dit opzicht niet exclusief. Immers, de eigenaar

van grond die buiten het voorlopig vastgestelde blok is gelegen, kan zich zoals wij zagen voor de stemming schriftelijk tot GS richten met het verzoek die goederen ook in het blok te doen opnemen. Dit verzoek kan tijdens de vergadering door de voorzitter worden ingewilligd, waarna de betreffende eigenaar geacht wordt aan de stemming als voorstemmer te hebben deelgenomen.

Voordien fungeert de lijst echter reeds als 'verzendlijst' voor de door GS te sturen persoonlijke kennisgevingen van de bovengenoemde terinzagelegging van het voorlopig vastgestelde blok en plan van wegen en waterlopen.

In de derde plaats wordt de lijst zelf ook ter inzage gelegd, samen met de zojuist genoemde stukken. De lijst van eigenaren heeft onder de RW 1938 dus ook een functie ten behoeve van de indiening van bezwaren tegen de voorgestelde ruilverkavelingsplannen en de meningsvorming in de streek met het oog op de stemming.

De lijst van eigenaren wordt dan ook al vrij vroeg in de voorbereiding opgemaakt en aan GS gezonden. Dit college ontvangt de lijst vanwege de CCC, met de kaart van het voorlopig vastgestelde blok en het voorlopige plan van wegen en waterlopen. Door de procedurele koppeling tussen het maken van de lijst van eigenaren en de discussie over de voorgenomen plannen is er een beduidend tijdsverloop tussen de verzending van de lijst aan GS en de datum van de stemming, met alle negatieve gevolgen (oproepen voor overledenen e.d.) vandien.

Het zal duidelijk zijn dat gezien de basis van de lijst, het opmaken daarvan in de praktijk vooral een zaak van het betrokken kadastrale ruilverkavelingsbureau.

426	(534)
Handeling	Het opstellen, ten behoeve van GS, van een lijst van de kadastraal bekende eigenaren in een blok.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	RW 1938 art. 26.2.
Periode	(1938) - 1955.

8.2.3 De stemming

In de RW 1938 staat de stemmingsvergadering in de besluitvorming centraal. De vergadering moet 'onverwijld' worden bijeengeroepen na het verstrijken van de termijn van de terinzagelegging van het voorlopig vastgestelde plan van wegen en waterlopen en de lijst van eigenaren. Staande de vergadering maar voorafgaand aan de stemming, handelt de voorzitter eerst de in het kader van de terinzagelegging ingediende bezwaren af en stelt de betrokken gedeputeerde vervolgens het blok vast. Daarna volgt de stemming. De stemming valt onder de verantwoordelijkheid van GS. Daarbij is echter altijd een lid of vertegenwoordiger van de CCC aanwezig, die van zelf ook betrokken is bij de voorbereiding van de vergadering.

427	(535)
-----	-------

Handeling **Het adviseren en bijstaan van GS bij de voorbereiding en uitvoering van een stemmingsvergadering.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938 art. 30.2

Bron Jaarverslagen CD en CCC.

Periode (1938) - 1955.

8.2.4 Besluit bij afstemming

Als een ruilverkaveling is afgestemd, stellen GS alle stukken die op de voorbereiding van de ruilverkaveling betrekking hebben, in handen van de CCC (zie de inleiding van dit hoofdstuk). Bij een afstemming hoeft de Minister van Landbouw zich echter niet neer te leggen. Als het algemeen belang de totstandkoming ervan dringend vordert, kan de minister deze op eigen gezag zonder meer doordrijven, indien de CCC dit voorstelt.

428 (536)

Handeling **Het voorstellen aan de Minister van Landbouw dat een afgestemde ruilverkaveling wegens dringend algemeen belang zal worden uitgevoerd.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 36.

Periode (1941) - 1985.

429 (527)

Handeling **Het op voorstel van de Centrale Commissie bepalen dat een afgestemde ruilverkaveling wegens dringend algemeen belang zal worden uitgevoerd.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 36.

Periode (1941) - 1985.

Voor de wijziging van de RW 1938 in 1941 was het ook mogelijk dat als het algemeen belang de totstandkoming van een ruilverkaveling zeer dringend vordert, het besluit tot ruilverkaveling bij wet werd genomen, waarbij tevens het blok werd vastgesteld. Hiervan is slechts eenmaal gebruik gemaakt (1940, Duivensche Broek).

8.3 ***RUILVERKAVELINGSWET 1954***

8.3.1 Algemeen

De procedure is niet wezenlijk verschillend van die onder de RW 1938, doch de besluitvorming en de vaststelling van de plannen zijn deels ontvlochten, daar de wet meer ruimte biedt voor het indienen en behandelen van bezwaren.

Om te beginnen vindt voorlopige vaststelling van de ruilverkavelingsplannen door GS pas plaats na de terinzageleggingsprocedure. Ten tweede gaan GS pas over tot deze voorlopige vaststelling van het blok en de plannen als zij de daartegen ingediende bezwaren ook hebben beoordeeld. Ten slotte dienen GS bij voorkeur voorafgaand aan de stemming (schriftelijk) hun standpunt naar aanleiding van de ingediende bezwaren mede te delen aan de belanghebbenden. Een uitvloeisel van een en ander is dat de stemmingsvergadering minder centraal staat in de procedure. Vanaf 1975 vervalt de vergadering zelfs geheel en wordt deze vervangen door een 'stemhokjes'-procedure.

Bij de wijziging van 1975 wordt ook het pachtersstemrecht gerealiseerd.

8.3.2 Lijst van eigenaren

Ondanks de bovengenoemde 'ontvlechting', vervult de lijst van eigenaren vervult ook nog onder de RW 1954 de verschillende hierboven besproken functies, namelijk:

- basisbestand voor de door GS op te stellen lijst van stemgerechtigden;
- onderdeel van de ter inzage gelegde stukken;
- verzendlijst voor de persoonlijke kennisgevingen van de terinzagelegging van de plannen.

Wat betreft de eerste functie kan evenals onder de RW 1938 tot 1975 de eigenaar van grond die buiten het voorlopig vastgestelde blok is gelegen, zich tot kort voor de stemming schriftelijk tot GS richten met het verzoek die goederen ook in het blok te doen opnemen (art. 40). Dit verzoek kan tijdens de stemmingsvergadering door de voorzitter worden ingewilligd, waarna de betreffende eigenaar wederom geacht wordt aan de stemming als voorstemmer te hebben deelgenomen.

De lijst van eigenaren wordt dus nog steeds vrij vroeg in de voorbereiding opgemaakt en aan GS gezonden, met de ruilverkavelingsplannen. De (formele) actor is eveneens nog altijd de CCC; in de praktijk echter is een VC veelal de belangrijkste actor bij de voorbereiding van de stemming. Wel verstrekt de CLC voorschriften over de registratie van eigenaren en pachters aan de VC (zie H. 2).

Gesignaleerd werd reeds dat door de procedurele koppeling tussen het maken van de lijst van eigenaren en de publieke discussie over de voorgenomen plannen er een tijdsverloop tussen de verzending van de lijst aan GS en de datum van de stemming, met vervelende gevolgen. In de loop der tijd wordt het dan ook praktijk (geformaliseerd in 1975) dat kort voor de stemming een lijst van wijzigingen en aanvullingen wordt geproduceerd. Met het inventariseren van de wijzigingen en aanvullingen is wederom de CCC belast. Het zijn vervolgens GS die de 'primitieve' lijst van eigenaren bijwerken en zo verantwoordelijk zijn voor de vaststelling van de definitieve lijst. Het is immers de taak van GS zowel de bezwarenprocedure als de stemming te houden.

Ter voorkoming van het "stemmen door doden" e.d. worden vanaf de jaren 1970 de kadastrale wijzigingen tot een week voor de stemming bijgehouden, waarna aan GS een lijst van aanvullingen en wijzigingen wordt nagezonden, ter verwerking in de stemmingslijst.

In de praktijk is het opmaken van de lijst en het bijhouden van wijzigingen en aanvullingen een zaak van het betreffende ruilverkavelingsbureau van KADOR. De producten die aan GS worden toegezonden zijn feitelijk tussentijdse opnamen van de door die organisatie voor de duur van het project opgezette kadastrale ruilverkavelingsadministratie.

430 (537, 553)

Handeling **Het opstellen, dan wel aanvullen en wijzigen, ten behoeve van GS, van een lijst van de kadastraal bekende eigenaren in een blok.**

Actor Centrale Commissie, vanaf c 1955 met Voorbereidingscommissie.

Grondslag RW 1954 art. 34.1 sub 1o; amvb 28-08-1975, Stb. 466, art. 8.

Periode 1955 - 1985.

8.3.3 Lijst van geregistreerde pachters

Een veel gehoord kritiekpunt van de besluitvormingsprocedure van RW 1938 en RW 1954 was dat de pachters in een blok geen invloed hadden op het wel of niet doorgaan van een ruilverkaveling: alleen eigenaren mochten aan de stemming deelnemen. Hoewel langzamerhand algemeen erkend werd dat pachters, als grondgebruikers, aan de stemming zouden behoren deel te nemen, stonden praktische bezwaren een realisering daarvan in de weg: pachters staan niet in het kadaster geregistreerd; vele pachtovereenkomsten zijn niet schriftelijk vastgelegd, dan wel onduidelijk of onvolledig.

Bij wijziging van RW 1954 in 1975 wordt dan toch het stemrecht van pachters gerealiseerd. Anders dan voor eigenaren hangt de deelname van een pachter aan de stemming af van diens initiatief: hij moet zich als stemgerechtigde laten registreren, een in Nederland ongebruikelijke figuur, die in landen zonder een bevolkingsregistratie (bijv. de VS) echter ook wordt gehanteerd voor de verkiezing van vertegenwoordigende lichamen. De inzending van een pachtovereenkomst, zo nodig goed te keuren door de Grondkamer, geldt als het registratieverzoek. De registratie wordt voorbereid en uitgevoerd door of namens de CCC. Dat wil zeggen dat de Voorbereidingscommissie doorgaans als voornaamste actor zal optreden. In de praktijk wordt het meeste werk door het KADOR gedaan.

Het proceduremoment van de pachtersregistratie wordt niet uitdrukkelijk in de wet bepaald. Aangenomen mag worden dat gestart wordt enkele maanden voor de stemming. Een pachter heeft een maand de tijd zich te laten registreren.

In het kader van de onderstaande handeling bepalen de CC met de VC vanaf wanneer verzoeken tot registratie kunnen worden ingediend en maken zij de begrenzing van het inrichtingsgebied en het bovengenoemde tijdstip bekend.

431 (538, 554)

Handeling **Het voorbereiden van de registratie van pachters die aan de stemming over een ruilverkaveling wensen deel te nemen.**

Actor Centrale Commissie met een Voorbereidingscommissie.

Grondslag RW 1954, gew. 1975, art. 34a, 34b.
Periode 1975 - (na) 1985.

De registrerende commissie toetst elke ingekomen pachtovereenkomst aan enige wettelijke eisen (RW 1954 art. 34 a.3, sub a. en b.) en kan op grond daarvan een verzoek afwijzen. Voldoet de overeenkomst, dan beschrijft de commissie de kadastrale ligging en grootte van het gepachte met vermelding van het oppervlak waarvoor de pachter stemgerechtigd is. Daarna bericht de commissie de betrokken partijen (pachter, verpachter, evt. ook eigenaar die geen verpachter is) van het ingediende verzoek, onder vermelding van de beschrijving. Partijen kunnen tegen deze beschrijving, c.q. voorgenomen registratie bezwaar aantekenen. Blijven bezwaren uit, dan beslist de commissie tot registratie. Zijn er bezwaren ingediend, dan worden deze onderzocht en geschiedt het besluit inzake registratie met redenen omkleed..

432 (539, 555)

Handeling **Het beschikken op een verzoek om als pachter geregistreerd te worden voor de stemming over een ruilverkaveling.**

Actor Centrale Commissie met een Voorbereidingscommissie.

Grondslag RW 1954, gew. 1975, art. 34a, 34c, 34d.

Periode 1975 - (na) 1985.

Tegen het besluit omtrent de registratie van een pachter kunnen partijen in beroep gaan: de pachter, als de commissie niet overeenkomstig het verzoek heeft beslist; de verpachter (of de eigenaar als deze niet verpachter is), indien deze bij de registrerende actor een bezwaar tegen de registratie heeft ingediend, dat niet is ingewilligd. Er is duidelijk sprake van een 'spoedprocedure'. Een partij heeft een maand de tijd om in beroep te gaan. Het beroep wordt behandeld door de voorzitter van de pachtkamer van het kantongerecht. Deze gaat niet ten principale in op de rechtsverhouding tussen pachter en verpachter. Hoger beroep is dan ook uitgesloten. Bij zijn beschikking bepaalt de voorzitter wat geregistreerd wordt. De wettelijke procedure houdt de volgende activiteiten van de commissie in:

- het ontvangen van kopieën van de ingediende stukken;
- het overleggen van de eigen stukken aan de voorzitter;
- het inlichten van de voorzitter over de genomen beslissing;
- het leveren van nader bewijs of het ondergaan van verhoor.

433 (540, 556)

Handeling **Het optreden voor de voorzitter van de pachtkamer van een kantongerecht inzake een beroep van partijen tegen een genomen beslissing inzake de registratie van een pachter voor de stemming over een ruilverkaveling.**

Actor Centrale Commissie met een Voorbereidingscommissie.

Grondslag RW 1954, gew. 1975, art. 34e, 34f, 34g;

Periode 1975 - (na) 1985.

De commissie zendt aan GS twee lijsten. Eerst maakt zij een lijst van hen die een verzoek tot registratie hebben ingediend dat voldoet aan de wettelijke vereisten (RW 1954 art. 34a.3, sub a. en b). Vervolgens,

wanneer de uitkomsten van de beroepszaken van betrokken partijen tegen de genomen besluiten inzake de registratie bekend zijn, stuurt de commissie een definitieve lijst van de geregistreerde pachters.

434 (541, 557)
Handeling **Het opstellen ten behoeve van GS van een lijst van hen die een aan de wettelijke vereisten voldoende verzoek hebben ingediend om als pachter geregistreerd te worden voor een stemming over ruilverkaveling.**
Actor Centrale Commissie met een Voorbereidingscommissie.
Grondslag RW 1954, gew. 1975, 34d.7.
Periode 1975 - (na) 1985.

435 (542, 558)
Handeling **Het opstellen ten behoeve van GS van een lijst van hen die als pachter zijn geregistreerd voor een stemming over ruilverkaveling.**
Actor Centrale Commissie met een Voorbereidingscommissie.
Grondslag RW 1954, gew. 1975, art. 34h.
Periode 1975 - (na) 1985.

8.3.4 De stemming

De lijst van eigenaren en de lijst van geregistreerde pachters worden door GS samengevoegd tot de lijst van stemgerechtigden. Vervolgens wordt onder verantwoordelijkheid van GS de stemming over de ruilverkaveling gehouden. De stemming vindt tot 1975 nog steeds plaats in een door GS bijeengeroepen vergadering van eigenaren, onder voorzitterschap van een gedeputeerde en in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van de CCC. Tot de stemming worden ook gemachtigden toegelaten. GS registreren de schriftelijke volmachten en verklaringen van erfrecht.

Een algemene regeling voor de stemming is voor 1975 nooit tot stand gekomen. Wel heeft de CCC uit hoofde van haar bestuurlijke taak ten tijde van de RW 1954 getracht met de verschillende provinciale besturen tot een uniforme procedure te komen, geldend voor een of meer provincies (zie H. 2). Afgezien daarvan blijft de CCC per geval GS ondersteunen bij de voorbereiding en uitvoering van een stemming.

436 (543)
Handeling **Het adviseren en bijstaan van GS bij de voorbereiding en uitvoering van een stemmingsvergadering.**
Actor Centrale Commissie.
Bron Jaarverslagen CD en CCC.
Periode 1955 - 1975.

Voor de stemming is krachtens wijziging van de RW 1954 sinds 1975 een amvb tot stand gebracht (28-08-1975, Stb. 466). Daarin is nog eens uitdrukkelijk bepaald dat de stemming plaatsvindt onder verantwoordelijkheid van GS. Van een vergadering is echter geen sprake meer. Ten behoeve van stemopneming en vaststelling van de uitslag worden stembureaus en een hoofdstembureau ingesteld.

De gang van zaken is als volgt: GS stellen de dag van de stemming vast en voegen de lijst van eigenaren en de lijst van geregistreerde pachters zoals vastgesteld door de CCC, samen tot de lijst van stemgerechtigden. GS zorgen voor de toezending van de stemoproepen met bijbehorende stukken aan B en W in de betrokken gemeenten. Deze wijzen stemlokalen en een lokaal voor het hoofdstembureau aan en zorgen voor de materiële en eventuele personele faciliteiten; ook in gemeenten die grenzen aan ruilverkavelingsgebied kunnen stembureaus worden ingesteld.

De voorzitter van het hoofdstembureau wordt door GS uit hun midden benoemd. Het hoofdstembureau bestaat voorts uit twee door GS te benoemen leden. GS benoemen een voldoende aantal deskundigen die het hoofdstembureau ter zijde staan. De bedoeling is dat dezen zijn: een ambtenaar van de provinciale griffie, van de LD en van KADOR. Aan een deskundige kan door GS een presentiegeld worden toegekend. Elk stembureau bestaat uit een voorzitter en twee leden, die door GS benoemd worden. Voor zowel het stembureau als het hoofdstembureau benoemen GS een voldoende aantal plaatsvervangende leden. Aan de voorzitter en de leden van elk stembureau en het hoofdstembureau kan door GS een presentiegeld worden toegekend.

GS dragen zorg dat bij elk stembureau aanwezig zijn de stembiljetten, de formulieren voor de processen-verbaal van de stemming, de lijsten van stemgerechtigden, etc. Het hoofdstembureau verzorgt de uitreiking van vervangende stembiljetten en regelt een en ander met de stembureaus.

De stembureaus voeren de stemopneming uit en maken proces-verbaal van hun werkzaamheden op. B en W bewaren de processen-verbaal, de stembussen en verzegelde pakketten na een evt. schorsing van de stemming. De voorzitter draagt zorg dat het proces-verbaal met de verzegelde pakken en de stembus naar de voorzitter van het hoofdstembureau wordt overgebracht. Daar wordt de telling uitgevoerd. De voorzitter van het hoofdstembureau maakt onverwijld de uitslag van de stemming bekend. De gewogen telling geschiedt nog steeds volgens de bepalingen van RW 1954 art. 42 e.v.

Als de werkzaamheden van het hoofdstembureau zijn beëindigd, wordt daarvan aanstonds proces-verbaal opgemaakt. Alle ingebrachte bezwaren worden daarin vermeld. Het proces-verbaal wordt door de voorzitter en de leden van het hoofdstembureau getekend.

Alle stukken betreffende de stemming worden door het hoofdstembureau aan GS gezonden. De CCC krijgt daarvan een afschrift. De stembiljetten e.d. worden door GS vernietigd, tenzij de ruilverkaveling wordt afgestemd. Van het al of niet vernietigen maken GS proces-verbaal op.

437 (544)

Handeling **Het adviseren en bijstaan van GS en betrokken B en W bij het voorbereiden en uitvoeren van een stemming over ruilverkaveling.**

Actor Centrale Commissie. (NB Wordt uitgevoerd door LID en KADOR.)

Grondslag Jaarverslagen CCC en CD/LD; amvb 28-08-1975, Stb. 466.

Periode 1975 - 1985.

8.3.5 Besluit bij afstemming

Indien niet tot ruilverkaveling wordt besloten, stellen GS alle stukken die op de voorbereiding van de ruilverkaveling betrekking hebben, in handen van de CCC (zie de inleiding van dit hoofdstuk). Als bij de stemming echter minstens 75% van een der meerderheden bedoeld in art. 42 werd verkregen, kan de Minister van Landbouw toch besluiten dat de ruilverkaveling wordt doorgevoerd. De in beginsel onbegrensde mogelijkheid die de RW 1938 in deze bood is in de RW 1954 dus beperkt. Bovendien kan tegen dit besluit bij de Kroon worden opgekomen. Anderzijds is het besluit tot een doordrijven echter niet meer afhankelijk van een dienaangaand voorstel van de CCC. Alleen een advies van deze commissie is nog vereist.

438 (545)
Handeling **Het adviseren van de Minister van Landbouw inzake een toepassen van de bepaling dat een afgestemde ruilverkaveling wegens een dringend algemeen belang alsnog kan worden uitgevoerd.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1954 art. 44.1.
Periode 1955 - 1985.

439 (529)
Handeling **Het (kunnen) bepalen dat een afgestemde ruilverkaveling wegens een dringend algemeen belang alsnog zal worden uitgevoerd.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag RW 1954 art. 44.1.
Periode 1955 - 1985.

440 (530)
Handeling **Het optreden als partij inzake een kroonberoep tegen een genomen besluit dat een afgestemde ruilverkaveling wegens een dringend algemeen belang alsnog zal worden uitgevoerd.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag RW 1954 art. 44.3.
Periode 1955 - 1985.

8.4 LW: BESLUIT TOT RUILVERKAVELING

8.4.1 Algemeen

Reeds in de inleiding is gezegd dat voorafgaand aan het besluit of een ruilverkaveling zal plaatsvinden, PS/GS een apart besluit dienen te nemen dat (op een daarbij bepaalde of nader te bepalen datum) een stemming wordt gehouden ter verkrijging van de beslissing of ruilverkaveling zal plaatsvinden. Dit laatste besluit nu wordt in principe genomen gelijktijdig met het besluit tot vaststelling van het landinrichtingsprogramma, dan wel -plan (afhankelijk van de gehanteerde voorbereidingsprocedure). Een

en ander betekent dat er sinds 1985, anders dan onder de voorgaande wetten een scherpe scheiding bestaat tussen de planvorming en de besluitvorming.

Als PS of GS het landinrichtingsprogramma of -plan vaststellen in afwijking van een desbetreffend advies van de CLC, nemen zij het besluit tot stemming pas als is gebleken dat 'Onze Minister' van Landbouw afziet van een voorstel tot vernietiging bij Kb (zie H. 7).

Wanneer PS of GS van verschillende provincies bij het besluit tot stemming zijn betrokken (omdat het landinrichtingsgebied in meer provincies ligt) maar de betreffende colleges niet tot overeenstemming zijn gekomen, wordt dit besluit bij Kb genomen.

441 (531)

Handeling **Het voorbereiden van een Kb tot het houden van een stemming over een ruilverkaveling, als PS/GS van verschillende provincies ter zake geen overeenstemming hebben bereikt.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag LW art. 2.3, 3.2.

Periode 1985 - heden.

De beslissing of ruilverkaveling zal plaatsvinden, wordt genomen door degenen, die binnen het in te richten gebied bij het kadaster als eigenaar bekend staan of als pachter zijn geregistreerd. De stemming wordt gehouden nadat de CLC openbaar kennis heeft gegeven van de grenzen van het inrichtingsgebied overeenkomstig art. 40.2. (Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 31.1).

Indien niet tot ruilverkaveling wordt besloten, stellen GS alle stukken die op de voorbereiding van de ruilverkaveling betrekking hebben, in handen van de CLC (zie de inleiding van dit hoofdstuk). Onder de LW is de bevoegdheid tot een doordrijven van een afgestemde ruilverkaveling in het algemeen belang door de minister vervallen. Deze werd overbodig wegens uitbreiding van het landinrichtings-instrumentarium met herinrichting en aanpassingsinrichting, vormen die specifiek zijn 'toegesneden' op die gevallen waarbij landinrichting uit een oogpunt van algemeen belang moet worden verwezenlijkt en ten aanzien waarvan de besluitvorming dan ook niet toevalt aan de streek (zie 6.4).

8.4.2 Lijst van eigenaren

Onder de LW zijn de terinzagelegging van de lijst van eigenaren en van het inrichtingsplan ontkoppeld. Er is een aparte bezwarenprocedure met betrekking tot de lijst van eigenaren, die volgt op die met betrekking tot het inrichtingsplan of -programma. Ook hoeft de lijst niet meer als verzendlijst in het kader van de bezwarenprocedure tegen de plannen te fungeren, daar de bepalingen voor de kennisgeving van de terinzagelegging van het plan of het programma zijn versoepeld. Een en ander houdt in dat de lijst pas kort voor de stemming aan GS wordt toegezonden. Een actualisering tegen het tijdstip van de stemming is dus niet meer nodig.

Voor het opstellen van de lijst en voor de behandeling van de bezwaren is de LC verantwoordelijk. De lijst wordt ook formeel door de LC vastgesteld. In de praktijk blijft het samenstellen van de lijst een 'bijproduct' van de kadastrale ruilverkavelingsadministratie, die zoals voorheen nog altijd wordt opgezet

en bijgehouden door KADOR en waarvoor nu de aan de LC toegevoegde ingenieur van het Kadaster direct verantwoordelijk is.

442 (547)
Handeling **Het opstellen en ter inzage leggen van een ontwerprijst van de kadastraal bekende eigenaren.**
Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag LW art. 53.1-2.
Periode 1985 - heden.
Opmerking De LC geeft van de terinzagelegging zowel openbare kennis als persoonlijk kennis aan hen die op de ontwerprijst zijn vermeld.

443 (548)
Handeling **Het vaststellen, met inachtneming van de bezwaren tegen het ontwerp ervan, van een lijst van de kadastraal bekende eigenaren ten behoeve van GS.**
Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag LW art. 53.3-4.
Periode 1985 - heden.

8.4.3 Lijst van geregistreerde pachters

Het bij wijziging van de RW 1954 in 1975 gegeven pachtersstemrecht is, met inbegrip van de daartoe ontworpen procedure in de LW overgenomen, met dien verstande dat de rol van de CCC, dan wel een VC, als 'registrator' toevalt aan de Landinrichtingscommissie. Uiteraard geschiedt de praktische voorbereiding en uitvoering van de registratie weer grotendeels door het KADOR. Anders dan onder de RW 1954 worden alleen een definitieve lijst aan GS gezonden.

Het proceduremoment van de pachtersregistratie staat niet uitdrukkelijk in de LW. Evenals onder de RW 1954 zal gestart worden enkele maanden voor de stemming. Een pachter heeft een maand de tijd zich te laten registreren.

In het kader van de onderstaande handeling bepaalt de LC vanaf wanneer verzoeken tot registratie kunnen worden ingediend en maken zij de begrenzing van het inrichtingsgebied en het bovengenoemde tijdstip bekend.

444 (549)
Handeling **Het voorbereiden van de registratie van pachters die aan de stemming over een ruilverkaveling wensen deel te nemen.**
Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag LW art. 55.
Periode 1985 - heden.

De LC toetst elke pachtovereenkomst aan enige wettelijke eisen en kan op grond daarvan een verzoek afwijzen. Voldoet de overeenkomst, dan beschrijft de commissie de kadastrale ligging en grootte van het gepachte met vermelding van het oppervlak waarvoor de pachter stemgerechtigd is. Daarna bericht de commissie de betrokken partijen van het ingediende verzoek, onder vermelding van de beschrijving. Partijen kunnen tegen deze beschrijving, c.q. voorgenomen registratie bezwaar aantekenen. Blijven bezwaren uit, dan beslist de commissie tot registratie. Zijn er bezwaren ingediend, dan worden deze onderzocht en geschiedt het besluit inzake registratie met redenen omkleed.

445	(550)
Handeling	Het beschikken op een verzoek om als pachter geregistreerd te worden voor de stemming over een ruilverkaveling.
Actor	Landinrichtingscommissie.
Grondslag	LW art. 54, 56, 57.
Periode	1985 - heden.

De beroepsprocedure van partijen tegen het besluit van een LC omtrent de registratie van een pachter is gelijk aan die volgens de RW 1954 (zie boven). Het is wederom aan de voorzitter van de pachtkamer bij zijn beschikking te bepalen wat geregistreerd wordt. De activiteiten van de LC in de beroepsgang zijn: het wisselen van stukken met de voorzitter; het inlichten van de voorzitter over de genomen beslissing en het leveren van nader bewijs of het ondergaan van verhoor.

446	(551)
Handeling	Het optreden als partij voor de voorzitter van de pachtkamer van een kantongerecht inzake een beroep op een genomen beslissing inzake de registratie van een pachter voor de stemming over een ruilverkaveling.
Actor	Landinrichtingscommissie.
Grondslag	LW art. 58, 59, 60.
Periode	1985 - heden.

447	(552)
Handeling	Het opstellen ten behoeve van GS van een lijst van hen die als pachter zijn geregistreerd voor een stemming over ruilverkaveling.
Actor	Landinrichtingscommissie.
Grondslag	LW art. 61.
Periode	1985 - heden.

8.4.4 De stemming

Een amvb uit 1985 (Stb. 525) ingevolge art. 65 van de LW vervangt dat van 1975, maar is vrijwel gelijkloidend. Voor een beschrijving van de procedure wordt dan ook naar de betreffende paragraaf m.b.t. de stemming onder de RW 1954 sinds 1975 verwezen. Nieuw in de regeling van 1985 zijn de mogelijkheid tot de instelling van een administratief bureau en de vastlegging van een procedure voor de

behandeling van volmachten. De stemming vindt plaats zo spoedig mogelijk na het tijdstip, waarop het landinrichtingsplan of (bij uitgebreide voorbereiding) het landinrichtingsprogramma door PS dan wel GS is vastgesteld.

448	(528)
Handeling	Het adviseren en bijstaan van GS en betrokken B en W bij het voorbereiden en uitvoeren van een stemming over ruilverkaveling.
Actor	Minister van Landbouw. NB uitgevoerd door LID en KADOR.
Bron	Jaarverslagen CLC en LD; amvb 11-09-1985, Stb. 525.
Periode	1985 - heden.

8.5 ***LW: BESLUIT TOT HERINRICHTING OF AANPASSINGSINRICHTING***

Bij 'gewone' of 'vereenvoudigde' voorbereiding van een landinrichting volgens LW (zie H. 7) wordt het besluit tot herinrichting of aanpassingsinrichting genomen door GS. Bij herinrichting geschiedt dit gelijktijdig met de vaststelling van het herinrichtingsplan (art. 90.1), in het geval van aanpassingsinrichting binnen drie maanden na de vaststelling van het aanpassingsplan (art. 111.1). Stellen GS een herinrichtingsplan vast met toepassing van art. 82.2, dat wil zeggen in afwijking van een desbetreffend advies van de CLC, dan nemen zij het besluit tot herinrichting pas na een zeker tijdsverloop, of zoveel eerder als de Minister van Landbouw te kennen heeft gegeven van een voordracht tot vernietiging af te zien. Insgelijks geldt dat als GS een aanpassingsplan vaststellen met toepassing van art. 109.2 (in afwijking van een desbetreffend advies van de CLC), het besluit tot aanpassingsinrichting pas mag worden genomen als de Minister van Landbouw en het betrokken 'bevoegd orgaan' de vaststelling van het plan in afwijking van het advies van de CLC hebben goedgekeurd.

In het geval van een gefaseerde voorbereiding van een landinrichting volgens LW (zie H. 7) wordt het besluit tot herinrichting genomen door GS of PS, en wel gelijktijdig met het besluit tot vaststelling van het herinrichtingsprogramma (LW art. 46.2). Als de provincie het programma vaststelt met toepassing van LW art. 43.2, dat wil zeggen in afwijking van een advies van de CLC ter zake, dan neemt zij het besluit tot herinrichting pas nadat de in art. 43.6 bedoelde termijn is verstreken of zo veel eerder als 'Onze Minister' van Landbouw te kennen heeft gegeven van vernietiging af te zien.

449	(532)
Handeling	Het voorbereiden van een Kb tot herinrichting of aanpassingsinrichting, als PS/GS van verschillende provincies ter zake geen overeenstemming hebben bereikt.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	LW art. 2.3, 3.2.
Periode	1985 - heden.

450	(533)
Handeling	Het nemen van een besluit tot aanpassingsinrichting, indien GS de in LW art. 111.1 bedoelde termijn hebben overschreden.

Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	LW art. 112.1.
Periode	(c 1975) 1985 - heden.
Opmerking	Geschiedt op verzoek van de aanvrager (het bevoegd orgaan) in bij amvb te bepalen gevallen.

8.6 DE KADASTRALE REGISTRATIE BIJ EEN STEMMING

In het bovenstaande is al een paar keer benadrukt dat een stemming over ruilverkaveling niet kan en kon plaatsvinden zonder de inzet van de kadastrale organisatie, i.c. een kadastraal ruilverkavelingsbureau. De betreffende functionarissen stellen in de praktijk de lijst van eigenaren en de lijst van geregistreerde pachters samen. De kadastrale gegevens zijn bovendien van belang voor een stemming over ruilverkaveling omdat daarbij geen 'hoofdelijke' telling van voor- en tegenstanders plaatsvindt, maar een gewogen telling op basis van de oppervlakte van de ingebrachte grond van de respectieve stemgerechtigden.

Uiteraard zijn de kadastrale gegevens die ten behoeve van een stemming zijn vergaard ook van bijzonder belang voor de verdere ruilverkaveling (als deze tenminste doorgaat), met name voor de bepaling van de inbreng en de toedeling. Waar in de eerste decennia van de ruilverkavelingspraktijk nog werd gewerkt met aparte registers alleen voor de stemming, is er sinds de jaren 1940 dan ook sprake van een enkele ruilverkavelingsboekhouding (zie H. 11), waarvoor de grondslagen worden gelegd in het kader van de voorbereiding van de stemming.

<i>451</i>	<i>(559)</i>
Handeling	Het opzetten en bijhouden van een basisregistratie van eigenaren, andere rechthebbenden en pachters ten behoeve van de stemming over een ruilverkaveling.
Actor	KADOR.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	(1945) - heden.
Product	Registers.
Opmerking	Het product vormt sinds de jaren 1940 de basis voor de kadastrale ruilverkavelingsboekhouding (zie H. 11) als inderdaad tot ruilverkaveling wordt besloten en blijft als zodanig na de stemming dus alleen bewaard wanneer de ruilverkaveling niet doorgaat.

9 WERKEN EN VOORZIENINGEN

9.1 INLEIDING

In H.2 is reeds ter sprake gekomen dat de uitvoering van werken en andere voorzieningen bij een landinrichtingsproject niet strikt noodzakelijk is: wat betreft de ruilverkavelingen kunnen ook louter 'administratieve' projecten voorkomen, waarbij alleen kadastrale procedures, al of niet in combinatie met een grondverwervingsbeleid (zie H. 5) worden uitgevoerd.

De uitvoering van cultuurtechnische werken en voorzieningen in ruilverkavelingen en andere landinrichtingsprojecten is evenwel bij uitstek het terrein waarop de CD/LD zich heeft ingespannen en in de praktijk zijn zuiver 'administratieve' projecten dan ook zelden voorgekomen.

Vanzelfsprekend is het de bedoeling dat uitgevoerde werken en voorzieningen zijn opgenomen in een uitvoeringsplan (zie H. 7) of een wijziging daarvan. Voor werken die niet op het plan staan, heeft de commissie die belast is met de uitvoering van het project de toestemming nodig van de toezichhoudende instantie, onder de algemene wetten is dit de Centrale Commissie.

In aansluiting op H. 7 wordt in dit hoofdstuk eerst aandacht geschonken aan de schakel die het uitvoeringsplan verbindt met de bestekken, die de onmiddellijke basis vormen voor de uitvoering van de werken. Het gaat bij deze uitwerkingsplannen om concretisering en aanpassingen van het goedgekeurde uitvoeringsplan. Voorts komen in vervolg op de beschrijving van de uitvoering van werken aan de orde de regelingen of plannen van tijdelijk gebruik. Deze moeten voorkomen dat tijdens de uitvoering van een project bedrijven worden gedupeerd, onder meer doordat op de door hen gebruikte gronden werken worden of zijn uitgevoerd. Een plan van tijdelijk gebruik voor een blok is onder de LW en de HWOG zelfs verplicht en loopt veelal vooruit op de uiteindelijke toedeling (zie H. 12).

Ten slotte is (in aansluiting op H. 5), een paragraaf gewijd aan de aanwending door de uitvoerende commissie van de door SBL/BBL verworven gronden. Het gaat hierbij dus wederom om de verwezenlijking van in het uitvoeringsplan opgenomen voorzieningen, in dit geval de voornemens (bijv. tot structurele bedrijfsvergroting) die worden gerealiseerd vanuit de 'grondpot' die in de loop van de tijd is aangelegd met behulp van de grondverwervingsinstrumenten.

Om praktische redenen zijn de schadevergoedingsprocedures die betrekking hebben op de uitvoering van werken niet in dit hoofdstuk opgenomen, maar worden deze uitvoeringsaspecten in H. 6 tezamen met de andere schadevergoedingsprocedures beschreven in het kader van het projectbeheer.

9.2 ALGEMENE WETTEN

9.2.1 Algemeen

De uitvoering van een wettelijke ruilverkaveling, resp. landinrichting geschiedt door een Plaatselijke Commissie, resp. Landinrichtingscommissie. Een PC wordt pas wordt benoemd na een besluit tot ruilverkaveling, terwijl een LC al bij de voorbereiding van een landinrichting actief is.

Aan het begin van de uitvoeringsfase van een project onder de LW is er een vastgesteld landinrichtingsplan of aanpassingsplan; volgens de RW 1938 en de RW 1954 is er op het vergelijkbare punt in de procedure een voorlopig vastgesteld ruilverkavelingsplan. Een ruilverkavelingsplan, een plan van voorzieningen is enerzijds een uitvoeringsplan. Als zodanig, in zijn voorlopig vastgestelde gedaante, wordt het ook behandeld in dit hoofdstuk. Daarnaast heeft het plan in zijn latere vastgestelde vorm de functie van een inventarisatieplan, overeenkomstig een begrenzingenplan in de LW. Laatstgenoemde plannen zijn gedetailleerde kaarten, die o.m. de feitelijke basis leggen voor de regeling van de eigendom, het beheer en het onderhoud van de betreffende voorzieningen (zie H. 10). In het navolgende wordt gesproken van een uitvoeringsplan, waarmee een vastgesteld landinrichtings- of aanpassingsplan (LW) wordt bedoeld, dan wel een voorlopig vastgesteld plan van wegen en waterlopen (RW 1938) of plan van voorzieningen (RW 1954).

9.2.2 Planuitwerking of -wijziging

9.2.2.1 RW 1938 en 1954: wijziging voorlopig plan van voorzieningen

Het is meestal nodig een voorlopig vastgesteld plan van voorzieningen, zoals onder de RW 1954 omschreven in een rapport ex art. 34 (zie H. 7), tijdens de uitvoeringsfase op onderdelen te wijzigen of uit te breiden, omdat pas in de loop van de toedelingsprocedure duidelijk wordt hoe en waar bepaalde kleinere voorzieningen zullen worden gerealiseerd. Daarnaast speelt bij het tot stand brengen van wijzigingen ook de ontwikkeling van de doelstellingen van ruilverkaveling in het algemeen een rol: zo worden bij de uitvoering van vele als ruilverkaveling oude stijl voorbereide projecten in de eerste helft van de jaren vijftig diverse planwijzigingen en planuitbreidingen (bijv. structurele bedrijfsvergroting) doorgevoerd, die nauw samenhangen met het in zwang komen van de ruilverkaveling nieuwe stijl. Een wijziging of uitbreiding van een (voorlopig) vastgesteld uitvoeringsplan vindt plaats op basis van een gemotiveerd verzoek van de betreffende PC aan de Centrale Commissie, voorzien van een uiteenzetting van het gevoerde overleg. In dit verband stelt de PC een rapport op, waarin de wijzigingen zijn aangegeven.

452 (574)

Handeling **Het opstellen van een wijziging of uitbreiding van een voorlopig vastgesteld plan van wegen en waterlopen, resp. plan van voorzieningen.**

Actor Plaatselijke Commissie.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 25, 32.

Periode c 1950 - 1985.

Opmerking Kan bijv. een structurele bedrijfsvergroting betreffen.

453 (563)

Handeling	Het al dan niet goedkeuren van een wijziging van een voorlopig vastgesteld plan van wegen en waterlopen, resp. plan van voorzieningen.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 25, 32.
Periode	c 1950 - 1985.
Opmerking	Bij de goedkeuring beoordeelt de CCC of en zo ja hoeveel in de eventuele meerdere kosten door het Rijk zal worden bijgedragen.

De bovenstaande handelingen onder de ruilverkavelingswetten zijn ingevolge de Regeling LV 08-10-1985, Stcrt. 199 (gelijkschakeling procedureonderdelen en -momenten) gelijkgesteld met de daaropvolgende, die betrekking hebben op het plan van uitwerking of uitbreiding volgens de LW.

9.2.2.2 LW: Plan van uitwerking of uitbreiding

In een landinrichtingsplan (zie H. 7) volgens de LW kan worden bepaald dat, wanneer 'het belang van de herverkaveling' dat vereist, GS bevoegd zijn op voorstel van de LC en met instemming van de Centrale Commissie het plan uit te werken en de daarin omschreven maatregelen en voorzieningen uit te breiden. Een dergelijk plan van uitwerking of uitbreiding wordt dus alleen gemaakt indien de landinrichting gepaard gaat met een herverkaveling en het landinrichtingsplan daartoe uitdrukkelijk de ruimte laat. Het gaat bij de uitwerking met name om de ligging van kleinere wegen en waterlopen, die pas exact kan worden vastgelegd als de toedeling vaste vormen heeft aangenomen. Een plan van uitwerking dan wel uitbreiding maakt als zodanig deel uit van het landinrichtingsplan (LW art. 85.2), maar behoeft niet het traject ter vaststelling te doorlopen dat geldt voor een planwijziging. Voor een ingrijpender wijziging van een landinrichtingsplan, bijv. als de doelstellingen van de landinrichting veranderen, dient het plan zelf te worden gewijzigd (zie hiervoor H. 6).

Alvorens GS een plan van uitwerking of uitbreiding vaststellen, leggen zij het ontwerp daarvan in de streek ter inzage en ontvangen en behandelen zij de bij hen daartegen ingediende bezwaren.

454 (589)

Handeling	Het opstellen van een voorstel voor een plan van uitwerking of uitbreiding van een landinrichtings- of aanpassingsplan.
Actor	Landinrichtingscommissie.
Grondslag	LW art. 85.1, 86, 115.1.
Periode	1985 - heden.
Opmerking	Alleen voor een herverkaveling.

455 (564)

Handeling	Het al dan niet instemmen met een voorstel voor een plan van uitwerking of uitbreiding van een landinrichtings- of aanpassingsplan.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 85.1, 86, 115.1.
Periode	1985 - heden.

Opmerking Geschiedt bij aanpassingsinrichting tevens door het betreffende bevoegde orgaan.

456 (560)

Handeling **Het voorbereiden van een Kb tot vaststelling van een plan van uitwerking of uitbreiding van een landinrichtings- of aanpassingsplan, indien GS van verschillende provincies terzake geen overeenstemming hebben kunnen bereiken.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag LW art. 3.2.

Periode 1985 - heden.

9.2.3 De uitvoering van werken

9.2.3.1 *Algemeen*

Als er een vastgesteld plan is, een tot uitvoering bevoegd orgaan, en de benodigde financiën beschikbaar zijn gesteld (rijksbijdragetoezegging, jaarlijkse krediettoewijzing op basis van de begroting in het werkplan), kan de daadwerkelijke uitvoering in principe zonder meer van start gaan. Dat geldt echter niet in het geval onder de LW een plan is vastgesteld in afwijking van het desbetreffende advies van de CLC: zie de onderstaande handeling.

457 (561)

Handeling **Het voorbereiden, voor zover een landinrichtingsplan is vastgesteld in afwijking van een advies van de CLC, van een Kb dat met de uitvoering daarvan pas mag worden begonnen, nadat de in LW art. 82.6 bedoelde termijn is verstreken.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag LW art. 124.2.

Periode 1985 - heden.

9.2.3.2 *Werken in opdracht van openbare lichamen*

Hoewel een PC/LC voor het grootste deel van de uit te voeren werken als opdrachtgever fungeert, kan volgens de RW 1954 en de LW een openbaar lichaam (meestal een waterschap of gemeente) bepaalde werken, waarvan het te zijner tijd het beheer of het onderhoud krijgt, zelf uitvoeren. In dat geval moet wel in overleg met de PC/LC een doelmatig verband met de uitvoering van andere werken behouden blijven. Bovendien dient het werk binnen de begrotingsruimte te blijven. Omtrent de uitvoering van werken met het beheer en onderhoud waarvan het Rijk is of vermoedelijk zal worden belast, beslist de betrokken minister.

458 (565)

Handeling **Het in overeenstemming met GS aanwijzen van openbare lichamen (niet het Rijk) die bepaalde werken zullen doen uitvoeren, daar zij vermoedelijk met het beheer of onderhoud daarvan zullen worden belast.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1954 54.2; LW 125.1.

Periode 1955 - heden.

Opmerking Volgens de RW 1954 adviseert de Centrale Commissie GS slechts.

459 (590)

Handeling **Het plegen van overleg met de openbare lichamen die bepaalde werken zullen uitvoeren omtrent een gecoördineerde uitvoering.**

Actor Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1954 art. 54.2; LW art. 125.2.

Periode 1955 - heden.

460 (566)

Handeling **Het adviseren aan de betrokken minister over de uitvoering van werken waarvan het beheer en het onderhoud vermoedelijk ten laste van het Rijk zullen komen.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1954 art. 54.2; LW art. 125.3.

Periode 1955 - heden.

Indien aanpassingsinrichting plaatsvindt, voert het bevoegd orgaan de werken uit die strekken tot de totstandkoming van de infrastructurele voorziening van nationaal of regionaal belang, die aan de aanpassingsinrichting ten grondslag ligt.

461 (591)

Handeling **Het plegen van overleg met het bevoegd orgaan omtrent een gecoördineerde uitvoering van de aanpassingsinrichting.**

Actor Landinrichtingscommissie.

Grondslag LW art. 127.2.

Periode 1985 - heden.

9.2.3.3 *Werken in opdracht van de PC/LC*

Hoewel een PC/LC een aantal bevoegdheden heeft tegenover de eigenaren en gebruikers in het gebied, zijn deze evenwel beperkt tot de inhoud van het uitvoeringsplan. Ook is het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden soms afhankelijk van toestemming door de Centrale Commissie (zie onder). Bovendien stellen de bevoegdheden de toepassing van andere wetten en regelingen niet buiten werking. In het kader van de uitvoering van werken spelen vele verschillende wetten een rol: zo kent bijv. de Boswet de meldingsplicht, de herplantplicht en het kapverbod en hebben provincies, waterschappen en gemeenten

(kapverordening) de bevoegdheid ter zake aanvullende regels te stellen. Waar de LW en voordien de RW 1938 en de RW 1954 stellen dat op de terreinen "houtgewas [kan] worden gekapt", dient een PC/LC om deze bevoegdheid te kunnen effectueren dus wel eerst de benodigde procedures te volgen. Het verkrijgen van de benodigde vergunningen en ontheffingen maakt deel uit van de voorbereiding van een werk en is vanzelfsprekend een dikwijls gecompliceerde en langdurige aangelegenheid.

Een andere factor is het bestemmingsplan. Zoveel mogelijk wordt gestreefd naar wederzijdse afstemming, maar het komt voor dat een bestemmingsplan en een uitvoeringsplan op onderdelen niet goed sporen. Voor het geval de problemen niet goed kunnen worden opgelost, biedt de aanwijzingsbevoegdheid van GS een uitweg. Onder de LW kunnen GS, als zij aanwijzingen hebben gegeven omtrent de inhoud van een bestemmingsplan, B en W uitnodigen om vergunning te verlenen voor de uitvoering van werken of werkzaamheden, waarvan de uitvoering in het kader van de gegeven aanwijzingen noodzakelijk is. Indien aan de uitnodiging geen gevolg is gegeven, verlenen GS de vergunning.

Een PC/LC werkt in overleg met de districtsingenieur CD/LD, op basis van het uitvoeringsplan en met inachtneming van het werkplan (zie H. 6), de voorzieningen nader uit en legt ze in bestekvorm ter goedkeuring voor aan de HID/Insp Landinrichting. Het opmaken van een bestek kan door de PC/LC aan een derde worden opgedragen, die dan bij de uitvoering vaak ook als directievoerend lichaam (zie H. 4) optreedt. Een bestek omvat in de regel een deel van een (deel)plan. Bij een bestek behoort voor de opdrachtgever een begroting. Omvang en aard van een bestek kunnen weliswaar sterk variëren, maar het mag geen 'samenraapsel' van voorzieningen betreffen, daar het moet passen binnen of corresponderen met een zelfstandig plan-onderdeel, waaraan in het uitvoeringsplan een 'prijkaartje' is gehangen. Immers, om de uitvoering binnen het kader van (de financiële middelen van) het plan te houden, moet de bestekbegroting kunnen worden vergeleken met een of meer onderdelen van de planbegroting. Wel bestaat de neiging zoveel mogelijk verschillende werken in een bepaald gebied binnen een bestek op te nemen, daar zo planmatiger en efficiënter kan worden gewerkt.

Tot in de jaren 1970 is het gebruikelijk dat ca 30% van de werken in ruilverkavelingsverband worden uitgevoerd door de cultuurmaatschappij die voor het overige als directievoerend lichaam optreedt (bijv. Heidemij). In de jaren veertig en vijftig ligt het genoemde percentage vaak nog hoger. Als argument voor deze zogeheten uitvoering in regie wordt o.a. genoemd de noodzaak cultuurmaatschappijen de gelegenheid te geven nieuwe machines en methoden in de praktijk te ontwikkelen. Bij een uitvoering in regie worden in de regel geen bestekken gemaakt, maar wordt een (deel)plan als het ware 'in de schoot geworpen' van de cultuurmaatschappij.

De uitvoering van een bestek wordt in de regel opgedragen aan een aannemer, onder toezicht van het directievoerend lichaam. Dan volgt de procedure van de aanbesteding, met de stappen bekendmaking, inschrijving van gegadigden, keuze van de opdrachtnemer en verlening van de opdracht aan de aannemer. De aanbesteding geschiedt door tussenkomst van het directievoerend lichaam.

Op de aanbesteding door een PC/LC is sinds 1973 ingevolge EEG-richtlijnen het Besluit Aanbesteding Werken (Stb. 202) van toepassing. Dit schrijft in zijn algemeenheid een openbare aanbesteding voor. Onderhandse aanbesteding, dan wel aanbesteding na voorselectie zijn in de regel niet meer mogelijk. Voorts dient de aanbesteding te geschieden conform het vigerende Uniform Aanbestedingsreglement

(UAR 1972, Stb. 55; opgevolgd door UAR 1986, Stb. 118). Tenslotte moeten in een bestek tevens de Algemene Voorwaarden voor de uitvoering van Werken 1968 (Stcrt. 1969, 61) van toepassing worden verklaard. Als niet kan worden overgegaan tot openbare aanbesteding, dient de PC/LC voor de te volgen werkwijze tijdig een gemotiveerd voorstel ter goedkeuring voor te leggen aan de CD/LD. De commissie zendt nota's van inlichtingen, het proces-verbaal van aanbesteding en daarmee vergelijkbare stukken in viervoud aan de HID/Insp Landinrichting, die uiteindelijk de gunning moet goedkeuren.

Is de gunning rond, dan moet de PC/LC in overleg met het provinciaal apparaat van de CD/LD tijdstip en tempo van de uitvoering bepalen. Om schadegevallen te voorkomen moet de PC/LC voorts zorg dragen voor een beschrijving van het betrokken onroerend goed, als dat nog niet gebeurd is bij de (eerste) schatting. Voor de afwikkeling van schade als gevolg van de uitvoering van werken kennen de LW en de RW 1954 een aparte procedure (zie H. 6), buiten de lijst van geldelijke regelingen (zie H. 13) om.

De voorbereiding van de uitvoering van een werk staat, zoals uit het bovenstaande al blijkt, onder toezicht van de HID/Insp Landinrichting, die hierbij onder de RW 1954 nadrukkelijk optreedt namens de directeur CD/LD, de secretaris van de Centrale Commissie (zie H. 6). Het toezicht door de provinciale/regionale functionaris van de CD/LD betreft een complex van samenhangende handelingen, zoals het voeren van overleg met de PC/LC over tijdstip en tempo van de uitvoering, het goedkeuren van een bestek en een gunning en (in de RW 1954) het beoordelen van een voorstel van de PC/LC over de wijze van aanbesteding als die niet openbaar kan plaatsvinden. Laatstgenoemde handeling wordt conform de LW door de directeur LD zelf verricht (zie wederom H. 6). Ook tijdens de uitvoering wordt toezicht gehouden op de voortgang en de kwaliteit. Als een werk gereed is, dient dit door de Centrale Commissie zelf te worden goedgekeurd, althans wanneer het gaat om toe te wijzen voorzieningen.

462 (567)

Handeling **Het al dan niet verlenen van toestemming aan een Plaatselijke Commissie tot het doen uitvoeren van cultuurtechnische werken.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938, gew. 1941, art. 41.3; RW 1954 art. 54.4.

Periode (1941) - 1985.

Opmerking Betreft drooglegging, ontginning, herontginning, begreppeling en drainering.

463 (568)

Handeling **Het al dan niet verlenen van toestemming aan een Plaatselijke Commissie of Landinrichtingscommissie tot het doen afbreken, verbouwen, verplaatsen, bouwen of herbouwen van opstallen.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938, gew. 1941, art. 41.4; RW 1954 art. 54.5; LW 128.3.

Periode (1941) - 1985.

464 (569)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van een gereedgekomen werk.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag Toezichthoudende taak; zie ook: RW 1954 art. 80.2; LW art. 135.2-3.

Periode (1938) - heden.

Al bij de eerste ruilverkavelingen blijkt dat een rationele kavelindeling vrijwel nooit alleen administratief-kadastraal tot stand te brengen is. Aanpassingen van de verkavelingsstructuur en daarmee ook van het stelsel van ontsluiting en waterbeheersing zijn bijna altijd geboden. Er wordt aan herinnerd dat de Centrale Commissie voor ruilverkavelingen in 1935 wordt samengevoegd met twee cultuurtechnische rijksadviescommissies. Daarmee gaan ook ontginningen en kavelverbeteringswerken bij de uitvoering van een ruilverkaveling een rol spelen. Dan ontwikkelt zich vanaf ca 1950 mede onder invloed van het landbouwstructuurbeleid de 'ruilverkaveling nieuwe stijl', met oog voor de aanleg van utiliteitswerken, de afbraak van krotwoningen en de boerderijbouw en krijgen de verbeteringen van de ontsluiting en waterbeheersing in toenemende mate een civiel-technisch karakter (kunstwerken, verharde wegen, etc.). Een en ander vindt zijn neerslag in de RW 1954, waarin ook het landschapsplan wordt geïntroduceerd. Met de intrede van rond 1960 van de 'multiple purpose ruilverkaveling' komen ook recreatieve en landschappelijke voorzieningen aan bod. De LW tenslotte is de vrucht van de ontwikkeling van de 'multiple purpose ruilverkaveling' naar de 'integrale landinrichting', waarbij de verschillende gebiedsfuncties op voet van gelijkheid staan. Als voorzieningen te omschrijven in een landinrichtingsplan worden naast de verbetering van de infrastructuur met name genoemd de veiligstelling, aanleg en ontwikkeling van gebieden van belang uit een oogpunt van natuur- en landschapsbehoud en van elementen van landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische en natuurwetenschappelijke waarde. Anderzijds, waar de RW 1954 in aanvulling op voorzieningen ten behoeve van de infrastructuur en het landschap in art. 34 ook nog uitdrukkelijk spreekt van utiliteitswerken (aansluiting van boerderijen op riolering e.d.), worden deze, voor zover bij de huidige landinrichting nog aan de orde, in een landinrichtingsplan begrepen onder de restcategorie 'uitvoering van andere werken van openbaar nut' (LW art. 74.2, sub c).

Omdat bij een uitvoeringsplan onder de ruilverkavelingswetten de nadruk ligt op infrastructuur en cultuurtechniek, gaat een dergelijk plan vooral over voorzieningen die door middel van werken worden gerealiseerd. Een landinrichtingsplan echter zal met betrekking tot de realisering van voorzieningen in de openbare sfeer voor een belangrijk deel niet zozeer het uitvoeren van werken betreffen, maar de aanwending van verworven gronden (zie onder).

465 (575, 592)

Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van werken betreffende aanleg of verbetering van wegen, waterlopen, dijken en kaden met de bijbehorende kunstwerken.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1938, gew. 1941, art. 41.1; RW 1954 art. 54.1, jo art. 34.2, sub a; LW art. 124.1, jo 74.2, sub a en jo 102.1, sub b.

Periode (1941) - heden.

466 (576)

Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van werken gericht op de landschappelijke aankleding van een blok, ter verwezenlijking van een landschapsplan.**

Actor Plaatselijke Commissie.

Grondslag RW 1954 art. 54.1, jo. 34.2, sub b.
Periode voor 1955 - 1985.

467 (593)

Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van werken gericht op de aanleg of ontwikkeling van gebieden van belang uit een oogpunt van natuur- en landschapsbehoud en elementen van landschappelijke, recreatieve, cultuur-historische en natuurwetenschappelijke waarde.**

Actor Landinrichtingscommissie.

Grondslag LW art. 124.1, jo. 74.2, sub b en jo. 102.1, sub b.

Periode 1985 - heden.

468 (577, 594)

Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van utiliteitswerken en andere werken van openbaar nut.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1954 art. 54.1, jo. 34.2, sub d; LW art. 124.1, jo. 74.2, sub c en jo. 102.1, sub b.

Periode voor 1955 - heden.

469 (578)

Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van droogleggingen en ontginningen.**

Actor Plaatselijke Commissie.

Grondslag RW 1938, gew. 1941, art. 41.3; RW 1954 art. 54.4, jo. art. 34.2, sub e.

Periode (1941) - 1985.

Opmerking Ontginningen worden niet meer uitgevoerd sinds ca 1960.

In de LW is van ontginning of herontginning geen sprake meer.

Wel stelt de LW dat binnen een blok, dus in het kader van een herverkaveling, werken kunnen worden uitgevoerd met betrekking tot de ontsluiting, waterbeheersing en inrichting van de percelen en de profielopbouw van de gronden. Voor deze werken heeft een LC (anders dan voorheen een PC) niet de toestemming van de Centrale Commissie nodig.

Met name in de jaren vijftig, maar ook nog later, worden in opdracht van de PC velerlei cultuurtechnische werken op de kavels verricht, ter verbetering van de ontsluiting, de waterbeheersing, de inrichting van de percelen of de profielopbouw (LW 128.2). Hiertoe zijn ook de herontginningen te rekenen. Bij deze werken gaat het niet om voorzieningen van openbaar nut maar om maatregelen ten behoeve van de eigenaren en gebruikers van de grond, die door hun economisch nut het rendement van de ruilverkaveling moeten verhogen. Deze werken worden sinds enige decennia niet meer op grote schaal uitgevoerd. Zie voor de kleine kavelinrichtingswerken hieronder.

470 (579, 595)

Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van herontginningen en (andere) cultuurtechnische werken.**

Actor	Plaatselijke commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag	RW 1954 art. 54.4, jo. art. 34.2, sub e; LW art. 128.2.
Periode	(1941) - heden.

9.2.3.4 Particuliere werken

Behalve de hierboven bedoelde grote werken in opdracht van een PC/LC, hebben boeren vaak allerlei herontginnings- of kavelverbeteringswerken (bijv. egalisatie) op eigen initiatief verricht of doen verrichten op de door hen in gebruik te nemen kavels.

Voor betrokkenen bestond sinds 1942 de mogelijkheid voor dergelijke kavelinrichtingswerken een rijksbijdrage te verkrijgen, wanneer de CD oordeelde dat de werken economisch verantwoord waren. Deze 'boerenwerken' uit de jaren veertig en vijftig (zie H. 14) vallen buiten de werkzaamheden van een PC. Het verband met de ruilverkaveling is dat het Rijk de gelden voorschoot en de eigenaar het niet-gesubsidieerde deel op ruilverkavelingsvoorwaarden mag betalen, dat wil zeggen in 30 jaar tegen een rente van 5% per jaar. Voorts moet de PC formeel toestemming geven voor de werken, daar het eigenaren of gebruikers verboden was en is zonder de toestemming van de PC/LC bij ruilverkaveling, resp. herverkaveling handelingen te verrichten of na te laten, waardoor de waarde van hun onroerende goederen zou veranderen.

Sinds ca 1960 zijn de gesubsidieerde particuliere kavelinrichtingswerken in een ruilverkaveling onderdeel gaan uitmaken van de ruilverkaveling zelf (A1) en in zoverre worden zij in dit hoofdstuk behandeld. De werken worden onderscheiden in kavelaanvaardingswerken en kavelverbeteringswerken. Voor elk van beide categorieën wordt in het uitvoeringsplan in een financiële bijdrage voorzien. De PC is belast met de beoordeling van de aanvragen. De commissie onderzoekt het plan en de begroting en toetst de aanvraag aan richtlijnen van de Centrale Commissie. Na goedkeuring kan de betrokkene het werk zelf of door een loonwerker laten uitvoeren. Als het werk gereed is vindt controle plaats en wordt door de CD/LD het tevoren overeengekomen subsidiebedrag uitbetaald.

Kavelverbeteringswerken worden sinds begin jaren 1980 in principe niet meer gesubsidieerd en doorgaans dus ook niet meer in de plannen opgenomen. Wel bestaat dan nog de mogelijkheid tot een bijdrage in de kosten van de aanleg van beplantingen.

Kavelaanvaardingswerken dienen de inbezitneming, die deels reeds in de loop van een ruilverkaveling (LW: herverkaveling) plaatsvindt. De werken mogen niet verder gaan dan wat strikt noodzakelijk is om de kavels gebruiksklaar te maken. Hiertoe kan behoren de aanleg van een agrarische ontsluitingsweg.

901	(1090)
Handeling	Het jaarlijks vaststellen van de toetsprijzen voor kavelverbeteringswerken en kavelaanvaardingswerken in een landinrichtingsproject
Actor	Minister van Landbouw
Bron	interview
Periode	1960 - heden

471 (580, 596)

Handeling **Het behandelen van een aanvraag om een rijksbijdrage in de kosten van kavelaanvaardingswerken, kavelverbeteringswerken of door particulieren aan te leggen beplantingen in een ruilverkaveling, resp. landinrichting.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode c 1960 - heden.

Opmerking Geschiedt op basis van richtlijnen van de Centrale Commissie.

Begin jaren '50 kwam een regeling voor de subsidiëring van boerderijbouw binnen en buiten ruilverkavelingen tot stand (zie H. 14), die eind jaren vijftig werd gewijzigd en aangevuld met een regeling voor boerderijverplaatsing binnen ruilverkavelingen. De nieuwe boerderij wordt in opdracht en voor rekening van de verplaatser gebouwd, nadat hij een overeenkomst met de PC/LC heeft afgesloten. In de overeenkomst wordt onder meer het afstaan van de oude kavels, de toedeling van de nieuwe kavels en de toe te kennen rijksbijdrage geregeld. De behandeling van de aanvraag geschiedt volgens richtlijnen van de Centrale Commissie. Deze laatste is ervoor verantwoordelijk dat door de CD/LD elk kwartaal aan het ministerie van Volkshuisvesting een opgave wordt verstrekt van gegunde boerderijen, waarvoor dan geen premie voor het woongedeelte mag worden aangevraagd.

472 (581, 597)

Handeling **Het behandelen van een aanvraag om een rijksbijdrage in de kosten van een boerderijverplaatsing binnen een blok.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode 1958 - heden.

Opmerking Geschiedt op basis van richtlijnen van de Centrale Commissie.

879 (1066, 1067 en 1068)

Handeling Het opstellen van een nota inzake bedrijfsvergroting of een regeling i.z. boerderijverplaatsing van de Voorbereidingscommissie, Plaatselijke Commissie of Landinrichtingscommissie

Actor Voorbereidingscommissie, nadien de Plaatselijke Commissie; sinds 1985 Landinrichtingscommissie

Bron Interview

Periode 1945-heden

880 (1069)

Handeling **Het goedkeuren van een nota inzake bedrijfsvergroting of een regeling i.z. boerderijverplaatsing.**

Actor Centrale Commissie

Bron Interview

Periode 1945 – heden

473 (1028)

Handeling	Het doen van kwartaalopgaven aan het ministerie van Volkshuisvesting van gegunde boerderijen, waarvoor geen premie voor het woongedeelte mag worden aangevraagd.
Actor	Centrale Commissie.
Bron	Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).
Periode	1958 - heden.

9.2.4 Het tijdelijk gebruik van gronden

Gedurende de uitvoering van een ruilverkaveling (LW: herverkaveling) bestaat veelal de noodzaak grond tijdelijk in gebruik te geven aan anderen dan de huidige eigenaren of gebruikers ter compensatie van grond waarop werken zijn of worden uitgevoerd (al was het maar om schadevergoedingen te voorkomen). Voor zover als gevolg van het uitvoeren van werken in een deel van het blok de structuur reeds overeenkomt met de toekomstige situatie, is het voorts wenselijk de gronden conform de ontworpen toedeling voorlopig in gebruik te geven. Tenslotte dient, vooral sinds de jaren vijftig, de mogelijkheid aanwezig te zijn om werken en voorzieningen van openbaar nut te realiseren op gronden die op dat moment nog niet in handen zijn van de overheid, maar die in een later stadium van de procedure aan overheden zullen worden toegewezen (zie H. 10). Het is dus tijdens de uitvoering van een ruilverkaveling nodig om vooruit te lopen op de toekomstige situatie, die zal worden gerealiseerd door de toedelings- en de toewijzingsprocedure en voorts tijdelijke oplossingen te bieden voor grondgebruikers die schade dreigen te leiden.

Bij wijziging van de RW 1938 in 1941 is bepaald dat met goedkeuring van de CCC in het kader van de uitvoering van ruilverkavelingswerken gronden tijdelijk geëxploiteerd kunnen worden (art. 41.3). In de RW 1954 is die bepaling, die een PC de mogelijkheid geeft gronden uit te baten, overgenomen.

474	(1029)
Handeling	Het tijdelijk exploiteren van gronden in een blok.
Actor	Plaatselijke Commissie.
Grondslag	RW 1938 art. 14.3; RW 1954 art. 54.4.
Periode	(1941) - 1985.

475	(570)
Handeling	Het al dan niet goedkeuren dat een Plaatselijke Commissie gronden in een blok tijdelijk exploiteert.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	RW 1938 art. 14.3; RW 1954 art. 54.4.
Periode	(1941) - 1985.

In de RW 1954 wordt de bepaling over de tijdelijke exploitatie aangevuld met de bepaling dat gronden ook tijdelijk in gebruik kunnen worden gegeven, waarbij de pachtwetgeving niet van toepassing is (art. 54.4). De bepaling is niet alleen gebruikt om in verband met de uitvoering van werken en/of vooruitlopend

op de toedeling gronden in gebruik te geven, maar is ook benut om gronden die onder de voorlopige vaststelling van de toewijzing zijn begrepen, aan openbare lichamen in gebruik te geven voor het uitvoeren van werken. Bij arrest van de Hoge Raad is deze interpretatie verworpen, waarna in 1962 een wetswijziging is doorgevoerd om die praktijk te kunnen voortzetten (art. 54a). De openbare lichamen kunnen op de in gebruik gegeven gronden alle werkzaamheden (doen) verrichten die strekken ter verwezenlijking van de doeleinden van de ruilverkaveling, waarbij zij evenals een PC een 'gedoogplicht' van de gebruiksgerechtigden kunnen afdwingen.

476 (582)
Handeling **Het voorlopig in gebruik geven, voor het verwezenlijken van werken en voorzieningen, van tot een blok behorende gronden aan openbare lichamen en rechtspersonen, vooruitlopend op de toewijzing.**
Actor Plaatselijke Commissie.
Grondslag RW 1954 art. 54.4, sinds 1962 art. 54.a.
Periode 1955 of eerder - 1985.

De ingebruikgeving met het oog op de toedeling geschiedt doorgaans in de vorm van een gebruiksregeling, die een PC opstelt voor (een deel van) een blok. Zo'n regeling komt tot stand in overleg met de betrokken eigenaren en gebruikers en de Centrale Commissie, uitgaande van een ontwerp van een (deel)plan van toedeling en volgens door de CCC verstrekte voorschriften. Het doordrijven van een regeling geschiedt pas na diepgaand onderzoek en afweging van alternatieve toedelingsmogelijkheden, als een of enkele eigenaren zich toch niet kunnen verenigen met de gemaakte regeling

477 (583)
Handeling **Het ontwerpen van een regeling voor het voorlopig gebruik van tot een blok behorende gronden aan eigenaren en gebruikers, vooruitlopend op de toedeling.**
Actor Plaatselijke Commissie.
Bron Hand. II 1968/69 9800, bijlage I.
Periode 1955 - 1985.

478 (584)
Handeling **Het in tijdelijk gebruik geven van tot een blok behorende gronden aan eigenaren en gebruikers, al dan niet volgens een gebruiksregeling.**
Actor Plaatselijke Commissie.
Grondslag RW 1954 art. 54.4.
Periode 1955 - 1985.

479 (571)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van (een regeling voor) het tijdelijk of voorlopig in gebruik geven van gronden in een blok.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1954 art. 54.4, sinds 1962 ook art. 54.a.
Periode 1955 - 1985.

In de LW is zelfs een aparte titel gewijd aan het tijdelijk gebruik van gronden (art. 189-194). Een LC kan tot een blok behorende gronden tijdelijk in gebruik geven overeenkomstig een vastgesteld plan van tijdelijk gebruik. Bij dit plan, dat door de LC wordt opgesteld, kunnen ook gronden worden betrokken die zullen worden toegewezen aan het Rijk, openbare lichamen en rechtspersonen (door middel van de toepassing van een algemene korting) ten behoeve van het verwezenlijken van maatregelen en voorzieningen met betrekking tot de natuur en het landschap, de openluchtrecreatie of andere doeleinden van openbaar nut.

Deze instanties kunnen op de aan hen in tijdelijk gebruik gegeven gronden, conform het plan van tijdelijk gebruik, alle werkzaamheden (doen) verrichten die zij dienstig achten ter verwezenlijking van de in het uitvoeringsplan omschreven doeleinden.

480	(598)
Handeling	Het opstellen van een ontwerp van een plan van tijdelijk gebruik voor (een deel van) het blok.
Actor	Landinrichtingscommissie.
Grondslag	LW art. 190.1; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 45.
Periode	1985 - heden.
Opmerking	Geschiedt volgens door de CLC verstrekte voorschriften.
481	(572)
Handeling	Het al of niet goedkeuren van een ontwerp-plan van tijdelijk gebruik.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	LW art. 190.2.
Periode	1985 - heden.
482	(599)
Handeling	Het ter inzage leggen van een goedgekeurd ontwerp-plan van tijdelijk gebruik.
Actor	Landinrichtingscommissie.
Grondslag	LW art. 190.3-5.
Periode	1985 - heden.
483	(600)
Handeling	Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen een goedgekeurd ontwerp-plan van tijdelijk gebruik, alsmede het effectueren van de uitkomst van een bezwarenbehandeling door wijziging van het ontwerp, dan wel vaststelling indien over alle bezwaren overeenstemming is verkregen.
Actor	Landinrichtingscommissie.
Grondslag	LW art. 192-193; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, 50.
Periode	1985 - heden.
Opmerking	Geschiedt op basis van door de CLC verstrekte voorschriften.

Het plan wordt vastgesteld als tegen het goedgekeurde ontwerp geen bezwaren zijn ingediend. In dat geval maakt de LC daarvan proces-verbaal op. Zijn wel bezwaren ingediend, dan onderzoekt de LC deze en tracht daarover overeenstemming te verkrijgen. De LC maakt proces-verbaal op omtrent elk bezwaarschrift. Als over alle bezwaren overeenstemming is bereikt, staat het plan alsnog vast. De LC legt het ontwerp, de bezwaarschriften en de processen-verbaal en beschouwingen aan de R-C voor. Deze houdt een bijeenkomst met betrokken partijen, waarin hij uitspraak doet inzake de resterende bezwaren. Tegen diens uitspraak staat geen rechtsmiddel open.

484 (649)
Handeling **Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen het goedgekeurde ontwerp van een plan van tijdelijk gebruik, alsmede het effectueren van de uitkomst van de bezwarenbehandeling door gewijzigde vaststelling van het ontwerp.**
Actor Rechter-commissaris.
Grondslag LW art. 194, jo. 175, 176.
Periode 1985 - heden.

485 (601)
Handeling **Het in tijdelijk gebruik geven van tot een blok behorende gronden, volgens een vastgesteld plan van tijdelijk gebruik.**
Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag LW art. 189.1.
Periode 1985 - heden.

9.2.5 De aanwending van verworven gronden

De door SBL/BBL verkregen grondreserve die in de toedeling is betrokken, kan worden aangewend voor verschillende doeleinden. De aanwending moet in overeenstemming zijn met het uitvoeringsplan, of een goedgekeurde wijziging of uitwerking daarvan. De verschillende doelstellingen kunnen in een en hetzelfde uitvoeringsplan goed worden gecombineerd. Een 'oude' doelstelling is het realiseren van 'landmetershectaren', kleine overbedelingen voor de afronding van kavels ter beperking van cultuurtechnische werken. Sinds de jaren vijftig zijn voorts met name van belang geworden de structurele vergroting van (veelal binnen het gebied te verplaatsen) bedrijven en de systematische compensatie van grondverlies voor bedrijven als gevolg van de toepassing van de algemene korting (zie H. 11). Met de ontwikkeling van de 'multiple purpose' ruilverkaveling en later de 'integrale landinrichting' komen nieuwe doelstellingen naar voren: realisering van reservaatgebieden (Relatienotabeleid), landschapselementen en recreatievoorzieningen.

De door SBL/BBL op basis van de taakstelling verworven gronden die krachtens de doelstellingen van de landinrichting agrarisch zullen worden aangewend (landmetershectaren, compensatie en bedrijfsvergroting) worden tot begin jaren zeventig pas bij het passeren van de akte van toedeling overgedragen aan de nieuwe eigenaren, in het kader waarvan SBL/BBL dus volledig wordt onderbedeeld. De systematische compensatie en de landmetershectaren worden nog steeds bij de toedeling gerealiseerd.

Indien de systematische compensatie nodig is doordat grond wordt toegewezen aan een openbaar lichaam ten behoeve van de realisering van voorzieningen van openbaar nut anders dan wegen en waterlopen met de bijbehorende kunstwerken (bijv. natuurgebieden), ontvangt SBL/BBL een evenredig deel van het bedrag dat het openbaar lichaam betaalt voor de verkrijging van de eigendom in het kader van de toewijzing (zie H. 10).

Sinds begin jaren zeventig worden de gronden bestemd voor structurele bedrijfsvergroting niet pas bij de uiteindelijke toedeling (zie H. 12), maar reeds tijdens de uitvoering overgedragen aan de 'bedrijfsvergroters', waarbij de grond contant wordt betaald aan SBL/BBL of gefinancierd via de Grondbank. De voor natuurterreinen, landschappelijke en recreatieve doeleinden bestemde gronden worden van oudsher zo spoedig mogelijk overgedragen aan de verkrijgende instanties, tegen betaling van de waarde aan SBL/BBL. De vervreemding kan geschieden door uitgifte in erfpacht, vestiging van zakelijke rechten of overdracht in eigendom. De PC/LC dient over de aanwending van de gronden jaarlijks te rapporteren aan de Centrale Commissie.

486 (585, 602)

Handeling **Het doen aanwenden van door SBL/BBL in een ruilverkaveling, resp. landinrichtingsgebied verworven gronden voor bedrijfsvergroting.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode Jaren 1970 - heden.

487 (606)

Handeling **Het vervreemden van de in een ruilverkaveling, resp. landinrichtingsgebied verworven grond voor bedrijfsvergroting.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.

Bron Vonk & De Boer, 220-221; Hand. TK 1980/81 16 625, nr 23.
Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 39.

Periode c 1971 - heden.

488 (586, 603)

Handeling **Het doen aanwenden van door SBL/BBL verworven gronden in een ruilverkaveling, resp. landinrichtingsgebied voor de realisering van reservaatgebieden, recreatievoorzieningen, landschapselementen en andere voorzieningen van openbaar nut.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode na 1955 - heden.

489 (607)

Handeling **Het vervreemden van de in een ruilverkaveling, resp. landinrichtingsgebied verworven grond voor de realisering van reservaatgebieden,**

recreatievoorzieningen, landschapselementen en andere voorzieningen van openbaar nut.

Actor SBL; sinds 1983: BBL.
Bron Hand. TK 1980/81 16 625, nr 23.
Periode na 1955 - heden.

490 (587, 604)

Handeling Het afgeven van de in de Beschikking grondbankstelsel bedoelde verklaring aan de directeur LGK/LNO van het ministerie van Landbouw.

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985 Landinrichtingscommissie.
Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 16; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 20.
Periode Jaren 1970 - heden.
Opmerking Uit de verklaring dient te blijken hoe naar verwachting de verkaveling en ligging van de grond van de aanvrager t.o.v. de bedrijfsgebouwen zullen zijn na verwezenlijking van het plan van toedeling.

491 (588, 605)

Handeling Het opstellen van een jaarverslag voor de Centrale Commissie inzake de aanwending van de door SBL/BBL verworven grond.

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag Reg. CCC 25-11-1955 (gew.), art. 15.2; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 19.2.
Periode na 1955 - heden.

9.3 ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN

9.3.1 Algemeen

De uitvoering van de herverkaveling geschiedt door de zorg van de HCW/HCZ. Volgens de wet kan de uitvoering van de herverkaveling pas ter hand worden genomen nadat de termijn waarbinnen een kroonberoep kan worden ingediend tegen het door GS vastgestelde (deel)plan van wegen en waterlopen. De HWW 1947 voorziet immers niet in een voorlopig vastgesteld uitvoeringsplan als grondslag voor de uitvoering (zie H. 67. Voor zover tegen het deelplan een Kroonberoep is ingesteld, moet de uitvoering wachten tot de uitkomst daarvan door GS is verkondigd. GS zijn evenwel bevoegd toe te staan dat reeds eerder met de uitvoering wordt begonnen.

9.3.2 De uitvoering van werken

9.3.2.1 *Werken in opdracht van openbare lichamen*

492 (612)
Handeling **Het adviseren aan GS van Zeeland over de aanwijzing van de openbare lichamen (niet het Rijk) die bepaalde werken in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland zullen doen uitvoeren of daarop toezicht houden, daar zij vermoedelijk met het beheer of het onderhoud daarvan zullen worden belast.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947 art. 63.2; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

493 (613)
Handeling **Het plegen van overleg met de openbare lichamen die bepaalde werken in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland zullen uitvoeren, omtrent een gecoördineerde uitvoering.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947 art. 63.2; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

494 (614)
Handeling **Het adviseren aan de betrokken minister over de uitvoering van werken in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland waarvan het beheer en het onderhoud vermoedelijk ten laste van het Rijk zullen komen.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947 art. 63.2; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

9.3.2.2 *Werken in opdracht van de Herverkavelingscommissie*

495 (615)
Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van werken in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland betreffende de aanleg of verbetering van wegen, waterlopen en kaden met de bijbehorende kunstwerken.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947 art. 63.1; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

496 (616)
Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van werken in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland gericht op landschappelijke aankleding.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.

497 (617)
Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van utiliteitswerken en andere werken van openbaar nut in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.

498 (618)
Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van droogleggingen en ontginningen in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.

499 (619)
Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van herontginningen en overige cultuurtechnische werken in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.
Opmerking Betreft het grootste deel van de werken in de getroffen gebieden.

9.3.2.3 Particuliere werken

500 (620)
Handeling **Het behandelen van een aanvraag om een rijksbijdrage in de kosten van particuliere cultuurtechnische werken in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.

501 (621)
Handeling **Het behandelen van een aanvraag om een rijksbijdrage in de kosten van een boerderijverplaatsing in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.
Opmerking Geschiedt in het kader van bedrijfsvergroting, voor een groot deel bewerkstelligd door externe sanering (zie hoofdstuk 5 van het RIO).

9.3.3 Het tijdelijk gebruik van gronden

502 (622)

Handeling **Het tijdelijk exploiteren van gronden in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland

Grondslag HWW art. 63.4; HWZ art. 1.

Periode 1947 - Jaren 1960.

503 (623)

Handeling **Het voorlopig in gebruik geven, voor het verwezenlijken van werken en voorzieningen, van tot het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland behorende gronden aan openbare lichamen, vooruitlopend op de toewijzing.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland

Grondslag HWW art. 63.4; HWZ art. 1.

Periode 1947 - Jaren 1960.

504 (624)

Handeling **Het ontwerpen van een regeling voor het voorlopig gebruik van tot het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland behorende gronden aan eigenaren en gebruikers, vooruitlopend op de toedeling.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland

Grondslag Jaarverslagen HCW/HCZ.

Periode 1947 - Jaren 1960.

505 (625)

Handeling **Het tijdelijk in gebruik geven van tot het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland behorende gronden aan eigenaren en gebruikers, al dan niet volgens een gebruiksregeling.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland

Grondslag HWW art. 63.4; HWZ art. 1.

Periode 1947 - Jaren 1960.

9.3.4 Het aanwenden van verworven gronden

506 (1031)

Handeling **Het doen aanwenden van door SBL/BBL in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland verworven gronden voor bedrijfsvergroting.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.

Periode 1947 - Jaren 1960.

507 (1032)
Handeling **Het doen aanwenden van door SBL/BBL in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland verworven gronden voor de realisering van overige voorzieningen.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - Jaren 1960.

508 (1030)
Handeling **Het vervreemden van de in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland verworven grond.**

Actor SBL.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - Jaren 1960.

9.4 RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND

9.4.1 Algemeen

Zodra het uitvoeringsplan of een gedeelte hiervan is vastgesteld, kan de RCMD de uitvoering hiervan ter hand nemen. Daarbij gaat het enerzijds om werken in opdracht van openbare lichamen, anderzijds om werken in opdracht van de commissie zelf.

9.4.2 De uitvoering van werken

9.4.2.1 *Werken in opdracht van openbare lichamen*

509 (626)
Handeling **Het in overeenstemming met GS aanwijzen van openbare lichamen (niet het Rijk) die bepaalde werken in het reconstructiegebied Midden-Delfland zullen doen uitvoeren, daar zij vermoedelijk met het beheer of onderhoud daarvan zullen worden belast.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 46.2.
Periode 1979 - heden.

9.4.2.2 Werken in opdracht van de Reconstructiecommissie

510	(627)
Handeling	Het voorbereiden en doen uitvoeren van werken in het reconstructiegebied Midden-Delfland gericht op wijziging van het stelsel van wegen, waterlopen, dijken en kaden met de bijbehorende kunstwerken.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	RWMD art. 46.1, jo 39.2a.
Periode	1979 - heden.
511	(628)
Handeling	Het voorbereiden en doen uitvoeren van werken in het reconstructiegebied Midden-Delfland gericht op de landschappelijke verzorging en de veiligstelling en ontwikkeling van natuurgebieden.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	RWMD art. 46.1, jo 39.2b.
Periode	1979 - heden.
512	(629)
Handeling	Het voorbereiden en doen uitvoeren van werken in het reconstructiegebied Midden-Delfland gericht op de aanleg van utiliteitsvoorzieningen.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	RWMD art. 46.1, jo 39.2c.
Periode	1979 - heden.
513	(630)
Handeling	Het voorbereiden en doen uitvoeren van werken in het reconstructiegebied Midden-Delfland ten behoeve van de recreatie.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	RWMD art. 46.1, jo 39.2d.
Periode	1979 - heden.
514	(631)
Handeling	Het voorbereiden en doen uitvoeren van droogleggingen en ontginningen in het reconstructiegebied Midden-Delfland.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	RWMD art. 46.1, jo 46.4.
Periode	1979 - heden.
515	(632)
Handeling	Het voorbereiden en doen uitvoeren van herontginningen en overige cultuur-technische werken in het reconstructiegebied Midden-Delfland.

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 46.1, jo 46.4.
Periode 1979 - heden.

9.4.3 Het tijdelijk gebruik van gronden

516 (633)
Handeling **Het tijdelijk exploiteren van gronden in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 46.4.
Periode 1979 - heden.

517 (634)
Handeling **Het tijdelijk in gebruik geven van gronden in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 46.4.
Periode 1979 - heden.

9.4.4 De aanwending van verworven gronden

Ten aanzien van de aanwending van door SBL/BBL verworven gronden in het agrarische gebied van Midden-Delfland doet de RCMD een voorstel in het kader van de opstelling van het ontwerp voor het plan van voorzieningen.

518 (635)
Handeling **Het doen aanwenden van door SBL/BBL verworven gronden in het reconstructiegebied Midden-Delfland voor agrarische doeleinden.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en LD.
Periode 1979 - heden.

519 (608)
Handeling **Het vervreemden van de in het reconstructiegebied Midden-Delfland verworven grond ten behoeve van agrarische doeleinden.**
Actor SBL; sinds 1983: BBL.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en LD.
Periode 1979 - heden.

520 (636)

Handeling **Het doen aanwenden van door SBL/BBL verworven gronden in het reconstructiegebied Midden-Delfland voor de realisering van Relatienotagebieden, recreatievoorzieningen, landschapselementen en andere voorzieningen van openbaar nut.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag Jaarverslagen CCC/CLC en LD.

Periode 1979 - heden.

521 (609)

Handeling **Het vervreemden van de in het reconstructiegebied Midden-Delfland verworven grond voor de realisering van Relatienotagebieden, recreatievoorzieningen, landschapselementen en andere voorzieningen van openbaar nut.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en LD.

Periode 1979 - heden.

522 (637)

Handeling **Het doen van een voorstel aan de Minister van Landbouw omtrent de verlening van beheersvergoedingen in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 11.

Periode 1979 - heden.

9.5 **GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING**

9.5.1 Algemeen

Zodra PS een herinrichtingsplan of een gedeelte hiervan hebben vastgesteld, kan de HCOG met de betreffende Deelgebiedscommissie de uitvoering hiervan ter hand nemen. Ook hierbij geldt een onderscheid tussen werken in opdracht van de commissie en die in opdracht van openbare lichamen. Bij het herinrichtingsplan kan - evenals onder de LW - worden bepaald dat als het belang van de herverkaveling zulks vereist, GS bevoegd zijn op voorstel van de Herinrichtingscommissie en met instemming van de Centrale Commissie een herinrichtingsplan uit te werken en de daarin omschreven voorzieningen uit te breiden.

9.5.2 Plan van uitbreiding of uitwerking

Het gaat hierbij om een nadere invulling van een herinrichtingsplan die pas kan worden gemaakt als in het kader van de uitvoering van de herverkaveling de toedelingsplannen concrete vormen gaan aannemen. Een planuitwerking of planuitbreiding wordt net als onder de LW opgenomen in het herinrichtingsplan.

Alvorens GS een planuitwerking annex -uitbreiding vaststellen, leggen zij het ontwerp daarvan in de streek ter inzage en ontvangen en behandelen zij de bij hen daartegen ingediende bezwaren.

523 (638, 647)

Handeling **Het doen van een voorstel tot uitwerking en uitbreiding door GS van een herinrichtingsplan voor (een deel van) een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, resp. van de daarin omschreven maatregelen en voorzieningen.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).

Grondslag HWOG art. 22.1.

Periode 1979 - heden.

524 (573)

Handeling **Het al dan niet instemmen met een voorstel van een Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën tot uitwerking en uitbreiding door GS van een herinrichtingsplan voor (een deel van) een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, resp. van de daarin omschreven maatregelen en voorzieningen.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag HWOG art. 22.1.

Periode 1979 - heden.

525 (562)

Handeling **Het voorbereiden van een Kb waarbij een plan tot uitwerking dan wel uitbreiding voor (een deel van) een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën wordt vastgesteld, indien GS van Groningen en Drenthe terzake niet tot overeenstemming zijn gekomen.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag HWOG art. 22.8.

Periode 1979 - heden.

Opmerking Alleen van toepassing indien het betrokken (deel van een) deelgebied in beide provincies ligt.

9.5.3 De uitvoering van werken

9.5.3.1 *Werken in opdracht van openbare lichamen*

526 (639, 648)

Handeling **Het in overeenstemming met GS aanwijzen van de openbare lichamen of andere rechtspersonen die bepaalde werken in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en**

de Gronings-Drentse Veenkoloniën zullen doen uitvoeren, daar zij vermoedelijk met het beheer of onderhoud daarvan zullen worden belast.

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag HWOG art. 28.2.
Periode 1979 - heden.

9.5.3.2 *Werken in opdracht van de Herinrichtingscommissie*

527 (640)

Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van werken in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën gericht op wijziging van het stelsel van wegen, waterlopen, dijken en kaden met de bijbehorende kunstwerken.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag HWOG art. 28.1, jo 16.3a.
Periode 1979 - heden.

528 (641)

Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van werken in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën gericht op de veiligstelling en ontwikkeling van natuurgebieden en landschappelijke, recreatieve en cultuurhistorische elementen.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag HWOG art. 28.1, jo 16.3b.
Periode 1979 - heden.

529 (642)

Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van droogleggingen en ontginningen in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag HWOG art. 28.4.
Periode 1979 - heden.

530 (643)

Handeling **Het voorbereiden en doen uitvoeren van herontginningen en overige cultuur-technische werken in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag HWOG art. 28.4.
Periode 1979 - heden.

9.5.4 Het tijdelijk gebruik van gronden

531 (1033)

Handeling **Het tijdelijk exploiteren van gronden in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.

Grondslag HWOG art. 28.4.

Periode 1979 - heden.

532 (1034)

Handeling **Het tijdelijk in gebruik geven van gronden in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.

Grondslag HWOG art. 28.4.

Periode 1979 - heden.

9.5.5 De aanwending van verworven gronden

Ten aanzien van de aanwending van verworven gronden doet de HCOG een voorstel in het kader van de opstelling van het ontwerp van een herinrichtingsplan (zie H. 7). Voor zover gronden in eigendom of (erf)pacht zullen overgaan, dient met SBL/BBL overeenstemming te bestaan over de prijs en de in de overeenkomst op te nemen voorwaarden en bedingen.

533 (644)

Handeling **Het doen aanwenden van door SBL/BBL in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën verworven gronden voor bedrijfsvergroting.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en LD.

Periode 1979 - heden.

534 (610)

Handeling **Het vervreemden van in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en Gronings-Drentse Veenkoloniën verworven grond voor bedrijfsvergroting.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en LD.

Periode 1979 - heden.

535 (645)

Handeling **Het doen aanwenden van door SBL/BBL verworven gronden in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën voor de**

realisering van Relatienotagebieden, recreatievoorzieningen, landschapselementen en andere voorzieningen van openbaar nut.

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode 1979 - heden.

536 (611)

Handeling **Het vervreemden van de in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en Gronings-Drentse Veenkoloniën verworven grond voor de realisering van reservaatgebieden, recreatievoorzieningen, landschapselementen en andere voorzieningen van openbaar nut.**

Actor SBL; sinds 1983: BBL.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode na 1955 - heden.

537 (646)

Handeling **Het doen van een voorstel aan de Minister van Landbouw omtrent verlening van beheersvergoedingen in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag HWOOG art. 27.
Periode 1979 - heden.

Overzicht toewijzing en regeling van eigendom, beheer en onderhoud van onroerende goederen van algemeen nut volgens de landinrichtingswetten

Openbare wegen met bijbehorende kunstwerken/voorzieningen

toewijzing eigendom aan openbaar lichaam (of andere rechtspersoon):

RW 1938 (1941) 17.1	RW 1954 16.3	LW 133.1
HWW 1947 11.2	RWMD 72.4	HWOG 74.1

regeling beheer:

RW 1938 (1941) 17.2	-	-
HWW 1947 11.2.	-	-

toewijzing beheer aan openbaar lichaam of andere rechtspersoon:

-	RW 1954 16.1+3	LW 133.1
-	RWMD 72.1+4	HWOG 74.1

regeling onderhoud:

RW 1938 (1941) 17.2	-	-
HWW 1947 11.2.	-	-

toewijzing onderhoud aan openbaar lichaam of andere rechtspersoon:

-	RW 1954 16.1+3	LW 133.1+2
-	RWMD 72.1+4	HWOG 74.1

Waterlopen met bijbehorende kunstwerken/voorzieningen

toewijzing eigendom aan openbaar lichaam (of andere rechtspersoon):

RW 1938 (1941) 17.1	RW 1954 16.3	LW 133.1
HWW 1947 11.2	RWMD 72.4	HWOG 74.1

regeling beheer:

RW 1938 (1941) 17.2	RW 1954 16.2	LW 133.1
HWW 1947 11.2	RWMD 72.2	HWOG 74.2

regeling onderhoud:

RW 1938 (1941) 17.2	RW 1954 16.2	LW 133.1
HWW 1947 11.2	RWMD 72.2	HWOG 74.2

Dijken met bijbehorende kunstwerken/voorzieningen

toewijzing eigendom aan openbaar lichaam (of andere rechtspersoon):

-	-	HWOG 74.1
---	---	-----------

regeling beheer:

-	-	LW 133.1.
-	RWMD 72.2	HWOG 74.2

regeling onderhoud:

-	-	LW 133.1
-	RWMD 72.2	HWOG 74.2

Andere onroerende goederen van algemeen nut*

toewijzing eigendom aan openbaar lichaam (of andere rechtspersoon):

-	-	LW 137
-	RWMD 72.3	HWOOG 74.3

* LW: gebieden van belang uit oogpunt van natuur- en landschapsbehoud, elementen van landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische of natuurwetenschappelijke waarde en overige onroerende goederen van openbaar nut; RWMD: landschapskavels; HWOOG: natuurgebieden, onroerende goederen bestemd voor landschappelijke en recreatieve doeleinden en onroerende goederen met cultuurhistorische waarde. In de RW 1954 is de toewijzing van kavels aan openbare lichamen als bedoeld in art. 13.1 in het plan van toedeling opgenomen.

10.1 INLEIDING

Niet alle grond die betrokken is bij een landinrichting staat aan het einde van het project weer ter beschikking van de rechthebbenden. In een blok wordt een zeker percentage van de inbreng 'achtergehouden'. Voorts worden bij een herinrichting volgens de LW, alsmede in het reconstructiegebied Midden-Delfland en in de deelgebieden van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Veenkoloniën ingevolge de RWMD, resp. de HWOOG gronden onteigend. In verband met de onttrekking van gronden aan een landinrichtingsgebied ten behoeve van derden, meest openbare lichamen, wordt van toewijzing gesproken, in tegenstelling tot de toedeling, waarbij de inbrengers of hun opvolgers in een blok naar evenredigheid hun recht verkrijgen (zie H. 12). Er wordt aan herinnerd dat in de jongere wetten de voornemens voor toewijzing reeds in het uitvoeringsplan zijn opgenomen en in het kader van de (voorlopige) vaststelling van dit uitvoeringsplan zijn goedgekeurd.

Nauw verbonden met de toewijzing is een 'inventarisatieplan', een term uit de HWOOG, die hieronder gemakshalve ook in algemene zin zal worden gebruikt, omdat de respectieve wetten voor een dergelijk plan alle een verschillende benaming kennen. Zo wordt onder de RW 1938 en de Zeeuwse wetten gesproken van een plan van wegen en waterlopen, onder de RW 1954 en de RWMD van een plan van wegen en waterlopen en een landschapsplan, terwijl in de LW sprake is van een begrenzingenplan. Al deze plannen zijn nauwkeurige kaarten, waarop de ligging van toe te wijzen onroerende goederen zoals die na de uitvoering van het project (zullen) zijn, exact is aangegeven. Een inventarisatieplan is dus van administratief-kadastrale aard: zo vormt het plan de grondslag voor de openbaarheid van de aanwezige wegen met de daarbij behorende voorzieningen. De hoofdfunctie is evenwel dat vastgelegd wordt welke gronden in een blok niet meer voor toedeling in aanmerking komen. Het plan van toedeling mag dan ook pas worden opgemaakt (RW 1938, RW 1954, Zeeuwse wetten) dan wel ter visie worden gelegd (RWMD, HWOOG, LW) als het inventarisatieplan vaststaat. Deze vaststelling geschiedt door GS, in het geval van de Gronings-Drentse herinrichting evenwel door de Centrale Commissie. Volgend op de vaststelling van het inventarisatieplan nemen GS besluiten omtrent de toewijzing, resp. regeling van de eigendom, het beheer en het onderhoud van in het plan opgenomen voorzieningen. Een belangrijke functie van het inventarisatieplan is dus ook dat het de nodige feitelijke gegevens levert, op basis waarvan GS eigendom, beheer en onderhoud van toe te wijzen voorzieningen kunnen regelen.

In de RW 1938 en de Zeeuwse wetten heeft het inventarisatieplan (plan van wegen en waterlopen) alleen maar betrekking op de openbare wegen, kaden en waterlopen en betreffen de besluiten van GS dan ook slechts de toewijzing, resp. regeling van de eigendom, het beheer en het onderhoud van deze elementen. In de RW 1954 heeft het inventarisatieplan een ruimere inhoud gekregen (utiliteitsvoorzieningen, landschapsplan), maar besluiten GS niet over de eigendom van de in dit verband toe te wijzen 'overheidskavels' ex art. 13: deze worden in het kader van het plan van toedeling toegewezen en de toewijzingsbesluiten van GS beperken zich dus tot de wegen, kaden en waterlopen met de bijbehorende voorzieningen. In de RWMD, de HWOOG en de LW heeft het inventarisatieplan conform de ruimere strekking van het uitvoeringsplan een nog breder karakter, maar volgens deze wetten betreffen de 'toewijzingsbesluiten' van GS wel de eigendom van alle in het inventarisatieplan opgenomen onroerende goederen.

De verwerving van toe te wijzen onroerende goederen voltrekt zich in de uitvoeringsfase. Onder de RW 1938 en de Zeeuwse wetten is zij beperkt tot de toepassing van een algemene korting op de inbreng. In de RW 1954 zijn ook de toe te wijzen 'overheidskavels' in principe in de algemene korting begrepen. In deze wet bestaat de mogelijkheid om ter voorkoming van onteigening krachtens een goedgekeurd bestemmingsplan, de dientengevolge toe te wijzen overheidskavels buiten de algemene korting om te verwerven. Dit gebeurt door middel van een algehele vergoeding in geld aan een individuele eigenaar (RW 1954 art. 10.1, juncto 12.1 en 13.1). Deze mogelijkheid is gehandhaafd bij ruilverkaveling of aanpassingsinrichting volgens de LW (art. 146.1), waarbij betrokkene bovendien een toeslag kan krijgen. In het geval van herinrichting volgens de LW staat voor de verwerving van toe te wijzen gronden het instrument van de onteigening open. Dit middel wordt ook gehanteerd in Midden-Delfland en het Gronings-Drentse herinrichtingsgebied.

Ten aanzien van individuele eigenaren geldt onder de latere wetten een algemene regeling voor een algehele vergoeding in geld (ex LW art. 146.3, RWMD art. 18, HWOOG art. 58). In de LW wordt bovenop de vergoeding nog een toeslag gegeven door de Minister van Landbouw. De vergoeding zal vaak betrekking hebben op goederen die begrepen zijn in de voornemens tot toewijzing (te realiseren door de algemene korting of door onteigening) maar dit hoeft niet het geval te zijn. De betreffende regelingen zijn dan ook behandeld in H. 5, in het kader van de algemene grondverwerving.

10.2 *ALGEMENE WETTEN*

10.2.1 Algemeen

De specifieke instrumenten voor de verkrijging van toe te wijzen gronden zijn de algemene aftrek en de onteigening. Beide instrumenten hebben betrekking op de uitvoeringsfase van een project. Onteigening ten behoeve van landinrichting kan uitsluitend bij een herinrichting volgens de LW worden aangewend. Hierbij treedt met name de Minister van Landbouw handelend op. Bij herinrichting ingevolge de LW kan de algemene korting alleen worden toegepast binnen een blok.

10.2.2 Algemene aftrek en onroerende goederen van algemeen nut

10.2.2.1 *RW 1938 en RW 1954*

Volgens de RW 1938 heeft iedere eigenaar bij de toedeling recht op het verkrijgen van een waarde in kavels die staat tot de waarde van alle toegedeelde kavels, als de waarde van zijn ingebrachte goederen staat tot het geheel van alle in het blok opgenomen onroerende goederen. Een eigenaar heeft dus geen recht op het verkrijgen van een gelijke oppervlakte aan grond als hij inbracht. De formulering van het evenredigheidsbeginsel houdt in dat er een algemene grondaftrek mogelijk is. In de RW 1938 wordt deze mogelijkheid niet expliciet aangegeven. Toch wordt onder de vigeur van deze wet in bijna alle ruilverkavelingen al een algemene korting van (hooguit) 5% toegepast. Het gaat daarbij om het aanleggen en verbeteren van openbare wegen en waterlopen, het stramien waarbinnen de kavels zich bevinden. Immers: 'Elke kavel moet zóó worden gevormd, dat hij ... uitweg heeft op een openbaren land- of waterweg en zoo mogelijk daaraan belendt'. De toepassing van de algemene aftrek brengt geen eigen handelingen met zich mee. Zij geschiedt in het kader van de totstandkoming van het definitieve plan van wegen en waterlopen (zie onder).

In de RW 1954 is het evenredigheidsbeginsel gehandhaafd. Het is ruimer geformuleerd, omdat nu ook pachters rechthebbenden zijn bij de toedeling. Anders dan in de voorgaande wet wordt naast het evenredigheidsbeginsel ook de algemene aftrek expliciet vermeld. De algemene korting geldt niet alleen de wegen, kaden en waterlopen, maar ook de in deze wet geïntroduceerde 'overheidskavels' ex art. 13. Het gaat hierbij om kavels die kunnen worden toegewezen aan openbare lichamen, ten behoeve van doeleinden van algemeen nut. Overheidskavels konden volgens de RW 1938 ook wel tot stand worden gebracht, doch niet door toewijzing maar alleen door een toedeling achteraf van 'overgeschoten' grond (zie H. 12).

De toewijzing van overheidskavels dient in overeenstemming te zijn met het doel van de ruilverkaveling, dus kan ook dienen ter realisering van een landschapsplan. Het rapport ex art. 34 bevat de voornemens en voorwaarden inzake de toewijzing van overheidskavels en GS stellen in het kader van de voorlopige vaststelling van de plannen ook de toewijzing voorlopig vast. Bezwaren tegen de toewijzing kunnen worden ingediend bij GS nadat deze tot voorlopige vaststelling hebben besloten.

De omvang van de algemene aftrek is wederom onbepaald. Het aandeel kavels dat kan worden toegewezen aan openbare lichamen is wel bepaald, te weten op maximaal 5% van de totale inbreng. Niet altijd evenwel zijn alle toe te wijzen overheidskavels in de algemene korting begrepen. Een rechthebbende verkrijgt namelijk op zijn verzoek een algehele vergoeding, als hij onroerende goederen inbrengt die in een goedgekeurd bestemmingsplan zijn gelegen en ingevolge art. 13 zullen worden toegewezen aan een openbaar lichaam. Het gaat hierbij om een afkoop ter vermindering van een onteigening krachtens een bestemmingsplan. De aldus verkregen grond wordt te zijner tijd wel toegewezen, maar valt buiten de algemene korting. Dat wil zeggen dat wanneer met toepassing van art. 12.1 grond aan een openbaar lichaam wordt toegewezen, dit niet ten koste gaat van de voor de toedeling van de overige inbrengers beschikbare grond. Het bedrag van de algehele vergoeding wordt bij de toewijzing verhaald op het

betreffende openbare lichaam. De genoemde 5% betreft alle aan openbare lichamen toe te wijzen kavels in het blok en omvat dus ook de kavels die door afkoop worden verkregen.

Overigens kan het werkelijke aandeel van kavels ten behoeve van het doeleinden openbaar nut bij een ('multiple purpose') ruilverkaveling wel degelijk boven de 5% uitkomen, omdat natuurlijk altijd de mogelijkheid bestaat tot het verwerven door SBL van kavels ten behoeve van openbare lichamen op de grondmarkt, bijvoorbeeld voor de recreatie en met subsidie van o.a. de Minister voor de Openlucht recreatie (OKW, CRM). Deze kavels worden dan echter niet toegewezen, maar toegedeeld. De toe te wijzen overheidskavels, hetzij verkregen door toepassing van de algemene aftrek hetzij minnelijk verworven ingevolge art. 12.1, worden (anders dan onder de LW) wel gewoon opgenomen in het plan van toedeling (zie H. 12). De aan de staat toegewezen overheidskavels worden beheerd door de in verband met de bestemming bevoegde minister; overdracht van het beheer geschiedt bij Kb.

10.2.2.2 *Landinrichtingswet*

De bepalingen van de RW 1954 zijn in grote lijnen overgenomen in het hoofdstuk Herverkaveling (VII) van de LW. Iedere eigenaar of pachter in een blok heeft aanspraak op het verkrijgen van een recht van dezelfde aard, resp. aanspraak op het in pacht verkrijgen van een waarde in kavels, als hij in het blok had. Deze aanspraak bestaat (alleen van toepassing bij herinrichting) echter niet ten aanzien van ter onteigening aangewezen onroerende goederen.

De uitwerking van het evenredigheidsprincipe vinden we bij alledrie de vormen van landinrichting volgens de LW terug: bij ruilverkaveling en aanpassingsinrichting staat de aan een eigenaar in een/het blok toe te delen waarde in kavels tot de na de toepassing van de algemene aftrek verkregen waarde, als de waarde van zijn rechten op de in het blok gelegen gronden tot de totale waarde. In het geval van herinrichting wordt dezelfde formule gehanteerd, echter wordt de totale waarde van alle tot het blok behorende gronden verminderd met de waarde van de voor onteigening aangewezen gronden.

Bij ruilverkaveling geldt een algemene aftrek van maximaal 5% in ieder blok. Deze aftrek is in de eerste plaats bestemd voor aanleg of verbetering van wegen en waterlopen en de daarmee samenhangende voorzieningen. Ook mag zij worden toegepast voor het verwezenlijken van maatregelen en voorzieningen met betrekking tot de natuur en het landschap en andere doeleinden van algemeen nut, voor zover de betreffende gronden niet zijn verworven door middel van een afkoop van toedelingsrechten (zie H. 5). De betreffende onroerende goederen worden evenals onder de RW 1954 toegewezen.

Bij een herinrichting is herverkaveling niet verplicht (zie H. 2), zodat een algemene korting van toedelingsrechten wel eens helemaal niet van toepassing kan zijn. Daartegenover staat dat bij herinrichting de mogelijkheid tot onteigening van gebieden bestaat (zie onder). Bij herinrichting mag (binnen een blok dus) dan ook maar een algemene aftrek van 3% worden toegepast, alleen bestemd voor de aanleg of verbetering van wegen en waterlopen en de daarmee samenhangende voorzieningen.

In het geval van aanpassingsinrichting is ook een algemene aftrek van ten hoogste 3% van toepassing in het blok, wederom in de eerste plaats bestemd voor de infrastructuur. Daarnaast mag zij ook worden

toegepast voor het verwezenlijken van maatregelen en voorzieningen met betrekking tot de natuur, het landschap en de openluchtrecreatie, evenals bij ruilverkaveling voor zover de gronden niet al zijn verworven door middel van afkoop van toedelingsrechten.

In de LW (art. 146.1) is art. 12.1 van de RW 1954 verder uitgewerkt: bij ruilverkaveling of aanpassingsinrichting ontvangt een eigenaar of pachter op zijn verzoek een algehele vergoeding in geld, als zijn percelen in het landinrichtings- of aanpassingsplan zijn begrepen onder de voornemens tot het toewijzen door middel van een algemene korting, van gebieden of elementen ter verwezenlijking van maatregelen of voorzieningen met betrekking tot de natuur, het landschap en andere doeleinden van algemeen nut, resp. (bij aanpassingsinrichting) de openluchtrecreatie. Bij herinrichting wordt niet het middel van de afkoop, maar onteigening toegepast.

10.2.3 Onteigening

Het kan voorkomen dat in het kader van een ruilverkaveling onder de RW 1938 of de RW 1954 grond onteigend moet worden ter realisering van een in het plan opgenomen voorziening, bijv. omdat de eigenaar zich verzet tegen toepassing van art. 12.1 (zie boven). De daartoe in principe openstaande zgn. nutswetprocedure is evenwel zeer omslachtig (zie onder: Midden-Delfland). Zonder voorafgaande nutswet was voor 1985 op grond van de Onteigeningswet slechts in zeer beperkte mate onteigening in verband met een ruilverkaveling mogelijk, bijv. door de Kroon voor de aanleg van een provinciale weg. Onteigening onder de ruilverkavelingswetten betreft dus alleen het mogelijk maken van de uitvoering van een specifiek werk, een onderdeel dat thuishoort in de uitvoeringsfase en dus op één lijn kan worden gesteld met het verkrijgen van de voor een werk noodzakelijke vergunningen (zie H. 9).

In de LW is een bijzondere bevoegdheid geschapen tot onteigening in het belang van landinrichting (art. 233). De bevoegdheid berust bij de Kroon en is alleen van toepassing bij een herinrichting. Zij houdt in dat zonder voorafgaande verklaring bij wet onteigening kan plaatsvinden van onroerende goederen, erfdiensbaarheden en andere zakelijke rechten, waarover beschikt moet kunnen worden ter realisering van een vastgesteld landinrichtingsplan. De bevoegdheid is algemeen gehouden; de betekenis hangt af van de inhoud van het plan. De onteigening geldt het gehele landinrichtingsgebied en staat dus los van een (eventuele) herverkavelingsprocedure (zie H. 11 en H. 12). In zijn algemeenheid gaat het dan ook niet zozeer om de verkrijging van een of meer percelen voor de uitvoering van een of ander werk, maar om het min of meer systematisch verwerven van aaneengesloten gebieden ten behoeve van bijzondere doeleinden (natuurgebieden e.d.). Dergelijke gebieden zullen in het kader van het begrenzenplan worden omschreven en vervolgens toegewezen aan een openbaar lichaam of andere rechtspersoon (zie onder). De onteigening geschiedt ten name van de Staat, uit kracht van een Kb, de Raad van State gehoord. Voornemens met betrekking tot onteigening zullen in de initiatieffase reeds naar voren zijn gekomen. Zeker zullen zij geformuleerd zijn in het herinrichtingsplan. De onteigeningsprocedure kan pas beginnen in de uitvoeringsfase van de herinrichting, omdat een vastgesteld plan noodzakelijk is.

Handeling	Het voorbereiden en bekend maken van een Kb, waarbij onroerende goederen in een herinrichtingsgebied worden aangewezen, die ten name van de Staat zullen worden onteigend in het kader van een herinrichting.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	Onteigeningswet, gew. bij LW art. 233, art. 122; jo art. 62, 63; jo art. 10-13.
Periode	1985 - heden.

Op basis van de mogelijkheid tot onteigening wordt een administratieve procedure doorlopen, die uitmondt in het hierboven bedoelde Kb. Daarbij worden de percelen aangewezen die onteigend dienen te worden. Het Kb wordt opgesteld en bekend gemaakt door de Minister van Landbouw. In het kader van de voorbereiding van het Kb spelen GS, gemeenten en waterschappen een grote rol (hoorzittingen ter plaatse e.d.), maar treedt achter de schermen ook de minister op. Zo stuurt deze de onteigeningsstukken toe aan GS en verleent hij deskundige bijstand aan de lagere overheden bij de activiteiten die ingevolge art. 10 - 13 van de Onteigeningswet plaatsvinden.

Na bekendmaking van het hierboven bedoelde Kb staan de eigenaren van de betreffende percelen de volgende mogelijkheden open: zij kunnen hun grond verkopen aan SBL/BBL, of trachten door middel van grondruil met een 'wijker' elders in het herinrichtingsgebied hun positie als grondeigenaar te behouden, dan wel de uitkomst van een gerechtelijke procedure afwachten. De minnelijke verwerving is een zaak van SBL/BBL en van de LC. SBL/BBL probeert met eigenaren van te onteigenen percelen tot overeenstemming te komen over verkoop. De betreffende activiteiten plaatsen wij onder de 'algemene' handeling van SBL/BBL met betrekking tot de grondverwerving in een landinrichtingsgebied (zie boven). De LC dient zich actief in te spannen voor de totstandbrenging van grondruil.

539 (670)

Handeling	Het regelen van vrijwillige grondruil in een herinrichtingsgebied tussen hen die grond hebben in een te onteigenen gedeelte en hun bedrijf willen voortzetten en hen die grond hebben buiten een te onteigenen gedeelte en hun bedrijf willen beëindigen.
Actor	Landinrichtingscommissie.
Grondslag	Onteigeningswet, gew. bij LW art. 233, art. 64; jo art. 17.
Periode	1985 - heden.

Voor zover SBL/BBL geen te onteigenen gronden heeft kunnen aankopen, al dan niet via een vrijwillige ruil, dient ten behoeve van de onteigening een gerechtelijke procedure te worden doorlopen voor de burgerlijke rechter. De onteigenaar roept daartoe diens tussenkomst in. De rechter spreekt het onteigeningsvonnis uit en stelt de hoogte van de schadeloosstelling vast. Bij onteigening in het geval van landinrichting wordt uitgegaan van een 'versnelde procedure'. Hierbij wordt eerst het vonnis geveld. Na betaling van een bij dit vonnis door de rechter te bepalen voorschot op de nog vast te stellen schadeloosstelling gaat dan de eigendom over door de overschrijving van het vonnis in de openbare registers. In een afzonderlijk vonnis wordt vervolgens de schadeloosstelling bepaald. In het kader daarvan is het noodzakelijk dat de rechtbank advies vraagt aan deskundigen, die zullen overgaan tot een 'descente' waarbij de onteigenaar (de Minister van Landbouw) de gelegenheid krijgt zijn standpunt uiteen te zetten. Nadat de eigendom is overgegaan op de Staat, kunnen de gronden door de minister worden overgedragen

aan het betreffende openbare lichaam of andere rechtspersoon. In onderstaande handeling is het optreden van de Minister van Landbouw als onteigenaar in de loop van de juridische procedure samengevat.

540	(651)
Handeling	Het optreden als onteigenaar in het belang van herinrichting door middel van een gerechtelijke onteigeningsprocedure.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	Onteigeningswet, gew. bij LW art. 233, art. 64; jo Titel I, Hfd. III, IIIa, IV.
Periode	1985 - heden.

10.2.4 Inventarisatieplannen

10.2.4.1 *Algemeen*

Een inventarisatieplan dient te sporen met het geldende uitvoeringsplan (zie H. 7), dat wil zeggen een voorlopig vastgesteld plan van wegen en waterlopen (RW 1938 en RW 1954) en dito landschapsplan (RW 1954), een vastgesteld landinrichtings- of aanpassingsplan (LW), dan wel een goedgekeurde wijziging, resp. uitwerking daarvan (zie H. 9). Het opstellen van het ontwerp voor een inventarisatieplan geschiedt door een PC/LC. Bij het ontwerp gaan voorstellen omtrent de toewijzing van de eigendom, het beheer en het onderhoud van de opgenomen planonderdelen. Ten aanzien van een en ander gelden voorschriften van de Centrale Commissie (zie H. 2).

10.2.4.2 *RW 1938: Plan van wegen en waterlopen*

Na sluiting van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten (zie H. 11), gaat de PC over tot het in kaart brengen van het plan van wegen en waterlopen. Het gaat hierbij om een nauwkeurige uitwerking van het plan van wegen en waterlopen zoals dit voorlopig was vastgesteld (zie H. 7) en dat in die hoedanigheid de basis vormt voor de uitvoering van werken (zie H. 9). Uit het in kaart gebrachte plan blijkt de toestand na de uitvoering van de werken aan de infrastructuur en kan bijv. ook de algemene aftrek worden bepaald. Onder de RW 1938 is het plan van wegen en waterlopen dus in zijn voorlopige gedaante een uitvoeringsplan en in zijn uiteindelijke vorm een inventarisatieplan. In de praktijk komt het in kaart brengen van het plan van wegen en waterlopen vooral voor rekening van de landmeter. Het in kaart gebrachte plan van wegen en waterlopen staat ter beoordeling van de Centrale Commissie en het ontwerp gaat in de praktijk waarschijnlijk al vergezeld van een ontwerp-voorstel omtrent de toewijzing van de eigendom, het beheer en het onderhoud van de wegen, waterlopen en kaden c.a., zoals dat uitdrukkelijk wordt gesteld in de RW 1954.

541	(674)
Handeling	Het in kaart brengen van het plan van wegen, waterlopen en kaden c.a. ex RW 1938 (gew. 1941) art. 69.2.

Actor Plaatselijke Commissie.
Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 69.1-2.
Periode (1941) - 1955.
Opmerking Vermoedelijk met ontwerp-voorstel over eigendom, beheer en onderhoud van betrokken onroerende goederen.

542 (663)

Handeling **Het adviseren aan GS omtrent vaststelling van een plan van wegen, waterlopen en kaden c.a. ex RW 1938 (gew. 1941) art. 69.2, alsmede over eigendom, beheer en onderhoud van betrokken onroerende goederen.**

Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 69.3.
Periode (1941) - 1955.

10.2.4.3 *RW 1954: Plan van wegen en waterlopen en landschapsplan*

Ook onder deze wet brengt de PC, als de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten zijn gesloten, het plan van wegen en waterlopen in kaart; daarop zijn echter ook de eventuele utiliteitswerken aangegeven, terwijl voorts een kaart van het landschapsplan wordt gemaakt (art. 79). Het gaat bij het in kaart brengen wederom om een basis te verschaffen voor de toewijzing, resp. regeling van de eigendom, het beheer en het onderhoud van de wegen en waterlopen en bijbehorende voorzieningen, verwezenlijkt door toepassing van de algemene korting. Opmerkelijk is dat de wel in de algemene korting begrepen 'overheidskavels' als zodanig niet op de kaart(en) voorkomen: de eigendom daarvan wordt toegewezen in het kader van de vaststelling van het plan van toedeling. De plannen ex art. 79 betreffen, anders dan onder de LW, dus niet alle gronden die worden toegewezen en die uit de algemene aftrek zijn gerealiseerd. De Centrale Commissie zendt het ontwerp van het plan, vergezeld van een advies, aan GS, die het plan vaststellen. Een plan kan in gedeelten worden ingezonden en vastgesteld. Bij de vaststelling geven GS tevens uitvoering aan het bepaalde omtrent regeling eigendom, beheer en onderhoud.

Bij wijziging van de RW 1954 in de jaren 1970 is bepaald dat een aan de CCC en vervolgens aan GS toegezonden wijziging van het voorlopig vastgestelde ruilverkavelingsplan door GS ter inzage wordt gelegd indien zij zich met de voorgestelde wijziging kunnen verenigen. Belanghebbenden kunnen dan hun bezwaren dan bij GS indienen, waarop GS hun standpunt met betrekking tot de bezwaren schriftelijk aan belanghebbenden mededelen. Deze procedure wordt ingevolge de Regeling gelijkschakeling procedureonderdelen en -momenten (1985), die stappen in de uitvoering van een ruilverkaveling volgens de RW 1954 gelijkstelt met fasen in de uitvoering van een landinrichting krachtens de LW, op een lijn gesteld met de procedure voor een aan de CLC resp. GS toegezonden plan van uitwerking of uitbreiding van een vastgesteld landinrichtingsplan. Het ruilverkavelingsplan figureert in geval van een wijziging immers primair als uitvoeringsplan, niet als inventarisatieplan. Dit geldt ook voor het kroonberoep dat onder de RW 1954 (art. 79.5) aan belanghebbende openbare lichamen tegen de vaststelling openstaat. Zie voor de betreffende handelingen H. 9.

543 (675)
Handeling **Het in kaart brengen van (een deel van) een plan van wegen, waterlopen en kaden c.a., met utiliteitsvoorzieningen en landschapsplan, ex RW 1954 art. 79.1, en het ontwerpen van een voorstel omtrent eigendom, beheer en onderhoud van betrokken onroerende goederen.**
Actor Plaatselijke Commissie.
Grondslag RW 1954 art. 79.1-2; Reg. CCC 25-11-1955, art. 25.
Periode 1955 - 1985.
Opmerking Ter beoordeling door de Centrale Commissie.

544 (664)
Handeling **Het adviseren aan GS over de vaststelling van (een deel van) een plan van wegen, waterlopen en kaden c.a., met utiliteitsvoorzieningen en landschapsplan, ex RW 1954 art. 79.1, alsmede over eigendom, beheer en onderhoud van betrokken onroerende goederen.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1954 art. 79.2.
Periode 1955 - 1985.

10.2.4.4 *LW: begrenzingenplan*

In de LW is in navolging van de RWMD en de HWOOG een scheiding aangebracht tussen uitvoeringsplan en inventarisatieplan. Dit laatste wordt een begrenzingenplan genoemd. Het wordt opgesteld als een landinrichtingsplan voornemens bevat inzake de toewijzing, resp. regeling van de eigendom, het beheer en het onderhoud van openbare wegen, waterlopen, dijken en kaden met daarbij behorende kunstwerken, of inzake de toewijzing, met de daarbij in acht te nemen voorwaarden, van de eigendom van andere onroerende zaken waar werken van openbaar nut zullen worden uitgevoerd. Een begrenzingenplan heeft bij herinrichting ook betrekking op gronden buiten een blok. Met een begrenzingenplan kan in beginsel al worden begonnen als het uitvoeringsplan is vastgesteld. Het plan heeft verschillende functies. Het geeft aan welke gronden niet in het plan van toedeling worden opgenomen en bepaalt voor welke gronden en voorzieningen door GS de toewijzing van eigendom, beheer en onderhoud worden geregeld, waarbij deze elementen nauwkeurig worden beschreven. Tenslotte vormt het plan de basis voor de openbaarheid van de wegen met de daarbij behorende kunstwerken: door het wel of niet opnemen in het plan behouden, verkrijgen of verliezen de wegen hun openbare status.

Een begrenzingenplan volgens de LW omvat een of meer kaarten, waarop zijn aangegeven het stelsel van wegen, waterlopen, dijken en kaden met de bijbehorende kunstwerken en de overige daarmee samenhangende voorzieningen, alsmede natuurgebieden en landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische en natuurwetenschappelijke elementen, alles conform het betreffende landinrichtings- of aanpassingsplan. Het begrenzingenplan bevat niet alle landschappelijke e.d. voorzieningen uit het landinrichtingsplan, maar alleen die, welke door toepassing van de algemene korting of onteigening zijn verworven en waarvan de eigendom door GS zal worden toegewezen. Minnelijk verworven gronden,

bestemd als natuurgebied, recreatiegebied, etc., ook al waren deze in het landinrichtingsplan betrokken bij de 'voornemens tot toewijzing', komen er dus niet op voor en zijn opgenomen in het plan van toedeling.

Het begrenzingenplan wordt evenals een plan van wegen en waterlopen, vastgesteld door betrokken GS. De Centrale Commissie zendt het ontwerp van het begrenzingenplan aan GS, vergezeld van een advies. GS stellen het plan al dan niet in gedeelten vast.

- 545 (671)
Handeling **Het ontwerpen van (een deel van) een begrenzingenplan, met een voorstel omtrent eigendom, beheer en onderhoud van betrokken onroerende goederen.**
Actor Landinrichtingscommissie.
Grondslag LW 131.1-2; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 46.
Periode 1985 - heden.
Opmerking Ter beoordeling door de Centrale Commissie.
- 546 (665)
Handeling **Het adviseren aan GS over vaststelling van (een deel van) een begrenzingenplan, alsmede over eigendom, beheer en onderhoud van betrokken onroerende goederen.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag LW art. 131.2, 131.4.
Periode 1985 - heden.
- 547 (666)
Handeling **Het bepalen en bekend maken wanneer na vaststelling van (een deel van) een begrenzingenplan, bepaalde wegen voor het openbaar verkeer zullen worden opengesteld dan wel gesloten, in afwijking van LW art. 132.1-3.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag LW art. 132.4.
Periode 1985 - heden.
- 548 (652)
Handeling **Het voorbereiden van een Kb waarbij (een deel van) een begrenzingenplan wordt vastgesteld en eigendom, beheer en onderhoud van betrokken onroerende goederen worden toegewezen.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag LW art. 3.2, 3.3 jo. 2.3.
Periode 1985 - heden.
Opmerking Geschiedt als GS van meer provincies het niet eens kunnen worden.

10.2.5 Toewijzing

Na hun al dan niet gedeeltelijke vaststelling van het plan van wegen en waterlopen, landschapsplan of begrenzingenplan wijzen GS de eigendom, het beheer en het onderhoud van de daarop voorkomende openbare wegen en waterlopen met de bijbehorende kunstwerken of voorzieningen toe aan de daarvoor in aanmerking komende openbare lichamen en besluiten zij ook tot toewijzing dan wel regeling van het beheer en onderhoud van de openbare wegen, waterlopen, dijken en kaden (zie het overzicht aan het begin van dit hoofdstuk).

Volgens de RW 1954 kunnen GS eigendom, beheer en onderhoud van openbare wegen en waterlopen ook toewijzen aan een private rechtspersoon, als deze voordien ook daarmee was belast. De LW is ter zake nog iets soepeler, maar bepaalt wel dat de toewijzing, resp. de regeling van eigendom, beheer en onderhoud in dat geval pas na overeenstemming met de betreffende instantie mag plaatsvinden, als deze althans niet eerder daarmee belast was.

De toewijzing, resp. regeling van de eigendom, het beheer en het onderhoud van de wegen, waterlopen, dijken en kaden door GS geschiedt volgens zowel de RW 1938 als de RW 1954 en de LW (in principe) zonder geldelijke verrekening. Uiteraard dient natuurlijk wel het nodige overleg te zijn gevoerd tussen de PC/LC en de betreffende openbare lichamen. Een openbaar lichaam dat desondanks niet akkoord gaat met toewijzing, staat een beroep op de Kroon open.

549 (653)

Handeling **Het adviseren van de Kroon inzake een beroep van een openbaar lichaam (of andere betrokken rechtspersoon) tegen een besluit van GS tot toewijzing of regeling van eigendom, beheer en onderhoud van wegen, waterlopen, dijken en kaden c.a., alsmede het bekendmaken en effectueren van het desbetreffende Kb.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 82.3; RW 1954 art. 80.5; LW art. 138.4.

Periode (1941) - heden.

Opmerking De minister zorgt ervoor dat in de akte van toedeling en de openbare registers een bij Kb aangebrachte eventuele wijziging wordt doorgevoerd.

De toewijzing van de eigendom van de overheidskavels onder de RW 1954 vindt plaats in het plan van toedeling, ofschoon de kavels (althans gedeeltelijk) worden gerealiseerd door de toepassing van een algemene korting. GS hebben met de definitieve toewijzing dus alleen indirect te maken, in het kader van de vaststelling van de plannen. Onder de LW is de situatie anders. Ingevolge deze wet wijzen GS de eigendom toe van alle in het begrenzingenplan opgenomen onroerende goederen van algemeen nut. Daaronder vallen dus niet alleen wegen en waterlopen met de bijbehorende voorzieningen, maar ook de door de toepassing van een algemene korting of onteigening verkregen gebieden van belang uit een oogpunt van natuur- en landschapsbehoud en elementen van landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische of natuurwetenschappelijke waarde (LW art. 137). De gronden kunnen door GS worden toegewezen aan het Rijk, een ander openbaar lichaam of een private rechtspersoon, als deze laatste daarmee tenminste instemt.

De toewijzing van de eigendom van de overheidskavels ex RW 1954 art. 13 en van de onroerende goederen van algemeen nut zoals bedoeld in de LW art. 137 die door de algemene aftrek worden gerealiseerd, vindt plaats tegen betaling van een tussen de PC/LC en het betreffende openbare lichaam (of

onder de LW een private rechtspersoon) overeengekomen en door de Centrale Commissie goedgekeurd bedrag. Indien de toewijzing grond betreft die is verworven in het kader van een algehele vergoeding in geld aan de eigenaar (toepassing RW 1954 art. 12.1 of LW art. 146.1, zie boven) vindt deze plaats tegen betaling van het bedrag van de vergoeding.

Als in verband met een toewijzing van overheidskavels of van onroerende goederen van algemeen nut, tot stand gebracht door middel van een algemene korting, een systematische compensatie van de eigenaren in het blok wordt toegepast, dan ontvangt SBL/BBL door bemiddeling van de PC/LC voor het beschikbaar stellen van de compenserende grond een zeker deel van het bedrag dat het openbaar lichaam betaalt voor de toewijzing.

550 (672, 676)

Handeling **Het voorbereiden en aangaan van een overeenkomst met een openbaar lichaam of andere rechtspersoon inzake het bedrag, waarvoor hem grond zal worden toegewezen bestemd voor doeleinden van algemeen nut, alsmede het zo nodig bemiddelen bij de betaling.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1954 art. 13.2; Reg. CCC 25-11-1955, art. 13, 14; LW art. 147.1; Reg LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 17, 18.

Periode 1955 - heden.

Opmerking De voorbereiding betreft o.m. het aanwijzen van een deskundige voor het opmaken van een taxatierapport, op basis waarvan de commissie onderhandelingen voert inzake de toewijzing.

551 (667)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van een overeenkomst met een openbaar lichaam of andere rechtspersoon inzake het bedrag waarvoor hem grond zal worden toegewezen bestemd voor doeleinden van algemeen nut.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1954 art. 13.2; LW art. 147.1.

Periode 1955 - heden.

De toewijzingsprocedure staat niet geheel los van de nog te behandelen toedelingsprocedure. De besluiten van GS inzake de toewijzing worden namelijk opgenomen in de notariële akte van toedeling (zie H. 12). Deze geeft de nieuwe eigendomstoestand in een blok weer. Voor zover in het geval van herinrichting ook gronden buiten een blok worden toegewezen (dus na toepassing van onteigening), dient uiteraard een aparte notariële akte te worden opgemaakt. Deze bevat dan de besluiten van GS inzake de toewijzing van de in het begrenzenplan opgenomen onroerende goederen buiten een blok. Deze goederen kunnen wegen en waterlopen betreffen, alsmede gebieden van belang uit een oogpunt van natuur- en landschapsbehoud en elementen van landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische of natuurwetenschappelijk waarde. De LC wijst een notaris aan, die de akte opmaakt. De akte wordt net als een akte van toedeling ondertekend door voorzitter en secretaris van de LC. De levering van de eigendom vindt, evenals wat betreft de onroerende goederen in de akte van toedeling, plaats door overschrijving van de akte in de openbare registers.

552	(673)
Handeling	Het medewerken aan de totstandkoming van een notariële akte van de besluiten van GS inzake de toewijzing van onroerende goederen van algemeen nut, voorzover gelegen buiten een blok.
Actor	Landinrichtingscommissie.
Grondslag	LW art. 138.2.
Periode	1985 - heden.

Volgens de RW 1954 worden de eigendom, het beheer en het onderhoud van wegen, waterlopen en kaden in de periode vanaf de vaststelling van het inventarisatieplan tot het tijdstip van de toewijzing geacht bij de provincie te liggen. De RW 1938 bevat dienaangaande geen bepalingen.

De LW laat de koppeling tussen plan en toewijzing los en bepaalt dat beheer en onderhoud tot aan de toewijzing in principe berusten bij degenen die ook voordien daarmee waren belast. Het beheer en onderhoud van de nieuw aangelegde of verbeterde voorzieningen gaan onder beide wetten in ieder geval over op de tijdstippen dat de werken gereed zijn en goedgekeurd door de Centrale Commissie. Voordien is met het beheer en onderhoud van de bedoelde werken deels de PC/LC belast (zie H. 6), of de instanties die ingevolge RW 1954 art. 54 of LW art. 125 bepaalde werken uitvoeren, omdat zij reeds met het beheer en onderhoud waren belast, of daarmee vermoedelijk zullen worden belast (zie H. 9). In dit laatste geval treedt in beheer en onderhoud dus geen onderbreking op.

10.3 ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN

10.3.1 Algemene aftrek

Het enige instrument voor het verkrijgen van toe te wijzen gronden bij de Zeeuwse herverkavelingen is de algemene aftrek, die wordt toegepast in het kader van de toedelingsprocedure. Daarbij heeft iedere eigenaar recht op het in eigendom, gebruik, opstal, erfpacht, etc. verkrijgen van een waarde in kavels, welke tot het geheel der waarde van alle kavels staat als de waarde van zijn in het blok opgenomen onroerende goederen staat tot het geheel der waarde van alle opgenomen onroerende goederen (HWW 1947, art. 5.1). De formulering van het evenredigheidsbeginsel is ontleend aan de RW 1938. De algemene aftrek blijft beperkt tot wegen, waterlopen en kaden met de daartoe behorende kunstwerken; de omvang is niet bepaald.

10.3.2 Plan van wegen en waterlopen en landschapsplan

Evenals onder de RW 1938 en de RW 1954 geldt het plan van wegen en waterlopen als uitvoeringsplan en als inventarisatieplan. Evenwel, zoals in H. 7 is vermeld, voorziet de wet niet in twee opeenvolgende procedures, te weten een voorlopige en een definitieve vaststelling van het plan. In de praktijk worden deelplannen ontworpen, die aan de goedkeuring van GS worden

onderworpen, zodat de uitvoering kan starten, waarna als 'slotstuk' tijdens de uitvoering een volledig plan wordt opgesteld, dat ook de toewijzing betreft. De Herverkavelingscommissie ontwerpt dit definitieve plan na de eerste schatting en het opmaken van de lijst van rechthebbenden. Er is evenals elders in de Zeeuwse wetten geen plaats in de procedure ingeruimd voor de Centrale Commissie.

553	(677)
Handeling	Het in kaart brengen van een plan van wegen en waterlopen voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, met een advies aan GS van Zeeland over de vaststelling daarvan en over de eigendom, het beheer en het onderhoud van de openbare wegen, waterlopen en kaden met de bijbehorende kunstwerken.
Actor	Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag	HWW 1947 62.1-2; HWZ art. 1.
Periode	Jaren 1950 - Jaren 1960.

10.3.3 Toewijzing

GS wijzen, op basis van het advies van de HCW/HCZ, de eigendom van de openbare wegen en waterlopen met de daartoe behorende kunstwerken in een blok toe aan een door GS aangewezen openbaar lichaam en regelen het beheer en het onderhoud. Overeenkomstig de algemene ruilverkavelingswetten geschiedt de toewijzing van de eigendom, het beheer en het onderhoud zonder geldelijke verrekening. Op dit toewijzingsbesluit staat een beroep op de Kroon open door belanghebbende openbare lichamen (te onderscheiden van het kroonberoep tegen vaststelling van het plan: zie H. 7).

554	(654)
Handeling	Het adviseren van de Kroon inzake een beroep van een openbaar lichaam tegen een besluit van GS van Zeeland tot toewijzing of regeling van eigendom, beheer en onderhoud van wegen, waterlopen, dijken en kaden c.a. in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, alsmede het bekendmaken en effectueren van het desbetreffende Kb.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	HWW 1947 art. 73.4; HWZ art. 1.
Periode Jaren	1950 - Jaren 1960.
Opmerking	De minister zorgt ervoor dat in de akte van toedeling en de openbare registers een bij Kb aangebrachte eventuele wijziging wordt doorgevoerd.

Het beheer en onderhoud der openbare wegen, waterlopen en kaden c.a. gaat over op de Provincie Zeeland of op de door haar aangewezen beheerders of onderhoudplichtigen op de tijdstippen dat deze gereed zijn en door GS zijn goedgekeurd.

10.4.1 Algemene aftrek

Gezien de mogelijkheid tot grootschalige onteigening voor verwezenlijking van voorzieningen van algemeen nut (zie onder), is de toepassing van een algemene aftrek voor dergelijke doeleinden, zoals onder de algemene ruilverkavelingswetten, in het geval van Midden-Delfland sterk beperkt.

10.4.2 Onteigening

In de RWMD is een apart hoofdstuk (II) opgenomen over onteigening. Het doel van de - grootschalige - onteigening is de verwezenlijking van een pakket voorzieningen van openbaar nut, in hoofdzaak voor de recreatie. De gekozen weg is de zgn. 'Nutswet-procedure' (Onteigeningswet Titel I). Dit houdt in dat ten aanzien van gronden in Midden-Delfland bij wet een verklaring van algemeen nut dient te worden voorgesteld, inhoudende de vordering tot onteigening ten name van de Staat van percelen, erfdiensbaarheden en andere zakelijke rechten in een aangewezen gedeelte van Midden-Delfland, ten behoeve van de reconstructie van genoemd gebied. De verklaring is opgenomen in de RWMD zelf (art. 5). De Minister van Landbouw is belast met de uitvoering van de bepalingen van het onteigeningshoofdstuk in RWMD.

In het kader van de nutswet-procedure wordt eerst een voorgenomen verklaring van algemeen nut aangekondigd (Beschikking LV 26-06-1970). Dan wordt een plan ter voorbereiding van de onteigening opgesteld en ter inzage gelegd, waarna een bezwarenprocedure wordt uitgevoerd.

555 (655, 692, 693)

Handeling	Het voeren van de procedure leidend tot een voorstel voor een nutswet ter onteigening van gronden in het reconstructiegebied Midden-Delfland, als bedoeld in Onteigeningswet art. 5 t/m 9.
Actor	Minister van Landbouw, in overeenstemming met de Minister(s) voor de Ruimtelijke Ordening en voor de Openluchtrecreatie.
Grondslag	Besluit Ministerraad 27-02-1970.
Periode	1970 - 1979.
Opmerking	De handeling betreft dus niet het maken van het wetsvoorstel voor de RWMD, maar slechts de daarmee parallel lopende formele procedure volgens de genoemde artikelen van de Onteigeningswet.

Als een nutswet (i.c. RWMD art. 5) kracht van wet heeft gekregen, wordt een administratieve procedure doorlopen, die uitmondt in een Kb als bedoeld in art. 14 van de Onteigeningswet. Daarbij worden de percelen aangewezen die onteigend dienen te worden. Het Kb wordt opgesteld en bekend gemaakt door de Minister van Landbouw. In het kader van de voorbereiding van het Kb spelen GS en gemeenten de grootste rol (hoorzittingen ter plaatse e.d.), maar treedt meer achter de schermen uiteraard ook de minister

op. Zo stuurt deze de onteigeningsstukken toe aan GS en verleent hij deskundige bijstand aan de lagere overheden bij de activiteiten die ingevolge art. 10 t/m 13 van de Onteigeningswet plaatsvinden.

556	(656)
Handeling	Het voorbereiden en bekend maken van een Kb waarbij onroerende goederen in het reconstructiegebied Midden-Delfland worden aangewezen, die ten name van de Staat zullen worden onteigend in het kader van de reconstructie.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	RWMD art. 6, 8; Onteigeningswet art. 14, alsmede art. 10-13.
Periode	1979 - heden.
Opmerking	het Kb wordt genomen, gehoord de Raad van State.

Na bekendmaking van het hierboven bedoelde Kb weten de eigenaren van de betreffende percelen waar zij aan toe zijn. Die hebben nu verschillende mogelijkheden: ze kunnen hun grond verkopen aan SBL/BBL, trachten om door middel van grondruil met een 'wijker' elders in het reconstructiegebied hun positie te behouden, of de uitkomst van een gerechtelijke procedure (zie verder) afwachten. De minnelijke verwerving is een zaak van SBL/BBL en de RCMD. SBL/BBL probeert met eigenaren van te onteigenen percelen tot overeenstemming te komen over verkoop. De betreffende activiteiten plaatsens wij onder de 'algemene' handeling van SBL/BBL met betrekking tot de grondverwerving in Midden-Delfland (zie boven). De RCMD is gehouden de mogelijkheid tot minnelijke verwerving te vergroten, door actief te bemiddelen bij het totstandbrengen van grondruil.

557	(678)
Handeling	Het regelen van vrijwillige grondruil in het reconstructiegebied Midden-Delfland tussen hen die grond hebben in een te onteigenen gedeelte en hun bedrijf willen voortzetten en hen die grond hebben buiten een te onteigenen gedeelte en hun bedrijf willen beëindigen.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	Regeling VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 46.
Periode	1979 - heden.

558	(657)
Handeling	Het optreden als onteigenaar in een gerechtelijke onteigeningsprocedure in het belang van de reconstructie Midden-Delfland.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	RWMD art. 8; Onteigeningswet Titel I, Hfd. III, IIIa, IV.
Periode	1979 - heden.

Nadat de eigendom is overgegaan op de Staat, kunnen de gronden door de minister worden overgedragen aan het betreffende openbare lichaam of andere rechtspersoon. In de onderstaande handeling is het optreden van de Minister van Landbouw als onteigenaar samengevat.

10.4.3 Plan van wegen en waterlopen en landschapsplan

Het uitvoeringsplan voor de reconstructie van Midden-Delfland is het plan van voorzieningen (zie H. 7). In vervolg daarop wordt tijdens de uitvoering een inventarisatieplan vastgesteld, bestaande uit een plan van wegen en waterlopen en een landschapsplan. Het plan van wegen en waterlopen bevat het stelsel van wegen, waterlopen, dijken en kaden met de bijbehorende kunstwerken, zoals dat na uitvoering van het plan van voorzieningen en overeenkomstig de door de RCMD vastgestelde afmetingen in Midden-Delfland aanwezig zal zijn. Het landschapsplan bevat de kavels die voor de landschappelijke verzorging van belang zijn. De RCMD stelt beide plannen op, al dan niet in gedeelten, die vervolgens, via de HID/Insp Landinrichting, ter beoordeling staan van de Centrale Commissie. Deze zendt de (deel)plannen aan GS, vergezeld door haar advies en een voorstel over de toewijzing in eigendom, beheer en onderhoud van de betrokken goederen.

De vaststelling geschiedt, wederom al dan niet gedeeltelijk, door GS van Zuid-Holland (RWMD art. 70).

559	(679)
Handeling	Het opstellen van (een deel van) het plan van wegen en waterlopen en (een deel van) het landschapsplan voor het reconstructiegebied Midden-Delfland, als bedoeld in RWMD art. 69, alsmede een voorstel inzake de eigendom, beheer en onderhoud van de betrokken onroerende goederen.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	RWMD art. 69; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 38.
Periode	1979 - heden.
560	(668)
Handeling	Het adviseren aan GS van Zuid-Holland inzake de vaststelling van (een deel van) het plan van wegen en waterlopen en (een deel van) het landschapsplan voor het reconstructiegebied Midden-Delfland, alsmede inzake de eigendom, het beheer en het onderhoud van de betrokken onroerende goederen.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	RWMD art. 69.3.
Periode	1979 - heden.

10.4.4 Toewijzing

In vervolg op de vaststelling van de plannen wijzen GS de eigendom van de wegen en waterlopen en het beheer en het onderhoud van de wegen toe aan de daarvoor in aanmerking komende openbare lichamen. In afwijking daarvan kunnen GS eigendom, beheer en onderhoud toewijzen aan een private rechtspersoon, als deze ook voor de inwerkingtreding van de wet zich daarmee belast had. Voorts regelen GS het beheer en onderhoud van de waterlopen, dijken en kaden. Een en ander heeft tevens betrekking op de bijbehorende kunstwerken. Deze bepalingen zijn gelijk aan die in de artikelen 16 en 80 van de RW 1954 (zie boven).

Nieuw is dat door GS ook de eigendom van de in het landschapsplan opgenomen onroerende goederen wordt toegewezen en wel aan de naar hun oordeel daarvoor in aanmerking komende openbare lichamen. De 'landschapskavels' worden dus niet zoals in de RW 1954 in het plan van toedeling (zie H. 12) toegeedeeld.

Binnen een maand nadat GS kennis hebben gegeven van hun besluit staat aan de betrokken openbare lichamen een beroep op de Kroon open. De Minister van Landbouw maakt het uiteindelijke Kb bekend aan de Centrale Commissie, de RCMD en (ter overschrijving in de openbare registers) aan het KADOR. Het beheer en onderhoud van de nieuw aangelegde of verbeterde wegen, waterlopen en kaden c.a. gaat over op de aangewezen rechtspersonen zodra de werken klaar zijn en goedgekeurd door de Centrale Commissie (zie H. 9).

561	(658)
Handeling	Het adviseren van de Kroon inzake een beroep van een openbaar lichaam tegen een besluit van GS van Zuid-Holland omtrent eigendom, beheer of onderhoud van onroerende goederen, opgenomen in het plan van wegen en waterlopen of het landschapsplan voor het reconstructiegebied Midden-Delfland, alsmede het bekend maken en effectueren van het desbetreffende Kb.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	RWMD art. 73.2-3.
Periode	1979 - heden.
Opmerking	De minister zorgt ervoor dat in de akte van toedeling en de openbare registers een bij Kb aangebrachte eventuele wijziging wordt doorgevoerd.

Wegen, waterlopen en kaden met de daartoe behorende kunstwerken die zijn opgenomen in het plan van wegen en waterlopen, worden overeenkomstig de RW 1954 met ingang van de datum van het toewijzingsbesluit beschouwd als in eigendom, beheer en onderhoud aan de provincie Zuid-Holland toe te komen, zolang GS nog geen besluit dienaangaande hebben genomen. Het beheer en het onderhoud van de nieuw aangelegde of verbeterde openbare wegen, waterlopen etc. gaan over op de provincie of op de door haar aangewezen beheerders of onderhoudsplichtigen op de tijdstippen dat deze werken gereed zijn en door de Centrale Commissie zijn goedgekeurd. Als op basis van RWMD art. 46.2 werken worden uitgevoerd door een openbaar lichaam (zie H. 9), dan zal het beheer en onderhoud ten laste komen van dit lichaam direct na het gereedkomen der werken.

10.5 GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING

10.5.1 Algemene aftrek

Evenals in het geval van Midden-Delfland geldt gezien de mogelijkheid tot grootschalige onteigening voor het verwezenlijken van voorzieningen van algemeen nut (zie onder), voor de Gronings-Drentse herinrichtingen dat de toepassing van een algemene aftrek voor dergelijke doeleinden, zoals onder de algemene ruilverkavelingswetten, sterk is beperkt.

10.5.2 Onteigening

In het geval van de herinrichting van Oost-Groningen c.a. is gekozen voor een andere figuur om onteigening ten behoeve van de herinrichting te kunnen bewerkstelligen dan in het geval van de reconstructie van Midden-Delfland. Het doel van de onteigening is gelijk aan dat van een 'onteigening in het belang van herinrichting' onder de LW. In de HWOG is een artikel opgenomen dat deze onteigening kan plaatsvinden zonder dat de Nutswet-procedure wordt gevolgd. Met deze constructie wordt vooruitgelopen op de gang van zaken bij een onteigening in het belang van herinrichting in de LW (zie boven).

Voordat toepassing wordt gegeven aan Hoofdstuk II (Onteigening) van HCOG, dient de Herinrichtingscommissie te bevorderen dat langs vrijwillige weg grondruil tot stand komt tussen degenen die gronden gedeeltelijk in een te onteigenen gebied hebben liggen en hun bedrijf wensen voort te zetten en degenen die gronden geheel of gedeeltelijk hebben liggen buiten een te onteigenen gebied en hun bedrijf willen beëindigen.

562	(659)
Handeling	Het voorbereiden en bekend maken van een Kb waarbij onroerende goederen in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën worden aangewezen, die ten name van de Staat zullen worden onteigend in het kader van de herinrichting.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	HWOG art. 6.4; Onteigeningswet art. 14, alsmede art. 10-13.
Periode	1979 - heden.
Opmerking	het Kb wordt genomen, gehoord de Raad van State.

Na bekendmaking van het Kb kunnen eigenaren net als in Midden-Delfland alsnog hun grond verkopen aan SBL/BBL of trachten hun grond te ruilen met een 'wijker' elders in het gebied, dan wel de uitkomst van de gerechtelijke procedure afwachten. De HCOG dient actief te bemiddelen ten behoeve van de totstandbrenging van vrijwillige grondruil. Nadat de eigendom is overgegaan op de Staat, kan de minister de gronden overgedragen aan het betreffende openbare lichaam of andere rechtspersoon.

563	(680)
Handeling	Het regelen van een vrijwillige grondruil in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën tussen hen die grond hebben in een te onteigenen gedeelte en hun bedrijf willen voortzetten en hen die grond hebben buiten een te onteigenen gedeelte en hun bedrijf willen beëindigen.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 40.
Periode	1979 - heden.

564	(660)
Handeling	Het optreden als onteigenaar in een gerechtelijke onteigeningsprocedure in het belang van de herinrichting Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	Onteigeningswet Titel I, Hfd. III, IIIa, IV.
Periode	1979 - heden.

10.5.3 Inventarisatieplan

Het uitvoeringsplan voor de herinrichting van een deelgebied in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën is een herinrichtingsplan (zie H. 7). In vervolg daarop wordt tijdens de uitvoering een inventarisatieplan vastgesteld. Een inventarisatieplan is qua inhoud en status vrijwel identiek aan wat in de LW een begrenzenplan heet. Een plan bestaat uit een of meer kaarten, waarop conform het herinrichtingsplan de wijzigingen en de ongewijzigde onderdelen zijn aangegeven van het stelsel van wegen, waterlopen, dijken en kaden met de bijbehorende voorzieningen (als bedoeld in HWOG art. 55.2) en met inbegrip van de (overige) wegen en kanalen van de gemeente Groningen buiten haar grenzen, dit alles vergezeld van staten waarop exact de afmetingen van de verschillende voorzieningen zijn aangegeven.

Voorts bevat het plan een of meer kaarten waarop de in het betreffende herinrichtingsplan opgenomen natuurgebieden en de landschappelijke, recreatieve en cultuurhistorische elementen zijn aangegeven.

De HCOG stelt, met de Deelgebiedscommissie, een voorstel voor (een deel van) een inventarisatieplan op, waarna het betreffende (deel)plan wordt vastgesteld door de Centrale Commissie. De vaststelling van een inventarisatieplan geschiedt dus niet door GS, zoals met de vergelijkbare plannen voor landinrichtingsgebieden en voor Midden-Delfland het geval is. Het voorstel van de HCOG gaat vergezeld van een toelichting en een voorstel omtrent eigendom, beheer en onderhoud van de infrastructurele voorzieningen (dus niet van de natuurgebieden e.d.). De Centrale Commissie zendt haar besluit tot vaststelling aan betrokken GS (Groningen, Drenthe of beide), wederom vergezeld van een voorstel over eigendom, beheer en onderhoud van de wegen, waterlopen, dijken en kaden.

565	(681)
Handeling	Het opstellen van een voorstel voor (een deel van) het inventarisatieplan voor een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, met een toelichting en een ontwerp-voorstel omtrent de eigendom, het beheer en het onderhoud van de openbare wegen, waterlopen, dijken en kaden met de bijbehorende kunstwerken.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	HWOG art. 72.1; Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 35.
Periode	1979 - heden.

566	(669)
Handeling	Het vaststellen van (een deel van) het inventarisatieplan voor een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, alsmede het adviseren van betrokken GS inzake eigendom, beheer en onderhoud van de openbare wegen, waterlopen, dijken en kaden met de bijbehorende kunstwerken.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	HWOG art. 72.2, 72.3.
Periode	1979 - heden.

De Centrale Commissie zendt een afschrift van haar besluit met de bijbehorende kaart(en) aan de belanghebbende openbare lichamen en voor zover in het plan ook buiten de gemeente gelegen wegen en kanalen c.a. van de gemeente Groningen zijn betrokken, aan de Ministers van Binnenlandse Zaken, Financiën en Verkeer en Waterstaat. Deze stellen namelijk een financiële regeling vast voor de overdracht van deze wegen en kanalen.

10.5.4 Toewijzing

Na ontvangst van het vaststellingsbesluit van de Centrale Commissie wijzen GS de eigendom van de openbare wegen, waterlopen en dijken en het beheer en onderhoud van de wegen toe aan de in aanmerking komende openbare lichamen. Toewijzing kan - op hun verzoek- ook aan andere rechtspersonen geschieden, met dien verstande dat de gemeente Groningen de eigendom van de wegen en kanalen buiten de gemeentegrenzen ("stadskanalen") verliest. Voorts regelen GS het beheer en onderhoud van de waterlopen, dijken en kaden c.a.

Tenslotte wijzen GS gelijktijdig ook de eigendom toe van natuurgebieden, onroerende goederen bestemd voor landschappelijke en recreatieve doeleinden en de eigendom van onroerende goederen met cultuurhistorische waarde aan de in aanmerking komende openbare lichamen of aan andere rechtspersonen (dit laatste weer alleen op hun verzoek). De toewijzing geschiedt op basis van een afzonderlijk voorstel van de HCOG, dat geen deel uitmaakt van de voorstellen die het inventarisatieplan vergezellen en waarover de Centrale Commissie zich dient uit te spreken.

567	(682, 687)
Handeling	Het adviseren aan betrokken GS over de toewijzing aan een openbaar lichaam of andere rechtspersoon van de eigendom van natuurgebieden, van onroerende goederen bestemd voor landschappelijke en recreatieve doeleinden en van onroerende goederen met een cultuurhistorische waarde in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie)
Grondslag	HWOG art. 74.3.
Periode	1979 - heden.

Zoals al gezegd zal de grens van een deelgebied veelal niet samenvallen met die van het of de daarbinnen gelegen blokken, daar net als bij een herinrichting onder de LW herverkaveling niet in het gehele gebied plaats hoeft te vinden. Voor zover de in een inventarisatieplan betrokken onroerende goederen binnen een blok zijn gelegen, wordt de toewijzing door GS van de eigendom opgenomen in de notariële akte van toedeling (zie H. 12). Wat betreft de toewijzing door GS van de eigendom van onroerend goed dat is gelegen buiten een blok, dient juist zoals bij een herinrichting volgens de LW een afzonderlijke notariële akte te worden opgesteld. Hiertoe wordt door de HCOG een notaris aangewezen. De akte wordt net als een akte van toedeling ondertekend door voorzitter en secretaris van de HCOG. De levering van de eigendom vindt plaats door overschrijving van de akte in de openbare registers.

568	(683, 688)
Handeling	Het medewerken aan de totstandkoming van een notariële akte betreffende de toewijzing door GS van de eigendom van de onroerende goederen, opgenomen in een vastgesteld (deel van een) inventarisatieplan voor een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, voor zover die gelegen zijn buiten een blok.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	HWOG art. 77.2.
Periode	1979 - heden.

Binnen een maand nadat GS kennis hebben gegeven van hun besluiten omtrent toewijzing en regeling van eigendom, beheer en onderhoud van de in een inventarisatieplan opgenomen goederen, staat aan de belanghebbende openbare lichamen en andere rechtspersonen een beroep op de Kroon open. De Minister van Landbouw maakt het besluit van de Kroon bekend aan de HCOG en, indien daarbij de bovengenoemde akte ex HWOG art. 77.2 of de akte van toedeling wordt gewijzigd, aan het KADOR, ter overschrijving in de openbare registers.

569	(661)
Handeling	Het adviseren van de Kroon inzake een beroep van een openbaar lichaam of andere rechtspersoon tegen een besluit van GS omtrent eigendom, beheer of onderhoud van onroerende goederen, opgenomen in een inventarisatieplan voor het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, alsmede het bekendmaken en effectueren van het desbetreffende Kb.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	HWOG art. 77.4.
Periode	1979 - heden.

10.5.5 Overgang Groninger Stadskanalen en -wegen

Zoals gezegd wordt een afschrift van het besluit van de Centrale Commissie tot vaststelling van een inventarisatieplan gezonden aan de Ministers van BiZa, Financiën en V&W, als in een plan ook buiten de

gemeentegrens gelegen wegen en kanalen van de gemeente Groningen voorkomen. De Minister van BiZa stelt ter zake van de overgang van eigendom, beheer en onderhoud van de stadskanalen en -wegen in overeenstemming met de andere genoemde bewindslieden een financiële regeling vast. Deze komt hierop neer dat de gemeente Groningen betaalt voor het kwijtraken van de financiële lasten, terwijl de nieuwe eigenaren, beheerders en onderhoudsplichtigen een vergoeding ontvangen voor de overname van die lasten. De Minister van BiZa hoort alvorens een besluit te nemen betrokken GS, de gemeente Groningen en de andere belanghebbende openbare lichamen. De Minister van Binnenlandse Zaken zendt een afschrift van de getroffen regeling aan de belanghebbende openbare lichamen, aan wie een beroep op de Kroon open staat.

570 (694, 696, 698)

Handeling **Het vaststellen van een financiële regeling voor de overgang van de eigendom en het beheer en onderhoud van de aan de gemeente Groningen toebehorende en buiten deze gemeente gelegen wegen en kanalen met de daartoe behorende kunstwerken.**

Actor Minister van Binnenlandse Zaken, in overeenstemming met de Ministers van Financiën en van Verkeer en Waterstaat.

Grondslag HWOOG art. 74.5, 78.1.

Periode 1979 - heden.

571 (695, 697, 699)

Handeling **Het optreden inzake een Kroonberoep van een openbaar lichaam tegen de financiële regeling van de overgang van eigendom, beheer en onderhoud van aan de gemeente Groningen toebehorende en buiten deze gemeente gelegen wegen en kanalen met de daartoe behorende kunstwerken.**

Actor Minister van Binnenlandse Zaken, met de Ministers van Financiën en van Verkeer en Waterstaat.

Grondslag HWOOG art. 78.2.

Periode 1979 - heden.

Met de opheffing van de rechten van de gemeente Groningen op wegen en kanalen in de Veenkoloniën gaat, ten behoeve van de door GS aangewezen rechtsopvolgers, de gehele of gedeeltelijke ontbinding gepaard van enige oude privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten door de stad of de gemeente Groningen met diverse plaatselijke belanghebbenden in de veenkoloniën (veengenoten; markegenoten, etc.) betreffende de waterhuishouding van de kanalen, die in de gewijzigde waterstaatkundige en -rechtelijke verhoudingen hun betekenis grotendeels hebben verloren. De ontbinding betreft vier overeenkomsten, een convenant van 17 mei 1817 en drie contracten, van 9 september 1871, 7 maart 1872 en 20 februari 1875.

De Minister van Landbouw doet de Kroon een voordracht voor een in de Nederlandse Staatscourant te publiceren Kb, houdende de tijdstippen waarop en de mate waarin de bedoelde overeenkomsten geheel of gedeeltelijk zullen worden ontbonden. De HCOG doet door tussenkomst van GS van Groningen en van Drenthe voorstellen over die bij Kb te bepalen tijdstippen.

572 (684, 689)

Handeling **Het adviseren aan GS over de tijdstippen, waarbij worden ontbonden zekere oude overeenkomsten tussen de stad of de gemeente Groningen enerzijds en diverse belanghebbenden anderzijds betreffende de waterhuishouding in de Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).

Grondslag HWOG art. 75.3.

Periode 1979 - heden.

573 (662)

Handeling **Het voorbereiden en bekend maken van een Kb waarbij worden ontbonden zekere oude overeenkomsten tussen de stad of de gemeente Groningen enerzijds en diverse belanghebbenden anderzijds betreffende de waterhuishouding in de Veenkoloniën.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag HWOG art. 75.1, 75.2, 75.4.

Periode 1979 - heden.

Aan degene die als opvolgende gerechtigde tot een stadsmeierrecht een rechtsopvolger is van een belanghebbende bij een ontbonden overeenkomst, kent de HCOG een vergoeding toe, als hij door die ontbinding schade leidt. De schadevergoeding wordt opgenomen in de lijst van geldelijke regelingen (zie H. 13) en wordt betaald uit 's Rijks kas. Evenals de in HWOG art. 23.3 en 28.7 bedoelde schade (zie H. 6) wordt ook deze bepaald aan de hand van door de HCOG vast te stellen normen, die de goedkeuring van de Centrale Commissie behoeven. Een geschil wordt beslecht in de procedure tegen de lijst der geldelijke regelingen.

574 (685, 690)

Handeling **Het vaststellen van de normen voor de vergoeding van schade aan een opvolgende gerechtigde tot een stadsmeierrecht als gevolg van de ontbinding van een overeenkomst als bedoeld in HWOG art. 75.1 of 75.2.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of Deelgebiedscommissie.

Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 27.

Periode 1979 - heden.

575 (686, 691)

Handeling **Het behandelen van een verzoek om schadevergoeding van een opvolgende gerechtigde tot een stadsmeierrecht als gevolg van de ontbinding van een overeenkomst als bedoeld in HWOG art. 75.1 of 75.2.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of Deelgebiedscommissie.

Grondslag HWOG art. 76.

Periode 1979 - heden.

11.1 INLEIDING

Ruilverkaveling, resp. (LW) herverkaveling is een administratief-kadastrale procedure waarbij onroerende goederen (gronden) in een blok worden samengevoegd, verkaveld en verdeeld. Om de verdeling te verwezenlijken is het uiteraard noodzakelijk te bepalen wat wordt samengevoegd en wat de inbreng van iedere rechthebbende is. Dit hoofdstuk gaat over de vaststelling van de rechten en de waarden met betrekking tot de onroerende goederen die bij een ruilverkaveling, resp. herverkaveling betrokken zijn.

De administratieve ruilverkavelingsprocedure is in alle jaren nauwelijks gewijzigd en is ook overgenomen in de speciale wetten. De handelingen van de algemene wetten zijn dan ook in een paragraaf bijeengebracht en zoveel mogelijk samengevoegd. De corresponderende handelingen in de verschillende bijzondere wetten behoeften veelal niet van apart commentaar te worden voorzien.

Volgens de algemene bepalingen van RW 1938 en van RW 1954 is een blok het geheel van in een ruilverkaveling begrepen onroerende goederen. Dit juridische begrip moet ook als ruimtelijke eenheid worden opgevat, zoals verder in RW 1938 blijkt waar wordt gesproken van een "kaart van het blok" en van de "grenzen van een blok". De term blok in de zin van te verkavelen gebied, c.q. ruilverkavelingsgebied wordt expliciet aangetroffen in RW 1954 (art. 34.1, 2o).

Onder de LW is een blok "het geheel van onroerende goederen begrepen in een herverkaveling". Buiten een blok, maar wel binnen een landinrichtingsgebied vallen derhalve de onroerende goederen die bij herinrichting niet worden herverkaveld. Herverkaveling vindt plaats door toepassing van een procedure die vrijwel gelijk is aan de oude ruilverkavelingsprocedure (LW Hoofdstuk VII). Herverkaveling komt in ieder geval voor bij een ruilverkaveling of aanpassingsinrichting en kan voorkomen bij een herinrichting.

Volgens RW 1938 kunnen in beginsel alle onroerende goederen in een blok worden opgenomen, maar er zijn uitzonderingen. De rustplaatsen van de doden, alsmede gedenktekenen met bijbehorende terreinen mogen niet worden opgenomen, evenmin als onroerende goederen die liggen in de bebouwde kom en gronden waarvoor een door de gemeenteraad vastgesteld uitbreidingsplan geldt. Voorts geldt voor de opname van gebouwen, parken, niet-agrarische bedrijfsterreinen en 'erkende' natuurterreinen dat toestemming van de eigenaar nodig is - tenzij diens onwilligheid de totstandkoming van een behoorlijke ruilverkaveling in de weg staat. Tenslotte is voor het opnemen van militaire terreinen in een blok de toestemming van de gebruiker, de Minister van Defensie vereist. Een en ander betekent dat een blok nogal wat enclaves kan bevatten en/of een grillige buitengrens kan vertonen. In de RW 1954 en de LW zijn de restricties omtrent niet-opneming van bepaalde onroerende goederen in een blok wat versoepeld, maar blijven de genoemde bepalingen in grote lijnen gehandhaafd.

Bij ruilverkaveling onder LW vindt de herverkaveling in het gehele gebied plaats (LW art. 15.2). Net als onder de 'oude' ruilverkavelingswetten valt dus ook in geval van ruilverkaveling volgens LW de buitengrens van het landinrichtingsgebied samen met die van een blok, hoewel het gebied kan worden verdeeld in meer blokken.

Bij aanpassingsinrichting vindt eveneens herverkaveling plaats, en wel in een enkel blok. De te realiseren infrastructurele voorziening, de reden voor de aanpassingsinrichting, behoort echter niet tot het blok. Het blok vormt dus slechts een deel van het aanpassingsgebied.

Bij herinrichting kan het landinrichtingsgebied ook een of meer blokken omvatten, maar er kan (daar herverkaveling niet per se nodig is) in voorkomende gebieden helemaal geen blok aanwezig zijn. De niet tot een blok behorende gronden in een herinrichtingsgebied worden niet herverkaveld, maar er kunnen wel andere maatregelen of voorzieningen worden getroffen, al dan niet gepaard gaande met de onteigening van onroerende goederen (zie H. 10).

11.2 ALGEMENE WETTEN

11.2.1 Algemeen

De bepaling van de inbreng is bij uitstek een onderdeel van landinrichting waarbij het KADOR is betrokken. In feite is de landmeter bij de gehele wettelijke en administratieve procedure de figuur 'achter de schermen'. De werkzaamheden van het KADOR zijn sterk uitgebreid door de opname van pachters als volle berechtigden bij de toedeling.

576	(789)
Handeling	Het opzetten en bijhouden van een 'kadastrale boekhouding' voor een ruilverkaveling, herinrichting of aanpassingsinrichting, houdende registratie van de rechten en de waarden ten aanzien van de onroerende goederen ingebracht in een blok.
Actor	KADOR.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	1938 - heden.
577	(700)
Handeling	Het bepalen dat op een ruilverkaveling die volgens de bepalingen van de RW 1954 wordt voltooid, LW art. 170.3 (huurders zijn rechtverkrijgenden) en LW art. 212.2 (actualisering schattingsuitkomsten) van overeenkomstige toepassing zijn.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	LW art. 240.2.
Periode	1985 - c 1990.
578	(703)
Handeling	Het voorstellen aan GS dat een ruilverkaveling waartoe het besluit is genomen voor de inwerkingtreding van de LW, wordt verdeeld in verschillende blokken, voor elk waarvan de regels vermeld in de RW 1954 Titel III, par. 6 en par. 9-12 van overeenkomstige toepassing zijn.
Actor	Centrale Commissie.

Grondslag LW art. 240.3.
Periode 1985 - c 1990.

579 (704)

Handeling **Het voorstellen aan GS dat een ruilverkaveling waarvan de stemming volgens de RW 1954 is gehouden, wordt verdeeld in verschillende blokken, voor elk waarvan de regels vermeld in de LW Hoofdstuk VII, Titel 4-10 en Hoofdstuk VIII van overeenkomstige toepassing zijn.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag LW art. 240.12.

Periode 1985 - c 1990.

11.2.2 Blokgrenswijziging

Bij de ruilverkavelingswetten is de CCC bevoegd de grens van een blok (zoals die door GS in het kader van de besluitvorming is vastgesteld) tijdens de uitvoering van een ruilverkaveling te wijzigen, en wel tot aan het moment van de tervisielegging van de lijst van rechthebbenden en de schattingsuitkomsten (zie 11.2.4). Het gaat hierbij doorgaans om enkele percelen die worden toegevoegd aan of onttrokken aan het blok. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan het opnemen in het blok van een boerderij, als met de eigenaar overeenstemming is bereikt om die in het kader van een plan van bedrijfsverplaatsing af te breken.

Onder de LW heeft de CLC evenzo de mogelijkheid tijdens de uitvoering (i.c. na de vaststelling van het betreffende landinrichtingsplan door GS) een blokgrens te wijzigen. De procedure tot vaststelling van een wijziging van een landinrichtingsplan (zie H. 7) wordt in dit geval niet doorlopen. Bij aanpassingsinrichting kan het blok echter niet worden gewijzigd: hiervoor moet het aanpassingsplan worden gewijzigd.

580 (721, 737)

Handeling **Het voorstellen aan de Centrale Commissie een blokgrens te wijzigen, na een besluit tot ruilverkaveling of vaststelling van een landinrichtingsplan.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag Besl. CCC 25-11-1955, art. 28; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 30.

Periode 1955 (of eerder) - heden.

Opmerking Geschiedt niet bij aanpassingsinrichting.

581 (705)

Handeling **Het wijzigen van een blokgrens, in overeenstemming met betrokken eigenaren, na een besluit tot ruilverkaveling of vaststelling van een landinrichtingsplan.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938 art. 42.1; RW 1954 art. 53.1; LW art. 84.5, 84.6.

Periode (1938) - heden.

11.2.3 De lijst van rechthebbenden

Rechthebbenden zijn:

1. 'Eigenaren', zijnde diegenen die een recht van eigendom hebben, of een recht van opstal, erfpacht, beklemming, vruchtgebruik, gebruik of bewoning. 2. Anderen, zijnde diegenen die een ander zakelijk recht hebben, of een recht van huur, dan wel (onder RW 1938) een recht van pacht.

De lijst omvat dus onder de RW 1938 tevens de pachtrechten. Onder de volgende wetten worden de pachters apart geregistreerd (zie verder).

De samenstelling van de lijst geschiedt in de praktijk onder leiding van de aan de commissie toegevoegde landmeter/ingenieur van het KADOR door het betreffende ruilverkavelingsbureau. Het product van onderstaande handeling is een lijst van rechthebbenden, zoals deze ter inzage wordt gelegd als voorwerp van een uitgebreide bezwarenprocedure (zie verder).

582 (722, 738)

Handeling **Het samenstellen van een lijst van rechthebbenden van een blok, met vermelding van de aard en de omvang van ieders recht.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1938 art. 46; RW 1954 art. 55; LW art. 161.

Periode (1938) - heden.

11.2.4 De schatting

Het doel van de schatting is het bepalen van de waarde van de in het blok ingebrachte onroerende goederen. In de loop der tijd zijn verschillende stelsels voor de schatting toegepast, die een toenemende differentiatie vertonen en waarbij ook andere dan agrarische factoren worden betrokken.

De schatting vindt plaats na het besluit tot ruilverkaveling, dan wel (onder de LW) een besluit tot herinrichting of aanpassingsinrichting.

Als een blok in uitvoering is, dus na een besluit tot ruilverkaveling of een besluit tot vaststelling van een landinrichtingsplan, mogen eigenaren zonder toestemming van de PC/LC geen handelingen uitvoeren waardoor de waarde van hun ingebrachte onroerende goederen zou veranderen. Waardeverandering als gevolg van handelingen waarvoor de PC/LC geen toestemming heeft gegeven, wordt in het kader van de toedeling niet vergoed. Toestemming van de PC/LC is nodig voor alle handelingen, dus (zie H. 9) ook voor die, waarin een eigenaar door de CD/LID gesubsidieerde kavelinrichtingswerken uitvoert (Reg. CCC 25-11-1955, art. 40.2c; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 39.3c).

583 (723, 739)

Handeling **Het al dan niet verlenen van toestemming aan een eigenaar of gebruiker tot het verrichten of nalaten van handelingen waardoor de waarde van zijn in een blok ingebrachte onroerende goederen zou veranderen.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag RW 1938 art. 40.1; RW 1954 art. 48.1; LW art. 49.1, 71.1, 117.1.
Periode (1938) - heden.

584 (706)

Handeling **Het bepalen of een Plaatselijke Commissie een overtreding van art. 48.1 van de RW 1954 ter kennis van de bevoegde macht mag brengen.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955, art. 30.2.

Periode 1955 - 1985.

Opmerking De genoemde bepaling houdt in dat zonder toestemming van de PC een eigenaar of gebruiker geen handelingen mag verrichten of nalaten waardoor de waarde van zijn in een blok ingebrachte onroerende goederen zou veranderen (zie de vorige handeling).

585 (707)

Handeling **Het geven van aanwijzingen aan een Plaatselijke Commissie, resp. Landinrichtingscommissie over de benoeming van de schatters, alsmede het bepalen van de hen uit te keren vergoedingen.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938 art. 47.1; RW 1954 art. 56.1; Reg. CCC 25-11-1955, art. 21, 24; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 41, 44.

Periode 1938 - heden.

Opmerking Houdt onder RW 1938 in het bepalen van het aantal schatters.

586 (724, 740)

Handeling **Het benoemen van de schatters en het verdelen van hun werk.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1938 art. 47.1-2; RW 1954 art. 56.1-2; LW art. 164.1-2.

Periode (1938) - heden.

De basis van de schatting wordt gevormd door een stelsel van classificatie. Daarin wordt van elke klasse grond de waarde per hectare bepaald, die als grondslag voor de toedeling zal dienen. In de praktijk gaat de procedure als volgt. Op een door de Centrale Commissie vast te stellen dag houdt de PC/LC een bijeenkomst met de schatters, de landmeter/ingenieur van het KADOR en eventuele andere deskundigen (zoals de districtsingenieur, resp. inspecteur landinrichting van de CD/LD en de voorzitter van het Bureau van Uitvoering) waarop onder leiding van een lid of vertegenwoordiger van de Centrale Commissie het stelsel van classificatie in ontwerp wordt vastgesteld. Van het ter zake verhandelde wordt een proces-verbaal opgemaakt, dat door alle aanwezigen wordt ondertekend en aan de CCC/CLC wordt overgelegd.

587 (725, 741)

Handeling **Het voorstellen aan de Centrale Commissie van een stelsel van classificatie voor de schatting van de gronden in een blok, met een toelichting voor de schatters.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag Reg. CCC 25-11-1955, art. 22.1-2; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 42.1-2, gew. 21-12-1988, Stcrt. 253.
Periode 1955 - heden.
Opmerking Behelst onder de RW 1954 tevens een voorstel voor de waarde per hectare van elke klasse als bedoeld in art. 57 van de RW 1954.

588 (708)
Handeling **Het ontwerpen van een stelsel van classificatie voor de schatting van de gronden in een blok.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1938 art. 48.1; RW 1954 art. 57.1-2; Reg. CCC 25-11-1955, art. 22.3-4; LW art. 162.1, 163; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 42.3-4, gew. 21-12-1988, Stcrt. 253.
Periode (1938) - heden.

Door de schatters worden de gronden met inachtneming van het stelsel van classificatie in klassen ingedeeld en de gegevens m.b.t. de inrichting van de gronden vastgelegd. Afzonderlijk geschat worden zo nodig gebouwen en beplantingen.

589 (726, 742)
Handeling **Het doen uitvoeren van de (eerste) schatting van de gronden in een blok.**
Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 48.2-3; RW 1954 art. 57.3-4; LW art. 165, 166.
Periode (1941) - heden.

590 (727, 743)
Handeling **Het doen vastleggen van de uitkomsten van de (eerste) schatting van de gronden in een blok in een register van schattingsuitkomsten en op een kaart waarop de klassegrenzen staan aangegeven.**
Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag RW 1938 art. 49.1; RW 1954 art. 58.1; LW art. 167.
Periode (1938) - heden.

591 (709)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten c.a. van een blok, zoals die stukken ter inzage zullen worden ingelegd.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1938 art. 49.1; RW 1954 art. 58.1.
Periode (1938) - 1985.
Opmerking Deze handeling is niet teruggekeerd in de LW.

11.2.5 Bezwarenbehandeling rechten en schattingsuitkomsten

Ter inzage worden gelegd:

- de lijst van rechthebbenden;
- het proces-verbaal van classificatie (alleen RW 1954)
- het register van schattingsuitkomsten;
- een kaart waarop (o.m.) de klassegrenzen staan aangegeven.

Onder de LW is het mogelijk een verkorte procedure te voeren, waarbij de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten van een blok gelijktijdig met het plan van toedeling ter inzage worden gelegd.

592 (728)

Handeling **Het voorstellen aan de Centrale Commissie dat de lijst van rechthebbenden, het register van schattingsuitkomsten c.a. van een blok gelijktijdig met het plan van toedeling zullen worden opgemaakt en vervolgens gelijktijdig ter inzage gelegd.**

Actor Landinrichtingscommissie.

Grondslag LW art. 205.1.

Periode 1985 - heden.

593 (710)

Handeling **Het beschikken op een voorstel van een Landinrichtingscommissie dat de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten c.a. van een blok gelijktijdig met het plan van toedeling zullen worden opgemaakt en vervolgens gelijktijdig ter inzage gelegd.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag LW art. 205.1.

Periode 1985 - heden.

Met de voorbereiding van de bezwarenprocedure door een PC/LC wordt bedoeld het geheel van activiteiten dat wordt uitgevoerd in het kader van de terinzagelegging van de lijst van rechthebbenden en van het register van schattingsuitkomsten. Hieronder is ook te begrijpen (onder de RW 1938 en de RW 1954) het laten goedkeuren door de CCC (zie boven) van de ter inzage te leggen stukken. Staan de stukken vast, dan stelt de PC/LC plaats(en) en tijd voor de terinzagelegging vast, waarmee ook de termijn wordt gesteld voor de indiening van bezwaren. Vervolgens geeft de commissie zowel openbaar als bij aangetekende brief aan belanghebbenden kennis van de terinzagelegging. Tenslotte stelt de commissie tegen betaling de ter inzage liggende lijst van rechthebbenden of een uittreksel daarvan verkrijgbaar.

594 (729, 744)

Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van de terinzagelegging van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten c.a. van een blok.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1938 art. 49, 51.2; RW 1954 art. 58, 60.2; LW art. 168.
Periode (1938) - heden.

De bezwarenbehandeling door een LC volgens de LW vertoont enige geringe procedurele verschillen met die door een PC ingevolge de RW 1938 en de RW 1954.

Voor zover geen bezwaren tijdig bij de commissie zijn ingediend, stelt de PC volgens de RW 1938 en de RW 1954 de lijst en het register vast. De LW is strenger: vaststelling geschiedt alleen *indien* er geen tijdige bezwaren zijn binnengekomen. De vaststelling geschiedt onder alle drie de wetten door het opmaken van een proces-verbaal.

Zijn wel tijdig ingediende bezwaarschriften binnengekomen, dan is de PC/LC belast met het in eerste aanleg behandelen daarvan, zowel van bezwaren tegen de lijst als tegen het register. De PC/LC tracht met de indieners overeenstemming te bereiken. Lukt dit, dan staan de in eerste instantie omstreden rechten en de uitkomsten eveneens vast. Ook hiervan maakt de commissie proces-verbaal op. Een LC is volgens de LW verplicht in elk proces-verbaal te vermelden tot welke wijzigingen de afhandeling in de lijst, resp. het register hebben geleid. Tenslotte maakt de PC/LC ook proces-verbaal op inzake de bezwaren waarover zij niet tot overeenstemming met de indieners is gekomen en inzake de bezwaren waarvan zij meent dat zij niet tijdig zijn ingekomen.

Van alle bovengenoemde processen-verbaal wordt een afschrift gezonden aan de Centrale Commissie en aan de rechter-commissaris.

595 (730, 745)

Handeling **Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten van een blok, alsmede het effectueren van de uitkomst der behandeling door vaststelling of wijziging van lijst en register voor zover deze niet (meer) omstreden zijn.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1938 art. 52-54; RW 1954 art. 61-63; LW art. 171-173.

Periode (1938) - heden.

De R-C behandelt alle bezwaren waarover de PC/LC niet tot overeenstemming met de indieners is gekomen en de bezwaren waarvan de commissie meent dat zij niet tijdig zijn ingekomen. Hij wordt benoemd door de betreffende rechtbank zo spoedig mogelijk nadat het besluit tot ruilverkaveling, resp. het besluit tot vaststelling van een landinrichtings- of aanpassingsplan is genomen.

De rol van de R-C is een bemiddelende: ook hij tracht overeenstemming te bereiken; hij beschikt dus niet inzake een geschil. Hij ontvangt de nodige stukken van de PC/LC, stelt tijd en plaats vast voor de behandeling van de bezwaren en doet hiervan mededeling aan de betreffende PC/LC en aan de Centrale Commissie. Deze instanties zijn aanwezig, resp. vertegenwoordigd bij de behandeling, evenals (een plaatsvervanger van) de aan de PC/LC toegevoegde landmeter/ingenieur van het KADOR. Voorts roept de R-C op om bij de behandeling aanwezig te zijn: zij met wie geen overeenstemming is verkregen; zij die naar de mening van de PC/LC hun bezwaar niet tijdig hebben ingediend; alsmede de overige betrokken belanghebbenden.

Tijdens de behandeling worden eerst de geschillen omtrent de rechten en daarna die omtrent de schattingen behandeld. Van het verhandelde omtrent elk van beide onderwerpen maakt de R-C proces-verbaal op. De R-C zendt een afschrift van de processen-verbaal aan de Centrale Commissie. Partijen tussen wie geen overeenstemming is verkregen, verwijst de R-C naar een door hem bepaalde zitting van de rechtbank van partijen.

596 (793)
Handeling **Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten van een blok, alsmede het effectueren van de uitkomst der behandeling door vaststelling of wijziging van lijst en register voor zover deze niet (meer) omstreden zijn.**
Actor Rechter-Commissaris.
Grondslag RW 1938 art. 56-59; RW 1954 art. 65-68; LW art. 175-178.
Periode (1938) - heden.

597 (731, 746)
Handeling **Het optreden als partij bij de behandeling in tweede instantie, door de rechter-commissaris, van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten van een blok.**
Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag RW 1938 art. 57-59; RW 1954 art. 66-68; LW art. 176-178.
Periode (1938) - heden.

De rechtbank behandelt de geschillen over de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten waarin door de R-C geen overeenstemming is bereikt. Bedoelde zaken worden behandeld voor alle andere, met uitzondering van die betreffende onteigening. In de geschillen treedt de PC/LC als partij op. Op de zittingen verschijnen naast vertegenwoordigers van de PC/LC ook vertegenwoordigers van de Centrale Commissie, alsmede (een plaatsvervanger van) de aan de PC/LC toegevoegde landmeter/ingenieur van het KADOR.

De rechtbank houdt afzonderlijke zittingen omtrent de lijst van rechthebbenden en omtrent de uitkomsten van de schatting. Eerst behandelt de rechtbank de nog bestaande geschillen over de rechten. Tegen een uitspraak van de rechtbank staat partijen het rechtsmiddel van cassatie bij de Hoge Raad open. De rechtbank wijzigt de lijst van rechthebbenden overeenkomstig haar uitspraken, resp. de arresten van de Hoge Raad en sluit tenslotte de lijst zodra omtrent alle geschillen over de rechten onherroepelijk is beslist. De R-C zendt een afschrift van de definitieve lijst aan de PC/LC en het betreffende kantoor van het KADOR.

Pas wanneer alle rechten zijn vast komen te staan, behandelt de rechtbank de resterende zaken betreffende de schatting. Tegen een uitspraak van de rechtbank kunnen partijen niet in beroep gaan. Slechts kan de procureur-generaal bij de Hoge Raad zich voorzien in cassatie in het belang der wet. De rechtbank wijzigt het register van schattingsuitkomsten overeenkomstig haar uitspraak. Indien deze ook op de uitkomsten van andere schattingen van invloed is, kan zij het register ook in deze zin wijzigen. Wanneer in alle

gevallen door de rechtbank of de Hoge Raad is beslist, sluit de rechtbank het register van schattingsuitkomsten.

De kosten van een geding over de rechten of de schattingen komen, als een belanghebbende in het gelijk is gesteld, ten laste van de gezamenlijke belanghebbenden. Onder de RW 1938 gaat dit alleen op voor een geding over de schattingen.

598 (732, 747)

Handeling **Het optreden als partij bij de behandeling in derde instantie, als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden of het register van schattingsuitkomsten van een blok.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1938 art. 61-63, 65-68.
RW 1954 art. 70-75, 77.2, 78;
LW art. 180-185, 187.2, 188.

Periode (1938) - heden.

599 (711)

Handeling **Het optreden als deskundige bij de behandeling door de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden of het register van schattingsuitkomsten van een blok.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938 art. 57.2; 65.
RW 1954 art. 65.1; 66.2; 74, 75.2, 78.
LW art. 175.1, 176.3, 176.5; 184, 185.2, 188.

Periode (1938) - heden.

600 (794)

Handeling **Het kennis geven van de sluiting van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten van een blok aan de Centrale Commissie en aan de Plaatselijke Commissie, resp. Landinrichtingscommissie, alsmede het zenden van een afschrift van de lijst van rechthebbenden aan laatstgenoemde commissie en het desbetreffende kantoor van het KADOR.**

Actor Rechter-Commissaris.

Grondslag RW 1938 art. 69.1; RW 1954 art. 78; LW art. 188.

Periode (1938) - heden.

11.2.6 De pachtregistratie

Onder de RW 1938 heeft de toedeling wettelijk gesproken alleen betrekking op de eigenaren in een blok. Hun rechten bij de toedeling zijn vastgelegd in het reeds genoemde evenredigheidsbeginsel. Voor pachters

zijn er geen garanties bij de toedeling, al zal veelal worden getracht ook hen te laten profiteren van een ruilverkaveling. Wat betreft hun inbreng zijn pachters onder de RW 1938 wel rechthebbenden; hun rechten als pachters, voor zover bekend en erkend, worden 'gewoon' geregistreerd in de lijst van rechthebbenden.

Volgens de RW 1954 en de LW heeft iedere pachter in een blok bij de toedeling recht op het in pacht verkrijgen van een waarde in kavels volgens dezelfde maatstaven als die gelden voor een eigenaar. Dit impliceert dat de aard, de omvang en de waarde van de rechten van de pachters nu in alle gevallen exact moeten worden bepaald. Er vindt in het kader van de vaststelling van de inbreng dan ook een aparte pachtregistratie plaats, die niet moet worden verward met de pachtersregistratie ten behoeve van de stemming over een ruilverkaveling (zie H. 8). Om zijn recht te doen gelden, moet een pachter zijn pachtovereenkomst laten registreren door de PC/LC. Ter voorbereiding van de registratie dient de commissie vast te stellen vanaf en/of tot wanneer een overeenkomst ter registratie moet worden ingezonden. Onder de LW is zij tevens wettelijk verplicht te bepalen tot wanneer een overeenkomst die is gesloten na het aanvangstijdstip van de registratie, mag worden ingezonden. Ten slotte moet de PC/LC de voorgenomen registratie algemeen bekend maken, onder vermelding van de vastgestelde inzendingstermijn(en).

601 (733, 748)

Handeling **Het voorbereiden van de registratie van pachtovereenkomsten met betrekking tot de onroerende goederen in een blok.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1954 art. 19.2; LW art. 151.2-4.

Periode 1955 - heden.

Hierna gaat de PC/LC tot de registratie over. In dat kader ontvangt de commissie de door pachters ingezonden overeenkomsten en schrijft zij deze in een register in, onder afgifte van een inschrijvingsbewijs aan de inzender. Voorts stelt de commissie de verpachters op de hoogte van de inzendingen ter registratie door hun pachters en wacht zij eventuele bezwaren van de verpachters tegen de registratie in. Indien een dergelijk bezwaar is ingediend, draagt de PC/LC partijen op haar binnen 30 dagen aan te tonen dat zij inzake hun geschil hetzij alsnog tot overeenstemming zijn gekomen, hetzij de beslissing van de pachtkamer van het competente kantongerecht hebben ingeroepen.

Daarnaast onderzoekt de PC/LC of de overeenkomsten voldoen aan zekere wettelijke vereisten (zoals genoemd in het Pachtbesluit art. 7, 41 en 81; vanaf 1958 zoals genoemd in de Pachtwet art. 2.1, 2.2 en 158). Voldoen overeenkomsten niet aan die vereisten, dan dienen deze door de grondkamer, ofwel (m.b.t. Pachtwet art. 2.1) door de pachtkamer van het kantongerecht te worden beoordeeld. De PC/LC draagt partijen op om de beslissing van de bevoegde instantie ter zake in te roepen en dit aan de commissie aan te tonen. Gebeurt dit niet, dan kan de PC/LC beslissen met de overeenkomst geen rekening te houden. Tenslotte zendt de PC/LC de overeenkomsten aan de landmeter/ingenieur van het KADOR ter verwerking in de kadastrale ruilverkavelingsboekhouding. Het KADOR zorgt er voor dat de pachtovereenkomsten weer worden teruggestuurd aan de inzenders.

602 (734, 749)

Handeling	Het registreren en onderzoeken van de ingezonden pachtovereenkomsten met betrekking tot de onroerende goederen in een blok.
Actor	Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag	RW 1954 art. 19, 20, 21; Reg. CCC 25-11-1955, art. 20.1. LW art. 151, 152; Reg LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 40.
Periode	1955 - heden.

11.2.7 Actualisering van schattingswaarden

De schattingswaarden zoals die in een register van schattingsuitkomsten zijn opgenomen (zie boven), worden tegen de tijd van de terinzagelegging van het plan van toedeling geactualiseerd naar het dan bestaande prijsniveau van de gronden. De verrekening met de eigenaren van de 'algemene korting' en van de individuele over- en onderbedelingen vinden namelijk plaats op basis van het verschil in schattingswaarde van de ingebrachte en de toegedeelde gronden, en het is dan ook van belang dat de belanghebbenden bij de beoordeling van het plan van toedeling inzicht hebben in de financiële gevolgen van de toedeling.

Ingevolge art. 212.2 van de LW dienen nadere regels te worden gesteld met betrekking tot de actualisering van de schattingswaarden, die in een register van schattingsuitkomsten zijn opgenomen. Met de betreffende regeling (amvb 11-09-1985, Stb. 522: zie H. 2) is een in de praktijk gegroeide situatie formeel vastgelegd.

Volgens de regeling onderzoekt de LC binnen zes maanden voorafgaand aan de terinzagelegging van het plan van toedeling of de waarden, zoals deze door de sluiting van het register van schattingsuitkomsten zijn komen vast te staan, geactualiseerd dienen te worden. Het KADOR levert de PC/LC uit haar kadastrale landinrichtingsboekhouding de gegevens omtrent het niveau van de definitief vastgestelde schattingswaarden (zie boven). Voorts wint de commissie informatie in bij SBL/BBL. Laatstgenoemde voert een analyse uit van de in het voorgaande jaar door derden betaalde prijzen. De PC/LC kan op basis van de verkregen informatie tot actualisering van de schattingswaarden besluiten. Voorwaarde hiertoe is dat er tussen de LC en SBL/BBL overeenstemming bestaat over de verrekening voor de overdracht van door dit bureau verworven gronden (zie H. 9).

603 (735, 750)

Handeling	Het onderzoeken of de waarden in een register van schattingsuitkomsten geactualiseerd dienen te worden.
Actor	Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag	Amvb 11-09-1985, Stb. 522, art. 2.
Periode	voor 1985 - heden.

604 (752)

Handeling **Het uitvoeren van een analyse naar het prijsniveau van in het voorafgaande jaar verkochte gronden in of rond een landinrichtingsgebied ten behoeve van een actualisering van waarden in een register van schattingsuitkomsten.**

Actor SBL, sinds 1983 BBL.

Grondslag Amvb 11-09-1985, Stb. 522, art. 2.2.

Periode voor 1985 - heden.

605 (736, 751)

Handeling **Het actualiseren van de waarden in een register van schattingsuitkomsten.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag Amvb 11-09-1985, Stb. 522, art. 3.

Periode voor 1985 - heden.

11.3 ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN

11.3.1 Algemeen

606 (790)

Handeling **Het opzetten en bijhouden van een 'kadastrale boekhouding' voor de herverkaveling Walcheren, resp. de herverkaveling Zeeland, houdende registratie van de rechten en de waarden ten aanzien van de onroerende goederen ingebracht in het/een blok.**

Actor KADOR.

Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.

Periode 1947 - ca 1967.

Er gelden enige bijzondere bepalingen bij de Zeeuwse herverkavelingen met betrekking tot de rechthebbenden. De eerste luidt dat in de tijd vanaf de inwerkingtreding van de wet tot aan de overschrijving van de akte van toedeling in de openbare registers, overeenkomsten waarbij grond wordt overgedragen of waarbij een zakelijk recht op grond wordt gevestigd, moeten worden goedgekeurd door de Herverkavelingscommissie (art. 7). De tweede bepaling houdt in dat in het genoemde tijdvak een zelfde goedkeuring is vereist voor alle pachtovereenkomsten of overeenkomsten tot wijziging, aanvulling of verlenging daarvan (art. 13). Het gaat het hierbij om dat de HCW/HCZ dient te bepalen of de betreffende overeenkomst niet in strijd is met een behoorlijke uitvoering van de herverkaveling.

607 (1035)

Handeling **Het ten aanzien van de grond in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland al of niet goedkeuren van een overeenkomst ter zake van:**

- overdracht in eigendom;

- vestiging van een zakelijk recht;

- vestiging, wijziging, aanvulling of verlenging van een pacht.

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 7, art. 13; HCZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

11.3.2 Blok grenswijziging

Ook in de Zeeuwse herverkavelingswetten wordt het begrip blok gehanteerd, in dezelfde betekenis als in de algemene ruilverkavelingswetten. Walcheren betreft een enkel blok, de Zeeuwse noodgebieden van 1953 vallen in verschillende blokken uiteen (zie H. 4). De Zeeuwse wetten geven de Minister van Landbouw de bevoegdheid de door hem bij beschikking aanvankelijk vastgestelde blokken te wijzigen als blijkt dat voor de uitvoering bepaalde percelen niet nodig zijn.

608 (753)
Handeling **Het voorstellen aan de Minister van Landbouw tot wijziging van de grens van het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947 art. 66.1; HWZ art. 1.
Periode 1947 - 1967.

609 (701)
Handeling **Het wijzigen van de grens van het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag HWW 1947 art. 66.1; HWZ art. 1.
Periode 1947 - 1967.
Product Besl. LV 25-10-1951, Stcrt. 210 (Walcheren);
 Besl. LV 12-03-1955, Stcrt. 52; 16-03-1956, Stcrt. 58;
 18-01-1963, Stcrt. 17 (Zeeland).

11.3.3 De lijst van rechthebbenden

Rechthebbenden in het herverkavelingsblok Walcheren, resp. in een Zeeuws herverkavelingsblok zijn evenals onder de RW 1938 'eigenaren' (zijnde diegenen die een recht van eigendom hebben, of een recht van opstal, erfpacht, beklemming, vruchtgebruik, gebruik of bewoning) en diegenen die een ander zakelijk recht hebben, dan wel een recht van huur of een recht van pacht. De lijst omvat evenals onder de RW 1938 dus ook de pachtrechten.

610 (754)
Handeling **Het samenstellen van een lijst van rechthebbenden in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, met vermelding van de aard en de omvang van ieders recht.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 20; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

11.3.4 De schatting

Wegens de bijzondere toestand van het gebied, dat door de inundaties feitelijk 'waardeloos' is geworden, is de schatting bij de Zeeuwse herverkavelingen anders dan onder de algemene wetten.

Waardeveranderingen spelen geen rol.

611 (755)

Handeling **Het ontwerpen van een stelsel van classificatie voor de schatting van de gronden in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland en het bepalen van de waarde per ha van elke klasse.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 22.1; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

Opmerking In andere wetten maakt de Centrale Commissie het stelsel.
De Herverkavelingscommissie maakt van het opstellen van het stelsel van classificatie proces-verbaal op.

612 (756)

Handeling **Het benoemen van de schatters en het verdelen van hun werk.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 21.1-2; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

613 (757)

Handeling **Het doen uitvoeren van de (eerste) schatting van de gronden in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 22.2-3; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

614 (758)

Handeling **Het doen vastleggen van de uitkomsten van de (eerste) schatting van de gronden in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland in een register van schattingsuitkomsten en op een kaart waarop de klassegrenzen staan aangegeven.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 23.1; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

615 (712)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten c.a. voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, zoals die stukken ter inzage zullen worden ingelegd.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag HWW 1947 art. 23.1; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

Opmerking De CCC heeft formeel geen rol bij de Zeeuwse herverkavelingen; de desbetreffende handeling is volledigheidshalve opgenomen.

11.3.5 Bezwarenbehandeling rechten en schattingsuitkomsten

De procedure is gelijk aan die onder de algemene wetten.

616 (759)

Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van de terinzagelegging van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten c.a. voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 23, 24.2; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

617 (760)

Handeling **Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden of het register van schattingsuitkomsten voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, alsmede het effectueren van de uitkomst der behandeling door vaststelling of wijziging van lijst en register voor zover deze niet (meer) omstreden zijn.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 25-27; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

618 (795)

Handeling **Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, alsmede het effectueren van de uitkomst der behandeling door vaststelling of wijziging van lijst en register voor zover deze niet (meer) omstreden zijn.**

Actor Rechter-Commissaris.

Grondslag HWW 1947 art. 29-32.2; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

619 (761)

Handeling	Het optreden als partij bij de behandeling in tweede instantie, door de rechter-commissaris, van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.
Actor	Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag	HWW 1947 art. 29-31; HWZ art. 1.
Periode	1947 - ca 1967.
620	(796)
Handeling	Het voorlopig vaststellen van de uitkomsten van de eerste schatting met betrekking tot het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland waarover nog geen overeenstemming is verkregen.
Actor	Rechter-Commissaris.
Grondslag	HWW 1947 art. 32.3; HWZ art. 1.
Periode	1947 - ca 1967.
Opmerking	geschiedt op verzoek van de Herverkavelingscommissie, met het oog op een vlot verloop der herverkaveling.
621	(762)
Handeling	Het optreden als partij bij de behandeling in derde instantie, als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden of het register van schattingsuitkomsten voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.
Actor	Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag	HWW 1947 art. 31-36; 38-40; HWZ art. 1.
Periode	1947 - ca 1967.
622	(713)
Handeling	Het optreden als deskundige bij de behandeling door de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden of het register van schattingsuitkomsten voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	HWW 1947 art. 30-40; HWZ art. 1.
Periode	1947 - ca 1967.
Opmerking	De CCC heeft formeel geen rol bij de Zeeuwse herverkavelingen; de desbetreffende handeling is volledigheidshalve opgenomen.
623	(797)
Handeling	Het kennis geven van de sluiting van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland aan de Herverkavelingscommissie, alsmede het zenden van een afschrift van

de lijst van rechthebbenden aan de commissie en het desbetreffende kantoor van het KADOR.

Actor Rechter-Commissaris.
Grondslag HWW 1947 art. 42; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

11.4 RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND

11.4.1 Algemeen

624 (791)
Handeling **Het opzetten en bijhouden van een 'kadastrale boekhouding' voor de reconstructie Midden-Delfland, houdende registratie van de rechten en de waarden ten aanzien van de onroerende goederen in het reconstructiegebied.**
Actor KADOR.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode 1979 - heden.

11.4.2 Gebiedsgrenswijziging

In de reconstructiewet voor Midden-Delfland komt het begrip blok niet voor. Het gehele reconstructiegebied, ook het voor onteigening aangewezen deel, is bij de toedeling betrokken (RWMD art. 15) en is dus op te vatten als een enkel blok. Een wijziging van de grens van dit gebied kan alleen tot stand komen bij Kb.

625 (802)
Handeling **Het voorbereiden van een Kb, waarbij de grens van het reconstructiegebied Midden-Delfland wordt gewijzigd.**
Actor Minister van Ruimtelijke Ordening.
Grondslag RWMD art. 1.
Periode 1979 - heden.

11.4.3 De lijst van rechthebbenden

Rechthebbenden zijn:

1. 'Eigenaren', zijnde diegenen die een recht van eigendom hebben, of een recht van opstal, erfpacht, beklemming, vruchtgebruik, gebruik of bewoning. 2. Anderen, zijnde diegenen die een ander zakelijk recht hebben, of een recht van huur.

De lijst omvat dus niet de pachtrechten. De pachters worden, evenals onder de RW 1954 en volgende wetten apart geregistreerd (zie verder).

626 (763)
Handeling **Het samenstellen van een lijst van de rechthebbenden in het reconstructiegebied Midden-Delfland, met vermelding van de aard en de omvang van ieders recht.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 47.
Periode 1979 - heden.

11.4.4 De schatting

In RWMD worden de schattingen gezamenlijk behandeld in art. 48-68.
Met betrekking tot de schatting van de inbreng en de tweede schatting (zie H. 13) geeft de CCC/CLC nadere voorschriften (Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 34).

627 (764)
Handeling **Het al dan niet verlenen van toestemming aan een eigenaar of gebruiker tot het verrichten of nalaten van een handeling waardoor de waarde van zijn in het reconstructiegebied Midden-Delfland gelegen onroerende goederen zou veranderen.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 9.
Periode 1979 - heden.

628 (765)
Handeling **Het benoemen van de schatters en het verdelen van hun werk.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 48.1-2.
Periode 1979 - heden.

629 (702)
Handeling **Het vaststellen van de vergoedingen voor de schatters in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 37.
Periode 1979 - heden.

630 (766)
Handeling **Het opstellen van een voorstel voor de Centrale Commissie voor een stelsel van classificatie voor de schatting van de gronden in het reconstructiegebied Midden-Delfland, met een toelichting voor de schatters.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 35.
Periode 1979 - heden.

631 (714)

Handeling **Het ontwerpen van een stelsel van classificatie voor de schatting van de gronden in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RWMD art. 49.1-2; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 35.

Periode 1979 - heden.

632 (767)

Handeling **Het doen uitvoeren van de (eerste) schatting van de gronden in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 49.3.

Periode 1979 - heden.

633 (768)

Handeling **Het doen vastleggen van de uitkomsten van de (eerste) schatting van de gronden in het reconstructiegebied Midden-Delfland in een register van schattingsuitkomsten en op een kaart waarop de klassegrenzen staan aangegeven.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 50.1.

Periode 1979 - heden.

634 (715)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten c.a. voor het reconstructiegebied Midden-Delfland, zoals die stukken ter inzage zullen worden ingelegd.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RWMD art. 50.1.

Periode 1979 - heden.

11.4.5 Bezwarenbehandeling rechten en schattingsuitkomsten

De procedure is gelijk aan die van de algemene wetten.

635 (769)

Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van de terinzagelegging van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten c.a. voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 50, 51.2.
Periode 1979 - heden.
Opmerking Ter inzage worden gelegd: lijst van rechthebbenden; proces-verbaal van classificatie; register van schattingsuitkomsten; kaart waarop (o.m.) de klassegrenzen staan aangegeven.

636 (770)
Handeling **Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor het reconstructiegebied Midden-Delfland, alsmede het effectueren van de uitkomst der behandeling door vaststelling of wijziging van lijst en register voor zover deze niet (meer) omstreden zijn.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 52-55.

Periode 1979 - heden.

637 (798)
Handeling **Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden en register van schattingsuitkomsten voor het reconstructiegebied Midden-Delfland, alsmede het effectueren van de uitkomst der behandeling door vaststelling of wijziging van lijst en register voor zover deze niet (meer) omstreden zijn.**

Actor Rechter-Commissaris.

Grondslag RWMD art. 56-59.

Periode 1979 - heden.

Opmerking De R-C wordt benoemd binnen 30 dagen nadat de rechtbank bericht heeft ontvangen van de benoeming van de RCMD (RWMD art. 4.2); de R-C speelt ook een rol bij de onteigening in Midden-Delfland (zie hoofdstuk 10 van het RIO).

638 (771)
Handeling **Het optreden als partij bij de behandeling in tweede instantie, door de rechter-commissaris, van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 56-59.

Periode 1979 - heden.

639 (772)
Handeling **Het optreden als partij bij de behandeling in derde instantie, als geding voor de rechtbank, of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden of het register van schattingsuitkomsten van Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 60-66.

Periode 1979 - heden.

640 (716)

Handeling **Het optreden als deskundige bij de behandeling door de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden of het register van schattingsuitkomsten voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RWMD art. 56-66.

Periode 1979 - heden.

641 (799)

Handeling **Het kennis geven van de sluiting van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor het reconstructiegebied Midden-Delfland aan de Centrale Commissie en aan de Reconstructiecommissie, alsmede het zenden van een afschrift van de lijst van rechthebbenden aan laatstgenoemde commissie en het desbetreffende kantoor van het KADOR.**

Actor Rechter-Commissaris.

Grondslag RWMD art. 68.

Periode 1979 - heden.

11.4.6 De pachtregistratie

642 (773)

Handeling **Het voorbereiden van de registratie van pachtovereenkomsten met betrekking tot de onroerende goederen in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 21.2.

Periode 1979 - heden.

643 (774)

Handeling **Het registreren en onderzoeken van de ingezonden pachtovereenkomsten met betrekking tot de onroerende goederen in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 21.3-23; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 33.

Periode 1979 - heden.

Opmerking Anders dan onder de algemene wetten zendt de RCMD en niet de ingenieur van KADOR de overeenkomsten aan inzender(s) terug.

11.5 **GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING**

11.5.1 Algemeen

644 (792)

Handeling **Het opzetten en bijhouden van een 'kadastrale boekhouding' voor het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, houdende registratie van de rechten en de waarden ten aanzien van de onroerende goederen ingebracht in de blokken alsmede van de Groninger stadsmeierrechten rustende op daarbuiten gelegen onroerende goederen.**

Actor KADOR.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode 1979 - heden.

11.5.2 Blok grenswijziging

De wet biedt geen ruimte voor een blok grenswijziging buiten de procedure tot wijziging van een herinrichtingsplan (zie H. 7) om. De betreffende handeling valt dus buiten het kader van dit hoofdstuk.

11.5.3 De lijst van rechthebbenden

Rechthebbenden zijn:

1. 'Eigenaren', zijnde diegenen die een recht van eigendom hebben, of een recht van opstal, erfpacht, beklemming, vruchtgebruik, gebruik of bewoning, dan wel een stadsmeierrecht.
2. Anderen, zijnde diegenen die een ander zakelijk recht hebben, of een recht van huur.

De lijst omvat dus wederom niet de pachtrechten. De pachters worden, evenals onder de RW 1954 en volgende wetten apart geregistreerd (zie verder).

645 (775)

Handeling **Het samenstellen van een lijst van rechthebbenden in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, met vermelding van de aard en de omvang van ieders recht, dan wel van een lijst van gerechtigden tot een stadsmeierrecht in een apart blok.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of Deelgebiedscommissie.

Grondslag HWOOG art. 30, 31.

Periode 1979 - heden.

11.5.4 De schatting

De schatting in een blok vindt plaats na vaststelling van een herinrichtingsplan.

646	(776)
Handeling	Het al dan niet verlenen van toestemming aan een eigenaar of gebruiker tot het verrichten of nalaten van een handeling waardoor de waarde van zijn ingebrachte onroerende goederen in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën zou veranderen.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of Deelgebiedscommissie.
Grondslag	HWOG art. 24.
Periode	1979 - heden.
647	(777)
Handeling	Het benoemen van de schatters en het verdelen van hun werk.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of Deelgebiedscommissie.
Grondslag	HWOG art. 32.1-2.
Periode	1979 - heden.
648	(778)
Handeling	Het vaststellen van de vergoedingen voor de schatters van een blok in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 32.
Periode	1979 - heden
649	(779)
Handeling	Het opstellen van een voorstel voor de Centrale Commissie voor een stelsel van classificatie van de grond in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, met een toelichting voor de schatters.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of Deelgebiedscommissie.
Grondslag	Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 30.
Periode	1979 - heden.
650	(717)
Handeling	Het ontwerpen van een stelsel van classificatie van de gronden in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	HWOG art. 33.
Periode	1979 - heden.
651	(780)
Handeling	Het doen uitvoeren van de (eerste) schatting in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of
Deelgebiedscommissie.
Grondslag HWOG art. 33.3.
Periode 1979 - heden.
Opmerking Door de schatters worden de gronden met inachtneming van het stelsel van classificatie in klassen ingedeeld en de gegevens m.b.t. de inrichting van de gronden vastgelegd.

652 (781)
Handeling **Het doen vastleggen van de uitkomsten van de (eerste) schatting in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën in een register van schattingsuitkomsten en op een kaart waarop de klassegrenzen staan aangegeven.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of
Deelgebiedscommissie.
Grondslag HWOG art. 34.1.
Periode 1979 - heden.

653 (718)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten c.a. voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, zoals die ter inzage zullen worden gelegd.**

Actor Centrale Commissie.
Grondslag HWOG art. 34.1.
Periode 1979 - heden.

11.5.5 Bezwarenbehandeling rechten en schattingsuitkomsten

654 (782)
Handeling **Het voorstellen aan de Centrale Commissie dat de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën gelijktijdig met het plan van toedeling zullen worden opgemaakt en vervolgens gelijktijdig ter inzage gelegd.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of
Deelgebiedscommissie.
Grondslag HWOG art. 93.1.
Periode 1979 - heden.

655 (719)
Handeling **Het beschikken op een voorstel van de Herinrichtingscommissie dat de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën**

gelijktijdig met het plan van toedeling zullen worden opgemaakt en vervolgens gelijktijdig ter inzage gelegd.

Actor Centrale Commissie.
Grondslag HWOG art. 93.1.
Periode 1979 - heden.

656 (783)

Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van de terinzagelegging van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of Deelgebiedscommissie.

Grondslag HWOG art. 34.

Periode 1979 - heden.

Opmerking Ter inzage worden gelegd: lijst van rechthebbenden; register van schattingsuitkomsten; kaart waarop (o.m.) de klassegrenzen staan aangegeven.

657 (784)

Handeling **Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, alsmede het effectueren van de uitkomst der behandeling door vaststelling of wijziging van lijst en register voor zover deze niet (meer) omstreden zijn.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of Deelgebiedscommissie.

Grondslag HWOG art. 38-40.

Periode 1979 - heden.

658 (800)

Handeling **Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, alsmede het effectueren van de uitkomst der behandeling door vaststelling of wijziging van lijst en register voor zover deze niet (meer) omstreden zijn.**

Actor Rechter-Commissaris.

Grondslag HWOG art. 41-44.

Periode 1979 - heden.

659 (785)

Handeling **Het optreden als partij bij de behandeling in tweede instantie, door de rechter-commissaris, van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of
Deelgebiedscommissie.

Grondslag HWOG art. 41-43.

Periode 1979 - heden.

660 (786)

Handeling **Het optreden als partij bij de behandeling in derde instantie, als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden of het register van schattingsuitkomsten voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of
Deelgebiedscommissie.

Grondslag HWOG art. 45-47, 49-51.

Periode 1979 - heden.

661 (720)

Handeling **Het optreden als deskundige bij de behandeling door de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden of het register van schattingsuitkomsten voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag HWOG art. 41-51.

Periode 1979 - heden.

662 (801)

Handeling **Het kennis geven aan de Herinrichtingscommissie van de sluiting van de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, alsmede het zenden van een afschrift van de lijst van rechthebbenden aan de commissie en het desbetreffende kantoor van het KADOR.**

Actor Rechter-Commissaris.

Grondslag HWOG art. 53.

Periode 1979 - heden.

11.5.6 De pachtregistratie

663 (787)

Handeling **Het voorbereiden van de registratie van pachtovereenkomsten met betrekking tot de onroerende goederen in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of
Deelgebiedscommissie.

Grondslag HWOG art. 62.2.

Periode 1979 - heden.

664 (788)

Handeling **Het registreren en onderzoeken van de ingezonden pachtovereenkomsten met
betrekking tot de onroerende goederen in een blok van het herinrichtingsgebied
Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën en/of
Deelgebiedscommissie.

Grondslag HWOG art. 63, 64; Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 29.

Periode 979 - heden.

Overzicht van de onderdelen van het plan van toedeling (RW 1938: plan van ruilverkaveling) volgens de verschillende landinrichtingswetten.

<i>Kavelindeling</i>	RW 1938 71,1o; HWW 1947 65,1o; RW 1954 82,1; RWMD 77,1; HWOG 81,1; LW 196.2,a.
<i>Kaveltoedeling</i>	RW 1938 71,2o; HWW 1947 65,2o; RW 1954 82,2; RWMD 77,2; HWOG 81,2; 81,3; LW 196.2,b (alleen 'eigenarenkavels').
<i>Kaveltoewijzing</i>	Uit 5% aftrek voor voorzieningen van algemeen nut: RW 1954 82,3.*
<i>Zakelijke rechten</i>	Regeling of opheffing: RW 1938 (gew. 1941) 71,4o; HWW 1947 65,3o; RW 1954 82,5. Regeling, opheffing of vestiging: RWMD 77,4; HWOG 81,5; LW 196.2,d.
<i>Huur</i>	Regeling of opheffing: RW 1938 (gew. 1941) 71,4o; HWW 1947 65,3o; RW 1954 82,5; Regeling, opheffing of vestiging: RWMD 77,4; HWOG 81,5; LW 196.2,d.
<i>Pacht</i>	Regeling of opheffing: RW 1938 (gew. 1941) 71,4o. Regeling, opheffing of vestiging: HWW 1947 65,3o, 65,4o. Handhaving, opheffing of vestiging: RW 1954 82,4; RWMD 77,3; HWOG 81,4; LW 196.2,c.
<i>Lasten</i>	Regeling of opheffing: RW 1938 (gew. 1941) 71,4o; HWW 1947 65,3o; RW 1954 82,5. Regeling, opheffing of vestiging: RWMD 77, 4; HWOG 81,5; LW 196.2,d.
<i>Inbezitneming</i>	RW 1938 (gew. 1941) 71, 8o; HWW 1947 65, 5o; RW 1954 82, 6; RWMD 77, 5; HWOG 81, 6; LW 196.2,e.
<i>Geld. gevolgen</i>	Regeling: RW 1938 (gew. 1941) 71, 3o, 4o, 5o, 6o, 7o.**
<i>Buiten het blok</i>	Regeling grenswijziging, burensrecht, erfdienstbaarheid: RW 1938 72; HWW 1947 66.2; RW 1954 83; RWMD 78; HWOG 82; LW 197.

* In RWMD, HWOG en LW wordt de toewijzing van dergelijke kavels door GS verricht, in de procedure van de toewijzing van de eigendom, het beheer en het onderhoud van andere voorzieningen van algemeen nut, zoals wegen en waterlopen (zie H. 10).

** In HWW 1947, RW 1954, RWMD, HWOG en LW zijn de geldelijke gevolgen buiten een blok geregeld in de lijst van geldelijke regelingen (zie H. 13).

12.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk heeft evenals het vorige uitsluitend betrekking op wat in de LW een landinrichting waarbij herverkaveling plaatsvindt wordt genoemd. Dat wil zeggen dat de handelingen zich afspelen ten aanzien van een blok en dat het hoofdstuk dus niet van toepassing is voor een herinrichtingsgebied voor zover daarbij geen herverkaveling wordt uitgevoerd.

De toedelingsprocedure in alle wetten nagenoeg hetzelfde geregeld. In de eerste plaats wordt per onderdeel aandacht besteed aan de bepalingen die, uitgaande van het evenredigheidsbeginsel (zie H. 10) zijn gesteld met betrekking tot het recht van de eigenaar bij de toedeling. Deze brengen alleen in het geval van een ruilverkaveling volgens de RW 1938 handelingen met zich mee die niet reeds in H. 5 in het kader van de grondverwerving aan de orde zijn gekomen. In verband met de regeling van rechten wordt vervolgens aandacht besteed aan de regeling van de pacht, die juist onder de latere wetten aanleiding is tot specifieke werkprocessen.

Vervolgens komt het plan van toedeling aan de orde, het belangrijkste 'product' van een herverkaveling. Het overzicht op de vorige pagina geeft aan welke onderdelen een plan van toedeling inhoudt ingevolge de verschillende wetten. Opgemerkt moet worden dat het plan ook de goederen omvat die (in een blok) zijn toegewezen (zoals beschreven in H. 10). Daarna wordt de behandeling van de bezwaren tegen het plan van toedeling besproken, een procedure die vrijwel gelijk is aan die voor de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen (zie H. 13). Tenslotte wordt de totstandkoming van de akte van toedeling behandeld, waarmee de nieuwe toestand in het blok conform het vastgestelde plan van toedeling notarieel wordt vastgelegd.

De toedeling geschiedt formeel door de uitvoerende commissie. Dat de toedeling een administratief-kadastrale procedure is, die in de praktijk grotendeels wordt uitgevoerd door KADOR, onder leiding van de aan de commissie toegevoegde landmeter/ingenieur, doet daar niets aan af. Het enige eigen product van KADOR, d.w.z. het Kadastrale Ruilverkavelingsbureau (en zijn opvolger) is zoals reeds gezegd de ruilverkavelingsboekhouding. Het plan van toedeling dat op basis van die boekhouding wordt opgesteld en de stukken die met dat plan samenhangen, zijn producten van de uitvoerende commissie.

12.2 ALGEMENE WETTEN

12.2.1 Algemeen

665	(875)
Handeling	Het opzetten en bijhouden van, alsmede het opmaken van stukken uit een 'kadastrale boekhouding' voor een ruilverkaveling, herinrichting of aanpassingsinrichting, houdende registratie van de rechten en de waarden ten aanzien van de onroerende goederen toe te delen in een blok.
Actor	KADOR.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	1938 - heden.

12.2.2 Regeling van de toedeling

12.2.2.1 RW 1938

Afwijking van het evenredigheidsbeginsel is volgens de RW 1938 alleen toegestaan als dit de totstandkoming van een behoorlijke ruilverkaveling in de weg zou staan. Vanzelfsprekend kunnen kleine verschillen in de evenredigheid van inbreng en toedeling bij het maken van een rationele kavelindeling nooit vermeden worden. Ter verkrijging van de nodige armslag mag daarom zonder toestemming van de eigenaar maximaal 5% worden afgeweken van de waarde van het onroerend goed op het verkrijgen waarvan de eigenaar recht heeft. Het gaat hierbij dus om een procentuele afwijking ten opzichte van de waarde die resteert als de algemene aftrek heeft plaatsgevonden. Elke afwijking wordt te zijner tijd verrekend met de ten laste van de eigenaar komende ruilverkavelingskosten. Betrokkene kan zowel tegen de gehanteerde onder- of overbedeling als tegen de verrekening bezwaar maken in het kader van de bezwarenprocedure inzake het plan van toedeling (zie onder).

Een afwijking naar boven of beneden van meer dan 5% (dus ook een volledige onderbedeling) is in principe niet toegestaan zonder toestemming van de eigenaar en degene die op de ingebrachte grond een recht van hypotheek of grondrente heeft. De Plaatselijke Commissie zal in het kader van het opstellen van een plan van toedeling (zie onder) dienaangaande dus tot overeenstemming met de eigenaar en eventuele anderen moeten zien te komen. In de praktijk zullen gegadigden voor een onder- of overbedeling van meer dan 5% zich veelal zelf aanbieden.

Komt een overeenstemming niet tot stand, dan kan toch een afwijking van meer dan 5% worden verwezenlijkt, zij het bij hoge uitzondering, namelijk als het algemeen belang dit vereist en het voortbestaan van enig bedrijf niet in gevaar wordt gebracht. Het is aan de Minister van Landbouw en de Centrale Commissie zich hierover uit te spreken.

666 (805)
Handeling **Het voorstellen aan de Minister van Landbouw dat in het algemeen belang een eigenaar meer dan 5% zal worden onder- of overbedeeld.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 12.4.
Periode 1938 - 1955.

667 (803)
Handeling **Het beschikken op een voorstel van de Centrale Commissie dat in het algemeen belang een eigenaar meer dan 5% zal worden onder- of overbedeeld.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 12.4.
Periode 1938 - 1955.

Naast de genoemde mogelijkheid tot afwijking van het evenredigheidsbeginsel is er onder de vigeur van de RW 1938 nog de specifiek op onderbedeling gerichte regeling (art. 13), dat de aan een eigenaar toekomende waarde in kavels bij de toedeling kan worden verminderd met de vermoedelijk ten zijnen laste komende ruilverkavelingskosten of een gedeelte daarvan. Dit komt neer op 'betaling van kosten in

grond'. Een overeenkomst met de PC komt weer tot stand in het kader van de voorbereiding van het plan van toedeling. Anders dan bij een onderbedeling ingevolge art. 12 komen aan deze regeling altijd de Centrale Commissie en de Minister van Landbouw te pas. Voor een vermindering van meer dan 5% van de toekomstige waarde dient de PC evenals in het vorige geval weer toestemming van de eigenaar te verkrijgen. Doorgaans gaat ook het initiatief tot deze regeling evenwel van de eigenaar uit, namelijk als die terugschrikt voor verdere financiële lasten: "Bij voorkeur geve men den wensch daartoe reeds te kennen dadelijk nadat het besluit tot ruilverkaveling genomen is ..." (Schepel, 98).

668 (806)
Handeling **Het voorstellen aan de Minister van Landbouw dat de aan een eigenaar toekomende waarde in kavels bij de toedeling zal worden verminderd met (een deel van) de vermoedelijk ten zijnen laste komende ruilverkavelingskosten.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 13.1, 13.2.
Periode (1941) - 1955.

669 (804)
Handeling **Het beschikken op een voorstel van de Centrale Commissie dat de aan een eigenaar toekomende waarde in kavels bij de toedeling zal worden verminderd met (een deel van) de vermoedelijk ten zijnen laste komende ruilverkavelingskosten.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 13.1, 13.2.
Periode (1941) - 1955.

Onder de RW 1938 bestaat de mogelijkheid tot toedeling van kavels aan de Staat. Uit de plaats van de bepaling (RW 1938, gew. 1941, art. 13.4) blijkt dat deze alleen wordt toegepast als er bij de toedeling grond overschiet, doordat een of meer eigenaren (een deel van) hun ruilverkavelingskosten in grond betalen (Schepel, 99). Voorts kan gelet op de doelstelling van ruilverkaveling van deze toedeling alleen gebruik gemaakt worden in het belang van land- en tuinbouw. De mate waarin dergelijke 'overheidskavels' worden verwezenlijkt, bijv. als proefveld van het ministerie van Landbouw, is dus in het algemeen zeer beperkt. De aan de Staat toebedeelde kavels worden beheerd door de Minister van Landbouw. Op voordracht van deze minister geschiedt bij Kb de overdracht van het beheer.

670 (832)
Handeling **Het overeenkomen met (een orgaan van) de Staat, dat hem een of meer kavels zullen worden toebedeeld als gevolg van toepassing van de RW 1938, zoals gewijzigd 1941, art. 13.1 en 13.2.**
Actor Plaatselijke Commissie.
Grondslag RW 1938, zoals gew. 1941, art. 13.4.
Periode (1941) - 1955.

Er is een belangrijk procedureel verschil tussen de toedeling van kavels aan de Staat onder de RW 1938 en de toewijzing van overheidskavels volgens de RW 1954 (zie H. 10). De toedeling conform de RW 1938

vindt in feite achteraf plaats en geschiedt door de PC. De toewijzing daarentegen vindt plaats door GS en is niet 'volgend' maar 'vooruitlopend' ten opzichte van de toedeling.

12.2.2.2 RW 1954

Ook de RW 1954 kent de bepaling dat in individuele gevallen van het evenredigheidsbeginsel mag worden afgeweken, indien dit de totstandkoming van een behoorlijke ruilverkaveling in de weg zou staan (art. 10.4), voor welke afwijking ook weer een marge van 5% geldt. Evenals bij de RW 1938 gaat het hierbij weer om een afwijking van de evenredigheid die wordt toegepast nadat de algemene aftrek heeft plaatsgevonden en die met de rechthebbende (eigenaar of pachter) te zijner tijd in de lijst van geldelijke regelingen (zie H. 13) wordt verrekend. Het principe achter de regeling van onder- en overbedeling is eveneens gelijk: de waarde waarmee sommige rechthebbenden zijn onderbedeeld, wordt in het algemeen gesproken ter beschikking gesteld voor een overbedeling van andere rechthebbenden. Betrokkene kan tegen de toegepaste bedeling bezwaar maken in het kader van de bezwarenprocedure inzake het plan van toedeling en tegen de hoogte van de geldelijke vergoeding bij de bezwarenprocedure inzake de lijst van geldelijke regelingen (zie H. 13).

De bepaling dat zonder toestemming van de rechthebbende een individuele afwijking van hooguit 5% mag worden gehanteerd bij de toedeling is ook gehandhaafd in de RW 1954. Een grotere afwijking kan in het kader van de totstandkoming van het plan van toedeling tussen de PC en de eigenaar of pachter worden overeengekomen, zonder tussenkomst van de Centrale Commissie.

In de RW 1954 zijn de bepalingen uit de RW 1938 over 'betaling van kosten in grond' niet gehandhaafd. Wel kan (art. 11.1), als ten gevolge van de uitvoering van landinrichting een waardeverandering van de grond ontstaat, de PC hiermee bij de toedeling rekening houden, tenzij de eigenaar deze waardeverandering verrekend wil zien en dit verlangen niet in strijd is met een behoorlijke ruilverkaveling. Een dergelijke waardevermeerdering treedt vooral op als gevolg van (her)ontginningswerken, die vooral in de jaren 1940 en 1950 nogal eens werden uitgevoerd. Een rechthebbende mag dus in principe bij de toedeling uitmaken dat hij de waardevermeerdering (want daar komt het op neer) vertaald wil zien in hogere kosten. Doet hij dit niet, dan is de PC vrij om de eigenaar die onbruikbare grond inbracht die in het kader van de ruilverkaveling vervolgens is ontgonnen, een veel geringer oppervlak toe te delen. Zo komt er dan weer grond ter beschikking voor overbedeling van derden. In voorkomende gevallen kan dus door middel van (her)ontginning, drooglegging en andere werken in een blok ook grond ter beschikking komen voor bedrijfsvergroting. Overigens worden al sinds de vroege jaren 1960 geen ontginningen in ruilverkavelingsverband meer uitgevoerd. Grondverwerving is voor sanering dus geen absolute voorwaarde: zij kan ook door middel van de uitvoering van werken worden gerealiseerd.

12.2.2.3 Landinrichtingswet

Ook in de LW wordt in een herverkavelingsblok naast de algemene aftrek een nader te verrekenen afwijking van 5% van de waarde voor de individuele eigenaar of pachter toegestaan, ongeacht de vorm van landinrichting. Voor een grotere afwijking heeft de LC weer de toestemming van de eigenaar (en van degene die een recht van hypotheek of grondrente heeft) nodig.

Voorts is in de LW (art. 144.2) is de bepaling uit de RW 1954 overgenomen dat als ten gevolge van de uitvoering van landinrichting een waardeverandering van de grond ontstaat, hiermee bij de toedeling rekening kan worden gehouden, tenzij de eigenaar deze verrekend wil zien.

In de RW 1938, zoals gewijzigd 1941, (art. 19.1) is bepaald dat bij een ruilverkaveling de zakelijke rechten, het recht van huur en van pacht en de lasten welke op de onroerende goederen rusten, worden geregeld of opgeheven, onder regeling van de geldelijke gevolgen. Tiend- en jachtrenten alsmede (oude) ruilverkavelingsrenten worden afgekocht. De regelingen en opheffingen en de geldelijke gevolgen daarvan worden opgenomen in het plan van ruilverkaveling en na vaststelling daarvan in de akte van ruilverkaveling.

In navolging van de Zeeuwse herverkavelingswetten verschijnt in de RW 1954 de bepaling dat een PC niet alleen een bestaande pachtverhouding kan opheffen, maar ook een nieuwe kan vestigen, in die zin dat aan een verpachter een nieuwe pachter wordt toegewezen ('dwangpacht'). Deze bepaling is in de LW overgenomen en ook in de RWMD en de HWOOG te vinden.

Onder de LW mag in het kader van een landinrichting niet alleen een recht van pacht, maar ook een zakelijk recht of een recht van huur worden gevestigd.

12.2.2.4 Pachtzaken

Het 'regelen' van de pacht onder de Ruilverkavelingswet 1938, zoals gewijzigd 1941, laat een PC de ruimte ervoor te zorgen dat bestaande pachtverhoudingen zoveel mogelijk blijven gehandhaafd, zij het dat oude pachtovereenkomsten in voorkomende gevallen worden gewijzigd of vernieuwd als gevolg van de ingrepen door de ruilverkaveling. In de wet staat niet dat de grondkamer bij het regelen van de pacht een speciale taak heeft.

671 (822, 833)

Handeling **Het opheffen van een bestaande en in plaats daarvan vestigen van een nieuwe pachtverhouding, onder vaststelling tot wanneer de daaruit voortvloeiende pachtovereenkomst zal gelden en of deze voor verlenging vatbaar zal zijn.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1954 art. 18.2, 18.3; LW art. 153.1, 153.2.

Periode 1955 - heden.

672 (807)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van het opheffen van een bestaande en in plaats daarvan vestigen van een nieuwe pachtverhouding.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1954 art. 18.2.
Periode 1955 - 1985.
Opmerking Onder de LW is deze goedkeuring niet langer vereist.

673 (823, 834)

Handeling **Het mededelen aan de grondkamer welke pachtverhoudingen gehandhaafd, opgeheven en nieuw gevestigd zijn.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1954 art. 22; LW art. 154.

Periode 1955 - heden.

Opmerking Geschiedt zo spoedig mogelijk na vaststelling van het plan van toedeling.

De betreffende grondkamer ontwerpt de pachtovereenkomsten die uit de door de PC/LC nieuw gevestigde pachtverhoudingen voortvloeien. De grondkamer zendt de ontwerp-overeenkomsten ter ondertekening aan de pachters en de verpachters, die zelf de door hen overeengekomen pachtprijs en eventuele bijzondere bepalingen daarin kunnen opnemen. De grondkamer treedt niet in de beoordeling van de bepalingen in de overeenkomsten, die voortvloeien uit de pachtverhouding zoals deze door het plan van toedeling is komen vast te staan.

Wat betreft de bij de landinrichting gehandhaafde pachtverhoudingen dient de grondkamer de gewijzigde of nieuwe pachtovereenkomsten goed te keuren.

Indien pachter en verpachter geen overeenstemming hebben bereikt over de pachtprijs, maakt de grondkamer een akte op waarbij de pachtverbintenis en de pachtprijs worden vastgesteld en ondertekent zij deze akte.

Deze handeling kan zowel een overeenkomst betreffen die voortvloeit uit een nieuw gevestigde pachtverhouding, als een nieuwe overeenkomst van partijen in een gehandhaafde pachtverhouding. Partijen kunnen tegen de beslissing van de grondkamer in beroep gaan bij de centrale grondkamer. Bij haar beslissing kan de centrale grondkamer de door de betreffende grondkamer vastgestelde pachtverbintenis wijzigen.

12.2.3 Het plan van toedeling (RW 1938: plan van ruilverkaveling)

Het plan van ruilverkaveling volgens de RW 1938 wordt opgemaakt wanneer de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten zijn gesloten (zie H. 11) en het plan van wegen en waterlopen is vastgesteld (zie H. 10). De eerste bepaling staat niet in de wet maar vloeit daar wel uit voort, daar het plan pas mag worden vastgesteld als de rechten en schattingen geheel vaststaan.

Onder de RW 1954 wordt het plan van toedeling opgemaakt zodra de processen-verbaal omtrent de lijst van rechthebbenden en de (eerste) schatting zijn opgemaakt (zie H. 11), de termijn van de pachtregistratie is gesloten (idem) en het plan van wegen en waterlopen is vastgesteld (zie H. 10).

Volgens de LW, die bepaalt een landinrichtingsgebied meer blokken kan omvatten, wordt voor ieder blok afzonderlijk een plan van toedeling gemaakt. Het is ingevolge de LW zelfs toegestaan dat voor een deel van een blok een plan van toedeling wordt gemaakt. De LW stelt dat het plan van toedeling **ter inzage gelegd** wordt gelegd zodra:

1. Het begrenzingsplan voor het blok is vastgesteld (zie H. 10);
2. De lijst van rechthebbenden nog slechts in cassatie kan worden gewijzigd en het register van schattingsuitkomsten is gesloten (zie H. 11);
3. De termijn van de pachtregistratie is gesloten (idem);
4. De wenszittingen omtrent de toedeling zijn gehouden (zie onder).

Zie voor de elementen van het plan van toedeling het hierboven opgenomen overzicht. Wat betreft de pachters houdt de RW 1938 (evenals de HWW 1947) wel rekening met pachters, maar hebben deze nog geen evenredige rechten bij de toedeling in kavels. In de praktijk wordt wel zoveel mogelijk getracht de pachters mee te laten delen in de voordelen van de herverkaveling en hun gronden van dezelfde omvang en kwaliteit toe te delen, alsmede een pacht van dezelfde aard (veilig/onveilig). Dit betekent dat een PC per geval (dus per pachtovereenkomst) zal trachten overeenstemming te bereiken met de betreffende pachter en verpachter inzake de gewenste toedeling. Zo wordt in voorkomende gevallen als sub-commissie van een PC een Pachtcommissie ingesteld, die in het kader van het plan van ruilverkaveling een "Pachtplan" opstelt (zo reeds bij de ruilverkaveling Oldemarkt, c 1950). Een plan van ruilverkaveling gaat dus veelal gepaard met pachtruil.

Onder de LW kan een verkorte procedure worden gevoerd, waarbij de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten van een blok gelijktijdig met het plan van toedeling worden opgemaakt en ter inzage worden gelegd (zie voor de handelingen waarmee deze verkorte procedure wordt ingeluid H. 11).

Reeds onder de RW 1954 was het mogelijk een andere verkorte procedure te volgen, namelijk waarbij het plan van toedeling gelijktijdig met de lijst van geldelijke regelingen (zie H. 13) worden opgemaakt en beide stukken vervolgens gelijktijdig ter inzage worden gelegd. Deze mogelijkheid bestaat ook in de LW. Het is dus mogelijk dat bij een project volgens de LW een procedure wordt gevolgd, waarbij de lijst van rechthebbenden, het register van schattingsuitkomsten, het plan van toedeling en de lijst van geldelijke regelingen in een keer ter inzage worden gelegd.

674 (824, 835)

Handeling **Het voorstellen aan de Centrale Commissie dat het plan van toedeling en de lijst van geldelijke regelingen van een blok gelijktijdig zullen worden opgemaakt en vervolgens gelijktijdig ter inzage zullen worden gelegd.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985 Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1954 art. 114.1; LW art. 219.1.

Periode 1955 - heden.

675 (808)

Handeling	Het bepalen dat het plan van toedeling en de lijst van geldelijke regelingen voor een blok gelijktijdig zullen worden opgemaakt en vervolgens gelijktijdig ter inzage zullen worden gelegd.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	RW 1954 art. 114.1; LW art. 219.1.
Periode	1955 - heden.

De formele procedure met betrekking tot de totstandkoming van het plan van toedeling begint met het opstellen door een PC/LC, op basis van de algemene voorschriften dienaangaande van de Centrale Commissie (zie H. 2), van een voorstel voor richtlijnen voor het plan van toedeling. De Centrale Commissie stelt, uitgaande van het voorstel van de LC, de richtlijnen voor het plan van toedeling vast. Vervolgens worden door de PC/LC een of meer wenszittingen in de streek gehouden, waar belanghebbenden hun wensen ten aanzien van de kavelindeling en de kaveltoedeling kenbaar kunnen maken. De PC/LC stelt plaats en tijd vast van de te houden zittingen, roept de belanghebbenden op en bespreekt met hen de gewenste indeling en toedeling. De landmeter/ingenieur KADOR inventariseert de op deze wenszittingen naar voren gebrachte wensen in een 'wensregister'. Als de landmeter/ingenieur KADOR de wensen heeft samengevat, kunnen de richtlijnen worden herzien. Deze herzieningen behoeven eveneens de goedkeuring van de CCC.

Wanneer de wensen zijn uitgebracht, wordt op basis van de goedgekeurde (herziene) richtlijnen een plan van toedeling voor het blok opgesteld. Een eerste ontwerp hiervan wordt gemaakt door de landmeter/ingenieur KADOR. Als deze hieromtrent overeenstemming heeft bereikt met de overige ambtelijke begeleiders van de landinrichting (districtsingenieur CD/LD, consulent SBB/BLB), wordt het ontwerp ter verdere behandeling aangeboden aan de PC/LC, de formele opsteller van het plan. Het ontwerp kan nader aangepast worden naar aanleiding van een of meer zittingen in de streek, waarop het ontwerp aan belanghebbenden wordt voorgelegd. Het plan van toedeling zoals dit door de PC/LC is opgesteld, c.q. geaccepteerd, behoeft tenslotte de goedkeuring van de Centrale Commissie. Is deze verkregen, dan volgt een terinzagelegging van het plan in de streek.

Wat betreft de formele status van het plan van toedeling zoals dit ter inzage wordt gelegd is er een klein verschil tussen enerzijds de RW 1938 en RW 1954 en anderzijds de LW. In het laatste geval is er sprake van een ontwerp, dat pas later wordt vastgesteld: hetzij door de LC als er geen (tijdige) bezwaren zijn ingediend, hetzij door de rechtbank, nadat over alle bezwaren is beslist. Onder de Ruilverkavelingswetten is de status van het ter inzage gelegde plan hoger.

676	(825, 836)
Handeling	Het opstellen of herzien van richtlijnen voor het plan van toedeling van een blok.
Actor	Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag	Reg. CCC 25-11-1955, art. 26.1, 27.2; Reg. LV 30-10-1985, Stert. 217, art. 47.1-2.
Periode	1955 - heden.

677 (826, 837)

Handeling **Het voorbereiden en houden van zittingen, waarop eigenaren en gebruikers hun wensen ten aanzien van de kavelindeling en -toedeling, dan wel hun mening over het ontwerp van een plan van toedeling kenbaar kunnen maken.**
Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag Reg. CCC 25-11-1955, art. 27.1, 27.4; LW art. 198.
Periode voor 1955 - heden.

678 (809)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren, resp. vaststellen van de opgestelde (herziene) richtlijnen voor het plan van toedeling van een blok.**

Actor Centrale Commissie.
Grondslag Reg. CCC 25-11-1955, art. 27.2; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 47.1.
Periode 1955 - heden.

679 (827, 838)

Handeling **Het ontwerpen en aanpassen van het plan van toedeling voor een blok.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag RW 1938 art. 70; RW 1954 art. 81; LW art. 196.1.
Periode (1938) - heden.

680 (810)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van het plan van toedeling voor een blok, zoals dat ter inzage zal worden gelegd.**

Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1938 art. 73.1; RW 1954 art. 84.1; LW art. 199.2.
Periode (1938) - heden.

12.2.4 Bezwarenbehandeling toedeling

De gang van zaken met betrekking tot de behandeling van de bezwaren tegen een plan van toedeling is in opzet gelijk aan de bezwarenprocedure omtrent rechten en schattingsuitkomsten (zie H. 11).

Voor de rol van de PC/LC in de gehele procedure van de bezwarenbehandeling gelden wederom algemene voorschriften van de Centrale Commissie (zie H. 2). De bezwarenbehandeling wordt ingeluid met een terinzagelegging van het plan van toedeling. Bij een ruilverkaveling volgens de RW 1938 of de RW 1954 worden tevens de grenzen van de kavels in het terrein uitgezet. Voorafgaand hieraan dient het plan door de Centrale Commissie te zijn goedgekeurd (zie boven). Is die goedkeuring verkregen, dan stelt de PC/LC plaats en tijd van de terinzagelegging vast, waarmee ook de termijn wordt gesteld voor de indiening van bezwaren. Vervolgens geeft de commissie zowel openbaar als bij aangetekende brief aan belanghebbenden kennis van de terinzagelegging. Tenslotte stelt de commissie tegen betaling de terinzage liggende lijst van rechthebbenden of een uittreksel daarvan verkrijgbaar.

681	(828, 839)
Handeling	Het voorbereiden en uitvoeren van de terinzagelegging van het plan van toedeling voor een blok.
Actor	Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag	RW 1938 art. 73; RW 1954 art. 84; LW art. 199.
Periode	(1938) - heden.
Opmerking	Geschiedt onder de RW 1954 en de LW eventueel gecombineerd met de terinzagelegging van de lijst van geldelijke regelingen.

Bij een gecombineerde terinzagelegging worden eerst de bezwaren tegen het plan van toedeling en vervolgens die tegen de lijst van geldelijke regelingen behandeld. Indien de behandeling van een bezwaar tegen het plan van toedeling wijziging van de terinzagegelegde lijst van geldelijke regelingen nodig maakt, kan daartegen weer bezwaar worden gemaakt door betrokken belanghebbenden. Dergelijke secundaire bezwaren worden tezamen met de eerder tegen de lijst ingediende bezwaren behandeld. Hieronder volgt alleen de bezwarenbehandeling met betrekking tot het plan van toedeling. De kaveluitzetting vond voorheen door het desbetreffende kadastrale ruilverkavelingsbureau plaats. Sinds de jaren 1960 worden de werkzaamheden door KADOR uitbesteed aan particuliere bedrijven.

Indien tegen het plan van toedeling binnen de vastgestelde termijn geen schriftelijke bezwaren zijn ingediend, staat het plan vast. Onder de LW maakt de LC hiervan proces-verbaal op. Zijn er wel tijdig schriftelijke bezwaren binnengekomen, dan is de PC/LC belast met het in eerste aanleg behandelen daarvan. De PC/LC tracht met de indieners overeenstemming te bereiken en maakt van het verhandelde proces-verbaal op. In de LW is uitdrukkelijk vermeld dat de LC omtrent elk bezwaar een proces-verbaal opmaakt, ook inzake een bezwaar dat niet tijdig schriftelijk is ingekomen en dat de commissie dus niet behandelt.

In het kader van de bezwarenbehandeling kan de PC/LC het plan wijzigen. Dergelijke (kleine) wijzigingen, die dus in overeenstemming met betrokkenen worden aangebracht, hoeven niet meer door de Centrale Commissie te worden goedgekeurd. Een LC is volgens de LW verplicht in elk proces-verbaal van een (geslaagde) bezwarenbehandeling te vermelden tot welke wijzigingen in het plan de afhandeling geleid heeft.

Een terinzagegelegd plan van toedeling kan onder de LW worden gewijzigd als de afhandeling van een bezwaar tegen de lijst van rechthebbenden of het register van schattingsuitkomsten (zie H. 11) dit nodig maakt, hetgeen zich alleen voordoet indien bij een landinrichting de beide laatstgenoemde stukken gelijktijdig met het plan van toedeling terinzage zijn gelegd. Pas wanneer de lijst of het register vaststaan, brengt de LC deze wijziging in het plan aan. De betrokken belanghebbenden kunnen tegen de wijziging weer bezwaar aantekenen. Een dergelijk secundair bezwaar wordt tezamen met de eerdere bezwaren tegen het plan van toedeling behandeld.

In de LW is nog bepaald dat wanneer een LC tot overeenstemming is gekomen omtrent alle bezwaren, het plan van toedeling alsnog komt vast te staan, waarvan de commissie dan weer proces-verbaal opmaakt. De RW 1938 en RW 1954 gaan aan een dergelijke formele bekrachtiging voorbij.

Van alle bezwaarschriften en van het proces-verbaal, resp. (onder de LW) de processen-verbaal, worden afschriften gezonden aan de Centrale Commissie en de rechter-commissaris (R-C).

682 (829, 840)

Handeling **Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen het plan van toedeling van een blok, alsmede het effectueren van de uitkomst van een bezwarenbehandeling door wijziging van het plan, dan wel vaststelling daarvan indien omtrent alle bezwaren overeenstemming is bereikt.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1938 art. 74-75; RW 1954 art. 85-86; LW art. 200-201, 202 sub a, jo. 172-174, 206.1.

Periode (1938) - heden.

Opmerking Effectuering bezwarenbehandeling in plan van toedeling kan ingevolge LW art. 206 ook betrekking hebben op bezwaar tegen lijst van rechthebbenden of register van schattingsuitkomsten (zie tekst boven).

De R-C behandelt alle bezwaren waarover de PC/LC niet tot overeenstemming met de indieners is gekomen; onder de LW ook de bezwaren die niet tijdig schriftelijk zijn ingekomen. De rol van de R-C is in hoofdzaak een bemiddelende; hij tracht evenals de PC/LC overeenstemming te bereiken. Wat betreft de kavelindeling evenwel gaat zijn rol onder de RW 1938 en de RW 1954 verder: hij stelt deze in het kader van de behandeling voorgoed vast. De R-C ontvangt de betreffende stukken van de PC/LC, stelt tijd en plaats vast voor de behandeling en doet hiervan mededeling aan de betreffende PC/LC en aan de Centrale Commissie. Deze instanties zijn ook aanwezig, dan wel vertegenwoordigd bij de behandeling, evenals de aan de PC/LC toegevoegde landmeter/ingenieur KADOR of diens plaatsvervanger. Voorts roept de R-C op om aanwezig te zijn hen met wie geen overeenstemming is verkregen; volgens de LW tevens hen die hun bezwaar niet tijdig schriftelijk hebben ingediend. Ook de (overige) betrokken belanghebbenden worden opgeroepen.

Van het verhandelde tijdens de behandeling maakt de R-C proces-verbaal op. Voor zover de behandeling tot overeenstemming heeft geleid, wijzigt de R-C zo nodig het plan van toedeling. Partijen tussen wie geen overeenstemming is verkregen, verwijst de R-C naar een door hem bepaalde zitting van de rechtbank. Rechtbank en Centrale Commissie krijgen van de R-C een afschrift van de processen-verbaal.

683 (880)

Handeling **Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen het plan van toedeling van een blok, alsmede het effectueren van de uitkomst van een bezwarenbehandeling door wijziging van het plan, dan wel vaststelling van de kavelindeling.**

Actor Rechter-Commissaris.

Grondslag RW 1938 art. 76-78; RW 1954 art. 87-89; LW art. 202b-d, jo. 175-178.

Periode (1938) - heden.

De rechtbank behandelt de geschillen over het plan van toedeling waarin door de R-C geen overeenstemming is bereikt. Deze worden behandeld voor alle andere zaken, met uitzondering van die betreffende onteigening. In de geschillen treedt de PC/LC als partij op. Op de zittingen verschijnen naast

leden of vertegenwoordigers van de PC/LC ook vertegenwoordigers van de Centrale Commissie, alsmede (een plaatsvervanger van) de aan de PC/LC toegevoegde landmeter/ingenieur van het KADOR. De rechtbank wijzigt zo nodig het plan van toedeling overeenkomstig haar uitspraak. Onder de RW 1938 en de RW 1954 moet hierbij de door de R-C vastgestelde kavelindeling ongewijzigd blijven.

Tegen een uitspraak van de rechtbank kunnen partijen niet in beroep gaan. Slechts kan de procureur-generaal bij de Hoge Raad zich voorzien in cassatie in het belang der wet. De rechtbank stelt het plan van toedeling vast overeenkomstig haar uitspraken, resp. de arresten van de Hoge Raad. Indien een arrest van de Hoge Raad inzake een bezwaar tegen de lijst van rechthebbenden of de pachtersregistratie (zie H. 11) invloed heeft op het plan van toedeling, wijzigt de rechtbank het plan van toedeling ook overeenkomstig een dergelijk arrest. Als in alle gevallen over het plan van toedeling is beslist, geeft de R-C hiervan kennis aan de Centrale Commissie en aan de LC. Hij zendt een afschrift van het definitieve plan aan de PC/LC en het betreffende kantoor van het KADOR. De kosten van een geding over het plan van toedeling komen, als een belanghebbende in het gelijk is gesteld, ten laste van de gezamenlijke belanghebbenden.

- 684 (830, 841)
Handeling **Het optreden als partij bij de behandeling voor de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen het plan van toedeling van een blok.**
Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag RW 1938 art. 77-81; RW 1954 art. 87-92; LW art. 202b-f, jo. art. 175-176, 178-179, 185-186.
Periode (1938) - heden.
- 685 (811)
Handeling **Het optreden als deskundige bij de behandeling door de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen het plan van toedeling van een blok.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1938 art. 77-81; RW 1954 art. 87-92; LW art. 202b-f, jo. art. 175-176, 178-179, 185-186.
- 686 (812)
Handeling **Het effectueren dat degene wie krachtens het plan van toedeling van een blok een perceel in eigendom en gebruik toekomt bij voorraad daarvan in het bezit wordt gesteld.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RW 1938 art. 83.2; RW 1954 art. 94; LW art. 204.
Periode (1938) - heden.
- 687 (881)

Handeling	Het opmaken van een bevelschrift om degene wie krachtens een plan van toedeling van een blok een perceel in eigendom en gebruik toekomt daarvan bij voorraad in het bezit te stellen.
Actor	Rechter-commissaris.
Grondslag	RW 1938 art. 83.2; RW 1954 art. 94; LW art. 204.
Periode	(1938) - heden.

12.2.5 De akte van toedeling (RW 1938: akte van ruilverkaveling)

Ten einde de daarin omschreven nieuwe toestand te formaliseren, dient het plan van toedeling, wanneer dit eenmaal vaststaat, te worden opgenomen in een (notariële) akte van toedeling. In de RW 1938 wordt gesproken van een akte van ruilverkaveling, analoog aan de term plan van ruilverkaveling.

Bij een ruilverkaveling volgens de RW 1938 wordt de akte pas opgemaakt wanneer het register van schattingsuitkomsten (zie H. 11) is gesloten. Onder de RW 1954, waarbij de lijst van geldelijke regelingen geen deel meer uitmaakt van het plan van toedeling, kan de akte al worden opgemaakt wanneer de lijst van rechthebbenden (zie H. 11) is gesloten. Hiermee werd de speciale wet voor Walcheren 1947 nagevolgd. Bij een landinrichting volgens de LW geldt nog dat GS eerst dienen te hebben besloten omtrent de toewijzing van eigendom, beheer en onderhoud van onroerende goederen van algemeen nut (zie H. 10).

De inhoud van de akte komt overeen met het plan van toedeling (zie boven) volgens de vigerende wet. Voorts bevat de akte een kaart van het blok, met aanwijzing van de kavels en de wegen en waterlopen; onder de LW ook van de (overige) gronden die zijn toegewezen voor doeleinden van openbaar nut. Voorts worden onder de RW 1938, zoals gewijzigd 1941 en onder de RW 1954 in de akte opgenomen de regeling of opheffing van de zakelijke rechten en van de lasten. Volgens de RW 1938 worden ook de regeling of opheffing van het recht van huur en het recht van pacht opgenomen. Onder de LW zijn deze regelingen niet in de akte opgenomen. Wel dienen de besluiten van GS en (na beroep) van de Kroon inzake de toewijzing van de eigendom van onroerende goederen van openbaar nut, voor zover deze binnen het blok zijn gelegen.

Ter voorbereiding van de totstandkoming van de akte verkrijgt de PC/LC alle stukken van de R-C m.b.t. de landinrichting. Dan wijst de commissie een notaris aan en verstrekt deze de benodigde gegevens. De akte wordt bij de notaris ondertekend door de voorzitter en secretaris van de PC/LC en door de betrokken R-C. Het verlijden van de akte is meestal omgeven met enig ceremonieel. De inhoud van de akte wordt door KADOR overgeschreven, resp. ingeschreven in de openbare registers. Daarmee worden de in de akte omschreven rechten ook verkregen. De R-C kan op verzoek van de Centrale Commissie de inbezitneming met de sterke arm effectueren.

688 (831, 842)

Handeling	Het voorbereiden van en medewerken aan de totstandkoming en effectuering van de akte van toedeling voor een blok.
-----------	--

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag RW 1938 art. 84; RW 1954 art. 95-96; LW art. 207-208.
Periode (1938) - heden.

689 (882)
Handeling **Het medewerken aan de voorbereiding, totstandkoming en effectuering van de akte van toedeling voor een blok.**

Actor Rechter-commissaris.
Grondslag RW 1938 art. 84, 86; RW 1954 art. 95-96, 100; LW art. 207-209.
Periode (1938) - heden.

12.3 ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN

12.3.1 Algemeen

690 (876)
Handeling **Het opzetten en bijhouden van, alsmede het opmaken van stukken uit een 'kadastrale boekhouding' voor de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, houdende registratie van de rechten en de waarden ten aanzien van de onroerende goederen toe te delen in het/een blok.**
Actor KADOR.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode 1947 - ca 1967.

12.3.2 Regeling van de toedeling

Van evenredige toedeling kan worden afgeweken indien zij de totstandkoming van een behoorlijke herverkaveling in de weg zou staan. Deze afwijking mag zonder toestemming van betrokkenen (eigenaar of hij die een recht van hypotheek of grondrente heeft) niet meer bedragen dan 5% van de waarde. Het verschil in waarde wordt in de lijst van geldelijke regelingen verrekend. Uit 'overgeschoten grond' kunnen evenals bij een ruilverkaveling (RW 1938) overheidskavels worden gevormd.

691 (843)
Handeling **Het overeenkomen met (een orgaan van) de Staat, dat hem een of meer kavels in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland zullen worden toebedeeld.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947, art. 8; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

De zakelijke rechten, het recht van huur en van pacht en de lasten worden geregeld of opgeheven onder regeling van de geldelijke gevolgen daarvan; tiend- en jachtrenten worden afgekocht. Bij de Zeeuwse herverkavelingen zijn alle regelingen en opheffingen opgenomen in het plan van toedeling, de geldelijke gevolgen zijn vermeld in de lijst der geldelijke regelingen. Wat betreft de bij de herverkaveling gehandhaafde pachtverhoudingen stelt de wet niet dat de grondkamer gewijzigde of nieuwe pachtvereenkomsten goed moet keuren.

In de Zeeuwse herverkavelingswetten komt voor het eerst de bepaling voor dat niet alleen een bestaande pachtverhouding kan worden opgeheven, maar ook een nieuwe kan worden gevestigd, in die zin dat aan een verpachter een nieuwe pachter wordt toegewezen (dwangpacht). Die bepaling is in de RW 1954 en de daarop volgende wetten (RWMD, HWOOG, LW) overgenomen. De vestiging van een nieuwe pachtverhouding geschiedt door de HCW/HCZ. Anders dan onder de RW 1954 behoeft de vestiging niet de goedkeuring van de Centrale Commissie. De autonomie van de Herverkavelingscommissie blijkt voorts uit het feit dat met de grondkamer alleen overleg behoeft te worden gevoerd over de pachtvoorwaarden. Indien de eigenaar t.g.v. de vestiging van een pachtverhouding door de commissie schade leidt, wordt deze hem door het Rijk vergoed (HWW 1947, art. 14.3).

692 (844)
Handeling **Het opheffen van een bestaande en in plaats daarvan vestigen van een nieuwe pachtverhouding in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, alsmede het zo nodig treffen van een schaderegeling voor de betreffende eigenaar.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947 art. 14.1, 14.3; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.
Opmerking Bij de opheffing en de vestiging van een recht van pacht wordt een 'pachtbeschikking' opgemaakt (Jaarverslagen HCW/HCZ).

693 (845)
Handeling **Het mededelen aan de grondkamer welke pachtverhoudingen in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland gehandhaafd, opgeheven en nieuw gevestigd zijn.**
Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.
Periode 1947 - ca 1967.
Opmerking Geschiedt als plan van toedeling is vast komen te staan.

12.3.3 Het plan van toedeling

Het plan van toedeling voor het herverkavelingsblok Walcheren, resp. voor een Zeeuws herverkavelingsblok wordt opgemaakt zodra het plan van wegen en waterlopen is vastgesteld (zie H. 10); de processen-verbaal omtrent de lijst van rechthebbenden en de (eerste) schatting zijn opgemaakt en de

schattingssuitkomsten althans voorlopig zijn vastgesteld (zie H. 11) en de aantekeningen omtrent de toepassing van dwangpacht vaststaan (idem).

Zie voor de elementen van het plan van toedeling het overzicht aan het begin van dit hoofdstuk.

Bij het opmaken van het plan van toedeling is de Centrale Commissie niet betrokken, evenmin als bij de bezwarenbehandeling en de effectuering.

694 (846)

Handeling **Het opstellen of herzien van de richtlijnen voor het plan van toedeling voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren; resp. Zeeland.

Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.

Periode 1947 - c 1967.

695 (847)

Handeling **Het voorbereiden en houden van zittingen, waarop eigenaren en gebruikers hun wensen ten aanzien van de kavelindeling en kaveldoedeling, dan wel hun mening over het ontwerp van een plan van toedeling voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland kenbaar kunnen maken.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren; resp. Zeeland.

Bron Jaarverslagen HCW/HCZ.

Periode 1947 - c 1967.

696 (848)

Handeling **Het ontwerpen en aanpassen van het plan van toedeling voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren; resp. Zeeland.

Bron HWW 1947 art. 64 e.v.; HWZ art. 1.

Periode 1947 - c 1967.

12.3.4 Bezwarenbehandeling toedeling

Evenals onder de algemene wetten wordt een bezwaar tegen het plan van toedeling in eerste aanleg behandeld door de uitvoerende commissie, i.c. de Herverkavelingscommissie. Een bijzonderheid evenwel is dat, ter bespoediging van de vaststelling van het plan, de dan nog resterende zaken geheel en al worden afgehandeld door een speciale Raad van Beroep (zie voor de instelling daarvan H. 4). De Centrale Commissie speelt ook bij de bezwarenbehandeling geen rol.

Indien tegen het plan van toedeling geen bezwaren zijn ingediend, staat het plan vast. Daarvan maakt de Herverkavelingscommissie proces-verbaal op. Wanneer bezwaren zijn ingediend, tracht de Herverkavelingscommissie overeenstemming te bereiken. Voor zover overeenstemming wordt verkregen, komt het plan van toedeling alsnog vast te staan. Ook hiervan wordt door de HCW/HCZ proces-verbaal

opgemaakt. De overgebleven bezwaren worden door de Raad van Beroep behandeld, die het plan van toedeling vaststelt. Hiervan maakt de raad proces-verbaal op.

Wanneer tengevolge van de behandeling van bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden (zie H. 11) door de rechter wijzigingen in die lijst worden aangebracht, brengt de Raad van beroep eveneens de daardoor noodzakelijk geworden wijzigingen in het plan van toedeling aan.

697 (849)

Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van de terinzagelegging van het ontworpen plan van toedeling voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 67; HWZ art. 1.

Periode (1938) - heden.

698 (850)

Handeling **Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen het plan van toedeling voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, alsmede het effectueren van de uitkomst van de behandeling door wijziging van het plan.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 68-69; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

699 (854)

Handeling **Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen het plan van toedeling voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, alsmede het effectueren van de uitkomst van een bezwarenbehandeling door wijziging van het plan.**

Actor Raad van Beroep herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 70-72; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

Opmerking Effectuering kan ook zijn het zo nodig wijzigen van het plan van toedeling als gevolg van de uitkomst van de behandeling in derde instantie, als geding voor de rechtbank, van een bezwaar tegen de lijst van rechthebbenden (art. 72).

700 (851)

Handeling **Het optreden als partij bij de behandeling door de Raad van Beroep voor de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland van de bezwaren tegen het plan van toedeling voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 70-71; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

701 (852)

Handeling **Het effectueren dat degene wie krachtens het plan van toedeling voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland een perceel in eigendom en gebruik toekomt bij voorraad daarvan in het bezit wordt gesteld.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 74; HWZ art. 1.

Periode (1938) - heden.

702 (883)

Handeling **Het opmaken van een bevelschrift om degene wie krachtens een plan van toedeling voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland een perceel in eigendom en gebruik toekomt daarvan bij voorraad in het bezit te stellen.**

Actor Rechter-commissaris.

Grondslag HWW 1947 art. 74; HWZ art. 1.

Periode (1938) - heden.

12.3.5 De akte van toedeling

De akte van toedeling voor het herverkavelingsblok Walcheren of voor een Zeeuws herverkavelingsblok wordt opgemaakt zodra het plan van toedeling vaststaat (zie boven) en de lijst van rechthebbenden door de rechtbank is gesloten (zie H. 11). De HWW 1947 kent als nieuwigheid ten opzichte van de RW 1938 een lijst van geldelijke regelingen, overgenomen in de latere wetten (zie H. 13). Het proceduremoment voor het opmaken van de akte is dan ook gelijk aan dat in de (latere) RW 1954.

De akte bevat evenals bij een ruilverkaveling onder de gewijzigde RW 1938 een kaart van het blok met aanwijzing van de kavels en van de wegen, waterlopen en kaden met de daartoe behorende kunstwerken.

Voorts bevat de akte ook de regeling van de zakelijke rechten, van het recht van huur en van pacht, en van de lasten, alsmede de vestiging van pacht.

De procedure voor de totstandkoming is conform de ruilverkavelingswetten.

De akte wordt overgeschreven in de openbare registers door de bewaarder KADOR, waarmee de rechthebbenden hun titels verwerven. De R-C kan de inbezitneming op verzoek met de sterke arm effectueren.

703 (853)

Handeling **Het voorbereiden van en het medewerken aan de totstandkoming en de effectuering van de akte van toedeling voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 75; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

704 (884)

Handeling **Het medewerken aan de voorbereiding, totstandkoming en effectuering van de akte van toedeling voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Rechter-commissaris.
Grondslag HWW 1947 art. 75, 77; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

12.4 RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND

12.4.1 Algemeen

705 (877)
Handeling **Het opzetten en bijhouden van, alsmede het opmaken van stukken uit een 'kadastrale boekhouding' voor de reconstructie Midden-Delfland, houdende registratie van de rechten en de waarden ten aanzien van de onroerende goederen toe te delen in het reconstructiegebied.**
Actor KADOR.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode 1979 - heden.

12.4.2 Regeling van de toedeling

Van een evenredige toedeling van eigenaren en pachters mag worden afgeweken als zij de totstandkoming van een behoorlijke reconstructie in de weg zou staan. De afwijking mag zonder toestemming van betrokkene weer niet groter zijn dan 5%. Het verschil tussen de waarde der van de eigenaar of pachter in Midden-Delfland gelegen onroerende goederen en de waarde van de hem toegedeelde goederen, zoals deze volgens de schatting ex RWMD art. 92 is vastgesteld, wordt in geld verrekend. Op verzoek van betrokkene vindt verrekening plaats op grondslag van de waardeverandering t.g.v. de uitvoering van werken, voor zover het belang van de reconstructie zich hiertegen niet verzet.

Ook in Midden-Delfland worden de zakelijke rechten, de rechten van huur en de lasten welke op de onroerende goederen rusten, geregeld of opgeheven onder regeling van de geldelijke gevolgen daarvan (RWMD art. 30.1). Wat betreft de pacht kan de RCMD een bestaande pachtverhouding handhaven of opheffen, dan wel een nieuwe pachtverhouding vestigen. Voorts kunnen in het belang der reconstructie zakelijke rechten worden gevestigd (RWMD art. 30.2). Alle regelingen met betrekking tot de rechten komen in het plan van toedeling te staan.

706 (855)
Handeling **Het opheffen van een bestaande en in plaats daarvan vestigen van een nieuwe pachtverhouding in het reconstructiegebied Midden-Delfland, onder vaststelling tot wanneer de daaruit voortvloeiende pachtovereenkomst zal gelden en of deze voor verlenging vatbaar zal zijn.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 20.2, 20.3.
Periode 1979 - heden.

707 (856)

Handeling **Het mededelen aan de grondkamer welke pachtverhoudingen in het reconstructiegebied Midden-Delfland gehandhaafd, opgeheven en nieuw gevestigd zijn.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 24.

Periode 1979 - heden.

Opmerking Geschiedt binnen 14 dagen nadat plan van toedeling is vast komen te staan.

Evenals onder de RW 1954 ontwerpt de grondkamer de pachtovereenkomsten die uit de door de RCMD nieuw gevestigde verhoudingen voortvloeien. De grondkamer zendt de overeenkomsten ter ondertekening aan de pachters en de verpachters, die zelf de door hen overeengekomen pachtprijs en eventuele bijzondere bepalingen daarin kunnen opnemen. De grondkamer treedt niet in de beoordeling van de bepalingen in de overeenkomsten, die voortvloeien uit de pachtverhouding zoals deze door het plan van toedeling is komen vast te staan. Wat betreft de bij de landinrichting gehandhaafde pachtverhoudingen dient de grondkamer de gewijzigde of nieuwe pachtovereenkomsten goed te keuren.

Indien pachter en verpachter geen overeenstemming hebben bereikt over de pachtprijs, maakt de grondkamer een akte op waarbij de pachtverbintenis en de pachtprijs worden vastgesteld en ondertekent zij deze akte. Deze handeling kan zowel een overeenkomst betreffen die voortvloeit uit een nieuw gevestigde pachtverhouding, als een nieuwe overeenkomst van partijen in een gehandhaafde pachtverhouding. Partijen kunnen tegen de beslissing van de grondkamer in beroep gaan bij de centrale grondkamer. Bij haar beslissing kan de centrale grondkamer de door de betreffende grondkamer vastgestelde pachtverbintenis wijzigen.

12.4.3 Het plan van toedeling

Het plan van toedeling voor Midden-Delfland wordt opgemaakt zodra het plan van wegen en waterlopen en het landschapsplan zijn vastgesteld (zie H. 10); de processen-verbaal omtrent de lijst van rechthebbenden en de (eerste) schatting zijn opgemaakt (zie H. 11) en de termijn van de pachtregistratie is gesloten (idem). Zie voor de elementen van het plan van toedeling het overzicht aan het begin van dit hoofdstuk.

De RCMD stelt richtlijnen op voor het plan van toedeling. De richtlijnen behoeven de goedkeuring van de Centrale Commissie. Herziening vindt eventueel plaats op basis van de door de ingenieur KADOR samengevatte wensen, geïnventariseerd op wenszittingen in het gebied. Ook de herziene richtlijnen dienen door de Centrale Commissie te worden goedgekeurd. Vervolgens maakt de RCMD het plan op en past zij dit zo nodig aan.

Het plan van toedeling en de lijst van geldelijke regelingen worden na elkaar opgemaakt en ter inzage gelegd.

- 708 (857)
Handeling **Het opstellen en herzien van de richtlijnen voor het plan van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 39, 40.1.
Periode 1979 - heden.
- 709 (858)
Handeling **Het voorbereiden en houden van zittingen, waarop eigenaren en gebruikers hun wensen ten aanzien van de kavelindeling en kaveltoedeling, dan wel hun mening over het ontwerp van het plan van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland kenbaar kunnen maken.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 76.2; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 40.3.
Periode 1979 - heden.
- 710 (813)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de opgestelde (herziene) richtlijnen voor het plan van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 39, 40.1.
Periode 1979 - heden.
- 711 (859)
Handeling **Het ontwerpen en aanpassen van het plan van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 76, 77; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 40.
Periode 1979 - heden.
Opmerking Het ontwerp wordt opgesteld door de ingenieur KADOR, in overeenstemming met de vaste leden Bureau van Uitvoering.
- 712 (814)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van het ontworpen plan van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RWMD art. 79.1; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 40.
Periode 1979 - heden.
Opmerking Geschiedt voor het plan van toedeling ter inzage wordt gelegd.

12.4.4 Bezwarenbehandeling plan van toedeling

De bezwarenprocedure voor het plan van toedeling is vrijwel geheel ontleend aan de RW 1954.

713	(860)
Handeling	Het voorbereiden en uitvoeren van de terinzagelegging van het ontworpen plan van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	RWMD art. 79.
Periode	1979 - heden.
Opmerking	Geschiedt zodra goedkeuring door de CCC/CLC omtrent het plan van toedeling is verkregen.

Indien tegen het plan van toedeling geen bezwaren zijn ingediend, staat dit vast. Daarvan maakt de RCMD proces-verbaal op. Indien wel bezwaren zijn ingediend tracht de RCMD overeenstemming te bereiken. Voor zover overeenstemming wordt verkregen staat het plan van toedeling vast en wordt hiervan door de RCMD wederom proces-verbaal opgemaakt.

714	(861)
Handeling	Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen het plan van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland, alsmede het effectueren van de behandeling door wijziging van het plan.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	RWMD art. 79 - 80.
Periode	1979 - heden.

De R-C behandelt alle bezwaren waarover de RCMD niet tot overeenstemming met de indieners is gekomen en de bezwaren waarvan de commissie meent dat zij niet tijdig zijn ingekomen. De rol van de R-C is uitsluitend bemiddelend: hij tracht evenals de RCMD overeenstemming te bereiken; niet overgenomen uit de RW 1954 is de bepaling dat de R-C de kavelindeling vaststelt. Voor zover geschillen blijven bestaan, verwijst de R-C de zaak naar een door hem te bepalen zitting van de rechtbank.

715	(885)
Handeling	Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen het plan van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland, alsmede het effectueren van de uitkomst der behandeling door wijziging van het plan.
Actor	Rechter-Commissaris.
Grondslag	RWMD art. 82-84.
Periode	1979 - heden.

De rechtbank behandelt de geschillen over het plan van toedeling waarin door de R-C geen overeenstemming is bereikt. Deze worden behandeld voor alle andere zaken, met uitzondering van die

betreffende onteigening. In de geschillen treedt de RCMD als partij en de Centrale Commissie als deskundige op. De rechtbank wijzigt zo nodig het plan van toedeling overeenkomstig haar uitspraak. Tegen een uitspraak van de rechtbank kunnen partijen niet in beroep gaan. Slechts kan de procureur-generaal bij de Hoge Raad zich voorzien in cassatie in het belang der wet. De rechtbank stelt het plan van toedeling vast overeenkomstig haar uitspraken, resp. de arresten van de Hoge Raad. Wanneer ten gevolge van de behandeling van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden of tegen de pachtregistratie (zie H. 11) door de rechter daarin wijzigingen worden aangebracht, brengt de rechter de daardoor noodzakelijk geworden wijzigingen in het plan van toedeling aan.

716	(862)
Handeling	Het optreden als partij bij de behandeling door de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen het plan van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.
Actor	Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag	RWMD art. 82-86.
Periode	1979 - heden.
717	(815)
Handeling	Het optreden als deskundige bij de behandeling door de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen het plan van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	RWMD art. 82-86.
Periode	1979 - heden.
718	(816)
Handeling	Het effectueren dat degene wie krachtens het plan van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland een perceel in eigendom en gebruik toekomt bij voorraad daarvan in het bezit wordt gesteld.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	RWMD art. 88.
Periode	1979 - heden.
719	(886)
Handeling	Het opmaken van een bevelschrift om degene wie krachtens het plan van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland een perceel in eigendom en gebruik toekomt daarvan bij voorraad in het bezit te stellen.
Actor	Rechter-commissaris.
Grondslag	RWMD art. 88.
Periode	1979 - heden.

12.4.5 De akte van toedeling

De akte van toedeling voor het reconstructiegebied wordt net als onder de RW 1954 opgemaakt zodra het plan van toedeling vaststaat en de lijst van rechthebbenden door de rechtbank is gesloten.

Naast de kaart van het blok met aanwijzing van de kavels en van de wegen, waterlopen en kaden met de daartoe behorende kunstwerken, bevat de akte tevens de regeling, opheffing of vestiging van de zakelijke rechten en van de lasten.

720 (863)
Handeling **Het voorbereiden van en het medewerken aan de totstandkoming en de effectuering van de akte van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 89-90.
Periode 1979 - heden.

721 (887)
Handeling **Het medewerken aan de voorbereiding, totstandkoming en effectuering van de akte van toedeling voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Rechter-commissaris.
Grondslag RWMD art. 89-91.
Periode 1979 - heden.

12.5 GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING

12.5.1 Algemeen

722 (878)
Handeling **Het opzetten en bijhouden van een 'kadastrale boekhouding' voor de herinrichting Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, houdende registratie van de rechten en de waarden ten aanzien van de onroerende goederen toe te delen in een blok van het herinrichtingsgebied.**
Actor KADOR.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode 1979 - heden.

12.5.2 Regeling van de toedeling

Ook wat betreft de Gronings-Drentse herinrichting geldt in het algemeen dat van een evenredige toedeling van eigenaren en pachters mag worden afgeweken indien zij de totstandkoming van een behoorlijke herinrichting in de weg zou staan. De afwijking mag zonder toestemming van betrokkene niet meer dan

5% bedragen. Het verschil tussen de waarde der van de eigenaar of pachter in een blok gelegen onroerende goederen en de waarde van de hem toegedeelde onroerende goederen, zoals die volgens de schatting ex HWOOG art. 107 is vastgesteld, wordt in geld verrekend. De bedragen staan vermeld op de lijst van geldelijke regelingen. Ook onder de HWOOG vindt op verzoek van betrokkene verrekening plaats op grondslag van de waardeverandering t.g.v. de herinrichting, voor zover het belang van de herinrichting zich hiertegen niet verzet.

In elk blok van het herinrichtingsgebied worden de zakelijke rechten, de rechten van huur en de lasten welke op de onroerende goederen rusten, geregeld of opgeheven onder regeling van de geldelijke gevolgen daarvan; ruilverkavelingsrenten worden afgekocht overeenkomstig de daaromtrent geldende wettelijke bepalingen (HWOOG art. 71). Voorts kunnen in het belang der herinrichting kunnen zakelijke rechten worden gevestigd. Ten aanzien van de pacht kan ook de HCOG een bestaande pachtverhouding handhaven of opheffen, dan wel een nieuwe pachtverhouding vestigen.

Alle regelingen met betrekking tot de rechten komen in het plan van toedeling te staan. De geldelijke gevolgen worden in het kader van het opstellen van de lijst van geldelijke regelingen vastgesteld.

723 (864)

Handeling **Het opheffen van een bestaande en in plaats daarvan vestigen van een nieuwe pachtverhouding in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, onder vaststelling tot wanneer de daaruit voortvloeiende pachtovereenkomst zal gelden en of deze voor verlenging vatbaar zal zijn.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).

Grondslag HWOOG art. 61.2, 61.3.

Periode 1979 - heden.

724 (865)

Handeling **Het mededelen aan de grondkamer welke pachtverhoudingen in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën gehandhaafd, opgeheven en nieuw gevestigd zijn.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).

Grondslag HWOOG art. 65.

Periode 1979 - heden.

Opmerking Geschiedt binnen 14 dagen na vaststelling plan van toedeling.

Evenals onder de RW 1954 ontwerpt de grondkamer de pachtovereenkomsten die uit de door de HCOG nieuw gevestigde verhoudingen voortvloeien. De grondkamer zendt de overeenkomsten ter ondertekening aan de pachters en de verpachters, die zelf de door hen overeengekomen pacht prijs en eventuele bijzondere bepalingen daarin kunnen opnemen. De grondkamer treedt niet in de beoordeling van de bepalingen in de overeenkomsten, die voortvloeien uit de pachtverhouding zoals deze door het plan van toedeling is komen vast te staan.

Wat betreft de bij de landinrichting gehandhaafde pachtverhoudingen dient de grondkamer de gewijzigde of nieuwe pachtvereenkomsten goed te keuren.

Indien pachter en verpachter geen overeenstemming hebben bereikt over de pachtprijs, maakt de grondkamer een akte op waarbij de pachtverbintenis en de pachtprijs worden vastgesteld en ondertekent zij deze akte. Deze handeling kan zowel een overeenkomst betreffen die voortvloeit uit een nieuw gevestigde pachtverhouding, als een nieuwe overeenkomst van partijen in een gehandhaafde pachtverhouding. Partijen kunnen tegen de beslissing van de grondkamer in beroep gaan bij de centrale grondkamer. Bij haar beslissing kan de centrale grondkamer de door de betreffende grondkamer vastgestelde pachtverbintenis wijzigen.

12.5.3 Het plan van toedeling

Het plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied wordt opgemaakt zodra het inventarisatieplan is vastgesteld (zie H. 10), de processen-verbaal omtrent de lijst van rechthebbenden en de (eerste) schatting zijn opgemaakt (zie H. 11) en de termijn van de pachtregistratie is gesloten (idem). Zie voor de elementen van het plan van toedeling het overzicht aan het begin van dit hoofdstuk.

Evenals onder de RW 1954 en de LW kunnen het plan van toedeling en de lijst van geldelijke regelingen (zie H. 13) voor een blok gelijktijdig worden opgemaakt en tegelijk ter inzage gelegd.

725	(818)
Handeling	Het bepalen dat het plan van toedeling en de lijst van geldelijke regelingen voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën gelijktijdig worden opgemaakt en vervolgens gelijktijdig ter inzage gelegd.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	HWOG art. 123.1.
Periode	1979 - heden.
726	(866)
Handeling	Het voorstellen aan de Centrale Commissie dat het plan van toedeling en de lijst der geldelijke regelingen voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën gelijktijdig worden opgemaakt en vervolgens gelijktijdig ter inzage gelegd.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	HWOG art. 123.1.
Periode	1979 - heden.

De procedure is vrijwel gelijk aan die voor de totstandkoming van het plan van toedeling voor Midden-Delfland. Eerst worden richtlijnen voor het plan opgesteld. Vervolgens worden wenszittingen gehouden.

De daar geuite wensen worden samengevat door de ingenieur KADOR. Op basis daarvan worden de richtlijnen eventueel herzien, waarna de ingenieur KADOR een ontwerp van het plan opstelt in overeenstemming met de secretaris van de HCOG. Dit ontwerp wordt aan de HCOG voorgelegd, die het vervolgens in zittingen aan belanghebbenden voorlegt, op grond waarvan het kan worden aangepast. Zowel richtlijnen als definitief ontwerp dienen door de Centrale Commissie te worden goedgekeurd, terwijl de HCOG het plan opstelt en waar nodig aanpast.

727 (867)
Handeling **Het opstellen en herzien van richtlijnen voor het plan van toedeling van een blok in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 33.1, 34.1.
Periode 1979 - heden.

728 (868)
Handeling **Het voorbereiden en houden van zittingen, waarop eigenaren en gebruikers hun wensen ten aanzien van de kavelindeling en kaveltoddeling, dan wel hun mening over het ontwerp van het plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag HWOG art. 80.2; Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 34.3.
Periode 1979 - heden.

729 (817)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de opgestelde (herziene) richtlijnen voor het plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 33.2, 34.1.
Periode 1979 - heden.

730 (869)
Handeling **Het ontwerpen en aanpassen van het plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag HWOG art. 80.1.
Periode 1979 - heden.

731 (819)

Handeling	Het al dan niet goedkeuren van het ontworpen plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	HWOG art. 83.1.
Periode	1979 - heden.

12.5.4 Bezwarenbehandeling toedeling

De bezwarenprocedure inzake het plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied is vrijwel gelijk aan die van de (latere) LW.

732	(870)
Handeling	Het voorbereiden en uitvoeren van de terinzagelegging van het ontworpen plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	HWOG art. 83.
Periode	1979 - heden.
Opmerking	Geschiedt na goedkeuring van de CCC/CLC van het plan.

Indien tegen het plan van toedeling geen bezwaren zijn ingediend, staat dit vast. Daarvan maakt de HCOG proces-verbaal op. Indien wel bezwaren zijn ingediend tracht de HCOG overeenstemming te bereiken. Voor zover deze wordt verkregen staat het plan van toedeling vast en wordt hiervan door de HCOG wederom proces-verbaal opgemaakt. Voor zover geen overeenstemming is verkregen of voor zover de HCOG van mening is, dat de bezwaren niet tijdig zijn ingediend, maakt zij ook omtrent die bezwaren en het daaromtrent verhandelde proces-verbaal op.

Als voor een blok het plan van toedeling gelijktijdig wordt opgemaakt met de lijst van rechthebbenden en het register van schattingsuitkomsten en al deze stukken tegelijk ter inzage worden gelegd (zie H. 11), worden eerst de bezwaren omtrent de inbreng en vervolgens die omtrent de toedeling behandeld. In het geval van gelijktijdige terinzagelegging kan het nodig zijn dat de HCOG het ter visie gelegde plan van toedeling wijzigt als gevolg van de uitkomst van de bezwarenbehandeling met betrekking tot de inbreng. De HCOG doet aan betrokkenen van deze wijziging mededeling en stelt hen in de gelegenheid daartegen op te komen in het kader van de eerder ingediende bezwaren.

733	(871)
Handeling	Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen het plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, alsmede het effectueren van een bezwarenbehandeling door wijziging van het plan, dan wel vaststelling voor zover dit niet omstreden is.

Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	HWOG art. 84-85, 94.
Periode	1979 - heden.
Opmerking	Effectuering kan ook zijn het wijzigen van het plan als gevolg van de uitkomst van een bezwarenbehandeling m.b.t de lijst van rechthebbenden of het register van schattingsuitkomsten, indien deze gelijk met het plan ter inzage zijn gelegd.

De R-C behandelt alle bezwaren waarover de HCOG niet tot overeenstemming met de indieners is gekomen en de bezwaren waarvan de commissie meent dat zij niet tijdig zijn ingekomen. De rol van de R-C is ook hier uitsluitend bemiddelend: hij tracht evenals de HCOG overeenstemming te bereiken; niet overgenomen uit de RW 1954 is de bepaling dat de R-C de kavelindeling vaststelt. Voor zover geschillen blijven bestaan, verwijst de R-C de zaak naar een door hem te bepalen zitting van de rechtbank.

734	(888)
Handeling	Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen het plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, alsmede het effectueren van de uitkomst der behandeling door wijziging van het plan.
Actor	Rechter-Commissaris.
Grondslag	HWOG art. 86-88.
Periode	1979 - heden.

De rechtbank behandelt de geschillen over het plan van toedeling waarin door de R-C geen overeenstemming is bereikt. Deze worden behandeld voor alle andere zaken, met uitzondering van die betreffende onteigening. In de geschillen treedt de HCOG als partij en de Centrale Commissie als deskundige op. De rechtbank wijzigt zo nodig het plan van toedeling overeenkomstig haar uitspraak. Tegen een uitspraak van de rechtbank kunnen partijen niet in beroep gaan. Slechts kan de procureur-generaal bij de Hoge Raad zich voorzien in cassatie in het belang der wet. De rechtbank stelt het plan van toedeling vast overeenkomstig haar uitspraken, resp. de arresten van de Hoge Raad. Wanneer ten gevolge van de behandeling van de bezwaren tegen de lijst van rechthebbenden of tegen de pachtregistratie (zie H. 11) door de rechter daarin wijzigingen worden aangebracht, brengt de rechter de daardoor noodzakelijk geworden wijzigingen in het plan van toedeling aan.

735	(872)
Handeling	Het optreden als partij bij de behandeling door de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen het plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	HWOG art. 86-90.
Periode	1979 - heden.

736	(820)
Handeling	Het optreden als deskundige bij de behandeling door de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen het plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	HWOG art. 86-90.
Periode	1979 - heden.
737	(821)
Handeling	Het effectueren dat degene wie krachtens het plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën een perceel in eigendom en gebruik toekomt bij voorraad daarvan in het bezit wordt gesteld.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	HWOG art. 92.
Periode	1979 - heden.
738	(889)
Handeling	Het opmaken van een bevelschrift om degene wie krachtens een plan van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën een perceel in eigendom en gebruik toekomt daarvan bij voorraad in het bezit te stellen.
Actor	Rechter-commissaris.
Grondslag	HWOG art. 92.
Periode	1979 - heden.

12.5.5 De akte van toedeling

De akte van toedeling voor een blok in het herinrichtingsgebied wordt evenals voor een landinrichting onder de LW opgemaakt zodra het plan van toedeling vaststaat, de lijst van rechthebbenden door de rechtbank is gesloten en GS hebben besloten omtrent de toewijzing in eigendom van openbare wegen, waterlopen en dijken met bijbehorende kunstwerken.

De inhoud van de akte is vrijwel conform die voor een landinrichtingsgebied volgens de LW.

739	(873)
Handeling	Het voorbereiden van en het medewerken aan de totstandkoming en de effectuering van de akte van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met
Deelgebiedscommissie).
Grondslag HWOG art. 95-97, 100.
Periode 1979 - heden.

740 (890)

Handeling **Het medewerken aan de voorbereiding en totstandkoming, alsmede het doen
effectueren van de akte van toedeling voor een blok van het herinrichtingsgebied
Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Rechter-commissaris.
Grondslag HWOG art. 95-97, 100.
Periode 1979 - heden.

13.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk heeft vrijwel geheel betrekking op de financiële afwikkeling van een ruilverkaveling, resp. herverkaveling. Alleen de nazorg is ook van toepassing buiten een blok, van belang dus in het geval van herinrichting ingevolge de LW. Het geven van agrarisch-sociale voorlichting of andere nazorg is met betrekking tot de reconstructie Midden-Delfland of de Gronings-Drentse herinrichting thans nog niet aan de orde.

De financiële afwikkeling van een project is evenals de toedelingsprocedure in de meeste wetten identiek geregeld. Alleen de oudste algemene wet, de RW 1938, is nogal afwijkend, met name omdat de geldelijke regelingen daar in de akte van toedeling zijn opgenomen.

Wat betreft de financiële afwikkeling wordt per onderdeel allereerst aandacht besteed aan de schatting die na afloop van de ruilverkaveling wordt uitgevoerd. Vervolgens komt aan de orde de lijst van geldelijke regelingen voor de betrokken eigenaren/grondgebruikers, die mede op basis van deze schatting wordt vastgesteld. Daarna volgt een beschrijving van de behandeling van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen, een procedure die vrijwel gelijk is aan die met betrekking tot de bezwaren tegen het plan van toedeling. Tenslotte wordt de betaling van de 'rente' die na een landinrichting van de belanghebbenden wordt gegeven beschreven.

881 (1070)

Handeling Het optreden in een Kroonberoep inzake bezwaren van rechthebbenden en pachters tegen een besluit van GS tot voorlopige vaststelling toewijzing of regeling van eigendom, beheer en onderhoud van wegen en waterlopen, dijken en kaden c.a., alsmede het bekendmaken en effectueren van het desbetreffende KB

Actor minister van Landbouw

Grondslag RW 1954, art. 45

Periode 1945 – 1985

13.2 ALGEMENE WETTEN**13.2.1 De tweede schatting (herschattting)**

Reeds bij wijziging van de RW 1938 in 1941 is een tweede schatting geïntroduceerd, na afloop van de ruilverkaveling (art. 69bis). De tweede schatting (herschattting) is beperkt van opzet: zij betreft alleen de waardeveranderingen van onroerende goederen in het blok die het gevolg zijn van de uitvoering van ruilverkavelingswerken. De herschattting dient ertoe bij de geldelijke verrekening (in het plan van

ruilverkaveling) de veranderde, i.c. verhoogde waarde van de betreffende onroerende goederen te kunnen doorberekenen aan de betrokken eigenaren.

De tweede schatting ingevolge de gewijzigde RW 1938 vindt ongeveer gelijktijdig plaats met het opmaken van het definitieve plan van wegen en waterlopen (zie H. 10), dat wil zeggen na de sluiting van de lijst van rechthebbenden en het register van (eerste) schattingsuitkomsten (zie H. 11). De uitkomsten van de tweede schatting verschijnen in het plan van ruilverkaveling (zie H. 12). Onder de RW 1954 en de LW komen de uitkomsten daarin niet meer voor: er is een aparte lijst van geldelijke regelingen, die normaal gesproken wordt opgemaakt en ter inzage gelegd na het plan van toedeling.

In de RW 1954 is de tweede schatting veel uitgebreider dan onder de RW 1938. Zij betreft:

1. De waardeverandering van iedere kavel door de ruilverkaveling (in haar algemeenheid): welk 'nut' heeft de eigenaar van de ruilverkaveling als zodanig gehad? De bedoelde waardeveranderingen kunnen het gevolg zijn van wijzigingen in perceelsvorm, ontsluiting en waterbeheersing.
2. De waardeveranderingen die een zekere eigenaar, door het uitvoeren van (al dan niet gesubsidieerde) werken of het nalaten van bepaalde maatregelen op zijn oude percelen heeft veroorzaakt na de eerste schatting.
3. de waarde van gebouwen en beplantingen, voor zover zij ingevolge het plan van toedeling in andere handen overgaan.

Het principe van de tweede schatting is in de LW gehandhaafd, waarbij de inhoud daarvan is verfijnd, ongetwijfeld op basis van de reeds gevoerde praktijk. Waar de RW 1954 spreekt van de waardeveranderingen van "iedere kavel" (hierboven sub 1.) wordt een tweedeling aangebracht. Geschat wordt:

- a. voor iedere eigenaar de waardeverandering van zijn onroerende goederen als gevolg van de maatregelen en voorzieningen die in het blok in het kader van de landinrichting zijn getroffen;
- b. voor alle gronden de verandering van de agrarische waarde (zoals bepaald bij de eerste schatting) als gevolg van de landinrichting (bijv. door verbetering bodemprofiel). Deze veranderingen kunnen adequaat worden verrekend na actualisering van de niveaus van de eerste schattingswaarden (zie boven).
- c. De hierboven sub 2. en 3. genoemde objecten van schatting zijn samengebracht onder de noemer 'verrekenposten tussen de oude en de nieuwe eigenaar', waarbij worden onderscheiden:
 - de (door de LC goedgekeurde) door een eigenaar aangebrachte wijzigingen in de agrarische waarde van zijn percelen;
 - de waarde van gebouwen, werken en beplantingen;
 - de andere dan agrarische waarde van gronden;
 - overige zaken, bijv. de aanwezigheid van drinkputten, drainage, etc.

Als proceduremoment voor de aanvang van de tweede schatting geldt: nadat de akte van toedeling is gepasseerd, op een tijdstip door de PC/LC te bepalen.

Let wel, gronden die aan het blok worden onttrokken door opname in het plan van wegen en waterlopen, resp. begrenzingenplan (zie H. 10) komen niet voor de tweede schatting in aanmerking.

Ter voorbereiding van de tweede schatting doet de PC/LC een voorstel aan de Centrale Commissie over de aan de schatters te geven aanwijzingen. Deze schatters zijn in principe dezelfde als die van de eerste

schatting. Voorts stelt de commissie een toelichting op voor de schatters en werkt zij mee aan de vaststelling van de aanwijzingen. Vervolgens stelt de PC/LC tijdstip(pen) van de schatting vast. Dan voorziet zij de schatters van lijsten, kaarten, etc. en regelt zij hun vergoedingen.

De aanwijzingen voor de schatters worden door de Centrale Commissie in een proces-verbaal vastgelegd. De praktijk gaat als volgt: op een door de Centrale Commissie te bepalen dag houdt de PC/LC met de schatters, de inspecteur en de districtsingenieur CD/LD, de landmeter/ingenieur KADOR en eventuele andere deskundigen een bijeenkomst, waarop onder leiding van een vertegenwoordiger van de Centrale Commissie de aanwijzingen worden vastgesteld.

De resultaten van de schatting worden (althans voor 'de buitenwereld') niet in een apart register verwerkt, maar verschijnen in de lijst van geldelijke regelingen.

741 (906, 913)

Handeling **Het voorbereiden van de tweede schatting van de onroerende goederen in een blok.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1938 art. 69bis; RW 1954 art. 98.1; Reg. CCC 25-11-1955, art. 23.1; LW art. 210.1; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 43.

Periode (1941) - heden.

742 (894)

Handeling **Het vaststellen van de aanwijzingen en van de vergoedingen voor de schatters inzake de tweede schatting in een blok.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1938 art. 69bis, jo. art. 47; RW 1954 art. 98.2; LW art. 210.3; Reg. LV 30-10-1985, Stcrt. 217, art. 44.

Periode (1941) - heden.

743 (907, 914)

Handeling **Het doen uitvoeren van de tweede schatting van onroerende goederen in een blok.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1938 art. 69bis, jo. art. 47; RW 1954 art. 98.2; LW art. 210.3.

Periode (1941) - heden.

13.2.2 De lijst van geldelijke regelingen

In de RW 1938 zijn evenals in de RW 1924 de geldelijke regelingen van een ruilverkaveling opgenomen in de akte van toedeling (zie H. 12). De akte van toedeling vermeldt dus per eigenaar de 'afrekening' van de ruilverkaveling. Zij omvat dienaangaande de vergoedingen voor onder- dan wel overbedeling (ex art. 12); de regeling van de zakelijke rechten, van het recht van huur van de pacht en de lasten (ex art. 19), alsmede de uit te keren schadevergoedingen (ex art. 18, art. 20, art. 41 en art. 69). In de in 1941

gewijzigde RW 1938 omvatten de geldelijke regelingen tevens de financiële gevolgen van de uitgevoerde herschatting. De geldelijke regelingen zijn in de RW 1954 en de LW nog verder uitgebreid. In de RW 1954 wordt in navolging van de Zeeuwse herverkavelingswetten een aparte lijst van geldelijke regelingen geïntroduceerd, zodat de toedeling al kan worden gerealiseerd terwijl de financiële afwikkeling nog niet vaststaat. Ook de LW kent (om dezelfde reden) een aparte lijst van geldelijke regelingen.

744 (908, 915)

Handeling **Het opmaken van de lijst van geldelijke regelingen van een blok.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1954 art. 99; LW art. 211.

Periode 1955 - heden.

Opmerking Geschiedt zo spoedig mogelijk na de tweede schatting.

745 (895)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de lijst van geldelijke regelingen van een blok.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1954 art. 101.1; LW art. 213.1.

Periode 1955 - heden.

13.2.3 Bezwarenbehandeling lijst van geldelijke regelingen

Ook voor de behandeling door een PC/LC van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor een blok gelden algemene voorschriften gegeven door de Centrale Commissie (zie H. 2). De procedure is gelijk aan die met betrekking tot het plan van toedeling.

Indien, zoals onder de RW 1954 en de LW mogelijk is, plan van toedeling en lijst van geldelijke regelingen tegelijk zijn opgemaakt en ter inzage gelegd, kan de afhandeling van een bezwaar tegen het plan een wijziging van de ter inzage gelegde lijst nodig maken. De LW stelt dat in dat geval de LC de betrokkenen van de wijziging mededeling doet en hen in de gelegenheid stelt alsnog bezwaren in te dienen tegen de (gewijzigde) lijst. Deze worden vervolgens tezamen met de eerdere bezwaren tegen de lijst behandeld.

746 (909, 916)

Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van de terinzagelegging van de lijst van geldelijke regelingen voor een blok.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1954 art. 101; LW art. 213, jo. art. 199.3-5.

Periode 1955 - heden.

Opmerking Is niet van toepassing indien terinzagelegging is gecombineerd met die van het plan van toedeling.

747 (910, 917)

Handeling	Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor een blok, alsmede het effectueren van een bezwarenbehandeling door wijziging van de lijst, dan wel vaststelling indien omtrent alle bezwaren overeenstemming is bereikt.
Actor	Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.
Grondslag	RW 1954 art. 103-106; LW art. 214-216, jo. 172-174, 220.
Periode	1955 - heden.
Opmerking	Effectuering bezwarenbehandeling kan ook zijn wijziging lijst van geldelijke regelingen op grond van de uitkomst van een bezwarenbehandeling tegen het plan van toedeling, indien dit tegelijk met de lijst ter inzage is gelegd.

Onder de RW 1954 geldt dat voor zover geen tijdige bezwaren zijn ingediend, de lijst vast staat. De PC maakt hiervan proces-verbaal op. Indien tijdige bezwaren zijn ingediend, onderzoekt de commissie deze en tracht zij daarover overeenstemming te verkrijgen. Voor zover de PC inderdaad tot overeenstemming komt, komt de lijst alsnog vast te staan, waarvan de commissie wederom proces-verbaal opmaakt. Ook maakt de PC proces-verbaal op van de bezwaren waarover zij geen overeenstemming heeft bereikt. Bij de bezwarenbehandeling onder de LW staat de lijst in eerste instantie alleen dan vast, als geen tijdige bezwaren zijn ingediend. De LC maakt hiervan proces-verbaal op. Als er wel tijdige bezwaren zijn ingediend, onderzoekt de commissie deze en tracht zij daarover overeenstemming te verkrijgen. De LC maakt van ieder bezwaarschrift en het daaromtrent verhandelde proces-verbaal op. Bij overeenstemming kan de LC de lijst wijzigen, wat in de processen-verbaal wordt vermeld. Tenslotte maakt de LC ook proces-verbaal op omtrent de niet tijdig ingediende bezwaren. Volgens beide genoemde wetten worden alle processen-verbaal, met de lijst, aan de R-C gezonden. De LW stelt in aanvulling hierop dat de Centrale Commissie afschriften van de betreffende stukken krijgt.

748	(942)
Handeling	Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen van een blok, alsmede het effectueren van de uitkomst van de behandeling door wijziging van de lijst.
Actor	Rechter-commissaris.
Grondslag	RW 1954 art. 107-109; LW art. 216, juncto 175-176, 178.
Periode	1955 - heden.

De R-C verkrijgt de nodige stukken van de PC/LC, stelt tijd en plaats vast voor de behandeling van de bezwaren en roept op daarbij aanwezig te zijn: hen met wie geen overeenstemming is verkregen; hen die hun bezwaar te laat hebben ingediend; betrokken belanghebbenden. De R-C speelt wederom een bemiddelende rol. Voor zover hij overeenstemming weet te bewerkstelligen, staat de lijst vast. In de LW wordt er wederom uitdrukkelijk gewezen dat de R-C bij een bereikte overeenkomst zo nodig de lijst wijzigt. Voor zover geschillen blijven bestaan, verwijst de R-C de zaak naar de rechtbank.

De rechtbank behandelt de zaken waarin door de R-C geen overeenstemming is bereikt. Dit doet zij voor alle andere, met uitzondering van die betreffende onteigening. De rechtbank hoort een of meer vertegenwoordigers van de Centrale Commissie, een of meer leden of vertegenwoordigers van de PC/LC

en de daaraan toegevoegde landmeter/ingenieur KADOR of zijn plaatsvervanger. De LW stelt ook hier expliciet dat de rechtbank bij haar beschikking de lijst kan wijzigen. Als in alle zaken is beslist, sluit de rechtbank de lijst. De LW bepaalt dat zij hiervan kennis geeft aan de Centrale Commissie en de PC/LC. De lijst van geldelijke regelingen zoals door de rechtbank gesloten, geldt als titel voor de daarin omschreven vorderingen.

Tegen een uitspraak van de rechtbank is onder de RW 1954 geen voorziening toegelaten; wel kan de procureur-generaal bij de Hoge Raad zich in cassatie in het belang der wet voorzien. Onder de LW daarentegen (evenals in het geval van de HWOG) staat partijen het rechtsmiddel van cassatie open. Als de cassatie leidt tot een vermindering van de schuldplichtigheid, worden de geldelijke gevolgen daarvan door het Rijk gedragen.

De kosten van een geding komen onder de algemene wetten ten laste van de gezamenlijke rechthebbenden, indien de belanghebbende in het gelijk is gesteld. Onder de bijzondere wetten (HWW 1947, RWMD, HWOG) draagt in dat geval het Rijk de kosten.

749 (911, 918)

Handeling **Het optreden als partij bij de behandeling voor de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor een blok.**

Actor Plaatselijke Commissie; sinds 1985: Landinrichtingscommissie.

Grondslag RW 1954 art. 107-112; LW art. 216-217, jo. 175-176, 178-179, 185, 187.

Periode 1955 - heden.

750 (896)

Handeling **Het optreden als deskundige bij de behandeling door de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor een blok.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag RW 1954 art. 107-112; LW art. 216-217, jo. 175-176, 178-179, 185, 187.

Periode 1955 - heden.

13.2.4 Ruilverkavelings- resp. landinrichtingsrente

Een groot deel van de kosten van een ruilverkaveling, resp. landinrichting wordt door het Rijk gedragen. Ten laste van het Rijk komen in ieder geval de kosten van de Centrale Commissie en van het kadaster, voorts die van het bijeenroepen en houden van vergaderingen en van het doen van openbare kennisgevingen. In de RW 1938 en de RW 1954 wordt verder nog uitdrukkelijk vermeld dat ook de kosten van afgestemde ruilverkavelingen door het Rijk worden betaald. De RW 1954 en de LW bepalen dat de vergoedingen voor afkoop van toedelingsrechten wegens bedrijfsbeëindiging (zie H. 5) eveneens voor rekening van het Rijk komen (RW 1954 art. 12.3; LW art. 146.3). Overigens betaalt het Rijk, zoals aan de orde kwam in H. 5, bij of krachtens de wet ook andere bijdragen in verband met bedrijfsbeëindigingen die in het kader van een landinrichting plaatsvinden.

Naast de 'vaste lasten' verleent het Rijk voor elke ruilverkaveling, resp. landinrichting jaarlijks een forse subsidie (zie H. 2). De (voorgeschoten) bedragen met betrekking tot een blok die over blijven na aftrek van de hierboven bedoelde bedragen en van bijdragen van andere openbare lichamen, komt ten laste van de gezamenlijke eigenaren in het betreffende blok. Deze eigenaarskosten worden volgens de RW 1954 en de LW omgeslagen over de kavels naar de mate van het nut dat de landinrichting blijkens de tweede schatting voor de eigenaar heeft gehad.

Onder de RW 1938 (zoals gewijzigd 1941) was de grootte en niet de nieuwe waarde van de toebedeelde kavels het criterium voor de verdeling van de omslag. Wel is het volgens de RW 1938 mogelijk dat de Centrale Commissie voor afzonderlijke een andere maatstaf vaststelt. We zien dus dat, conform de beperkte opzet, de tweede schatting volgens de RW 1938 geen rol speelt bij de verdeling van de kosten voor de gezamenlijke eigenaren. De schatting heeft in deze wet alleen betekenis voor de bepaling van de kosten voor een afzonderlijke eigenaar.

Ter zake van het op de lijst van geldelijke regelingen door een eigenaar verschuldigde bedrag, dat dus bestaat uit een bepaald deel van de omslag en uit specifieke verrekeningen met andere betrokkenen, rust op de hem toegedeelde kavels een schuldplichtigheid ten behoeve van het Rijk, 'ruilverkavelingsrente' (RW 1938 en RW 1954), resp. 'landinrichtingsrente' (LW) geheten. Deze wordt gedragen door de eigenaar aan wie de betreffende kavels zijn toebedeeld en zijn opvolgers.

751	(897)
Handeling	Het voor sommige kavels vaststellen van een andere maatstaf dan de grootte, bij de verdeling van de omslag van de kosten van een ruilverkaveling voor de eigenaren.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	RW 1938, gew. 1941, art. 89.1-2.
Periode	(1941) - 1955.
752	(898)
Handeling	Het opgeven aan de Minister van Landbouw van de omslag van de kosten van een ruilverkaveling.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	Amvb 04-02-1955, Stb. 43, art. 8.
Periode	1955 - 1985.
753	(947)
Handeling	Het vaststellen en doen aantekenen in de kadastrale registratie van het bedrag aan ruilverkavelingsrente of landinrichtingsrente die rust op een daaraan onderworpen perceel.
Actor	KADOR.
Grondslag	RW 1938 art. 94, 96.1; RW 1954 art. 122, 124; LW art. 227, 228.
Periode	(1938) - heden.

De rente heeft een looptijd van 30, nadien 26 jaar, tegen een jaarlijks percentage van 5%, later 6%. Zij wordt geheven vanaf het jaar volgend op dat waarin de rente in de registers is aangetekend. Heffing en invordering geschieden als bij de grondbelasting. De heffing vond tot 1975 plaats door uittrekking op het

kohier van de grondbelasting. Sindsdien vindt de heffing ook op andere kohieren plaats (Beschikking Financiën 7-1-1975, Stcrt. 6). De LW bepaalt slechts dat zij wordt geheven en ingevorderd 'als ware die rente een rijksbelasting' en laat de Minister van Financiën bovendien de ruimte daar nog van af te wijken. Jaarlijks kan de rente over de resterende termijnen worden afgekocht. Zie voor de regelgeving betreffende de heffing, invordering en afkoop van o.m. ruilverkavelings- en landinrichtingsrente de financiële paragraaf in H. 2.

754 (1036)
Handeling **Het opstellen en bijhouden van een administratie betreffende de afkoop van ruilverkavelings-, resp. landinrichtingsrente.**
Actor Minister van Landbouw.
Bron Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).
Periode Jaren 1940 - heden.

13.2.5 Nazorg en Afsluitende rapportage

755 (891)
Handeling **Het geven van agrarisch-sociale en andere voorlichting in een herverkaveld gebied.**
Actor Minister van Landbouw.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode 1945 - heden.
Opmerking Wordt uitgevoerd door CD/LD samen met het met de agrarische voorlichting belaste dienstonderdeel van het ministerie van Landbouw.

899 (1088)
Handeling Het opstellen van een evaluatierapport, houdende de resultaten van een afgesloten ruilverkaveling- of landinrichtingsplan
Actor Minister van Landbouw
Bron interview
Periode 1984 - heden

13.3 ZEEUWSE HERVERKAVELINGEN

13.3.1 De herschatting

De herschatting is een tweede schatting, die wordt verricht nadat de akte van toedeling is gepasseerd en de terreinwerkzaamheden zijn voltooid. Evenals bij een ruilverkaveling conform RW 1954 betreft de herschatting alle onroerende goederen. Hiervan wordt de waarde bepaald naar de toestand waarin zij zich na voltooiing der terreinwerkzaamheden bevinden.

De bedoelde werkzaamheden hielden zoals wij zagen in feite een algehele herontginning van het getroffen gebied in, om dit weer geschikt te maken voor de landbouw en de agrarische bewoning. Gezien het grote verschil tussen de begin- en eindtoestand van de Zeeuwse herverkavelingen wordt ook bij de tweede schatting een stelsel van classificatie van de grond opgesteld. Voor zover de bedoelde goederen door de herverkaveling een andere eigenaar hebben gekregen) worden ook de waarde van gebouwen, werken en beplantingen geschat.

756 (920)

Handeling **Het ontwerpen van een stelsel van classificatie van de grond in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland en het bepalen van de waarde per ha van elke klasse.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 art. 78.2; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

Opmerking De commissie maakt van deze verrichtingen een proces-verbaal van classificatie op.

757 (921)

Handeling **Het voorbereiden van de herschatting van de onroerende goederen in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 78.1; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

Opmerking Betreft bijv. het geven van aanwijzingen en toelichtingen voor de schatters; het vaststellen van tijdstippen van de schatting; het voorzien van de schatters van lijsten, kaarten, etc. en het regelen van hun vergoedingen.

758 (922)

Handeling **Het doen uitvoeren van de herschatting van de onroerende goederen in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.

Grondslag HWW 1947 78.3; HWZ art. 1.

Periode 1947 - ca 1967.

13.3.2 De lijst van geldelijke regelingen

De HWW 1947 is de eerste landinrichtingswet waarin, ter bespoediging van de toedeling, de geldelijke regelingen in een aparte lijst zijn opgenomen. Het opmaken van de lijst geschiedt zo spoedig mogelijk na de tweede schatting.

759 (923)

Handeling **Het opmaken van de lijst van geldelijke regelingen voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947 art. 79; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

13.3.3 Bezwarenbehandeling lijst van geldelijke regelingen

760 (924)
Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van de terinzagelegging van de lijst van geldelijke regelingen voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947 art. 81; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

761 (925)
Handeling **Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, alsmede het effectueren van de uitkomst van de behandeling door wijziging van de lijst.**

Actor Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag HWW 1947 art. 82-85; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

Voor zover geen tijdige schriftelijke bezwaren zijn ingediend, staat de lijst vast. De HCW/HCZ maakt hiervan proces-verbaal op. Indien tijdige bezwaren zijn ingediend, onderzoekt de commissie deze en tracht zij daarover overeenstemming te verkrijgen. Voor zover de commissie inderdaad tot overeenstemming komt, komt de lijst alsnog vast te staan, waarvan de HCW/HCZ wederom proces-verbaal opmaakt. Indien geen overeenstemming wordt bereikt, maakt de commissie proces-verbaal op van het verhandelde. De commissie doet de lijst en de processen-verbaal aan de R-C toekomen.

762 (943)
Handeling **Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland, alsmede het effectueren van de uitkomst van de behandeling door wijziging van de lijst.**

Actor Rechter-commissaris.
Grondslag HWW 1947 art. 87-89; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

De R-C verkrijgt de nodige stukken van de betreffende commissie, stelt tijd en plaats vast voor de behandeling van de bezwaren en roept betrokkenen op daarbij aanwezig te zijn. Voor zover overeenstemming wordt verkregen omtrent de lijst staat deze vast. Zo kan de R-C de lijst wijzigen. Nog resterende geschillen verwijst de R-C naar de rechtbank.

De rechtbank behandelt de zaken waarin door de R-C geen overeenstemming is bereikt en wel voor alle andere, met uitzondering van die betreffende onteigening. De rechtbank hoort vertegenwoordigers van de HCW/HCZ. Impliciet in de wet is, dat de rechtbank de lijst als direct gevolg van de behandeling kan wijzigen. Indien een uitspraak van invloed is op andere herschattingen, mag zij (ook) deze wijzigen. Als in alle zaken is beslist, sluit de rechtbank de lijst. De lijst van geldelijke regelingen zoals door de rechtbank gesloten, geldt niet als titel voor de daarin omschreven vorderingen: er volgt nog een akte van geldelijke regelingen (zie onder).

Tegen een uitspraak van de rechtbank kan men niet opkomen, onverminderd de bevoegdheid van de procureur-generaal bij de Hoge Raad zich in cassatie in het belang der wet voorzien. De kosten van een geding komen ten laste van het Rijk, indien de belanghebbende in het gelijk is gesteld.

763	(926)
Handeling	Het optreden als partij bij de behandeling voor de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.
Actor	Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag	HWW 1947 art. 87-92; HWZ art. 1.
Periode	1947 - ca 1967.

13.3.4 De akte van geldelijke regelingen

Een akte van geldelijke regelingen komt alleen voor in de HWW 1947. In de RW 1938 maakt zoals wij zagen de lijst van geldelijke regelingen deel uit van het plan van toedeling. Met het afsplitsen van de lijst van het plan van toedeling in de HWW 1947 werd ook de uit het plan voortvloeiende akte van toedeling gesplitst. In het ontwerp van de RW 1954 is het opmaken van een aparte akte voor de geldelijke regelingen evenwel achterwege gebleven als een onnodige, dure procedurestap.

764	(927)
Handeling	Het voorbereiden van en het medewerken aan de totstandkoming en de effectuering van de akte van geldelijke regelingen voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.
Actor	Herverkavelingscommissie Walcheren, resp. Zeeland.
Grondslag	HWW 1947 art. 93; HWZ art. 1.
Periode	1947 - ca 1967.

765	(944)
Handeling	Het medewerken aan de voorbereiding, totstandkoming en effectuering van de akte van geldelijke regelingen voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.
Actor	Rechter-commissaris.

Grondslag HWW 1947 art. 93; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

13.3.5 Herverkavelingsrente

Zoals vermeld in H. 3 komen alle kosten van de Zeeuwse herverkavelingen ten laste van het Rijk (HWW 1947 art. 94). Er is dus in principe geen vast deel van de kosten dat na afloop van de herverkaveling in aanmerking komt door de gezamenlijke eigenaren in een blok te worden opgebracht, zoals onder de algemene wetten. Wel geldt ten aanzien van een afzonderlijke eigenaar dat het voordelig verschil tussen de ingebrachte waarde (volgens de eerste schatting) en de toebedeelde waarde in kavels (volgens de herschatting) door hem aan het Rijk in geld wordt vergoed (art. 6). Uit dien hoofde, dus evenals onder de RW 1954 en de LW wegens het nut, rust op de betrokken kadastrale percelen een schuldplichtigheid jegens het Rijk onder de naam 'herverkavelingsrente'. In de herverkavelingsrente kunnen, ter keuze van de eigenaar, ook de eventuele overige door hem verschuldigde bedragen worden begrepen. Het gaat daarbij dus om verrekeningen die op de lijst van geldelijke regelingen voorkomen; deze bedragen kunnen echter ook ineens worden voldaan (art. 95.2).

766 (951)
Handeling **Het op verzoek van een eigenaar ineens invorderen van de overige bedragen, bedoeld in HWW 1947 art. 95.2, door hem verschuldigd volgens de lijst van geldelijke regelingen voor het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Minister van Financiën.
Grondslag HWW 1947 art. 95.2; HWZ art. 1.
Periode 1947 - ca 1967.

767 (948)
Handeling **Het vaststellen en doen aantekenen in de kadastrale registratie van het bedrag aan herverkavelingsrente die rust op een perceel in het/een blok van de herverkaveling Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor KADOR.
Grondslag HWW 1947 art. 95.2, 99, 101; HWZ art. 1.
Periode 1947 - heden.

De herverkavelingsrente heeft een looptijd van 30 jaar tegen een jaarlijkse rente van 5%. Zij wordt geheven vanaf het jaar volgend op dat waarin de rente in de registers is aangetekend en voor ieder jaar uitgetrokken op het kohier van de grondbelasting. Ook de invordering vindt plaats naar de bepalingen die gelden voor de invordering van de grondbelasting. Jaarlijks kan de rente over de resterende termijnen worden afgekocht. Zie voor de regelgeving met betrekking tot de heffing, invordering en afkoop van herverkavelingsrente de financiële paragraaf in H. 2.

768 (1037)

Handeling **Het opstellen en bijhouden van een administratie betreffende de afkoop van de herverkavelingsrente Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Minister van Landbouw.
Bron Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).
Periode Jaren 1950 (of later) - heden.

13.3.6 Nazorg

769 (892)
Handeling **Het geven van agrarisch-sociale en andere voorlichting in het herverkavelingsgebied Walcheren, resp. Zeeland.**
Actor Minister van Landbouw.
Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode 1947 - heden.
Opmerking Wordt uitgevoerd door CD/LD samen met Voorlichtingsdienst van het ministerie van Landbouw.

13.4 RECONSTRUCTIE MIDDEN-DELFLAND

13.4.1 De tweede schatting

De tweede schatting is in Midden-Delfland overeenkomstig de RW 1954 en de LW. Zij vindt plaats op een tijdstip door de RCMD te bepalen, nadat de akte van toedeling is gepasseerd (zie H. 12). Voor beide schattingen geeft de Centrale Commissie voorschriften. De procedure is gelijk aan die van de eerste schatting (zie H. 11).

770 (899)
Handeling **Het geven van voorschriften voor de tweede schatting van de onroerende goederen in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 34.
Periode 1979 - heden.

771 (928)
Handeling **Het voorbereiden van de tweede schatting van de onroerende goederen in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 92.1; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 36.
Periode 1979 - heden.

772 (900)
Handeling **Het vaststellen van de aanwijzingen voor de schatters inzake de tweede schatting in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 36.
Periode 1979 - heden.

773 (912, 919)
Handeling **Het doen uitvoeren van de tweede schatting van onroerende goederen in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 92.2; Reg. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124, art. 36.
Periode (1941) - heden.

13.4.2 De lijst van geldelijke regelingen

Het opmaken van de lijst geschiedt zo spoedig mogelijk na de tweede schatting. De lijst van geldelijke regelingen voor Midden-Delfland is vergelijkbaar met die onder de RW 1954 en de LW

774 (929)
Handeling **Het opmaken van de lijst van geldelijke regelingen voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.
Grondslag RWMD art. 93.
Periode 1979 - heden.

775 (901)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de lijst van geldelijke regelingen voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag RWMD art. 95.1.
Periode 1979 - heden.

13.4.3 Bezwarenbehandeling lijst van geldelijke regelingen

De bezwarenbehandeling is ontleend aan die in de RW 1954.

776 (930)
Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van de terinzagelegging van de lijst van geldelijke regelingen voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**
Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 95, jo. 79.3-5.
Periode 1979 - heden.

777 (931)

Handeling **Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor het reconstructiegebied Midden-Delfland, alsmede het effectueren van een bezwarenbehandeling door wijziging van de lijst, dan wel vaststelling voor zover deze niet (meer) omstreden is.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 96-100.

Periode 1979 - heden.

Voor zover geen tijdige schriftelijke bezwaren zijn ingediend, staat de lijst vast. De commissie maakt hiervan een proces-verbaal op. Voor zover er wel 'goede' bezwaren zijn ingediend, onderzoekt de commissie deze en probeert zij tot overeenstemming te komen met de indieners. Voor zover overeenstemming wordt verkregen, staat de lijst der geldelijke regelingen (eventueel gewijzigd) vast; daarvan maakt de commissie proces-verbaal op. Ook in de gevallen dat geen overeenstemming wordt verkregen, wordt proces-verbaal opgemaakt. De commissie zendt de lijst met de processen-verbaal aan de R-C.

778 (945)

Handeling **Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor het reconstructiegebied Midden-Delfland, alsmede het effectueren van de uitkomst van de behandeling door wijziging van de lijst.**

Actor Rechter-commissaris.

Grondslag RWMD art. 101-102, jo. 82.2-5, 83.

Periode 1979 - heden.

De rechtbank behandelt (voor alle andere zaken, met uitzondering van die betreffende onteigening) de zaken waarin door de R-C geen overeenstemming is bereikt. De rechtbank hoort een vertegenwoordiger van de Centrale Commissie, een of vertegenwoordigers van de RCMD en de daaraan toegevoegde landmeter/ingenieur KADOR of zijn plaatsvervanger. Als in alle zaken is beslist, sluit de rechtbank de (door haar zo nodig gewijzigde) lijst. De lijst van geldelijke regelingen zoals door de rechtbank gesloten, geldt als titel voor de daarin omschreven vorderingen.

Tegen een uitspraak van de rechtbank is weer geen voorziening toegelaten. Alleen kan de procureur-generaal bij de Hoge Raad zich in cassatie in het belang der wet voorzien. De kosten van een geding komen ten laste van het Rijk, indien de belanghebbende in het gelijk is gesteld.

779 (932)

Handeling **Het optreden als partij bij de behandeling voor de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Grondslag RWMD art. 101-103.
Periode 1979 - heden.

780 (902)

Handeling **Het optreden als deskundige bij de behandeling door de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Centrale Commissie.
Grondslag RWMD art. 101-103.
Periode 1979 - heden.

13.4.4 Reconstructierente

De RWMD bepaalt (art. 106) dat alle kosten van de reconstructie ten laste van het Rijk komen, voor zover deze niet ingevolge de wet of krachtens overeenkomst door anderen worden gedragen. Blijkens de Memorie van Antwoord bij het wetsontwerp draagt het Rijk in ieder geval 100% van de kosten van de grondverwerving, 75% van de inrichtingskosten, en 50% van de kosten van beheer en onderhoud. Ten laste van de eigenaar zal het verschil in waarde komen tussen de inbreng en de toegedeelde goederen zoals bepaald bij de tweede schatting. De schuldplichtigheid zal op de betreffende percelen rusten onder de naam 'reconstructierente'. In navolging van de HWW 1947 kunnen, ter keuze van de eigenaren, de overige (op de lijst van geldelijke regelingen) verschuldigde bedragen ineens worden voldaan, dan wel in de reconstructierente worden begrepen.

781 (952)

Handeling **Het op verzoek van een eigenaar ineens invorderen van de overige bedragen, bedoeld in RWMD art. 107.2, door hem verschuldigd volgens de lijst van geldelijke regelingen voor het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor Minister van Financiën.
Grondslag RWMD art. 107.2.
Periode 1979-heden

782 (949)

Handeling **Het vaststellen en aantekenen in de kadastrale registratie van het bedrag aan reconstructierente die rust op een perceel in het reconstructiegebied Midden-Delfland.**

Actor KADOR.
Grondslag RWMD art. 111, 113.
Periode 1979 - heden.

De rente zal een looptijd hebben van 26 jaar en een jaarlijks percentage van 6%. Zij zal worden geheven vanaf het jaar volgend op dat waarin de rente in de registers is aangetekend. Heffing en invordering

geschieden als bij de grondbelasting. De rente kan worden uitgetrokken (afzonderlijk) op het kohier van de grondbelasting. Jaarlijks kan de rente over de resterende termijnen worden afgekocht. Zie voor de regelgeving betreffende de heffing, invordering en afkoop van o.m. reconstructierente de financiële paragraaf in H. 2.

13.5 **GRONINGS-DRENTSE HERINRICHTING**

13.5.1 De tweede schatting

De tweede schatting gebeurt nadat de akte van toedeling is vastgesteld, op een tijdstip door de HCOG te bepalen. De schatting is vergelijkbaar met die onder de RW 1954 en de LW.

De HCOG doet een voorstel aan de Centrale Commissie inzake de aanwijzingen voor de schatters, vergezeld van een toelichting. Daarop volgt gezamenlijk overleg met een lid van de Centrale Commissie en de ingenieur KADOR, waarbij de aanwijzingen in ontwerp worden vastgesteld, ter definitieve vaststelling door de Centrale Commissie.

783	(933)
Handeling	Het voorbereiden van de tweede schatting van de onroerende goederen in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	HWOG art. 107; Reg. LV 16-01-1979, Stcrt. 13, art. 31.
Periode	1979 - heden.
Opmerking	Betreft bijv. het voorstellen aan de Centrale Commissie van aanwijzingen voor de schatters.
784	(903)
Handeling	Het vaststellen van de aanwijzingen voor de schatters inzake de tweede schatting in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	HWOG art. 107.2.
Periode	1979 - heden.
785	(934)
Handeling	Het doen uitvoeren van de tweede schatting van de onroerende goederen in een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	HWOG art. 107.
Periode	1979 - heden.

Bij de schatting is een speciale plaats ingeruimd voor de verkoopwaarde van de stadsmeierrechten. De president van de Groningse rechtbank benoemt op verzoek van de HCOG een commissie voor elk deelgebied waarvan onroerende goederen deel uitmaken met betrekking waartoe een rechtspersoon gerechtigde tot een stadsmeierrecht is. Deze commissies dienen de verkoopwaarde van de rechten te schatten. Het werkgebied van de schattingscommissies is niet tot een (of meer) blok(ken) beperkt: ook de rechten op onroerende goederen binnen een deelgebied die geen deel van een blok uitmaken, worden geschat.

De schattingen vinden plaats "onderscheidenlijk naar stadsmeierrecht, waarvoor de 20e of 30e penning, dan wel een andere vergoeding bij overgang verschuldigd is" (HWOG art. 104.1). De president wijst een voorzitter uit de leden van een commissie aan en regelt de vergoedingen. De HCOG voegt een secretaris aan de schattingscommissie toe.

De uitkomsten van de schatting worden vermeld in de lijst der geldelijke regelingen van het betreffende blok of, als het betreffende onroerend goed buiten een blok ligt, in de lijst der geldelijke regelingen van het blok op de lijst van rechthebbenden, dat in een herinrichtingsplan (zie H. 7) is aangewezen ter vermelding van de gerechtigden tot een stadsmeierrecht in een deelgebied.

786 (935)
Handeling **Het toevoegen van een secretaris aan een commissie, die de verkoopwaarde van de stadsmeierrechten in een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën moet schatten.**
Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën.
Grondslag HWOG art. 104.3.
Periode 1979 - heden.

787 (941)
Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van de schatting van de verkoopwaarde van de stadsmeierrechten in een deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Schattingscommissie als bedoeld in HWOG art. 104.1.
Grondslag HWOG art. 104.
Periode 1979 - heden.

13.5.2 De lijst van geldelijke regelingen

Er wordt een lijst van geldelijke regelingen opgemaakt voor ieder blok, zo spoedig mogelijk na de tweede schatting. De lijst van geldelijke regelingen is vergelijkbaar met die onder de RW 1954 en de LW. Een bijzonderheid van de geldelijke regelingen onder het regime van de HWOG is dat deze ook betrekking hebben op oude Groninger stadsrechten in de veenkoloniale gebieden. De gemeente Groningen loopt door de opheffing van deze stadsmeierrechten inkomsten mis, grotendeels uit overdrachten. Voor dit verlies ontvangt de gemeente volgens de wet de gekapitaliseerde waarde van de jaarlijkse inkomsten van

de stadsmeierrechten. In het kader van die financiële afwikkeling dient de HCOG de jaarlijkse inkomsten vast te stellen. Op basis van een door de Minister van Binnenlandse Zaken in overeenstemming met Financiën vastgestelde rentevoet kan dan de gekapitaliseerde waarde worden berekend. Deze verschijnt op de lijst van geldelijke regelingen voor een zeker blok, dat in elk deelgebied door de HCOG wordt aangewezen. Zo heeft de gemeente Groningen de mogelijkheid om per deelgebied tegen de vergoedingen voor de opheffing van de stadsmeierrechten bezwaren in te dienen, dus ook voor zover de betreffende onroerende goederen buiten een blok liggen.

788	(953, 956)
Handeling	Het vaststellen van een rentevoet, op grond waarvan de gekapitaliseerde waarde van de jaarlijkse inkomsten van de gemeente Groningen uit de stadsmeierrechten in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën wordt vastgesteld.
Actor	Minister Binnenlandse Zaken, met Minister van Financiën.
Grondslag	HWOG art. 101.3.
Periode	1979 - heden.
Opmerking	Geschiedt gehoord de gemeente Groningen.
789	(936)
Handeling	Het in elk deelgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën aanwijzen van een blok, waarvan op de lijst der geldelijke regelingen de gekapitaliseerde waarde van de stadsmeierrechten van de jaarlijkse inkomsten van de gemeente Groningen wordt vermeld, alsmede het voor deze lijst vaststellen van het bedrag van die inkomsten.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	HWOG art. 101.2, 110.
Periode	1979 - heden.
790	(937)
Handeling	Het opmaken van de lijst van geldelijke regelingen voor een blok van het herinrichtingsgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag	HWOG art. 108.1.
Periode	1979 - heden.
791	(904)
Handeling	Het al dan niet goedkeuren van de lijst van geldelijke regelingen voor een blok van het herinrichtingsgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.
Actor	Centrale Commissie.

Grondslag HWOG art. 111.1.
Periode 1979 - heden.

13.5.3 Bezwarenbehandeling lijst van geldelijke regelingen

De gevolgde procedure is nagenoeg gelijk aan die voor Midden-Delfland, met dien verstande dat partijen in laatste instantie het rechtsmiddel van cassatie open staat.

792 (938)
Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van de terinzagelegging van de lijst van geldelijke regelingen voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag HWOG art. 111, jo. 83.3-5.
Periode 1979 - heden.

793 (939)
Handeling **Het in eerste instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, alsmede het effectueren van de uitkomst van de behandeling door wijziging van de lijst, dan wel vaststelling voor zover deze niet omstreden is.**
Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).
Grondslag HWOG art. 112-116.
Periode 1947 - heden.

Voor zover geen tijdige schriftelijke bezwaren zijn ingediend, staat de lijst vast. De commissie maakt hiervan een proces-verbaal op. Indien bezwaren zijn ingediend, onderzoekt de commissie deze en tracht zij overeenstemming te verkrijgen. Voor zover overeenstemming wordt verkregen, staat de lijst der geldelijke regelingen (eventueel gewijzigd) vast, waarvan de HCOG weer proces-verbaal opmaakt. Ook over de bezwaren die niet zijn weggenomen, maakt de commissie proces-verbaal op. Tenslotte zendt de HCOG de lijst en alle processen-verbaal aan de R-C en de Centrale Commissie.

794 (946)
Handeling **Het in tweede instantie behandelen van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor een blok van het herinrichtingsgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, alsmede het effectueren van de uitkomst van de behandeling door wijziging van de lijst.**
Actor Rechter-commissaris.
Grondslag HWOG art. 117-118, jo. 86.2-5, 87.

Periode 1979 - heden.

De rechtbank behandelt (voor alle andere zaken, met uitzondering van die betreffende onteigening) de zaken waarin door de R-C geen overeenstemming is bereikt. De rechtbank hoort een vertegenwoordiger van de Centrale Commissie, een of vertegenwoordigers van de HCOG en de daaraan toegevoegde landmeter/ingenieur KADOR of zijn plaatsvervanger. De rechtbank sluit de door haar zo nodig gewijzigde lijst voor zover zij in de zaken heeft beslist, behalve wanneer een geschil nog niet onherroepelijk is beslecht. Tegen een uitspraak van de rechtbank staat namelijk evenals bij landinrichting volgens de LW cassatie open. Als cassatie leidt tot een vermindering van de schuldplichtigheid, worden de geldelijke gevolgen daarvan door het Rijk gedragen.

De lijst van geldelijke regelingen zoals door de rechtbank gesloten, geldt als titel voor de daarin omschreven vorderingen. De kosten van een geding voortvloeiende uit een verwijzing door de R-C komen, indien belanghebbende in het gelijk wordt gesteld, ten laste van het Rijk.

795 (940)

Handeling **Het optreden als partij bij de behandeling voor de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Herinrichtingscommissie O.-Groningen en Gr.-Dr. Veenkoloniën (met Deelgebiedscommissie).

Grondslag HWOG art. 117-121.

Periode 1979 - heden.

796 (905)

Handeling **Het optreden als deskundige bij de behandeling door de rechter-commissaris, of als geding voor de rechtbank of in vervolg daarop voor de Hoge Raad, van de bezwaren tegen de lijst van geldelijke regelingen voor een blok van het herinrichtingsgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag HWOG art. 117-121.

Periode 1979 - heden.

13.5.4 Herinrichtingsrente

Evenals bij de reconstructie van Midden-Delfland komen ten laste van de Staat alle kosten van de herinrichting, voor zover die niet ingevolge de wet of krachtens overeenkomst door anderen worden gedragen. Vele kosten worden door het Rijk via vele verschillende bestaande subsidiekanalen gesluisd. Bij de HWOG zijn immers betrokken de Ministers van Landbouw, VROM, BiZa, VW, EZ, Financiën en WVC/OCW. In het herinrichtingsprogramma worden de uitgangspunten voor de verdeling van de kosten aangegeven. Vele voorzieningen worden krachtens overeenkomst door gemeenten en waterschappen betaald. Ten laste van de eigenaar zal komen het verschil in waarde tussen de inbreng en de toegedeelde

goederen zoals bepaald bij de tweede schatting. Ter zake van (het geheel van) de door een eigenaar op grond van de lijst van geldelijke regelingen verschuldigde bedragen zal op de percelen een 'herinrichtingsrente' rusten. Deze kan op verzoek van de eigenaar ineens worden voldaan. Niet in de rente of de afkoopsom echter worden opgenomen de schuldplichtigheid voor de verkrijging van eigendom die in de plaats treedt van de stadsmeierrechten.

797 (954)
Handeling **Het op verzoek van een eigenaar ineens invorderen van de bedragen, door hem verschuldigd volgens de lijst der geldelijke regelingen voor een blok van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor Minister van Financiën.
Grondslag HWOOG art. 126.
Periode 1979-heden

798 (950)
Handeling **Het vaststellen en aantekenen in de kadastrale registratie van het bedrag aan herinrichtingsrente die rust op een perceel in een blok van het herinrichtingsgebied van het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**
Actor KADOR.
Grondslag HWOOG art. 130, 132.
Periode 1979 - heden.

De herinrichtingsrente zal een looptijd hebben van 26 jaar en een jaarlijks percentage van 6%. Zij zal worden geheven vanaf het jaar volgend op dat waarin de rente in de registers is aangetekend. Heffing en invordering geschieden als bij de grondbelasting. De rente kan worden uitgetrokken (afzonderlijk) op het kohier van de grondbelasting. Jaarlijks kan de rente over de resterende termijnen worden afgekocht. Zie voor de regelgeving betreffende de heffing, invordering en afkoop van herinrichtingsrente de financiele paragraaf in H. 2.

Ook voor de omzetting van stadsmeierrechten in eigendomsrechten (ex HWOOG art. 102), zoals voorkomend op de betreffende lijst van geldelijke regelingen, dienen de betrokkenen te betalen. Zodra en voor zover de lijst der geldelijke regelingen door de rechtbank is gesloten, vindt de invordering plaats. In de wet is bepaald dat de invordering geschiedt door of vanwege de Minister van Landbouw, met dien verstande dat betekening en tenuitvoerlegging van dwangbevelen geschieden door de Rijksbelastingdienst. Bij wijziging van deze bepaling krachtens de Invoeringswet Invorderingswet 1990 (i.w. 1 juni 1990) wordt de schuldplichtige door een door de Minister van Landbouw aan te wijzen ambtenaar bij gedagtekende brief uitgenodigd het verschuldigde te betalen, terwijl bij deze wijziging het artikel tevens is aangevuld met leden (2-8), waarin de procedure van de dwanginvordering wordt weergegeven. De invordering kan plaatsvinden volgens nadere, zo nodig afwijkende regels, te stellen bij amvb.

799 (955)
Handeling **Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging of intrekking van een amvb, houdende nadere, zo nodig afwijkende regelen voor de invordering van de bedragen**

ex HWOOG art. 102, verschuldigd wegens de omzetting van stadsmeierrechten in eigendomsrechten in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.

Actor Minister van Financiën.
Grondslag HWOOG art. 135.2.
Periode 1979 - heden.

800 (893)

Handeling **Het (doen) invorderen van de bedragen ex HWOOG art. 102, verschuldigd wegens de omzetting van stadsmeierrechten in eigendomsrechten in het herinrichtingsgebied Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.**

Actor Minister van Landbouw.
Grondslag HWOOG art. 135.1, gew. 1990, Stb. 222 (i.w. 01-06-1990).
Periode 1990 - heden.

14.1 INLEIDING

In de voorgaande elf hoofdstukken (3 t/m 13) is de aandacht uitgegaan naar de handelingen die zich (kunnen) voltrekken in het kader van een wettelijk landinrichtingsproject. Ook dit hoofdstuk is beperkt tot het 'binnenwerk' van het landinrichtingsinstrumentarium; alle handelingen van algemene strekking zijn immers in hoofdstuk 2 te vinden. Het onderwerp van dit hoofdstuk wordt gevormd door projecten die behoren tot wat sinds de jaren '70 wel 'sectorale landinrichting' heet, in tegenstelling tot het in toenemende mate integrale karakter van de wettelijke projecten. Het gaat daarbij in het algemeen om projecten van een beperkte reikwijdte.

Wat betreft de te behandelen projecten spelen projectorganen behorende tot de rijksoverheid, zoals we die kennen bij een wettelijke landinrichting (Plaatselijke Commissie e.d.), geen rol. Een uitzondering doet zich voor bij de reconstructie van een oud glastuinbouwgebied ingevolge de BROG/RROG, waar een reconstructiecommissie het project voorbereidt en uitvoert. De actoren die overige soorten projecten initiëren, voorbereiden en uitvoeren zijn (lagere) overheden en particulieren. De betrokkenheid van de rijksoverheid bij de projecten bestaat in het algemeen uit het verlenen van ambtelijke ondersteuning (met name door CD/LD en KADOR), advisering en/of het verlenen van rijksbijdragen.

Ten aanzien van de sectorale projecten bestaat al bij het begin van de onderzoeksperiode een tweedeling. Enerzijds zijn er de cultuurtechnische werken, anderzijds de ruilverkavelingen bij overeenkomst, waarbij wel werken kunnen worden uitgevoerd, maar waar de administratief-kadastrale procedure voorop staat. De ruilverkaveling bij overeenkomst of kavelruil is het enige sectorale instrument waarbij het middel van de herverkaveling wordt toegepast. Op hun beurt kunnen de cultuurtechnische werken al vanaf het begin worden onderscheiden in werken verricht door gemeenten, waterschappen of andere mede-overheden (A2) en werken die particulieren (doen) uitvoeren. Naast de ministeriële regelingen voor de subsidiëring van particuliere cultuurtechnische werken is in een enkel geval ook door het O&S-fonds een bijdrageregeling vastgesteld.

Zoals gebleken bij de beschrijving van de uitvoering van een wettelijke landinrichting (zie H. 9) zijn sinds de jaren 1950 landinrichtingswerken niet beperkt tot cultuurtechnische werken, d.w.z. werken ter verbetering van ontsluiting, ontwatering, verkaveling en bodemprofiel. Ook bij sommige soorten sectorale projecten heeft die uitbreiding van het scala aan werken haar beslag gekregen. Zo wordt bij een kavelruil ook de aanleg van beplantingen gesubsidieerd en wordt in het kader van een BROG/RROG-project ook voor de aanleg van recreatieve voorzieningen e.d. een rijksbijdrage verleend. Het gaat bij deze voorbeelden wel altijd om werken die deel uitmaken van een omvangrijker project waarbij een agrarisch-economische doelstelling centraal staat.

14.2.1 Initiatieffase

De Beschikking, sinds 1986 Regeling, reconstructie oude glastuinbouwgebieden (BROG/RROG) is een sectorale regeling voor de herinrichting van verouderde glastuinbouwgebieden. De BROG/RROG bestaat als instrument uit een geheel van bijdrageregelingen, gekoppeld aan een voorgeschreven formele voorbereidingsprocedure. Wat betreft dit laatste is de regelgeving van een project volgens de BROG/RROG duidelijk geïnspireerd door de regeling van een wettelijke landinrichting, al vindt er geen herverkaveling plaats.

Een reconstructie als bedoeld in BROG/RROG moet beginnen met een "aanvraag tot aanwijzing als reconstructiegebied". Deze wordt gericht tot de Centrale Commissie; de beschikking komt af van de Minister van Landbouw. Bevoegd tot het doen van een aanvraag zijn een rechtsbevoegde vereniging of stichting werkzaam in het belang van de land- of tuinbouw of een provincie, gemeente of waterschap. Volgens de procedure brengt de Centrale Commissie de ingediende aanvraag onverwijld ter kennis van onder andere de betrokken GS. Daarnaast stelt de commissie inzake de aanvraag een advies op. Dit doet de Commissie met het verzoek aan de Minister van Landbouw toekomen. De minister gaat na of het gebied voldoet aan de vereisten om voor aanwijzing in aanmerking te komen. De minister wijst de aanvraag af bij een met redenen omkleed besluit als het gebied niet voldoet aan die vereisten. Wanneer het gebied naar het oordeel van de minister daaraan wel voldoet, wijst hij het gebied als reconstructiegebied aan, in overeenstemming met betrokken GS, B en W en waterschap. Een aanwijzing houdt mede in de vaststelling van de begrenzing van het reconstructiegebied. Hierbij kan worden afgeweken van het bij de aanvraag ingediende voorstel. In het kader van de aanwijzing stelt de minister de Centrale Commissie en de aanvrager daarvan in kennis en maakt hij de aanwijzing openbaar bekend.

Ingevolge de opschorting van de RROG met ingang van 30-09-1991 en de daarvoor in de plaats getreden schorsing voor onbepaalde tijd geldend vanaf 21-03-1992, worden sedert de eerstgenoemde datum geen aanvragen meer in behandeling genomen.

De aan te wijzen reconstructiegebieden in het kader van BROG/RROG worden ingepast in het Volgordeschema voor Ruilverkavelingen, sinds 1985 het Voorbereidingschema Landinrichting. Handelingen met betrekking tot de urgentiebepaling van reconstructieprojecten zijn dan ook begrepen onder de betreffende handelingen in H. 2.

801	(963)
Handeling	Het voorlichten en/of adviseren van belangstellenden over het indienen van een aanvraag tot aanwijzing van een oud glastuinbouwgebied gebied als reconstructiegebied.
Actor	Centrale Commissie.
Bron	Jaarverslagen CLC en LD.
Periode	1979 - heden.

802 (964)
Handeling **Het adviseren aan de Minister van Landbouw omtrent een aanvraag tot aanwijzing van een oud glastuinbouwgebied als reconstructiegebied.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag BROG/RROG art. 6.

Periode 1979 - heden.

803 (957)
Handeling **Het beschikken op een aanvraag tot aanwijzing van een oud glastuinbouwgebied gebied als reconstructiegebied.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag BROG/RROG art. 7-9.

Periode 1979 - heden.

14.2.2 Organisatie

Ingevolge de BROG/RROG stelt de Centrale Commissie voor een te reconstrueren gebied een Reconstructiecommissie (RCOG) in, die tot taak heeft het opstellen van een voorontwerp- en een ontwerp-reconstructieplan, alsmede het begeleiden van de uitvoering van de reconstructie. de samenstelling van een RCOG geschiedt gehoord B en W van de betrokken gemeente en bestuur van het betrokken waterschap. De voorbereidingen worden gedaan door de provinciale functionaris (HID/Insp Landinrichting) van de LD. Als adviseur wordt aan een RCOG in elk geval toegevoegd de landschapsconsulent Staatsbosbeheer (sinds 1986: de consulent bos- en landschapsbouw) in de provincie. Als secretaris van de commissie fungeert de districtsingenieur van de LD of een aan deze toegevoegde projectingenieur. De BROG/RROG bevat een instructie voor de RCOG.

804 (965)
Handeling **Het vaststellen of wijzigen van specifieke richtlijnen of voorschriften voor een Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag Toezichthoudende taak.

Periode 1979 - heden.

806 (967)
Handeling **Het instellen en samenstellen, in overeenstemming met betrokken GS, van een Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied, alsmede het daaraan toevoegen van een of meer deskundigen als adviserende leden.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag BROG/RROG art. 10.1, 10.2, 10.5, 10.7.

Periode 1979 - 1993.

807 (982)

Handeling **Het toevoegen van een secretaris aan een Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied**
Actor Directeur CD/LD.
Grondslag BROG/RROG art. 10.4.
Periode 1979 - 1993.
Opmerking Geschiedt in de praktijk door de provinciale functionaris van de Landinrichtingsdienst.

882 (1071)
Handeling Het instellen, samenstellen en instrueren van een of meer subcommissies van een Reconstructiecommissie van een oud glastuinbouwgebied.
Actor Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied
Bron Interview
Periode 1979 – heden

14.2.3 Beheer

Het houden van toezicht op de uitvoering door een reconstructiecommissie van een oud glastuinbouwgebied.

805 (966)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren, in overleg met GS, van een besluit van een Reconstructiecommissie betreffende de organisatie van de voorbereiding of uitvoering van de reconstructie van een oud glastuinbouwgebied.**
Actor Centrale Commissie.
Grondslag Toezichthoudende taak.
Periode 1979 - heden.
Opmerking Geschiedt na advies door de provinciale functionaris van de LD, optredend namens de CCC/CLC als toezichthouder.

903 (1092)
Handeling Het vaststellen van de subsidiënormen voor kavelverbeteringswerken voor de reconstructie van een oud glastuinbouwgebied.
Actor DCC
Bron interview
Periode 1979 – heden

904 (1093)
Handeling Het voorschieten van de kosten van de voorbereiding en uitvoering van een reconstructie van een oud glastuinbouwgebied, alsmede het voeren van de financiële administratie van de Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.
Actor minister van Landbouw
Bron interview
Periode 1979 – heden

883	(1072)
Handeling	Het opstellen van een jaarlijks werkplan voor de voorbereiding, dan wel de uitvoering van de reconstructie van een oud glastuinbouwgebied.
Actor	Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied
Grondslag	Richtlijnen van de Centrale Commissie (circ. Nr. 86-52)
Periode	1979 – heden
Opmerking	In de praktijk wordt het werkplan door de provinciale directie opgesteld. Het werkplan houdt het volgende in: <ul style="list-style-type: none"> • Overzicht procedureplanning • Overzicht begrotingsuitputting ten behoeve van projectbewaking en restantverplichting • Overzicht investeringsplanning • Overzicht grondverwerving en –aanwending • Staat van geleverde en te leveren prestaties
884	(1073)
Handeling	Het al dan niet goedkeuren van een werkplan van een Reconstructiecommissie van een oud glastuinbouwgebied.
Actor	Directeur Landinrichtingsdienst
Grondslag	Richtlijnen van de Centrale Commissie (circ. Nr. 86-52)
Periode	1979 - heden
885	(1074)
Handeling	Het geven van algemene voorlichting tijdens de voorbereiding en uitvoering van een reconstructie van een oud glastuinbouwgebied
Actor	Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied
Bron	Interview
Periode	1979 – heden

14.2.4 Voorbereidingsfase

Bij de voorbereiding van de reconstructie van een oud glastuinbouwgebied wordt een reconstructieplan opgesteld op de voet van BROG/RROG art. 13-20.

Een reconstructieplan dient verschillende onderdelen te bevatten. In de eerste plaats is dit een beschrijving van de bestaande toestand ten aanzien van de ruimtelijke aspecten, de infrastructuur en de sociale en economische toestand. Voorts wordt een omschrijving gegeven, met kaarten, van de door betrokken gemeente en waterschap te treffen voorzieningen van openbaar nut, te weten: infrastructurale, landschappelijke en recreatieve voorzieningen.

Tevens wordt in het plan aangegeven welke bedrijfsgerichte maatregelen en voorzieningen eventueel door de RCOG worden getroffen. Het kan hierbij gaan om de verwerving en aanwending van gronden en opstellen; de verplaatsing van glastuinbouwbedrijven; de uitvoering van kavelverbeteringswerken; de

afbraak van glasopstanden; de aanleg van erf- en kavelgrensbeplanting; de ondersteuning van werknemers wier arbeidsovereenkomst eindigt door de aankoop van gronden. Ten slotte maakt een begroting deel uit van het reconstructieplan.

De mogelijkheid bestaat het (vastgestelde) reconstructieplan naderhand te wijzigen. Ten aanzien van zo'n wijziging wordt de procedure herhaald, die reeds was doorlopen ten aanzien van het vastgestelde plan.

In de procedure zijn de volgende hoofdstadia te onderscheiden:

- het totstandbrengen van een voorontwerp van het plan,
actor: Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied (RCOG);
- het totstandbrengen van een ontwerp van het plan,
actor: RCOG;
- het vaststellen van het definitieve plan,
actor: Centrale Commissie (CCC/CLC).

Met het opstellen van het voorontwerp kan worden begonnen zodra de RCOG is genstalleerd. Dit wordt gedaan door de RCOG in overeenstemming met de betrokken gemeente(n) en waterschap(pen). Het voorontwerp omvat alle elementen van het uiteindelijke plan. Doorgaans bevat het verschillende alternatieve mogelijkheden van voorzieningen met betrekking tot een zelfde aangelegenheid. De RCOG houdt in het gebied over het voorontwerp een inspraakronde. Zij stelt een verslag over de inspraak en haar uitkomsten (c.q. de in het voorontwerp aangebrachte wijzigingen) op en brengt dit ter kennis van de betrokken gemeente(n) en waterschap(pen).

Op basis van voorontwerp en inspraakverslag stelt de RCOG een ontwerp-reconstructieplan op, wederom in overeenstemming met betrokken gemeente(n) en waterschap(pen). Dit ontwerp doet de Reconstructiecommissie toekomen aan de Centrale Commissie. Deze stelt het reconstructieplan vast, in overeenstemming met betrokken GS. Als de Centrale Commissie voornemens is bij de vaststelling van het plan af te wijken van het ontwerp, hoort zij eerst de RCOG en de betrokken gemeente(n) en waterschap(pen). Een wijziging van een vastgesteld reconstructieplan wordt geïnitieerd door de RCOG, die daaromtrent aan de Centrale Commissie een voorstel doet. Bij de vaststelling van het reconstructieplan stelt de CCC/CLC tevens het subsidienormbedrag voor de uitvoering van de voorgenomen kavelverbeteringswerken vast.

808 (972)
Handeling **Het opstellen van het (gewijzigde) voorontwerp van een reconstructieplan voor een oud glastuinbouwgebied.**
Actor Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.
Grondslag BROG/RROG art. 14.1, 20.2.
Periode 1979 - heden.

809 (973)
Handeling **Het voorbereiden en uitvoeren van een inspraakronde over het (gewijzigde) voorontwerp van een reconstructieplan voor een oud glastuinbouwgebied.**
Actor Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.

Grondslag	BROG/RROG art. 15-16, 20.2.
Periode	1979 - heden.
<i>810</i>	<i>(974)</i>
Handeling	Het opstellen van het ontwerp van een (gewijzigd) reconstructieplan voor een oud glastuinbouwgebied.
Actor	Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.
Grondslag	BROG/RROG art. 17.1, 20.2.
Periode	1979 - heden.
886	(1075)
Handeling	Het (doen) verrichten van technische inventarisatie en uitwerkingen in het kader van de voorbereiding van een reconstructie oud glastuinbouwgebied
Actor	Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.
Bron	Interview
Periode	1979 - heden.
887	(1076)
Handeling	Het (doen) verrichten van wetenschappelijke inventarisaties en nadere onderzoeken in het kader van de voorbereiding van een reconstructie oud glastuinbouwgebied
Actor	Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.
Bron	Interview
Periode	1979 - heden.
<i>811</i>	<i>(975)</i>
Handeling	Het adviseren aan de Centrale Commissie over het vaststellen van een (gewijzigd) reconstructieplan voor een oud glastuinbouwgebied in afwijking van het ontwerp daarvan.
Actor	Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.
Grondslag	BROG/RROG art. 18, 20.2.
Periode	1979 - heden.
<i>812</i>	<i>(968)</i>
Handeling	Het vaststellen van een (gewijzigd) reconstructieplan voor een oud glastuinbouwgebied.
Actor	Centrale Commissie.
Grondslag	BROG/RROG art. 17.3, 20.2.
Periode	1979 - heden.
<i>813</i>	<i>(976)</i>
Handeling	Het voorstellen aan de Centrale Commissie om een wijziging te initiëren van een vastgesteld reconstructieplan voor een oud glastuinbouwgebied.
Actor	Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.

Grondslag BROG/RROG art. 20.1.
Periode 1979 - heden.

814 (969)

Handeling **Het beschikken op een voorstel van een Reconstructiecommissie tot het initiëren van een wijziging van een vastgesteld reconstructieplan voor een oud glastuinbouwgebied.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag BROG/RROG art. 20.1.

Periode 1979 - heden.

14.2.5 Grondzaken en bedrijfsbeëindiging

Zoals uit de inhoud van het reconstructieplan blijkt, speelt ook bij de reconstructie van een oud glastuinbouwgebied de grondverwerving een rol. Als onderdeel van de BROG/RROG (Titel 6, paragraaf 2) is voorzien in een regeling voor een toeslag aan degene die grond met de daarop aanwezige opstallen gebruiksvrij aan SBL/BBL overdraagt, als de overdracht past binnen het reconstructieplan. Met de verwerving kan worden begonnen vanaf het tijdstip van aanwijzing tot reconstructiegebied (art. 25.2). Zie H. 2 voor de behandeling van bezwaarschriften tegen een onwelgevallige beschikking op een aanvraag voor een toeslag.

815 (1047)

Handeling **Het verwerven van gronden in een te reconstrueren oud glastuinbouwgebied.**

Actor SBL, sinds 1983 BBL.

Grondslag BROG/RROG Titel 6, par. 2.

Periode 1979 - heden.

888 (1077)

Handeling Het beheren van verworven grond tijdens de voorbereiding en uitvoering van de reconstructie van een oud glastuinbouwgebied.

Actor SBL; sinds 1983: BBL

Grondslag BROG art. 30 en de toelichting bij deze beschikking

Periode 1979 – heden

889 (1078)

Handeling Het adviseren aan SBL/BBL over de aankoop, de verkoop en het in tijdelijk gebruik geven van gronden in een te reconstrueren oud glastuinbouwgebied.

Actor Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied

Bron Interview

Periode 1979 - heden

816 (977)

Handeling **Het adviseren aan de HID/Insp LD, sinds 1989 de directeur LNO over een verzoek om een toeslag als bedoeld in BROG/RROG, Titel 6, paragraaf 2.**
Actor Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.
Grondslag BROG/RROG art. 27.2.
Periode 1979 - heden.

817 (997)
Handeling **Het adviseren aan de directeur LD over een verzoek om een toeslag als bedoeld in BROG/RROG, Titel 6, paragraaf 2.**
Actor HID/Insp Landinrichting; sinds 1989: directeur LNO.
Grondslag BROG/RROG art. 27.2.
Periode 1979 - heden.

818 (983)
Handeling **Het beschikken op een verzoek van een eigenaar of pachter om een toeslag als bedoeld in BROG/RROG, Titel 6, paragraaf 2, alsmede het sluiten en effectueren van een overeenkomst waarin de rechten en plichten van partijen worden vastgelegd.**
Actor Directeur CD/LD.
Grondslag BROG/RROG art. 29.1, 30.
Periode 1979 - heden.

In de in 1986 tot RROG gewijzigde BROG is een regeling opgenomen voor werknemers van bedrijven die worden beëindigd als gevolg van Titel 6, paragraaf 2 van de regeling, analoog aan de regelingen met betrekking tot integrale projecten (zie H. 5).

819 (978)
Handeling **Het stellen van nadere voorwaarden en voorschriften voor de toekenning van een rijksbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd ingevolge RROG art. 30.**
Actor Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.
Grondslag RROG 15-01-1986, Stcrt. 13, art. 33e.4, 33n.2.
Periode 1986 - heden.

820 (1004)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de door een Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied gestelde nadere voorwaarden en voorschriften aan de toekenning van een rijksbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd ingevolge RROG art. 30.**
Actor Directeur DBL.
Grondslag RROG 15-01-1986, Stcrt. 13, art. 33e.5, 33n.2.
Periode 1979 - heden.

821 (979)
Handeling **Het beschikken op een aanvraag om een loondervings- of verhuiskostenbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd ingevolge RROG art. 30.**
Actor Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.
Grondslag RROG 15-01-1986, Stcrt. 13, art. 33a, 33t.1.
Periode 1986 - heden.

822 (1005)
Handeling **Het betaalbaar stellen van een loondervings- of verhuiskostenbijdrage aan een werknemer van een bedrijf dat wordt beëindigd ingevolge RROG art. 30.**
Actor Directeur DBL.
Grondslag RROG 15-01-1986, Stcrt. 13, art. 33e, 33j, 33k, 33u, 33w.
Periode 1986 - heden.

De handeling 'betaalbaarstellen' omvat behalve het al dan niet maandelijks betalen van het vastgestelde bedrag o.m. de volgende activiteiten:

- toezien of ontvanger nog steeds voldoet aan de voorwaarden;
- terugvordering of verrekening van teveel ontvangen bedragen;
- beëindiging uitkering bij aanvang dienstbetrekking, bedrijf of beroep;
- herziening bedragen (als het CAO-loon wordt gewijzigd);
- omzetting maandelijks loondervingsuitkering in een uitkering ineens;
- toetsing of verhuizing inderdaad heeft plaatsgevonden.

14.2.6 Uitvoering van voorzieningen

14.2.6.1 *Infrastructurele, landschappelijke, recreatieve voorzieningen*

De te treffen voorzieningen moeten in het reconstructieplan zijn opgenomen en kunnen betreffen: waterbeheersingswerken, de aanleg en verbetering van wegen, landschappelijke voorzieningen en ten slotte (sinds 1986) ook recreatieve voorzieningen. De belangrijkste functionaris bij de behandeling van een aanvraag is de directeur LD, die ook de bijdrage uitbetaalt.

823 (958)
Handeling **Het verlenen van een bijdrage aan een gemeente of waterschap in de kosten van uitvoering van de realisering van infrastructurale, landschappelijke of recreatieve voorzieningen in een oud glastuinbouwgebied.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag BROG/RROG art. 21 e.v. (gew. 1986, Stcrt. 145).
Periode 1979 - heden.

890 (1079)

Handeling Het adviseren van de HID inzake een aanvraag van een gemeente of waterschap om een bijdrage in de kosten van uitvoering van de realisering van infrastructuele, landschappelijke of recreatieve voorzieningen in een oud glastuinbouwgebied.

Actor Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied

Bron Interview

Periode 1979 – heden

Opmerking Advisering geschiedt aan de HID/Insp. LD, sinds 1989 een directeur LNO na de toetsing door de Reconstructiecommissie aan de doelstelling van het reconstructieplan

824 (970)

Handeling **Het al dan niet verlenen van ontheffing aan een gemeente of waterschap van de termijn waarbinnen werken ter realisering van infrastructurale, landschappelijke of recreatieve voorzieningen in een oud glastuinbouwgebied moeten zijn uitgevoerd.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag BROG/RROG art. 23.2.

Periode 1979 - heden.

825 (980)

Handeling **Het adviseren aan de Centrale Commissie omtrent de vaststelling van het tijdstip vanaf of tot wanneer een aanvraag kan worden ingediend voor een bijdrage zoals bedoeld in Titel 6, paragrafen 3 t/m 6 van de BROG/RROG.**

Actor Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.

Grondslag BROG/RROG art. 25.1-3.

Periode 1979 - heden.

Opmerking Normaal geldt als ingangstijdstip het moment van vaststelling van het plan.

14.2.6.2 *Bedrijfsvoorzieningen*

Behalve bijdragen voor de verwezenlijking van voorzieningen van openbaar nut kan een reconstructieplan ook bijdragen inhouden voor de realisering van voorzieningen voor de in het reconstructiegebied gelegen glastuinbouwbedrijven. Inzake een aanvraag zoals bedoeld in Titel 6 wordt de directeur CD/LD geadviseerd door de HID/Insp. Landinrichting, die ook de aanvraag ontvangt. De te subsidiëren voorzieningen kunnen betreffen:

- verplaatsing glastuinbouwbedrijven (Titel 6, paragraaf 3);
- uitvoering kavelverbeteringswerken (Titel 6, paragraaf 4);
- afbraak glasopstanden (Titel 6, paragraaf 5);
- aanleg erf-/kavelgrensbeplanting (Titel 6, paragraaf 6).

826 (971)

Handeling **Het vaststellen vanaf en tot wanneer een aanvraag voor een bijdrage zoals bedoeld in Titel 6, paragrafen 3-6 van de BROG/RROG kan worden ingediend.**

Actor Centrale Commissie.

Grondslag	BROG/RROG art. 19.3, art. 25.1-3.
Periode	1979 - heden.
827	(981)
Handeling	Het adviseren inzake een aanvraag van een ondernemer om een bijdrage zoals bedoeld in Titel 6, paragrafen 3-6 van de BROG/RROG.
Actor	Reconstructiecommissie oud glastuinbouwgebied.
Grondslag	BROG/RROG art. 27.
Periode	1979 - heden.
Opmerking	Advisering geschiedt aan de HID/Insp Landinrichting, sinds 1989 een directeur LNO.
828	(998)
Handeling	Het adviseren aan de directeur LD over een verzoek om een bijdrage zoals bedoeld in de BROG/RROG Titel 6, paragrafen 3-6.
Actor	HID/Insp Landinrichting; sinds 1989 directeur LNO.
Grondslag	BROG/RROG art. 27.2.
Periode	1979 - heden.
829	(984)
Handeling	Het al dan niet verlenen van een bijdrage aan een ondernemer in de kosten van uitvoering van een bedrijfsverplaatsing zoals bedoeld in Titel 6, paragraaf 3 van de BROG/RROG.
Actor	Directeur CD/LD.
Grondslag	BROG/RROG art. 27 e.v.
Opmerking	Geschiedt na advisering door de HID/Insp Landinrichting, sinds 1989 de directeur LNO, en de HID Bedrijfsontwikkeling, sedert 1989 de directeur LAVO. De procedure is overeenkomstig de Beschikking rijksbijdragen boerderijverplaatsing, Stcrt. 1976, 177 (zie paragraaf 14.6 van het RIO).
830	(985)
Handeling	Het al dan niet verlenen van een bijdrage aan een ondernemer in de kosten van uitvoering van kavelverbeteringswerken zoals bedoeld in Titel 6, paragraaf 4 van de BROG/RROG.
Actor	Directeur CD/LD.
Grondslag	BROG/RROG art. 44-50, gew. 1984, Stcrt. 89 en gew. 1986, Stcrt. 145.
Periode	1979 - heden.
Opmerking	Geschiedt op advies van de HID/Insp Landinrichting, sinds 1989 een directeur LNO. Kavelverbeteringswerken moeten om voor een bijdrage in aanmerking te komen in het reconstructieplan passen. De werken kunnen betreffen: verbetering van de ontsluiting en de detailontwatering van percelen; vergroting en vormverbetering van percelen; profielverbetering van de grond; verbetering van de gietwataeraanvoer (sinds 1984); aansluiting van het bedrijf op een gescheiden afvoersysteem (sinds 1986).
831	(986)

Handeling **Het al dan niet verlenen van een bijdrage aan een ondernemer in de kosten van afbraak van glasopstanden zoals bedoeld in Titel 6, paragraaf 5 van de BROG/RROG.**

Actor Directeur CD/LD.

Grondslag BROG/RROG art. 51-53.

Periode 1979 - heden.

Opmerking Geschiedt op advies van de HID/Insp Landinrichting, sinds 1989 een directeur LNO.

832 (987)

Handeling **Het al dan niet verlenen van een bijdrage aan een ondernemer in de kosten van uitvoering van erf- of kavelgrensbeplantingen zoals bedoeld in Titel 6, paragraaf 6 van de RROG.**

Actor Directeur CD/LD.

Grondslag RROG 1986, Stcrt. 145, art. 23.3; 53a.

Periode 1986 - heden.

Opmerking Geschiedt op advies van de HID/Insp Landinrichting, sinds 1989 directeur LNO, en van de consulent SBB/BLB.

891 (1080)

Handeling Het beslissen in beroepen tegen beslissingen van de directeur Cultuurtechnische Dienst om een bijdrage in de kosten van de in het reconstructieplan opgenomen voorzieningen.

Actor Minister van Landbouw

Grondslag BROG, art 29-4

Periode 1979 - heden

14.2.7 Afsluitende rapportage

899 (1088)

Handeling Het opstellen van een evaluatierapport, houdende de resultaten van een afgesloten reconstructie van een oude glastuinbouwgebied

Actor Minister van Landbouw

Bron interview

Periode 1984 – heden

14.3 RIJKSBIJDRAGEN GEMEENTE- EN WATERSCHAPSWERKEN (A2-PROJECTEN)

Voor de uitvoering van plannen ter verbetering van de infrastructuur in het landelijk gebied door openbare lichamen, met name waterschappen en gemeenten, kan reeds sedert de jaren veertig een bijdrage worden verleend door de CD/LD (zie H. 2). Voor deze zogenaamde A2-werken, hoofdzakelijk waterbe-

heersingswerken, bestaat bij voortduring belangstelling. Op de Landbouw-begroting wordt voor A2-werken jaarlijks een bedrag uitgetrokken (1975: f 35 miljoen) dat ca 15% bedraagt van de uitgaven voor wettelijke landinrichtingsprojecten. De uitvoering van A2-werken heeft een veel minder geïntegreerd karakter dan de uitvoering van een BROG/RROG-project.

Voor het verkrijgen van een A2-subsidie moet door de gemeente of het waterschap een aanvraag worden ingediend. Het plan gaat vergezeld van een begroting en - sedert enkele decennia- van een verklaring van geen bezwaar uit het oogpunt van natuurbehoud, af te geven door de betreffende consulent van het regionale apparaat van het ministerie van Landbouw. Na toetsing aan het landelijke beleid en aan de stand van het beschikbare budget wordt een rijksbijdrage toezegging verleend met nadere voorwaarden.

833 (999)

Handeling **Het voorlichten over of adviseren inzake het indienen van een aanvraag voor een rijksbijdrage in de kosten van een cultuurtechnisch, resp. landinrichtingswerk als A2-project.**

Actor RCC, nadien HID/Insp Landinrichting; sinds 1989: directeur LNO.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode Jaren 1940 - heden.

834 (988)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van het uitvoeringsplan voor een cultuurtechnisch, resp. landinrichtingswerk als A2-project, het vaststellen van een voorlopige rijksbijdrage toezegging en het stellen van nadere voorwaarden aan de verlening.**

Actor Directeur CD/LD.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode Jaren 1940 - heden.

835 (989)

Handeling **Het al dan niet goedkeuren van de bestekken voor en eventuele andere gestelde eisen aan een cultuurtechnisch, resp. landinrichtingswerk als A2-project, alsmede het afgeven van een definitieve rijksbijdrage toezegging.**

Actor Directeur CD/LD.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode Jaren 1940 - heden.

836 (1000)

Handeling **Het houden van toezicht op de uitvoering van een cultuurtechnisch, resp. landinrichtingswerk als A2-project en het al dan niet goedkeuren van het gereedgekomen werk.**

Actor RCC, nadien HID/Insp Landinrichting; sinds 1989: directeur LNO.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode c 1942 - heden.

14.4.1 Ruilverkaveling bij overeenkomst

De 'ruilverkaveling bij overeenkomst' is als vorm van landinrichting opgenomen in de RW 1938 en de RW 1954 en gehandhaafd in de LW. Deze vorm van landinrichting betreft een particuliere ruilverkaveling, waaraan door het Rijk een bijdrage wordt geleverd in de vorm van diensten en een financiële ondersteuning. De ruilverkavelingsovereenkomst is vooral in de jaren 1960 zeer populair geworden onder boeren, niet het minst wegens het steeds sterkere 'multifunctionele' karakter en de toenemende langdurigheid van wettelijke ruilverkavelingen. Om beter het hoofd te kunnen bieden aan die toenemende vraag naar een efficiënt sectoraal ruilverkavelingsinstrument is in 1972 de Beschikking kavelruil in werking getreden.

Het initiatief voor een ruilverkaveling bij overeenkomst of een kavelruil berust bij belangstellende eigenaren. Deze kunnen van oudsher bij het voorbereiden van een voorlopige ruilverkavelingsovereenkomst, nodig om met de voorbereiding daarvan te beginnen, ambtelijke ondersteuning verkrijgen van het ministerie van Landbouw. Sinds enige decennia is er in elke provincie een ambtelijke werkgroep ter begeleiding van kavelruilprojecten, die in principe bestaat uit vertegenwoordigers van diensten van het ministerie van Landbouw en van het KADOR. Een medewerker van de LD treedt op als coördinator. Het overleg tussen de ambtelijke begeleiding en de betrokken groep eigenaren geschiedt door een zogeheten Contactcommissie.

Een ruilverkavelingsovereenkomst wordt schriftelijk aangegaan en in de openbare registers overgeschreven. Van de overschrijving van een ruilverkavelingsovereenkomst wordt in de registers van het kadaster melding gemaakt overeenkomstig door de Minister van VROM te geven voorschriften (LW). Een beding in een ruilverkavelingsovereenkomst, waarbij bepalingen van de wet (RW 1938 en 1954: Titel III; LW: Hoofdstuk VI-VIII) toepasselijk worden verklaard, treedt slechts in werking, indien en voor zo ver het door de Minister van Landbouw is goedgekeurd. Aan deze goedkeuring kunnen voorwaarden worden verbonden. De in de RW 1938, RW 1954 en de LW genoemde autoriteiten, colleges en ambtenaren verlenen na goedkeuring op gelijke wijze hun medewerking aan de uitvoering van ruilvereenkomsten.

De ministeriële goedkeuring is bij toepassing van de Beschikking, resp. Regeling Kavelruil (zie onder, sinds 1972) niet nodig, indien de directeur CD/LD ingevolge de genoemde regelingen schriftelijk heeft verklaard met de overeenkomst in te stemmen.

837 (1001)

Handeling **Het voorlichten en/of adviseren van belangstellenden over het aangaan van een ruilverkavelingsovereenkomst als bedoeld in de RW 1938, RW 1954 of LW.**

Actor RCC, nadien HID/Insp CD/LD, sinds 1989: directeur LNO.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode (1938) - heden.

- 838 (1002)
 Handeling **Het adviseren van de betrokkenen bij het opstellen van een voorlopige ruilverkavelingsovereenkomst.**
 Actor RCC, nadien HID/Insp CD/LD, sinds 1989: directeur LNO.
 Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
 Periode (1938) - heden.
- 839 (959)
 Handeling **Het onder zekere voorwaarden al dan niet goedkeuren van een voorlopige ruilverkavelingsovereenkomst, voor zover daarbij zekere bepalingen van een wettelijke ruilverkaveling van toepassing worden verklaard.**
 Actor Minister van Landbouw.
 Grondslag RW 1938 art. 6.2-3; RW 1954 art. 7.1; LW art. 122.
 Periode (1938) - heden.
 Opmerking Zie voor de gangbare voorwaarden de opsomming in de Beschikking Kavelruil, paragraaf 14.4.2 van het RIO).
- 840 (990)
 Handeling **Het vaststellen van de rijksbijdrage voor de uitvoering van een goedgekeurde voorlopige ruilverkavelingsovereenkomst.**
 Actor Directeur CD/LD.
 Grondslag RW 1938 art. 6.2-3; RW 1954 art. 7.1; LW art. 122.
 Periode (1938) - 1972.
 opmerking Hoogte van de rijksbijdrage en voorwaarden voor de verlening zijn sinds 1972 in de Beschikking, resp. Regeling kavelruil vastgelegd.
- 841 (1006)
 Handeling **Het opzetten en bijhouden van, alsmede het opmaken van stukken uit een 'kadastrale boekhouding' voor een ruilverkaveling bij overeenkomst, houdende registratie van de rechten en de waarden ten aanzien van de ingebrachte en toe te delen onroerende goederen van de betrokken eigenaren.**
 Actor KADOR.
 Grondslag RW 1938 art. 7; RW 1954 art. 8; LW art. 123.
 Periode (1938) - heden.
 Opmerking KADOR is in deze hoedanigheid o.m. mede betrokken bij het vaststellen van de concept-toedelingsakte en het behandelen van de bezwaren daartegen.
- 842 (1003)
 Handeling **Het leveren van advies en bijstand ten behoeve van de totstandkoming en de effectuering van een definitieve ruilverkavelingsovereenkomst (akte van kavelruil).**
 Actor RCC, nadien HID/Insp Landinrichting, sinds 1989: directeur LNO.
 Grondslag RW 1938 art. 7; RW 1954 art. 8; LW art. 123.

Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	(1938) - heden.
843	(1044)
Handeling	Het al dan niet goedkeuren van de door een Contactcommissie vastgestelde normen voor de vergoeding van schade als gevolg van de uitvoering van een ruilverkaveling bij overeenkomst.
Actor	Centrale Commissie (in de praktijk Heidemij, Grontmij, etc.).
Bron	Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).
Periode	(1938) - heden.
Opmerking	De vergoedingsnormen corresponderen met die, welke bij een wettelijke ruilverkaveling door een Landinrichtingscommissie worden vastgesteld.
844	(1045)
Handeling	Het vaststellen van het concept van een definitieve ruilverkavelingsovereenkomst (akte van kavelruil), het verlenen van volmacht tot ondertekening van de definitieve akte alsmede het behandelen van bezwaren daartegen.
Actor	Centrale Commissie (in de praktijk Heidemij, Grontmij, etc.).
Bron	Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).
Periode	(1938) - heden.
Opmerking	De akte van kavelruil correspondeert met de akte van toedeling bij een wettelijke ruilverkaveling.
845	(1046)
Handeling	Het vaststellen van de kostenverdeling voor een ruilverkaveling bij overeenkomst en het opzetten en bijhouden van een registratie van de invorderingen van ruilverkavelingsrente, alsmede het behandelen van bezwaren daartegen.
Actor	Centrale Commissie.
Bron	Archief CD/LD en CCC/CLC (CAS).
Periode	(1938) - heden.
Opmerking	De kostenverdeling correspondeert met de lijst van geldelijke regelingen bij een wettelijke ruilverkaveling.

14.4.2 Beschikking/Regeling kavelruil

De Beschikking, sinds 1985 Regeling kavelruil bepaalt de voorwaarden waaronder een ruilverkavelingsovereenkomst wordt goedgekeurd en vermeldt tevens op welke rijksbijdragen (naast de gewone ambtelijke ondersteuning 'in natura': zie boven) bij de uitvoering daarvan kan worden gerekend. Daarmee wordt voor het eerst een algemene regeling gegeven voor de goedkeuring en de daaruit voortvloeiende subsidiëring van particuliere ruilverkavelingen. De rijksbijdrage ingevolge de Beschikking/Regeling kavelruil voor de uitvoering van de ruilverkavelingswerken kan betrekking hebben op aanpassingswerken en de aanleg van aanvullende beplantingen.

De Beschikking Kavelruil (1972) bepaalt dat goedkeuring wordt verleend aan een beding in een ruilverkavelingsovereenkomst voor zover daarin de volgende wettelijke bepalingen toepasselijk worden verklaard:

- algehele afkoop toedelingsrechten (RW 1954 art. 12.3);
- regeling hypotheken en beslagen (RW 1954 art. 28.2-3);
- opmaak kaart akte van toedeling (RW 1954 art. 95.2, 95.4);
- verwerking akte in de openbare registers (RW 1954 art. 96.3-4);
- betaling door het Rijk van de kosten van het KADOR en van vergaderingen, openbare kennisgevingen, etc. (RW 1954 art. 115.1);
- gratis hulp hypotheekbewaarder (RW 1954 art. 128).

De Regeling kavelruil (1985) vervangt de Beschikking kavelruil uit hoofde van de vervanging van de RW 1954 door de LW en bepaalt dat goedkeuring wordt verleend aan een beding voorzover daarin de volgende wettelijke bepalingen toepasselijk worden verklaard:

- algehele afkoop toedelingsrechten (LW art. 146.3);
- regeling zakelijke rechten, huur en lasten (LW art. 160.2-4);
- opmaak kaart akte van toedeling (LW art. 207.2, 207.4);
- verwerking akte in de openbare registers (LW art. 208.3-4);
- betaling door het Rijk van kosten KADOR, vergaderingen, openbare kennisgevingen, afkoop toedelingsrechten, etc. (LW art. 222.1-2).

846 (991)

Handeling **Het al dan niet instemmen met een overeenkomst tot kavelruil zoals bedoeld in de Beschikking, resp. Regeling kavelruil.**

Actor Directeur CD/LD.

Grondslag Reg. LV 12-07-1972, Stcrt. 137, art. 1.2;
Reg. LV 08-11-1985, Stcrt. 218, art. 1.2.

Periode 1972 - heden.

Opmerking Geeft 'automatisch' recht op een goedkeuring als bedoeld in RW 1954 art. 7.1, dan wel LW art. 122 (zie paragraaf 14.4.1 van het RIO).

847 (992)

Handeling **Het verlenen van een rijksbijdrage in de kosten van uitvoering van werken aan eigenaren die een goedgekeurde overeenkomst tot kavelruil hebben aangegaan zoals bedoeld in de Beschikking, resp. Regeling kavelruil.**

Actor Directeur CD/LD.

Grondslag Reg. LV 12-07-1972, Stcrt. 137, art. 2;
Reg. LV 8-11-1985, Stcrt. 218, art. 2.

Periode 1972 - heden.

894 (1083)

Handeling	Het beschikken op een aanvraag voor een rijksbijdrage in de kosten van een particulier agarische structuur verbeteringswerken (kavelverbeteringswerken) in het kader van de versnelde uitvoering van herinrichting door middel van het ISP
Actor	Directeur CD
Grondslag	richtlijnen van de CC
Periode	1983 - heden

14.5 RIJKSBIJDRAGEN PARTICULIERE CULTUURTECHNISCHE WERKEN

14.5.1 Algemeen

Een algemene ministeriële regeling voor de subsidiëring van particuliere werken buiten ruilverkavelingsverband is pas in 1975 tot stand gekomen. Echter, reeds in de jaren 1942 - ca 1960 bestonden er rijksregelingen voor de subsidiëring van particuliere kavelinrichtingswerken, die hoewel meestal naar aanleiding van een ruilverkaveling uitgevoerd, buiten het kader van de ruilverkaveling vielen (zie H. 9). Per project werd door de CD een regeling voor de subsidiëring van deze 'boerenwerken' getroffen (zie H. 2).

Naast de ministeriële regelingen wordt in deze paragraaf ook aandacht gegeven aan de bijdragen van het O & S Fonds op dit terrein.

848 (1055)

Handeling **Het voorlichten en/of adviseren van belangstellenden over het verkrijgen van een rijksbijdrage in de kosten van een particulier cultuurtechnisch, resp. landinrichtingswerk.**

Actor RCC, nadien HID/Insp CD/LD, sinds 1989: directeur LNO.

Bron Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.

Periode (1942) - heden.

14.5.2 Boerenwerken

Voor betrokkenen is in 1942 de mogelijkheid geopend om voor kavelinrichtingswerken in een ruilverkavelingsgebied, eventueel ook naar aanleiding van een ander project, een rijksbijdrage te verkrijgen wanneer de CD oordeelde dat de werken economisch verantwoord waren. Deze 'boerenwerken' (zie H. 2) vielen voor zover zij plaatsvonden in een ruilverkaveling buiten de werkzaamheden van een PC. In H. 9 is al gezegd dat het verband met de ruilverkaveling was dat het Rijk de gelden voorschoot en de eigenaar het niet-gesubsidieerde deel op ruilverkavelingsvoorwaarden mocht betalen, dat wil zeggen in 30 jaar tegen een rente van 5% per jaar. Voorts moest de PC formeel toestemming geven voor de werken. Sinds ca 1960 maken de particuliere kavelinrichtingswerken in een ruilverkaveling deel uit van de ruilverkaveling zelf (A1). Zie voor deze kavelaanvaardingswerken en kavelverbeteringswerken H. 9.

849	(1048)
Handeling	Het beschikken op een aanvraag voor een rijksbijdrage in de kosten van een 'Boerenwerk' (BW, BW1, BW2).
Actor	Directeur CD/LD.
Bron	Jaarverslagen CCC en CD.
Periode	(1942) - na 1960.

14.5.3 Beschikking particuliere cultuurtechnische werken 1975

In 1975 is door de Minister van Landbouw een algemene vaste bijdrageregeling ingevoerd voor particuliere cultuurtechnische werken: de Beschikking Bijdrage Particuliere Cultuurtechnische werken 1975 (PCW). De regeling voorziet in de mogelijkheid onder zekere voorwaarden over te gaan tot het verlenen van een rijksbijdrage (van 33% tot 50%) in de kosten van goedgekeurde investeringen op het gebied van de ontsluiting op landbouwbedrijven, de verbetering van de detailontwatering, de vergroting en vormverbetering van percelen en de profielverbetering. De belangstelling voor de regeling (bijna 40 duizend aanvragen) bewijst spoedig dat aan dergelijke werken grote behoefte bestaat en per 1 juni 1975 wordt de mogelijkheid tot het indienen van aanvragen opgeschort, bij een toe te zeggen subsidiebedrag van ca f 225 miljoen. Ter behandeling van bezwaren tegen de wijze van afhandeling van de aanvragen is door de Minister van Landbouw een adviescommissie ingesteld, waarin het agrarisch bedrijfsleven mede vertegenwoordigd is. De werkzaamheden van deze commissie zijn overgenomen door een algemene bezwaarschriftencommissie voor alle 'van buiten' bij het ministerie van Landbouw ingekomen beroep- en bezwaarschriften, ingesteld bij beschikking van de Minister van Landbouw van 26-9-1977 (Stcrt. 230).

Hoewel de opschorting per 1-6-1975 niet was bedoeld afbreuk te doen aan het permanente karakter van de regeling, is deze nadien nog maar tijdelijk en dan nog slechts voor bepaalde provincies opengesteld. In verband daarmee is de PCW in 1977, 1978 en 1981 van toepassing gewijzigd; laatstelijk geldt zij een rijksbijdrage (25%) voor de verbetering van de detailontwatering en andere cultuurtechnische verbeteringen op akkerbouwbedrijven. In 1981 ook is de laatste beschikking van de directeur LD bekend gemaakt, waarbij geen aanvragen meer kunnen worden ingediend (Stcrt. 100).

De band tussen de particuliere werken en de werkverschaffing, resp. werkloosheidsbestrijding en werkgelegenheidsbeleid is altijd nauw geweest. Zo is bij wijziging van de PCW in 1977 bepaald dat bij een subsidieaanvraag een verklaring wordt overgelegd, waaruit o.m. blijkt dat ter zake van de personeelsbezetting door de uitvoerende onderneming overleg zal worden gevoerd met de betrokken directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau (GAB). Voorts wordt een aanvraag pas goedgekeurd als de directeur GAB aan de directeur CD/LD heeft verklaard over de personeelsinzet met de onderneming overeenstemming te hebben bereikt.

850	(960)
Handeling	Het instellen en buiten werking stellen van een commissie van advies voor de behandeling van bezwaarschriften ingediend op grond van art. 7 van de Beschikking PCW 1975.

Actor Minister van Landbouw.
Bron Instellingsbeschikking.
Periode 1975 - 1977 of later.
Product Beschikking LV 5-8-1975, Stcrt. 151.
Opmerking In de commissie zaten vertegenwoordigers van de Centrale Commissie, de CD/LD en overige ambtenaren van het ministerie van Landbouw.

851 (961)

Handeling **Het opschorten van de mogelijkheid tot het indienen van een aanvraag voor een rijksbijdrage in de kosten van een particulier cultuurtechnisch werk zoals bedoeld in de Beschikking PCW 1975.**

Actor Minister van Landbouw.
Grondslag Beschikking PCW, gew. 1975, Stcrt. 93, art. 9a.
Periode 1975 - 1979.
Product Beschikking LV 28-05-1975, Stcrt. 100.

852 (993)

Handeling **Het bekend maken vanaf wanneer en in welke provincie(s) wel of geen aanvraag kan worden ingediend voor een rijksbijdrage in de kosten van een particulier cultuurtechnisch werk zoals bedoeld in de Beschikking PCW 1975.**

Actor Directeur CD/LD.
Grondslag Beschikking PCW, gew. 1977, Stcrt. 107, art 1.a.
Periode 1977 - 1979.

853 (994)

Handeling **Het vaststellen van een formulier voor het aanvragen van een rijksbijdrage in de kosten van een particulier cultuurtechnisch werk zoals bedoeld in de Beschikking PCW 1975.**

Actor Directeur CD/LD.
Grondslag Beschikking PCW art. 5.3.
Periode 1975 - 1979.

De aanvraag, voorzien van de nodige berekeningen, omschrijvingen en tekeningen, wordt ingediend bij de districts bureaouder STULM op een door de directeur CD vastgesteld formulier. Bij wijziging van de PCW in 1977 gaat hierbij tevens een verklaring van de met de uitvoering te belasten onderneming, die o.m. inhoudt dat deze bereid is de verbetering uit te voeren in het kader van een door de directeur CD/LD of een door hem aangewezen persoon goedgekeurd werkenpakket.

De directeur CD of een door hem aangewezen persoon beslist op de aanvraag. Tegen de beslissing kan de aanvrager in beroep gaan bij de Minister van Landbouw. Voorts kan de directeur CD in bijzondere gevallen ontheffing verlenen van de bepaling dat de investeringen binnen een jaar zijn gedaan. De bijdrage wordt uitbetaald als de directeur CD of een door hem aangewezen persoon heeft nagegaan of de investeringen conform de goedgekeurde plannen zijn gedaan. Als de bijdrage een zeker bedrag te boven

gaat, kan de directeur CD of degene die namens hem optreedt, op verzoek van degene aan wie de bijdrage wordt verleend, besluiten dat de subsidie in gedeelten wordt uitbetaald.

854 (995)
Handeling **Het al dan niet goedkeuren van een werkenpakket van een onderneming op het gebied van de grond-, weg- en waterbouw met betrekking tot de uitvoering van een particulier cultuurtechnisch werk zoals bedoeld in de Beschikking PCW 1975.**
Actor Directeur CD/LD.
Grondslag Beschikking PCW, gew. 1977, Stcrt. 107, art. 1d.
Periode 1977- na 1979.

855 (996)
Handeling **Het beschikken op een aanvraag voor een rijksbijdrage in de kosten van een particulier cultuurtechnisch werk zoals bedoeld in de Beschikking PCW 1975.**
Actor Directeur CD/LD.
Grondslag Beschikking PCW art. 6.
Periode 1975 - na 1979.

856 (1007)
Handeling **Het behandelen van een bezwaarschrift tegen de beslissing van de directeur CD/LD omtrent een aanvraag voor een rijksbijdrage in de kosten van een particulier cultuurtechnisch werk zoals bedoeld in de Beschikking PCW 1975**
Actor Commissie van Advies bezwaarschriften particuliere cultuurtechnische werken.
Grondslag Beschikking LV 5-8-1975, Stcrt. 151.
Periode 1975 - na 1977.

857 (962)
Handeling **Het beschikken op een bezwaarschrift tegen de beslissing van de directeur CD/LD omtrent een aanvraag voor een rijksbijdrage in de kosten van een particulier cultuurtechnisch werk zoals bedoeld in de Beschikking PCW 1975.**
Actor Minister van Landbouw.
Grondslag Beschikking LV 5-8-1975, Stcrt. 151.
Periode 1975 - na 1979.

14.5.4 Beschikking gescheiden afvoer van drainagewater

892 (1081)
Handeling Het beschikken op een aanvraag om een bijdrage ingevolge de Beschikking gescheiden afvoer van drainagewater
Actor Directeur LD
Grondslag Beschikking gescheiden afvoer van drainagewater, d.d. 28/12/81
Periode 1981 – 1987

893	(1082)
Handeling	Het beschikken op een aanvraag voor een rijksbijdrage in de kosten van het opheffen van gemeenschappelijke drainage in een voormalig herverkavelingsgebied
Actor	Directeur LD
Bron	Interview
Periode	1985 – 1986

14.6 RIJKSBIJDAGEN BOERDERIJVERPLAATSING

14.6.1 Algemeen

Onder boerderijverplaatsing wordt verstaan het bouwen van een (complex van) bedrijfsgebouw(en) behorende tot een enkel agrarisch bedrijf ter vervanging van een of meer bestaande bedrijfsgebouwen elders, die aan het gebruik voor de landbouw worden onttrokken. Boerderijverplaatsing als onderdeel van landinrichting komt het eerst voor in het kader van de 'externe sanering' bij de herverkaveling van Walcheren. Aldaar gaat het om het realiseren van nieuwbouw van boerderijen binnen het blok, op gronden die zijn vrijgekomen als gevolg van het vertrek van boeren naar domeingronden (zie H. 5). Nieuwbouw binnen een blok wordt sinds 1952 een gangbaar element bij (vooral grotere) ruilverkavelingen, met name in samenhang met een sanering, c.q. een structurele bedrijfsvergroting. Zoals reeds vermeld (zie H. 9) maakt zo'n min of meer grootschalige gesubsidieerde boerderijbouw binnen een blok sinds de jaren 1960 deel uit van de ruilverkaveling zelf (A1).

Het onderstaande betreft de rijksbijdragen voor boerderijverplaatsing die buiten het kader van de rijkssubsidie voor een ruilverkaveling aan agrarische ondernemers worden verleend. Daarbij gaat het dan, naast de verplaatsing van bedrijven binnen een blok in de periode vanaf 1952 tot ca. 1960, met name om het scheppen van nieuwe bedrijven buiten een blok. Deze nieuwbouw buiten een ruilverkavelingsgebied wordt niet alleen gesubsidieerd om het voor kleine boeren in een ruilverkaveling aantrekkelijk te maken uit een blok te vertrekken, maar aanvankelijk vooral ter bevordering van de (her)ontginning van woeste gronden elders.

858	(1056)
Handeling	Het voorlichten en/of adviseren van belangstellenden over het verkrijgen van een rijksbijdrage in de kosten van boerderijverplaatsing.
Actor	RCC, nadien HID/Insp Landinrichting; sinds 1989: directeur LNO.
Grondslag	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	1952 - heden.

14.6.2 Oude regelingen

In 1952 wordt bij de Staten-Generaal een suppletoire verhoging van de subsidiekredieten voor 1953 aanhangig gemaakt ten behoeve van de verlening van een rijksbijdrage (40%) in de kosten voor de bouw van boerderijen. Gebleken was dat het rendement van ruilverkavelingen kon worden verhoogd door verplaatsing van bedrijfsgebouwen, uit de dorpskommen en nabij de (nieuwe) bedrijfskavels. De subsidiëring wordt verbonden aan een aantal eisen. Zo komt naast verplaatsing van boerderijen binnen ruilverkavelingen slechts nieuwbouw op ontginningen (domeingronden, met uitsluiting van de IJsselmeerpolders) voor subsidie in aanmerking en wordt voorts alleen de bouw van volledige boerderijen, dus met inbegrip van stallen, tasruimten e.d. gesubsidieerd. Voorts dient het bedrijf te voldoen aan een aantal criteria met betrekking tot omvang, continuïteit, bedrijfsvoering etc.

De uitvoering van de regeling is opgedragen aan een rijkscommissie, die de aanvragen beoordeelt. In de commissie zitten de directeur CD (voorzitter) en vertegenwoordigers van de ministeries van Landbouw en Financiën en van landbouworganisaties. Het secretariaat wordt gevoerd door de CD. Het succes van de regeling is in de jaren 1950 tamelijk groot, mede doordat in vele ruilverkavelingen saneringsplannen worden toegepast, waarin veelal ook in boerderijverplaatsing wordt voorzien. Voor de ruilverkaveling Maas en Waal West wordt een grootscheeps plan voor de verplaatsing van veertig en de stichting van twintig nieuwe boerderijen goedgekeurd. De nieuwbouw op ontginningsgronden is van minder betekenis geweest.

Eind jaren 1950 komt een aparte regeling tot stand voor verplaatsing binnen ruilverkavelingen (zie H. 9) en wordt de bestaande regeling overeenkomstig gewijzigd. Deze heeft dan dus in principe geen betrekking meer op boerderijverplaatsing binnen ruilverkavelingen. De nieuwe regeling, die wordt uitgevoerd door de CD, is gehandhaafd tot in de jaren 1970 en vele malen gewijzigd.

859 (1061)
Handeling **Het beschikken op een aanvraag voor een rijksbijdrage in de kosten van boerderijbouw ingevolge de regeling 1952.**

Actor Interdepartementale commissie boerderijbouw.

Bron Jaarverslagen CCC en CD.

Periode 1952 - ca 1960.

860 (1049)
Handeling **Het beschikken op een aanvraag voor een rijksbijdrage in de kosten van boerderijbouw buiten ruilverkavelingen ingevolge de regeling 1958.**

Actor Directeur CD/LD.

Bron Jaarverslagen CCC en CD.

Periode 1958 - ca 1975.

14.6.3 Beschikking rijksbijdragen boerderijbouw

In 1976 is een nieuwe ministeriële regeling tot stand gekomen voor de subsidiëring van boerderijverplaatsing. De bijdrage dient "ter bevordering van verplaatsing om redenen van openbaar nut" en kan worden toegekend indien de verplaatsing in belangrijke mate bijdraagt aan de verbetering van de verkaveling van andere landbouwbedrijven, dan wel aan verbetering van de eigen bedrijfsuitoefening gelet op de ongunstige ligging van het bedrijf. Het motief van (her)ontginning van gronden elders is dus geheel verdwenen: het doel van de subsidie ligt alleen in de verbetering van lokale inrichtingsfactoren. De regeling is in het begin van de jaren 1980 uit bezuinigingsoverwegingen geschorst en niet weer opengesteld.

De procedure is eenvoudig: een aanvraag wordt ingediend bij de HID van de CD (HID LaGroBo), die met de HID voor de bedrijfsontwikkeling daarover adviseert aan de directeur van de CD/LD, welke op de aanvraag beschikt.

861 (1050)

Handeling **Het beschikken op een aanvraag voor een bijdrage ingevolge de Beschikking rijksbijdragen boerderijbouw.**

Actor Directeur CD/LD.

Grondslag Beschikking rijksbijdragen boerderijbouw, Stcrt. 1976 177, art. 18-23, 25.

Periode 1976 - (na) 1980.

Opmerking Omvat het al dan niet toekennen (na advies van de HID LaGroBo en de HID voor de Bedrijfsontwikkeling) van een subsidie, evt. onder verlening van ontheffing van in de regeling gestelde voorwaarden; de uitbetaling van voorschotten onder te stellen voorwaarden en de uitbetaling van het resterende bedrag; het toezien op de naleving van de gestelde voorwaarden en bij overtreding daarvan, terugvordering van de bijdrage verhoogd met een boete.

862 (1038)

Handeling **Het opschorten van de mogelijkheid tot het indienen van een aanvraag voor een rijksbijdrage ingevolge de Beschikking rijksbijdragen boerderijbouw.**

Actor Minister van Landbouw.

Grondslag Beschikking rijksbijdragen boerderijbouw, Stcrt. 1976 177, art. 24.

Periode 1976 - (na) 1980.

Product Beschikking LV 28-05-1975, Stcrt. 100.

14.7 BIJDRAGEREGELINGEN O&S-FONDS

14.7.1 Algemeen

Op het beleidsterrein zijn de saneringsregelingen van het O&S-fonds van belang geweest (zie H. 2), met name de bedrijfsbeindigingsregelingen, die reeds zijn behandeld in H. 5 in samenhang met de toeslagen van het ministerie van Landbouw wegens bedrijfsbeëindiging in het kader van een landinrichting.

De saneringsregelingen uit de jaren 1960 en '70 die hier aan de orde worden gesteld zijn een permanente (veelvuldig gewijzigde) bijdrageregeling voor de afbraak van glasopstanden en een aantal tijdelijke regelingen voor de verlening van rooi-, slacht- en vernietigingspremies. Het verband met landinrichting is indirect en bestaat hierin, dat de regelingen over het algemeen van toepassing zijn op ondernemers die hun (kleine of verouderde) bedrijf beëindigen of beëindigd hebben. Historisch gezien behoren zij tot het beleidsterrein, daar sanering in deze periode onlosmakelijk was verbonden met ruilverkaveling en dienovereenkomstig de CD, gelet op haar ervaring met sanering in ruilverkavelingen, met de uitvoering van de regelingen was belast.

Behalve de saneringsregelingen heeft het O&S-fonds een zeer groot aantal ontwikkelingsregelingen voor landbouwbedrijven vastgesteld. Deze vallen in hun algemeenheid buiten het hier behandelde beleidsterrein. Eén ervan heeft evenwel betrekking op particuliere cultuurtechnische werken, de Bijdrageregeling bekalking kleigronden in Groningen uit 1970, en zal dan ook wel aan de orde worden gesteld.

14.7.2 Bijdrageregeling afbraak verouderde glasopstanden

Deze permanente regeling voor een bijdrage in de afbraak van glasopstanden is vastgesteld bij Bestuursbesluit (BB) O&S-fonds nr. 42 (1969). De regeling heeft eerst alleen betrekking op aanvragers van een beëindigingsvergoeding, later ook op wie al eerder een glastuinbouwbedrijf heeft beëindigd (BB nr. 139) en is ten slotte verruimd tot een ieder die oude glasopstanden heeft staan (BB nr. 153), mits de ondernemer of degene van wie de ondernemer de grond in gebruik heeft zich verbindt voorlopig geen (nieuwe) kassen (erbij) te bouwen en deze zonder goedkeuring van het bestuur het perceel niet verpacht, overdraagt of er een zakelijk recht op vestigt. Bij BB nr. 257 zijn de voorwaarden voor een bijdrage aangescherpt: ook bedrijfsbeëindigers moeten een overeenkomst sluiten dat zij de landbouw verlaten. De regeling is, nadat dit al in 1980 het geval was geweest, in 1983 geschorst en sindsdien niet weer opengesteld. Er wordt aan herinnerd dat sinds 1979 in het kader van de BROG/RROG een rijksbijdrage voor de afbraak van glasopstanden in een reconstructiegebied kan worden verleend.

Een aanvraag wordt ingediend bij de districtsbureauhouder van de STULM. Deze zendt de aanvraag naar de HID van de CD (sinds 1972 HID LaGroBo), sedert 1984 naar de directeur LGK. Deze onderzoekt de aanvraag en is bevoegd die af te wijzen, dan wel te verklaren dat de aanvrager voor toekenning van een bijdrage in aanmerking komt. De directeur CD, vanaf 1976 de directeur DBL, beslist op de aanvraag. Wanneer er ook een aanvraag om een bedrijfsbeëindigingsbijdrage loopt, wordt gelijktijdig over beide bijdragen beslist. Bij een positieve beslissing wordt vervolgens door de beschikkende functionaris met de aanvrager de bovengenoemde overeenkomst gesloten. Na het werk te hebben gecontroleerd, adviseert de HID CD/LaGroBo (resp. de directeur LGK) de directeur CD, sinds 1976 de directeur DBL inzake de uitbetaling. De genoemde directeur zorgt voor de uitbetaling en eventuele terugvordering van de bijdrage bij verbreking van de overeenkomst. In de procedure speelt een PAC (zie H. 5) geen rol.

863 (1057)

Handeling **Het besluiten of een aanvraag voor een vergoeding van het O&S-fonds voor afbraak van verouderde glasopstanden voor toekenning in aanmerking komt.**

Actor Bestuur O&S-fonds, gedelegeerd aan HID CD/LaGroBo, 1984 directeur LGK.
Grondslag Bestuursbesluit O&S-fonds nr. 42; vaak gewijzigd, m.n. bij Bestuursbesluiten O&S-fonds nrs. 139, 153, 257.
Periode 1969 - ca 1985.

864 (1051)

Handeling **Het beschikken op een aanvraag om een bijdrage van het O&S-fonds voor afbraak van verouderde glasopstanden, alsmede (bij goedkeuring) het sluiten en effectueren van een overeenkomst met de aanvrager of diens weduwe, waarin de rechten en plichten van partijen worden vastgelegd.**

Actor Bestuur O&S-fonds, gedelegeerd aan directeur CD, 1976 directeur DBL.
Grondslag Bestuursbesluit O&S-fonds nr. 42; vaak gewijzigd, m.n. bij Bestuursbesluiten O&S-fonds nrs. 139, 153, 257.
Periode 1969 - ca 1985.
Opmerking De handeling betreft mede de uitbetaling, evt. herziening van de bedragen, controle op naleving van de overeengekomen bepalingen en evt. terugvordering, al dan niet verhoogd met een boete.

14.7.3 Diverse tijdelijke regelingen

Een aantal tijdelijke regelingen van het O&S-fonds heeft betrekking op het beleidsterrein landinrichting. Het betreft hier diverse saneringsregelingen en een enkele ontwikkelingsregeling.

Door het bestuur van het O&S-fonds is in de jaren 1968-1976 een viertal tijdelijke regelingen tot stand gebracht ter zake van de toekenning van een bijdrage aan agrarische ondernemers in het rooien van verouderde (hoogstam) boomgaarden. De regelingen zijn vastgesteld bij BB nr. 30, nr. 58, nr. 92 en nr. 159. Met name de eerste regeling is verschillende malen gewijzigd, onder meer om op aanvragers van een bedrijfsbeëindigingsvergoeding van het Fonds van toepassing te kunnen zijn. De regelingen golden (deels) ter uitvoering van twee EEG-verordeningen, te weten 2637/69 (Pb EG L-32) en 794/76 (Pb EG L-93), welke laatste voorts is 'vertaald' in de Beschikking uitvoering EEG-verordening betreffende sanering fruitproductie (Stcrt. 1976, 87).

Tot de saneringsregelingen behoort voorts een eind 1969 vastgestelde incidentele premiereregeling voor het slachten van koeien (BB nr. 51). Het gaat hierbij om een regeling ter uitvoering van een EEG-verordening ter bevordering van beperking van de melkproductie. Dit onderwerp zal in volgende jaren ook in Nederland worden ontwikkeld tot een belangrijk thema van het beleid voor de veeteeltsector, dat als zodanig evenwel buiten het kader van dit onderzoek valt.

Ten slotte heeft het bestuur van het fonds eind 1974 een bijdrageregeling vastgesteld ter zake van de vernietiging van kramen tulpebollen. Deze regeling (BB nr. 140) was alleen van toepassing bij een aanvraag om een bijdrage voor bedrijfsbeëindiging. De sluitingsdatum van de aanvragen was 01-11-1976.

De enkele ontwikkelingsregeling van het O&S-fonds die het terrein landinrichting betreft is de Bijdrageregeling bekalking kleigronden in Groningen uit 1970 geweest. Deze was een tijdelijke bijdrageregeling voor een bekalkingsproject op de kalkarme Groningse kleigronden. De uitvoering van de regeling berustte bij de CD. Op een aanvraag, ingediend bij de districtsbureauhouder van STULM, werd namens het bestuur van het fonds beschikt door de HID CD (1972: HID LaGroBo). De termijn voor de aanvragen liep tot 01-11-1972. De uitbetaling vond plaats door de directeur CD.

Ook met de uitvoering van de eerder genoemde saneringsregelingen is in alle gevallen de CD belast. De gevolgde procedures zijn in opzet gelijk aan die voor de eveneens tijdelijke ontwikkelingsregeling voor de bekalking van de Groningse kleigronden. Dat wil zeggen dat op een aanvraag, die wordt ingediend bij de districtsbureauhouder STULM, namens het Bestuur van het O&S-fonds wordt beschikt door de HID van de CD (sinds 1972 HID LaGroBo). Alleen de effectuering (uitbetaling e.d.) van de toekenning van de bijdrage wordt door de directeur CD gedaan, vanaf 1976 door de directeur DBL. Een uitzondering is de aanvullende rooipremieregeling van 1971 (BB nr. 92), die geheel door de directeur CD wordt uitgevoerd; deze regeling heeft evenwel uitsluitend betrekking op diegenen aan wie al een bijdrage ingevolge de eerste rooipremieregeling was verleend.

In het geval van de tweede rooipremieregeling (BB nr. 58) en de slachtpremieregeling wordt met de aanvrager door de HID namens het O&S-fonds nog een overeenkomst gesloten houdende nadere condities voor de uitvoering van de werkzaamheden ten behoeve waarvan de bijdrage wordt verleend (vgl. ook o.m. de bijdrageregeling voor de afbraak van glasopstanden). Ten slotte moet worden opgemerkt dat in het geval van de slachtpremies de HID van de CD op de aanvraag beschikt samen met de HID voor de Bedrijfsontwikkeling.

865 (1058)

Handeling **Het beschikken op een aanvraag om toekenning van een bijdrage of premie van het O&S-fonds ingevolge de:**

- **Bijdrageregeling rooien verouderde boomgaarden (1968);**
- **Bijdrageregeling slachtpremies (1969);**
- **Bijdrageregeling rooien verouderde boomgaarden 1970;**
- **Bijdrageregeling vernietiging kramen tulpebollen (1974);**
- **Premieregeling voor het rooien van fruitbomen (1976);**

alsmede, bij goedkeuring van een aanvraag, het sluiten van een overeenkomst met de aanvrager houdende nadere voorwaarden t.a.v. de uitvoering van het rooien, resp. het slachten.

Actor Bestuur O&S-fonds, gedelegeerd aan HID CD/LaGroBo.

Grondslag Bestuursbesluiten O&S-fonds nrs. 30, 51, 58, 92, 154, 159.

Periode 1968 - (na) 1976.

Opmerking Het sluiten van een overeenkomst geschiedt bij een aanvraag ingevolge de rooipremieregeling van 1969 (BB O&S-fonds nr. 51) en de slachtpremieregeling van 1970 (BB O&S-fonds nr. 58). Toekenning van een slachtpremie geschiedt na controle van door de districtsbureauhouder STULM ingevulde en toegezonden registratiekaarten voor de koeien.

866	(1052)
Handeling	Het beschikken op een aanvraag om toekenning van een aanvullende premie van het O&S-fonds ingevolge de: - Aanvullende bijdrageregeling rooien verouderde boomgaarden (1971); alsmede effectuering van de toekenning van een bijdrage ingevolge de: - Bijdrageregeling rooien verouderde boomgaarden (1968); - Bijdrageregeling slachtpremies (1969); - Bijdrageregeling rooien verouderde boomgaarden 1970; - Aanvullende bijdrageregeling rooien verouderde boomgaarden (1971); - Bijdrageregeling vernietiging kramen tulpebollen (1974); - Premieregeling voor het rooien van fruitbomen (1976).
Actor	Bestuur O&S-fonds, gedelegeerd aan directeur CD, sinds 1976 directeur DBL.
Grondslag	Bestuursbesluiten O&S-fonds nrs. 30, 51, 58, 92, 154, 159.
Periode	1968 - (na) 1976.
Opmerking	De effectuering betreft het uitbetalen van de bijdrage/premie, controle op naleving van de overeenkomst of de bepalingen van de regeling en evt. terugvordering van een premie/bijdrage, al dan niet verhoogd met een boete.

867	(1059)
Handeling	Het beschikken op een aanvraag ingevolge de Bijdrageregeling bekalking kleigronden in Groningen van het O&S-fonds.
Actor	Bestuur O&S-fonds, gedelegeerd aan HID CD/LaGroBo.
Grondslag	Bestuursbesluit O&S-fonds nr. 70.
Periode	1970 - 1972.

868	(1053)
Handeling	Het effectueren van de toekenning van een bijdrage ingevolge de Bijdrageregeling bekalking kleigronden van het O&S-fonds.
Actor	Bestuur O&S-fonds, gedelegeerd aan directeur CD.
Grondslag	Bestuursbesluit O&S-fonds nr. 70.
Periode	1970 - 1972.

14.8 LANDINRICHTINGSONDERZOEK EN ADVISERING

Het (zuiver) wetenschappelijk onderzoek op het terrein landinrichting wordt als zodanig in dit rapport niet aan de orde gesteld (zie H. 1): 'speurwerk' is een onderdeel van het beleidsterrein landbouwwetenschap. Het toegepast onderzoek op landinrichtingsgebied valt uiteen in beleidsondersteunend onderzoek en objectstudies in het kader van projecten. Wat betreft het laatste wordt voor de handelingen verwezen naar de hoofdstukken 3 en 6. In deze paragraaf komen derhalve alleen de handelingen ten aanzien van toegepast onderzoek van meer algemene aard aan de orde.

In 1942 wordt een afdeling Onderzoek van de CD opgericht. Het werkterrein ligt tussen het 'fundamentele' werk van de landbouwproefstations en het werkgebied van Wageningse en Groningse instituten die routine-onderzoeken uitvoeren. Gebruik zal worden gemaakt van de bestaande capaciteit van de betreffende instituten. Het onderzoek dient steeds praktijkgericht en kwantitatief van aard te zijn. In de trits speurwerk, beleidsondersteunend onderzoek en projectgebonden onderzoek valt de taak van de afdeling geheel binnen de derde categorie, met dien verstande dat het onderzoek vooral is gerelateerd aan het ontwerpen van plannen en niet zozeer gericht op het ondersteunen van de uitvoering zelf. Desalniettemin is tot ca 1950 het werk vooral gericht op grotere ruilverkavelingen, waar betrekkelijk los van de directe voorbereidingen, voor diverse opdrachtgevers, zeer uiteenlopende onderzoeken worden gedaan, soms van een algemeen en verklarend karakter. Daaronder vallen bijv. planologisch en sociaal-economisch onderzoek.

Sinds ca 1950 wordt het onderzoek beter afgestemd op de planvorming. De afdeling wordt betrokken bij de voorbereiding van alle ruilverkavelingen en het onderzoek, zowel binnen als buiten ruilverkavelingen, wordt meer beschrijvend en doelgerichter. Als hoofd-opdrachtgever treedt nu de provinciale RCC op. Vanaf 1952 wordt voor vrijwel ieder onderzoeksobject een werkschema opgesteld, na overleg met de betrokken RCC, waarin het onderzoek wordt toegespitst op het verzamelen en bewerken van gegevens die de grondslag vormen voor verbeteringsplannen. Wat betreft de inhoud komt de nadruk op cultuurtechnische bodemkarteringen en hydrologisch onderzoek te liggen. Ter oriëntatie: in 1952 wordt door de afdeling meer dan 100 rapporten uitgebracht. De meest zichtbare resultaten van de in praktische richting gaande ontwikkeling worden bereikt met duizenden drainage-vooronderzoeken.

Door de voortgaande kennisverbreding en de toenemende praktische oriëntatie van de onderzoeken krijgen vele opdrachten een routine-karakter. Zij worden door de afdeling Onderzoek daarom steeds vaker uitbesteed: bodemkarteringen aan de STIBOKA, graslandvegetatiekarteringen aan het CILO, sociaal-economisch onderzoek aan het Landbouw-Economisch Instituut (LEI), alle drie te Wageningen en het hydrologisch onderzoek aan het Landbouwproefstation en het Bodemkundig Instituut te Groningen.

Begin 1956 vindt de oprichting plaats van het Internationaal Instituut voor Landaanwinning en Cultuurtechniek (IILC) te Wageningen. De oprichting is mogelijk geworden door een gift van de Kellogg Foundation. De taak van het instituut is de kennis op het terrein in kwestie wereldwijd te verspreiden en binnen en buiten Nederland toegepast wetenschappelijk onderzoek te bevorderen of te (doen) verrichten. Gelijktijdig vindt, ook weer te Wageningen, de oprichting plaats van het Instituut voor Cultuurtechniek en Waterhuishouding (ICW). Zijn taak is het verrichten van onderzoek in de ruimste zin des woords op het gebied van de cultuurtechniek en aanverwante gebieden. De oprichting geschiedt wegens de grote behoefte aan gedegen cultuurtechnisch onderzoek, mede gelet op de omvangrijke bedragen die de overheid nu investeert in cultuurtechnische werken. Voorts krijgt met de oprichting van dit instituut een reeds lang voorbereide reorganisatie van het bodemkundig en hydrologisch onderzoek haar beslag. De noodzakelijke coördinatie en concentratie van al het cultuurtechnisch speurwerk dat in de afgelopen jaren op verschillende instituten en afdelingen tot ontwikkeling was gekomen kan worden verwezenlijkt. Door het ICW wordt dan ook mede overgenomen al het speurwerk dat tot dusverre verricht werd door het Landbouwproefstation en Bodemkundig Instituut TNO te Groningen, de Wetenschappelijke Afdeling van de Rijksdienst voor Landbouwherstel te Goes en de afdeling Onderzoek van de CD te Utrecht. Het ICW

ontvangt sinds zijn oprichting een subsidie van het ministerie van Landbouw, uit de begroting voor landinrichting.

Met de betere afstemming tussen het fundamentele onderzoekswerk (speurwerk) en het routine-onderzoek evolueert de functie van de afdeling Onderzoek van de CD: deze beperkt zich nu tot het (doen) toepassen van de resultaten van speurwerk van derden bij de voorbereiding en uitvoering van cultuurtechnische werken en het ontwikkelen en toetsen van genormaliseerde methoden van toegepast onderzoek. De verzameling van gegevens en het uitvoeren van routine-onderzoek worden meer dan voorheen (zo bijv. ook de drainage-vooronderzoeken) aan derden opgedragen, waaronder ook de Afdeling Bewerking Waarnemingsuitkomsten van TNO kan worden genoemd.

Wat betreft de afdeling Onderzoek van de CD/LD treedt in de weergegeven toestand in de volgende decennia geen wezenlijke verandering op. In het kader van de voorbereiding van landinrichtingsprojecten worden meer dan in de eerste decennia na 1945 zeer uiteenlopende onderzoeken verricht. In de loop van de jaren 1950 en 1960 gaat min of meer als standaard gelden dat bij een ruilverkaveling door derden een cultuurtechnische inventarisatie, een bodemkundig onderzoek, een vegetatieonderzoek en een sociaal-economisch onderzoek worden uitgevoerd en dat er een hoogtelijnenkaart wordt gemaakt. Daarnaast worden in de volgende jaren, afhankelijk van de aard van het gebied en de doelstelling van de landinrichting ook andersoortige, specifieke onderzoeken verricht: naar aanwezige natuurwaarden, de beleving van landschappelijke elementen en structuren, wijzigingen in de structuur van het grondgebruik, etc. Dergelijke onderzoeken, eveneens meestal door derden uit te voeren, worden veelal opgezet en begeleid door werkgroepen of commissies waarin niet alleen de CD/LD is vertegenwoordigd, maar ook organisaties die deskundig zijn op het betreffende beleidsterrein, zoals het Rijksinstituut voor Onderzoek in de Bos- en Landschapsbouw, Staatsbosbeheer en Rijks Planologische Dienst.

Een ontwikkeling die met name sinds de jaren 1970 een belangrijke rol speelt bij het onderzoek in het kader van landinrichtingsprojecten is het evaluatie-onderzoek, dat is voortgekomen uit eerder onderzoek naar de agrarische kosten en baten van een ruilverkaveling (zie boven). Het gaat hierbij om berekeningen van de gevolgen van verschillende mogelijke specifieke maatregelen en voorzieningen voor de landbouw, het milieu, de natuur en andere waarden in een landinrichtingsgebied.

Tot de taak van de afdeling Onderzoek behoort ook het deelnemen aan allerlei commissies en werkgroepen op het gebied van cultuurtechnisch onderzoek en aanverwante gebieden. Als een oud voorbeeld kan worden vermeld de (tijdelijke) Commissie Onderzoek Landbouwwaterhuishouding Nederland (COLN), ingesteld in 1952 door TNO, met als doel in de volgende jaren de basis te leggen voor een groot waterbeheersingsplan voor de landbouw in Nederland. Hiertoe worden in de jaren 1952-1955 talrijke gegevens op het gebied van verdroging, verzilting, grondwaterdiepte en bodemkunde verzameld en in kaart gebracht. Het hoofd van de afdeling Onderzoek CD fungeert als hoofd van het bureau van de werkcommissie.

Een belangrijk technisch-wetenschappelijk systeem voor de bepaling van de cultuurtechnische toestand op landelijk niveau en voor het vergelijken van de gesteldheid van afzonderlijke gebieden onderling en met de landelijke toestand is CIN (Cultuurtechnische Inventarisatie Nederland), dat vooral in de jaren 1980 is

ontwikkeld. Verkavelingsgegevens worden in dit systeem in gedigitaliseerde vorm vastgelegd. Een koppeling met de gedigitaliseerde topografische kaart van Nederland is inmiddels gerealiseerd.

Behalve dat de CD/LD van oudsher mede actief is op het gebied van onderzoek, is de dienst vanuit haar specifieke deskundigheid in adviserende zin ook betrokken (geweest) bij het werk van talloze en velerlei overheidsorganen en -organisaties, met name die welke zich dienen uit te spreken of te beslissen over de wenselijkheid of noodzaak tot het realiseren, dan wel ondersteunen of toestaan van (particuliere, publieke en semi-publieke) initiatieven met betrekking tot de exploitatie, de ontwikkeling of het beheer van gronden, terreinen en wateren in het landelijke gebied. Willekeurige voorbeelden uit het tijdvak zijn bijvoorbeeld (geweest) de verstrekking van adviezen aan de Commissie inzake wateronttrekking aan de bodem en aan de Commissie Grondwaterwet waterleidingbedrijven, waarbij de CD/LD in het laatste geval een vaste schakel vormt in de vergunningverleningsprocedure.

Het regionale apparaat van de CD/LD richt zich in het geschetste verband uiteraard op advisering aan mede-overheden (provincies, waterschappen en gemeenten). Die betrokkenheid geldt, over de gehele onderzoeksperiode gemeten, ook op die niveaus de meest uiteenlopende aangelegenheden met een cultuurtechnische of landinrichtingscomponent, bijv. advisering inzake ontgrondingen, waterbeheersingswerken, bouwplannen en aanlegvergunningen.

869	(1039)
Handeling	Het (doen) verrichten van cultuurtechnisch onderzoek, dat van algemene toepassing is of van toepassing is op verschillende projecten.
Actor	Minister van Landbouw.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	1945 - heden.
870	(1040)
Handeling	Het (doen) opzetten en bijhouden van een (digitale) cultuurtechnische inventarisatie van Nederland (CIN).
Actor	Minister van Landbouw.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	Jaren 1970 - heden.
871	(1041)
Handeling	Het verstrekken van een structurele subsidie aan het Instituut voor Cultuurtechniek en Waterhuishouding (ICW) te Wageningen.
Actor	Minister van Landbouw.
Grondslag	Rijksbegrotingen Landbouw.
Periode	1956 - heden.
872	(1042)
Handeling	Het verlenen van een rijksbijdrage aan stichtingen, verenigingen en commissies op het gebied van cultuurtechnisch, resp. landinrichtingsonderzoek.
Actor	Minister van Landbouw.

Grondslag	Rijksbegrotingen Landbouw.
Periode	1945 - heden.
Opmerking	Betrof in de jaren 1940/50 bijv. stichting De Cruquius en de Prinsenmolencommissie.
873	(1043)
Handeling	Het leveren van een bijdrage aan onderzoeken op het gebied van hydrologie, bodemkunde, civieltechniek en andere wetenschappen van belang voor de cultuurtechniek, resp. landinrichting.
Actor	Minister van Landbouw.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	1945 - heden.
874	(1054)
Handeling	Het adviseren aan een rijksoverheidsorgaan met betrekking tot cultuurtechnische, dan wel landinrichtingsaangelegenheden.
Actor	Directeur CD/LD.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	Jaren 1970 - heden.
Opmerking	Bijv. aan de Commissie inzake wateronttrekking aan de bodem, de Commissie Grondwaterwet waterleidingbedrijven inzake verlening vergunning, etc.
875	(1060)
Handeling	Het adviseren aan een provincie, gemeente, waterschap of orgaan van een gemeenschappelijke regeling met betrekking tot cultuurtechnische, c.q. landinrichtingsaangelegenheden.
Actor	RCC, nadien HID/Insp Landinrichting, vanaf 1989: directeur LNO.
Bron	Jaarverslagen CCC/CLC en CD/LD.
Periode	Jaren 1970 - heden.
Opmerking	Bijv. inzake ontgroningen, waterbeheersing, bouwaanvragen, aanlegvergunningen.

BIJLAGEN

OVERZICHT VAN WET- EN REGELGEVING (1924-1992)

De actuele landinrichtingswetgeving is hoofdzakelijk geraadpleegd aan de hand van de serie Nederlandse Staatswetten, editie Schuurman en Jordens, met bijbehorende cumulatieve aanvullingen, zoals verschenen tot in 1993 (zie onder). Voor de 'verouderde' en meest recente wet- en regelgeving is teruggegrepen naar de desbetreffende nummers van Staatsblad en Staatscourant. Deze publicaties zijn in de onderstaande lijst niet opgenomen. Verwijzingen naar Staatsblad en Staatscourant zijn tussen () te vinden op de desbetreffende plaatsen in de lopende tekst van het rapport, in de rubrieken Grondslag en Opmerking van de handelingenblokken en in de voorgaande Bijlage. Ook naar benutte kamerstukken, inclusief beleidsnota's en rijksbegrotingen, wordt hieronder alleen verwezen indien deze niet reeds zijn vermeld in de lopende tekst of in de rubriek Bron of Opmerking van de handelingenblokken. Ten slotte is ook gebruik gemaakt van overige PIVOT-publicaties, voor zover verschenen tot 1995. Zie in verband hiermee de desbetreffende lijst, toegevoegd aan dit rapport.

ALGEMENE WETTEN EN DAARUIT VOORTVLOEIENDE REGELGEVING

Ruilverkavelingswet (1924)

Wet van 31-10-1924, Stb. 481 (iw 01-12-1924).

Gewijzigd bij Wet van 22-11-1934, Stb. 597 (iw 01-01-1935) =

Wet tot wijziging van eenige artikelen van de Ruilverkavelingswet.

Ingetrokken bij Wet van 10-06-1938, Stb. 618 (iw 01-08-1938) = *Ruilverkavelingswet 1938.*

Bepaling inwerkingtreding RW (1924) ex art. 92 RW (1924)

Kb 22-11-1924, Stb. 535.

Instructie centrale commissie ex art. 13 RW (1924)

Kb 13-05-1925, Stcrt. 94.

Gewijzigd bij Kb 21-07-1928, Stcrt. 146.

Ingetrokken bij amvb 02-07-1938, Stb. 669 (iw 01-08-1938).

Regeling afkoop ruilverkavelingsrente ex art. 88.3 RW (1924)

Besl. Fin 12-06-1930, Stcrt. 112.

Gewijzigd bij besl. Fin 22-12-1934, Stcrt. 248.

Ingetrokken bij besl. Fin 12-05-1939, Stcrt. 9.

Ruilverkavelingswet 1938

Wet van 10-06-1938, Stb. 618 (iw 01-08-1938).

Gewijzigd bij besl. secr.-gen. LV 19-07-1941, Stcrt. 139 (iw 21-07-1941); 19-09-1941, Stcrt. 183 (iw 21-07-1941).

Wijzigingen 1941 bekrachtigd bij Kb 05-09-1945, Stb. F162 (iw 13-09-1945). Nader gewijzigd bij Wet van 17-05-1956, Stb. 323 (iw 01-03-1957 ex Kb 04-02-1957, Stb. 32) = *Wet administratieve rechtspraak belastingzaken*.

Ingetrokken bij Wet van 03-11-1954, Stb. 510 (iw 15-02-1955) = *Ruilverkavelingswet 1954*.

Bepaling inwerkingtreding RW 1938 ex art. 104 RW 1938

Kb 07-07-1938, Stb. 687.

Instructie centrale commissie (Ruilverkavelingsbesluit) ex art. 8 RW 1938

Amvb 02-07-1938, Stb. 669 (iw 01-08-1938).

Ingetrokken bij amvb 04-02-1955, Stb. 43 (iw 15-02-1955).

Regeling afkoop ruilverkavelingsrente ex art. 99.3 RW 1938

Besl. Fin 12-05-1939, Stcrt. 93.

Ingetrokken bij besl. Fin 21-02-1955, Stcrt. 39 (iw 15-02-1955).

Instructie plaatselijke commissie ex art. 44.3 RW 1938

Ingetrokken bij Besluit CCC 25-11-1955.

Besluit bij wet tot ruilverkaveling ex art. 37 RW 1938

- voor het blok *Het Duivensche Broek*

Besluit secr.-gen. LV 19-09-1941, Stcrt. 190.

Ruilverkavelingswet 1954

Wet van 03-11-1954, Stb. 510 (iw 15-02-1955).

Gewijzigd bij Wet van 23-01-1958, Stb. 37 (iw 01-05-1958 ex Kb 21-04-1958, Stb. 199) = *Pachtwet*; Wet van 27-12-1960, Stb. 541 (iw 01-01-1961 ex Kb 27-12-1960, Stb. 563) = *Wet tarieven in burgerlijke zaken*; Wet van 25-07-1962, Stb. 297 (iw 08-08-1962) = *Wet tot wijziging van de Ruilverkavelingswet 1954*; Wet van 24-12-1970, Stb. 608 (iw 30-12-1970) = *Wet tot wijziging bepalingen gemeentelijke en provinciale belastingen*; Wet van 24-12-1970, Stb. 612 (iw 01-01-1971) = *Aanpassingswet belastingen van rechtsverkeer*; Wet van 09-04-1975, Stb. 206 (iw 01-07-1975 ex Kb 24-06-1975, Stb. 360) = *Wet tot wijziging van de Ruilverkavelingswet 1954*; Wet van 08-04-1976, Stb. 229 (iw 26-07-1976 ex Kb 22-06-1976, Stb. 342) = *Wet tot vaststelling Hoofdstukken 2-5 Invoeringswet Boek 2 NBW*; Wet van 07-03-1991, Stb. 130 (iw 01-07-1991 ex Kb 08-05-1991, Stb. 235) = *Wet op de lijkbezorging*.

Ingetrokken bij Wet van 09-05-1985, Stb. 299 (iw 15-10-1985) = *Landinrichtingswet*.

Bepaling inwerkingtreding RW 1954 en aanwijzing ruilverkavelingen te voltooien volgens RW 1938, ex art. 134.3 RW 1954

Kb 07-02-1955, Stb. 45.

Regeling werkwijze centrale commissie ex art. 3 RW 1954

Amvb 04-02-1955, Stb. 43 (iw 15-02-1955).

Gewijzigd bij amvb 05-02-1971, Stb. 37 (iw 01-01-1971).

Ingetrokken bij amvb 11-09-1985, Stb. 521 (iw 15-10-1985).

Regeling stemming over ruilverkaveling ex art. 39.3 RW 1954, zoals gewijzigd bij Wet van 09-04-1975, Stb. 206

Amvb 28-08-1975, Stb. 466 (iw 03-09-1975).

Ingetrokken bij amvb 11-09-1985, Stb. 525 (iw 15-10-1985).

Regeling afkoop ruilverkavelingsrente (1955) ex art. 127 RW 1954

Besl. Fin 21-02-1955, Stcrt. 39 (iw 15-02-1955).

Ingetrokken bij besl. Fin 04-07-1978, Stcrt. 129 (iw 08-07-1978).

Regeling afkoop ruilverkavelingsrente 1978 ex art. 127 RW 1954, zoals gewijzigd bij Wet van 24-12-1970, Stb. 608

Besl. Fin 04-07-1978, Stcrt. 129 (iw 08-07-1978).

Ingetrokken bij besl. Fin 09-04-1986, Stcrt. 70 (iw 13-04-1986).

Regeling afkoop potentiële toedelingsrechten

Besl. LV 25-06-1970, Stcrt. 123 (iw 02-07-1970).

Gewijzigd bij besl. LV 24-01-1974, Stcrt. 20 (iw 30-01-1974); 28-01-1975, Stcrt. 21 (iw 31-01-1975); 17-12-1982, Stcrt. 247 (iw 01-01-1983).

Ingetrokken bij besl. LV 28-10-1985, Stcrt. 213 (iw 15-10-1985).

Regeling kavelruil ex art. 7 RW 1954

Besl. LV 12-07-1972, Stcrt. 137 (iw 19-07-1972).

Gewijzigd bij besl. LV 07-01-1980, Stcrt. 8 (iw 01-01-1980); 09-12-1983, Stcrt. 244 (iw 15-12-1983).

Ingetrokken bij besl. LV 08-11-1985, Stcrt. 218 (iw 15-10-1985).

Regeling heffing en invordering ruilverkavelingsrente c.a. ex art. 125 RW 1954, zoals gewijzigd bij Wet van 24-12-1970, Stb. 608

Besl. Fin 07-01-1975, Stcrt. 6 (iw 11-01-1975).

Ingetrokken bij amvb 03-03-1986, Stb. 96 (iw 27-03-1986).

Bepaling modellen stemming ruilverkaveling ex art. 55 amvb 28-08-1975, Stb. 466

Besl. LV 29-08-1975, Stcrt. 168 (iw 03-09-1975).

Regeling werkwijze plaatselijke commissie ex art. 51.4 RW 1954

Besl. CCC van 25-11-1955.

Gewijzigd bij Besl. CCC 27-11-1959; 25-06-1965; 27-04-1979; 28-01-1983.

Wet ruilverkaveling Beekbergen (1959)

Wet van 09-04-1959, Stb. 133 (iw 16-05-1959).

NB Betreft een noodwet houdende een voorziening m.b.t. de "vastgelopen" ruilverkaveling Beekbergen.

Landinrichtingswet (1985)

Wet van 09-05-1985, Stb. 299 (iw 15-10-1985).

Gewijzigd bij Wet van 21-11-1985, Stb. 623 (iw 01-03-1986 ex Kb 16-12-1985, Stb. 667) = *Wet tot wijziging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening*; Wet van 11-02-1988, Stb. 77 (iw 30-04-1988 ex Kb 20-04-1988, Stb. 172) = *Wet indeling geldboetecategorieën II*; Wet van 30-05-1990, Stb. 222 (iw 01-06-1990) = *Invoeringswet Invorderingswet 1990*; Wet van 08-11-1988, Stb. 676 (iw 01-06-1991 ex Kb 15-04-1991, Stb. 188) = *Wet tot wijziging van de Waterstaatswet 1900*; Wet van 07-03-1991, Stb. 132 (iw 01-07-1991 ex Kb 08-05-1991, Stb. 235) = *Wet tot wijziging van de Wet op de lijkbezorging*; Wet van 06-06-1991, Stb. 376 (iw 01-01-1992) = *Invoeringswet Kadasterwet*; Wet van 25-10-1989, Stb. 492 (iw 01-01-1992 ex Kb 20-02-1990, Stb. 90) = *Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 NBW, tiende gedeelte*; Wet van 02-04-1991, Stb. 199 (iw 01-01-1992 ex Kb 17-04-1991, Stb. 200) = *Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 NBW, dertiende gedeelte*; Wet van 04-06-1992, Stb. 422 = *Wet tot aanpassing van een aantal wetten aan de eerste tranche van de AWB*.

Bepaling inwerkingtreding LW ex art. 241.2 LW

Kb 26-09-1985, Stb. 520.

Aanwijzing ruilverkavelingen te voltooien volgens RW 1954, ex art. 240.1 LW

Kb 30-09-1985, Stb. 523 (iw 15-10-1985).

Regeling werkwijze en samenstelling CLC ex art. 8.3 LW

Amvb 11-09-1985, Stb. 521 (iw 15-10-1985).

Regeling benoemingswijze etc. leden landinrichtingscommissie ex art. 28 LW

Amvb 11-09-1985, Stb. 526 (iw 15-10-1985).

Gewijzigd bij amvb 02-10-1990, Stb. 508 (iw 12-10-1990).

Regeling stemming over ruilverkaveling ex art. 65 LW

Amvb 11-09-1985, Stb. 525 (iw 15-10-1985).

Regeling actualisering schattingswaarden ex art. 212.2 LW

Amvb 11-09-1985, Stb. 522 (iw 15-10-1985).

Regeling heffing en invordering landinrichtingsrente ex art. 223, 229 LW

Amvb 03-03-1986, Stb. 96 (iw 27-03-1986).

Gewijzigd bij amvb 30-05-1990, Stb. 224 (iw 01-06-1990).

Regeling verlening toeslag terzake van overdracht in eigendom of verpachting landbouwgronden ex art. 11 LW.

Besl. LV 28-10-1985, Stcrt. 213 (iw 15-10-1985).

Regeling werkwijze landinrichtingscommissie belast met herinrichting of ruilverkaveling ex art. 32 LW

Besl. LV 30-10-1985, Stcrt. 217 (iw 15-10-1985).

Gewijzigd bij besl. LNV 21-12-1988, Stcrt. 253 (iw 30-12-1988).

Regeling bijdragen werknemers ex art. 50, 72, 118 LW

Besl. LV 08-10-1985, Stcrt. 199 (iw 15-10-1985).

Regeling werkwijze landinrichtingscommissie belast met aanpassingsinrichting ex art. 100 LW, bijv. voor:

- *aanpassingsinrichting Beek*

Besl. LV 15-06-1986, Stcrt. 115 (iw 01-01-1986).

- *aanpassingsinrichting Eschmarke*

Besl. LV 06-10-1987, Stcrt. 196 (iw 01-01-1987).

Regeling kavelruil ex art. 122 LW

Besl. LV 08-11-1985, Stcrt. 218 (iw 15-10-1985).

Gewijzigd bij besl. LNV 12-11-1992, Stcrt. 222 (iw 17-11-1992).

Regeling afkoop toedelingsrechten ex art. 146.3 LW

Besl. LV 29-10-1985, Stcrt. 213 (iw 15-10-1985).

Regeling afkoop landinrichtingsrente c.a. ex art. 230.3 LW

Besl. Fin 09-04-1986, Stcrt. 70 (iw 13-04-1986).

Bepaling modellen stemming ruilverkaveling ex art. 57 amvb 11-09-1985, Stb. 525

Besl. LV 12-11-1985, Stcrt. 233 (iw 15-10-1985).

Regeling gelijkschakeling procedureonderdelen en -momenten ex art. 230.13 LW

Besl. LV 08-10-1985, Stcrt. 199 (iw 15-10-1985).

Bepaling voorbereidingswijze (lopende) landinrichtingsprojecten ex art. 240.5 LW

Besl. LV 08-10-1985, Stcrt. 199 (iw 15-10-1985).

Bepaling gelijkstelling voorontwerp landinrichtingsplan met rapport bedoeld in art. 34 RW 1954, ex art. 240.7 LW

Besl. LV 08-10-1985, Stcrt. 199 (iw 15-10-1985).

Bepaling gelijkstelling inspraak inzake voorontwerp landinrichtingsplan met inspraak inzake rapport bedoeld in art. 34 RW 1954, ex art. 240.8 LW

Besl. LV 08-10-1985, Stcrt. 199 (iw 15-10-1985).

Wet agrarisch grondverkeer (1981)

Wet van 26-03-1981, Stb. 1981, 248

Onder meer gewijzigd bij Wet van 09-05-1985, Stb. 1985, 299 (iw 15-10-1985) = *Landinrichtingswet*.

NB Van belang voor landinrichting i.v.m. art. 37 en als grondslag voor enige uitvoeringsregelingen (zie onder).

Regeling werkzaamheden Bureau beheer landbouwgronden ex art. 29.1 Wet agrarisch grondverkeer
Besl. LV 28-12-1982, Stcrt. 1982, 253 (iw 01-01-1983).
Onder meer gew. bij besl. LV 16-09-1987, Stcrt. 1987, 181 (iw 22-09-1987).

Regeling tijdelijk beheer en vervreemding land verworven in landinrichtingsgebieden in uitvoering ex art. 29.3 Wet agrarisch grondverkeer
Besl. LV 23-02-1983, Stcrt. 1983, 41 (iw 01-01-1983).
Ingetrokken bij besl. LV 18-06-1987, Stcrt. 1987, 117 (iw 15-10-1985).

Regeling beheer en vervreemding in landinrichtingsgebieden in uitvoering ex art. 29.3 Wet agrarisch grondverkeer
Besl. LV 18-06-1987, Stcrt. 1987, 117 iw 15-10-1985).

SPECIALE WETTEN VOOR AFZONDERLIJKE GEBIEDEN

Herverkavelingswet Walcheren 1947

Wet van 27-11-1947, Stb. H 400 (iw 11-01-1947).

Gewijzigd bij Wet van 17-05-1956, Stb. 323 (iw 01-03-1957 ex Kb 04-02-1957, Stb. 32) = *Wet administratieve rechtspraak belastingzaken*; Wet van 24-12-1970, Stb. 608 (iw 30-12-1970) = *Wet tot wijziging bepalingen gemeentelijke en provinciale belastingen*; Wet van 24-12-1970, Stb. 612 (iw 01-01-1971) = *Aanpassingswet belastingen van rechtsverkeer*; Wet van 30-05-1990, Stb. 222 (iw 01-06-1990) = *Invoeringswet Invorderingswet 1990*; Wet van 08-11-1988, Stb. 676 (iw 01-06-1991 ex Kb 15-04-1991, Stb. 188) = *Wet houdende wijziging van de Waterstaatswet 1900*; Wet van 06-06-1991, Stb. 376 (iw 01-01-1992) = *Invoeringswet Kadasterwet*.

Herverkavelingswet Zeeuwse noodgebieden (1953)

Wet van 07-08-1953, Stb. 444 (iw 10-09-1953).

NB Deze wet verklaart de Herverkavelingswet Walcheren 1947 met enige nadere bepalingen van toepassing op zekere andere gebieden.

Bepaling vergoedingen Raad van Beroep ex art. 15.4 HWW 1947
Kb 12-04-1949, no. 7.
Ingetrokken bij Kb 17-07-1956, Stb. 422 (iw 01-03-1957).

Bepaling vergoedingen Raad van Beroep ex art. 15.4 HWW 1947, zoals gewijzigd bij Wet van 17-05-1956, Stb. 323.
Kb 17-07-1956, Stb. 422 (iw 01-03-1957).

Bepaling blokbegrenzing ex art. 1 HWW 1947
- *Walcheren*
Besl. LVV 03-03-1948, Stcrt. 58.
- *Zeeuwse noodgebieden*

Besl. LVV 12-01-1954, Stcrt. 8.

Bepaling blokgrenswijziging ex art. 66.1 HWW 1947

- *Walcheren*

Besl. LVV 25-10-1951, Stcrt. 210.

- *Zeeuwse noodgebieden*

Besl. LVV 12-03-1955, Stcrt. 52.

Besl. LVV 16-03-1956, Stcrt. 58.

Besl. LVV 18-01-1963, Stcrt. 17.

Regeling heffing en invordering herverkavelingsrente ex art. 103 HWW 1947

Geregeld in Regeling heffing en invordering ruilverkavelingsrente c.a.

Regeling afkoop herverkavelingsrente ex art. 104.3 HWW 1947

Besl. Fin 26-08-1959, Stcrt. 167 (iw 16-07-1959).

Reconstructiewet Midden-Delfland (1977)

Wet van 24-03-1977, Stb. 233 (H. I iw 01-06-1977; H. II-IV iw 01-01-1979).

Gewijzigd bij Wet van 30-09-1981, Stb. 631 (iw 04-11-1981) = *Wet tot wijziging van de Reconstructiewet Midden-Delfland*; Wet van 21-11-1985, Stb. 623 (iw 01-03-1986 ex Kb 16-12-1985, Stb. 667) = *Wet tot wijziging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening*; Wet van 19-02-1986, Stb. 47 (iw 01-03-1986 ex Kb 19-02-1986, Stb. 48) = *Wet opheffing Openbaar Lichaam Rijnmond*; Wet van 30-05-1990, Stb. 222 (iw 01-06-1990) = *Invoeringswet Invorderingswet 1990*; Wet van 08-11-1988, Stb. 676 (iw 01-06-1991 ex Kb 15-04-1991, Stb. 188) = *Wet houdende wijziging van de Waterstaatswet 1900*; Wet van 25-10-1989, Stb. 492 (iw 01-01-1992 ex Kb 20-02-1990, Stb. 90) = *Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 NBW, tiende gedeelte*; Wet van 02-04-1991, Stb. 199 (iw 01-01-1992 ex Kb 17-04-1991, Stb. 200) = *Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 NBW, dertiende gedeelte*; Wet van 18-03-1993, Stb. 205 (iw 20-04-1993) = *Wet tot wijziging van de Reconstructiewet Midden-Delfland*; Wet van 04-06-1992, Stb. 422 = *Wet houdende aanpassing van een aantal wetten aan de eerste tranche van de AWB*.

Bepaling inwerkingtreding RWMD ex art. 121.2 RWMD

Kb 18-05-1977, Stb. 301;

Kb 30-10-1978, Stb. 596.

Bepaling begrenzing reconstructiegebied ex art. 1 RWMD

Kb 25-01-1982, Stcrt. 32.

Regeling samenstelling reconstructiecommissie ex art. 3.2, 3.4 RWMD

Besl. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124.

Gewijzigd bij besl. VROM 01-09-1987, Stcrt. 188 (iw 30-09-1987).

Regeling werkwijze reconstructiecommissie ex art. 3.5 RWMD

Besl. VRO 23-06-1978, Stcrt. 124.

Gewijzigd bij besl. VRO 03-10-1979, Stcrt. 212 (iw 01-01-1979); 25-10-1982, Stcrt. 214; 15-02-1984, Stcrt. 4; 18-04-1991, Stcrt. 89 (iw 11-05-1991).

Regeling bijdragen werknemers Midden-Delfland ex art. 13 RWMD
Besl. LV 27-07-1978, Stcrt. 146 en 149 (iw 01-01-1979).

Regeling afkoop reconstructierente ex art. 115.3 RWMD
NB Geregeld bij Regeling afkoop landinrichtingsrente c.a. (zie boven).

Regeling toepassing van de Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten op Midden-Delfland
Besl. LV 24-08-1976, Stcrt. 166 (iw 28-08-1976).
NB de Beschikking afkoop potentiële toedelingsrechten is ingetrokken bij Besl. LV 28-10-1985, Stcrt. 213.

Regeling grondverwerving Midden-Delfland
Besl. LV 24-10-1980, Stcrt. 211.

Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën (1977)

Wet van 23-11-1977, Stb. 694 (iw 01-01-1979).

Gewijzigd bij Wet van 21-11-1985, Stb. 623 (iw 01-03-1986 ex Kb 16-12-1985, Stb. 667) = *Wet tot wijziging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening*; Wet van 11-02-1988, Stb. 77 (iw 30-04-1988 ex Kb 20-04-1988, Stb. 172) = *Wet indeling geldboetecategorieën II*; Wet van 30-05-1990, Stb. 222 (iw 01-06-1990) = *Invoeringswet Invorderingswet 1990*; Wet van 08-11-1988, Stb. 676 (iw 01-06-1991 ex Kb 15-04-1991, Stb. 188) = *Wet houdende wijziging van de Waterstaatswet 1900*; Wet van 25-10-1989, Stb. 492 (iw 01-01-1992 ex Kb 20-02-1990, Stb. 90) = *Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 NBW, tiende gedeelte*; Wet van 02-04-1991, Stb. 199 (iw 01-01-1992 ex Kb 17-04-1991, Stb. 20) = *Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 NBW, dertiende gedeelte*; Wet van 11-06-1992, Stb. 286 (iw 01-01-1992) = *Wet inzake correctie en aanpassing Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 NBW, dertiende gedeelte, voor zover het fiscale wetgeving betreft en enige andere correcties*; Wet van 29-10-1992, Stb. 563 (iw 04-11-1992) = *Wet herverdeling wegenbeheer*; Wet van 04-06-1992, Stb. 422 = *Wet houdende aanpassing van een aantal wetten aan de eerste tranche van de AWB*.

Bepaling inwerkingtreding HWOOG ex art. 141 HWOOG
Kb 13-12-1978, Stb. 664.

Bepaling begrenzing herinrichtingsgebied ex art. 1 HWOOG
Kb 24-05-1984 (niet gepubliceerd in Stcrt).

Regeling samenstelling herinrichtingscommissie ex art. 4.2 HWOOG
Besl. LV en VRO 02-01-1979, Stcrt. 2.

Regeling werkwijze herinrichtingscommissie ex art. 4.7 HWOOG
Besl. LV 16-01-1979, Stcrt. 13.

Gewijzigd bij besl. LV 07-05-1985, Stcrt. 91 (iw 13-05-1985).

Regeling werkwijze deelgebiedscommissie ex art. 4.7 HWOOG

Besl. LV 16-01-1979, Stcrt. 13.

Regeling bijdragen werknemers ex art. 26 HWOOG

Besl. LV 22-12-1978, Stcrt. 25 (iw 01-01-1979).

Regeling afkoop herinrichtingsrente ex art. 134.3 HWOOG

NB Geregeld bij Regeling afkoop landinrichtingsrente c.a. (zie boven).

Regeling grondverwerving Oost-Groningen en Gronings-Drentse Veenkoloniën

Besl. LV 14-08-1986, Stcrt. 158 (iw 15-10-1985).

SECTORALE REGELGEVING EN (OVERIGE) BIJDRAGEREGELINGEN

NB. Niet gepubliceerde oude rijksbijdragerregelingen voor cultuurtechnische werken van waterschappen en gemeenten (A2), 'boerenwerken' (BW-1 en BW-2) en kavelinrichtings- en kavelaanvaardingswerken, alsmede boerderijbouw op ontginningen en boerderijverplaatsingen in ruilverkavelingen zijn hier niet opgenomen (zie H. 14). Van de regelingen wordt melding gemaakt in de jaarverslagen van de CCC/CD en in diverse rijksbegrotingen (hoofdstuk XIV).

Besluit/Regeling reconstructie oude glastuinbouwgebieden (1979)

Besl. LV 29-03-1979, Stcrt. 64 (iw 31-03-1979).

Gewijzigd bij Reg. LV 26-06-1981, Stcrt. 122 (iw 01-07-1981); 17-12-1982, Stcrt. 249 (iw 01-01-1983); 09-12-1983, Stcrt. 244 (iw 15-12-1983); 20-12-1983, Stcrt. 252 (iw 29-12-1983); 03-05-1984, Stcrt. 89 (iw 09-05-1984); 01-11-1985, Stcrt. 216 (iw 06-11-1985); 15-01-1986, Stcrt. 13 (iw 21-01-1986); 30-07-1986, Stcrt. 145 (iw 01-08-1986); 30-12-1988, Stcrt. 3 (iw 05-01-1989).

Werking opgeschort bij besl. LNV 25-09-1991, Stcrt. 18 (iw 30-09-1991).

Geschorst bij besl. LNV 21-03-1992, Stcrt. 57 (iw 21-03-1992).

Ministeriële regelingen

Bijdragerregeling particuliere cultuurtechnische werken 1975

Besl. LV 23-01-1975, Stcrt. 18 (iw 28-01-1975).

Gewijzigd bij besl. LV 22-04-1975, Stcrt. 78 (iw 23-04-1975); 15-05-1975, Stcrt. 93 (iw 21-05-1975).

Regeling toepassing Bijdragerregeling particuliere cultuurtechnische werken 1975

Besl. LV 28-05-1975, Stcrt. 100 (iw 01-06-1975).

Gewijzigd bij besl. LV 02-06-1977, Stcrt. 107 (iw 06-06-1977); 23-09-1977, Stcrt. 187 (iw 26-09-1977); 12-04-1978, Stcrt. 73 (iw 14-04-1978); 11-09-1978, Stcrt. 176 (iw 11-09-1978); 08-05-1981, Stcrt. 90 (iw 18-05-1981).

Instellingsbesluit Commissie van Advies bezwaarschriften Bijdrageregeling particuliere cultuurtechnische werken 1975

Besl. LV 05-08-1975, Stcrt. 151.

Beëindiging werkzaamheden bij besl. LV 26-09-1977, Stcrt. 230 (iw 25-11-1977).

Beschikking rijksbijdragen boerderijverplaatsing

Besl. LV van 08-09-1976, Stcrt. 177 (iw 13-09-1976).

Regelingen Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw in verband met landinrichting

NB. De desbetreffende bestuursbesluiten (BB) worden sinds 1966 jaarlijks integraal gepubliceerd in het jaarverslag van de stichting en vanaf 1974 tevens in de Staatscourant (hier niet vermeld).

Beëindigingsvergoedingsregeling (1964)

BB O&S-fonds nr. 2, 10-03-1964 (zie Bijl. Hand. II 1963/4, 7232 nr. 10).

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 9, 23-03-1965 (zie Bijl. Hand. II 1964/5, 7232 nr. 13); nr. 23, 25-10-1966.

Ingetrokken bij BB O&S-fonds nr. 25, 05-12-1967.

Uitvoeringsregeling Beëindigingsvergoedingsregeling (1964)

BB O&S-fonds nr. 3, 28-04-1964.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 8, 23-03-1965; nr. 11, 13-07-1965; nr. 94, 06-01-1972; nr. 154, 01-04-1976.

Beëindigingsvergoedingsregeling II (1965)

BB O&S-fonds nr. 12, 13-07-1965 (zie Bijl. Hand II 1964/5, 7800 nr. 16).

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 19, 30-11-1965.

Ingetrokken bij BB O&S-fonds nr. 25, 05-12-1967.

Uitvoeringsregeling Beëindigingsvergoedingsregeling II (1965)

BB O&S-fonds nr. 15, 20-10-1965.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 94, 06-01-1972.

Beëindigingsvergoedingsregeling III (1967)

BB O&S-fonds nr. 25, 05-12-1967.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 35, 22-10-1968; nr. 40, 23-01-1969; nr. 43, 13-05-1969; nr. 61, 09-03-1970; nr. 72, 21-11-1970.

Ingetrokken bij BB O&S-fonds nr. 103, 25-10-1972.

Uitvoeringsregeling Beëindigingsvergoedingsregeling III (1967)

BB O&S-fonds nr. 28, 09-04-1968.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 94, 06-01-1972; nr. 154, 01-04-1976.

Beëindigingsvergoedingsbesluit (1972)

BB O&S-fonds nr. 103, 25-10-1972.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 124, 07-03-1974; nr. 135, 05-09-1974; nr. 138, 05-12-1974; nr. 146, 03-04-1975; nr. 149, 04-12-1975; nr. 161, 23-06-1976; nr. 163, 02-09-1976; nr. 185, 02-06-1977; nr. 196, 02-02-1978; nr. 206, 01-06-1978; nr. 224, 04-10-1979; nr. 233, 04-09-1980; nr. 259, 03-12-1981; nr. 276, 07-10-1982; nr. 284, 02-12-1982; nr. 294, 02-06-1983; nr. 310, 01-12-1983; nr. 374, 30-12-1986; nr. 390, 04-11-1987; nr. 404, 07-04-1988.

Tijdelijk opgeschort bij BB O&S-fonds nr. 288, 03-03-1983.

Ingetrokken bij BB O&S-fonds nr. 440, 08-07-1991.

Uitvoeringsregeling Beëindigingsvergoedingsbesluit (1972)

BB O&S-fonds nr. 106, 25-10-1972.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 154, 01-04-1976; nr. 313, 02-02-1984.

Regeling toepassing artikelen Beëindigingsvergoedingsbesluit ten aanzien van agrarische werknemers, waarvan beëindiging dienstverband deel uitmaakt van een maatregel waarin door het O&S-fonds een bijdrage wordt verleend (1974)

BB O&S-fonds nr. 131, 06-06-1974.

Ingetrokken bij BB O&S-fonds nr. 403, 06-06-1988.

*Bijdrageregeling afbraak verouderde glasopstanden
(al dan niet samengaand met bedrijfsbeëindiging)*

BB O&S-fonds nr. 42, 01-04-1969.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 78, 15-12-1970; nr. 94, 06-01-1972; nr. 107, 02-11-1972; nr. 127, 04-04-1974; nr. 139, 05-12-1974; nr. 153, 01-04-1976; nr. 154, 01-04-1976; nr. 229, 02-07-1980; nr. 241, 04-12-1980; nr. 257, 03-12-1981; nr. 263, 04-02-1982; nr. 268, 16-03-1982; nr. 313, 02-02-1984;

Sluiting aanvragen bij BB O&S-fonds nr. 234, 09-10-1980; nr. 240, 19-11-1980; nr. 287, 03-03-1983; nr. 295, 02-06-1983.

Vergoedingsregeling uittreding uit samenwerkingsverband in de landbouw

BB O&S-fonds nr. 77, 15-12-1970.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 154, 01-04-1976.

Ingetrokken bij BB O&S-fonds nr. 200, 06-04-1978.

Uittredingsvergoedingsbesluit

BB O&S-fonds nr. 200, 06-04-1978.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 207, 01-06-1978; nr. 232, 04-09-1980; nr. 283, 02-12-1982; nr. 316, 05-04-1984.

Ingetrokken bij BB O&S-fonds nr. 440, 08-07-1991.

*Tijdelijke bijdrageregeling vernietiging kramen tulpebollen
(samengaand met bedrijfsbeëindiging)*

BB O&S-fonds nr. 140, 05-12-1974.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 154, 01-04-1976.

Tijdelijke bijdrageregeling rooien verouderde boomgaarden 1968

BB O&S-fonds nr. 30, 09-07-1968.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 36, 22-10-1968; nr. 44, 13-05-1969; nr. 49, 23-10-1969; nr. 94, 06-01-1972.

Ingetrokken bij BB O&S-fonds nr. 58, 24-02-1970.

Tijdelijke bijdrageregeling rooien verouderde boomgaarden 1970

BB O&S-fonds nr. 58, 24-02-1970.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 71, 04-11-1970; nr. 94, 06-01-1972; nr. 111, 07-12-1972; nr. 158, 19-05-1976.

Tijdelijke aanvullende bijdrageregeling rooien verouderde boomgaarden

BB O&S-fonds nr. 92, 03-06-1971.

Tijdelijke premiereregeling voor het rooien van fruitbomen

BB O&S-fonds nr. 159, 19-05-1976.

Tijdelijke bijdrageregeling bekalking kleigronden in Groningen

BB O&S-fonds nr. 70, 04-11-1970.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 94, 06-01-1972.

Tijdelijke premiereregeling voor het slachten van koeien

BB O&S-fonds nr. 51, 10-11-1969.

Gewijzigd bij BB O&S-fonds nr. 94, 06-01-1972.

Aanwijzing slachthuizen bij BB O&S-fonds nr. 59, 24-02-1970.

LITERATUUR

Atlas van Nederland, Deel 20. Landinrichting, Den Haag 1986.

Blom, F., *Literatuurrapport ten behoeve van de bewerking van de archieven van de Cultuurtechnische Dienst 1953-1976*, CAS Winschoten 1987.

Bos, J., *Stichting Beheer Landbouwgronden 1946-1982*, Utrecht 1983.

Brink, J v.d., *Het landbouwstructuurbeleid 1945-1985*, diss. LHS Wageningen 1990.

Goselink, F., *Van ruilverkaveling naar landinrichting*, Utrecht 1977.

Govers, A., *De Ruilverkavelingswet 1954 in de praktijk*, Leiden 1961 (2e druk).

Haas, W. de, *De cultuurtechnische Dienst. Onderzoek naar de rol van een overheidsinstelling*, LHS Wageningen 1982.

Jaarverslag 1945 ... 1992 Centrale Cultuurtechnische Commissie, vanaf 1985 Centrale Landinrichtingscommissie, en Cultuurtechnische Dienst, vanaf 1978 Landinrichtingsdienst, Utrecht 1946-1993.

Jaarverslag 1953-1954 Herverkavelingscommissie Zeeland, z.p. 1955.

Laat, F. de, *Van kavelruil tot landinrichting: de Centrale Cultuurtechnische Commissie en de historische ontwikkeling van de ruilverkaveling in Nederland*, KUB Tilburg 1981.

Landinrichtingswet, Q.J.M. Kramer (bew.), Zwolle 1985; Nederlandse Staatswetten, editie Schuurman & Jordens nr. 101.

Landinrichtingswet. Uitvoeringsregelingen, Q.J.M. Kramer (bew.), Zwolle 1988; Nederlandse Staatswetten, editie Schuurman & Jordens nr. 101S.

Landinrichtingswetgeving, Deel I. Ruilverkavelingswet 1954, T.H.J. Joustra (bew.), Zwolle 1984 (6e druk); Nederlandse Staatswetten, editie Schuurman & Jordens nr. 101-I.

Landinrichtingswetgeving, Deel II. Reconstructiewet Midden-Delfland, P. Ritsema (bew.), Zwolle 1987 (2e druk); Nederlandse Staatswetten, editie Schuurman & Jordens nr. 101-II.

Landinrichtingswetgeving, Deel III. Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën, Th.M. Westgeest (bew.), Zwolle 1985 (2e druk); Nederlandse Staatswetten, editie Schuurman & Jordens nr. 101-III.

Lier, H.N. van (red.), *Een bont patroon. 35 jaren Cultuurtechnisch Tijdschrift*, Wageningen 1981.

Ruilverkaveling, Nederlandse Heide Maatschappij, hoofdafdeling ruilverkaveling, z.p. z.j. [ca. 1965]; serie: 'Het weten waard'.

Ruilverkaveling. Deelrapport 18 heroverweging collectieve uitgaven,
Werkgroep Heroverweging Ruilverkaveling, Den Haag 1981; TK 1980/81 16 625, nr. 23.

Schepel, A.F., *De Ruilverkavelingswet 1938*, Leiden 1938.

Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1946 ... 1993, Ministerie van Binnenlandse Zaken,
Den Haag 1947-1994.

Vink, J.J. en R.T. de Boer (red.), *Inleiding tot de inrichting van het landelijk gebied*, Wageningen 1989.

LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

amvb	algemene maatregel van bestuur
BB	Bestuursbesluit O&S-fonds
BBL	Bureau Beheer Landbouwgronden
besl.	besluit
BiZa	Binnenlandse Zaken
CAS	Centrale Archief Selectiedienst
CCC	Centrale Cultuurtechnische Commissie
CD	Cultuurtechnische Dienst
CLC	Centrale Landinrichtingscommissie
CRM	Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk
DBL	Directie Beheer Landbouwgronden
Dir.	Directeur
DUR	Directie Uitvoering Regelingen
DUW	Rijksdienst voor de uitvoering van werken
EZ	Economische Zaken
Fin.	Financiën
HCOG	Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën
HCW	Herverkavelingscommissie Walcheren
HCZ	Herverkavelingscommissie Zeeland
HID	Hoofdingenieur-directeur
HWOOG	Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën (1977)
HWW 1947	Herverkavelingswet Walcheren 1947
HWZN	Herverkavelingswet Zeeuwse noodgebieden (1953)
IC	Inspraakcommissie
Insp.	Inspecteur
iw	in werking getreden
KADOR	Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers (en voorgangers)
Kb	Koninklijk besluit
LC	Landinrichtingscommissie
LD	Landinrichtingsdienst
LaGroBo	Landinrichting, Grond- en Bosbeheer (regionale directie)
LGK	Landelijke Gebieden en Kwaliteitszorg (idem)
LNO	Landbouw, Natuurontwikkeling en Openluchtrecreatie (idem)
LW	Landinrichtingswet (1985)
O&S-fonds	Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw
PC	Plaatselijke Commissie
PIVOT	Project invoering verkorting overbrengingstermijn
RAD	Rijksarchiefdienst
RCC	Rijks Cultuurconsulent

Reg.	Regeling
RCMD	Reconstructiecommissie Midden-Delfland
RW	Ruilverkavelingswet (1924)
RW 1938	Ruilverkavelingswet 1938
RW 1954	Ruilverkavelingswet 1954
RWMD	Reconstructiewet Midden-Delfland (1977)
SBB	Staatsbosbeheer
SBL	Stichting (tot het) Beheer(en van) Landbouwgronden
Stb.	Staatsblad
Stert.	Staatscourant
STULM	Stichting uitvoering landbouwmaatregelen
VC	Vorbereidingscommissie
V&W	Verkeer en Waterstaat
VRO(M)	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening (en Milieu)

PIVOT-publicaties

Brochures

Van de selectie van papier naar de selectie van handelingen

Een methode voor de vervaardiging van een archiefselectie-instrument uitgaande van het handelen van de overheid (samenstelling: W.D. Küller; ISBN 90-74442-03-X) 's-Gravenhage, 1992, 1993

Om de kwaliteit van het behoud:

NORMEN 'GOEDE EN GEORDENDE STAAT'

(samenstelling: M. Beekhuis/R.C. Hol; ISBN 90-74442-10-2) 's-Gravenhage, 1993

Handelend optreden

Overheids handelen: modellen, onderzoeksmethoden en toepassingen

(samenstelling: medewerkers PIVOT; ISBN 90-74442-27-7) 's-Gravenhage, 1994

De toegang ontsloten

Voordrachten gehouden op de themabijeenkomst over bewerking en toegankelijkheid van het archiefblok over de Rijksbegroting van het ministerie van Financiën over de periode 1940-1981

(samenstelling: R.W. Steensma; ISBN 90-74442-41-2) 's-Gravenhage, 1996

Rapporten

- 1 *Coördinatie op hoog niveau*
Institutioneel onderzoek naar de ministeriële coördinatie organen en de ambtelijke voorportalen, 1945-1990
(samenstelling: dr. L. Hovy; ISBN 90-74442-01-3) 's-Gravenhage, 1992
- 2 *Kwakzalverij is nooit uit te roeien: 'Mundus vult decipi'*
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving op het terrein van de medische beroepen en opleidingen, 1940-1990
(samenstelling: F. van Dijk; ISBN 90-74442-02-1) 's-Gravenhage, 1992
- 3 *Oorlog duurt een leven lang* **Uitverkocht**
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving inzake de oorlogsgetroffenen, 1945-1990
(samenstelling: drs. A.S. Fris; ISBN 90-74442-04-8) 's-Gravenhage, 1993
- 4 *Telecommunicatie en post in Nederland* **Uitverkocht**
Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein telecommunicatie en post, 1945-1990
(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts en dr. L. Hovy; ISBN 90-74442-05-6) 's-Gravenhage, 1993
- 5 *Zicht op toezicht*
Een institutioneel onderzoek naar het staatstoezicht op de volksgezondheid, 1940-1990
(samenstelling: drs. L.B. Humbert; ISBN 90-74442-06-4) 's-Gravenhage, 1993
- 6 *Planning van voorzieningen in de gezondheidszorg*
Rapport van een institutioneel onderzoek, 1945-1990
(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; ISBN 90-74442-07-2) 's-Gravenhage, 1993

- 7 *Verzekerd van zorg*
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving op het terrein van de bekostiging en verzekering van de gezondheidszorg als onderdeel van het stelsel van structuur en financiering van de gezondheidszorg, 1940-1990 (samenstelling: F. van Dijk; ISBN 90-74442-09-9) 's-Gravenhage, 1993
- 8 *De vaststelling van tarieven in de gezondheidszorg*
Een institutioneel onderzoek, 1945-1990 (samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; ISBN 90-74442-08-0) 's-Gravenhage, 1993
- 9 *Het Bejaardenbeleid*
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving inzake het ouderenbeleid, 1945-1990 (samenstelling: drs. A.S. Fris; ISBN 90-74442-12-9) 's-Gravenhage, 1993
- 10 *Rechtspleging en rechtshulp*
De datageschiedenis van handelingen en organisatie-eenheden van de justitiële ministeriële organisatie van de rechtspleging en rechtshulp, 1945-1992 (samenstelling: drs. C.K. Berghuis; ISBN 90-74442-14-5) 's-Gravenhage, 1993
- 11 *Nationaliteiten*
Een onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de nationaliteitsaangelegenheden, 1945-1991 (samenstelling: drs. A.H. Netiv; ISBN 90-74442-13-7) 's-Gravenhage 1994
- 12 *'So many laws argue so many sins'*
Een onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de wetgeving, 1945-1991 (samenstelling: drs. A.H. Netiv; ISBN 90-74442-11-0) 's-Gravenhage 1994
- 13 *Kwaliteit op recept*
Een onderzoek naar de actoren en handelingen op het terrein geneesmiddelen en medische hulpmiddelen, 1940-1990 (samenstelling: drs. L.B. Humbert, drs. F. van der Doe en drs. M.J.B. Kavelaars; ISBN 90-74442-16-1) 's-Gravenhage 1994
- 14 *Externe Adviesorganen in de gezondheidszorg* **Uitverkocht**
Een institutioneel onderzoek op het terrein van de advisering in de gezondheidszorg, 1940-1990 (samenstelling: drs. N.P. van Egmond en drs. F. van der Doe; ISBN 90-74442-15-3) 's-Gravenhage 1994
- 15 *Per slot van rijksrekening*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein beheer van de rijksbegroting, 1940-1993 (samenstelling: F. van Dijk; ISBN 90-74442-17x) 's-Gravenhage 1994
- 16 *Luchtvaart gebonden* **Uitverkocht**
Een institutioneel onderzoek op het terrein van de burgerluchtvaart, 1945-1993 (samenstelling: dr. L. Hovy; ISBN 90-74442-18-8) 's-Gravenhage 1994
- 17 *Driemaal 's Raads Recht*
Een institutioneel onderzoek naar de taakgebieden van de Raad van State, (1940) 1945-1990 (samenstelling: drs. A. Spieksma en drs. L. Verbeek; ISBN 90-74442-20x) 's-Gravenhage 1994
- 18 *De heilige koe geboekstaafd*
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de Rijksdienst voor het Wegverkeer, 1951-1994 (samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; ISBN 90-74442-19-6) 's-Gravenhage 1994
- 19 *Belastingver(h)effend*
Een institutioneel onderzoek naar de actoren en handelingen op het terrein van het heffen en invorderen van belastingen, 1940-1993

- (samenstelling: P. Lamboo; ISBN 90-74442-24-2) 's-Gravenhage 1994
- 20 *Roeien met de riemen*
Een onderzoek naar instituties, bedrijfsprocessen en handelingen met betrekking tot het beleidsterrein militair materieel Koninklijke Marine, 1945-1993
(samenstelling: drs. A.G. de Vries; ISBN 90-74442-22-6) 's-Gravenhage 1994
- 21 *Stuurlui aan wal*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein scheepvaart en maritieme zaken, 1980-1994
(samenstelling: drs. J.T. Klinkenberg; ISBN 90-74442-21-8) 's-Gravenhage 1994
- 22 *Smelten, pletten, ponsen en slaan (geldvoorziening)*
Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van het 'geldwezen' (de geldvoorziening), 1940-1993
(samenstelling: drs. N.P. van Egmond; ISBN 90-74442-23-4) 's-Gravenhage 1994
- 23 *De toelating van vreemdelingen*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein toelating van vreemdelingen, 1945-1993
(samenstelling: drs. C.K. Berghuis, W. Hoffstädt, W.D. Küller; ISBN 90-74442-28-5)
's-Gravenhage 1994
- 24 *Ter bevordering van menswaardige arbeid* **Uitverkocht**
Rapport institutioneel onderzoek op het beleidsterrein arbeidsomstandigheden 1940-1993
(samenstelling: M. Schaap, A. Spieksma; ISBN 90-74442-25-0) 's-Gravenhage 1994
- 25 *Geefacht (militair personeel; beroeps- en reservepersoneel)*
Een institutioneel onderzoek naar bedrijfsprocessen en handelingen op het beleidsterrein militair personeel: beroeps- en reservepersoneel in dienst van het ministerie van Defensie en voorgangers, 1945-1993
(samenstelling: drs. F. van der Doe, drs. M.L. Loef; ISBN 90-74442-26-9) 's-Gravenhage 1994
- 26 *Agrarisch Onderwijs*
Een onderzoek naar actoren, taken en handelingen op het beleidsterrein Agrarisch Onderwijs, 1945-1992
(samenstelling: G.M.C.J. Smeets; ISBN 90-74442-30-7) 's-Gravenhage 1995
- 27 *Tussen waarneming en neerslag*
Een institutioneel onderzoek naar het takenpakket van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
(samenstelling: W.D. Küller; ISBN 90-74442-29-3) 's-Gravenhage 1994
- 28 *Waterstaat*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar het overheidshandelen op het beleidsterrein waterstaat, 1945-1994
(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; 90-74442-31-5) 's-Gravenhage 1995
- 29 *Eenheid in verscheidenheid*
Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van staatkundige verhoudingen en samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk der Nederlanden, 1954-1995
(samenstelling: drs. I. Broos; ISBN 90-74442-32-3) 's-Gravenhage 1996
- 30 *Inlichtingendienst Buitenland*
Een institutioneel onderzoek naar de Buitenlandse Inlichtingendienst/Inlichtingendienst Buitenland, 1946-1996
(samenstelling: dr. D. Engelen; ISBN 90-74442-33-1) 's-Gravenhage 1996
- 31 *Handelen met de sterke arm*
Rapport institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein politie (deel II), 1994
(samenstelling: drs. M.J.B. Kavelaars; ISBN 90-74442-34-X) 's-Gravenhage 1996

- 32 *Flora en Fauna*
Rapport van een onderzoek naar het beleidsterrein Flora en Fauna, 1945-1993
(samenstelling: drs. M.L. Baten; ISBN 90-74442-35-8) 's-Gravenhage 1996
- 33 *Van monumentale waarde*
Een institutioneel onderzoek naar de rijksoverheidsbemoeyenis met monumentenzorg, 1945-1990
(samenstelling: drs. F. van der Doe en drs. H. Spijkerman; ISBN 90-74442-36-6) 's-Gravenhage 1996
- 34 *Geld(t) voor overzee*
Institutioneel onderzoek naar overzeese pensioenen en eenmalige uitkeringen aan Indische oorlogsslachtoffers
(samenstelling: drs. N.J.W. de Goeje; ISBN 90-74442-40-4) 's-Gravenhage 1996
- 35 *Pacht- en Grondprijnsbeleid*
Institutioneel onderzoek naar twee beleidsterreinen die zich begeven op het deeltaakgebied prijsbeheersing van de landbouwgronden 1945-1993
(samenstelling: drs. C.K. Berghuis en drs. A.S. Fris; ISBN 90-74442-37-4) 's-Gravenhage 1996
- 36 *Echt goud, echt zilver ?*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar de taken en de handelingen betreffende het waarborgen van (platina), gouden en zilveren werken, 1940-1995
(samenstelling drs. G. Beks; ISBN 90-74442-39-0) 's-Gravenhage 1996
- 37 *De grens verlegd*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar de taken en het overheidshandelen op het beleidsterrein invoerrechten en accijnzen, 1940-1962
(samenstelling drs. G. Beks; ISBN 90-74442-38-2) 's-Gravenhage 1996
- 38 *De grens geslecht*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar de taken en het overheidshandelen op het beleidsterrein invoerrechten en accijnzen, 1962-1995
(samenstelling A.A. Mietes; ISBN 90-74442) 's-Gravenhage 1996
- 39 *Zakelijk gezien*
Rapport van het institutioneel onderzoek naar de taken en handelingen van de dienst Domeinen van het ministerie van Financiën, 1945-1994
(samenstelling F. van Dijk; ISBN 90-74442-42-2) 's-Gravenhage 1996
- 40 *Geregeld toezicht*
Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de regulering van en het toezicht op de centrale bank, het kredietwezen, het effectenverkeer en het giroverkeer (en de Rijkspostspaarbank), het voorkomen van het witwassen van uit criminele activiteiten verkregen gelden, en het financiële verkeer in buitengewone omstandigheden, 1940-1995
(samenstelling drs. N.P. van Egmond; ISBN 90-74442-43-9) 's-Gravenhage 1996
- 41 *En morgen gezond weer op*
Een institutioneel onderzoek naar het takenpakket en de handelingen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne, 1940-1995
(samenstelling drs. I.E.C.M. Broos, ing. S. Slagter en drs. H.E. Erich; ISBN 90-74442-46-3) 's-Gravenhage 1996
- 42 *Leergeld*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein studiefinanciering, 1945-1994
(samenstelling J. van der Meer en G.J. Willighagen; ISBN 90-74442-47-1) 's-Gravenhage 1997
- 43 *Die zijn schuld betaalt, verarmt niet*

- Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de zorg voor de financiering en beheersing van de staatsschuld, 1940-1993
(samenstelling drs. A. van Ettekoven; ISBN 90-74442-48-X) 's-Gravenhage 1997
- 44 *Bomen met beleid*
Een onderzoek naar actoren, taken en handelingen op het beleidsterrein bosbouw, 1945-1995 (samenstelling drs. A.S. Fris; ISBN 90-74442-49-8) 's-Gravenhage 1997
- 45 *Het Rijk onder dak*
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de rijksoverheid op het beleidsterrein van de rijkshuisvesting, 1945-1994, en in het bijzonder de Rijksgebouwendienst (1922-1994)
(samenstelling dr. J.A.A. Bervoets; ISBN 90-74442-52-8) 's-Gravenhage 1997
- 46 *"In den strijd tegen onwetendheid, valsche voorstelling en leugen"*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein voorlichting van de rijksoverheid, 1931-1990 (samenstelling drs. M.J.B. Kavelaars; ISBN 90-74442-50-1) 's-Gravenhage 1998
- 47 *Het verdiende loon*
Een institutioneel onderzoek op het terrein van inkomens- en arbeidsvoorwaardenbeleid, 1940-1994
(samenstelling A. Ettekoven en A.T. Spijksma; ISBN 90-74442-51-X) 's-Gravenhage 1998
- 48 *De draden van de WEB*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein beroepsonderwijs en volwasseneneducatie, 1945-1995
(samenstelling drs. A.E.M. Jonker; ISBN 90-74442-54-4) 's-Gravenhage 1998
- 52 *Speciaal centraal*
Een institutioneel onderzoek naar het deelbeleidsterrein speciaal onderwijs, 1950-1996
(samenstelling Y. van Dam-Kooij; ISBN 90-74442-53-6) 's-Gravenhage 1998
- 53 *Geschiedschrijving van de toekomst*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein algemene wetenschappelijke beleidsvoorbereiding, (1982) 1945-1996
(samenstelling drs. F. van der Doe, drs. A.G. de Vries en drs. Ch. M. Zeegers; ISBN 90-74442-58-7) 's-Gravenhage 1998
- 55 *Een academische zaak, deel II*
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de Rijksoverheid op het beleidsterrein wetenschappelijk onderwijs, (1945) 1960-1997
(samenstelling drs. Ch. M. Zeegers; ISBN 90-74442-59-1) 's-Gravenhage 1998
- 56 *Behoorlijk behandeld*
Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de Nationale Ombudsman, (1964) 1982-1997
(samenstelling drs. R.J.B. Hageman; ISBN 90-74442-55-2) 's-Gravenhage 1998
- 57 *Staatsdeelnemingen en financiering van het bedrijfsleven*
Een institutioneel onderzoek naar de handelingen en taken van de Rijksoverheid op het beleidsinstrument staatsdeelnemingen en financiering van het bedrijfsleven, 1940-1995
(samenstelling drs. G. Beks en drs. A.G. de Vries; ISBN 90-74442-56-0) 's-Gravenhage 1998
- 58 *De Sociaal-Economische Raad*
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de SER, adviesorgaan van de regering en toporgaan van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, 1950-1997
(samenstelling E.A.T.M.Schreuder; ISBN 90-74442-65-5) 's-Gravenhage 1998
- 59 *Met rede gekaveld*

- Een institutioneel onderzoek naar taken en handelingen van actoren op het terrein van de landinrichting, 1945-1993
(samenstelling drs. R.J.B. Hageman; ISBN 90-74442-67-6) 's-Gravenhage 1999
- 60 *Een academische zaak, deel I*
Een institutioneel onderzoek naar universiteiten op het beleidsterrein wetenschappelijk onderwijs, (1981) 1968-1998
(samenstelling J. van der Meer en A. Spijksma; ISBN 90-74442-64-1) 's-Gravenhage 1999
- 61 *De militaire inlichtingendiensten*
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de overheid op het terrein van de militaire inlichtingendiensten, (1930) 1945-1999
(samenstelling dr. D. Engelen; ISBN 90-74442-65-X) 's-Gravenhage 1999
- 62 *Hoger beroepsonderwijs*
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van nationale overheidsorganen op het beleidsterrein hoger onderwijs, (1945) 1968-1998
(samenstelling drs. Ch.M. Zeegers; ISBN 90-74442-66-8) 's-Gravenhage 1999
- 63 *Mammoetsporen, deel I*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein voortgezet onderwijs, 1968-1998
(samenstelling Y. van Dam-Kooij; ISBN 90-74442-68-4) 's-Gravenhage 1999
- 64 *Klaar...af*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein basisonderwijs, 1945-1998
(samenstelling Y. van Dam-Kooij, H. Sauter, J. Yard; ISBN 90-74442-69-2) 's-Gravenhage 1999
- 65 *Belastingen: de geheiligde schuld*
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van actoren op het beleidsterrein van de heffing van rijksbelastingen op grond van de wet- en regelgeving betreffende de zogenaamde heffingswetten per belastingsoort, met uitzondering van de invoerrechten en accijnzen, 1940-1993
(samenstelling P.C.A. Lamboo; ISBN 90-74442-70-6) 's-Gravenhage 1999
- 66 *Verstrekkende zekerheid*
Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein sociale zekerheid ten aanzien van de sociale verzekeringen, 1940-1997
(samenstelling J. van der Meer, A. Wittkamp, J. Lendering; ISBN 90-74442-71-4) 's-Gravenhage 1999
- 67 *Toezicht verzekerd*
Een institutioneel onderzoek naar het overheidshandelen op het beleidsterrein toezicht op het verzekeringsbedrijf, (1945) 1968-1998
(samenstelling drs. B.J. Abels; ISBN 90-74442-73-0) 's-Gravenhage 1999
- 68 *Constitutionele zaken*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein constitutionele zaken, 1945-1997
(samenstelling M. Schaap, drs. M.C. Windhorst; ISBN 90-74442-74-9) 's-Gravenhage 1999
- 69 *Mammoetsporen, deel II*
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de (rijks)overheid op het beleidsterrein middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo), 1968-1999
(samenstelling Y. van Dam-Kooij; ISBN 90-74442-75-7) 's-Gravenhage 1999
- 70 *Volgens de regelen der kunst*
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van overheidsorganen op het beleidsterrein kunsten, 1965-1999
(samenstelling drs. Ch.M. Zeegers; ISBN 90-74442-76-5) 's-Gravenhage 1999

- 71 *Volgens de regelen der kunst*
Rapport institutioneel onderzoek naar het handelen van overheidsorganen op het beleidsterrein kunsten 1965-1999
(samenstelling: drs. Ch. M. Zeegers; ISBN 90-74442-76-5) 's-Gravenhage 1999
- 78 *Herverzekerd*
Een institutioneel onderzoek naar het overheidshandelen op het beleidsterrein herverzekering van export- en importkredieten en investeringsgaranties, 1940-1996
(samenstelling: A.A. Mietes; ISBN 90-74442-81-1) 's-Gravenhage 1999
- 81 *Macro-economische politiek*
Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein macro-economische politiek in de periode 1947-1999
(samenstelling drs. H.M. Schrauwens en drs. A.P. Smit; ISBN 90-74442-80-3) 's-Gravenhage 1999
- 87 *Reclassering*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein reclassering, 1948-1999
(samenstelling: drs. P.R. te Slaa; ISBN 90-74442-82-X) 's-Gravenhage 2000
- 90 *Wapens in het vizier*
Een institutioneel onderzoek naar taken en handelingen op het beleidsterrein wapens en munitie, 1945-1997
(samenstelling: drs. L.P.A. Siepel; ISBN 90-74442-84-6) 's-Gravenhage 2000